

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZİN ADI
H.1090-1091 M.1679-1680/ B- 75 NO'LU BURSA ŞER'İYE SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI
AYKUT ORÇUN ERCAN

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. AHMET YEŞİL

MANİSA-2016

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZİN ADI
H.1090-1091 M.1679-1680/ B- 75 NO'LU BURSA ŞER'İYE SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI
AYKUT ORÇUN ERCAN

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. AHMET YEŞİL

MANİSA-2016

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 28/01/2016 tarih ve 3/Ek4 sayılı toplantısında jürimiz tarafından Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 23. Maddesi gereğince Enstitümüz Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aykut Orçun Ercan'ın "H.1090-1091 M.1679-1680/B-75 No'lu Bursa Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi" Konulu tezi incelenmiş ve aday 12/02/2016 tarihinde saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 70 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın tez konusu değiştirilir veya adayın isteği halinde tezsiz yüksek lisans programına geçişi sağlanır.

BASKAN

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL

ÜYE

Doç. Dr. Cahit TELCİ

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Alpay BİZBİRLİK

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

ÖZET

Osmanlı toplum yapısının özellikle yerel düzeyde yansıtılmasında oldukça önemli kaynaklardan olan yerel mahkeme kayıtları diğer adı ile şer'îye sicilleri çalışmamızın temelinde bulunmaktadır. Şer'îye sicilleri özellikle şehircilik tarihinin vazgeçilmez ve önemli kaynaklarından. Araştırmalara oldukça geniş bir yelpazede konu sunan sicillerden yararlanarak bir dönem Bursa'sına ışık tutmaya çalıştık.

Bursa'nın incelediğimiz B- 75 numaralı, Hicri:1090-1091 (Miladi 1679-1080) tarihli şer'îye sicili ile siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel yapısını yansıtmaya çalıştık.

Vakıftan verasete, eşkiyalıktan köleliğe, çeşitli ihtida(din değiştirme) hareketlerinden alacak verecek meselelerine kadar pek çok farklı alanda belgeleri içinde barındıran B- 75 numaralı Bursa şer'îye sicilinin, şehrin tarihinin küçük bir kısmını da olsa aydınlatmakta yararlı olacağına inanıyoruz.

ABSTRACT

Domestic courts' records (in other words court records) that are one of the notable important sources especially in the reflection at local level of Ottoman society structure are at the heart of our work. Court records are especially one of the essential and important sources of urbanization history. We tried to shed light on a period of Bursa as benefiting from records that present a wide range of subject for researches.

We tried to represent the political, economical, social and cultural structure of Bursa with numbered B- 75, dated Hegira:1090-1091 (AD: 1679-1680) court records of Bursa that we had studied.

We believe that numbered B- 75 Bursa court records including the documents for a lot of different branches for instance, from foundation to inheritance, from brigandage to slavery, from different religious conversion movements to receivables and payables issues will be beneficial to reflect at least a small part of the city's history

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “ H.1090-1091 M.1679-1680/ B- 75 NO’LU BURSA ŞER’İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

/ /

Adı Soyadı

Aykut Orçun ERCAN

ÖNSÖZ

Osmanlı siyasi, sosyo-ekonomik ve müessesesi tarihi üzerine çok sayıda değerli çalışma yapılmıştır. Bununla birlikte artık, günümüz çalışmalarında yoğunlaşılacak nokta, devletlerin genel tarihlerinden ziyade, yerel tarih yazıcılığıdır. Genellikle bu çalışmalar kaza, sancak, eyalet gibi sınırlar dâhilinde yapılmaktadır. Bundaki amaç merkezi idarenin, yerel idareye ve halka nasıl ve ne derece inebildiğinin sorgulanmasıdır. Diğer bir amaç ise şehirlerin sosyo(kültürel-folklorik)-ekonomik hayatlarının irdelenerek hem yerel tarihlerine ışık tutabilmek hem de devlet sınırları içerisinde ekonomik-sosyal pozisyonlarını sergileyebilmektir. Bu çalışmada da konu olarak bir şehir tarihinin incelenmesinin sebebi yukarıda bahsedilen iki amaca ulaşmaktır.

Şehir tarihi araştırması yapacak olanlar için ser'iyeye sicilleri ise göz ardı edilemeyecek belgeler arasındadır. Bir kazanın veya bir şehrin ser'iyeye sicilleri o topluma ait kültürel, folklorik, tamamen yöresel olan veriler sunmakla beraber, bölgede uygulanan Osmanlı hukuku ve yerel idare konularında da canlı tanıklar sunmaktadır. Şimdi tarih olmuş insanları adeta konuşuran bu belgeler sayesinde genel çizgilerden sıyrılıp, elimizdeki mevcut bilgileri yerel motiflerle örneklendirebilmek mümkün olabilmektedir.

İncelediğimiz B-75 numaralı Bursa şer'iyeye sicilinde 19 farklı çeşit dava bulunmaktadır. Alacak verecek davalarından, yüzyılın özelliğini yansıtan eşkiyalık davalarına kadar farklı alanlarda şehrin dönem içerisinde durumunu incelememizi sağlayan sicil, Bursa'ya özgü ticari hareketliliği tam yansıtmamaktadır. Dönemin Osmanlı taşrası açısından var olan sıkıntıları ve merkezi otoritenin bozukluğu incelediğimiz sicilde aradığımız ticari canlılığı bulamamamızın sebeplerinden olabilir. Bütün bu olumsuz yönlerine rağmen şehrin incelenen dönem içerisinde genel durumunu görmemiz açısından B-75 numaralı Bursa şer'iyeye sicilinin yararlı olacağına inanmaktayız.

Uzun süren çalışmalarında bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve mesai harcayan kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Yeşil'e, çalışmalarında her zaman beni

destekleyen ve yardım eden kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Alpay Bizbirlik'e, yine desteklerinden dolayı çok değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Aykut Orçun Ercan

2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	I
YEMİN METNİ.....	II
ÖNSÖZ	III-IV
İÇİNDEKİLER.....	V-VI
TABLolar.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
GİRİŞ.....	1-10
A)Bursa'nın Tarihçesi	
1)Osmanlı Dönemine Kadar Bursa.....	1
2)Bursa'nın Fethi ve 17. Yüzyıl Sonuna Kadar Osmanlı Devleti Süreci. 2	
B)Şer'ie sicilleri	
1)Şer'ie Sicilleri ve Konular.....	5
2)Bursa Şer'ie Sicilleri.....	7
I. BÖLÜM	
B- 75 numaralı Bursa Şer'ie sicili hüküm özetleri.....	11
II. BÖLÜM	
B- 75 numaralı Bursa Şer'ie Sicilinin Değerlendirmesi.....	51
1)EKONOMİ VE TİCARET..	
a) Arazi Davası ve Mülk Satışı.....	51
b) Alacak-Verecek Davaları.....	52
c) Vergi.....	53
d)Ticari rekabet.....	55
2)Merkez-Taşra İlişkileri.....	
a)Tayin ve Tevcihler.....	56
b)Mukataa Mülklerin Devri.....	58
c)İstanbul'dan Yapılan Talepler.....	59
d)Asker Kaçağı.....	61
3) Adli Davalar.....	
a) Cinayet ve Yaralama.....	61

b) Hırsızlık ve Eşkîyalık.....	63
4) Asli Hukuk Davaları.....	66
a) Miras Hukuku	66
b) Aile Hukuku.....	68
5)Diğer.....	70
a) Vakıf Belgeleri.....	70
b)İmar ve İnşa Faaliyetleri.....	72
c)Kölelik.....	73
d)Keşif.....	74
e)İhtida.....	75
f)Kefalet.....	76
g)Cinsel İstismar.....	76
Bibliyografya.....	77

B- 75 numaralı Bursa Şer'îye Sicilinin Transkripsiyonu ve metnin orijinali82

TABLÖLAR

Tablo 1: B-75 no'lu Bursa Şeriye Sicilinde Davaların Dağılımı

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
B.	: Belge
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
H.	: Hicrî tarih
M.	: Miladî tarih
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
B.Ş.S.	: Bursa Şer'iyeye Sicili
S.	: Sayı
s.	: Sayfa

GİRİŞ

A)BURSA'NIN TARİHÇESİ

1)Osmanlı Dönemine Kadar Bursa

Bursa tarih boyunca Yeşil Bursa, Su kenti, Kaplıcalar kenti, Evliyalar kenti, İpek diyarı gibi çeşitli isimler ile anılmıştır.¹ Yani Bursa şehrine verilen isimler aslen Bursa'nın fiziki ve coğrafi ve sosyo- ekonomik şartlarını ortaya koyan özellikleridir.

Bursa, tarihi milattan öncelere dayanan bir şehirdir. Bursa'nın şehir olarak te'sisi Bitinya Krallığı döneminde olmuştur. Şehrin antik çağlardaki ismi "Prusa" dır. Bu isim Bitinya krallarından II. Prusias'tan gelmektedir.² Şehrin kuruluş tarihi konusunda ise farklı kaynaklardan farklı bilgilere ulaşmak mümkündür. Strabon, kentin kuruluş tarihi olarak M.Ö 546 senesini işaret ederken Pilinus ise şehrin kuruluş tarihini M.Ö 202 olarak göstermiştir.³ Bu konular tam olarak netlik kazanmamış olsa da bölgenin M.Ö 66 yılında Roma egemenliğine girdiği ve "Prusa Olympium" adını aldığı bilinmektedir.⁴

Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile beraber Bursa kentinin Doğu Roma(Bizans) toprakları içinde kaldığı bilinmektedir. Bizans Devleti'nin hakimiyet alanı içerisine girdikten sonra Bursa'nın daha çok kaplıcaları ile ön plana çıktığı ve önemli devlet adamlarının bu kaplıcalardan yararlanmak için Bursa'ya geldiği görülür.⁵

Selçuklu yönetimine Süleyman Şah döneminde giren Bursa, 1080 yılında Selçuklu Devleti'nin İznik'i alıp merkez yapmasından hemen sonra fethedilmiş ve bir İslam devleti idaresine girmiştir.⁶ IV. Kılıçarslan döneminde ise IV. Haçlı Seferi sonunda İstanbul'da Latin imparatorluğu kurulmuş, bunun üzerine ise Bizans Devleti merkezi İznik'e taşınmıştır. Bu dönemde Bursa, İznik merkezli Bizans Devleti'ne bağlı kalmıştır. Daha sonra İstanbul'un Latinlerden geri alınması sonucunda Bizans Devleti merkezi yeniden İstanbul'a taşınmış ve Bursa'da yeniden İstanbul'a bağlı hale gelmiştir.

¹ Yılmaz AKKILIÇ, "Bursa", Bursa Ansiklopedisiii, 1, Bursa 2002, s. 319.

² Halil İNALCIK, "Bursa", DİA, 6, İstanbul 1992,s. 446.

³ Azmi SÜSLÜ, *Tarihi Bursa*, Ankara 1980, s. 5.

⁴ Bedri YALMAN, *Bursa*, İstanbul 1977, s. 5.

⁵ SÜSLÜ, *a.g.e.*, s. 6.

⁶ Mükrimin Halil YINANÇ, "Bursa",İA., II, 810.

İstanbul'a bağlı yönetimi ise Osmanlı Devleti'nin Bursa'yı fethetmesine kadar devam etmiştir.⁷

2) Bursa'nın Fethi ve XVII. Yüzyıl Sonuna Kadar Osmanlı Devleti Süreci

“Anadolu Selçuklu Devleti'nin Köseadağ Savaşı'nda yenilmesinden sonra Anadolu Moğol hâkimiyeti altına girmişti. Bu esnada Osmanlılar Batı Anadolu'ya ilerlemiş Karacahisar, Yarhisar ve Bilecik'i; ardından Köprühisar ve Yenişehir'i ele geçirmişti. Bu fetihler aynı zamanda Bursa'nın alınması için hazırlık niteliğindedi. Bu bölgelerin ele geçirilmesi ile beraber Bursa ile İznik arasındaki bağlantı Osmanlı denetimine girmişti. Arkasından yapılan Koyunhisar Savaşında⁸ ise, Bursa'nın kara bağlantıları tamamen Osmanlıların eline geçmiş, Bursa yalnızca denizden destek alabilir hale gelmişti.”⁹

Osman Bey, Bursa'nın alınmasının bir sabır işi olduğunu anlamıştı. Bu yüzden Bizans'tan alınan yardımı tamamen kesebilmek adına Kaplıca Bölgesi denen bölgeye bir hisar yaptırdı.¹⁰

Orhan Bey ise Atranos(Orhaneli) kalesini alıp yıkmış, Bursa önüne gelerek Kaleyi kuşatmış, Kale Bey'i yardım gelmesinden ümidi keserek Gazi Mihal Bey vasıtası ile Kaleyi teslim edeceğini bildirmiştir. Bunun üzerine 6 Nisan 1326'da Bursa zaptedilmiştir. Bursa'nın fethedilmesi Osmanlı Devleti'nin “Bitinya” bölgesinde kalıcı olması açısından son derece önemli bir adımdır.¹¹ Orhan Bey'in Bursa'yı fethetmesinden hemen sonra Osman Bey'in vefat ettiğini ve Gümüşlü Kubbe

⁷ Rukiye ASLAN, *16. Yüzyıl Ortalarında Bursa (A-84 ve A-202 Numaralı Bursa Şer'iyeye Sicillerine Göre)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Ahmet Güneş, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, 2006), s. 5.

⁸ Koyunhisar Savaşında Uygulanan Savaş Taktikleri ve Detaylar İçin Bkz: Feridun M. Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, İstanbul, 2010, s. 17-18.

⁹ İlhan SAHİN, “Kuruluştan Fetret Devrine Kadar Osmanlı Siyasi Tarihi”, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, 10, İstanbul, s.141.

¹⁰ Aşıkpaşazade, *Osmanoğulları'nın Tarihi*, (Çev: Kemal Yavuz), M.A. Yekta Saraç, İstanbul 2003, s.77.

¹¹ Feridun M. EMECEN, *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*, İstanbul, 2001, s. 29.

yakınlarına defnedildiğini bilmekteyiz.¹² Bursa'nın fethinden hemen sonra Beyliğin merkezi buraya taşınarak, ilk Osmanlı akçesi de Bursa'da basılmıştır.¹³

Orhan Bey Bursa'ya girdikten sonra Bizans tekfurunun sarayını ve çevresini yeniden düzenleyerek "Bey Sarayı" haline getirmiştir.¹⁴ Bursa'nın başkent olmasından sonra şehir, din ve bilim adamlarının, devlet yöneticilerinin, tüccarların daha doğru deyişle her sınıfın yaşamak için tercih ettiği bir yer haline gelmiştir. Nitekim Orhan Bey döneminde şehri ziyaret eden İbn-i Batuta şehrin çarşıları, hanları, hamamları, sokakları hakkında övgü dolu sözler söylemektedir.¹⁵

Şehir gelişimini Orhan Gazi den sonraki dönemde de süratle sürdürdü. Hem hanedan mensupları hem de ileri gelen devlet adamları tarafından pek çok imar faaliyeti yürütülmüş, şehir I. Murat devrinde müthiş bir gelişme yaşamıştır. Özellikle Hüdavendigâr Külliyesinin inşası Bursa şehrinin imarı açısından oldukça önemlidir.¹⁶

Yıldırım Bayazid döneminde Bursa hızlı bir fiziki gelişim göstermiştir. Bu dönemde şehrin en önemli yapılarından biri olan Ulu Cami inşa edilmiş ve şehrin doğusuna Bayazid Külliyesi yapılmıştır. Bununla beraber Bursa bu dönemde siyasi ve dini bir merkez haline gelmişti. Bu dönemde çeşitli memleketlerden gelen şeyhler, alimler, elçiler şehri sık sık ziyaret etmiştir.¹⁷

Bursa şehri, gelişimini Timur'un 1402 yılında Anadolu'ya girip istilalara başlamasına kadar devam ettirmiştir. Bursalı tarihçi Neşri, Timur'un istilası sırasında Bursa'nın uğradığı yıkımı şöyle anlatmaktadır: "(okunamadı)Ondan sonra Timurleng oğlunu Bursa'ya gönderip var Bayezid Han'ın anda olan hazinesini getir, dedi. Oğlu dahi gelip, Bursa şehrini talan edip, yakıp yıkıp, sarayda olan hazineyi aldı. Bu dahi zalim ve bî-dindi. Hatta Cami-i Kebir'in içine adamlar konup, ahır edip, tavile ile atlar bağlayıp, otlar yakıp, yemek pişirirlerdi(okunamadı)."¹⁸

¹² Solakzâde Mehmed Hemdemî Çelebi, *Solak-zade Tarihi*, I-II, 1.Baskı, haz. Vahid Çubuk, Ankara 1989, C: I, s. 23.

¹³ İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, *Osmanlı Tarihi*, Ankara, 2003, C:1, s. 117- 118.

¹⁴ Yusuf OĞUZOĞLU: "Orhan Bey Döneminde (1324–1362) Bursa Şehrinde Görülen Değişiklikler" , XII Türk Tarih Kongresinden Ayrı Basım, Ankara 1999, s. 619.

¹⁵ Nurşen GÜNAYDIN - Raif Kaplıanoğlu, *Seyahatnamelerde Bursa*, Bursa 2000, s. 21, 22.

¹⁶ SÜSLÜ, *a.g.e.*, s. 8.

¹⁷ İNALCIK, *a.g.e.*, s. 446.

¹⁸ , Mehmed Neşri, *Kitab-ı Cihannüma*, Ankara 1987, I,357.

Bursa şehrinde yapılan mimari eserlerin günümüze kadar ulaşmamasının en büyük sebeplerinden birisi Timur'un şehri yağmalamasıdır. Bir başka sebep ise Fetret Devrinde Karamanoğlu Mehmet'in şehri kuşatması, yakıp yıkmasıdır.¹⁹

Çelebi Mehmed (1413- 1421) ve oğlu II. Murad (1421- 1444) döneminde şehir süratle toparlanmaya ve büyümeye başladı. Yeşil külliye ve Muradiye külliyesi, bu dönemde şehre kazandırılan son külliyelerdir. Elbette Bursa'nın ilerlemesinde padişahlar dışında hayırsever devlet adamları, şairler ve âlimler gibi zengin şahısların da katkıları olmuştur.²⁰

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesi ardından Bursa siyasi önemini yitirmiş gibi gözükse de ticari ve kültürel önemini muhafaza etmiştir. Bu özelliklerinin yanı sıra özellikle doğuya yapılan seferlerin askeri merkezi olarak kullanılmıştır.²¹ Fatih Sultan Mehmet'in ölümünden sonra ise şehir taht kavgalarına ev sahipliği yapmıştır. II. Bayazid devrinde Şehzade Cem'in şehirde para bastırıp hükümdarlığını ilan ettiği ve yaklaşık olarak on sekiz günlük bir saltanat sürdüğü bilinmektedir.²² Bu saltanati sonunda II. Bayazid'e yenilmiş ve Avrupa'ya kaçmak zorunda kalmıştır.²³

II. Bayezid'den sonra ise Bursa, II. Bayezid'in oğulları arasındaki taht kavgalarına sahne olmuştur. 1512'de Bursa'ya gelen Yavuz bu çekişmelere son vererek tahta geçmiştir.²⁴ Yavuz Sultan Selim döneminde yapılan Doğu Seferleri ve gerilen İran ilişkileri yüzünden Bursa'da ipek ticareti zarar görmüştür. Bu dönemde Yavuz Sultan Selim'in İran ekonomisinin can damarı olan ipek ticaretini yasaklamış, Bursa'da bulunan İranlı ipek tüccarlarını tutuklatmıştır.²⁵

¹⁹ Heath W. LOWRY, *Seyyahların Gözüyle Bursa (1326- 1923)*, Çeviren: Serdar Alper, İstanbul, 2004, s.96.

²⁰ Osman ÇETİN, *Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları(1472- 1909)*, Ankara, 1999, s. 17.

²¹ Nalan KILIÇ, *1650 Yılında Bursa (B- 87 No 'lu Bursa Şer'iyeye Siciline Göre)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Mefail Hızlı, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı), Bursa, 2005, s. 9.

²² Hammer J.V, *Osmanlı Tarihi*, Çev: Mehmet Ata, İstanbul, 2005, C: I, s.293- 294.

²³ A. M.Turgut KOYUNLUOĞLU, *İznik ve Bursa Tarihi*, Bursa 1935, s. 98.

²⁴ Kazım BAYKAL, *Bursa ve Anıtları*, Bursa 1982, s. 22.

²⁵ Halil İNALCIK, *Devlet-i Aliye*, İstanbul 2009, s. 139.

Kanuni Sultan Süleyman döneminde şehir mimari ve ticari olarak gelişimini sürdürmüştür. Bu gelişim XVII. yüzyıla kadar devam etmiştir. Osmanlı duraklama dönemi tabir edilen bu dönemde Osmanlı Devleti'nin hem taşrada hem de İstanbul'da uğraştığı isyanlardan Bursa şehri de nasibini almıştır.

XVII. yüzyılda Bursa, Avrupa ile Orta Asya, Hindistan ile Arabistan arasında yapılan ticaretin en önemli durak noktalarındandı. Doğudan daha çok baharat ve kahve ithal eden Bursa, karşılığında ipek, deri, kereste ve demir eşya ihraç eder durumdaydı. Bu özelliği ile şehir oldukça zengin bir görünüşe kavuşmuş, tâcirlerin sık ziyaret ettiği bir şehir haline gelmişti. Bu durum şehirde han ve çarşıların oldukça yoğunlaşmasında oldukça etkili olmuştur. Bu yüzyılda şehrin kırktan fazla hana sahip olduğu görülmektedir.²⁶ Bu ticari hareketler şehrin nüfusuna yansımış, XVI. yüzyıl sonlarında 59.380 olan nüfusunun²⁷ XVII. yüzyıl ortalarında 125 bine ulaştığı görülmüştür.²⁸

Şehrin sahip olduğu zenginlik XVII. yüzyılda Osmanlı merkezi otoritesinin zayıflamasının sonuçları ile bir araya gelince Bursa için Celali fetretinin sonuçları oldukça yıkıcı olmuştur. Özellikle çiftbozan reayanın artması ve levendatin artması ile beraber Bursa şehri yoğun şekilde yağmalanmıştır. Anadolu'dan Rumeli'ye olan levendat akınına karşılık özellikle Arnavutluk bölgesinden Anadolu'ya yoğun bir şekilde levend akını olduğu görülmektedir. Bu akınlar sonucunda Anadolu'ya gelen ve işsiz olan levendlerin eşkıyalık ve yolsuzluk ile uğraştıkları görülmektedir.²⁹

XVII. yüzyılda Bursa'nın yağmalanmadık yeri kalmamış, Bu yüzden şehri içine alan bir kale dahi yapılmıştır.³⁰

B)ŞER'İYE SİCİLLERİ

1)Şer'İye Sicilleri ve Konuları

Anlam olarak Şer'i, şer'İye kelimeleri “şer'iate ait”, “şer'iate uygun”, “İslam dininin esaslarına ve İslam dininin emrettiği dünya nizamına uygun olan şey” anlamına gelmektedir.³¹

²⁶ ÇETİN, a.g.e, s. 19- 20.

²⁷ Özer ERGENÇ, *XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa*, Ankara 2006, s. 111.

²⁸ M. Asım YEDİYILDIZ, *Şer'İye Sicillerine Göre XVI yüzyıl ikinci yarısında Bursa esnafı ve ekonomik hayat*, Bursa 2003.s. 16- 20.

²⁹ Mustafa AKDAĞ, *Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası (Celali İsyamları)*, Ankara 1999, s. 71.

³⁰ ÇETİN, a.g.e, s. 19- 20.

Şer'îye sicilleri bir şehirde meydana gelen dava, alım-satım, belediye işleri; hükümet ve vakıflara ait bina, köprü, cami, su yolu inşaatı ve tamiri; ölüm, evlenme ve boşanma gibi her türlü olayı ihtiva eden yazılara; vali, kadı, müderris, imam vb. görevlilerin nasb ve azilleri; vakfiyeler, merkezden gönderilen emir, hüccet, berat gibi yazıların özetleri ya da suretlerinin kaydedildiği resmi ve tarihi kaynaklardır.³²

Sicillerin tetkikinde, bir kadının vazifesine baslar başlamaz ilk ismi adını, ve vazifeye başladığı tarihi, bu defterin ilk sayfasına kaydetmek olduğu ve vazifesinden ayrılması üzerine söz konusu defteri bizzat kendisi veya emini vasıtasıyla halefi olan hâkime devrettiği anlaşılmaktadır. Kendiliğinden teslim etmezse bir sonraki kadı, söz konusu sicil defterlerini selefinden talep edebilmektedir. Bu defterlerin, kadının kendi parası veya ilgililerden alınan harçlarla temin edilmesi, devretme mecburiyetini ortadan kaldırmamaktaydı.³³

Şehircilik tarihi açısından önemli olan siciller, belge çeşidi ve bolluğunu, Tanzimat ile başlayan yenileşme hareketlerinin akabinde kaybetmiştir. 1255- 1839 tarihli Gülhane Hatt-ı Hümayûnu ile açılan Tanzimat döneminde Şer'îye mahkemeleri konusunda önemli gelişmeler olmuştur. Söz konusu Hatt-ı Hümayûn ile özel haklar ve kamu hakları teminat altına alındığı gibi, bu teminatın gereği olan hukuki düzenlemelerde yapılmaya başlanmıştır. Bu mahkemelerin görev ve yetkileri 1855'te neşredilen Şer'îye mahkemeleri nizamnamesinde belirlenmiş, 1867'de Şura-ı Devlet nizamnamesi ile de kısıtlanmıştır. 1870 yılında Nizamiye mahkemelerinin kurulmasıyla da söz konusu görev ve yetkiler bu yeni mahkemelere devredilmiştir.³⁴

Türkiye'deki sicillerin sayısı yaklaşık olarak 18.000'dir. Bunların İstanbul ve civarına ait olan 9866'sı İstanbul müftülük arşivindedir. Diğer şehirlere ait olan 7.493'ü ise³⁵ 1991 yılına kadar şehir müzelerinde bulunmakta idi. İstanbul müftülük arşivinde

³¹ Ferit DEVELLİOĞLU, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara, 1995, s. 1187.

³² Salih PAY, " Bursa Kadı Defterleri ve Önemi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, C:10, Sayı:2, 2001, s. 88.

³³ Ahmet AKGÜNDÜZ, *Şer'îye Sicilleri*, Cilt:1, İstanbul 1988, s.18.

³⁴ İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1984, s. 108- 110.

³⁵ Münur ATALAR, "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 4, Ankara 1980, s. 314.

bulunan sicillerin dışındaki defterler 1991 yılından itibaren milli kütüphanede muhafaza edilmeye başlandı.

Defterlerde ilk zamanlar mahalli olaylar ile ilgili belgeler sicillerin baş tarafına, merkezden gelen ferman, berat, buyruldu gibi belgeler ise defterin son tarafına yazılmıştır. Bazı durumlarda her ikisinin de karışık olarak kaydedildiği görülmüştür. Fakat XVII. yüzyıldan itibaren, mahalli belgeler defterin bir başına merkezden gönderilenler ise defter ters çevrilmek suretiyle defterin diğer başına yazılmıştır.³⁶

Osmanlı Devleti'nin iktisadi ve sosyal hayatı açısından pek çok önemli konuyu içeren siciller incelenmeden Osmanlı tarihine ilişkin idari, sosyal, ekonomik olayları hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir.³⁷

2)Bursa Şer'îye Sicilleri

Bursa ve kazaları ile Söğüt'e ait toplam 1000 defteri aşan büyük bir belge potansiyeline sahip Bursa Mahkeme Sicilleri'nin, Osmanlı arşivleri içinde müstesna bir yeri vardır.³⁸

Bursa Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olması ve devlet temellerinin burada atılmış olması sebebi ile ayrı bir yere sahiptir.

İstanbul'dan şer'îye sicillerinden sonra hem sayı hem de muhteva olarak Bursa şer'îye sicilleri ikinci sırayı almaktadır. Ayrıca Osmanlı Devlet'ine ilişkin en eski sicil de Bursa'da bulunmaktadır.³⁹ Bursa'ya ait en eski sicil, A 1/1 numaralı ve A 2/2 numaralı tereke defterleridir. A 1/1 nolu defter 860- 900 (1455- 1495), A 2/2 nolu defter ise 867- 868 (1462- 1463) yıllarına aittir.⁴⁰

Bilindiği gibi, Bursa Mahkeme Sicilleri 1990 yılı sonlarında, ülkedeki bütün mahkeme sicillerini bir araya toplama projesi kapsamında Ankara Milli Kütüphane'ye taşınmıştır. Hâlen bu mahkeme sicillerinin mikrofilmleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılan ve Bursa'nın kültür ve tarihine ait yerli ve yabancı kaynakları bir arada bulundurma amacını taşıyan Şehir Kütüphanesi'nde mevcuttur.

³⁶ Mehmet İPŞİRLİ, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer'îye Sicilleri", Tarih ve Sosyoloji Semineri 28- 29 Mayıs 1990, İstanbul 1991, s. 159.

³⁷ AKGÜNDÜZ, a.g.e, s.12.

³⁸ Mefail HIZLI, "Bursa Mahkeme Sicilleri Rehberi", Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C: 12, Sayı: 1, Bursa 2003, s. 326- 362, s. 368.

³⁹ ÇETİN, a.g.m, s. 1.

⁴⁰ PAY, a.g.m, s. 90.

Bursa kadı defterleri tespit edebildiğimiz kadarıyla üç kez numaralandırılmıştır. Bunlardan ilki 1868 yılında defterlerin İstanbul'a gönderilmesi sonrasında yapılmıştır.⁴¹ İkinci numaralandırma, şer'î mahkemelerin 1924 yılında kaldırılmasından sonra, defterler Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğüne geri gönderildiğinde gerçekleştirilmiştir. Son numaralandırılma ise defterlerin 1991 yılında Millî Kütüphaneye teslim edilmesinin ardından yapılmıştır.⁴²

Defterlerde biri harf, diğeri de rakam olmak üzere iki farklı numara vardır. A, B, C, gibi harf şeklindeki numaralandırma, defterlerin Bursa Müzesi'ne getirilmesinden sonra yapılmış ve bu tasnifte büyük ihtimalle defterlerin boyutları göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre defterlerin 208'i A, 408'i B, 238'i C ve 39'u da D şeklinde dört ana gruba ayrılmış, ancak 169'una tasnif numarası verilmemiştir. Defterlerin Millî Kütüphaneye gönderilmesinden sonra, daha önce tasnif edilmemiş olanları da "E" harfiyle numaralandırılmış, böylece Bursa ve kazaları ile Söğüt'e ait defterlerin tasnifi tamamlanmıştır. 1, 2, 3, gibi rakam şeklindeki numaralandırma ise, grup içinde sıralandırma işleminden ibarettir. Rakam şeklindeki numaralar da iki tane olup kesme işareti (') ile birbirinden ayrılmıştır. Defterler kaynak olarak gösterildiğinde herhangi bir karışıklığa meydan vermemek için her üç numarayı da belirtmek gerekir.(B 131/346) Bursa kadı defterlerinden 798'i Bursa merkezi ve köylerine, 32'si Kemalpaşa'ya, 22'si Mudanya'ya, 20'si İnegöl'e, 10'u Gemlik'e ve 11'i de Bilecik'in Söğüt ilçesine aittir. E grubunu oluşturan 169 defterin tesbiti ise henüz yapılmamıştır.⁴³

⁴¹ PAY, *a.g.m.*, s. 91.

⁴² BAYKAL, *a.g.e.*, s. 5.

⁴³ PAY, *a.g.m.*, s. 91.

B-75 no'lu Bursa Şeriye Sicilinde Davaların Dağılımı

Davanın türü	Defterde kaç adet olduğu	Hükümlerin toplamına yüzdesi (%)
Arazi davası ve Mülk satışı	63	22, 18
Alacak- verecek meselesi	33	11, 61
Vergi	18	6, 33
Ticari Rekabet	3	1, 05
Tayin ve Tevcih	39	13,73
Mukataa mülkün devri	7	2, 46
İstanbul'dan yapılan talepler	6	2, 11
Asker Kaçağı	1	0,35
Cinayet- Yaralama	11	3, 87
Hırsızlık- eşkıyalık	14	4, 92
Miras- veraset	27	9, 50
Aile(Evlenme-Boşanma)	22	7, 74
Vakıf	13	4, 57
İmar ve İnşaa	8	2,81
Kölelik	7	2, 46
Keşif	5	1, 76
İhtida	4	1, 40
Kefalet	2	0, 70
Cinsel istismar	1	0, 35
TOPLAM	284	100

Tablo:1

İncelediğimiz B- 75/276 numaralı Bursa şer'îye sicili 51 varak, 102 yapraktan meydana gelmiştir. Defterin ilk yaprağının boş bırakıldığı görülmektedir. Hicri 1090, miladi 1679 yıllarına tekabül eden tarih IV. Mehmet dönemine isabet eder. Bu dönem Osmanlı Devleti'nin Celali isyanları ve Merkez isyanları ile mücadele ettiği iç politikada sıkıntılar yaşadığı bir dönemdir. Nitekim incelediğimiz sicil içerisinde eşkıyalık ile ilgili davalar da geçmektedir. Defterde toplam 254 hüküm olduğu görülmektedir. Bunlardan 33'ü alacak- verecek meselesi, 4'ü ihtida, 39'u tayin ve tevcih, 8'i imar ve inşa, 63'ü arazi davası ve mülk satışı, 18'i vergi, 22'si evlenme-

boşanma, mihir ve nafaka, 11'i cinayet yaralama, 5'i keşif, 27'si miras ve veraset, 14'ü hırsızlık ve eşkıyalık, 2'si kefalet, 13'ü vakıf, 7'si kölelik, 6'sı mukataa mülkün devri, 1'i cinsel istismar, 3'ü ticari rekabet, 6'sı İstanbul'dan yapılan talepler, 1 'i asker kaçaklığı ile ilgili belgelerdir. Sicildeki hükümlerin dağılışına baktığımızda yukarıdaki gibi bir tablo ortaya çıkar.

I. BÖLÜM
B- 75 NUMARALI BURSA ŞER'İYE SİCİLİ HÜKÜM ÖZETLERİ
H.1090 M.(1679)

(Ele aldığımız sicilin 1. sayfası boş bırakılmıştır.)

Sayfa-2

Belge-1

Mustafa Beşe'nin yedi kuruş olan borcunu mezbure İmamzade sulbiye kızına teslim ettiğine dair kayıt.

Belge-2

Arslan veledi Ermeni'nin Müslüman olmayı kabul edip isminin Mehmed olarak değiştirilmesi hakkında hüküm.

Belge-3

Hacı Şahin bin Abdullah'ın büyük mahkemeye muhızır olarak tayin edildiğine dair kayıt.

Belge-4

Hacı Galib'in bölüğünün dağılması ile zikr olunan bölüğe Baba Ali bin Abdullah'ın görevlendirilmesi hakkında hüküm.

Belge-5

İmam Mehmed Efendi bin Ali'nin tohum için Fatma bint-i Hacı Ramazan'a on esedi kuruş borç vermesi hakkında kayıt.

Belge-6

Ahmed bin Hüseyin'in mahkemeye muhızır tayin olunduğu ve Baba Ali bölüğüne katıldığına dair belge.

Belge-7

Gündüzlü Hacı Mehmed Hızır bin Mustafa'nın davasını isbat ederse bu tarafa(Asatane-i Saadet'e) getirilmesi, teslim edilmesi hakkında hüküm.

Belge-8

Balı nam zımminin Müslüman olmayı kabul edip isminin Receb bin Abdullah olarak değiştirildiği hakkında belge.

Belge-9

Mudanya'ya giden kişilere saldırıp eşyalarını yağma eden eşkıyaların Mustafa bin Mehmed nam kişinin arkadaşları olduğunun iddia edilmesi ve buna karşı mahalle sakinlerinden bazı kişilerin Mustafa bin Mehmed'in iyi halini mahkemeye bildirmek için şahitlik yaptıkları ve kefil oldukları belge.

Belge-10

Murat veledi Aleksan'ın Müslüman olup isminin Mehmed olarak değiştirilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-11

Mahmud Efendi vakıf tarlalarını üç yıl boyunca boş bıraktığı için mezbur Hüseyin hakkında dava açtıktan sonra mezbur Hüseyin'in tarlaları boş bırakmadığı bu yüzden daha önceki hüküme itibar edilmemesi gerektiğine dair belge.

Belge-12

Mihal veledi Panu nam zımminin Müslüman olup Mehmed ismini almasının kayd olunduğu belge.

Sayfa-3**Belge-1**

Hacı Mehmed bin Yusuf, kızı Fatma ve damadı Hasan bin Abdullah'a sınırları belli olan mülkü her biri yüz yetmiş esedi kuruş ödemeleri karşılığında satın almaları hakkındaki belge.

Belge-2

Hacı Mehmed bin Yusuf kızı Fatma ve damadı Hasan bin Abdullah'a sınırları belgede verilmiş olan mülkü yüz on esedi kuruşa satması ve parayı tamamen kendilerinden teslim alması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Hasan bin Mustafa adına davaya gelen Ali bin Abdullah, İsmail bin Ali'ye yeri belgede açıklanan dükkanı kırk esedi kuruşa satması ve parayı müvekkili Hasan bin Mustafa adına teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-4

Belge-1

Bursa'da beytü'l mal amiri ve hassa emini olan Mehmet Ağa ibn-i Abdullah'ın varası olmaksızın vefât eden Gülistan bint-i Abdullah'ın sınırları belgede tarif edilen mülkünü Hacı Süleyman'a iki bin akçe karşılığında satması ve bu satıştan gelecek parayı devlet adına teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Hacı Mehmed bin Musli ve Hüseyin bin Hacı Mehmed ve Mehmed bin Muhammed ve Abdin bin Mustafa ve Mustafa bin Şaban ve Ebubekir ibn-i Hacı Hüseyin ve Derviş bin Memi ve Mustafa bin Ahmed'in Hacı İbrahim bin İbrahim ve İbrahim bin Hacı Hasan ve Ömer bin Osman ve Hacı Hasan bin hacı Müsli hakkında açtıkları bedeli nüzul davası hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Merhum Kiremidci Şinaz Bey vakfı mütevelliyesi Fatma hanım bint-i Veli Bey'in vekili olan Ali Ağa ibn-i Resul Hasırcı Kemal Bey bahçesi olarak meşhur olan yerin kirasından hiçbir para alamadığını bildirmesi ile düzenlenen belge.

Sayfa-5

Belge-1

Mehmed bin Abdullah'ın Saliha bint-i Abdullah terk edip boşaması üzerine dava ve dört bin akçe mihr talep etmesi ve bunun yanında aç kalmayacak kadar da erzak telep etmesi üzerine kendisine bin yedi yüz akçe mihr bağlanması hakkında verilen karar hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mehmed bin Hasan yanında çalıştığı Hacı Mehmed bin Ali'ye 720 gün hizmet vermesi karşılığında alacağı olan 28 kıt'a esedi kuruşu alamadığından dolayı davacı olması ve anlaşma ile 20 kıt'a esedi kuruşu tamamen aldığına dair düzenlenen belge.

Belge-3

Mehmed bin Halil'in Çerçioğlu Salih'den beni sol omzumdan satır ile vurarak yaraladı diyerek davacı olması, eğer bundan dolayı ölürsem diyetim Çerçioğlu Salih'ten talep olunsun diye bildirmesi ve mahalleden ayrıca davacı olmadığını belirtmesi üzerine Mustafa Efendi ibn-i Şaban ve Esseyid Ali ibn-i Esseyid Mustafa'nın da Çerçioğlu Salih'in küfür ve tehdit ettiğine şahidlik yapmaları üzerine düzenlenen belge.

Belge-4

Pireşko veledi Vasil, Kostin veledi Astarti, Delidi veledi Kiryako, Harsaki veledi Lazaris isimli zimmilerin Orhan Gazi vakfı mütevellisi Hacı Murat Ağa ibn-i İbrahim hakkında “bizden her sene yüz yirmi akçe vergi alınırken Hacı Murat Ağa bizden kanuna aykırı yirmi yedişer akçe talep ediyor” diyerek davacı olması ve bunun haklı bulunarak Hacı Murat Ağa’nın uyarılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-5

Gazi bin İsmail’in oğlu İbrahim’in su içerken kuyuya düşüp vefat etmesi üzerine mahkemeye başvurması ve mahkemenin keşif yaparak olayın doğruluğunu onaylaması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-6**Belge-1**

Vefat eden İbrahim bin Salih’in varisleri arasındaki mal dağıtım hakkındaki belge.

Belge-2

Vefat eden Ali bin Hamil’in varisleri arasındaki mal dağıtım hakkındaki belge.

Belge-3

Vefat eden İbrahim bin Salih’in varisleri arasındaki mal dağıtım hakkındaki belge.

Belge-4

Ahmed Beşe bin Ali’nin sınırları belirtilmiş olan mülkünü Ömer Beşe bin Hacı Süleyman’ a yüz on yedi esedi kuruşa satış yaptığı ve parayı teslim aldığına dair düzenlenen belge.

Sayfa-7**Belge-1**

Bayram bin Nusret ile kardeşi Çorak bin Nusret arasında babalarından kalan malın taksimatı için görülen dava hakkında belge.

Belge-2

Abdülkerim bin Hasan’ın Aişe hatun bint-i Hacı Mehmed’in kendisini kılıç ile yaralaması sonucu açtığı davanın görülmesi hakkında belge.

Belge-3

Mehmet Ağa bin Abdullah’ın vekili olan İbrahim Çelebi ibn-i Mustafa’nın Semana zaviyesi şeyhi Abdurrahman Efendi’den Yatla isimli zimminin cizyesinin ödenip ödenmemesi gerektiği hususunda davacı olması hakkındaki belge.

Belge-4

Fevt olan Haban bint-i Abdullah'ın menziline beytülmal emini Ahmet Ağa tarafından beytülmal alınması, Saliha ve Raziye bint-i Hacı Mustafa'nın itirazı ile görülen dava ile Ahmet Ağa'nın görevinden men edilmesi hakkında belge.

Sayfa-8**Belge-1**

Süleyman bin Mustafa'nın Ali Bey ibn-i Cafer isimli sipahiye saldırması ve darp etmesinin şahitler huzurunda kanıtlanıp kayıt altına alınması hakkında belge.

Belge-2

Osman bin Abdurrahim'in Aişe bint-i Mustafa menziline hırsızlık yapıp davanın mahkemede görülüp iki yüz akçe bedel-i sulh karşılığında Aişe bint-i Mustafa'nın davasından vezgeçtiği hakkında belge.

Belge-3

Mehmed bin İvaz ve Mustafa bin Şaban arasında geçen sınırları belirlenmiş mülkün satışı hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-4

Salih bin Derviş Mehmed'in yaralanan Mehmed bin Halil'in ameliyatı için alacağı paraya Mehmed bin Halil'in ailesinin kefil olarak gösterilmesini istemesi ve onların kefaletleri hakkında düzenlenen belge.

Belge-5

Raziye bint-i Abdi ile Hadice bint-i Emrullah adlı hatunların arasındaki sınırları belirlenmiş mülkün satışı esnasında Raziye hatunun on buçuk kuruşu tamamen aldığına dair belge.

Belge-6

Ali bin Mehmed'in Ali bin Hacı Mehmed'ten at kiralaması, kira parası 600 akçe eksik vermesi üzerine mahkemenin geri kalan 600 akçelik eksikğin tamamlanması için verdiği karar hakkında belge.

Sayfa-9**Belge-1**

Mehmed bin Dilaver ile kardeşi İbrahim arasında sınırları belirlenmiş menzilin satışı ve bu satışla kırk esedi kuruşun Dilaver tarafından alındığına dair belge.

Belge-2

Mehmed bin Hüseyin ve Saliha bint-i Şaban arasında sınırları belirlenmiş menzilin satışı ve Saliha bint-i Şaban'ın satış karşılığı kırk sekiz buçuk esedi kuruşu teslim aldığına dair belge.

Belge-3

Kerime bint-i Hüdaverdi'nin halinin kötü ve fakir olması sebebi ile oğlu Hasan bin Musa'da yevmi iki akçe nafaka verilmesinin uygun bulunduğu hakkındaki belge.

Belge-4

Elif bint-i Mehmed'in kocası Abdurrahman bin Mehmed'ten üç bin akçe mihr talep etmesi ve bunun kaydolanması hakkında belge.

Belge-5

Şahbaz bin Abdullah isimli akıl hastası şahsın eşi olan Canan bint-i Abdullah'ın vefatı üzerine bıraktığı malın paylaşımı ile ilgili dava hakkındaki belge.

Belge-6

Vefat eden Esseyid Mehmed Efendi bin Esseyid Kasım'ın varisleri arasındaki mal dağıtımını hakkındaki belge.

Sayfa-10**Belge-1**

Vefat eden Ayşe bint-i Bestane'nin kızı Neslihan bint-i Safer'e bıraktıklarının kaydedilmesi ve kızına intikal ettirilmesi hakkında belge.

Belge-2

Vefat eden Hacı Nuri bin Hacı Abdülbâki'nin karısı Sahla bint-i Hacı Süleyman'a intikal eden mirasın kaydı ve Esseyid Ahmed Çelebi'ye on beş kuruşa satışı hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Sefer bin Musa'nın Mustafa bin İlyas hakkında kölesine yanlış tedavi uygulamasından dolayı durumu kadıya bildirmesi ve bu durumun kaydedilmesi hakkında belge.

Belge-4

Belkıs bint-i Abdullah ve Rabia bint-i Abdi arasında sınırları belli olan menzilin on bir bin üç yüz akçe karşılığında satışının gerçekleştiği ve paranın Belkıs bint-i Abdullah'a verildiğinin kaydedilmesi hakkında belge.

Belge-5

Fatma bint-i Abdurrahman isimli hatunun kurduğu vakfin yirmi dđrt akçelik gelirinin taksimine dair belge.

Belge-6

Müyesser ve Hacı Mehmed bin Musa arasındaki sınırları belli olan menzilin satışı ve karşılığı olan yirmi iki kıt'a esedi kuruşun Müyesser'e verildiği hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-11**Belge-1**

Münir veledi Yedigir isimli zimmi ve Hacı Mehmed bin Musa arasında sınırları belli olan menzilin satışı ve yirmi kıt'a esedi kuruşun Münir veledi Yedigir eline geçtiği hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Ümmühan bint-i Bâlı ve Usta Hasan ibn-i Mehmed arasındaki satış ve sınırları belli olan menzilin üç bin üç yüz akçe karşılığı ile Usta Hasan'a teslim edilmesi hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Yaşı küçük olan Fatıma bint-i Ahmet nam hatunun kendi isteği dışında nikahlandığı Ahmed Efendi bin Mahmud isimli şahıstan balia olduğu andan itibaren nikahının fesh edilmesini istediği dava belgesi.

Belge-4

Halil bin Ali, İbrahim bin Abdullah, Süleyman bin Mehmed, İsmail bin Hasan, Piyale bin Abdullah, İvaz bin Kasım, Kuloğlu Mehmed, Mustafa bin Abdullah ve Yusuf bin Abdullah on bir bin yüz yetmişer akçe Ahmed Efendi'den alacaklı olduklarını bildirmeleri ve şahidler önünde görülen davadan sonra bu alacağın daha önce ödendiğinin ıspatlanıp davacıların red edilmeleri hakkında belge.

Sayfa-12**Belge-1**

Hasan bin Veli kendisine ait olan kısrağın Süleyman ağada olduğu ve kendisine geri vermediğini belirterek davacı olmuş ve şahitler dinlenerek kısrağın Hasan bin Veli'ye ait olduğu anlaşılarak kendisine geri verilmesi kararı hakkındaki belge.

Belge-2

İbrahim Çelebi ibn-i Hüseyin ile Yakob veledi Evren isimli Ermeni'nin arasındaki sınırları belli olan menzilin satışı ve menzili alan Evren'in İbrahim Çelebi'ye altmış beş kuruşu teslim ettiğinin kaydedilmesi hakkındaki belge.

Belge-3

İsmihan bint-i Küçük eşi Abdullah bin Abdullah'ın kendisini boşaması sonucu hakkı olan iki bin beş yüz akçeyi talep etmesinin kaydedilmesi hakkında belge.

Sayfa-13**Belge-1**

Ümmühan bint-i Sefer ve Receb bin Mustafa'nın ayrılmaları ve Ümmühan Hatun'un 1000 dirhem mihr almasının kaydedilmesi hakkında belge.

Belge-2

Abdi bin Elhac Şerif isimli kişinin kölesi İvaz bin Abdullah'ı azad ettiğine dair belge.

Sayfa-14**Belge-1**

Ali Dede bin İbrahim ile Seruklu bin Veli arasındaki borç davasında 9 kuruş olan borcun anlaşma ile 4 kuruşa indirilip Seruklu bin Veli'nin borcunu ödediğine dair dava hakkında belge.

Belge-2

Aişe bint-i Osman ile Hacı İbrahim bin Hacı Sefer arasında sınırları belli olan menzilin beş kuruşa satılıp karşılığı olan beş kuruşun Hacı İbrahim'e verildiğinin kaydedildiği belge.

Belge-3

Genceli karyesi ahalsinin Torbalı Mustafa oğlu Darı Ahmet isimli kişinin hırsızlık ve eşkiyalık durumunu kadıya bildirip idamını talep etmeleri ve kadının kişiyi subaşına teslim etmesi hususunda düzenlenen belge.

Belge-4

Fatıma bint-i Balı ile Abdi bin İlyas'ın boşanması ve oğulları İsmail'in yedi yaşına gelinceye kadar Abdi bin İlyas'ın on bin akçe nafaka vermesinin kararlaştırıldığı kaydolunduğu belge.

Belge-5

Hüsam bin Hacı Hüseyin'in sınırları belli beş yüz akçe değerindeki menzili Abdülkadir Dede bin Musli'ye sattığı ve parasını aldığı kaydolunan belge.

Sayfa-15**Belge-1**

Aişe bint-i Habib ve Dilaver bin Abdullah'ın boşanmaları ile Ayşe bint-i Habib'in mihrini ve kalan özel eşyalarını Dilaver'den alması ile davadan vazgeçtiğinin kaydolunduğu belge.

Belge-2

Hacı Mehmed'in Salih bin Derviş'den kendini yaraladığı davacı olduğu, fakat bu durumun isbatı olmadığından dolayı davanın reddedildiğine dair belge.

Belge-3

Karabed veledi Ferakeş nam Emrudun yaralanması ve yaralandığı mahalde keşif istenmesinin kaydolunduğu hüküm.

Belge-4

Arkadan bint-i Hızır Balı'nın... Balı veledi Abdullah'ı yanından kovduğunun kaydolunduğu belge.

Belge-5

Ahmed Çelebi bin Kadri'nin hasta olmasından dolayı vasiyetinin şahidler önünde dinlenerek kaydolunması hakkında belge.

Belge-6

Cafer bin Resul'ün beytülmal emini Ahmed Bey ile yapılan mahkemesinde vefat eden Cafer bin Mehmed'in varisi olduğunu şahitler ile ispatlaması ve mirastan hisse sahibi olması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-16**Belge-1**

Zeynep bint-i Ahmed Çavuş Esseyid Hüseyin Çelebi arasında sınırları belirlenmiş menzilin iki yüz elli kuruş karşılığında Esseyid Hüseyin Efendi'ye satıldığının kaydedildiği belge.

Belge-2

Neslihan bint-i Bayram'ın Ahmed bin Mehmed'e sınırları belirtilen menzili satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Kara Himmet bin Abdullah Efendi'nin evladı olmadan vefat etmesi sonucu beytülmal emini Ahmed Ağa bin Abdülvehab'ın kişinin malını beytülmala almasının kaydedildiği belge.

Belge-4

Hoca Hasan vakfında yirmi dokuz akçe yevmiye ile müteveli olan Esseyid Mehmed Efendi ibn-i Esseyid Abdi nam kimesnenin ölümü üzerine oğlu Mustafa'nın aynı göreve getirilmesinin onaylandığı belge.

Belge-5

Mehmed bin Mustafa'nın Elhac Mehmed'den aldığı sığırlardan birinin çalınmış olduğu ve bunun satıcı Elhac Mehmed'in elinde olduğunu, Elhac Mehmed'in sığırı beytül mal emini Ahmed Ağa'ya teslim ettiğine dair belge.

Belge-6

Ümmühan bint-i Osman ile ismi yazılmayan eşinin boşanması davasında Ümmühan bint-i Osman'a altı bin akçe mihr verilmesinin kararlaştırıldığı belge.

Sayfa-17**Belge-1**

Eşrefzâde Esseyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendi ile Amine bint-i Mustafa'nın boşanmaları ve bunun ardından Amine hatunun nafaka isteğinin kaydedilmesine dair belge.

Belge-2

Piri Mehmed Paşa Vakfına ait olan bahçenin Pınar başı mahallesi imamı Mustafa Halife tarafından zabt edilmesi ve kendisinin vefatından sonra ailesine kalması; fakat bahçenin şahidler ve Ebusuud Efendi imzalı kayıt ile Piri Mehmed Paşa vakfına ait olduğu hususunda düzenlenen belge.

Sayfa--18**Belge-1**

Rahime bint-i Maksud'un sattığı cariye olan Badsacı bint-i Abdullah'ın parasını olan yüz yirmi kuruşu Mümine bint-i Mustafa'dan istemesi ve bu borcun ödenmesi ile ilgili belge.

Sayfa-19

Belge-1

Mehmed bin Mehmed'in sınırları belirtilen dükkanın tasarrufu hakkında Kara Mustafa bin Ali'ye açtığı dava ve Kara Mustafa bin Ali'nin dükkanı beytülmal amiri Mustafa Ağa'dan aldığı kayd edilmesinin kaydedilmesi hakkında belge.

Belge-2

Fotinya'nın babası Aleksan hakkında sınırları ve yeri belirli menzili evvelde hibe ettiğini hususunda açılan davada men edilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

David veledi Garso zevcesi Sare Yakovana bin Kerace bint-i Mevca'nın katledilen David ve Kristian isimli zımmilerin diyetlerini bütün köyden talep etmeleri davasından vazgeçtikleri hakkında belge.

Sayfa-20

Belge-1

Dimitri veledi Giryaki'nin Serbanus veledi Mihail'in kayıp olduğu ve tasarrufunda olan tarlanın kulluk akçesini vermediği ve tarlanın üç senedir boş kaldığını bildirmesi hakkındaki belge.

Belge-2

Arhondi bint-i Doka'nın mirasının varisleri arasında bölüştürülmesi hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Daha önce boşanmış olan Fatıma bint-i Hüseyin ve Hüseyin bin Mehmed'in mal paylaşımı hakkında açtıkları davadan vazgeçtiklerinin kaydolunduğu belge.

Sayfa-21

Belge-1

Gökdere isimli derenin üzerindeki Elhac İvaz Paşa vakfı tarafından yapılan üç aşamalı inşaa faaliyetinin başında olan Hassa mimarı Esad Ahmed bin Abdullah'ın başarısız olduğunun belirtilip görevinden azlinin istendiği ve azledildiğinin kaydedildiği belge.

Belge-2

Subaşı Osman bin Ömer'in davası ile Yörük taifesinden İvaz ve ortağı olan Mehmed ve İbrahim Yörük taifesinden Mustafa'yı yaralayıp eşyalarını çaldığı, bunun daha öncede

gerçekleştigi, koyun ve kuzu gibi hayvanlarının çalindiğı hakkında görüŖülüp kaydedildiği belge.

Sayfa-22

Belge-1

Saliha bint-i Elhac Ömer isimli hatunun bahçesini kendisinden izinsiz tasarruf edip ağaç dikimi yapan Mağroviç hakkında mahkemeye başvurusu ve mahkemenin keşif yapması sonucu Mağroviç'im uyarılması hususunda düzenlenen belge.

Belge-2

Hacı Mehmed bin Abdi'nin eski eşi İhsane bint-i Abdülvahab'a belgede belirtilen malları hibe ettiğinin kaydedilmesi hakkında belge.

Sayfa-23

Belge-1

(İptal edilmiş)

Belge-2

(İptal edilmiş)

Sayfa-24

Belge-1

Elhac Mehmed Ağa bin Abdullah Abdi'nin sınırları Mevlana Mustafa Efendinin keşfi ile belli olan menzili vakf etmesi daha sonra vakf ettiği mülkü geri talep etmesi ve bunun kabul edilmemesi hususunda düzenlenen belge.

Belge-2

Hacı Mehmed Ağa bin Abdi Bey'in mirasından Hasan bin Abdülvehab'ı men ettiğine dair düzenlenen belge.

Sayfa-25

Belge-1

Hamza bin Hasan'ın oğulları Halil ve İbrahim'in Ferhad bin Ali'ye ait olan fakat onun vefatından sonra Abdülkerim Çelebi'ye miras kalan mülkün kendilerine aid olduğunu iddia etmeleri fakat mülkün Abdülkerim Efendi'ye ait olduğunun ispatlandığı belge.

Belge-2

Saliha bint-i Mehmed ve İvaz bin Mehmed'in boşanmalarının ardından sekiz bin akçe mihrin ve bazı özel eşyaların Saliha hatun'a verilmesi hakkında belge.

Sayfa-26

Belge-1

Saliha bint-i Elhac Hüseyin'in eski eşi Elhac Osman ağadan nafaka talep etmesi ve seksen akçe nafaka alması hususunda düzenlenen belge.

Belge-2

Abide bint-i Ahmed Çavuş isimli hatunun bir vakıf için bina yapması ve bu binanın masraflarının ne kadar tuttuğunun hesaplatılmasını istemesi sonucu hassa mimarı Üstad Ahmed bin Abdi'nin masrafları çıkardığının kaydının tutulduğu belge.

Sayfa-27

Belge-1

Seyh Paşa mahallesi mescid-i şerifi vakfının tamir ve yeniden yapım için düşündüğü mevzinin onarım ve yapım masraflarının çıkarılması hakkında belge.

Belge-2

Fatıma bint-i Mustafa isimli hatunun Ali bin Mehmed'e bıraktığı mirasın, Hasan bin Madun tarafından tasarruf edildiği, Hasan bin Madun'un buna hakkı olmadığı hakkında açılmış veraset davası hakkında belge.

Sayfa-28

Belge-1

Rabia bint-i Ali nam Hatun'un hül ile Mustafa bin Mehmed'ten iki bin akçe mihr ile boşanması hakkında belge.

Belge-2

Hazret-i Şeyh Zeyneddin türbesinde müteveli olan Eşşeyh Mehmed Efendi'nin yağhane ve berber dükkanının tamiri için mahkemeye başvurması ve hassa mimarı Üstad Ahmed bin Abdullah'ın tamirat için gereken masrafları çıkarması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-29

Belge-1

Elhac Süleyman bin Elhac Abdülkadir'in sınırları belirtilen menzili Ali Çelebi bin Elhac Nurullah'a beşyüz kıt'a esedi kuruşa satması ve parayı teslim alması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-2

Gökdere nehrinden beslenen çeşmelerin tahta oluklarının harab olduğu ve bunların tamir edilmesi için yapılacak masrafin hassa mimarı Ahmed bin Abdullah tarafından çıkartılması hakkında belge.

Belge-3

Mustafa Çelebi bin Elhac Ahmed'in İbrahim Çelebi bin Ali'den alacağı olan otuz sekiz kuruşu aldığına dair düzenlenen belge.

Sayfa-30**Belge-1**

Osman bin Mustafa'nın Ali bin Süleyman'dan alacağı 30 kuruş için açtığı davanın görülmesi hakkında belge.

Belge-2

Osman Çelebi ibn-i Ömer'in eşkiyadan olan ve Hüseyin adlı genci küfür ve hareketlerle taciz eden Hacı Vele Beşe'den davacı olması, kişinin İstanbul'a sürülmesini istemesi ve Hacı Vele Beşe'nin İstanbul'a sürülmesi hakkında belge.

Sayfa-31**Belge-1**

Elhac Sevinç mahallesi mescidi İmam'ı olan Mehmed Efendi bin Mahmud, bahs olunan mescidlerin gelirlerinin yeri bildirilen mahaldeki nalband ve Berberci dükkanından olduğu ve Baştaçı İbrahim vakfi mütevellisi olan Mustafa Çelebi ibn-i Ahmed'in bu dükkanlarda hak iddia etmesi kadıya başvurması bunun üzerine Mustafa Çelebi'nin haksız bulunması ve davadan men edilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-32**Belge-1**

Yasef veledi Yosi'nin Elhac Hüseyin ağaya olan borcunu ödeyemediği için habs bulunduğu, fakat kişinin borçlarını ödemekten aciz olduğu ve bu yüzden hapisten çıkartılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Şeker Hoca mescidine bağlı kuran tilavet eden Pir Mehmed'in vefatı üzerine yerine Eşşeyh Ömer'in tayin olunması hakkında belge.

Belge-3

Merhum Muslihiddün ruhu için kuran tilavet eden Pir Mehmed'in vefatı üzerine yerine Eşşeyh Ömer'in tayin olunması hakkında belge.

Belge-4

Merhum Karabalı ruhu için kuran tilavet eden Pir Mehmed'in vefatı üzerine yerine Eşşeyh Ömer'in tayin olunması hakkında belge.

Sayfa-33**Belge-1**

Bakırcı taifesinden Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Hasan'ın Kasım Paşa cami'nin bakır işlerini beraber yaptıkları ustaları Mahmud Beşe ibn-i Hasan hakkında alacaklarını iki bin dört yüz akçe eksik vermesi üzerine açtıkları dava hakkında belge.

Belge-2

Esseyid Ali Çelebi ibn-i İbrahim, Mehmed bin Abdullah, Elhac İbrahim ibn-i Elhac Mehmed, Ali bin Musli, İvaz bin Receb, Mehmed Beşe bin Elhac Mustafa, Şaban bin Safer, Mustafa bin Ali, Ramazan bin Devruz, Seyyid Mustafa Halil ibn-i Esseyid Mustafa ve Abdülkerim bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah'ın Mustafa bin İbrahim'den alacakları olan bin altmış altı kuruşu almak için açtıkları dava hakkında belge.

Sayfa-34**Belge-1**

Emine bint-i Elhac Ebubekir'den miras kalan Rus asıllı cariyenin(köle) mal taksimatında bölüşülmesi hususunda çıkan anlaşmazlığın kaydolunduğu belge.

Belge-2

Ümmühan bint-i Abdurrahman'ın sınırları belirlenmiş mülkünü Piri bin Veli'ye yirmi akçe sattığı hakkında kaydolunan belge.

Belge-3

İhsak veledi Musa'nın babasından kendine kendine intikal eden toprağı Yako veledi Mentеш'in tasarruf ettiğini bildirmesi, fakat Yako veledi Mentеш'in bu menzili İshak veledi Musa'nın babasından zamanında iki yüz kuruş deynine karşılık satın aldığı görüşüldüğü dava hakkında belge.

Sayfa 35

Belge-1

Üzerlerine yıldırım düşen Derviş bin Mehmed'in ölüp Esseyid İbrahim'in felç olduğu bölgede keşif yapılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mustafa bin Mehmed'in elli akçe mukataası olan harabe değirmenin kullanım hakkını Abdurrahman bin Şah Veli'ye elli esedi kuruşa vermesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Ahmed bin Mahmud'un sınırları belirlenmiş kırk iki kuruş değerinde menzili Elhac Halil Ağa bin Mehmed'e satışı ve parayı teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-36

Belge-1

Elhac Halil Ağa ibn-i Mehmed'in Kale Cami'ne vakfettiği malların Arapça vakfiyesidir.

Belge-2

Elhac Halil Ağa ibn-i Mehmed'in sınırları belirlenmiş bahçesini Şerefeddin Paşa cami vakfına vakfettiği ve Elhac Oruc bin Mustafa'yı mütevellî tayin ettiği hakkında vakıfname.

Sayfa-37

Belge-1

Kara Şeyh mahallesinde bulunan Medine-i münevvere vakfı mütevellîliğinin nesilden nesile geçmesi koşuluna rağmen Mehmet Çelebiye geçmemesi, bunun üzerine açılan dava ile Mehmet Çelebinin mütevellî olarak atanması hakkında belge.

Sayfa-38

Belge-1

Rus asıllı köle Eftade bint-i Abdullah'ın vefat eden Mevlana Mehmet bin Ahmed'in kendisini azad etmesine rağmen annesi İhsan bint-i Sinan'ın kendisini elinde tutması hakkında açtığı davanın reddedilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Hasan bin Mehmed, Mehmed bin Halil, Mahmud bin Mustafa, Ebubekir bin Ahmed, Elhac Mustafa bin Elhac Cafer, Elhac Ali bin Osman, Elhac Mehmed bin Hüseyin ve Elhac Mehmed ibn-i Yusuf'un bahçelerini yıkıp fidanlarını kırdığı için Hacı Mehmed bin Hasan ve Mustafa bin Osman hakkında açtıkları dava hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Rus asıllı Mustafa bin Abdullah isimli gulamın beytülmal emini Ahmed Ağa ibn-i Abdullah tarafından alınması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-4

Bali bin Hüseyin'in öldürülmesi üzerine ailesinin Mustafa Halife ibn-i Şaban'dan davacı olup mahkemenin davalının mahallesinden halinin sorulması hakkında verdiği karar hakkında belge.

Sayfa-39**Belge-1**

İltizam emin olan Elhac Davud Ağa bin Elhac Yusuf'un belgede sabit kişilerden alması gereken yirmi iki akçe resm dışında akçe talep etmesi üzerine görülen dava ve Elhac Davud'un fazla alçe istemekten men edilmesi hakkında belge.

Belge-2

Mustafa bin Ali'nin sınırları belirtilmiş Hazret-i Emir vakfına otuz akçe ile mukataa olan sınırları belirlenmiş menzilin kullanım hakkını kız kardeşi Neslihan Hatun'a kırk bir kuruşa vermesi hakkında belge.

Belge-3

Sultan Gazi Hüdavendigâr Caminde müezzin olan Mehmed bin Elhac Ali'nin Sultan Gazi Hüdavendigâr vakfi mütevellisi Ahmed Ağa ibn-i Mehmed'e kendisine tevcih olunan yevmi 4 akçeyi verip fakat senede üç müd hintayı vermemesi hakkında açtığı dava hakkında belge.

Sayfa-40**Belge-1**

Veli Dede bin Abdurrahman'ın yeri belirtilen dükkanı Elhac Mehmed bin Elhac Ahmed'in fuzulen zabt ve tasarruf ettiği için açtığı davanın şahidler huzurunda görülüp haksız bulunduğu dava hakkında belge.

Belge-2

Aişe bint-i Sefer nam Hatun'un kendisini talak-ı bayin ile boşayan eski kocası Hüseyin Bey ibn-i Ali'den dört bin akçe mihr-i müeccelini istemesinin kaydedildiği belge.

Sayfa-41**Belge-1**

Ayşe bint-i Abdünnebi ve Afife bint-i Abdülvehhabın sınırları belirtilen mülklerini Elhac Mehmed'e sekiz yüz kıta esedi kuruşa satmaları ve paralarını teslim almaları hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Vefat eden Hacı Bayram bin Abdullahın veraset işlemlerinin yapılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

İbrahim Çelebi ibn-i Ali ve Elhac Ahmed bin Abdullah ve Ali Çelebi ibn-i Osman Bey'in İstemati veledi Lika ve Lika veledi Dika'dan Satılmış nam çobanı öldürüp koyunlarını çaldıkların için şikayetçi olmaları, bahsi geçen zımmilerin ise kendi lehlerinde şahitlik yapan kişiler sayesinde aklandıkları dava hakkındaki belge.

Sayfa-42**Belge-1**

Vefat eden Mustafa bin İbrahim'in veraset işlemlerinin yapılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mustafa Bey bin Elhac Ali'nin nişanlanıp ayrıldığı Zemzem bint-i Esseyid Salih'ten nişanda takılan ağırlıkları geri aldığına dair düzenlenmiş belge.

Sayfa-43**Belge-1**

Nesli Hatun'un arzı üzerine Kaldarda karyesindeki mukataalı bahçenin Sultan Orhan vakfi mütevellisi tarafından zabt edildiği ve bununla ilgili fetvası olduğunu bildirdiği durumun görüşülerek mukataanın kişinin elinden alınması ve Nesli Hatuna verilmesi hakkında verilmiş hüküm.

Belge-2

Halil bin Abdullah'ın sınırları belirlenmiş menziline Salih bin Mahmud'a iki yüz beş kıt'a esedi kuruşa satması ve parayı teslim alması hakkında belge.

Belge-3

Arhandi bint-i Andrea'ya çocukları Aslan ve Firankol için çocuk başına altışar akçe nafaka bağlanması hakkında verilen hüküm.

Sayfa-44

Belge-1

Elhac Feyzullah Ağanın sınırları belirlenmiş menziline Mehmed Efendi bin Hüseyin'e iki yüz kıt'a esedi kuruşa satması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-2

Ayşe Beşe bint-i Hasan'ın Mustafa bin Mehmed'ten boşandıktan sonra Mehmed'in hülle ile bir başka kadınla evlenip boşandığı ve tekrar evlenebileceği hususunda görüşülen dava için düzenlenen belge.

Belge-3

Mehmed bin Veli'nin Elhac Abdullah'a Şahin Lala vakfına ait senede yüz elli akçe mukataalı menzili yüz elli kıt'a esedi kuruşa devir ve teslim ettiği hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-4

Harmi bint-i Nikola'nın sınırları belirli olan menziline Kardmir veledi Kostantin'e yüz yirmi iki kıt'a esedi kuruşa satıp parayı teslim aldığına dair düzenlenmiş belge.

Sayfa-45

Belge-1

Vefat eden Kavuklubide Ahmed Efendi'nin oğlu Mehmed Ali'nin Derviş Çelebi ibn-i Şaban'dan babasının vefatından önce ona olan borcunu talep etmesi hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-2

Mehmed bin Ahmed'in sınırları belirtilmiş menzili Elhac Mehmed bin Abdullah'a kırk esedi kuruşa satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Abdal Mehmed mahallesi vakfı mütevellisi olan Derviş Elhac Abdullah, Elhac Mahmud bin Ali ve Esseyid Veli Çelebi bin Ali'nin Mehmed bin Elhac Hüseyin'den yüz yirmi altı buçuk riyali vakıf için teslim aldıklarına dair düzenlenen belge.

Sayfa-46

Belge-1

Ali Beşe ibn-i Mehmed'in sınırları belirtilmiş menzili Mehmed bin Mahmud'dan elli esedi kuruşa satın alması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-2

Dilaver ibn-i Abdullah'ın borcunu alamadığı için Mehmed bin Mustafa'dan davacı olması ve Mehmed bin Mustafa'nın borcu ödemesi için tenbih olunması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Hasan Ağa'nın daha önce almış olduğu yüz elli kuruşu Hasan ağaya geri vermesi hakkında tutulmuş kayıt.

Sayfa-47**Belge-1**

Hümmet bin Ömer'in katledildiği mahalleden dem ve diyetinin alınması hususunda açılan dava için düzenlenen belge

Belge-2

Ahmed Çavuş bin Ömer Dede'nin Mustafa Çelebi ibn-i Hamdullah, İbrahim bin Mehmed, Elhac Hasan bin Mustafa, Ali Dede bin İsa, Veli Çelebi bin Mehmed, Mahmud bin Nusdan, Elhac Mustafa bin Ali ve İmmet bin Ömer'den alacağı olan dört yüz altmış esedi kuruşu anlaşarak üç yüz otuz kuruşa indirip teslim alması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Esseyid Mustafa Çelebi ibn-i Esseyid Kadri Mustafa Çelebi ibn-i Hamdullah, İbrahim bin Mehmed, Elhac Hasan bin Mustafa, Ali Dede bin İsa, Veli Çelebi bin Mehmed, Mahmud bin Nusdan'ın Elhac Mustafa bin Ali ve İmmet bin Ömer'den alacağı olan seksen bir esedi kuruşun kaydedilmesi hakkında düzenlenmiş belge.

Sayfa-48**Belge-1**

Sınırları belirlenmiş menzilin vakfedilmesi, burada ibadethane yapılması ve ibadethanede kılınan namazlardan sonra vakfeden kişinin kendisi ve ölmüş yakınları için dua edilmesini istemesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Esseyid Halil bin Mehmed'in sınırları belirtilmiş olan menzili Elhac İbrahim bin Mehmed'e yüz yetmiş beş kuruşa satması hakkında düzenlenmiş belge.

Sayfa-49**Belge-1**

Gürpınar isimli karye yakınlarında eşkiyanın kılıç ile darbi ve katl kastı bunun yanı sıra Yörük obalarındaki kadınlara ve yaşı küçük çocuklara tecavüz etmeleri ve bu durumun kadıya bildirilmesi üzere tutulan kayıt.

Belge-2

Mehasin bint-i Ali ve Ali Çelebi bin İbrahim'in boşanmaları hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Hüseyin bin Pirce Hoca'nın babası Pirce Hoca'dan kalma 3 kıt'a tarlasını Osman bin Abd'in füzulen zabt ve tasarruf ettiğini iddia ederek açtığı dava hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-50**Belge-1**

Nasuh bin Hüseyin'in sınırları belirtilmiş olan menzili Mehmed bin Abdülmümin'e elli yedi esedi kuruşa satışı hakkında düzenlenen belge.

Belge -2

Vefat eden İbrahim bin Abdullah'ın varisleri arasında mal paylaşımının yapıldığının kaydedilmesi hakkında belge.

Belge-3

Bir kantarı otuz beş akçe olan samanın yetmiş akçeden satılması ve satış işlemi yapılan dokuz bin kantar samandan edilen zararın karşılanması talebi hakkında yazılan hüküm.

Sayfa-51**Belge-1**

Yanditi isimli zımminin babası Barsin'in cizye vergisinin alınması hususunda görülen dava hakkında belge

Belge-2

Vefat eden Belma veledi Ali'nin veraseti hakkında geride bıraktığı menzil, bağ, bahçe ve emlâkın akıbetinin görüşülmesi hakkında belge.

Sayfa-52**Belge-1**

Es-seyid Mehmed Ağa'nın Yenice isimli köyde yaptığı vakfın bilgileri ve vakfedilen yerdeki binaların tamiri ve köprü'nün tamiri hakkında tutulan kayıt.

Belge -2

Fatıma bint-i Abdullah'ın Elhac Mehmed bin Ahmed'in elinde olan bin dört yüz doksan akçe parasını tamamen aldığı ve Elhac Mehmed'in kendisine borcunun kalmadığı hakkında görüşülen belge.

Sayfa-53**Belge-1**

Elhac Abdülkerim, Elhac Osman, Elhac Bey ibn-i İbrahim Çelebi, İbrahim Çelebi bin Elhac Hasan, Ömer Çelebi ibn-i Osman'ın Mehmed Çelebi ve Donanmacı Elhac Mehmed bin Musli ve Çalık Hüseyin bin Elhac Mehmed hakkında kendilerinden haksız yere avarız ve bedel-i nüzûl vergisi alındığını iddia ederek açtıkları dava hakkında belge.

Sayfa-54**Belge-1**

Hacı İvaz in Yusuf'un sınırları belirtilmiş olan menzili Ali Halife ibn-i Hacı Bayram'a otuz beş kıt'a esedi kuruşa satması işlemi hakkında belge.

Belge-2

Mehmed bin Muharrem'e babasından kalan 3 kıt'a mukataa tarlanın icar hakkının yirmi yedi esedi kuruşa Hüseyin Beşe ibn-i Mehmed'e devredilmesi hakkında belge.

Belge-3

Ahmed Ağa bin Abdullah'ın Elhac Mustafa bin Ahmed'ten şahitlerin huzurunda borcu olan develeri talep etmesi hakkında belge.

Sayfa-55**Belge-1**

Kazzaz taifesinden Hüseyin Çelebi bin Ahmed, İshak veledi Hayin, Niko Veledi Menteş, İhsan veledi David, Menteş veledi Dako'nun kusurlu mal sattıkları gerekçesi ile düğmeci taifesinden Bayiha veledi Abraham, Yasef veledi Yumi, Kemal veledi Menteş, Mumi veledi Bahaf ve Selman veledi Yahya'dan şikayetleri hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mehmed bin Hamza'nın Ali bin Mehmed'ten alacağı olan 5 kuruşunu talep etmesi ve mahkemenin borcun ödenmesi hakkında Ali bin Mehmed'i uyarması hakkında tutulan kayıt.

Sayfa-56**Belge-1**

Elhac Musli bin Abdi'nin İbrahim Çelebi den alacağı olan doksan dört buçuk guruşun Elhac Musli tarafından talep edilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mehmed bin Mustafa'nın Kahraman bint-i Mehmed hatundan ayrıldıktan sonra bin akçe mihrini verdiğinin kaydedilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-57**Belge-1**

Zeyniler mahallesinde harab durumda olan muallimhanenin tamiri için gereken paranın bildirilmesi ve tamir edilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Fatıma bint-i Abdullah'ın Mehmed bin Ahmed'in vefat eden eşine seksen kuruş borç verdiği ve bunu talep geri istemesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-58**Belge-1**

Işık Mehmed bin Ali'nin kendisine borcu olan Elhac Osman bin Abdullah'dan borcu mukabilinde vermeyi taahüt ettiği tarlaları vermekte taalül ettiği için açılan dava hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Hüseyin Beşe bin Ali'nin hapis tutulduğu hapishaneden kaçması ve bu hapishanede keşif yapılması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-59**Belge-1**

Sivari veledi Yani'nin babası Yani'den miras kalan menzilin Emrud veledi Taran Nikolo'nun tasarrufunda olmasına dair itirazı ile düzenlenen belge.

Belge-2

Ahmed Bey'in oğlu İbrahim Çelebi'yi darp edip bazı eşyasını aldığı gerekçesi ile Hüseyin Çelebi ibn-i Ali hakkında açtığı dava ve belirlenen bedel-i sulh miktarının verilmesi ile ilgili düzenlenen belge.

Belge-3

Elhac Cavlı bin Mahmud'un sınırları belirtilmiş menzili Mehmed Dede ibn-i Seyfulah'a yirmi kıt'a esedi kuruşa satması ve parayı teslim alması hakkında düzenlenmiş belge.

Sayfa-60**Belge-1**

Vefat eden Hacı Abdi bin Muharrem'in mirası ile ilgili paylaşımın yapılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Ali paşa vakfının içerisinde bulunan hamamın, hamamcısının başka bir yerde olması nedeni ile hamama hamamcı alınması ve hamamın tamir edilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-61**Belge-1**

Esseyid Mehmed Ağa'nın sınırları belirtilen ve kendisine intikal eden menzili Elhac Derviş bin Abdullah'ın fuzulen tasarruf ettiği hakkında yaptığı şikayet ve bunun ile ilgili düzenlenen belge.

Belge-2

Cemile bint-i Ömer'in eski eşi Kasım bin Hasan'dan hakkı olan mihrin bin sekiz yüz akçesini aldığı fakat geri kalan dört bin iki yüz akçeyi alamadığı hakkında yaptığı şikayet ve bunun ile ilgili düzenlenen belge.

Sayfa-62**Belge-1**

Vefat eden Mustafa bin Mustafa'nın oğullarının vekili olan Esseyid Mehmed Ağa'nın Elhac Derviş bin Abdullah hakkında Mustafa bin Mustafa'nın oğullarına kalan mevzileri fuzulen işgal ettiği için açtığı dava hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

İstatros oğlu Dimitrinin cizyesini Mustafa Çelebinin mütevellisi olduğu Timurtaş vakfına vermesi hakkında uyarıda bulunulması ve bu durum hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-3

Elhac Mustafa Efendi'nin Hamza Efendi ibn-i İshak'ın menziline toplam on yedi bin dört yüz kırk beş akçe masraf yapması hakkında bilgi vermesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-63**Belge-1**

Kavaklı mahallesindeki harab durumda olan menzilin tamir ve imarı için gereken paranın hesaplanması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Kel Mahmud bin Kemal'in Davut Efendi mescidinde hırsızlık yaptığı için yargılanması ve kürek cezası için İstanbul'a gönderilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-64**Belge-1**

Vefat eden Mehmed bin Hasan'ın Eşşeyh Eşref Efendi bin Eşşeyh Lütfullah Efendi'ye olan iki yüz elli kuruş borcunun terekesinden alınması hakkında yapılan başvuru ve başvurunun reddedilmesi hakkında düzenlen belge.

Belge-2

Vefat eden Mehmed bin Hasan'ın muhalefatı ve zevcesi Hadice bint-i Ebubekir'e mallarının intikali hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Emine bint-i Elhac Ali'nin sınırları belirlenmiş olan menzili Ali bin Lütfullah'a otuz beş kuruşa satışı ve parayı teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-65**Belge-1**

Eşşeyh Mehmed Efendi ibn-i Abdullah Efendi'nin kaplıca hamamı önünde binek atını çalan Abdullah bin Mahmud hakkında açtığı dava ve Abdullah bin Mahmud'un kürek cezası için İstanbul'a gönderilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

İbrahim bin Mehmed'in kendisini bıçak ile yaralayıp kaçan İbrahim ve Abdullah isimli iki kardeş hakkında davacı olmaması ve husumeti bulunmaması hakkında tutulan kayıt hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Mustafa bin Derviş'in Rus asıllı Latife bint-i Abdullah isimli cariyeyi elli kuruşa Elhac İbrahim bin Ali'ye satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-4

Ahmed bin Ali'ni,n sınırları belirtilmiş menzili on beş kuruşa Şaban Beşe bin Habib'e satması ve parayı teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-66**Belge-1**

Atike bint-i Derviş'in sınırları belirlenmiş olan menzili üç yüz doksan yedi esedi kuruşa Elhac Mehmed bin Mustafa'ya satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Bozacı Taifesinden isimleri verilmiş olan on altı kişiye vekil olan Süleyman Çelebi ibn-i İvaz ve Süleyman Çelebi bin Ramazan'ın Osman Çelebi'den kendilerine olan borçlarını talep etmeleri ve tamamını almalarına dair düzenlenen belge.

Belge-3

Mustafa bin Abdullah'ın sınırları belirtilmiş menzili altı kıt'a esedi kuruşa Osman Çelebi bin Ömer'e satışı ve parayı teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-67**Belge-1**

Derviş veledi Yorki'nin sınırları belirtilmiş menzili Sefercina veledi İsi'ye üç yüz on esedi kuruşa satması ve parayı teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mehmed Dede isimli şahsın Hasan isimli kişi hakkında, bahçesinin sokak kapısına çıkan tarafına duvar yaptığı ve menzilini işgal ettiği için şikayeti hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-68

Belge-1

Hasan Çelebi bin Durmuş'un sınırları belirtilmiş olan menzili Mehmed Efendiye satışı ve parayı teslim alması hakkında düzenlenmiş belge.

Belge-2

Molla Fenari vakfı mütevellisi Esseyid Ahmed bin Esseyid Mehmed'in Hızır Emir mahallesindeki muallimhanenin tamiri için fiyat tahmini istemesi hakkında düzenlenmiş belge.

Sayfa-69

Belge-1

Emir Süleyman vakfında katib olan İsmail'in vefat ettiği ve yerine Salih Mehmed'in günlük 1 akçe ile katib olarak vazifeye getirildiği hususunda gönderilen berat.

Belge-2

Vefat eden Sakine bint-i Elhac Hüseyin'in veraseti ve terekesinden yirmi kuruşun Hasan Çelebi'ye verilmesi hususunda düzenlenmiş belge.

Belge-3

Mustafa Ali'nin eşi Ayişe bint-i Ali'yi üvey validesi Aişe bint-i Oruç'un hamile iken dövdüğü gerekçesi ile Ayişe bint-i Oruç hakkında mahkemeye keşif için başvurması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-70

Belge-1

Kösreci vakfı mütevellisi Osman bin Ömer'in sınırları belirtilmiş menzili Veli bin Elhac Mustafa iki bin yedi yüz akçeye satması fakat menzilin vakfa ait olduğu gerekçesi ile görülen dava hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Mehmed ibn-i Himmet'in sınırları belirtilmiş menzili Mahmud ibn-i Mehmd'e satması ve yüz otuz kuruşu teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-71

Belge-1

Vefat eden Yorki veledi Kalinam'ın sınırları belirlenmiş menzilinin Osman Çelebi bin Ömer'e satılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Yusuf bin Abdullah'ın bahçe duvarının Karagöz veledi Mıgırđıç'ın mülküne geçtiği hakkında görülen dava ve Yusuf bin Abdullah'ın uyarılması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-72**Belge-1**

İsmail bin Seyfullah'ın sınırları ve yeri belirtilen mukataalı menzilin kullanım hakkını bin akçe karşılığı Saliha bint-i İsmail'den alması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Yusuf Çelebi bin Esfar'ın sınırları ve yeri belirtilen menzili seksen bir kıt'a esedi gurus karşılığı Kerime bint-i Hüseyin'den satın alması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Vefat eden Mehmed Ali'nin veraseti ve oğluna intikal eden menzilin kaydedilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-73**Belge-1**

Vahide bint-i Mehmed'in eski eği Süleyman bin Mustafa'dan talep ettiği iki bin iki yüz akçe yerine Yenişehir'de vaki menzili kabul etmesi ve teslim alması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Elhac Yusuf bin Abdullah'ın sınırları belirtilmiş olan menzili yüz kırk esedi kuruş karşılığı Esseyid Osman Çelebi bin Esseyid İbrahim'e satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Halil bin Mirza ile Ayiše bint-i Abdullah'ın bin akçe mihir karşılığı geçimsizlik yüzünden boşanması hakkında düzenlenen belge.

Belge-4

Ayşe bint-i İvaz ile Hızır bin Hızır'ın altı bin akçe mihir karşılığı geçimsizlik yüzünden boşanması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-74

Belge-1

Adilhan bint-i Mehmed'in eski eşi olan Mustafa bin Mehmed'ten mihri olan iki bin akçenin bin beşyüzünü alması ve geri kalan 500 akçeden vazgeçmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Fatıma bint-i Mahmud hatunun on akçe nafakasını Beytullah bin Ahmed'den talep etmesi ve bu talebin reddedilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Sefer bin Hızır'ın sınırları ve yeri belirtilmiş mukataa menzilin kullanım hakkını on beş bin akçe karşılığı Mehmed bin İbrahim'e satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-4

Ayişe bint-i Ramazan'ın Ayşe bint-i Hasan'a açıp kazandığı ve bir kara sığırdan vazgeçip sulh yapması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-75

Belge-1

Bac-ı ağnam mukataası emini Emirbeğzade Esseyid Mehmed Çelebi'nin Elhac Ahmed bin Elhac Mehmed ve Ali bin Mehmed ve Hasan bin Muharrem ve Mustafa ve Mehmed hakkında her hayvan başı için iki akçe alacağını tahsili için mahkemeye başvurması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Ümmühani bint-i Hüseyin'in oğlu Kaşık Ahmet bin Osman'ın vefatı, vefat ettiği mahalde keşif yapılması, bu vefattan mahalleli üzerine dava olunmaması ve defnine izin verilmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Hanım bint-i Mehmed'in sınırları ve yeri belirtilen menzili Ahmed bin El-hac Mustafa'ya hibe etmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-76

Belge-1

Vefat eden Katırcı Ali bin Abdullah'ın varisi Meryem bint-i Ramazan'a miras kalan menzilin sekse iki kuruşa Mustafa Efendi bin Ali'ye satılması hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Kahraman bin Abdullah ile Ayşe bint-i Musli arasındaki menzil satışının, menzilin vakfa ait olduğu iddia edilen kısmı yüzünden davalık olması sonucu düzenlenen belge.

Belge-3

İsmihan ve Fatıma isimli hatunlara Mehmed bin Arzuman? tarafından 5beşer kuruştan 10 kuruş nafaka bağlanması hakkında düzenlenmiş belge.

Sayfa-77**Belge-1**

Ayişe bint-i Abdullah'ın sınırları ve yeri belirtilmiş olan menzilin İsa Bey Fenari mahallesi mescid-i şerifine vakfetmesi hakkında düzenlenen belge.

Belge-2

Acıyan veledi Matis'in sınırları ve yeri belirtilen menzili Yorgaki veledi Petrelli'ye elli kıt'a esedi kuruşa satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Esseyid Nasuh Efendi ibn-i Esseyid Mahmud ile Esseyid Ali Çelebi arasındaki menzil satışında menzilin bir vakfa ait olduğunun belirlenmesi ve kaydedilmesi hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-78**Belge-1**

İhsane bin İbrahim isimli hatunun Mehmed bin Ali'den mihr-i müeccelini teslim alması ve alınan malların kayıt altına alınması hakkında tutulmuş kayıt.

Belge-2

Ezmarin bint-i Kangari'nin sınırları ve yeri belirtilmiş olan menzili elli kıt'a esedi kuruşa Buğdan veledi Vilkoya satması hakkında düzenlenen belge.

Belge-3

Mehmed bin İbrahim'in sınırları ve yeri belirtilmiş olan menzili yüz esedi kuruşa Ali bin Musli'ye satması hakkında düzenlenen belge.

Sayfa-79**Belge-1**

Molla Fenari Mahallesi müderrisi olan Mevlana Mehmed'in tasarufunda olan hanın avarızını verdiği halde, kendisinden tekalif-i şakka talep edildiği ve bunun def olunması için yazdığı arzuhal ve İstanbul'dan gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Pir Mehmed Bey cami ve imareti mütevellileri olan Seyid Abdülbaki ve Seyyid Osman'ın arzuhali üzerine bila veled vefat eden İsmihan hatunun icaresindeki bahçenin Pir Mehmed Bey vakfına devredilmesi hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-80**Belge-1**

Mtevelliliği boş kalan Emir Sultan vakfına dışarıdan kimselerin taaruzunun engellenmesi ve müteveli atanacaksa bu kişinin vakıf şartlarına uygun olarak harameyn-i şerifeyn muhasebesine kayd edilmesi ve tekrar berat verilmesi hususunda hüküm.

Belge-2

Südde-i saadet ağalarından Yusuf Ağa'nın arzuhal ile Emir Sultan Camisi vakfının masarif derterinin olmadığını bildirmesi ve İstanbul'dan defter tutulması hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

Barım veledi Bazar ve Bozra veledi Bazar'ın, Neboli veledi Kostantin hakkında kendilerinden aldıklarını bildirip geri talep ettikleri eşyalarını teslim aldıklarına dair düzenlenen belge.

Sayfa-81**Belge-1**

Esirciler kethdası olan Seyyid Mustafa'nın kendisine zorluk çıkardığı için kölelerden Süleyman'ı İstanbul'a bildirmesi ve buna karşılık önlem alınması hakkında İstanbul'dan gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Karaniye vakfı Mütevellisi Hüseyin'in vakıf defterini fzulen zabt etmesi hakkında Dimurtaş vakfı mütevellisi Mustafa'nın arzuhali zerine Hüseyin'in durumdan men edilmesi hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

Karaniye vakfı Mütevellisi Hüseyin'in Bademl isimli karyenin mahsulünü yedi senedir fzulen zabt ettiği ve bu durumun saptanarak keşif yapılması gerektiği yönünde Dimurtaş vakfı mütevellisi Mustafa'nın arzuhali zerine Hüseyin'in durumdan men

edilmesi ve yedi senelik gelirin hesaplanarak kendisinden alınması hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-82

Belge-1

Han-1 cedit'de yevmi iki akçe ile cabi olan Hacı Anber'in vefatı ile yerine yerine İbrahim'in getirilmesi hakkında berat talep edilmesi ve İstanbul'dan uygun olduğuna dair gelen cevabi hüküm.

Belge-2

Sultan Bayazid Han vakfına bağlı pirinç hanına mutasarrıf olan Elhac Abdi'nin vefat ettiği yerine Elhac İbrahim'in getirilmesinin münasip olduğu hakkında berat talep edilmesi ve uygun olduğuna dair gelen cevabi hüküm.

Belge-3

Yenipazar mahallesi mescidinde imam olan Mehmet yerine diğer Mehmed'in iki akçe vazife ile göreve getirilmesi hakkında hüküm.

Belge-4

Esseyid Receb Efendi'nin Aksu nahiyesinde inşa ettiği muallimhane'ye mutasarrıf olmak istemesi ve yevmi iki akçe ile vazifeye getirilmesi hakkında hüküm.

Belge-5

Aksu nahiyesindeki camide müezzin olan Osman'ın vefatı üzerine Esseyid Receb'in yevmi iki akçe ile bu göreve getirilmesi hakkında talep ve bunun münasip olduğu hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-83

Belge-1

Dergah-1 muallam çavuşlarından Ali çavuşun arzı ve buna karşılık muhtelif yerlerden bad-ı havva vergisi toplanması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Hoca Tayyip caminde müezzin olan Mustafa'nın cahil ve na-ehil olan Halil tarafından rahatsız edilmesi hakkında İstanbul'a arzuhal göndermesi ve İstanbul'dan bu kişinin def olunması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-84

Belge-1

Hassa bostancı başı Osman'ın Gazi Hüdavendigâr camiinde yevmi on akçe ile vâiz olan Muhmud'un vatanı terk etmesi yüzünden yerine Mevlana Mehmed'in yevmi on akçe ile tayin edilmesi hususunda ricası ve İstanbul'dan bunun onaylandığına dair gelen cevabi hüküm.

Belge-2

Bursa civarındaki altı bölük yoldaşlarına zabıt ve kethüda atanmasının gerektiği Mehmed Mustafa'nın bu göreve layık olduğu ve başkalarının buna karıştırılmaması gerektiği, muhalefet edenlerin isimlerinin İstanbul'a bildirilmesi hususunda gönderilen hüküm.

Sayfa-85

Belge-1

Önceden Kiği sancağına mustasarrıf olan Subhi'nin Bursa'ya mutasarrıf olması hakkında gönderilen hüküm

Belge-2

Matbah-ı amire emini olan Mehmed'in helva-haneyeye tatlı ve ekşi temini için İstanbul'a arzuhali ve İstanbul'dan ihtiyacın alınması ve bunun borçlara mahsub edilmesi hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

İstanbul'dan daha önce ne kadar kira bargir varsa yollanması hususunda hüküm gelmişken hala yollanmayan bargirlerin hemen yollanması hususunda tekrar gönderilen hüküm.

Sayfa-86

Belge-1

Hançerli oda olarak bilinen vakıf odaları mutasarrıfı olan Mustafa'nın iş göremez halde olduğu bu yüzden lağvedilmesi ve yerine İbrahim bin Receb'in getirilmesi hakkında İstanbul'dan yapılan rica karşılığı, İstanbul'dan İbrahim bin Receb'in mutasarrıf olması hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

İstanbul'daki ahır ve arpa temin edilmesi ve arpa ve samanın kantarının otuz beş akçeden alınması hakkında hüküm.

Belge-3

Serçin ve Perçin mukataalarının başına Mehmed Ağa'nın geçmesi ve Mehmet Ağa'ya mani olunmaması hususunda gönderilen hüküm.

Belge-4

Hoca Tayyip camisinde müteveli olan Mustafa'nın beratını kaybettiği için yeni berat istemesi ve İstanbul'dan mutasarrıflığına devam etmesi hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-87**Belge-1**

Biradbeş, Ağabas ve Anikli isimli zimmilerin Filader isimli karyedeki kardeşleri İstarabtır'ın vefatı üzerine kendilerine intikal eden bahçenin Sultan Orhan vakfına alınması hususunda şikayetlerini İstanbul'a bildirmeleri ve araziye mutasarrıf olmaları hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Kurşuncu taifesinden Mahmud'un yine kurşuncu taifesinden Musa isimli kişiyi sanatına mani olduğu için İstanbul'a arzuhal yollaması ve İstanbul'dan Musa isimli kişinin uyarılması hakkında gelen cevabi hüküm.

Belge-3

Simkeşan hırfeti şeyhi olan Elhac Mehmed'in vefatı ile yerine mutasarrıf atanması hakkında İstanbul'dan gönderilen hüküm.

Sayfa-88**Belge-1**

Karasi sancağından tahsil olunan bedel-i nüzûlün yol üzerinde korunması ve zarar görmemesi için İstanbul'dan gönderilen hüküm.

Belge-2

Abdülmümin isimli kişinin daha önce satın aldığı bahçenin eski sahibi olan Abdülaziz'in geri gelip zorla geri alması hakkında şikayeti ve İstanbul'dan davanın düvan-ı hümayûnda görüşüleceğine dair gönderilen hüküm.

Belge-3

Ahır duvarları için daha öncede talep olunan samanın hala gönderilmediği ve hiç aksatılmadan hemen gönderilmesi gerektiği hususunda hüküm.

Sayfa-89

Belge-1

Hasan Erzincani vakfında toplam 6 akçe vazife ile muallim ve darü'l-kura olan Mustafa'nın dört senedir başka diyarda olduğunun ve görevini yapmadığının İstanbul'a bildirilmesi ve İstanbul'dan bu görevi Mehmed bin Abdurrahman'a verilmesi hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Bac-ı bazar galesi emini olan Mustafa'nın mühimmat temini için otuz bin akçe vermesi hususunda gönderilen hüküm.

Belge-3

Aksu karyesinde cami şerife iki akçe ile Mehmed bin Abdi'nin müezzin olması hakkında gönderilen hüküm.

Sayfa-90

Belge-1

Daha önce ahır duvarları için talep edilen dokuz bin kantar samanın 4 bin kantarının Büyük Çekmece limanına beş bin kantarının asatane-i saadete gönderilmesi ve gecikme durumunda özür ve bahane kabul edilmeyeceği hususunda gönderilen hüküm.

Belge-2

Bursa'da Yarhisar nahiyesinde İdris nam kayde ve diğerlerinden yirmi bin akçe zeamete mutasarrıf olan Yusuf'un sefere gelmemesi üzerine zeametın boş kaldığı ve yerine Mehmed'in atanması hakkında hüküm.

Sayfa-91 (92. sayfanın tamamı boyunca da devam ediyor.)

Belge-1

Anadolu ve Rumili vilayaetlerindeki gayr-ı müslimlerden cizye vergisinin toplanması ve bu duruma kimsenin müdahale ettirilmemesi hususunda gönderilen hüküm.

Sayfa-93

Belge-1

Bursa'da kursalar hamamı olarak bilinen yerin mütevellisi Muharrem'in hamamı zabt eden ve içindekileri satan Mehmed ve Küçük Ahmed'i İstanbul'a şikayet etmesi ve karşılığında bu kişilerin bu durumdan men edilmesi hususunda yazılan cevabi hüküm.

Belge-2

Kendi bina ettiği mescitte yevmi bir akçe vazife ile imam olan Ali'nin vefat etmesi üzerine yerine Mehmed'in getirilmesi hakkında İstanbul'a yazılan arzuhal ve bunun önünde bir mani olmadığına dair gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

İsmi belirtilmemiş kişinin cariyesini beytül mal kayyımı olan ismi yazılmamış kişiye teslim etmesi hakkında gönderilen hüküm.

Sayfa-94**Belge-1**

Tokat'ta vefat eden İsmail Efendi'nin varisi ismi yazılmayan hatuna mirasın aksettirilmesinde eksiklik yapıldığının İstanbul'a bildirilmesi ve İstanbul'dan malın tamamen ikinci bir emre gerek olmadan hatun kişiye verilmesi hususunda gönderdiği cevabi hüküm.

Belge-2

Bursa'da ki muhtelif yerlerden alınacak vergileri Ahmet Ağa'nın toplaması ve bu vergilerin gönderileceği yerler hakkında hüküm.

Belge-3

Medine-i Burusa mahkemesinde muhızır başı olan Ahmed'in İstanbul'a İkan oğlu Hüseyin ve Çolak Mehmed ve küçük Mehmed nâm kimesnelerin oğlunu katletmeye yeltenmelerini bildirmesi ve İstanbul'dan kişilerin asatane-i saadete gönderilmeleri ve divanda yargılanmaları hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-95**Belge-1**

Gazi Hüdavendigâr, Sultan Alâaddin, Sultan Mehmed Han, Eş-şehir Yeşil imâret, Yıldırım Bâyezid han, Sultan Orhan, Sultan Mehmed Han, Emir Sultan, Sultan Alemşah, Sultan Mustafa, Sultan Abdullah, Mustafa Paşa, Sultan Musa, İshak Paşa, merkûm Şeyh Ebû İshak, Şirin Hatûn evkâfindan ve Burusa, Kite, Bilecik, Yenişehir, Galâta, Üsküdar, Mihalic, Burusa İnegölü, Mudanya, Manya, Kırmasti, Geyve ve Gemlik kâzalârından hisselerine düşen cizyelerin toplanması hususunda gönderilen hüküm.

Belge-2

Aksu karyesi cami-i şerifinde yevmi iki akçe ile müezzin olan Osman'ın vefatı üzerine yerine Mehmed Halife bin Abdülgani'nin getirilmesi hususunda arzuhale karşılık, İstanbuldan bunun uygun olduğuna dair gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

Tahmis kahve mukataasının Mustafa Bey'e verildiğine dair gönderilen hüküm.

Belge-4

Bab-1 zemin mahallesi kapısında kapıcı olan Seyyid Ahmed ve diğer Ahmed'in kapıyı açık bıraktıkları için mahalleye eşkıya dayanması, bu yüzden bu göreve Hasan'ın getirilmesi hususunda İstanbul'a gönderilen arzuhal ve Hasan'ın vakıf mütevellisinden alınmak üzere iki akçe ile göreve getirilmesi hakkında gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-96**Belge-1**

Donanma-ı Hümayûn için Bursa'da olan iki bin üç yüz kırk avarız hanesinin her yedi hanesinden 1 tane kürekçinin tersane-i amireye kişi başı üçer bin akçe ücretle yollanması hususunda gönderilen hüküm.

Belge-2

14 avarız haneli mahallede avarız toplanabilecek 11 hane olduğunun belirlenmesi ve bu hanelerden lazım gelen avarız vergisinin toplanması hususunda gönderilen hüküm.

Sayfa-97**Belge-1**

Sultan Murat Han camiinde ders-i âm olan Himmet efendinin vefat etmesi ile yerine İsmailzâde'nin getirilmesi hususunda yapılan rica ve İstanbul'dan bunun uygunluğu ve İsmail'in on beş akçe ile vazifeye başlaması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Elhac Osman evkafından Umur Bey mescidinde ders-i âm olan Mehmed'in vefatı ile yerinin boş kaldığı, yerine İsmail Efendinin uygun olduğu hususunda yapılan rica ve İstanbul'dan bunun uygunluğu ve İsmail'in vazifeye başlaması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Belge-3

İbrahim Paşa camiinde kayyım olan Bayram'ın vefat etmesi ve yerinin boş olması, Mehmed bin Mustafa'nın bu makama layık olduğu ve tayin edilmesi hususundaki rica

ve İstanbul'dan bunun uygunluğu ve Mehmed bin Mustafa'nın bir akçe ile vazifeye başlaması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-98

Belge-1

Ali paşa vakfına evvelden beri Bursa kadılarının müteveli olduğu fakat Ali isimli kişinin hali hazırda zabt ve tasarruf ettiği bu yüzden kişinin bu durumdan men edilmesi hususunda gönderilen hüküm.

Belge-2

Darüs-saadet ağası ve evkaf-ı selatin nazırı olan Yusuf'un arzı üzere Sultan Orhan vakfi mütevellisi Mustafa'nın görevden alınıp diğer Mustafa'nın göreve getirmesi ve kendisine verilecek kırk üç kıt'a akçeyi vakıf mahsulünden alması hakkında hüküm.

Belge-3

Çağrışan isimli karye mescidinde imam olan Mustafa Halife'nin kusuru yok iken Ahmed isimli kişi tarafından rahatsız edilmekte olduğu hususunda arz ve Mustafa Halife'nin göreve devam etmesi ve dışarıdan müdahalenin engellenmesi hususunda hüküm.

Belge-4

Hoca Tayyib mescidinde kayyım olan Mustafa'nın kusuru yok iken Hacı Şeyh isimli kişi tarafından rahatsız edilmekte olduğu hususunda arz ve Mustafa'nın göreve devam etmesi ve dışarıdan müdahalenin engellenmesi hususunda hüküm.

Sayfa-99

Belge-1

Liva-i Galata kadısı olan Hekimbaşızâde Mevlana Yahya'ya Bursa kazasının tevcih olunması ve tayini hususunda hüküm.

Belge-2

Bursa subaşılığının Mehmed Ağa'ya verildiği ve bunun sicile yazılıp dışarıdan müdahale edilmesinin engellenmesi hakkında yazılan hüküm.

Belge-3

Kasab mahallesinde imam olan Mehmed halife'nin görevini terk ettiği yerine Ahmed bin Mehmed'in uygun olduğunun arzı ve İstanbul'dan bunun uygun olduğuna dair gönderilen cevabi hüküm.

Belge-4

Harameyn-i Şerifeyn nazırı Yusuf Ağa'nın Peç karyesi Elhac Abdülkerim caminde imam ve hatib olan Mustafa halife yerine onun kardeşi Mehmed halifenin yevmi 4 akçe maaş ile getirilmesi hususunda arzı ve bunun uygun olduğu hakkında İstanbul'dan gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-100**Belge-1**

Umur ve Faki Bey ve Oruç Bey ve Mahmud Bey ve Mehmed Bey vakıflarına mütevellî olan Mehmed ve Ali vefat ettiği için yerlerine oğulları Seyfullah ve Ömer'in getirilmesi hususunda arz ve İstanbul'dan bunun uygun olduğuna dair gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

Şan-ı amire emini olan Eyüb'ün Seyyid İbrahim'in kürekçi bedelini vermediği hususunda arzı ve İstanbul'dan kişinin parayı teslim etmesi yada teslim etmez ise İstanbul'a gönderilip davasının İstanbul'da görülmesi hususunda gönderilen hüküm.

Sayfa-101**Belge-1**

Başçı İbrahim camiinde görevi belirtilmeyen Mustafa'nın vefatından sonra yerine Mehmed bin Mahmud'un geldiği fakat görevin asında Halil bin Veli'ye tevcih olunduğu hususunda arzuhal ve İstanbul'dan Halil bin velinin mutasarrıf olması ve Mehmed bin Mahmud'un buna zorluk çıkarmaması hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Belge-2

İsmi yazılmayan kişinin muamelecisi Ahmed isimli kişiden borç aldığı buna karşılık değerli taşlar rehin verdiği fakat Ahmed'in bu taşlar üzerinde değişiklik yaptığı hususunda arza karşın Ahmed isimli kişinin İstanbul'a getirilmesi ve davasının burada görüleceği hususunda gönderilen hüküm.

Belge-3

Sultan Yıldırım Bayazid Han vakfî karyelerinden susığırılığı isimli karyenin bir buçuk avarız hanesi olduğu ve çeltik hizmeti verdiği avarızdan muaf olduğu hakkında arzihalleri karşılığında İstanbul'dan avarızlarını vermeleri hususunda gönderilen cevabi hüküm.

Sayfa-102

Belge-1

Kürdoğlu Mustafa isimli yeniçerinin Őikayetçileri olduğu bu yüzden yirmi beşinci bölüğün kendisini yakalayıp öldürüp Yeniçeri ağası Mustafa Ağa'ya teslim etmeleri hakkında yazılan hüküm.

Belge-2

Mehmed Çavuş ve yirmi beşinci bölüğün kethüdası Hüseyin'in Kürdoğlu Mustafa isimli kişiye yakalamak ve öldürmek için tam yetkili oldukları hakkında yazılan hüküm.

Belge-3

Elaldı Hatun vakfına yevmi bir akçe ile müteveli olan Mehmed'in vefatı ve yerine oğlu Ahmed Abdurrahman'ın geçirilmesi hususunda arzuhal ve bunun uygunluğuna dair İstanbul'dan gönderilen cevabi hüküm.

Belge-4

Umur Bey Gazi camiinde imam ve hatib olan Ahmed'in ihtiyar olması sebebi ile görevi oğluna devretmesi hususunda arzuhal ve bunun uygunluğuna dair gönderilen cevabi hüküm.

Belge-5

Pir Hasanzâde ile Mehmet ağa arasındaki alacak verecek davasında Pir Hasanzâde'nin alacaklarından feragat ettiği hakkında düzenlenen belge.

II. BÖLÜM

B- 75 NO'LU BURSA ŞERİYE SİCİLİ DEĞERLENDİRMESİ

1- EKONOMİ VE TİCARET

a) Arazi Davası ve Mülk Satışı

Bu başlık altında ele alacağımız konu incelediğimiz şer'îye sicilinin içinde belge yoğunluğu olarak en göze çarpan ve fazla olan kısımdır. İncelediğimiz sicilde bu konu ile ilgili 63 adet belgenin olduğunu görmekteyiz.

Osmanlı Devleti'nde miras, mülk ve medeni hukuk davalarında kadı oldukça yetkilidir. Hatta sultanın dahi kadının bu konudaki kararlarına saygı göstermesi zorunluydu. Ölen gayrimüslimlerin mallarının durumu, ölen Müslümanların mallarının durumu ve varissiz ölen kişilerin mallarının durumu kanun ile korunur ve ne yapılacağı konusunda kanunlar bir netlik arz ederdi.⁴⁴

Mülk satışlarının bu belgelerin içinde çok büyük yer tuttuğunu söylememiz mümkündür. İncelediğimiz sicilin içindeki arazi davalarının pek çoğunun menzil ya da mülklerin el değiştirmesi ve parasının ödenmesinin kaydı şeklinde tutulduğu görülmektedir.⁴⁵ Menzil ve mülklerin satışından sonra ise daha çok tarlaların ve bahçelerin füzulen zabt ve tasarruf edilmesi konusunda kayıtların olduğu göze çarpmaktadır. Bahçe duvarlarının diğer mülkün sınırları içine girmesi, kişilerin aslında kendisi ile alakası olmayan alanlarda ekim dikim yapması gibi konularda mağdur olan kişilerin pek çok kez kadıya başvurduğu ve bu konuların kaydedildiği görülmektedir.⁴⁶

Her ne kadar ağırlıklı konuların tarla ve bahçelerin zabt edilmesi ve mülk ve menzil satışlarının olduğu söylenebilirse de belge çeşitliliği yalnız bunlarla sınırlı değildir. Örneğin; bir belgede varissiz şekilde vefat eden bir kişinin malının beyt'ül-mal emini tarafından satılarak paranın miri için alınması durumu doğmuştur.⁴⁷ Beyt'ül-mal kelime anlamı olarak devlete ait olan malların saklandığı fiziki mekan ifade eder. Geniş anlamı ile ise devlete ait her türlü mal varlığı ve gelirin toplandığı, harişinin camaların

⁴⁴ Halil İNALCIK, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ(1300- 1600)*, (Çev: Ruşen Şener), İstanbul 2003, s. 81.

⁴⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s.3, b.1-2-3; s.6,b.4; s29,b.1; s.48,b.2; s.72,b.2

⁴⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s.49, b.3; s.59, b.1; s.61, b.1; s.62, b.1; s.67, b.2; s.98, b.1

⁴⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 4, b. 1

yapıldığı haklara ve borçlara ehil bağımsız bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴⁸ Fakat daha geç dönemlerde Osmanlılar bu terimi daha çok varisi hazır bulunmayan veya bilinmeyen ölünün terekesine ve bunların muhafazasıyla görevli kuruluşa beytü'l-mal denmiştir.⁴⁹ Bunun yanı sıra bahçeye zarar verilmesinden⁵⁰, bir karyenin mahsulünün zabt edilmesine⁵¹ ve satın alınan bahçenin eski sahibi tarafından tekrar zabt edilmeye çalışılmasına⁵² kadar farklı konularda belge çeşitliliği gözlenmektedir. Sadece bir tane olsa da bir menzilin bedelsiz şekilde el değiştirdiği yani hibe edildiği de dikkat çekmektedir.⁵³

b) Alacak - Verecek Meseleleri

İncelediğimiz Bursa'ya ait B- 75 no'lu sicilde kişiler arasında geçen 33 adet alacak- verecek meselesinin kayıt altına alındığını ve sicildeki belgeler göz önüne alındığında en fazla kaydedilen belgelerden olduğunu görüyoruz. Bu kayıtlardaki alacak - verecek davalarının açılış sebebi ve davaların sonucu açısından bize geniş bir yelpaze sağladığını söylememiz mümkündür. Alacak verecek davalarının şer'iyeye sicilindeki temellerini genel olarak tereke kayıtları oluşturur. Ancak incelediğimiz şer'iyeye sicili içerisinde hiç tereke kaydına rastlanmamıştır. Belgeler genellikle borçların ödenmesi, ödenmemesi ya da borçlu olunduğunun kaydedilmesi gibi durumlar hakkındadır.

Daha önce borç olarak verdikleri paranın geri alındığına dair kayıtlar⁵⁴, aldıkları borcu teslim ettiklerine dair kayıtlar⁵⁵ karşılıklı olarak belgelerin içinde yer almaktadır. Bunlar gibi klasik durumların dışında bir cariye satışından doğan borcun ödenmemesi ile ilgili bir konu dikkat çekmektedir ki bunu belgeyi köle ticareti açısından da yorumlamak mümkündür.⁵⁶Bunun yanı sıra işçilerin ustalarından ve çalıştıkları

⁴⁸ Mehmet ERKAL, "Beytü'l-mal", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 6, İstanbul 1992, s. 90.

⁴⁹ Mehmet ERKAL, a.g.m, ,s. 92.

⁵⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 38, b. 2

⁵¹ 75 no'lu B.Ş.S, s.81, b. 3

⁵² 75 no'lu B.Ş.S, s.88, b. 2

⁵³ 75 no'lu B.Ş.S, s.22, b. 2

⁵⁴75 no'lu B.Ş.S, s. 52, b. 2

⁵⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 1

⁵⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s.18, b.1

yerlerden para alamadıkları bu yüzden alacaklarını temin edebilmek adına mahkemeye başvurdukları da görülmektedir.⁵⁷

İncelediğimiz defterde borçların tahsilinde güçlük çıkması durumunda uygulanan bir yöntem dikkat çekmektedir. Alacaklı kişi ile borçlu olan kişinin bazı davalarda anlaşarak sulh ettiklerini ve borç miktarında indirim gittiklerini ve hatta tamamen alacaklı kişinin alacağından vazgeçtiğini dahi görüyoruz.⁵⁸ Bunun yanında borçları yüzünden daha önce hapsedilmiş bir kişinin de borçlarının ödenmesinden aciz olarak görüldüğü için hapisten çıkarıldığını görüyoruz.⁵⁹

Dava çeşitliliği sadece bununla da sınırlı kalmamış, kişilerin kiraya verdikleri yerlerin kira bedellerini alamadıkları için⁶⁰ ya da yapılan nişanın bozulmasından sonra taraflardan biri tarafından takıların geri talep etmesi⁶¹ gibi konularda da kayıtların tutulduğunu görüyoruz.

Sicildeki davaların sadece nakit olarak alacak- vereceklerle sınırlı kalmadığını görüyoruz. Kişilerin verdikleri binek hayvanlarını da geri talep ettikleri davalar da kayıtlarda yer almaktadır. Emanet olarak verilen develerin⁶² ve atların⁶³ geri istendiğinin kayıtlara geçtiğini görüyoruz.

Tabi ki alacakları için mahkemeye başvuran kişilerin tamamının haklı bulunması gibi bir durum söz konusu değil. Mahkemeye alacaklı olduğunu bildiren kişilerin durumları değerlendirildikten sonra alacaklarını talep etmesi hususundaki davaların reddedildiği durumlar da kayıtlara geçmiştir.⁶⁴

c) Vergi

Osmanlı Devleti'nin her döneminde önemli bir konu olan vergiler ve vergilerin toplanması meselesi şer'iyeye sicillerinde de karşımıza çıkmaktadır. İncelediğimiz sicilde belge sayısı itibariyle çok yoğun şekilde bulunmasa da çeşitlilik itibariyle bize bir yol gösterici olabilecek hükümlerin yer aldığını görmekteyiz.

⁵⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s.5, b.2; s.32, b.1

⁵⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s.14,b.1; s.47, b.2; s74, b.1

⁵⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s.32, b.1

⁶⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s.4, b.3

⁶¹ 75 no'lu B.Ş.S, s.42, b2

⁶² 75 no'lu B.Ş.S, s.54, b.3

⁶³ 75 no'lu B.Ş.S, s.12, b.1

⁶⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s.11, b.4

Vergi ve vergilerin toplanması ile ilgili 18 adet belgenin sicilde yer aldığı görülmüştür. Bu belgelerin içinde gayrimüslim kişilerin adları zikredilerek cizye vergilerinin tahsil edilmesi⁶⁵ gibi dar kapsamlı vergi tahsilâtının bulunmasının yanı sıra, Anadolu ve Rumeli Beylerbeyilikleri'nin büyük kısmını kapsayan ve isimleri tek tek zikredilen bölgelerden genel olarak cizye vergilerinin toplanması hususunda belgeler de dikkatimizi çekmiştir.⁶⁶

Cizye vergilerinin tahsil edilmesi dışında incelediğimiz dönem içerisinde artık olağanüstü vergi olarak değerlendirilemeyecek olan avarız ve bedel-i nüzul⁶⁷ vergilerinin de incelediğimiz sicilde azımsanmayacak ölçüde yer aldığını görüyoruz. Köylerdeki avarız hanelerinin belirlenmesi ve bunlardan avarız vergisinin toplanması⁶⁸ ve bedel-i nüzul vergisini ödemedikleri için kişilerden şikayetçi olunması⁶⁹, haksız yere avarız ve bedel-i nüzul vergisi alındığı için mahkemeye başvurulması⁷⁰ ve hatta daha önce avarızlarını ödedikleri halde kendilerinden tekrar avarız vergisi talep edilmesi hususunda şikayetlerin kayıtlara geçtiğini görüyoruz.⁷¹ Bedel-i nüzul vergisinin toplanması durumu dışında; bir belgede, Karesi sancağında toplanan bedel-i nüzul vergisinin İstanbul'a ve çeşitli yerlere sevk edilirken yollarda saldırıya uğramaması için vergilerden elde edilen gelirin korunması hakkında bir hüküm yazıldığını da görüyoruz.⁷² Bu da sicillere yalnızca vergilerin toplanması ya da toplanmasında zorluk çıkarılması durumlarının yansımadığını bunun yanı sıra toplanan vergilerin çeşitli bölgelere dağıtılması konusunun da sicillerde yer aldığını bize göstermektedir.

Ayrıca kadiya yapılan başvurularda iltizam eminlerinin ve vakıf mütevellilerinin normal vergiler dışında kanuna mugayir olarak fazladan akçe talep ettikleri durumların

⁶⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 7, b. 3; s.51, b.1

⁶⁶ 75 no'lu B.Ş.S,s.91, b.1; s.95, b.1

⁶⁷ Olağan üstü vergilerin tekalif-i örfiye ve tekalif-i şer'iyeye olarak ikiye ayrıldığı bilinmektedir. Bedel-i nüzul vergisi tekalif-i örfiye kapsamında alınan bir vergidir. Detaylı bilgi için bkz: Yusuf HALAÇOĞLU, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Ankara 1998, s. 65- 65.

⁶⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s.96, b. 2

⁶⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s.4, b. 2

⁷⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s.53, b. 1

⁷¹ 75 no'lu B.Ş.S, s.79, b. 1

⁷² 75 no'lu B.Ş.S, s88, b. 1

olduğu da görülmektedir. Bu kişiler fazla akçe talep etmekten men edilip uyarılmışlardır.⁷³

Tarım yapmadan ticaret ile uğraşanların vermekle mükellef olduğu bad-ı havva vergisinin toplanması⁷⁴, küçük baş hayvanlardan alınan aded-i ağnam vergisinin toplanmasında usulsüzlük yapılması⁷⁵, kürekçi bedelini vermeyen kişilerin İstanbul'a ađrılması⁷⁶, kişilerin kulluk akçesi vermemeleri ve hatta topraklarını üç sene boş bırakmaları yüzünden yapılan Őikayetler⁷⁷ gibi konular ise incelediğimiz sicilde vergi konusunda tutulan diğer kayıtlar olarak göze çarpmaktadır.

d) Ticari Rekabet

Osmanlı Devleti'nde, Bursa ticari hayattaki hareketlilik açısından çok önemli bir yere sahipti. Özellikle ipek ticareti açısından önemi büyük olan Bursa sadece bu alandaki hareketlilik ile Osmanlı Devleti hazinesine yılda ortalama 70.000 altın gelir sağlıyordu.⁷⁸ İran'dan ipeğin getirilmesinden sonra, henüz işleyicilere satılmadan önce tüccarın elindeyken tartılıp bunun üzerinden alınan mizan vergisi dahi çok önemli gelir kaynaklarındandı.⁷⁹En kötü ihtimalle iki ayda bir Bursa'dan İran'a kervan yola çıktığı bilinmektedir⁸⁰. Osmanlı Devleti'nde ticari açıdan bu kadar önemli bir yere sahip olmasına rağmen Bursa'daki ticari hareketliliğin, incelediğimiz sicile çok yansımadığı görülmektedir. Özellikle kazzaz taifesi hakkında pek çok bilgiye ve kayda ulaşılma beklentisi içerisinde olunması mümkün olan Bursa'da bu olayların sicillere yansımamasının sebepleri olabilir. 16. yüzyılda yaşanan Osmanlı-İran savaşlarından sonra ipek ticaretini İran ile yapan Bursa'da, ipekiliğin ve ipek tezgâhlarının azaldığı ve bu mesleğin önemini yitirmeye başladığı görülmektedir.⁸¹ İncelediğimiz Şer'ıye sicili içerisinde sadece 3 tane ticaret ve ticari rekabet ile ilgili belge bulunmaktadır. Bu üç belgeden sadece bir tanesi kazaz taifesi ile alakalıdır. Bu belgeye göre kazzaz

⁷³ 75 no'lu B.Ő.S.S, s.5, b.4; s.39, b. 1

⁷⁴ 75 no'lu B.Ő.S.S, s. 83, b. 1

⁷⁵ 75 no'lu B.Ő.S.S, s. 75, b. 1

⁷⁶ 75 no'lu B.Ő.S.S, s. 100, b. 2

⁷⁷ 75 no'lu B.Ő.S.S, s. 20, b. 1

⁷⁸ ERGENÇ, *a.g.e.*, s. 218.

⁷⁹ Mustafa AKDAĞ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, Ankara 1999, C: 2, s. 232.

⁸⁰ Jean Baptiste TAVERNIER, *Tavernier Seyahatnamesi*, (Ed: Stefanos Yeramıs), İstanbul 2006, s. 47.

⁸¹ ERGENÇ, *a.g.e.*, s. 219.

taifesinden bazı kişiler, düğmecî taifesinden bazı kişilerden kendilerine kusurlu mal sattıkları için şikâyetçi olmuşlardır.⁸²

Bunun dışında matbah-ı amire emini Mehmet Bey'in İstanbul'a helvahaneye tatlı ve ekşi temini için yazdığı arzuhal ve bu arzuhale karşılık İstanbul'dan gönderilen, malzemenin temin edilmesi hakkında cevabi hüküm de bu başlık altında değerlendirilebilir.⁸³ Ticari hayatla ilgili son hükümde ise kurşuncu taifesinden olan iki kişi ile ilgili olduğunu görüyoruz. Kurşuncu taifesinden olan bir kişinin yine aynı gruptan olan bir kişi hakkında kendi sanatına engel olması sebebi ile şikâyetçi olması kaydedilmiş ve suçu işleyen kişi bu konu ile ilgili olarak uyarılmıştır.⁸⁴

2- MERKEZ - TAŞRA İLİŞKİLERİ

a)Tayin ve Tevcihler

İncelediğimiz şer'îye sicili içerisinde merkez- taşra teşkilatı açısından hem çeşitlilik hem de sayısı itibarıyla tayin ve tevcihler ile ilgili kayıtlar en önemli belgelerdendir. B- 75 no'lu Bursa şer'îye sicilinde tayin ve tevcihler ile ilgili 39 adet belgenin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu belgeler içerisinde en çok karşımıza çıkanların vakıflara mütevellî tayin edilmesi⁸⁵ ve cami ve mescitlere imam atanması⁸⁶ durumları olduğu görülmektedir. Ayrıca cami ve mescitlere yapılan atamalar yalnızca imam atamaları ile sınırlı kalmamış çeşitli camilere müezzin atamaları da yapılmış ve bunlar da sicilde kayıt altına alınmıştır.⁸⁷

Vakıfların isimlerinin kadı sicillerinde sık sık zikr edilmesinin başlıca sebeplerinden bir tanesi tayin ve tevcihler meselesidir. Vakıflar nesnel ve fonksiyonel olarak incelenebilir. Nesnel açıdan camiler, mescitler, medrese ve mektepler, zaviye ve mezarlar, çeşme ve sebiller, su kuyuları, köprüler vakıf olarak görülebilir. Fonksiyonel açıdan ise Dini hizmet verenler, eğitim hizmetleri verenler, belediye hizmeti verenler ve

⁸² 75 no'lu B.Ş.S, s.55, b. 1

⁸³ 75 no'lu B.Ş.S, s.85, b.2

⁸⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s87, b.1

⁸⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 16, b. 4; s.80, b. 1; s. 102, b. 3; s.97, b.3; s.98, b. 2; s. 100, b. 1

⁸⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 82, b. 3, s.93, b.2; s.99, b. 3- b.4; s.102, b. 4

⁸⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 82, b. 5; s. 89, b. 3; s.95, b. 2

sosyal hizmet verenler olarak belirtilebilir.⁸⁸ Şer'iyeye sicilleri bu vakıflara yapılan tayinler konusunda bize bol miktarda bilgi vermektedir.

Tayin ve tevcihler hususunda dikkate şayan bir diğer konunun da mutasarrıf atamaları olduğu görülmektedir. Mutasarrıf atamaları ile ilgili belgelerden bir tanesinin diğerlerinden ayrıldığı görülmüştür. Bu belgeye göre mutasarrıf ataması gerekçesi ile beraber yapılmıştır. Hançerli oda vakfı olarak bilinen vakfın mutasarrıfı olan Mustafa isimli kişinin ihtiyarladığından dolayı iş göremez halde olduğu bu yüzden bu göreve İbrahim bin Receb'in getirilmesi hususunda merkeze yapılan talep ve merkezden bunun uygunluğu hususunda gönderilen hüküm sicile kaydedilmiştir⁸⁹. Bunun dışında çeşitli mutasarrıf tayinleri yapılmış olsa da sebepleri belirtilmemiştir. Yapılan bu mutasarrıf tayinlerin muallimhane⁹⁰ ve piriñç hanı⁹¹ gibi yerlere yapıldığı görülmektedir. Bunun dışında Simkeşen hırfeti'nin şeyhinin vefatı üzerine yerine mutasarrıf atanması hususunda bir hüküm de dikkat çekmektedir⁹². Bu mutasarrıf tayinlerinden, önemi ve atamanın büyüklüğü sebebi ile ayrılan bir belge dikkat çekmektedir. Daha önce Kiği sancağına mutasarrıf olan Subhi isimli kimsenin Bursa'ya mutasarrıf olması ve bu kişiye mani olunmaması hususunda İstanbul'dan yazılan hükmün sicile kaydedildiği görülmektedir⁹³. Bu da mutasarrıf tayinleri içerisindeki en önemli belgelerden biri olarak sayılabilir.

Osmanlı Devleti'nde ilk ihdas olunan memuriyetlerden biri olan subaşılık, şehrin imarından, güvenliğine kadar pek çok konuda etkin bir memuriyetti.⁹⁴ Yani bu hususta yapılan atamaları hem idari hem askeri atamalar olarak görmek mümkündür. İncelediğimiz sicilde Bursa şehrine Mehmet Ağa'nın subaşı olarak tayin edilerek bu önemli memuriyete getirildiği görülmektedir⁹⁵. Bu tayini Bursa'nın güvenliği hakkında yapılmış bir tayin olarak değerlendirebiliriz. Güvenlik hususunda yapılan tek atama bu

⁸⁸ Alpay BİZBİRLİK, *XVI. Yüzyıl Ortalarında Diyarbakır Beylerbeyliğinde Vakıflar*, Ankara 2002, s. 9-12.

⁸⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 86, b. 1

⁹⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 82, b. 4

⁹¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 82, b. 2

⁹² 75 no'lu B.Ş.S, s. 87, b. 3

⁹³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 85, b. 1

⁹⁴ Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1983, C: III, s. 259.

⁹⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 99, b. 2

değildir. Bab-ı zemin mahallesi kapıcısı olan kişilerin görevlerini ihmal ettikleri bu yüzden mahallede soygunlar olduğu gerekçesi ile görevlerinden alındıkları ve yerlerine atamalar yapıldığı da görülmektedir.⁹⁶ Ayrıca güvenlik hususunda altı bölük yoldaşları olarak bilinen süvari birliğine zabıt ve kethüda ataması da yapılmıştır.⁹⁷

Yukarıda değindiğimiz tayinler hususunda birkaç belge ile değerlendirme yapmamız mümkün oluyor. Fakat bunlar dışında belge çeşitliliği çok olmayan konularda da atamaların yapıldığını görüyoruz. Örneğin; mahkemeye muhızır tayini⁹⁸, vakfa katib tayini⁹⁹, mescide dersiâm tayini¹⁰⁰ ve câbi (tahsildar) tayini¹⁰¹ gibi konuların incelediğimiz sicil içerisinde çok fazla olmadığı görülmektedir. Bunlar gibi; mukataaların işletilmesi için kişilere verilmesi¹⁰², Kuran-ı Kerim okuması için bir kişinin üç yere aynı anda tayin edilmesi¹⁰³ ve muallimhaneye muallim atanması¹⁰⁴ gibi konuların da incelediğimiz sicilde çok fazla kaydedilen konulardan olmadığını görüyoruz.

b) Mukataa Mülklerin Devri

Osmanlı Devleti'nde mukataa mülkler önemli gelir kaynaklarındandır, her türlü ticari, zirai ya da sanayi kuruluşunun işletilmesi sonucunda doğan gelirden devletin payının alması usulüne dayanan sistemdir.¹⁰⁵ Bu sistemde gelirler emanet ya da iltizam usulü ile toplanır, ya merkeze gönderilir ya da merkezin belirlediği başka bir yere gönderilirdi.¹⁰⁶ Osmanlı Devleti'nde mukataa sistemini beş dönem halinde incelemek mümkündür. Bunlar klasik dönem(1453), karışıklık dönemi(1600), Mali- bürokratik merkezileşme dönemi(1632), malikane dönemi(1695) ve esham sistemi(1775)

⁹⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 95, b. 4

⁹⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 84, b. 2

⁹⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 3- 6

⁹⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 69, b. 1

¹⁰⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 97, b. 1- 2

¹⁰¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 82, b. 1

¹⁰² 75 no'lu B.Ş.S, s. 86, b. 3; s.95, b. 3

¹⁰³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 32, b. 2- 3- 4

¹⁰⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 89, b. 1

¹⁰⁵ Ahmet TABAKOĞLU, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul 1985, s. 120.

¹⁰⁶ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, "Osmanlı İktisadi Yapısı", Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi (Ed: Ekmelettin İhsanoğlu), IRCICA, İstanbul 1994, C: 1, s. 545.

dönemleridir.¹⁰⁷ İncelediğimiz sicil malikane dönemine rastgelmektedir. Bu Dönemde Anadolu'da var olan celali isyanları mukataaların verimsizleşmesine neden olmaktadır.¹⁰⁸ Bursa'da mukataaları iki kısma ayırıp bu şekilde incelemek doğru olur. Bunlardan ilki, şehri ilgilendiren mukataalar diğeri ise kırsal kesimi ilgilendiren mukataalardır. Örneğin; zeamet, ihzariye ve beytü'l mal mukataaları birinci grubu oluştururken, mizan, ihtisab, gümrük ve damga mukataaları ise ikinci grubu oluşturuyordu.¹⁰⁹ XVII. yüzyıl sonlarına kadar iltizam ve emanet sistemlerinin Osmanlı Devleti'nin temel gelir kaynakları olduğu göz önüne alındığında bu sistemlerin sicillere yansması kaçınılmazdır.

İncelediğimiz sicilde mukataa mülklerin devredilmesi ve el değiştirmesi ile ilgili 7 tane belge olduğu görülmektedir. Bu belgelerden iki tanesinde bahsi geçen mukataaların vakıflara ait olduğu kaydedilmiştir. Hazret-i Emir vakfına ait menzilin kullanım hakkının el değiştirmesi¹¹⁰ ve Şahin Lala vakfına ait yüz elli akçe değer ile mukataalı, menzilin devredilmesi¹¹¹ durumları vakıflar ile ilgili kaydedilen mukataa devri hükümlerindedir. Bunlar dışında mukataa mülklerin¹¹² ve birde harabe değirmenin¹¹³ kişiler arasında devir teslim işlemlerinin yapılması hususunda belgeler olduğu görülmektedir.

c) İstanbul'dan Yapılan Talepler

Bursa'dan İstanbul'a at, saman, arpa, kürekçi temin edilmesi gibi konular incelediğimiz sicilde çok sayıda olmasa da bulunmaktadır. Bununla birlikte sadece bir belgede katl emri verildiği görülmektedir. İncelediğimiz sicilde 6 adet belgenin doğrudan yapılan talepler ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu belgelerden üç tanesi ise birbirinin devamı niteliğindedir. Bu belgelere göre; İstanbul'dan arpa ve buğday talep edilmektedir. İstanbul'dan bu konu ile ilgili gelen ilk hükümde arpa ve samanın temin edilmesi ve bu malların hangi fiyattan alınacağı bildirilmiştir.¹¹⁴ Bu emir yerine

¹⁰⁷ Baki Çakır, Osmanlı mukataa sistemi(XVI-XVIII. Yüzyıl), İstanbul, 2003, s. 31

¹⁰⁸ Baki Çakır, a.g.e, s. 42

¹⁰⁹ Özer Ergenç, a.g.e, s. 221.

¹¹⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 39, b. 2

¹¹¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 44, b. 3

¹¹² 75 no'lu B.Ş.S, s. 41, b. 1; s. 54, b. 2; s. 72, b. 1; s. 74, b. 3

¹¹³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 35, b. 2

¹¹⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 86, b. 2

getirilememiş olacak ki aynı hususta bir hüküm daha gönderilmiş, üslup sertleştirilerek daha önce talep edilen samanın yollanmadığı ve hemen yollanması gerektiği belirtilmiştir.¹¹⁵ Bunu takip eden hüküm ise talep edilen dokuz bin kantar samanın hangi yerlere gönderileceği konusunu içermektedir. Bu belgeye göre toplam miktarın beş bin kantarının Asatane-i saadete, dört bin kantarının ise Büyük Çekmece limanına gönderilmesi emredilmiştir.¹¹⁶

Saman tedarik edilmesi dışında bir diğer konu ise kürekçi teminidir. “Osmanlı donanmasının temel iş gücünü oluşturan unsurlardan olan kürekçilerin İstanbul’a veya başka bir Osmanlı donanma üssüne çağırılması, sefer hazırlığının işaretlerinden biridir”¹¹⁷.

Bursa’da bulunan toplam iki bin üç yüz kırk avarız hanesinin her yedi tanesinden bir tane kürekçi seçilerek bu kişilerin üç bin akçe para karşılığı alınmaları, bu kişilerin hastalıklı olmamasına ve güçlü kuvvetli olmasına özen gösterilmesi ve seçilen kişilerin İstanbul’a tersane-i amireye yollanması için İstanbul’dan bir hüküm yazılmıştır¹¹⁸ Bu hüküm sayesinde Bursa’nın o dönemdeki nüfusu hakkında fikir sahibi olabiliyoruz. Her avarız hanesinin 5 hane olduğundan yola çıkacak olursak¹¹⁹ Bursa’da bahsedilen dönemde 11.700 hane olduğu anlaşılıyor. Bir hanenin genel olarak 4 kişi olarak değerlendirdiğini düşündüğümüzde, bahsedilen dönemde Bursa nüfusunun yaklaşık olarak 46.800 kişi olduğunu söylememiz mümkün olabilir.

Bir başka talep ise İstanbul’a beygir temini konusundadır. Daha önce beygir gönderilmesi istendiği fakat gönderilmediği belirtilerek, acil olarak yollanması için tekrar hüküm yazıldığı görülmektedir.¹²⁰

¹¹⁵ 75 no’lu B.Ş.S, s. 88, b. 3

¹¹⁶ 75 no’lu B.Ş.S, s. 90, b. 1

¹¹⁷ Volkan DÖKMECİ, *Venedik Kaynaklarına Göre II. Bayazıt ve I. Selim Dönemlerinde Osmanlı Denizciliği Ve Korsanları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: İdris Bostan, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Akdeniz Dünyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı, 2011, s. 50.

¹¹⁸ 75 no’lu B.Ş.S, s. 96, b. 1

¹¹⁹ Jülide Akyüz ORAT, Avarız vergisi üzerine bir çalışma; 18. yüzyıl başlarında Ankara uygulamaları, *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5 s. 22, Yaz 2012, s. 221

¹²⁰ 75 no’lu B.Ş.S, s. 85, b. 3

Şimdiye kadar verdiğimiz örneklerden tamamen ayrılan bir emir yazıldığı da dikkat çekmektedir. Mehmed Çavuş ve 25. bölük kethüdası olan Hüseyin'in, Kürdoğlu Mustafa isimli kişiyi yakalamak ve öldürmek için görevlendirildiği bildirilmiştir.

d) Asker Kaçağı

İncelediğimiz sicil içerisinde asker kaçağı durumu 1 belgede tespit edilmiştir. Bursa'nın Yarhisar nahiyesinde İdris karyesinde yirmi bin akçelik bir zeamete mutasarrıf olan Yusuf isimli kişinin sefere çağrılıp gitmemesi üzerine görevden alınarak yerine Mehmet isimli kişi atanmıştır.¹²¹ Burada görüldüğü üzere Osmanlı Devleti sefer emirleri ve bunlara uyulması konusunda oldukça titiz davranmaktadır.

3- ADLİ DAVALAR

a) Cinayet ve Yaralama

Mahkemenin adli polis fonksiyonu ile yükümlü memuru “muhzır” idi. Öldürme, yaralama ve topluma zarar veren diğer hareketler gibi kamu suçlarının dışında alacak verecek gibi kişiler arasındaki anlaşmazlıklarda davalılara mahkemeye celp ve kadı hüküm verdikten sonra davacının hakkını teslim eden kimselerdi. Hak sahiplerinin, tahsil edilen alacaklarının %2'si muhzırın hakkı idi. Buna “ihzariye” denirdi¹²².

Şahıslara karşı işlenen suçlar, hayata ve vücut bütünlüğüne karşı olmak üzere ikiye ayrılır. Hayata karşı suçlar adam öldürme suçları olup, genel kabullere göre modern tasnife uygun şekilde, kasten (amden), kastın aşılması (şibhü'l-amd) suretiyle ve taksirle adam öldürme (hataen katl) şeklinde üçe ayrılmıştır. Vücut bütünlüğüne yönelik suçlar da adam öldürme suçu gibi, kasten yaralama suçu, taksirle yaralama, kastın aşılması suretiyle yaralama olarak üçe ayrılır.¹²³ Haksız yere adam öldürmenin büyük bir suç sayıldığı ve günah olduğu bütün ilahi dinlerin ortak temalarındandır. İnsan hayatının Allah tarafından dokunulmaz kılındığı, haklı bir sebep bulunmadıkça bir

¹²¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 90, b. 2

¹²² Rukiye ASLAN, *16. Yüzyıl Ortalarında Bursa(A- 84 Ve A- 202 Numaralı Bursa Şer'iyeye Sicillerine Göre)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Ahmet Güneş, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006, s. 48.

¹²³ Mustafa AVCI, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul, 2004, s. 27. Ayrıca bkz. Halil CİN-Ahmet AKGÜNDÜZ, *Türk Hukuk Tarihi*, C. I, Kamu Hukuku, İstanbul 1995, s. 322; Ahmet AKGÜNDÜZ, *Osmanlı Kanunnameleri*, C: I, İstanbul 1990, s.118.

cana kıyılmaması gerekliliği ortaya konulmuştur. Yanlışlıkla birini öldüren kişinin ise köle azad etmesi ya da diyet ödemesi gerekliliği bilinmektedir.¹²⁴

İncelediğimiz B. 75 no'lu Bursa şer'iyе sicilinde hem hayata hem de vücudun bütünlüğüne dair işlenen suçlara dair bazı örnekler görülmektedir. Bu konu ile ilgili toplam 11 adet belge tespit edilmiştir. Bu kayıtlardan bazılarının keşif yapılması, bazılarının sadece olayların kayıt altına alınması bazılarının ise diyet talebi ile ilgili olduğu görülmektedir.

Örneğin; Karabed veledi Ferakeş isimli kişinin yaralanması olayı üzerine yaralandığı mahalde keşif yapılması hakkında bir kayıt tutulduğu görülmektedir¹²⁵.

Bunun dışında katledilen kişilerin diyetlerinin bütün mahalleden talep edildiği belgelere de rastlanmaktadır. Öldürülen David ve Kristian adlı gayr-ı müslimlerin diyetleri bütün mahalleden talep edilirken¹²⁶, Himmet bin Ömer'in diyetinin ise katledildiği mahalden talep edilmiş olduğu görülüyor¹²⁷. Bu belgeler dışında bir belge dikkat çekmektedir ki bu belgede Mehmed bin Halil'in kendisini satır ile yaralayan Çerçioğlu Salih'ten, ölmesi durumunda diyetinin alınması talebi kayıt altına alınmıştır¹²⁸. Buna göre diyet alınması taleplerinin ölümden öncede yapılabildiği görülmektedir.

Diyet talepleri ve keşifler dışında bir diğer unsurun davaların kaydedilmesi olduğu görülmektedir. Bu davalarda herhangi bir hüküm verilmeksizin olaylar kaydedilmiştir. Bu davalar içinde Ayşe hatun'un Abdülkerim bin Hasan'ı kılıç ile yaralaması¹²⁹, Süleyman bin Hasan'ın sipahi taifesinden Ali bey ibn-i Cafer'i darp etmesi¹³⁰, yörük taifesinden İvaz, Mehmed ve İbrahim'in yine Yörük taifesinden Mustafa'yı yaralayıp eşyalarını çalması¹³¹, İbrahim bin Mehmed'in kendisini yaralayan

¹²⁴ Ebû Bekr Ahmed b. Ca'fer b. Hamdân el- Bağdadi, "Katil", TDV İslan Ansiklopedisi, C. 25, Ankara 2002, s. 45

¹²⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 15, b. 3.

¹²⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 19, b. 3

¹²⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 47, b. 1

¹²⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 5, b. 3

¹²⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 7, b. 2

¹³⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 8, b. 1

¹³¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 21, b. 2

kişilerden davacı olması durumları görülebilmektedir¹³². Bunlardan ayrılan iki kayıt vardır. Bu kayıtlardan birinde Hacı Mehmed'in Salih bin Derviş'e kendisini yaraladığı için açtığı dava kaydedilmiş ve isbat edemediği için davası reddedilmiştir¹³³. Diğer belgede ise Bali bin Hüseyin'in ölümü üzerine ailesinin Mustafa Halife ibn-i Şaban'dan davacı olması üzerine kişinin mahalleliden sorulması kararı verilmiş ve bu durum kaydedilmiştir¹³⁴. İncelediğimiz sicilin 80. sayfasından sonra ağırlık kazanan İstanbul'dan gönderilen hükümler içerisinde de bir hüküm bu konu ile ilgili dikkat çekmektedir. Gönderilen emre göre İkan oğlu Hüseyin, Çolak Mehmet ve Küçük Mehmet isimli kişiler, muhızırbaşı Ahmed'in oğlunu öldürmeye çalıştıkları için yargılanmak üzere Asatane-i Saadete çağrılmışlardır.¹³⁵

b) Hırsızlık ve Eşkîyalık

Hırsızlık ve eşkıyalık konuları Osmanlı devleti içerisinde detaylı şekilde incelenen önemli konulardandır. Eşkîyalık hareketleri, XV. yüzyıldan itibaren Akdeniz dünyasında değişen sosyal ve ekonomik koşullara paralel olarak tırmanma eğilimi gösterdi. Akdeniz dünyasının doğusunda büyük bir güç olan Osmanlı İmparatorluğu XVI. yy'ın son çeyreği ile XVII. yy'ın ortalarına kadar büyük bir sosyal problem haline gelen eşkıyalık hareketlerine, doğusun da ve batısın da devam eden oldukça külfetli ve yıpratıcı savaşlara rağmen çözüm üretmek zorunda kalmıştır.¹³⁶ XVI. Yüzyılın başından itibaren Osmanlı devletinin girmiş olduğu siyasi, sosyal ve ekonomik darlığın ülkede yarattığı bunalım ve her kesimden insanların birbirleri ile kanlı bir kavgaya tutuşması hali Osmanlı tarihinde Celali fetreti olarak adlandırılır.¹³⁷ Eşkîyalık faaliyetleri hırsızlık olayları bu isyanlar ve Anadolu'daki siyasi askeri boşluğun giderek artması ile doğal olarak çoğalmıştır.

Önemli bir sosyal olay olan eşkıyalık mevzusunun, sosyal hayatın akışını bildirme konusunda değeri bilinen şer'îye sicillerinde geçiyor olması da şaşırtıcı değildir. Her ne kadar incelediğimiz şer'îye sicili içerisinde organize bir şekilde

¹³² 75 no'lu B.Ş.S, s. 65, b. 2

¹³³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 15, b. 2

¹³⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 48, b. 4

¹³⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 94, b. 3

¹³⁶ Mücteba İLGÜREL, "Osmanlı'da Eşkîyalık Hareketleri", D.İ.A, C: 7, s. 466- 468.

¹³⁷ Mustafa AKDAĞ, Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası "Celali İsyancıları", Ankara, 1999, s. 14

yürütülen eşkıyalık faaliyetlerinden söz edilmese de bu konu ile ilgili 14 adet belge bulunmaktadır.

B- 75 no'lu Bursa şer'iyе sicilinde hırsızlıkla ilgili belgelerde farklı sonuçlara varıldığı tespit edilmiştir. Bazı belgelerde bedel-i sulh karşılığı tarafların barıştırıldığı görülürken bazılarında kişilerin bu işi yapmaktan men edilmesi yönünde karar çıkmıştır. Örneğin Osman bin Abdürrahim adlı kişinin Aişe bint-i Mustafa adlı kişinin menziline hırsızlık yapması durumu görüşülmüş ve iki yüz akçe bedel-i sulh ödenmesi karşılığında taraflar anlaşılma yoluna gidilmiştir.¹³⁸ Buna benzer bir davanın yine Hüseyin Çelebi ibn-i Ali ile Ahmet Bey oğlu İbrahim Çelebi arasında görüldüğü belgelerde tespit edilmiştir.¹³⁹

Hırsızlık suçuna karşılık verilen en ağır cezanın ise kürek cezası olduğu görülmektedir. Kürek cezası normalde İslam dünyasında çok fazla kullanılan bir yöntem değildir. Bu ceza için Osmanlı'nın İslam medeniyetine bir hediyesidir denebilir. 16 yüzyılda Venedik donanmasında uygulanmaya başlanan suçluların kürek çekerek cezalandırılması usulü aynı dönemde Osmanlı Devleti tarafından da uygulamaya koyulmuştur.¹⁴⁰ Tam tarihi bilinmemekle beraber, bu sistemin 16. yüzyılda sistemli hale geldiği anlaşılmaktadır. 18. yüzyıla kadar kürek cezası gerçek anlamda uygulanırken, bu dönemden sonra kürek cezasına çarptırılmak hapis cezasına çarptırılmak anlamına gelmeye başlamıştır.¹⁴¹ Örneğin Osman bin Abdürrahim adlı kişinin Aişe bint-i Mustafa adlı kişinin menziline hırsızlık yapması durumu görüşülmüş ve iki yüz akçe bedel-i sulh ödenmesi karşılığında taraflar anlaşılma yoluna gidilmiştir.¹⁴² Buna benzer bir davanın yine Hüseyin Çelebi ibn-i Ali ile Ahmet Bey oğlu İbrahim Çelebi arasında görüldüğü belgelerde tespit edilmiştir.¹⁴³

Şahitlerin hırsızlık ile ilgili davalarda öneminin ortaya çıktığı bir belge diğerlerinden içerik açısından ayrılmaktadır. Bu belgeye göre Satılmış isimli çobanın

¹³⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 8, b. 2

¹³⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 59, b. 2

¹⁴⁰ İdris BOSTAN, Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire, Ankara 1992, s. 213.

¹⁴¹ Neşe ERİM, "18. yüzyılda Osmanlı'da kürek cezası", IX'th international congress of economic and social history of Turkey, 20- 23 Ağustos 2002, Dubrovnik, s. 179

¹⁴² 75 no'lu B.Ş.S, s. 8, b. 2

¹⁴³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 59, b. 2

öldürülerek koyunlarının çalındığı yönünde isimleri verilmeyen kişilere açılan davada, şahitlerin ifadesi ile bu suçun işlenmediğine kanaat getirilmiştir.¹⁴⁴

Bu belgeler dışında bir hamamın zabt edilerek içerisindeki malzemelerin satılması olayına karşılık bu kişilerin yakalanması ve bu durumdan men edilmesi kararı alınmıştır.¹⁴⁵ Bunun yanı sıra birde çalınan eşyaların geri iade edilmesi gibi bir hüküm göze çarpmaktadır.¹⁴⁶

Verilen cezalar açısından iki belgeyi bunlardan ayrı tutmak gerektiğine inanıyoruz. Bu belgelerden birinde Davud Efendi mescidini soyması sonucu davası görülen Kel Mahmud bin Kemal'in¹⁴⁷, diğerinde ise binek atı çalması sonucu Abdullah bin Mahmud'un¹⁴⁸ kürek cezasına çarptırıldığı görülmektedir.

Bu cezanın tanzimattan önce ağır cürüm işleyen kişilere verildiği, ve hidemat-ı şakka olarak isimlendirildiği bilinmektedir. İşlenen suçun niteliğine göre verilen kürek cezasının bir ay, bir ay ile altı ay arası, altı ay ile bir yıl arası ya da bir yıl ile müebbet arasında değiştiği gözlenmektedir. Fakat 1 yıl ve üzerinde verilmiş olan kürek cezalarının sayısı bir hayli azdır.¹⁴⁹ İncelediğimiz sicilde süreler hakkında herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Fakat kürek cezası verilmesi durumundan at hırsızlığı durumunun ve ibadethanelere saldırılması ve soygun yapılması durumunun ağır suçlar kapsamında değerlendirildiğinin söylenmesi mümkündür.

Hırsızlıkla ilgili fikir sahibi olabileceğimiz belgelerin haricinde eşkıyalık faaliyetleri ya da eşkıyadan olan kişiler tarafından işlenen suçlar da belgelere yansımıştır.

Örneğin Genceli ahalisinin Torbalı Mustafa oğlu Darı Ahmet isimli kişinin yaptığı eşkıyalık faaliyetleri ve hırsızlık yüzünden kişinin idam edilmesini talep ettiği görülmektedir. Bu kişinin subaşına teslim edildiği belirtilse de akıbetinin ne olduğu konusunda bilgi verilmemektedir.¹⁵⁰ Bir başka belgede ise eşkıyadan olduğu ifade

¹⁴⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 41, b. 3

¹⁴⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 91, b. 1

¹⁴⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 80, b. 3

¹⁴⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 63, b. 2

¹⁴⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 65, b. 1

¹⁴⁹ Neşe ERİM, "18. yüzyılda Osmanlı'da kürek cezası", IX'th international congress of economic and social history of Turkey, 20- 23 Ağustos 2002, Dubrovnik, s. 179

¹⁵⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 14, b. 3

edilen Hacı Vele Beşe'nin şabb-ı emred¹⁵¹ olarak ifade edilen Hüseyin adlı kişiyi taciz ettiği ve küfür ettiği için cezalandırıldığı ve İstanbul'a sürüldüğü görülmektedir.¹⁵²

Önemli konulardan bir tanesi de merkezden mescitlere yapılan atamalarda atanan kişinin rahatsız edilmesi konusudur. Yeni atanan kişilerin taciz edilmesi ve rahatsız edilmesi üzerine yapılan şikâyetler sonucunda, müdahale eden kişilerin bundan men edilmesi hususunda hükümler yazılmıştır.¹⁵³ İncelediğimiz sicil içerisinde müezzin Mustafa adlı kişiyi rahatsız eden kişinin ehil bir kişi olmadığı belirtilmiştir.¹⁵⁴

Bütün bu belgeler dışında bir belge bütün eşkiyalık ve hırsızlık belgelerinden ayrılmaktadır. Bu belgeye göre yeniçeri taifesinden olan Kürdoğlu Mustafa'nın eşkiyalık faaliyetlerinde bulunduğu ve hakkında şikâyet olduğu İstanbul'a daha önce bildirilmiş olmalı ki, İstanbul'dan kişinin katledilmesi hakkında hüküm gönderilmiştir.¹⁵⁵

4- ASLİ HUKUK

a) Miras Hukuku

Günümüz asli hukuk dalının altında önemli bir kol olan miras hukuku Osmanlı Devleti döneminde İslami hükümlerce belirlenen çerçeveden uygulanmış ve kayıtları günümüze ulaşmıştır. İncelediğimiz B- 75 no'lu Bursa şer'iyehanesinde miras hukuku ile ilgili 27 belge olduğu saptanmıştır. Bu 27 belgeden şekil ve içerik itibarıyla on dokuz belgenin birbiri ile yakın olduğu görülmüştür. Bu belgeler isimleri ve varisleri yazılan kişilerin ölümünün ardından mallarının dağıtımının yapılması hakkındadır¹⁵⁶.

Osmanlı Devletinde önemli gelir kaynaklarından bir tanesi beyt'ül mal müessesesidir. "Tam olarak yerine getirilememiş bir vasiyet bulunamaz veya bulunduğu halde mirası teşkil eden maldan geriye bir miktar daha artmış olursa, terekenin tamamı veya arta kalan kısmı Betyülmal'a yani hazineye teslim edilirdi. Ölen kadınsa ve yalnız kocası mirasçı olarak kalmışsa terekeden 1/2 hissesini alır diğer kısım beyt'ül mal'a giderdi. Ölen erkekse ve sadece karısı mirasçı kalmışsa 1/4 hissesini alır, geri kalan 3/4

¹⁵¹ Şabb-ı emred: genç

¹⁵² 75 no'lu B.Ş.S, s. 30, b. 2

¹⁵³ 75 no'lu B.Ş.S, s.98, b. 3; 75 no'lu B.Ş.S, s.98, b. 4

¹⁵⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 83, b. 2

¹⁵⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 102, b. 1

¹⁵⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 6, b. 1-2-3; s.7, b. 1; s. 9, b. 5-6; s.10, b. 1; s.19, b. 2; s.20, b. 2-3; s. 41, b. 2; s. 42, b. 1; s. 50, b. 2; s. 51, b. 2; s. 60, b. 1; s.64, b. 2; s. 69, b. 2; s.72, b. 3; s. 94, b. 1.

Beyt'ülmal'a giderdi. Yukarıda saymış olduklarımızdan hiçbiri yoksa bütün mal beyt'ülmal'a teslim edilirdi"¹⁵⁷. Beyt'ülmâl görevlileri, her vârişsiz ölenin terekesini kabzetme yetkisine sahip değildi. Bazı muhallefâta beyt'ül mâlcılar karışamaz, yalnızca hak sahipleri bakabilirdi. Örneği vakıf topraklarında yaşayan kişilerin terekelerine, yeniçerilerin terekelerine, yabancı din adamlarının ve tüccarların terekelerine beyt'ül mal memurlarının çok fazla müdahale etmediği görülmektedir.¹⁵⁸ Miras hukuku noktasında çocukların henüz anne karnında iken varis durumunda olduğu bilinmektedir. Şer'îye sicillerinde daha doğmamış çocuğa terekede yer verildiğinin örneklerini görmek mümkündür.¹⁵⁹

İncelediğimiz B- 75 no'lu Bursa Şer'îye sicilinde iki adet belgede durama beyt'ül mal memurunun müdahil olduğu görülmektedir. Bu belgelerden birisinde vefat eden kişinin malını beyt'ül mala alıkoyan Mehmed Ağa'nın vefat eden kişinin yakınlarının itirazı ile beyt'ül mal emniyeti görevinden alındığı kaydedilmiştir.¹⁶⁰ Diğer bir belgede ise vefat eden Kara Himmet bin Abdullah Efendi'nin bila-veled vefat etmesinden sonra malının beyt'ül mal emniyeti tarafından kabz edildiği bildirilmiştir¹⁶¹ Bunlar dışında miras hukuku ile ilgili çeşitli belgeler bulunmaktadır. Hasta olan Ahmet Çelebi bin Kadri'nin vasiyetinin şahitler huzurunda okunarak kaydedilmesi¹⁶², Cafer bin Resul isimli kişinin Cafer bin Mehmed adlı kişinin varisi olduğunu ispatlaması için görülen dava¹⁶³, Hacı Mehmed Ağa bin Abdi Bey'in oğlunu mirasından men etmesi hakkında görülen dava¹⁶⁴, Fatıma bint-i Mustafa'nın mirasın dağıtımına itiraz etmesi

¹⁵⁷ Orhan BÜYÜK, *Şer'îye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Ortalarında Edirne'de Sosyo-Ekonomik Hayat*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Şenol Çelik, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s. 45.

¹⁵⁸ Arif BİLGİN-Fatih BOZKURT, "Bir Malî Gelir Kaynağı Olarak Vârişsiz Ölenlerin Terekeleri ve Beyt'ül Mâl Mukataaları", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 2, Sayı: 20, 2010, s. 1 – 31, s.12.

¹⁵⁹ Ömer DÜZBAKAR, *Osmanlı Devleti'nin dilencilere bakışı(Bursa Örneği)*, *Uluslar arası sosyal araştırmalar dergisi*, 1/5, s.290-312, s. 293

¹⁶⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 7, b. 4

¹⁶¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 16, b. 3

¹⁶² 75 no'lu B.Ş.S, s. 15, b. 5

¹⁶³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 15, b. 6

¹⁶⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 24, b. 2

hakkında görülen dava¹⁶⁵, Hanım bint-i Mehmed'in Ahmed bin Elhac Mustafa'ya kendine ait menzili hibe etmesi hakkındaki dava bu dava ve belgelere örneklerdir.

Bunlar haricinde bir belge dikkat çekmektedir. Kardeşler arasında yapılan mal taksimatında Rus asıllı bir cariye'nin taksimatta kime verileceği konusunda bir anlaşmazlık yaşanmış ve bu kayıt altına alınmıştır. 17. yüzyılda ortalama nitelikte bir köle ya da cariye'nin 25 ile 50 altın arasında değiştiği¹⁶⁶ düşünüldüğünde kölelerin miras içerisinde önemli bir unsur olduğu söylenebilir.

b) Aile Hukuku

Aile hukuku başlığı altında incelediğimiz belgeler B- 75 no'lu şer'îye sicili içerisinde evlenme, boşanma, mihr ve nafaka davalarıdır. Günümüz hukukunda bu davaların asli hukuk çerçevesinde aile mahkemelerince görüldüğü bilinmektedir.

Osmanlı devletinde aile birliğinin temeli nişan ile başlar. Bu işlem erkek ve kadının evlenme isteklerini ortaya koymaları olarak görülür. İslam hukukçularına göre nişanlanma durumu herhangi bir hukuki durum olmamakla beraber sadece evlenme vaadi olarak değerlendirilmiştir.¹⁶⁷

Evlenme başka cinslerden iki insanın sürekli olarak bir arada yaşamak istemelerinin örf adet ve kanunlarca tanınmasına denirdi.¹⁶⁸ Evlenme işlemi bir nikah akdi ile yapılırdı. Her ne kadar dini bir ritüel gibi görünse de evlenme akdi aynı zamanda hukuki bağlayıcılığı olan bir işlemdi.

Osmanlı devletinde evlenme gibi boşanma konusu da hukuki bir olaydır ve bu yüzden şer'îye sicillerine yansıdığı görülmektedir. Boşanma işleminin belli şartları ve incelikleri olduğu gözlemlenebilir. İslamiyet'ten önce boşanma hakkının yalnızca erkeklerde olduğu biliniyor. İslam hukuku ile kadının lehine bazı değişiklikler yapılmış, ancak erkeğin yine de istediği zaman boşanma hakkı elinden alınmamıştır. Ancak erkeğin ödediği mihrin geri alınmasını yasak edilmiştir. Evliliğin sona ermesinden sonra doğacak çocukların durumunu düşünerek 3 ila 4 ay arasında iddet konulmuştur. Ancak

¹⁶⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 27, b. 2

¹⁶⁶ Halil İNALCIK, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Eren Yayıncılık, 2000 c.I, s.339

¹⁶⁷ Ali KAYA, "17. Yüzyıl Bursa Şer'îye Sicillerinin İslam Aile Hukuku Açısından Tahlili", Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C: 17, Sayı: 1, 2008, s.81-107, s.84.

¹⁶⁸ Coşkun ÜÇÖK-Ahmet MUMCU, *Türk Hukuk Tarihi*, Ankara 1985, s.79; Halil CİN, *İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Ankara 1974, s.23.

kadının hakkını korumak üzere konulan bu süre eski eşler tarafından suistimal edilmiş, sürenin sonu yaklaşırken kadını geri alan erkek onu tekrar boşayarak bitmez tükenmez bekleme süresi içine sokmuştur, Bunun üzerine erkeklerin eşlerini arka arkaya ancak iki kere boşayabilecekleri, üçüncü defa tekrar alabilmeleri için kadının başka bir erkekle evlenip boşarılması koşulu getirilmiştir.¹⁶⁹

Boşanma davalarının var olması doğal olarak boşanmadan sonra ki maddi konuların temelini oluşturmuştur. Boşandıktan sonra kadına verilen mihr ve kadın ve çocuklar için verilen nafaka şer'iyeye sicillerinde karşımıza bolca çıkan belgelerin içeriğini oluşturmaktadır.

İncelediğimiz şer'iyeye sicilinde evlenme, boşanma, mihr ve nafaka konulu 22 adet belge olduğu görülmektedir. Bu belgelerden on sekiz tanesi mihr, nafaka alınması ya da talep edilmesi, iki tanesi boşanma ya da boşanma talebi, diğer iki belge ise hüлле yapılması hakkında düzenlenen belgelerdir. B- 75 no'lu Bursa şer'iyeye sicilinde evlenme ile ilgili hiçbir belge olmadığı görülmüştür.

B- 75 no'lu Bursa şer'iyeye sicilinde bulunan on sekiz adet mihr ve nafaka davası da kendi içinde çeşitlilik gösterir. Bu belgelerden bazıları mihrinin bir kısmını alan kadınların geri kalan kısmını talep etmeleri¹⁷⁰ ile ilgili bazıları ise mihrin bir kısmını alan kadınların arta kalan paradan vazgeçmeleri(feragât etmeleri)¹⁷¹ hakkında belgelerdir. Mihr ve nafaka belgelerinin içerisinde en çok görünenler boşanma ardından belirlenen mihr ya da nafakanın verilmesi ya da verilecek mihrin kaydedilmesi hakkında düzenlenen belgelerdir.¹⁷² Bu belgeler içerik olarak birbirleri ile aynı tür belgelerdir. Şekil itibari ile de birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir. Mihr ve nafaka davaları içerisinde 3 belge diğerlerinden farklı olarak değerlendirilebilir. Bunlardan bir tanesinde Kerime bint-i Hüdaverdi'nin durumunun kötü olduğu, bu yüzden oğlu Hasan bin Musa'dan kendisine yevmi 20 akçe nafaka bağlanması kararının alındığını görüyoruz¹⁷³. Buna göre kadınların nafakalarını sadece ayrıldığı kocalarından

¹⁶⁹ İlber ORTAYLI, "Anadolu'da XVI. Yüzyılda Evlilik İlişkileri Üzerine Bazı Gözlemler", Osmanlı Araştırmaları I, İstanbul 1980, s.38.

¹⁷⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 61, b. 2

¹⁷¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 74, b. 1; s.15, b.1

¹⁷² 75 no'lu B.Ş.S, s. 5, b. 1; s.9, b. 4; s.12, b. 3; s.12, b. 1; s. 16, b.6; s.17, b. 1; s. 25, b. 2; s. 26, b. 1; s. 40, b. 2; s. 56, b. 2; s. 73, b. 3; s, 73, b. 4.

¹⁷³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 9, b. 3

alınmadığı da anlaşılmaktadır. Bir başka belgede ise Fatıma bint-i Balı ile Abdi bin İlyas'ın boşanmalarından sonra Abdi bin İlyas'ın oğlu İsmail 7 yaşına gelinceye kadar nafaka vermesi kararının alındığını görüyoruz.¹⁷⁴ Nafaka kararı normal verilen kararlardan olsa da bu belge incelediğimiz şer'îye sicili içerisinde nafaka şartlarının belirtildiği tek belge olarak dikkat çekmektedir. Son olarak bir belgede kadının boşandığı kocasından nafaka talep ettiğini ve bu talebin reddedildiğini görmekteyiz.¹⁷⁵

Mihr ve nafaka ile ilgili belgeler dışında 2 belgede yalnızca kişilerin boşandıkları hakkında kayıt tutulduğu görülmektedir.¹⁷⁶

Son olarak 2 belgede ise hülle yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Bu belgelerde Rabia bint-i Ali isimli hatunun hülle için Mustafa bin Mehmed'ten boşanmasının kaydı¹⁷⁷ ve Ayşe Beşe bint-i Hasan'ın Mustafa bint-i Mehmed'ten boşandıktan sonra başka biri ile evlendiği, bu yüzden tekrar evlenebilecekleri hususunda kararın kaydı bulunmaktadır.¹⁷⁸

5- DİĞER

İncelediğimiz şer'îye sicili içerisinde çeşitli hukuk alanlarına yerleştiremediğimiz davaları diğer başlığı altında toplamayı uygun gördük.

a) Vakıf Belgeleri

Vakıf menfaati kullara ait olmak üzere bir malı kendi mülkünden çıkarıp Allah yolunda hapsedmek anlamına gelir.¹⁷⁹ Ayrıca vakfın kurucusu olan kişiye “vâkıf”, kişilerin vakfettiklerine “ mevkuf”, bu durum ile ilgili hazırlanan belgelere ve senetlere ise “vakfiye” ya da “vakıf-name” denir.¹⁸⁰

İncelediğimiz şer'îye sicili içerisinde 13 adet vakıf davası bulunmaktadır. Bunların içerisinde vakıf topraklarının satılmak istenmesi ve bu durumun uygunsuzluğu hakkında 3 adet, Vakıf belgelerinin eksik olması hakkında 2 adet, vakfedilen malların içeriği (vakıf-name) hakkında 2 adet belge bulunmaktadır. Bunlar dışında vakıf gelirlerinin taksimi, vakıf topraklarının zabt edilmesi, vakfa para yardımı yapılması,

¹⁷⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 14, b. 4

¹⁷⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 74, b. 2

¹⁷⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 11, b. 3; s. 49, b. 2

¹⁷⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 28, b. 1

¹⁷⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 44, b. 2

¹⁷⁹ Osman KESİKOĞLI, *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku*, Ankara 1988, s. 194.

¹⁸⁰ İzzet SAK, *Konya'da Vasiyet Yolu ile Yapılan Hayır ve Vakıflar*, Konya 2008, s. 1.

vakıf yapılması, vakfedilen toprağın geri talep edilmesi ve çocuksuz vefat eden kişinin mallarının vakfa alınması gibi konular hakkında belgeler görülmüştür.

B- 75 no'lu Bursa şer'iyeye sicili içerisinde daha 3 belgenin vakıf toprağının satılmak istenmesi ile alakalı olduğu görülmektedir. Bunlardan Osman bin Ömer'in sınırları belirtilmiş menzili Veli bin El-hac Mustafa'ya iki bin yedi yüz akçeye satması fakat menzilin vakfa ait olmasının anlaşılması ile açılmış bir dava görülmektedir.¹⁸¹ Bir başka belgede ise Kahraman bin Abdullah ile Ayşe bint-i Musli arasındaki menzil satışında menzilin bir kısmının vakfa ait olduğunun belirlenmesi hakkında bir belge yer almaktadır.¹⁸² Vakıf toprağının satılması hakkındaki son belgede ise Esseyid Nasuh Efendi ibn-i Esseyid Mahmud ile Esseyid Ali Çelebi arasındaki menzil satışında toprakların vakfa ait olduğunun belirlenmesi üzerine durumun kayıt altına alındığı görülmektedir.¹⁸³

İncelediğimiz vakıf belgelerinden 2 tanesi de vakıfname niteliğindedir. Bu belgelerden biri Elhac Ali Ağa ibn-i Mehmed' in Kale camisine vakfettiği malların Arapça vakfiyesi iken¹⁸⁴ diğeri ise Elhac Halil Ağa ibn-i Mehmed'in Şerefeddin cami vakfına bıraktığı malların içeriği ve mütevelli tayini ile ilgilidir.¹⁸⁵

İncelediğimiz sicil içerisinde 2 belgenin vakıf belgelerinin eksik olması ya da zabt edilmesi ile ilgili olduğu görülmektedir. Karaniye vakfı mütevelisi Hüseyin'in vakıf defterini fuzulen zabt ettiği ve kendisinin bu durumdan men edilmesi hakkında bir hüküm dikkat çekmektedir.¹⁸⁶ Bunun dışında Emir Sultan Camisi vakfının masarif defterinin bulunmadığı ve hemen temin edilmesi hakkında yazılan bir hüküm görülmektedir.¹⁸⁷

Şimdiye kadar incelediğimiz vakıf belgelerinde aynı konuda birkaç belgeyi görme fırsatımız oldu. Şimdi ele alacağımız belgelerin ise tamamının farklı konularda olduğu görülecektir.

¹⁸¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 70, b. 1

¹⁸² 75 no'lu B.Ş.S, s. 76, b. 2

¹⁸³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 77, b. 3

¹⁸⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 36, b. 1

¹⁸⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 36, b. 2

¹⁸⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 81, b. 2

¹⁸⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 80, b. 2

Bu belgelerden birinde Fatma bint-i Abdurrahman isimli kişinin kurduğu vakfın 24 akçelik gelirinin taksimnin yapıldığı görölmektedir.¹⁸⁸

Bir başka belgede ise Piri Mehmet Paşa vakfına ait olan bahçenin Pınarbaşı mahallesi imamı Mustafa halife tarafından zabt edilmesi ve ölümünden sora miras olarak kalması, fakat bahçenin aslen vakfa ait olması hakkında düzenlenmiş bir belge görölmektedir.¹⁸⁹

İncelediğimiz sicil içerisinde Elhac Mehmet Ağa bin Abdullah Abdi'nin vakfettiğı menzili daha sonra geri talep ettiğini ve bu talebinin kabul edilmediğini görmekteyiz.¹⁹⁰ Bunun yanı sıra Mehmed bin Elhac Hüseyin'den Abdal Mehmed vakfi mütevellisinin yüz yirmi altı buçuk riyali teslim aldığına dair bir belge¹⁹¹, Ayşe bint-i Abdullah'ın kendilerine ait menzili İsa Bey Fenari mahallesi mescid-i şerifine vakfetmesi¹⁹² ve varissiz vefat eden İsmihan hatunun bahçesinin Piri Mehmet Bey vakfına devredilmesi hakkında hükümler yer almaktadır.¹⁹³

b) İmar ve İnşa Faaliyetleri

İncelediğimiz sicil içerisinde imar ve inşa faaliyetleri ile ilgili 8 adet belge bulunduğı görölrken bunlardan 6 tanesinin hali hazırda var olan yapının tamiri için masrafların belirlenmesi ile ilgili, 1 tanesinin yapılacak bir imar faaliyetinin masraflarının hesaplanması, 1 tanesinin ise başarısız bir mimarın azli ile ilgili olduğı görölmektedir.

Öncelikli olarak tamir masraflarını incelemeyi uygun görüyoruz. Şeyh mahallesi mescid-i şerifinin tamiri için gereken masrafların hesaplanması¹⁹⁴, Eşşeyh Mehmed Efendi'nin yağhane ve berber dükkanının tamir masraflarının çıkartılması ve hassa mimarı Ahmed bin Abdullahın tamir masraflarını çıkarması¹⁹⁵, Gökdere nehrinden beslenen çeşmelerin tahta oluklarının harap olması yüzünden yapılacak olan tamiratın

¹⁸⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 10, b. 5

¹⁸⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 17, b. 2

¹⁹⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 24, b. 1

¹⁹¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 45, b. 3

¹⁹² 75 no'lu B.Ş.S, s. 77, b. 1

¹⁹³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 79, b. 2

¹⁹⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 27, b. 1

¹⁹⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 28, b. 2

masrafının hesaplanması¹⁹⁶, Zeyniler mahallesindeki harap durumdaki muallimhanenin tamiri için gereken paranın hesaplanması,¹⁹⁷ Kavaklı mahallesindeki harap durumda olan menzilin tamir ve imarı için gereken paranın hesaplanması¹⁹⁸ ve Molla Fenari vakfi mütevellisi Esseyid Ahmed bin Esseyid Mehmed'in Hızır mahallesindeki muallimhanenin tamiri için masrafların belirlenmesini istediği¹⁹⁹ belgeler tamir işleri hakkında düzenlenmiş belgeler olarak dikkat çekmektedir.

Bu belgeler dışında Gökdere isimli derenin üzerindeki İvaz Paşa vakfi tarafından yapılan üç aşamalı imar faaliyetinin başında olan Hassa mimarı Esad Ahmed bin Abdullah'ın başarısız olduğunun belirlenmesi ve azledilmesi hakkında düzenlenen bir belge ile²⁰⁰ Abide bint-i Ahmed Çavuş'un bir bina inşa etmesi ve bu binanın masraflarının hesaplanması için Hassa mimarı Üstad Ahmed bin Abdi'ye başvurması ve masrafların çıkartılması ile ilgili bir belge dikkat çekmektedir.²⁰¹

c) Kölelik

İslamiyette kölelik, savaşın doğal bir neticesi olarak caiz görülmüştür. Kuran-ı Kerim'de pek çok ayette bu konuya açıklık getirilmiştir. Bir Türk- İslam devleti olan Osmanlı Devleti'nde de doğal olarak kölelik yaygındır.²⁰²

Osmanlı Devleti'nde köleler bilindiği anlam dışında da yüksek idari görevlerde bulunmuşlardır. Her ne kadar yüksek rütbelere ulaşılsalarda Memlük sultanlığında olduğu gibi iktidarın odak noktası haline gelmemişlerdir. Osmanlı şer'i hükümlere aykırı olmasına rağmen uygulamış olduğu Devşirme sistemi ile idari ve askeri amaçlarla kullanılacak bir kölelik düzeni başlatmışlardır.²⁰³

¹⁹⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 29, b. 2

¹⁹⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 57, b. 1

¹⁹⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 62, b. 1

¹⁹⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 68, b. 2

²⁰⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 21, b. 2

²⁰¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 26, b. 2

²⁰² Nihat ENGİN, Osmanlı'da Kölelik, İstanbul, 1998, s. 22

²⁰³ Hakan ERDEM, Osmanlı'da Köleliğin Sonu(1800-1909), İstanbul, 2004, s. 14

Osmanlı devletinde köleler birkaç yol ile elde ediliyordu. Savaş ganimeti olarak elde edilen kölelerin yanı sıra insan avcılığı ve hediye olarak gelen köleler temel köle edinme kaynağıydı.²⁰⁴

İnsanlık tarihinde köleliğin ortaya çıkmasıyla birlikte köleler ticarî hayatta önemli bir yere sahip olmuştur. Osmanlı Devleti'nde bu anlamda çağının dışında kalmayarak köleleri çok çeşitli alanlarda istihdam etmiş ve bu nedenle köle ticareti XIX. yüzyıla kadar varlığını devam ettirmiştir. Nitekim kimi zaman devlet köle ticaretine nizam getiren düzenlemeler yapmış ve bu ticaretin konusunun insan olması hasebiyle gerekli hassasiyeti göstermeye gayret etmiştir. Bu anlamda özellikle görevi kötüye kullanımın önüne geçmeye çalışmıştır.²⁰⁵

İncelediğimiz sicilde köle satışı, kölenin azad edilmesi, kölenin azad edilmiş olmasına rağmen alıkoyulması, köleye yanlış tedavi uygulanması ve bir esirin zorluk çıkarması ile ilgili 7 adet kayıt yer almaktadır.

Mustafa bin Abdullah isimli kölenin beytül mal emini Ahmet Ağa ibn-i Abdullah tarafından satın alınması²⁰⁶, Latife bint-i Abdullah'ın elli kuruşa Elhac İbrahim bin Ali'ye satılması²⁰⁷ ve ismi belirtilmeyen cariye'nin beytül mal emini olan yine ismi belirtilmeyen bir kişi tarafından satın alınması²⁰⁸ hakkındaki belgeler dikkat çekmektedir.

Ayrıca esirciler kethüdası olan Seyyid Mustafa'nın kendisine zorluk çıkartan Süleyman'ı İstanbul'a bildirdiği ve İstanbul'dan bu durum hakkında önlem alınması hususunda cevabi bir hüküm gönderildiği görülmektedir.²⁰⁹

Bu belgeler dışında Abdi bin Elhac Şerif'in kölesi İvaz bin Abdullah'ı azad etmesi²¹⁰, Eftade bint-i Abdullah'ın kendisini azad eden Mevlana Mehmet bin Ahmed'in vefatından sonra İhsan bin Sinan'ın kendisini zorla elde tuttuğu hususunda açtığı davanın reddedilmesi²¹¹ ve Sefer bin Musa'nın Mustafa bin İlyas hakkında kölesine yanlış tedavi

²⁰⁴ İsmail PARLATIR, "Osmanlı Sosyal Hayatından Köleliğin Kaldırılması", D.T.C.F Dergisi, Ankara 1987, C:31, s.417-420, s. 417-418.

²⁰⁵ Mustafa AKKAYA, *17. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Üsküdar'da Köle Ticareti, Kölelerin Ticaretle Uğraşması*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Balıkesir 2011, Sayı: 25, s. 1.

²⁰⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 38, b. 1

²⁰⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 65, b. 3

²⁰⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 93, b. 3

²⁰⁹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 81, b. 1

²¹⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 13, b. 2

²¹¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 38, b. 1

uygulanmasından dolayı şikayette bulunması²¹² hakkında belgelerin de bulunduğu görülmektedir.

d) Keşif

Osmanlı Devleti'nde ölüm yaralama imar işleri gibi işler sonrası ya da öncesinde bir bölge hakkında keşif kararı alındığına sıkça rastlanır. İncelediğimiz şer'iyeye sicili içerisinde ölüm sonrasında bir bölgede keşif yapılması hakkında üç, bahçeye tecavüz edilmesi hakkında bir, kavga sonucunda bölgede keşif istenmesi hakkında bir ve hapisten kaçış olayı sonrasında bölgede keşif yapılması hakkında bir adet keşif isteğine rastlanmaktadır. İncelediğimiz sicilde bu ve benzeri olaylar ile ilgili 5 adet belge görülmektedir.

Gazi bin İsmail'in oğlu İbrahim'in kuyuya düşüp ölmesi sonrasında olayın doğruluğunun araştırılması için keşif istenmiştir.²¹³ Ayrıca üzerine yıldırım düşmesi ile Derviş bin Mehmet öldüğü, Esseyid İbrahim'in felç olduğu mahalde keşif yapılması talebine rastlanmaktadır.²¹⁴ Bunlar dışında Ümmühan bint-i Hüseyin'in oğlu Kaşık Ahmet bin Osman'ın vefat ettiği mahalde keşif yapılması istenmiştir. Ayrıca bu keşifte mahalleliden davacı olunmaması ve kişinin defnine izin verilmesi hakkında da bilgi verildiği görülmektedir.²¹⁵

Mustafa Ali'nin eşi Ayşe'nin üvey validesi tarafından hamile iken dövülmesi sebebi ile Ayşe bint-i Oruç'un keşif yapılması hakkında bir talebi dikkat çekmektedir. Buradan anladığımız üzere sadece kadı keşif yapılması hakkında karar vermemiş keşif yapılması için halktan da talepler oluşur.²¹⁶

Ayrıca Hüseyin Beşe bin Ali'nin hapisten kaçması sonrasında hapisshanede keşif yapılması talebine rastlanırken²¹⁷ Saliha bint-i Elhac Ömer'in bahçesini izinsiz tasarruf eden Magroviç'ten şikayetçi olması sonrasında bölgede keşif yapılmış ve Magroviç'in uyarılması hakkında bir belge düzenlenmiştir.²¹⁸

e) İhtida

²¹² 75 no'lu B.Ş.S, s. 10, b. 3

²¹³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 5, b. 5

²¹⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 35, b. 1

²¹⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 75, b. 2

²¹⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 69, b. 3

²¹⁷ 75 no'lu B.Ş.S, s. 58, b. 2

²¹⁸ 75 no'lu B.Ş.S, s. 22, b. 1

Şer'îye sicilleri sadece adli mahkeme vukaatları dışında değişik konularda içermiştir. Bu kayıtlar içerisinde ihtida i'lamlarının sayısı oldukça fazladır. Şer'îye sicillerinde pek çok muhtedinin ismine raslamak mümkündür.²¹⁹

İncelediğimiz şer'îye sicili içerisinde 4 adet ihtida kaydına raslanmaktadır. Bu kayıtlara göre Arslan veledi Ermeni'nin²²⁰, Murat veledi Aleksan'ın²²¹, Mihâl veledi Ponu'nun²²² Müslüman olduğu ve isimlerinin Mehmet olarak değiştiği görülmektedir. Bâli nâm zımminin ise Müslüman olmayı kabul ettikten sonra Abdullah ismini aldığı kaydedilmiştir.²²³

f) Kefalet

İncelediğimiz şer'îye sicilinde farklı konular ile alakalı 2 tane kefalet belgesine rastlanmıştır. Bir eşkıya grubu ile yakınlığı bulunduğu için zan altında kalan Mustafa bin Mehmed için mahallelinin kişi hakkında iyi görüş bildirdikleri ve kefil oldukları hakkında bir kayıt görülmüştür.²²⁴ Bunun yanı sıra Salih bin Derviş Mehmed yaralanan Mehmed bin Halil'in ameliyatından alacağı parayı teminat altına almak için ailesinden kefillik istemiş, ailesi bu duruma kefil olmuş ve bu durumun kayıt altına alındığı görülmüştür.²²⁵

g) Cinsel istismar

İncelediğimiz şer'îye sicili içerisinde 1 adet tecavüz olayının kayıt altına alındığı görülmektedir. Gürpınar isimli karyede eşkıyanın yörük obalarındaki kadınlara ve yaşlı küçük çocuklara tecavüz ettikleri kadiya bildirilmiş ve durum kayıt altına alınmıştır.²²⁶ Fakat bu durumun sonucu, herhangi bir önlem alınıp alınmadığı belirtilmemiştir.

²¹⁹ Detaylı bilgi için bkz: Osman ÇETİN, *Sicillere Göre Bursa'da İhtida Haraketleri ve Sosyal Sonuçları*, Ankara 1999.

²²⁰ 75 no'lu B.Ş.S, s. 3, b. 8

²²¹ 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 10

²²² 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 12

²²³ 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 8

²²⁴ 75 no'lu B.Ş.S, s. 2, b. 9

²²⁵ 75 no'lu B.Ş.S, s. 8, b. 4

²²⁶ 75 no'lu B.Ş.S, s. 49, b. 1

BİBLİYOGRAFYA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri*, C:I, İstanbul 1990.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer'îye Sicilleri*, Cilt:1, TDAV Yayınları, İstanbul 1988.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul 1985.
- AŞIKPAŞAZÂDE, *Osmanoğulları'nın Tarihi*, (Çev: Kemal Yavuz), M.A. Yekta Saraç, İstanbul 2003.
- AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası (Celali İsyanları)*, Barış Yayınları, Ankara 1999.
- AKDAĞ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, Ankara 1999.
- AVCI, Mustafa, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul 2004.
- ASLAN, Rukiye, *16 Yüzyıl Ortalarında Bursa (A-84 ve A-202 Numaralı Bursa Şer'îye Sicillerine Göre)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Ahmet Güneş, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, 2006.
- ATALAR, Münur, “Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:4, Ankara 1980.
- AKKILIÇ, Yılmaz, “Bursa”, Bursa Ansiklopedisi 1, Bursa 2002.
- AKAYA, Mustafa, “17. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Üsküdar'da Köle Ticareti, Kölelerin Ticaretle Uğraşması”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Balıkesir 2011.

- BİZBİRLİK, Alpay, *XVI. Yüzyıl Ortalarında Diyarbakır Beylerbeyliğinde Vakıflar*, Ankara, 2002.
- BİLGİN, Arif, Bozkurt Fatih, “Bir Malî Gelir Kaynağı Olarak Vârissiz Ölenlerin Terekeleri ve Beyt’ül mâl Mukataaları”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 2, Sayı: 20, 2010, s. 1 – 31.
- BAYKAL, Kazım, *Bursa ve Anıtları*, T.A.Ç. Vakfı Yayınları, Bursa, 1982.
- BÜYÜK, Orhan, *Şer’iye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Ortalarında Edirne’de Sosyo-Ekonomik Hayat*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Şenol Çelik, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- ÇAKIR, Baki, *Osmanlı mukataa sistemi(XVI-XVIII. Yüzyıl)*, Kitapevi yayınları, İstanbul, 2003
- ÇETİN, Osman, *Sicillere Göre Bursa’da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları (1472- 1909)*, T.T.K Yay, Ankara 1999.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara 1995.
- DÜZBAKAR, Ömer, Osmanlı Devleti’nin dilencilere bakışı(Bursa Örneği), *Uluslararası sosyal araştırmalar dergisi*, 1/5, 2008
- DÖKMECİ, Volkan, “Venedik Kaynaklarına Göre II. Bayazıd Ve I. Selim Dönemlerinde Osmanlı Denizciliği ve Korsanları”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: İdris Bostan, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Akdeniz Dünyası Araştırmaları Ana Bilim Dalı, 2011.

- Ebû Bekr Ahmed b. Ca'fer b. Hamdân el- Bağdadi, “*Katil*”, TDV İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. 25, Ankara 2002.
- EMECEN, Feridun M., *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*, Kitabevi Yay, İstanbul, 2001.
- ERKAL, Mehmet, “*Beytü'l-mal*”, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 6, İstanbul 1992.
- EMECEN, Feridun M, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.
- ERDEM, Hakan, *Osmanlı'da Köleliğin Sonu(1800-1909)*, Kitapevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- ERGENÇ, Özer, *XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa*, T.T.K Yayınları, Ankara, 2006.
- ERİM, Neşe, “18. yüzyılda Osmanlı'da kürek cezası”, IX'th international congress of economic and social history of Turkey, 20- 23 Ağustos 2002, Dubrovnik.
- GÜNAYDIN, Nurşen - KAPLANOĞLU, Raif, *Seyahatnamelerde Bursa*, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yay, Bursa 2000.
- HAMMER, J.V, *Osmanlı Tarihi*, (Çev: Mehmet Ata), M.E.B Yayınları, İstanbul 2005.
- HEATH, W. Lowry, *Seyyahların Gözüyle Bursa (1326-1923)*, (Çev: Serdar Alper), Eren Yay, İstanbul 2004.
- HIZLI, Mefail, “Bursa Mahkeme Sicilleri Rehberi”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C: 12, Sayı: 1, Bursa 2003.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Ankara, 1998.

- İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Eren Yayıncılık, 2000.
- İNALCIK, Halil, "Bursa" , DİA, 6, İstanbul, 1992.
- İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300- 1600)*, (Çev: Ruşen Şener), İstanbul 2003.
- İNALCIK, Halil, *Devlet-i Aliye*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2009.
- İPŞİRLİ, Mehmet, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri", Tarih ve Sosyoloji Semineri 28- 29 Mayıs 1990, İstanbul 1991.
- İLGÜREL, Mücteba, "Osmanlı'da Eşkıyalık Hareketleri", D.İ.A, C:7.
- KAYA, Ali, "17. Yüzyıl Bursa Şer'iyeye Sicillerinin İslam Aile Hukuku Açısından Tahlili", Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C: 17, Sayı: 1, 2008.
- KOYUNLUOĞLU, A.M.Turgut, *İznik ve Bursa Tarihi*, Bursa 1935.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Osmanlı İktisadi Yapısı", Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi (Ed: Ekmelettin İhsanoğlu), IRCICA, İstanbul, 1994.
- KILIÇ, Nalan, *1650 Yılında Bursa (B-87 No'lu Bursa Şer'iyeye Siciline Göre)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Mefail Hızlı, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Bursa 2005.
- KESİKOĞLI, Osman, *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku*, Ankara, 1988.
- NEŞRÎ, Mehmed, *Kitab-ı Cihannüma*, T.T.K. Yay., Ankara 1987.
- ORTAYLI, İlber, "Anadolu'da XVI. Yüzyılda Evlilik İlişkileri Üzerine Bazı Gözlemler", Osmanlı Araştırmaları I, İstanbul 1980.

- OĞUZOĞLU, Yusuf, “Orhan Bey Döneminde (1324–1362) Bursa Şehrinde Görülen Değişiklikler”, XII Türk Tarih Kongresinden Ayrı Basım, Ankara 1999.
- PARLATIR, İsmail, "Osmanlı Sosyal Hayatından Köleliğin Kaldırılması", D.T.C.F Dergisi, Ankara 1987.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1983.
- PAY, Salih, “Bursa Kadı Defterleri ve Önemi”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, C:10, Sayı:2, 2001.
- SÜSLÜ, Azmi, *Tarihi Bursa*, Ankara 1980.
- SAHİN, İlhan, “Kuruluştan Fetret Devrine Kadar Osmanlı Siyasi Tarihi”, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, İstanbul 2010.
- SAK, İzzet, *Konya’da Vasiyet Yolu İle Yapılan Hayır ve Vakıflar*, Konya 2008.
- Solakzâde Mehmed Hemdemî Çelebi, *Solak-zade Tarihi*, I-II, 1.Baskı, Haz. Vahid Çubuk, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989.
- TAVERNIER, Jean Baptiste, *Tavernier Seyahatnamesi*, (Ed: Stefanos Yeramıs), İstanbul 2006.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 2003.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, T.T.K Yayınları, C:1, Ankara 2003.
- ÜÇOK, Coşkun-MUMCU, Ahmet, *Türk Hukuk Tarihi*, Ankara 1985.
- YALMAN, Bedri, *Bursa*, İstanbul, 1977.

- YEDİYILDIZ, M. Asım, *Şer'îye Sicillerine Göre XVI yüzyıl ikinci yarısında Bursa esnafı ve ekonomik hayat, Bursa 2003.*
- YINANÇ, Mükrimin Halil, “Bursa”, İA., C: II.
- YEPREM Nuri, “Şer'îye Sicilleri Arşivi”, Diyanet Dergisi, Sayı:8, Ankara 1969.

B- 75 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU

H.1090-1091 M.(1679-1680)

(Ele aldığımız sicilin 1. sayfası boş bırakılmıştır.)

Sayfa-2

Belge-1

Medine-i Burusa cânibinden İmâmzâde sulbiye kızı hanım mezbûrun kızı olduğuna Şaban bin Turgud ve Ali bin İdris şehâdet idüb Mustafa beşe **müdâmanet** olan yedi gurusunu mezbûreye teslim eyledüğü bu mahale kayd şüd.

Şûhûdü'l hal: Osman bin Ömer, İsmail bin Mehmed, Ahmed Ağa Abdullah

Belge-2

Medine-i Burusa'da Karaağaç Mahallesi sakinlerinden Arslan veled-i Ermeni şeref-i islâm ile müşerref olub Mehmed ismiyle **mehmud** olmuştur mühür-ı mevkûfe fi 12 Rebiü'l ahir sene 1090.

Belge-3

Nefs-i Yenişehir kasabasında sâkin Elhac Şahin bin Abdullah mahkeme-i kübrâda muhızır nasb ve tayin olunduğu kayd şüd fi'l-yevmi's-sabi ve'l-ısrin min Cemaziye'l evvel li-sene tıs'ine ve elf.

Belge-4

Sabıkan muhızır olan Elhac galibin bölüğü mahlül olmağın Baba Ali bin Abdullah zıkr olunan bölüğe nasb olunmuştur.

Belge-5

Ali Paşa Mahallesinde sakine Fatma bint-i Elhac Ramazan nam hatun yedinden on esedi guruşu mahalle-i mezbûre imamı Mehmed Efendi bin Ali'ye şer için vakfindan istikraz eylemişlerdir kayd olundu.

Belge-6

Ahmed bin Hüseyin an Mahalle-i Debbâlar mahkeme-i şerifeye muhızır nasb ve tayin ve **Bab-ı ali** bölüğüne ilhak olunmuştur. Hurrire fi Cemazielahire sene tıs'in ve elf.

Belge-7

Gedüzlü Hacı Mehmed Hızır bin Mustafa teslim olunub müddeasını isbat idüb hakkından gelinür ise fihâ ve alayına bu tarafa getirüb teslim itmeğe ta'ahhüd eylemiştir.

Şûhûdü'l hal: İvaz bin Kemal, Mahmud bin Hüseyin, Mehmed bin Halil, Mustafa Mehmed

Belge-8

Kazzazoğlu mahallesinde sâkin Balı nam zımmi sagir şeref-i islam ile müşerref olub Receb bin Abdullah ismiyle mersum olduğu kayd şüd.

Belge-9

Medine-i Burusa mahâllâtından Elhac İskender Mahallesi sakinlerinden olub Sekban tâifesinden Ahmed Bölükbaşı nam kimesnenin yarağı altında olan Mustafa bin Mehmed nam sekban tarih-i kitabdan on gün mukaddem medine-i mezbûreden Mudanya

kazâsına mürur ve ubur iden ebnay-ı sebilin emval ve erzakını nefy ve garet iden kutta-ı tarik eşkiyasının mezbûr Mustafa rüfekasındandır deyü meclis-i şer'e ihbar ve mezbûru bade'l-ahz tafahhûs olundukda hüsn-i hâlini mahallesi ahalisi mürûr vekillerine mezbûr Mustafa'nın nefisine mahallesi ahalisinden Muharrem Efendi bin Ramazan el-imam ve Mehmed bin Mustafa el-müezzîn ve Mehmed bin Veli ve Es-seyyid Mustafa bin Es-seyyid Muharrem ve Veli bin İsa ve Ali bin Osman ve Murad veled-i Karagöz nam kimesne kefâlet-i sahihe-i şer'îye ile kefil oldukları kayd şüd.

Belge-10

Fi'l-asl Sivasdan Murat veledi Aleksan nam zimmi Medine-i Burusa'da bin doksan bir şehri rebiü'l-ahirinin on yedinci günü şeref-i islâmıla müşerref olub ismi Mehmed tesbit olunduğu bu mahale kayd şüd.

Şûhûdü'l hal: Hasan Ağa kethuda, Molla Yusuf el-kâtib, Abdulkerim Efendi, Salih Mehmed Efendi, İsmail Çelebi

Belge-11

Mahalle-i Şerif-i İzzet olanların savbına ve (okunamadı) ilhamıyla inha olunur ki bi't-tahtı'l-(okunamadı) fil **mevâli'il kirâm** Habîlzade Ömer Efendinin **ve'l-tarikine** Hüseyin nam kimesnenin (okunamadı) itdiği vakıf tarlaları için rahatuna mezbûr Hüseyin tarlaların kable't-tefviz üç sene boş komakla müteveli-i bâni (okunamadı) eyledin deyü Mahmud (okunamadı) Efendi zamanıyla d'ava itdikden müşarünileyh mezbûr Hüseyinin tarlaları zimnen (okunamadı) değin her sene zira'at itdiğini isbat idüb mezbûremi def' ve hücceten almışkene müşarünileyh Medine-i müneverreye gittiğine evvel mâtun oğluna (okunamadı) ihzâr ve hükm olan hilâfına hükm itdürüb tahtı'l-mahalle tarlalarına müdahale ider imiş memuldür ki bu vak'anın ala fasl ve hükm olunan davanın ber tarafına hükme itibar itmeyüb hükm-ü evveli tenfiz buyurub hilâf-ı hareketine ruhsat (okunamadı) afa-anhû

Belge-12

Kayabaşı mahallesi sakinlerinden Mihal veled-i Panu nam zimmi Şerif ismi ile müşerref olub Mehmed ismiyle tenbih olunduğu kayd-ı şüd

Şûhûdü'l hal: Ahmed Ağa bevvab Selmani, Mehmed bin Abdullah

Sayfa-3

Bu kısım arapça olduğundan okunamamıştır..

Belge-1

Medine-i Bursada Veled-i Selim Mahallesi sükkanından Hacı Mehmed bin Yunus nam kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde işbu bâ'isü'l-kitab sulbiye kızı Fatıma nam hatun tarafından husus-ı âtiyü'z-zikri tasdike vekil-i müseccili olan damadı Hasan bin Abdullah nam kimesne mahzarında bi-tav'ihî ikrar ve itiraf idüb akd-i âti-i suduruna değin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki bir tarafı Deli Hasan menziline ve bir tarafı Mustafa nam kimesne menziline ve bir tarafı İmam İbrahim Efendi menziline ve bir tarafı tarik-i 'am müntehi iki beyt-i süfli ve iki beyt-i ulvi ve bir sofa ve bir furun ve bir bir-i mâi müştemil menzilimi ve hudud-ı mezkûre dâhilinde eşcâr-ı mütenevviayı muhtevi bir kıt'a hadika mine'l cem'i'üt-tevâbi ve'l-levâhık ve kaffetü'l-menâfi' ve'l-mürafık hakika-ı vâhide ile kızım merkume Fatma ile mezbûr Hasan'a ale'l-iştirakü's-sevi yüz yetmiş kıt'a esedi guruşa tarafından icab ve müteveli havi bey'-i bât-i sahîh-i şer'i ile bey' ve teslim ve temlik anlar dahi vech-i muharrer üzere bade'l-iştirak ve't-tesellüm ve't-temellük semenleri olan meblağ-ı mezbûr yüz yetmiş guruşu kızım mezbûre Fatma ile merkum Hasan yedlerinden be-tamam ahz ve kabz eyledim bade'l-yevm hudud-ı mezkûre ile mahdudan olan menzil ve hadika kızım mezbûre Fatma ile merkum Hasa'nın ale'l-iştirak mülk-i müşteralarıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar her biri mutasarrıf olsunlar didikde gibbe't-tasdiki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu. fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Rebiülahire li-sene tis'in ve elf

Şûhûdü'l hal: İbrahim Efendi ibn-i Mehmed, Hacı Mustafa bin Musluhiddin, Mehmed Efendi ibn-i Musa, İbrahim Efendi ibn-i Mehmed el-imam, Hacı (silik) bin Mustafa, Hacı Mehmed bin Madun

Belge-2

Medine-i Bursada Veled-i Selim Mahallesi sâkininden Hacı Mehmed bin Yunus nam kimesne meclis-i şer'i şerif lâzümü't-teşrifde sulbi kızı işbu bâ'isetü'l-vesika Fatma nam hatunun zevci ve tarafından husus-ı atiyü'z-zikri tasdike vekil-i şer'iyesi olan Hasan ibn-i Abdullah nam kimesne mahzarında bi-tavihi ikrar ve itirâf idüb silk-i mülkümde münselik olub Karagözlü Mahallesinde vâki bir tarafı Sefer Efendi mülküne ve bir tarafı Mustafa mülküne ve bir tarafı Seyyid Ali mülküne ve bir tarafı târik-i 'ama müntehâ bir köşk ve büyut-ı içticârını müştemil bir kıt'a hadika-ı mezbûr olan gardaşına kızım müvekkile-i merkume Fatmaya bey' bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile bey' ve teslim ve temlik idüb ol-dâhi vech-i muharrer üzere b'ade'l-iştirak ve't-teslim ve ve't-temlik semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz on guruşu merkume Fatma yedinden tamamen ahz u

kabz eyledim b'ade'l-yevm hudud-ı mezkûre ile mahdude olan hadika kızım merkume Fatmanın mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde gibbet-tasdîki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi't-târihü's-sâbık fi'ş-şehr (okunamadı)

Şuhudü'l-hâl: es-sâbıkûn

Belge-3

Medine-i Bursa hassı dâhilinde Esseyid Hüseyin Erzincani Mahallesi sakinlerinden Elhac Hasan bin Mustafa nam kimesne tarafından hususundan ikrara vekil-i sicil olan Ali bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer' de işbu bâisü'l-kitab İsmail bin Ali nam kimesne mahzarına bi'l-vekale ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb müvekkilim mezbûr Elhac Hasa'nın suduruna değin silk-i mülkünde (okunamadı) olan medine-i mezbûre esvâkına Kapanönü nam sükda vâki der cânib-i Sahhaf Mustafa dükkanına der cânib-i Bezzazoğlu bina eylediği mescid-i şerif civarına ve tarafeyni tarik-i 'âma müntehi ve senden? şükr (okunamadı) ve Bezzazoğlu vakfına yüz sekiz akçe mukâtaası bir yerine bilâ-sak iki bab mülk-i Bostancı dükkanlarını mezbûr İsmail kırk esedi guruşa bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere işтира ve teslim-i kabul eylediğinden sonra semeni olan meblâğ-ı mezbûr kırk esedi guruşu müvekkilim mezbûr Elhac Hasan mezbûr İsmail yedine tamamen ahz u kabz eyledim ba'de mârû'z-zikr Bostancı dükkanların müşer-i mezbûr İsmailin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yehtar mutasarrıf olsun gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu fi yevmü't-tâsi min şehr-i rebiülahir li-sene tis'in ve elf

Şühûdü'l hal: Muslu bin (okunamadı) Receb bin Mehmed, Yusuf bin Abdullah, Eyüb bin Ali, Receb bin Bayram.

Sayfa-4

Belge-1

Medine-i Bursa beytü'l-mal-ı âmire ve hassa emini olan fahrü'l-akran Mehmed Ağa ibn-i Abdullah nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâisü'l-kitâb Elhac Süleyman bin İbrahim nam kimesne [mahzarında üzerine dâ'va] ve takrir-i kelâm idüb medine-i merzbureden (okunamadı) Mahallesinde sakine iken bundan akdem müteveffat olan Gülistan bint-i Abdullah nam hatunun hasren vârisi maruf ve marufesi olmayub muhallefâtı beytü'l-mala 'aid ve râci' olmağın müteveffat-ı mezbûre Gülistanın mahalle-i mezbûrede vâki bir tarafı Halil mülküne ve bir tarafı Turbola nam hatun ile eyyam-ı vakfi olan menzile ve bir tarafı Nalband Elhac Osman mülküne ve bir tarafı

tarik-i ‘âma müntehi iki beyt süfla ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve muhavvata-i yesîreyi müstemil ir bab mülk-i menzili cemi’i tevâbi’ ve’l-levâhık ve kâffeti’l-menâfi’ve’l-merâfıkı ile mezbûr Elhac Süleyman iki bin akçeye bey’-i bât-ı sahîh-i şer’i ile bey’ ve teslim olduğu vech-i muharrer üzere iştirâ ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr iki bin akçeyi emânetim hasbiyle miri için müşteri-i mezbûr yedinden tamamen ahz u kabz eyledim fi-mâb’ad menzil-i mahdud-ı mezkûr mezbûr Elhac Süleymanın mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ’ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer’î mâ-vâka’ bi’t-taleb ketbolundu fi’l-yevmü’t-tâsi’ min şehri Rebiülahire li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal: Bektaş oğlu İmam, Mehmed Beğ Mustafa, Bayram Mahbud, Tekelioğlu Süleyman, Veli Mehmed

Belge-2

Medine-i Bursaya tabi’ Dere nam karye ahalisinden Hacı Mehmed bin Muslu ve Hüseyin bin Hacı Mehmed ve Mehmed bin Muhammed ve Abdi bin Mustafa ve Mustafa bin Şaban ve Ebubekir ibn-i Hacı Hüseyin ve Derviş bin Memi ve Mustafa bin Ahmed nam kimesne vesairleri mahfil-i kazâda yine medine-i mezbûreye tabi’ Barak nam karye ahalisinden işbu ashâbü’l-kitab Hacı İbrahim bin İbrahim ve İbrahim bin Hacı Hasan ve Ömer bin Osman ve Hacı Hasan bin Hacı Muslu nam kimesneler vesairleri mahferlerine üzerlerine takrir-i d’ava idüb mezbûrların bizim karye hududu dâhilinde emlâk ve arazileri olmağla bu sene ba-ferman-ı âli matlub olunan bedel-i nüzul-ı²²⁷ şer’le edaya teallül iderler suâl olunub alıvirilmesi matbu’ muzdur didiklerine gıbbe’s-suâl mezbûrlar cevaplarına fi’l-vâki’ mâru’z-zikrden karyesi toprağında emlâk ve arazilerin olduğunu her biri ikrarlığı taht-ı tarifimizde olan emlâk ve arazi hâne-i avârıza kayd olunmamağın kadimü’l-eyyamdan bu ana gelince mezbûrlar ile salyane virmek m’utad değil iken mezbûrlar sene-i sabıkada Burunbakırcak? on beş bin akçe aldıkların der-i devlet i’lâm eylediğimizde yedi şehir? men’ ve def’ olunmalarıçün ferman-ı âli i’ta olunmuşdur deyü fermanlarını ibraz ve med’yunu mezbûr dinin muvacehelerine feth ve kırâat olundukda maktumun metfinde zikr olunan Barak karyesi ahalisinin başka avârız haneleri olub tekâliflerin virirler iken mâru’z-zikr Dere karyesi

²²⁷ Çoğunlukla ülkenin savaş alanına yakın veya ordunun geçeceği yollar üzerinde konaklara komşu bölgeler için aynı, bu bölgeler dışındaki yerler için ise nakdi bir mükellefiyetti. 1683’den sonra ağır savaş şartları sebebi ile devamlı toplanan bir vergi haline gelmiştir.

ahalisi sizin karyemiz toprağına mutasarrıf olduğunuz emlak ve arazi hane-i avârıza mukayyedir işbu? salyane talebiyle rencideden hâli olmadıkların ve mezbûrlar bu ana gelince med'yun mezbûreden ile salyane virmeğin m'utad değil iken sene-i sabıkada mezbûrların Bakırcak on beş bin akçelerin aldıkların bildirdüklerinde buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda med'yun-ı mezbûrundan mühürlü nişanlı suret-i defter-i cedid hakani taleb ve b'de'n-nazar fi'l-vâki mezbûrların tasarrufunda olan emlak ve arazi hane-i avârıza mukayyed değil ise med'yun-ı mezbûrun men' ve def' oluna deyü buyurulmağın imtisâlen med'yun-ı mezbûrundan suret-i defter-i cedid-i hakâni taleb olunub ve med'yunu mezbûrunun yedlerine ol-mâkule suret-i defterleri olmağın bermuceb-i emr-i âli mâru'z-zikr Barak karyesi ahalisini tekalif talebiyle rencide itmemeleri için med'yun-ı mezbûrundan (silik) olunub mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-hadi-i aşer min şehri Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal: Hacı Hüseyin bin Kalender, Hüseyin ibn-i Şaban, Muharrem Beğ bin İbrahim, Osman Beğ bin Ömer, Ahmed Beğ bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah

(...)(...)

Belge-3

Merhum Molla Fenari evlâdından olub meşrutiyet üzere merhum İsa Beğ Fenari evkafına bi'l-fiil mütevellî olan umdetü'l-müderrisini'l-kiram zübdetü'l-mahkukînü'l-fihâm Esseyyid Ahmed Efendi mahmiye-i İstanbul'a meclis-i şer'i hatırda mahruresi Burusa'da vâki' merhum Kiremidci Şinaz Beğ vakfına evlâdiyet ve meşrutiyet üzere hâlâ mütevellîye olan Fatma Hanım bint-i Veli Beğ nam hatunun zevci ve tarafeynden husus-ı âtiü'l-beyâna sâbitü'l-vükela vekili olduğu şer'an sâbit olan Ali Ağa ibn-i Resul nam kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takriri-i kelâm idüb mahruse-i mezbûrede vaki' lede'l-ahali ve'l-cirân Hasırcı Kemal bağçesi dimekle maruf olan hadikanın müvekkile-i mezbûre Fatma Hanım yedinde olan hüccet-i tarihinden berü hâmil olan icaresinden bir akçe ve bir habbe ahz u kabz itmeyüb ve d'ava ve nizâ'm vafir olmayub ve b'ade'l-yevm mârû'z-zikr hadikaya ve icâratına müteallık mezbûr Fatma Hanım ile d'ava ve nizâ'm yokdur didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i ve't-tahkikü'l-mer'i mâ-hüve'l-vâki bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sabi' min Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Umdetü'l-müderresinü'l-kiram Abdurrahman Efendi, El-?islâm Eşşeyh Seyyid Mahmud Efendi (okunamadı)zade, fahrü'l-akran Halilzade Mehmed Ağa ibn-i Mehmed, Ali Çavuş, Mehmed Ağa ibn-i Mustafa (okunamadı), Mehmed Çelebi ibn-i Hızır, Zurnacı Ahmed Efendi, Mehmed Ağa kethuda Hızır Efendi, Hüseyin Çelebi Hami Anadolu'da? sakın Hoca Paşa, Esseyyid Mehmed Ağa Bursa kethuda, Ahmed Çelebi el-muhzır, Katib ahmed Çelebi ibn-i İbrahim Efendi

Sayfa-5

Belge- 1

Medine-i Bursada Veled-i Kurd Mahallesi sakinlerinden Saliha bint-i Abdullah nam Hatun meclis-i şer' de zevc-i mutallakı işbu bâ'isü'l-kitab Mehmed bin Abdullah nam kimesne mahzarında bi-tav'iha ikrâr ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Mehmed beni tatlık itmekle zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun 'aleyh olan dört bin akçe mehr-i müeccelim ve nafaka-i 'iddet-i şer'iyem ile meûnet-i süknâm mezbûr Mehmed'den d'ava ve taleb sudurunda iken beynimizde muslîhun tavassut idüb d'ava-yı mezkûremden bana yedi yüz akçe üzerine sulh eylediklerinden aher-i sulh-ı merkumu kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr bin yedi yüz akçeyi mezbûr Mehmed yedinden tamamen ahz u kabz idüb husus-ı mezkûr müte'allike aid d'avadan mezbûr Mehmedin zimmetin ibra'-ı 'am ve kâti'ü'n-nizâ'la ibrâ ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdikü's-şer' mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi 20 Rebiülahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Osman Efendi bin Mustafa, Şaban bin Ali el (okunamadı), İbrahim bin Ali, Ali bin Osman, Ali bin İsmail, Abdullah bin Baba Ali ve gayruhum mine'l-hazirin

Belge- 2

Medine-i Bursada (okunamadı)Tüccar taifesinden Mehmed bin Hasan nam şâbb-ı emred mahfil-i kazâda Tüccar taifesinden işbu sahibü'l-hayr Elhac Mehmed bin Ali nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr Elhac Mehmede mahrusede? on dört gurusuna almak üzere yedi yüz yigirmi gün tamamına değin hıdmet idüb müddet-i merkume mukabelesinden iki senede merkum Elhac Mehmedin zimmetinde müctemi' olan yigirmi sekiz kıt'a esedi gurusu d'ava ve taleb eylediğimden inkar itmekle ben dahi müde'amı vech-i şer' üzere isbata kâdir olmamağla mezbûr Elhac Mehmedi tahlif olunmak taleb eylediğimde mezbûr Elhac

Mehedi yedinden nükul itmemele beynimizde münâza'at-ı kesire muhâsamât-i şedîde vâkı'a olmuş idi el-hâleti hâzihi beynimize muslihûn tavassut itmekle yigirmi kıt'a esedi guruş üzerine inşa'-i akd-i sulh idegeldikleri sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr yigirmi guruşu mezbûr Elhac Mehmed yedinden tamamen b'ade'l-ahzû'l-kabz sekiz guruşa müteallık d'avadan mezbûr Elhac Mehmedin zımmetini ibra'-ı 'am ve kâti'u'n-nizâ'la ibrâ ve iskât eyledim didikde gibbe't-tasdikü's-şer' mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâmin-i aşer min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Esseyyid Mehmed Çelebi bin Esseyyid Mustafa, Elhac Cafer ibn-i Ahmed, Murtaza bin Mustafa, Bekdaş bin Hüdavirdi

Belge- 3

Husus-ı âtiyü'z-zikrin mahallinde keşf ü tahrîri bi'l-iltimâs savb-ı şer'den Mevlana Mehmed Efendi irsal olunub ol-dahi zeyl-i vesikadan muharrerü'l-esami olan müslimin ile mahruse-i Bursada Bahadır Ağa Mahallesinden Mehmed bin Halil nam mecruhun sâkin olduğu menzile varub akd-i meclis-i şer'i mabeyn eyledikde mecruh-ı mezbûr meclis-i m'akûd-ı mezbûrede takrir-i kelâm idüb hâl-i mekbus olan Çerçi oğlu Salih nam şâbb-ı emred tarih-i kitabdan on beş gün mikdar Sultan Murad türbesi kapusunda b'del-'işa satur ile sol omzundan urub beni mecruh eylemişdir eğer bu cerâhetden fevt olursam dem ve diyetim mezbûr Salihden taleb olunsun ahali-i mahalleden ve ahir kimesneden d'ava ve nizâ'm yokdur didikden sonra meclis-i mezbûrede Mustafa Efendi ibn-i Şaban ve Esseyyid Ali ibn-i Esseyyid Mustafa nam kimesneler her biri takrir-i kelâm idüb merkum Salih elbette ben seni katl iderim deyü bizim huzurumuzda mecruh-ı mezbûr Mehmede şütûm-ı galizalar ile şetm eyledikden mâ'da her gece satur ile mahalle arasında gizer deyü mezbûr Salihin mecruh-ı mezbûr Mehmede 'udulünü her biri haber virdiklerini mevlâna-yı mezbûr mahallinde ketb ve terkîm b'adehu ma'aba's olunan Çukadar Ahmed Beşe ile meclis-i şer'e gelüb 'âlâ vukû'ihî inha ve takrir itmeğin mâ-vak'a bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü't-tâsi'-i aşer min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mustafa Çelebi bin Ebudurdi , Abdi bin Mehmed, Molla Hasan bin Abdullah, Hacı Hüseyin bin Sevindik, Hacı Ahmed bin Ali, Salih Mehmed

Belge- 4

Medine-i Bursaya tabi' Veled İbrahim karye ahalisinden işbu sahibü'l-kitab Pireşko veled-i Vasil ve Kostin veled-i Astarti ve Delidi veled-i Kiryako ve Harsaki veled-i Lazaris nam zımmiler vesairleri mahfil-i kazâda medine-i mezbûrede merhum Gazi Orhan evkâfına bilfiil mütevellî olan fahrü'l-akran Hacı Murad Ağa ibn-i İbrahim nam kimesne mahzarında üzerine her biri takrir-i d'ava idüb kadümü'l-eyyamdan bu ana gelinceye biz her nefer için mütevellîlere ziyade cizye ve 'avâyid-i padişâhi ve m'ayıšet ve hüddamına cem'an yüz yigirmi yedi akçe viregelmiş iken halen mezbûr Hacı Murad Ağa seneyn-i sâbıka ve kanuna muhalif bizden bu sene de yigirmi yedişer akçe ziyade taleb ider sûal olunsun didiklerinde gibbe's-sûal mezbûr Hacı Murad Ağa cevabında işbu yedimde olan suret-i ferman ve mezbûrların yüz akçe ziyade cizyeleri ve yigirmi akçe 'ameidi padişâhîlerin hayşü'l-cümu' ancak yüz yigirmi akçe yedileri olub lakin mezbûrlar sâbıkan mütevellî olanlara senede her bir nefere on beş akçe m'ayıšet ve on iki akçe hüddama virmek mu'tâdları olmağla halen bendahi talebi derim deyücek mezbûrun cevabı fermana muhâlif olmağın mucebiyle seneyn-i sâbıkaya ve kanuna muhâlif zulum-ı mütevellî ziyade talebiyle rencide itmemesiçün mezbûr Hacı Murad Ağaya tenbih ideler mâ-hüve'l-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-eyvmü'l-hâdi ve'l-'ısrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

İsmail bin Ali, Ahmed Beğ bin Abdullah, Hamza Efendi bin Adullah, Oruc ibn-i Muan, Salih Çelebi ibn-i Hacı Ali, Osman Efendi bin Muslu ve gayrihüm

Belge- 5

Medine-i Bursada Timurtaş Mahallesi sakinlerinden Gazi bin İsmail nam kimesne meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrda vâki' mülk-ü menzirim içinde olan hassa-i mâ-i câri ile memlu iken tarih-i kitâbdan bir gün mukaddem kable'l-asr iki buçuk yaşında sulb-i sağır oğlum İbrahim gezer (okunamadı) ile habiye-i mezbûreden su içeyim derken ve şevb (okunamadı) garikan fevt olmasından kable'l-şer'den üzerine varılıb vâki' hâl mahallinde keşf ve tahrir olunması matlubumdur didikde cânib-i şer'den Mevlana Hasan Efendi ibn-i Mehmed irsal olunub ol-dahi zeyl-i vesikadan masturü'l-esami olan müslimin ile mahalle-i mezbûrede mezbûr Gazi Beğ menziline varub nazar olundukda fi't-tahkika sağır-i mezbûr İbrahimde az cerahat olmayub habiye-i mezbûreden su içeyim derken şevb kendi sağır ile garikan fevt olduğunu Mevlana-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrir b'adehu muâyyen olunan

mahzar-ı ‘am ile meclis-i şer’e gelüb ‘ala-vukû’ihi inha takrir itmekle fi’t-tahrir fi evâsıt-ı Rebiülahir sene 1090

Şühûdü’l hal:

İbrahim ibn-i Ömer (okunamadı), Oruç bin Sada mezbûr, Mustafa veled-i Mehmed, Hasan bin Ahi

Sayfa-6

Belge- 1

Medine-i Bursada Kiremitçi Mahallesinde bundan akdem fevt olan İbrahim bin Salih nam sağırin veraseti validesi Fatma bint-i Mehmed nam Hatuna ve li-ebeveyn kız karındaşı Aişeye ve liem kız karındaşı Halimeye ve li-ebeveyn Ömer Elhac Şeyh İshak bin Mehmed Efendiye muhzıra olduğu şerhân tahir ve ta’yin oldukdan sonra mezbûre Aişe Hatunun tarafından karındaşı mezbûr İbrahimden kendüye isâbet iden nısf hissesin d’ava ve taleb ve ahz u kabz vekil-i müseccel olan işbu râfi’ü’l-kitab İbrahim Ali nam kimesne mahfil-i kazâda müvekkile-i mezbûrenin ömr ve hâl-i sağırinde vasi-i mazbutu olan merkur Elhac Şeyh İshak mahzarında üzerine bi’l-vecale takrir ve d’va idüb müteveffa-yı mezbûr İbrahim babası merkur Salihden sahibü’l-eda-yı şer’ inkâr idüb on bir bin altı yüz doksan beş akçeden b’ade vefata ber muceb-i defter-i kâm müvekkile-i mezbûre Aişenin nısf hissesine isâbet iden dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi mezbûr Elhac Şeyh İshak vesayeti Hüseyin ile ahz u kabz idüb zimmetinde olmağın halen meblâğ-ı mezbûru vekâlete talebi derim sûal olunub alıvirilmesi matlubumdur didikde gibbe’s-sûal mezbûr Elhac Şeyh İshak cevabında fi’l-vâki müvekkile-i merkumenin hâl-i sağırinde vasisi olmağla müveffat-ı mezbûr İbrahim beynimden nısf hissesine isâbet iden meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz sekiz akçe hissesin ahz u kabz eyledüğünü ikrarlığına mezbûru müvekkile-i mekumeye b’ade’l-bülüğ teslim eyledim deyü def’ idicek ‘akibü’l-istintâk ve’l-inkâr mezbûr Elhac Şeyh İshakdan def’-i mezkûrine beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı ‘acz idüb istihlâf itmeğın fi’l-vâki’ meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi b’ade’l-bülûğ emmisi mezbûr Elhac Şeyh İshakdan ahz u kabz itmedüğüne müvekkile-i merkume Aişeye yemin teklif oldundukda ol-dahi ‘alâ vafkı’l-mes’ül yemîn-i bi’llâhi ‘aliü’l-âla itmeğın mucebiyle meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi vekil-i mezbûr İbrahime def’ ve teslim merkur Hacı Şeyh İshak tenbih olunub mâ-vaka’ bi’t-tâleb ketbolundu fi’l-yevmü’s-sâni ve’l-ışrin mib Rebiülahir li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü'l hal:

İsmail bin Ali, Mehmed bin İsmail, Murtaza bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah, Eyüb bin Cafer, Ömer bin Osman

Belge-2

Medine-i Bursaya tâbi' Bademli nam karyede sakin iken bundan akdem vefat iden Ali bin Hamil nam müteveffânın veraseti sulbî oğulları Hüseyin ve Mehmed ve Mustafa ve İbrahim ve Baryam ve Sefer nam kimesnelere münhasıra olduğu şer'an mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Seferden zevcesi tarafından bey' âtiü'l-beyânı vekîl olup nech-i şer'i ve vech-i mer'i üzere vek'aleti Mehmed Efendi ibn-i Ali ve Mehmed bin Yusuf ile meclis-i şer'de hâkim-i mevkî-'i sadr-ı kitâb tûbâ lehû ve husn-ı meâb hazretleri huzurunda mabeyn? olan iş bu bâ'isetü'l-vesîka Fatma bint-i Mehmed nam Hatuna karye-i mezbûrede vâki zikri âti lede'l-ahali ve'l-cirân mâlumü'l-hudud ve menzilde olan hisse-i şer'iyyesi ve karye-i mezbûrenin hududu dahilinde altı kıt'a tarlaları ve bâğda ve bağçede ve harman yerinde olan hisselerini ve veledim Fatma nam Hatundan isabet iden hissesini semen-i misli bey' idüb ve kabz-ı semen eyledikden sonra müvekkilem sâlifü'z-zikr Seferin Hüseyin Çelebi nam kimesneye kırk gurus deynini Vahar? kapusunda vâki' Bakkal Elhac Yusuf nam kimesneye ki haysü'l-mecmu' altmış kıt'a esedi gurus deynini eda ve teslim ve fazla kalursa bana isâle zevcesi mezbûre Fatmayı bizim huzurumuzda vekil ve münâbına nâib nasb ve tayin idüb mezbûre Fatma dahi vech-i merkum üzere vekalet mezbûreyi kabul ve hıdmet-i lâzimesini edaya müte'ahhid olub mezbûr hususi şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri makbûl olmağın mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni ve'l'ışrin min şehri Rebiülahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Hüdavirdi bin Bekdaş, İsmail bin Ali, Mustafa bin Musa, Ahmed bin Mehmed, Elhac Ahmed bin Mehmed ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursada Kiremitci Mahallesinde bundan akdem fevt olan İbrahim bin Salih nam sağirenin veraseti validesi Fatma bin-i Mehmed nam Hatun ve li-ebeveyn kız karındaşı Aişe ve li-akr kız karındaşı Halimeye ve li-ebeveyn emmisi Şeyh İshak bin Mehmed Efendiye muhzır olduğu şer'an tâhir ve t'ayin oldukdan sonra mezbûre Aişe Hatunun tarafından karındaşı mezbûr İbrahimden kendüye isâbet iden nısf hissesini

d'ava ve taleb ve ahz u kabz-ı vekil vekil-i müseccel olan işbu râfi'ü'l-kitab İbrahim Ali nam kimesne mahfil-i kazâda müvekkile-i mezbûrenin ömr ve hâl-i sağirinde vasi-i mazbutu olan merkum Elhac Şeyh İshak mahzarında üzerine bi'l-vekale takrir ve da'va idüb müteveffa-yı mezbûr İbrahim babası merkum Salihden sahibü'l-eda-yı şer' inkâr idüb on bir bin altı yüz doksan beş akçeden b'ade vefaten ber mucib-i defter-i kâm müvekkile-i mezbûre Aişenin nisf hissesine isâbet iden dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi mezbûr Elhac Şeyh İshak vesayeti Hüseyin ile ahz u kabz idüb zimmetinde olmağın halen meblâğ-ı mezbûru vekâlete talebi derim sûal olunub alivirilmesi matlubumdur didikde gibbe's-sûal mezbûr Elhac Şeyh İshak cevabında fi'l-vâki müvekkile-i merkumenin hâl-i sağirinde vasisi olmağla müte-ı mezbûr İbrahim beynimden nisf hissesine isâbet iden meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz sekiz akçe hissesin ahz u kabz eyledüğünü ikrarlığına mezbûru müteveffa-ı mekumeye b'ade'l-bülüğ teslim eyledim deyü def' idicek 'akibü'l-istintâk ve'l-inkâr mezbûr Elhac Şeyh İshakdan def'-i mezkûrine beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz idüb istihlâf itmeğın fi'l-vâki' meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi b'ade'l-bülûğ emmisi mezbûr Elhac Şeyh İshakdan ahz u kabz itmedüğüne müvekkile-i merkume Aişeye yemin teklif oldundukda ol-dahi 'alâ vafkı'l-mes'ûl yemîn-i bi'llâhi 'aliü'l-âla itmeğın mucibiyle meblağ-ı mezbûr dört bin altı yüz kırk sekiz akçeyi vekil-i mezbûr İbrahime def' ve teslim merkum Hacı Şeyh İshak tenbih olunub mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni ve'l-ışrin miñ Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

İsmail bin Ali, Mehmed bin İsmail, Murtaza bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah, Eyüb bin Cafer, Ömer bin Osman, Baba Ai bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-4

Darü's-saltanatü'l-kâdime Bursa el-mahruse mahallâtından Yenibezzaz Mahallesi sakinlerinden Ahmed Beşe bin Ali nam râcil meclis-i şer'e işbu bâ'isü'l-kitab Ömer Beşe bin Elhac Hüseyin nam kimesne mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb akd-ı âti suduruna değın silk-i mülkümde münselik olub mahal-i mezbûrede vâki' bir taraftan Adilhane nam Hatun menziline ve bir taraftan Ümmühani Hatun menziline ve bir taraftan b'azan Müezzın vakfi olan menzil ile b'azan tarik-i 'âma müntehi ile beyti süfla ve bir sofa ve bir serdâb ve iki hâbiye-i mâ-i câriyi ve muhavvata-i zât-i eşcâr-i müsmireyi müsmireyi ve furunu müştemil bir bab mülk-i menzili cem'i tevâbi' ve'l-

levâhıkı ve kâffe-i menâfi‘ ve mürâfık ile mezbûr Ömer Beşeye yüz on yedi esedi guruşa bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘i ile bey’ ve teslim ol-dahi minvâl-i muharrer üzere iştiraen ve teslim ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz on yedi esedi guruşa müşteri-i mezbûr Ömer Beşe yedinde tamamen ahz u kabz eyledim b‘ade‘l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr mezbûr Ömer Beşenin mülk-i iştirastır keyfe mâyeşa ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ-vâka‘ bi‘t-taleb ketbolundu fi‘l-yevmü‘r-râbi‘ ve‘l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs‘in ve elf

Şûhûdü‘l hal:

Hüseyin Beşe bin Ahmed, Ali Çelebi bin Mustafai Abdurrahman Çelebi bin Yusuf, Esseyid Sinan bin Esseyid Ahmed, Mehmed Beşe Kassab ve gayrihüm

Sayfa-7

Belge-1

Medine-i Bursa muzâfatından Ahi nam karyede sakin Bayram bin Nusret nam kimesne meclis-i şer‘-i hatır-ı lâzümü‘t-tevkirde karındaşı işbu hâfızü‘l-kitab Çorak bin Nusret nam kimesne muvâcehesinde ikrar ve takrir-i kelim idüb mezbûr Çorak zimmetinde karye-i mezbûrede vâki‘ lede‘l-ahali ve‘l-cirân m‘alümü‘l-hudud menzil bahasından otuz beş guruşun on dokuzunu ahz idüb meblağ-ı bâki altı guruşunu mürâ‘yânı beynimizde malûm babamız müteveffa-yı mezkûrun muhallefatından esâs-ı beyt ve evânî-i nühhâsiye ve gayri nühhâsiye ve bi‘l-cümle ism-i mâl ıtlâk olunur kalîl ve kesîr ve celîl ve hakîr terk-i eşyâsından be-hesabü‘l-ırsu‘ş-şer‘e isâbet iden hisse-i şer‘iyem mukâbelesinde karındaşım mezbûr Çorak bir kara sığır on iki guruş kıymetli mezbûrun yedinden tamamen alub kabz idün b‘ade‘l-yevm karındaşım mezbûrun menzil-i mezbûreden bâki kalan altı guruşa ve mirasa ve gayr-i müte‘allik ‘âmme-i da‘vâ ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsematdan mezbûr Bayramın zimmeti ibrâ-ı ‘âm ve kâti‘ü‘n-nizâ‘la ibrâ ve ıskât eyledik didiklerinde gıbbe‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ-vâka‘ bi‘t-taleb ketbolundu fi‘l-yevmü‘r-râbi‘ ve‘l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs‘in ve elf

Şûhûdü‘l hal:

Osman Çelebi bin Muslu, Bayram bin Mehmed, Osman Çelebi bin Ali, İvaz bin Hanefi, Veli bin Ömer, Elhac Mehmed bin Ali, Mehmed bin Ali imam, Abdullah Beşe, İlyas (okunamadı) ve gayriyüm

Belge-2

Medine-i Bursada Ahmed Paşa Mahallesi sükkânından Abdulkerim bin Hasan namsâr mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Ahmed bin Abdi nam kimesne tarafından ikrar-ı atiyü'z- zikr tasdik ve bedel-i sulh câriü'l-beyânı def' ve teslime vekil olub bimâ hüve nehcü's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Aişe Hatun ibneti Elhac Mehmed mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idüb tarih-i kitabdan iki ay mukaddem mahalle-i mezbûrede vâki' Amine Hatunun kapusu önünde b'ade'l-mağrib müvekkil-i mezbûre kılıç ile sol elinin dört parmaklarımı ve ağzımın sağ tarafından kulağıma varıncaya ve başımın evvelinden iki yerde kılıç ile çalub beni mecruh eylemişdir deyü d'ava ve talebe şüru' eylediğimde b'ade'l-münazâ'atü'l-kesire vesatına Musluhin ile vekil ile mezbûre beni d'ava-ı mezkûremden olan altı guruş üzerine ıslâh ve ırza eylediğine ben-dahi sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûre on altı guruşu vekil-i mezbûr yedinden b'ade'l-ahz ve'l-kabz müvekkil-i mezbûr Ahmedin zımmetini husus-ı mezbûre müte'allik da'vadan ibrâ-ı 'am ve kâti'ü'n-nizâ'la ibrâ ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'r-râbi' ve'l-'ışrin min şehri Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ahmed Beğ bin Ömer el-bevvab, Osman Beğ bin Ömer, Hasan Beğ bin Abdi, Elhac Mehmed bin Elhac Mehmed, Abdurrahim bin Mehmed, Ahmed Beğ bin Beşe ve gayrihüm

Belge-3

Yenişehir-i Bursa hasları mukâta'ası emini olan fahrü'l-akran Mehmed Ağa bin Abdullah nam kimesne tarafından husus-ı âtiü'z-zikri d'avâyâ vekil-i müsecceli olan mukâta'a-i mezbûre kâtibi olan işbu bâ'isü'l-kitab İbrahim Çelebi ibn-i Mustafa nam kimesne meclis-i şer'e medine-i Bursada vâki Semanna zaviyesine Şeyh olan Abdurrahman Efendiler nam kimesne mahzarında üzerine bi'l-vekâle d'ava ve takrir-i kelâm idüb işbu hâzır-ı meclis Yani veled-i Kostantin nam zımminin atası Yalta nam zımmiye hâzır-ı mezbûr karyelerinden Kite kazâsına tâbi' Bilahak nam karyeden olmağla üzerine edası lazım gelen cizyesini vesair resm-i riayetin taleb eyledikde mezbûr Eşşeyh Abdurrahman Efendi mâni' olub suâl olunub olunursa matlubumdur

didikde gıbbe's-suâl mezbûr Eşşeyh Abdurrahman Efendi cevabında mezbûr Yani babası zaviye-i mezbûrenin defterlü râiyeti oğludur deyü cevap virmeğin ısrî'l-istintâk merkum İbrahim Çelebi cevabında mezbûr Nakinin babası mezbûr Kostantin zaviye-i mezbûrenin defterlü riayeti oğlu olduğuna münker olmağın mezbûr Eşşeyh Abdurrahman Efendi merkum Yani babası mezbûr Konstantin zaviye-i mezbûrenin defterlü riayeti olub mezbûr Yani oğlu olduğuna suret-i defter-i hâkâni ibrazı içün imhar olmağın mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-hâmin ve'l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şuhudü'l-hal:

Mehmed bin Ahmed, Mehmed bin Abdullah, Murtaza bin Abdullah ve gayriyüm

Belge-4

Medine-i Bursada bilfiil Beytülmal emini olan fâhrü'l-akrân Ahmed Ağa bin Abdullah nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Saliha ve Raziye ibneti Elhac Mustafa nam Hatunlar tarafından hususata ve cevaba vekil-i müsecceli olan Hüseyin Çelebi ibn-i Halil nam kimesne mahzarında üzerine takrir ve d'ava idüb Medine-i mezbûrede Veled-i Hariri Mahallesinde sakine iken bundan akdem fevt olan Haban bint-i Abdullah nam Hatunun Tahirde tart?-ı m'aruf olmağla metrukâtı beytûlmala aid olmağın müteveffât-ı merkumenin muhalledfâtından olub mahalle-i mezbûre vâki' lede'l-ahali ve'l-cirân malûmu'l-hudud mülk-i menzilinın nısfı beytûlmal için zabt-ı murad eylediğimden mezbûreler mâni' olurlar suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl vekil-i mezbûr cevabında müteveffât-ı merkume Haban zikr olunan nısf-ı menzil hâl-i sıhhatinde tarih-i kitâbdan üç sene mukaddem müvekkilâtan-ı merkumatân Saliha ve Raziye b'ade't-tahlisü'ş-şer' hibe ve teslim ve müvekkilâtan mezbûratanın karındaşları ve veli mansubu olan işbu Mehmed Çelebi dahi vesâyete meclis-i şer'de müvekkilâtan-ı merkumatân için eshab ve kapu itmekle zikri mürûr iden nısf-ı menzil müvekkilâtan mezretanın mülk-i menzili olmuşdur bu mazmunu min külli'l-vücûh kabul-ı meşruha mutâbık hüccet-i şer'iyye ibrâz ve merkum Ahmed Ağanın muvacehesinde feth ve kırâ'at ve istintâk olundukda merkum Ahmed Ağa mazmûn-ı hücceti bi'l-küllî'l-inkâr itmeğın vekil-i mezbûreden mazmûn-ı hüccete mutâbık beyyine taleb olundukda zeyl-i hüccetde masturü'l-esâmi olan müsliminden Hacı Şeyhi bin Ahmed Efendi ve Mehmed bin Ebubekir nam kimesneler li'ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hazırân olub ısrî'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffât-ı merkume Haban hâl-i sıhhatinde zikr olunan nısf-ı menzili tarih-i

mezkûrda müvekkilâtan merkumatân Saliha ve Raziye b'ade't-tahlisü'ş-şer'e teslim ve karındaşları mezbûr Ahmed Çelebi dahi zabt ve intihab ve kabul itmekle menzil-i mezkûr müvekkilâtan merkumatân mülk-i mevhubu olmuşdur biz hususa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri mazmun-ı hüccet-i merkum mutâbık edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinden b'ade reaya şerâitü'l-kabül şehadetleri makbule karin olmağın mucebiyle zikri müdür iden nısfı menzile Sevce (okunamadı) emin-i merkum Ahmed Ağa men' olunub mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâlis ve'l-ısrin fi şehr-i Rebiüleahir tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Osman Efendi bin Muslu, İsmail bin Ali, Mehmed bin İsmail, Ahmed bin Cafer, Mehmed bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Sayfa-8

Belge-1

Medine-i Bursa mahallâtından Kaygan Mahallesinde sakin işbu bâisü'l-kitab Ali Beğ ibn-i Cafer nam cümdi meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde Süleyman bin Mustafa nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Süleyman tarih-i kita günü Camii-i Kebir önünde üzerime hücum idüb ba'yıruha yumruk ile yüzümü darb eylemeden nâşi yegfemi mecruh eyledi suâl olunub muceb-i şer'şecra olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl ve 'akibü'l-inkâr müdde'i mezbûrdan d'avasına mutâbık beyyine talep olundukda 'udül-i müslimînden Ahmed Ağa bin Abdullah ve İvaz Beşe ibn-i Abdullah nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hazır'an olub fi'l-hâkika mezbûr Süleyman tarih-i kitab günü Camii-i Kebir önünde merkum Ali Beğim üzerine bizim huzurumuzda hücum idüb ba'yıruha yumruk ile yüzümü darb idün yegfemi mecruh eyledi biz bu hususa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinden şehadetleri makbûl olmağın b'ade'l-hükm mucebince mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-hâmis ve 'ısrin fi şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ahmed Ağa el-nüvvab, Baba Ali ibn-i Abdullah, Mehmed bin Abdllah ve İvaz bin Abdi ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Bursada Hamza Beğ Mahallesi sakinlerinden Aişe bint-i Mustafa nam Hatun meclis-i şer'i şerif-i hatîrde kendi tarafından asil ve zevcesi İsmihan bint-i Abdullah nam Hatun tarafından ikrar-ı ati'ü'z-zikri tasdike vekil olan işbu râfiü'l-kitab Osman bin Abdurrahim nam kimesne mahzarında bi-tavv'ihâ ikrar ve iti'raf idüb bundan akdem menzilim açılıb eşyamdan b'azısı sereka²²⁸ olduğu t'ayin-i mezbûrları mazha ittihaz idüb d'ava ve taleb eyledikde mezbûr inkâr itmeğin ben-dahi iddi'amı isbât sadedinde iken beynimize maslihûn tavassut idüb d'ava-yı mezkûremden bana iki yüz akçe üzerine inkâr-ı sulh eylediklerinde ben-dahi sulh-ı mezbûru mabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr iki yüz akçeyi mezbûrân Osman ve İsmihan yedlerinden b'ade'l-ahzu'l-kabz husus-ı mezkûre müte'allaka 'amâ d'avadan her birinin zimmetini ibrâ-i 'am ve kâti'u'n-niza'la ibrâ ve ıskât eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Osman bin Ömer, Mustafa bin Musa, Hacı Ahmed bin Ali, İsmail bin Ali, Mehmed bin İsmail ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursada Kösreciler Mahallesi sükkânından Mehmed bin İvaz nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitâb Mustafa bin Şaban nam kimesne mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kahveci Süleyman menziline ve bir tarafı Mehmed ve bir tarafı medine-i mezbûr vakfı olan menzile ve bir tarafı tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i süfla ve bir ahur ve bir fırın eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müştemil olan bir bab mülk-i menzilimi cem'i tevâbi ve levâhıkı ve kâffetü'l-menâfi' ve'l-mürâfıkı ile mezbûr Mustafaya on beş guruşa bana bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere işтира ve teslim eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr on beş guruş müşteri-i mezbûrenin yedinden tamamen ahz u kabz eyledim b'ade'l-yevm menzil-i mezbûr merkum Mustafanın mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâdis ve'l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

²²⁸ Hırsızlık çalma

Şühûdü'l hal:

Elhac Yusuf bin Süleyman, Esseyyid Mustafa Ali bin Ahmed, Esseyyid Mehmed bin Ahmed, Mahmed Efendi bin Mehmed, Alâeddin ve gayrihüm

Belge-4

Medine-i Bursada Elvan Beğ Mahallesi sükkânından işbu râfi'ü'l-kitâb Salih bin Derviş Mehmed nam kimesne meclis-i şer'de ve takrir-i kelâm idüb medine-i mezbûrede Hamza Beğ Mahallesi sükkânından olub bundan akdem gice ile mecruh olan Mehmed bin Halil nam kimesnenin cârihi m'alûm olmamağla benim cârihim sensin deyü benden d'ava ve taleb idüb müted'âsını isbât için istimhâl itmeğin mezbûr Mehmed müted'âsını isbât idinceye değin işbu babam mezbûr Mehmed ve karındaşım İbrahim ve validem Ümmühan nam Hatun ile Ömer bin Mustafa nam kimesne benim nefsim kefil olunsunlar didikde mezbûrun Mehmed ve İbrahim ve Ömer ile merkume Ümmühan her biri takrir-i kelâm idüb mezbûr Salihin emriyle nefsim ve hîn-i mutâlâbada ihzârına ve mezbûr Salih gıybet idüb merkum Mehmed müted'âsını²²⁹ isbât itdikde üzerine lazım gelen deyne biz kefil olduk didiklerinde mâ-vâka' hıfzan li'l-makâl ketb ve terkim olundu fi'l-yevmü'r-râbi' ve'l-'ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Esseyyid Hacı Mustafa Esseyyid Mehmed, Hacı Ali bin Mehmed, Ali bin Mustafa, Miri bin İvaz, Ahmed Beşe bin Abdullah, Hacı Osman Abdullah

Belge-5

Medine-i Bursada Şeyh Hamid Mahallesi sakinlerinden Raziye bint-i Abdi nam Hatun tarafından menzil-i atiü'z-zikri bey' ve semeni ahz u kabz ikrar-ı vekil olub mezbûrenin zâtını m'arifet-i şer'ie ile 'ârifân olan Yahya Çelebi bin Elhac Piri ve Ramazan Çelebi bin Turgud nam kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbit olan İbrahim Çelebi bin Hüseyin nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitâb Hadice bint-i Emrullah nam Hatun mahzarında bi'l-vekâle ikrar ve takrir-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Raziyenin mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Yahya Çelebi menziline ve üç tarafı tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i 'ulvî ve bir beyt-i süfla ve bir sundurma ve bir hâbiye mâ-i câri ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müştamil olan bir bab mülk-i menziline

²²⁹ iddiasını

müvekkilem mezbûre Raziye be-cemî'ü't-tevâbi ve levâhik ve kâffetü'l-menâfi' ve'l-mürâfik mezbûre Hadiceye on buçuk guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve kabz ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr on buçuk guruşu müvekkilem mezbûre Raziye müşteriye-i mezbûre Hadice yedinden bi't-tâmam ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim b'adehu menzil-i mezbûr müşteriye-i mezbûrenin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâbi' ve'l-ışrin min şehri Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed bin Mustafa, Musa bin Mustafa, İbrahim bin Mehmed, Receb bin Mehmed, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-6

Medine-i Bursada Yeğen? Mahallesi sükkânandan işbu râfi'ü'l-kitâb Ali bin Hacı Mehmed nam kimesne mahfil-i kazâda Ali bin Mehmed mahzarında üzerine takrir ve d'ava idüb mezbûr Ali târih-i kitâbdan yüz yigirmi gün mukaddem benden yigirmi yedi akçe ücret ile bir bargir isticâr idün ol-zamandan bu ana değın gıybet eylemiş halen mezbûr Ali bargirim bana teslim idün lâkin yüz yigirmi günden yigirmi yedişer akçeden bin iki yüz kırk akçe ücretin bin altı yüz kırk akçesi bargirin nafakasının ihrac idüb bâki bin altı yüz akçeyi talep eyledikten ve yedimde teallül ider suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali vech-i muharrer üzere bir bargir isticâr ve gasb eyledim ikraren mezbûr yigir gün olduğun inkâr idicek müdde'-i mezbûrdan müdde'asını mübeyyine-i beyyine talep olundukda 'udûl-i müslimînden Mehmed bin Süleyman ve Mustafa İbrahim nam kimesneler li-ec'lüş-şehâde tâb-ı şer'î hazırân olub gıbbü'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûr Ali zikr olunan bargiri iştirâ ve gıybet iden yüz yigirmi gün olmuştur bir bu hususa ber-vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü mezbûre istihât-ı şer'îye eyledikleri makbul olmağın mucibiyle meblağ-ı mezbûrun altı yüz akçeyi müdde'-i-i mezbûre teslim ve mezbûr Aliye beyyine bedel-i mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâdis ve'l-ışrin min şehri Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

İsmail bin Ali, Mehmed bin Abdullah, Mehmed bin İsmail, Osman bin Ahmed, Cafer Pir ve gayrihüm

Sayfa-9

Belge-1

Kasaba-i Bilecikde Câmi' Mahallesi sakinlerinden Mehmed bin Dilaver nam kimesne mahfil-i kazâda biraderi olan işbu refi'ü'l-vesika İbrahim nam kimesne mahzarında ikrar-ı tâm takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki bir tarafı Şeyh menzili ve bir tarafı İtmekçi Ahmed menziline ve bir tarafı Nurullah nemziline ve bir tarafı tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i süfla bir beyt-i 'ûlvi ve muhavvata-yı yesîreyi müştemil olan bir bab mülk-i mevrûsem olan menzilin nısfı benim ve nısı âheri dahi karındaşım mezbûr İbrahimin olun menzil-i mezkûrede olan nısf hissemi cemi'i tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfıkı ile karındaşım mezbûr İbrahime kırk esedi guruşa bey'-i bât-ı sahih-i şer'iyle bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere iştira ve teslim eyledikten sonra meblağ-ı mezbûr kırk esedi guruşu karındaşım mezbûr İbrahim yedinden ahz u kabz eyledim b'ade'l-yevm menzil-i mahdud ve mezbûr-ı merkum İbrahimin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni ve'l-'ışrin fi şehr-i Rebiülevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mustafa Çelebi bin Bayram, Mehmed bin Musa, İbrahim Çelebi bin Oruç, Hasan bin Mehmed ve gayrihüm

Belge-2

Mahruse-i Bursa mahallâtından Sultan Mehmed Mahallesi sükkânından Mehmed bin Hüseyin nam kimesne meclis-i şer'de işbu hâfızı'l-kitan Saliha bint-i Şaban nam Hatun mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki bir tarafı Esseyyid Halil Çelebi menziline ve bir tarafı Bağçevan Mehmed menziline ve bir tarafı Gölcüklü Hüseyin ve bir tarafı tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i süfla bir beyt-i 'ûlvi ve bir habiyye-i mâ-i câri ve muhavvata-yı yesîreyi müştemil silk- münselik mülk-i menzirim cemi'i tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfıkı ile mezbûre Salihaya kırk sekiz buçuk esedi guruşa bey'-i bât-ı sahih-i şer'iyle bey' ve teslim ol-dahi minvâl-i muharrer üzere iştira ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr kırk sekiz buçuk esedi guruşu mezbûre Saliha yedinden tamâmen ahz u kabz eyledim b'ade'l-yevm menzil-i mahdud ve mezkûr-ı merkume Salihanın mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î

mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketbolundu fi’l-yevmü’t-tâsi’ ve’l-‘ışrin [min Şehr-i Rebiülevvel] li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Hamza bin Mehmed ‘an mahalle-i mezbûre, Eyne Balı bin İbrahim Hacı Baba ‘an mahalle, Çelebi bin Mehmed veled-i Murat ‘an mahalle, Mehmed bin Abdi Ali mahalle-i Çınarlı, Mehmed bin Ahmed ‘an mahalle-i Meydancık, Mehmed Çelebi bin Mustafa mahalle-i Kaygan

Belge-3

Medine-i Bursada Davud Efendi Mahallesi sakinlerinden Kerime bint-i Hüdavirdi nam Hatun m’uar ve fakir ve bir hâl ve’l-kitaba ber-vechle iktidarı olmaduğuna garib-i fakirü’l-hâl olub nafaka ve kisve esed ihtiyâcı olmağın kendü sadır oğlu Yusuf el-hâlü’l-beyan? işbu hâzır bi’l-meclis Hasan bin Musa nam kimesnenin evinden? mezbûrun talebiyle nafaka ve kisve vesair levâzım-ı zaruriyyesi için yevmi ikişer akçe nafaka farz ve takdir olunub vakt-i zaruriyyet istid’aneye ve lede’l-zahir zevc-i mezbûr Kerimeye izin verilüb bi’t-tâleb ketb olundu fi’l-yevmü’s-sâni’ ve’l-‘ışri min Şehr-i Rebiülahri li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Abdullah Efendi bin Ali, Ahmed Beğ Elvan , Baba Ali bin Abdullah, Receb bin Mehmed

Belge-4

Medine-i Bursada Mizan oğlu Ali Mahallesi sâkinlerinden Elif bint-i Mehmed nam Hatun meclis-i şer’de zevc-i muhâla’ı olan işbu bâ’isü’l-vesika Abdurrahman bin Mehmed nam kimesne mahzarında ikrar ve i’tirâf idüb zevcim mezbûr Abdurrahman ile beynimizde hüsn-ü m’uâşeret olmamağın zımmetinde mütekarrir ve m’akûd-ı ‘aleyh ola üç bin akçe mehr-i müeccelimden ve nafaka-ı ‘iddet-i şer’iyemden olub meûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Abdurrahman ile muhâla’a-i sahiha-i şer’iyye ile muhâla’a olduğumda ol-dahi kal’-ı mezbûru b’ade’l-kabul hukûk-ı zevciyete müte’allik da‘vâdan dahi her birimiz ahârın zımmeti ibrai ‘âm kâti’ü’n-

nizâ'ıyla ibra ve iskât eyledi didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevm min Cemazielevvel

Şûhûdü'l hal:

Halil bin İbrahim, Arslan bin Abdullah, Mehmed bin Veli, Ahmed Çelebi bin Abdurrahim ve gayrihüm

Belge-5

Medine-i Bursada Beytü'l-mâl-ı 'âmme ve hâssa emini olan fahrü'l-akrân Ahmed Ağa bin Abdullah meclis-i şer'de medine-i mezbûre mahallâtından Veled Harir Mahallesi sakinlerinden olub akl-ı bed haffat olan Elhac Şahbaz veledi Abdullahın mal ve erzakını hıfza ve deynini edâya ve zimem-i nâsda olan malını d'ava ve talep ve ahz-ı kabza kabl-i şer'den vasi-i mensûbu olan sulbi oğlu Veysin? Bülûğa tahammülü ve bülûğuna mu'teref olan işbu bâisü'l-kitab Receb nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir kelâm idüb mezbûr Elhac Şahbazın zevcesi Canan bint-i Abdullah nam Hatun vefat idüb muhâlefâtının nısfı mezbûr Elhac Şahbaza ve nısf-ı aheri cânib-i beytü'l-mâla 'âid olub hâl-i hayatında mezbûre mezbûre kendi malından Eyne Beğ Mahallesi sakinlerinden işbu hâzır-ı bi'l meclis Elhac Hüseyin bin Abdullah nam kimesneye alatarikü'l vedi'a vaz' eylediler yirmibeş guruşu mahalle-i mezbûre sakinlerinden işbu hazır-ı bi'l meclis Salih ibn-i Mehmed nam kimesneye kezâlik ve b'ade vaz' eylediği dört bin akçe mezbûrân Elhac Hüseyin ile Salihden cânib-i beytü'l-mâla 'âid olan iki buçuk guruş ile iki bin akçeyi talep eyledikde mezbûr Receb te'allül ider mezbûrân Elhac Hüseyin ile Salihaya suâl olunub alıvirilmesi matlûbumdur didikde gibbe's-suâl mezbûrân Elhac Hüseyin ve Salih meblağ-ı mârû'z-zikr yigirmi beş guruş ile dört bin akçeyi mezbûre Canana kendilere 'âla tarikü'l-vedi'a vaz' eylediğin birbiri b'ade'l-ikrâz mezbûr Receb cevabında meblağ-ı mezbûr yigirmi beş guruş ile dört bin akçe babam mezbûr Elhac Şahbazın malı olub 'akli-i bed haffat gelin-i mezbûre Canana 'âla tarikü'l-vedi'a mezbûrân Elhac Hüseyin elime Saliha vaz' eylemişdir hatta meblağ-ı mezbûr babam mezbûr Elhac Şahbazın olduğunu müteveffât-ı mezbûre Canana mahzar-ı müsliminden 'alâ ru'si'l-eşhâd ikrâr ve 'itirâf dahi eylemişdir deyü cevab virmeleri îrsi'l-istintâk ve 'akîbü'l-inkâr mezbûr Recebin sıdk-ı mekâllerine mübeyyine-i beyyine talep olundukda udûl-i ihrâr ricâl-i müsliminden Abdurrahman bin Mustafa ve Süleyman bin Mehmed nam kimesneler li-eclü's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub şehâd olunduklarına fi'l-hakika müteveffât-ı mezbûre Canana mezbûr Elhac Hüseyin

‘ala tarikü’l-vedi’a vaz’ eylediği yigirmi beş guruş ile mezbûr Salih Çelebiye kezâlik vedi’a vaz’ eylediği dört bin akçeyi zevcim mezbûr Elhac Şahbazın malıdır deyü bizim huzurumuzda ikrârına bizi eşhâd eyledi biz bu hususa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehadet-i şer’i eylediklerine ba‘de ri‘âyet-i şerâyeti’l-kabûl şehâdetleri makbûle olmağın mucebiyle mezbûr Ahmed Ağayı meblağ-ı mezbûr talebinden men’ bir-le mâ-vâka’ bi’t-taleb ketbolundu fi’l-yevmü’l-ışrin min şehri-Rebiülahir li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Hasan Efendi el-imam, Ahmed bin Mehmed, Baba Ali el-muhzır, Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-6

Medine-i Bursa Hassı dâhilinde Darphane Mahallesi sâkinleriden iken bundan akdem fevt olan Elfi? Esseyid Mehmed Efendi bin Esseyid Kasım nam müteveffanı karındaşı zevc-i metrûkesi Aişe bint-i İbrahim nam Hatun ve sulbi kebir oğlu Esseyid Mustafaya münhazıra olduğu şer‘an zâhir ve mahkûk oldukdan sonra mezbûr Esseyid Mustafa asâlete ve mezbûre Aişe tarafından atik âtiyü’l-beyânı ikrâra vekîl olup zât-ı mezbûreyi ma‘rifet-i şer’iyye ile ‘ârifân olan Hüseyin bin Abdullah ve Derviş bin Salih nam kimesneler şehâdetleri ile şer‘an vekâleti sâbite olan Esseyid Mehmed bin Esseyid Mehmed vekâlete meclis-i şer‘de mütevâffa-yı mezbûr Esseyid Mahmud Efendinin câriye memlûlesi olup rakane? m’aruf olan işbu râfi’ü’l-kitab orta boylu saru gözlü açık sarı kaşlı efrencetü’l-asl Belkıs bint-i Abdullah muvâcehesinde her biri asâlete ve vekâlete ikrar ve i’tirâf idüb müteveffan-ı mezbûr Eşşeyyh Mahmud Efendi vefâtından kırk gün mukaddem mevsûf mezbûre Belkıs hasbete’n-lillahü’l-te‘ala el-‘azim ve talebü’l-marazât malından azad ve mülk-i ihrac-ı vesair harâir-i asliyât zemesine ilhâk ve idrâc eyledi min b’ad mevfus mezbûre Belkısın üzerinde hak-ı valâdan gayri hakkım kalmadı didi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vâka’ bi’t-taleb ketbolundu fi’l-yevmü’r-râbi’ min Cemazielevvel li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Elhac Ahmed bin Orhan, Şaban Attar, Mehmed bin Veli, Ahmed Efendi bin Osman ve gayrihüm

Sayfa-10

Belge-1

Medine-i Bursa'da Seyyidler Mahallesinde sâkine iken bundan akdem fevt iden Aişe bint-i Bestane nam Hatunun sadriye kızı Neslihan bint-i Sefer nam Hatun mahef-i kazâda karındaşı Turmuş nam kimesne muvâcehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kela idün mahalle-i mezbûrede mani' (tabi') bir tarafı Abdurrahman Eefendi menziline ve bir tarafı b'azan Abdurrahman ile b'azan Astaş nam kimesne mülküne ve bir tarafı imam vakfına ve bir tarafı tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i 'ulvi tahtında bir oda ve bir mâ'i câri ve muhavvata eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müştemil mülk-i menziline anam müteveffât-ı mezbûre tarih-i kitabdan beş sene mukaddem hâl-i huyutunda karındaşım mezbûr Turmuş teslim eyledikten sonra menzil-i merkumun mukâbelesinde bana silk-i mülk-i sahihden münselik olan eşyasından bir altın küpe ve bir seksan dirhem gümüşden masnû²³⁰ bir kuşak ve üç döşek ve altı yasdık ve üç minder ve bir taburesi ve dört yasdık ve dört sahn²³¹ ve bir tabhere ve bir baklava tebsisi ve bir kebir bakrac ve üç münkasır makruseyi ahz u kabz eyledim sâlifü'z-zikr menzil-i mezbûre müte'allik d'avadan karındaşım merkum Turmuşun zımmeti ibra'-i 'âm ile ibrâ ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-hüve'l-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü't-tâsi' ve'l-'ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Çelebi ibn-i Elhac Mehmed, Elhac Hasan bin Mehmed, Receb bin Al mudun, Mehmed Çelebi el-imam, Satılmış bin Muharrem, Mehmed bin Mehmed, Baba Ali bin Abdullah, Ahmed Ağa el-bevvab ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Bursada Sarı Abdi Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Elhac Nuri bin Elhac Abdülbâki nam kimesnenin verâseti zevce-i metrukesi Salha bint-i Elhac Süleyman nam Hatuna oğulları İsmail ve İbrahim nam sağirlere münhasir olduğu şer'an zâhir ve müte'ayyen olduktan sonra sağirân-ı mezbûrân İsmail ve İbrahim dahi fevt olub muhâlefâtları validesi mezbûre Salihaya be-hesabü'l-ırsü'ş-şer' intikal itmemekle mezbûre Salihanın tarafından husus-ı âtiyü'z-zikri bey' ve semenni ahz u kabz vekil olub mezbûrenin zımmetini m'arifet-i şer'i ile 'ârifân olan Elhac Ahmed bin Mehmed

²³⁰ sahte, düzme, uydurma, yapma

²³¹ tabak

ve Beşe bin Mustafa nam kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Elhac Süleyman bin Elhac Şaban nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Esseyydi Ahmed Çelebi bin Mehmed nam kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrir-i kelâm idüb kızım müvekkile-i mezbûre Salihanın Aladağ kazâsına tâbi' Yar nam karyede vâki' lede'l-ahali ve'l-cirân m'alûmü'l-hudud mülk-i mezbûr? müteveffa-yı mezbûrun mezbûr Esseyyid Ahmed Çelebiye on beş guruşa bana bey' ol-dahi b'ade'l-iştira semen-i mezbûr on beş guruşa vekâletim Habil müşteri-i mezbûr bağları tarafından yedinden bi't-tamam ahz u kabz idüb bağları mahallinde kabza müşteri-i mezbûr Esseyyid Ahmed Çelebiyi teslita eyledi didikde gibbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-hüve'l-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâlis min Cemazielvvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

İbrahim Çelebi Esseyyid Ahmed bin Esseyydi, Abdülkerim Çelebi bin Mehmed, Elhac Abdîr bin Derviş, Mehmed bin Hasan, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursada Şehre Küstü Mahallesi sükkânından Sefer bin Musa nam kimesne mahfil-kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Mustafa bin İlyas nam Berber mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm tarih-i kitabdan on mukaddem mezbûr Mustafa 'abd-i memlûkum olan Yusuf bin Abdullah nam gulamımın sol kolundan kalta almasından ğulam mezbûr tarih-i mezkûrdan beri hasta ve kolu dahi bileğine deĝin şişmiştir taraf-ı şer'den üzerine varulub vâki'-i hâl mahallinde ketb ve tahrir olunması matlûbumdur didikde savb-ı şer'den Mevlana Elhac İsmail Efendi irsâl olunub ol-dahi medine-i mezbûrede reis-i atna? olan Ali Efendi bin Mehmed Cerrahbaşı olan Ahmed Çelebi bin Hasan nam kimesneler ile mahal-i mezbûra varub 'ilâm-ı mezbûrun kavline nazar eylediklerinde mezbûrun razı mâdde t'abir olunur başından atmadan kan almadan deĝildir deyü her biri ihbar itdiklerinde vâki'-i hâl Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir idüb b'ade m'âan irsâl olunan Murtaza Beĝ ile meclis-i şer'e gelüb vuku'ü üzere haber virmeĝin mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şuhudü'ş-hâl:

Elhac Mehmed bin Hüseyin, Mehmed bin Osman, Ahmed Dede Halil, Ahmed bin Şaban, Ahmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-4

Dârü's-selâtin'l-kadime Bursa el-mahrusede Kazzazoğlu Mahallesi sakinlerinden Belkıs bint-i Abdullah nam Hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkirde işbu râfi'ü'l-kitab Mustafa bin Ramazan ile zevcesi Rabi'a bint-i Abdi mahzarlarında be-tav'iha ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Mustafa nam kimesne mülküne ve tarafeyn-i cevzihi sâlar olduğu menzile ve taraf-ı râbi'i tarik-i 'âm münthehi bir beyt-i 'ulvi tahtında bir oda ve habiyye-i ve mâ'i câri ve muhavvata-ı yesire müştemil olan bir bab menzilimi cemi'-i tevâbi' ve levâhık ile mezbûrân Mustafa ile zevcesi mezbûre Rabi'a Hatuna 'ale'l-iştirâki's-seviyyisinden olan akçe mukâta'a-i kadimesi ile on bir bin üç yüz akçeye bey' ve bât-ı sahih şer'i ile bey' ve teslim idün anlar dahi vech-i muharrer üzere 'ale'l-iştirâki's-seviyyi iştirâ ve teslim eylediklerinde semeni olan meblağ-ı mezkûr on bir bin üç yüz akçeyi müşteriyân-ı mezbûrânın yedlerinden bi't-tamam ahz u kabz idüb b'ade'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr mersumân Mustafa ile zevcesi merkume Rabi'anın 'ale'l-iştirâki's-seviyyi mülk-i müşteralarındır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsunlar didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-râbi' min şerhr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed Efendi bin Ahmed, Mustafa bin Halil, Mehmed Çelebi bin Osman, Mahmud bin Ali, Ramazan bin İvaz, Mehmed bin Mehmed ve gayrihüm

Belge-5

Hamd-i müebid ve şükr-ü mahale evvel hâlik gün ve mekân ve râzık (okunamadı) ve cân hazretlerine ki nesneha envâ'i beni ademi ketm-i 'iddimden id'a üslûb üzere ibdâ'ı ve ahsen-i takvimden ihtira' eyledi ve salavat-ı mütevâssilât ve teslimât-ı mütevaliyât ol seyyid-i kâinât ve send-i mevcûdât Resul-ü Ekrem Sallallahü te'ala 'aleyhi ve sellem b'ade (okunamadı) samt ve tekallüm hazretlerinin markad-ı matur ve meşhed-i mu'attarına kemaleten veli'ü'n-nimetlerine taraf-ı hayratı 'ayân ve sebl-i merabi? beyan eyledi ve dahi el ve evlâd ve ashâb ve ahfâdlarına ki her biri kevkeb-i²³² burc felek hidâyet vahim üç asmân²³³-i vilâyetden rıdvanullah-u te'ala 'aleyhim ecma'in ve 'alâ min be-tevhim bi-ihsan ilâ-yevmü'd-din amma b'ade bu kitab sıhhat nisâbın tahririne

²³² yıldız

²³³ sema

bâ'is-i bâdi ve bu hitâb-ı mustatâbin²³⁴ tasvirine sebab-i 'âdi budur ki Medine-i Bursa'da Azeb Beğ Mahallesi sakinlerinden sahibetü'l-hayrât zâlibatül-mirât Fatma bint-i Abdurrahman nam Hatun meclis-i şer'i şerif şâmihü'l-'imâd ve mahfil-i dîn-i münîf râsihü'l-evtâdda vakf atü'z-zikre li-ecli't-tescil mütevellî nasb ve t'ayin eyledi İbadullah? nam Mevlana Ali Efendi el-imam mahzarında bi-tavvi' es-saf ikrar ve i'tiraf idüb medine-i mezbûrede vâki' Eski Kabluca kurbunda Topraklık am mevzi'de bir tarafı Debbağ Receb bağına ve bir tarafı Katifeci Şaban bağına ve bir tarafı Arkad Ermeni bağına ve bir tarafı tarik'i 'âma müntehi olub ve beher sene Gazi Hüdâvendigâr vakfına yigirmi dört akçe mukâtaası olan mülk-i bağımı niyet-i sâfiye ve tavbet-i vâfiye ile hasbetenlillahü'l-hamd vakf-ı sahih müebid ve cîsr-i sarîh mahalde anlar vakf ve hüsn idüb şöyle şart eyledim ki halen mahal-i mezkûre mescid-i şerifinde imam olan Mevlana Mehmed Efendi ibn-i Mehmed mâdamki lâbis-i libâs hayat ola bağ-ı mezkûrun gallesine mutasarrıf ola b'adehu vefat evlâdı mutasarrıf ola ve b'adehu vefat el-evlâd mahalle-i mezbûre mescid-i şerifinde imam olanlar mutasarrıf olub vakf-ı mezbûrum mukâbelesinde muradına gicesi b'ade salavatü'l-'işa üç hâlas-ı şerif kırâat idüb bundan akdem fevt olan zevcim İsmail ruhuna ihda ideler deyüb minvâl-i mezbûr ile sıhhat-ı vakfa müte'allike münâza'a ve muhâsamadan muhâkim istedikden sonra â'la-yı kitabda mevki'i mastâbı ile mevki' olan hâkim-ü câsim hazretlerine dahi teşyid-i mebâni vakfı evveli görüb vakf-ı mezkûrun sıhhat ve lüzumuna 'alâ kavli miran hükm itmekle zik olunan bağım vakf-ı sahih-i lâzım ile vakf olub tebdil ve tağyiri ve (okunamadı) ve t'atili 'adimü'l-ihtimal olmuştur b'ade mâ-sem'a (okunamadı)'ale'z- 'zeyn yebdülene? İnnallahu semi'i 'âlim ve icraü'l-vakf 'ala (okunamadı)huvvarü'l-kerim hurre fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-'ışrin min Rebiülahi lisene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Hasan Efendi el-katib, Abdülkerim bin Şaban, Mustafa bin Ali, Hakkak Hüseyin bin Mehmed, Abdülhalim çelevi bin Mustafa, Hacı İbrahim bin Hacı Kadri, Hacı Mustafa Abdullah

Sayfa-11

Belge-1

Medine-i Bursada Molla Arab Mahallesi mütemekkinlerinden Müyesser veledi Bediği nam Ermeni mahal-i kazâda işbu hafızü'l-kitâb Elhac Mehmed bin Musa nam kimesne

²³⁴ İyi, güzel (iyi hitap)

mahzarında bi-tavvi'ha ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb medine-i mezbûre zeylinde Ak Çağlan Başı dimekle m'aruf Süveyne nam mevzi'de vâki' bir taraftan Ömer Beşe bağına ve bir taraftan Elhac Lütfullah bağına ve bir taraftan Baldemci Mehmed Çelebi bağına ve taraf-ı râbi'i tarik-i 'âma müntehi tahminen bir dönüm ve senede Hatun Şan vakfına olan akçe mukata'a tezyinesi olan bir kıt'a mülk bağım cemi'i tevâbi' ve'l-levâhıkı ile mezbûr Elhac Mehmede yigirmi iki kıt'a esedi guruşa bana bey' ve temlik ve teslim idüb ol-dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve temlik ve teslim ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yigirmi kıt'a esedi guruşu mezbûr Elhac Mehmed yedinden bi't-tâmam olub kabz eyledim b'ade'l-yevm bağ-ı mahdud-ı mezkûr merkum Elhac Mehmed mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki' mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'r-râbi min şehri Cemazievvel lis-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Halil bin İbrahim, Mehmed Çelebi bin Ahmed, İbrahim Efendi el-müderriş (okunamadı), Ali Çelebi bin Mustafa ve gayrihüm

Belge-2

Dârü's-selâtinü'l-kâdime Bursatü'l-mahrusede Selçuk Hatun Mahallesi sakinlerinden Ümmühan bint-i Bâlı nam Hatun meclis-i şer'-i hatır-ı lazımu't-tevkirde zevci işbu râfi'ü'l-kitab Usta Hasan ibn-i Mehmed nam kimesne muvacehesinde bi-tavvi'ha ikrâr ve 'itirâf idüb üzerinde melbuse²³⁵ olduğumuz libâsımdan gayri ism-i mâl itlâk olunub şeyimiz yokdur cümlesi zevcim mezbûr Hasan'ın mülk-i müşterâsıdır Veled-i Bevvâb Mahallesinde vâki' bir tarafı Elhac Hüseyin menziline ve tarafeyni imama mevkûf hududa ve tarik-i habiyye müntehi bir beyt-i süfla ve hadîka zât-ı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştemil olub senede sâlifü'z-zikr Veled-i Bevvâb mescid-i şerifi imamına altı akçe mukâta'a-ı kadimesi olan mülk-i menzilimi cemi'i tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfıka zevcim mezbûr Usta Hasan ve Hasanın işbu akçeye bey'-i bât-ı sahih şer'i ile bey' ve teslim ol-dahi minvâl-i muharrer üzere iştirâ ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz akçeyi yedinden bi't-tâmam ahz u kabz eyledim b'ade'l-yevm menzil-ii mahdud-ı mezkûr müşteri-i mezbûr Hasanın mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf

²³⁵ Giyilmiş giysi

olsun didikde gibbe't-tasdi'kü'ş-şer' mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâbi'
min Cemazielevveli li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Şükrullah bin Elhac Ali 'an mahalle-i Hacılar, Mehmed bin Abdurrahman 'an mahalle-i
Selçuk, Ömer bin Abdullah tavnâbe?, Hızır bin Süleyman, Abdullah bin Mehmed, Baba
Ali bin Abdullah

Belge-3

Fi'l-asl Kandiye kazâsından olub hâlâ mahruse-i Bursada Câmî'-i Kal'a Mahallesiinde
sâkine bâ'iüsü'l-kitâb Fatma bint-i Ahmed nam Hatun meclis-i şer'de zevci Ahmed
Efendi bin Mahmud mahzarında d'ava ve takrir-i kelâm idüb ben sağır iken veli-i
muharrem olmamağla bundan akdem Girid Ceziresinde Kandiye hakimü'ş-şer' olan
efendi üç bin akçe mehr-i müeccel üzerine velâyet 'ammesi hasbilerini mezbûr Ahmed
Efendiye 'akd-i nikâh itmişdi lâkin hâlâ ben işbu bin doksan mâh-ı Saferü'l-hayrın
dördüncü günü vakt-i zuhurda dem-i hayzımı²³⁶ görüb benim için hıyâr²³⁷-ı fesih
olmağın hayzımı vakt-i mezbûrede görüb bâliğa olduğum hissinde bilâ tehir fırkat-ı
ihtiyar ve işbu yedimde olan hüccet-i şer'iyeye nâtik olduğu üzere müslimin-i eşhâd ve
nikâh-ı mezbûru fesh ve redd eyledim hakikat-i hâl suâl olunub harbi ketb ve tahrir ve
zevcim mezbûr Ahmed Efendiden tefrik olunmak taleb iderim didikde 'udül-i ahrâr
rical-i müsliminden Şaban Efendi bin Ali ve Mehmed Efendi bin Ahmed nam
kimesneler ricâlü'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub iştihad olduklarında fi'l-vâki'
merkume Fatma tarih-i mezbûrede vakt-i zuhûrda bâliğa olduğu anda fırkat-i ihtiyâr ve
nikâh-ı mezbûru fesh ve redd eyledim deyü bilâ tehir bizi eşhâd eyledi biz bu hususa
minvâl-i muharrer üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz eyü her biri edâ-yı şehâdet-i
şer'iyeye eylediklerinde b'ade reaya şerâyitü'l-kabûl şehâdetleri makbûle oldukdan sonra
mezbûre Fatmaya yevm-i mezbûrda hayzı görüb gördüğü gibi tehir itmediğine
mübeyyen teklif olundukda ol-dahi 'âlâ-vaktü'l-mesbûl mübeyyin billâh el-'aliü'l-'âlâ
eyledikde mevaciibiyle mezbûre Fatma merkum Ahmed Efendiden b'ade't-tefrik mâ-
vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâlis ve'l-ışrin min şehr-i Rebiülahir li-sene
tıs'in ve elf.

²³⁶ Kadınlarda adet kanaması

²³⁷ 1. huk. bir işi yapıp yapmamada serbestlik; islâm hukukunda alış-veriş mes'elelerine ait muhayyerlik
husus. 2. (hayyir'in c.) hayn, iyiliği çok olan kimseler.

Şûhûdü'l hal:

Esseyyid İsmail bin Esseyyid Murad, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Mehmed, Elhac Yusuf bin Abdulvahab

Belge-4

Medine-i Bursada Arabacı Taifesinden Halil bin Ali ve İbrahim bin Abdullah ve Süleyman bin Mehmed ve İsmail bin Hasan ve Piyale bin Abdullah ve İvaz bin Kasım ve Kul oğlu Mehmed ve Mustafa bin Abdullah ve Yusuf bin Abdullah nam kimesneler meclis-i şer' de medine-i mezbûre sahrasında câri olan Nilüfer nam nehrin üzerine mahduden gürübaya? idüb fevt olan Abdal Çelebinin sulbi kebir oğlu işbu bâ'isü'l-kitab Ahmed Efendi mahzarında üzerine her biri d'ava ve takrir-i kelâm idün mezbûr Ahmed Efendinin ve babası müteveffa-yı mezbûr Abdal Çelebinin zikr olunan gürübelerimiz? ile çekdimiz ferevak taşabirin? ve kerestenin ecr-i nekrinden? mezbûr Ahmed Efendinin zımmetinde cümlemizin bâki on bir bin yüz yetmiş akçe hakkım alub mezbûr Ahmed Efendiden taleb eylediğimizde virmede ta'allul ider suâl olunub alıvirelim matlubumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Ahmed Efendi cevabında mezbûrdan Halil ve İbrahim ve Süleyman ve İsmail ve Piyale ve İvaz ve Mehmed ve Mustafa ve Yusuf madâ'ları olan on bir bin yüz yetmiş akçe ücretlerini tarih-i kitabdan altı ay mukaddem medine-i mezbûre menâibü'n-niza'ü's-şerif olan Ahmed Efendi huzurunda her biri d'ava idüb ben-dahi inkâr ile cevap virdiğimide bizimde münâza'at-ı kesire ceryânından sonra yemn-ü maslihun tavassut idüb bize üç bin altı yüz akçeye mezbûrun ile ıslah ve ırza eylediğinde ben-dahi sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i mesfuru mezbûrun ibra ve teslim eyledim deyü cevap virmeğin akrü'l-istintahı ve 'akübü'l-inkâr Ahmed Efendiye sıdk-ı mukâbele mübeyyine-i beyyine taleb olunduğuna 'udul-ı ahrâr-ı ricâl-i müsliminden Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin Ahmed nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hazırân olub istişhâd olunduklarına fi'l-hakika mezbûrun Halil ve İbrahim ve Süleyman ve İsmail ve Piyale ve İvaz ve Mehmed ve Mustafa ve Yusuf zikr olunan gübrübe arabasıyla çekdikleri (okunamadı) kara taşlar ücretlerine mezbûr Ahmed Efendi zımmetine bâki kalan on bir bin yüz yetmiş akçe haklarını mezbûr Ahmed Efendi ile üç bin altı yüz akçeye sulh olub bedel-i mesfuru yedinden ahz u kabz idüb husus-ı mezbûre müte'allike d'avadan mezbûr Ahmed Efendinin zimmeti ibra ve ıskât eylediler biz bu hususa bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri eda-yı şehâdet-i şer' iye eylediklerine gıbb-ı ri'âyeti şerâiti'l-kabûl şehâdetleri

makbûle olmağın mucebiyle mezbûrun İbrahim ve Süleyman ve İsmail Piyale ve İvaz ve Mehmed ve Mustafa ve Yusuf bi-vech-i mu'arızadan men-birle mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâdis min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şuhudü'l-hal:

Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Mehmed bin Abdullah, Elhac Yusuf el-kâtib, İsmail bin Abdullah

Sayfa-12

Belge-1

Medine-i Mihalıç mahallâtından Yenice Mahallesi sakinlerinden Hasan bin Veli nam kimesne meclis-i şer'de medine-i Bursada yâve cizye cem'ine memur olan Süleyman Ağa tarafından vekil-i müstemil olan Hasan Çelebi bin Mehmed Beğ nam kimesne muvâcehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb işbu mahalde mevcut ve mahsus olan yağız duru ve burnu vakh? ayağı seker kısarak benim mülküm olub tarih-i kitabdan yigirmi üç gün mukaddem mülkünden zâyi' eyledim halen mezbûr Hasan Çelebi yedinde buldum suâl olunub takriri b'ade't-tahrir zik olunan kısarak bana teslim olunması matlubumdur didikde gibbe's-suâl mezbûr Hasan cevabında mârû'z-zikr kısrağı medine-i mezbûre mahallâtından Atpazarı Mahallesi sakinlerinden Mehmed nam Kıpti yedinde bulunub cânib-i şer'den yevmi onar akçe nafaka takdir olub bana teslim olmuşdur müdde'i mezbûr Hasanın mülkü olduğu ma'lûmum değildir didikde müdde'i mezbûr Hasandan müdde'asına mutâbaka-ı beyyine talep olundukda 'udül ve ahrâr ricâl-ı müsliminden İsamail bin Hasan ve Hasan bin Ali nam kimesne li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika işbu meclisde mevcut ve mahsus olan yağız duru ve burnu vakh? ayağı seker kısarak müdde'i mezbûr Hasanın mülkü olub tarih-i mezbûrede mülkünden zâyi' eyledi bu hususa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde gibb-ı ri'âyeti şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olukdan sonra müdde'i mezbûr Hasana mârû'z-zikr kısrağı ahire bey' bât eylemediğine ve vech-i şer'den ber-vechle mârû'z-zikr kısrağı müdde'i mezbûr Hasana def' ve teslim vekil-i mezbûr Hasan Çelebiye mübeyyine-i bedel mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Abdülkerim bin Şaban, Baba Ali bin Abdülvahab, Hasan bin Abdullah, İvaz bin Abdi, Hüsam bin Cafer ve gayrihüm

Belge-2

Dârü's-selâtinü'l-kâdime Bursatü'l-mahrusede Şeyh Hamid Mahallesi sakinlerinden İbrahim Çelebi ibn-i Hüseyin nam kimesne meclis-i şer'i hatır-ı lâzımü't-tevkirde işbu bâ'isü'l-sefer Yakob veled-i Evren nam Ermeni mahzarında be-tavvi'ha ikrar ve 'itirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki bir tarafı Ramazan mülküne ve bir taraf Mehmed Beşe mülküne ve bir tarafı İmam Efendi mülküne ve bir tarafı râbi' tarık-i 'âma müntehi üç beyt-i 'ulvi önünde sundurma tahtından üç beyt-i süfla ve üç sofa ve iki zîr-i zemin ve oda ve bir ahur ve furun ve berber mâ-i ve habiyye-i mâ-i câriyi ve zât-ı eşcar-ı müsmire ve gayri müsmireyi müstemil bir bab mülk-i menzilimi cem'i tevâbi ve'l-levâhıkı ile altmış beş esedi guruşa bey'-i bât-ı sahih-i şer' ile bey' ve teslim ve temlik idüb ol-dahi vech-i muharrer üzere iştira ve teslim ve temlik ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr altmış beş kıt'a esedi guruşa müşteriye mezbûrun yedinden bi't-tamam ahz u kabz idüb b'ade'l-yevm menzil-i mahdud-ı mezbûrum Yakobun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşa ve yehdar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü't-tâsi min şehr-i Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ramazan bin Turgud, Hüseyin Efendi bin Hasan el-imam, Mehmed bin Mustafa, Mehmed bin Musa, Musa bin Mustafa, Mehmed Çelebi bin Hüseyin, Süleyman bin Hamza, Abdi bin Hüseyin, Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Mustafa Çelebi bin Hüseyin, İbrahim bin Mehmed

Belge-3

Medine-i Bursa mahallâtından Mizân Oğlu Mahallesi sakinlerinden İsmihan bint-i Küçük nam Hatun meclis-i şer'i hatır-ı lâzımü't-tevkirde işbu râfi'ü'l-kitab Abdullah bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb bundan akdem zevim mezbûr Abdullah talâk- selâse²³⁸ ile beni tatlık eylemişdi ben-dahi zimmetinde mutasarrıf olan iki bin akçe mehr-i müeccelimi ve nafaka-ı 'iddet-i şer'iyem ile meûnet-i sükenam mukâbelesine dahi beş yüz akçe ki min haysü'l-mecmû' iki bin beş yüz

²³⁸ Üç defa boş ol boş ol.

akçeyi zevcim Abdullahın yedinden be-tamam alub kabz idüb bu cihete müte'allik olan cem'i d'ava ve husumâtdan zevcim mezbûr Abdullahın zımmetini ibra'ı 'âmm ile ibra ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ali bin Abdullah, Mehmed bin Seyfi, Murtaza bin Mustafa, Esseyyid Mehmed bin Mehmed Çavuş, Murad Efendi el-müezzini, Mehmed Çelebi bin Ahmed, Abbas bin Mustafa, Elhac Hasan bin Elhac Kalander

Sayfa-13

Kad-ı ibtidâ (okunamadı) ve istihzat hezihi'l-evrâk li-ecli't-tescilât fi zaman-ı a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâi'l-müteverr'în yenbü'ü'l-m'âli metbü'ü'l-efâzil ve'l-'âli 'ilmü'l-'ilm ve'l-yehdi menar? el-fazl ve't-taki Mevlana Seyyidina hazret-i Abdülgani Efendi eş-şeyh-i beyne'l-ülema Bevardari Şeyhzade nâl murâda ve fevk-i mârada el-kâdi bedâr-ı es-selatinü'l-kadime Bursa el-mahruse ve fi hıdmet-i niyâbetü'ş-şerife fahrü'l-müderrisin zahirü'l-muhakkakîn Musa Efendi kad-ı vâki'ü't-tahrir fi'l-yevmü's-sâni aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Fi'l'ard fi 12 min şehri'l-mezbûr Esseyyidü'l-merkum

Belge-1

Medine-i Bursada Şeker Hoca Mahallesi sakinlerinden Ümmühan bint-i Sefer nam Hatun mahfil-i kazâda zevc-i muhâlî'ı işbu râfi'ü'l-kitâb Receb bin Mustafa muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb beynimizde hüsn-i m'uâşeret olmamağla zımmetinde mütekarrir ve ma'kûdün 'aleyh bin dirhem seym mehr-i müeccelimden ve nafaka-i 'iddetinden fâri'olub meûnet-i sükenâsı dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Receb ile muhâla'a-ı sahihe-i şer'iyye ile muhâla'a olduğumdan ol-dahi hul'-i mezbûru kabul ve hukuk-ı zevciyete mütealliken d'avâdan her birimiz aherin zımmetin ibra'-ı 'am ve kâti'ü'n-nizâ'la ibrâ ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu hurrir fi'l-yevmü's-sâni aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Seyyid bin Mehmed el-imam, Hasan bin Süleyman, Hacı Yunus bin Ali, Mahmud bin Ahmed, Hacı Mustafa bin Halil ve gayrihüm min'l-hazirîn

Belge-2

Dârü's-saltanatü's seniyyetü'l kâdime Bursa el-mahruse mahallâtından Reyhân Paşa Mahallesinde sakin sahibü'l-hayrât Elhac Abdi bin Elhac Şerif nam tâcir mahfil-i kazâda şer'-i hatır-ı lâzımu't-tevkirde bi't-tavü's saf ikrâr ve 'itirâf idüb mefhûm hadis-i şerif min ıtk'-ı rukiye mümine ı'takallahu te'âlâ be-küll-i 'asuv-ı minha 'asuv mine'n-nar tab'ıma mülsâk olmağın işbu bâ'isü'l-kitab orta boylu çatık kaşlı sarı ela gözlü saruşun gür hatta gürciyül asl İvaz bin Abdullah nam abd-ı memluy hasbete'l-lillâhi'l-ale'l-azîm ve haseneten lil merruh resuluhi'l-kerim malımdan i'tâk ve mülkümnden ıtlâk idüb müsâyib rukiyetden ihrac ve kabzen bi-hürriyetihi idhâl eyledim fimâ-b'ad mevsuf-ı mezkûru İvaz sâir ahrâr-ı asilin gibi hür olub şer'an mevât üzere hâvi ve sâdır olan ikrârını mevsuf-ı merkum İvaz vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik itmeğın mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l yevü'sâni ve 'aşer min şehr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ebubekir Çelebi ibn-i Abdurrahan, Mehmed Süleyman ibn-i Yusuf el-müezzin, Mehmed Efendi el-imam, Ömer Efendi bin-i (okunamadı), Mehmed Çavuş ibn-i Osman, (okunamadı), (okunamadı)

Sayfa-14

Belge-1

Kasaba-i Gedüsde Müstehab Mahallesi sükkânından Ali Dede bin İbrahim mahfil-i kazâda işbu hâfızu'l-kitâb Kite kazâsına tâbi' Kelesen nam karye sükkânından Serkulu bin Veli muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve taktır-i kelâm idüb tarih-i kitâbdan bir sene mukaddem zik olunan karyede vâki' malını m'alumum olmayan bir hadikade vakt-i zuhurda bir 'udûl-i beynimizde m'alum bir mikdar emti'am ile dokuz esedi guruşum sarf eylemişdim mezbûr Serkulu bulub eşyâ-ı mezbûremi bana teslim ve meblağ-ı mezbûr dokuz guruş zimmetinde kalub taleb eylediğimden virmeden te'allül itmeğın beynimizde münâza'at-ı kesire ve muhasamât-ı şedide vâki' olmuşdur el-hâleti hezihi beynimizde müslimin-i muslihûn tavassutu eyleyen meblağ-ı mezbûr dokuz guruş d'avasından dört guruş üzerine inşâ-i 'akd-i sulh eylediklerinde ben dahî sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr dört guruşu mezbûr Serkulu yedinden tamamen ahz u kabz idüb mâ'dâsın guruşdan ve zimmetin ibra'-ı 'amm ve kâti'ü'n-nizâ'la ibrâ ve ıskât eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-vaka' bi't-tâleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Şahin Ağa bi Abdullah, Mehmed bin Osman, Mehmed bin İsmail, Ali Beğ bin İsmail

Belge-2

Medine-i Bursa dâmet-i m'amure ve mahrusede Mücellidin Mahallesi sakinelerinden Aişe bint-i Osman nam Hatun meclis-i şer'i hatır-ı lazımu't-tevkirde işbu râfi'ü'l-kitâb Elhac İbrahim bin Elhac Sefer nam kimesne muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i 'akdânı suduruna değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i merkumede vâki bir tarafı Müezzın Hasan menziline ve bir tarafı İlhanzade menziline ve bir tarafı Sebetçi Hasan menziline ve taraf-ı râbi' tarik-i 'âma müntehi bir beyt-i 'ulvi ve bir beyt-i süfla ve bir yarma? ve bir kenef ve bir tarafa zât-ı eşcâr'-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müştemil mülk-i menzilimiemi'i tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfık olur beş guruşa bey'-i bât-i sahih-i şer'i ile bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere b'ade'l-iştira ve ol-teslm semeni olan meblağ-ı mezbûr müşteri-i merkum Elhac İbrahim mülk-i müşteri-i merkum-ı Elhac İbrahim mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde gibbet-tasdiki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi yevmü'r-râbi' aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şuhud'ül-hâl:

Arabacızade Elhac Mustafa, Elhac Mehmed bin Elhac Şaban, Kasım Efendi Çelebi Ahmedzade, Ahmed Çelebi bin Abdullah, Abdullagh bin Mehmed ve Veli bin Osman

Belge-3

Hâlâ ber-vech-i arpalık mutarasarrıf olduğumuz Gemlik kazâsı muzâfâtından Genceli nam karyede sakin Tobalı Mustafa oğlu Darı? Ahmed nam şâkî karye-i mezbûre ahalisinden Mehmed bin Ahmed nam kimesnenin gece evine girüb yetmiş seksan guruş kıymetli emti'a ve esbanını saraka itdikden sonra mezbûr Mehmed havfindan Bursaya geldikde şâkî-i mezbûr merkum Mehmedin evine girüb kimesne olmamak ile otuz altı keyl buğdayını ve bazı zehâyirini alub götürüb gitdikden sonra bu mertebe ile kanâ'at itmeyüb beş yüz guruşluk bir mülk-i menzilini ihrâk-ı bi'n-nâr²³⁹ ve bi'l-külliyen ıdaf itmekle mezbûr Mehmed gelüb tazallûm ve ilâm-ı hâl itdikde şâkî-i mezbûr ahd ve hiss olunub b'ade karye-i mezbûre ahalisinden Ömer Çelebi bin Mahmud Reis ve Mustafa

²³⁹ Ateşle yakmak

Beşe ibn-i Murad ve Mustafa Çavuş ibn-i Ahmed ve Mehmed bin Mustafa ve Mehmed Beşe ibn-i Ebubekir ve Mehmed Beşe bin Süleyman ve Ahmed bin Mehmed ve İlyas Çelebi bin Elhac Ömer ve Hasan bin Abdülkadir ve Halil Beşe bin Halil ve Mustafa Beşe bin Hamza ve Mustafa Beşe ibn-i Ahmed ve Mehmed bin İsmail ve Nasuh bin İbrahim ve Mustafa Beşe bin Receb ve Bayram bin İbrahim ve Abdullah Çelebi ibn-i Mehmed vesâir ahali-i karye hâlâ Gemlikde nâyemiz olan fûru' Mehmed Efendiye gelüb şâkî-i mezbûr için katâ' tarikdendir gice ve gündüz dâima alât-ı harbla gezer ahali karyeden birkaç kimesneler şâkî-i mezbûrun şer ve fesâdından havf²⁴⁰ idüb terk-i vatan itdiler ve şâkî-i mezbûr karye-i mezbûrda oldukça yatsu namazını kılmağa çıkamazız sâ'i b'i-fesâddır vecv-i ârızdandan izâle olunması lazımdır bundan akdem şâkî-i mezbûrdan vefat ile sulb? ve katl olunacak ef'âl sâdır olub lakin hükkâm-ı müsâmaha itmeleriyle halâs olmuşdur eğer bu def'a dahi halâs olub meydana çıkarsa içimizden çok kimesne terk-i vatan ider ahvâlimizin arz ve i'lâm eyleye deyü iltimâs itdiklerinde mezbûr Mehmed Efendi dahi vech-i meşruh üzere arz ve i'lâm ve katl olunması ehem-i mühimmât-ı deyniyeden olduğunu dahi tahkik ve beyan itmekle Tatar Hanya ve'l-imam? İna katlü'l-sârîk siyâsete s'ayia fi'l-arz bi'l-fesad buyurulub vech-i aher-l-fütadır? leme-seblü'l-kazâ el-imam ebu'l-âli 'an müfside su'i fi'l-arz bi'l-fesâd ve tevki'ü's-şer beyne'l-'ibâdü'l-katl meşru' buyurulmak ile şâkî-i mezbûr sulb olunub şer ve fesâdı 'ibâdullah üzerlerinden izâle olunmak için Subaşıya teslim sulb itmesiçün tenbih olunmağın mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu tahriren fi'l-yevmü's-selâse aşer min Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:: es-sâbikûn

Belge-4

Mahruse-i Bursada Şeyh Hamid Mahallesi sakinelerinden Fatma bint-i Balı nam Hatun meclis-i şer'i hatır-ı lazü't-tevkirde zevci işbu râfiü'l-kitab Abdi bin İlyas nam kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb zevcim mezbûr Abdi zımmetinde mutasarrıf ve m'akûd-ı 'aleyh olan on bin akçe mehr-i müeccelinden ve nafaka ve 'iddet m'alûmum üzerlerine meûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzerine ve karşısından mütevellid olan işbu hâzır bi'l-meclis İsmail nam sağıri tarih-i kitâbdan yedi yaşı yaşında değin bi't-tâleb nafaka ve kisvesi kendi malından infâk itmek üzere zevcim mezbûr Abdi ile muhâla'a-ı sahih-i şer'iyeye ile muhâla'a ol-dahi vech-i muharrer üzere

²⁴⁰ Korkmak

hul' mezbûru b'ade'l-kabul hukuk-ı zevciyete müte'allik d'ava ve mutâlâbatından ve ey mân ve muhâsamâtından her biri aherin zımmetini ibra'i 'amm ile ibra ve ıskât eyledi didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'r-râbi' aşer min Cemazielevveli li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ali Efendi bin Şaban, Mustafa Çelebi bin Ali, İvaz Çelebi bin Elhac Abdi

Belge-5

Medine-i Bursada Mahalle-i Abdal Mehmed'den Hüsâm bin Elhac Hüseyin meclis-i şer'-i hatır-ı lâzımü't-tevkirde Abdülkadir Dede bin Muslu nam kimesne muvacehesinde ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb medine-i Bursaya tâbi' Selçuk Gazi nam karyede vâki' bir tarafı ve Hüseyin bin Nasuh bağına ve bir tarafı Ahmed bin Alişah bağına ve bir tarafı tarik-i 'amma müntehi olub Hamide? Hatun Vakfına on iki akçe mukâta'a-ı kadimesi olan mülk-i bağımı mezbûr Abdülkadir Dedeye beş yüz akçeye bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere iştira ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr beş yüz akçeyi müşteri-i mezbûr Abdülkadir Deden tamamen ahz u kabz eyledim b'ade'l-yevm bağ-ı mezbûr merkur Abdülkadir Dedenin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbet-tasdiki'ş-şer'mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâdis 'aşer min Cemazielevveli li-sene tıs'in ve elf

Şuhudü'l-hal:

Mehmed bin Elhac Mustafa, Hacı Osman bin Muslu, Hacı Ömer bin Muslu, (okunamadı) oğlu Hasan, (okunamadı) oğlu Salih, Elhac Mustafa, Müşevveş Mustafa, Süleyman bin Süleyman, Süleyman bin Şeker Efendi, Mustafa bin Mehmed

Sayfa-15

Belge-1

Mahruse-i Bursada Şeyh Paşa Mahallesi sakinlerinden Aişe bint-i Habib nam Hatun mahfil-i kazâda zevc-i mutallâkı işbu hâfızü'l-kitâb Dilaver bin Abdullah nam kimesne mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb zevcim mezbûr Dilaver tarih-i kitabdan üç gün mukaddem beni bâin-i talâk ile tatlik itmekle zımmetinde mutasarrıf ve m'akûd-ı 'aleyh iki bin akçe mehr-i müeccelim ve nafaka-ı 'iddetim ve meûnet-i süknâmı ve yedinde makbuz yüz dirhem bir sim kuşağım ve bir bakrac ve bi ibrik ve bir kaliçe? ve

bir döşek halafı ve bir beledi yasdık ve üç yemeni yorgan yüzü olub d'ava ve taleb eylediğimde beyyinemizde münâza'at-ı kesir ve muhâsamât-ı şedide vâki' olmuş idi el-hâlet-i hezihi beynimize müslimin-i muslihûn tavassut idüb beni yedi yüz kırk akçe ile zikr olunan üç 'iddetimi yorgan yüzü üzerine ıslâh ve ırzâ' eylediklerinde ben-dahi sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr yedi yüz kırk akçe ile zikr olunan üç 'iddetimi yorgan yüzünü mezbûr Dilaver yedinden tamamen ahz u kabz idüb husus-ı mezbûre müte'allik d'vâdan mezbûr Dilaverin zimmetini iba'-ı 'âmm kâti'u'n-niza'la ibrâ ve ıskât eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu hurrire fi'l-yevmü's-sâdis 'aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ali Çelebi bin Mehmed, Hacı İvaz bin Mehmed, Halill Çelebi bin İbrahim, Fezullah Efendi bin Ahmed, Şeyh Mehmed Efendi bin İbrahim, Şeyh Efendi bin Receb Efendi

Belge-2

Medine-i Bursada Bahadır Ağa Mahallesi sükkânından Elhac Mehmed bin Halil nam kimesne mahfil-i kazâda işbu râfi'ü'l-kitab Salih bin Derviş nam kimesne muvâcehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb târih-i kitâbdan kırk beş gün mukaddem mezbûr Salih b'ade'l-ışa Muradiye Türbesinin harem kapusu önünde yoluma gelüb sol kolumun omuz başına satur ile 'amd²⁴¹ çalub mecruh itmişdir suâl olunub mucbe-i şer'i icra olunmak matlubumdur didikde gıbbe's-suâl ve 'akibü'l-inkar müdde'i mezbûr Elhac Mehmed'den d'avasına mutâbaka-ı beyyine taleb olunukda ityân-ı beyyineden izhâr 'acz idüb iştişhad itmeğın fi'l-hakika mezbûr Salihe tarih-i mezkûra b'ade'l-ışa vech-i muharrer üzere müdde'i merkum Elhec Mehmedin sol kolumun omzu başını satur ile 'amd çalub mecruh itmediğine yemin teklif olundukda ol-dahi 'âla-vakfı'l-mesûl hallefe billâhi'l-aliyyü'l-a'lâ itmeğın mucbebiyle müdde'i mezbûr Elhac Mehmed bilâ benite mu'arızadan men' birle mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâni 'aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi bin Ali el-imam, Mehmed Halife bin Yusuf el-müezzin, Osman bin Ali, Hasan Çelebi bin Mehmed, Osman bin Muslu, Muharrirü'l-huruf Mustafai, Fahrü'l-ilm? Mustafa Efendi

Belge-3

²⁴¹ Kasıtlı, kararlı

Medine-i Bursa mahalâtından Umur Beğ Mahallesi mütemekkinelerinden işbu bâ'isü's-sefer Everhem veledi Bağuz nam Ermeni meclis-i şer' hatır-ı lâzımü't-tevkirde tari'h-kitâb günü vakt-i zahirde medine-i mezbûrede Morcular sokağında vâki' tahta mahreminde şâkirdem olan Karabet veled-i Ferakeş nam Emrudun üzerine tahta bırakılıb altında kılıb 'azâsı kara bara olub mecruh olmuştur kabl-i şer'den üzerine varılıb vâki'-i hâş mahallinde keşf ve tahrir olunması matlubumdur didikte savb-ı şer'den Mevlana Abdullah Efendi bi't-tâleb irsâl olunub ol-dahi zeyl-i kitabda mesturü'l-esâmi olan müslimin ile mahalle-i mezkûre kayd eyleyüb b'ade'n-natır mezbûr Karabedin üzerine kayalık altınla kalub cümle 'azâsı vech-i meşruh Karabede? olub mecruh olduğu zâhir ve müte'ayyen olmağın vâki-i hâli Mevlana-ı mezbûre mahallinde ketb ve tahrir ve ma'a b'ade olunan Muhzır Baş Ağa ve Avkadar? Hüseyin Beşe gelüb meclis-i şer'e vuku'an üzere inhifâk meclis-i şer'i vuku'an üzere ihkak-ı takrir itmeğın mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâdis 'aşer min Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Elhac Ali bin İvaz, Elhac Mehmed bin Elhac Mehmed, Hüseyin Beşe ibni Süleman, Mehmed bin Mahmud, İbrahim Dede bin İsa, Mustafa bin Yusuf, Ahmed bin Mehmed, Mustafa Çelebi ibn-i Ali, Ebubekir bin İsa, (okunamadı) Hacı Ömer

Belge-4

Medine-i Bursada Kayabaşı Mahallesi mütemekkinlerinden Arkadandan bint-i Hızır Balı nam hazıratına meclis-i şer' hazırda 'abd-i memlûku olan işbu orta boylu açık kaşlı saru elâ gözlü kösece rûsiyyetü'l-asl bâ'isü'l-(okunamadı) Balı veled-i Abdullah muvacehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb mevsuf-ı mezkûr Balı malımdan izâd ve i'tâk ve mülkümnden ihrac eyledim fimâ-b'ad mezbûr Balı sair ahrâr-ı asliyyun gibi hür olub üzerinde hakk-ı vâladan gayr-i hakkım kalmayub didikte gıbbe't-tasfiki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâmin aşer min şehr-i Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mustafa Çelebi ibn-i Şaban, Ali Beşe ibn-i Mehmed, Mahmud Efendi ibn-i Ahmed, Sefer Çelebi veled-i Koklu, Ebusünbül veled-i Gürbüz, Kablan veled-i Balı, Aleksan veled-i Hadır?,

Belge-5

İşbu râfi'ü'l-kitab Mehmed Çelebi bin Yunus nam kimesneden vech-i âti üzere mesbûk istişhâd-ı şer'i sudûrundan sonra 'udûl-i müslimin ve ahrâr-ı muvahhidinden Veli bin Hamza ve Halil bin Murad nam kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'e hazırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika mahruse-i Bursada Eşrefiler Mahallesi sükkânından Hayyat Ahmed Çelebi bin Kadri nam kimesne hâlâ marid²⁴² olub mahfil-i kazâya huzuru müte'addid olmağla bizim huzurumuzda şöyle vasiyet eylediki bi-emrillâhi'l-meliki'l-müte'âli dâr-ı dünyâdan serâ-yı bekâya intikâl ve irtihâl eylediğimde mahalle-i mezkûrede vâki' bir tarafı Muslu Beğ menziline ve bir tarafı müezzin vakfına ve bir tarafı Esseyid Osman Çelebi menziline ve taraf-ı râbi' tarik-i hassa münthehi iki beyt-i süfla ve iki sofa ve bir matbah ve hâbiye-i mâ'i câri ve muhavvata zât-ı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştamil bir bab-ı mülk menzirim istişhad-ı mezbûr Mehmed Çelebi semen-i meblağı olan yigirmi bin akçeye bey' idüb semen-i mezkûreden on altı bin akçesini zevcesi Ümmühan bint-i Mustafa nam Hatuna zımmetinde mütekarrir ve m'akûdun 'aleyh olan on altı bin akçe mehr-i müecceli mukâbelesinde virüb ve iki bin akçesini düyun-ı müteferrikesi olan erbâb-ı hukuka eda ve teslim ve iki bin akçesini dahi techîz ve tekfîn harc ve sarf eyeleye deyü vesayâ-yı mezkûreyi tenfizde tarafından merkum Mehmed Çelebiyi dahi vasî-i muhtâr ve nasb-ı ihtiyâr eylediğinde ol-dahi vech-i muharrer üzere kabul ve mirasımın edaya taahhüd ve'n-nizâm eyledi biz bu hususa şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri eda-yı şerhâdet-i şer'i eyledikden b'ade ri'ayete şerâitü'l-kabul şehâdetleri makbûle olmağın mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâmin aşer min şehr-i Cemazilevvel li-sene tıs'in ve elf min (okunamadı)Derkenar: meclis-i şer'de mezbûr Hayyat Ahmed Çelebi sıhhat-ı mezkûrede tahrir olunan vaziyet-i mezbûreden rücu' itmeğın bu mahale keşide olundu fi 25 min Cemazilevvel sene 1090

Şühudu'l-hâl:

Hüseyin Çelebi bin Abdi, Emrullah bin Ali, Ahmed Ağa en-nüvvâb, Ali Çelebi bin Mehmed subaşı, Baba Ali el muhzır, İsmail bin Abdullah

²⁴² hasta

Belge-6

Gemlik kazâsına tâbi' Monla? Sağır nam karye sükkânından bâisü'l-kitâb Cafer bin Resul nam kimesne meclis-i şer' de medine-i Bursada hâlâ beytü'l-mâl-ı 'âmire ve hassa mukata'ası emini muhallefât âtiü'z-zikre bi'l-aman vâzi'ü'l-yed idüğü şer'an mütehakkık olan Ahmed Beğ bin Abdullah mahzarında üzerine takrir-i d'ava ve tebeyyün-i bed'i idüb medine-i mezbûreye tâbi' Selçuk Gazi nam karye sakinlerinden olub bundan akdem fevt olan Cafer bin Mehmed hâl-i huyûtundan ve kemâl-i sıhhatinde muhzır-ı müsliminden benim için li-ebeveyn kız karındaşı Sabire nam Hatunun suduru oğludur deyü kerraren ve merrâren ikrâr ve Müslümanları eşhâd ben-dahi b'ade'l-tasdik mezbûr muzır-ı 'aleyh fevt ve ben müteveffâ-yı mezbûrun mukırra ileyh? cihetinden vârisi ve müteveffâ-yı merkumun verâseti benimle zevc-i metrukesi Aişe bint-i Derviş nam Hatun münhazıra olmağın muhâllefât müteveffa-yı mezbûreden be-hasebi'l-ırsi'ş-şer'î bana isâbet eden dört sehmden üç sehm hisse ırsimden emn-ü mezbûrun kasr-ı yedine tenbih olmunası matlumubdur didikde gıbbe's-suâl ve 'akibü'l-inkâr müdde'i mezbûr Caferden d'avasına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udül-i müslimin ve ahrâr-ı muvahhidinden medine-i mezbûrede Sultan Mehmed Han Mahallesi imamı Esseyyid İbrahim Efendi bin Abdürrezzak ve İncirlice Mahallesinden Halil bin Mustafa nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika müteveffa-yı mezbûr Cafer hâl-ı hayat ve kemâl-i 'akl-u sıhhatinde müdde'i merkum için li-ebeveyn kız karındaşı Sabire nam Hatunun suduru oğlu olub mukırra ileyh? bi'n-neseb cihetinden varisimdir deyü bizim 'uburumda kerraren ve merrâren ikrâr ve 'itirâf ve muzır-ı? 'aleyh vefât eyledi biz bu hususa bu vech üzere hasbete şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri eda-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden b'ade riâyete b'ade ri'ayete şerâitü'l-kabul şehâdetleri makbûle olmağın bu hesabıyla müdde'i mezbûre Caferin verâsetine b'ade'l-hükm muhallefât müteveffâ-yı mezbûrun 'asarı bağından (okunamadı) mezbûrun kasr-ı yedin tenbih bir-le mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü's-sâmin aşer min şehr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ali Beğ bin Ebubekir, Şaban bin Ali, Şaban Halife bin İsa, Mustafa Çelebi bin Şaban, Ali Beşe bin Mehmed, Ahmed Beğ en-nüvvâb

Sayfa-16

Belge-1

Darü's-saltanatü'l-kâdime Bursa el-mahruse mahallâtından Veled-i Habib Mahallesi sakinelerinden Zeyneb bint-i Ahmed Çavuş nam Hatun tarafından husus-ı âtiü'l-beyânı ikrâra vekil olub mezbûrenin zâtını m'arifet-i şer'îye ile 'ârifân olan İsmail Çelebi bin Hüseyin ve Hasan bin Veys nam kimesneler şehâdetleri ile ser'a vekâleti sâbite olan İmamzade Mehmed Çelebi bin Kasım Efendi meclis-i şer'î hatır-ı lâzımü't-tevkirde müvekkile-i merkumenin zevci işbu râfi'ü'l-kitab Elhac Şaban bin Mehmed nam kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Esseyyid Hüseyin Çelebi tasarrufunda vakf-ı hadikaya ve bir tarafı Mudanya minvale vakfi ile b'azan Esseyyid Ahmed Çelebi mülküne ve bir tarafı benim menzilem ile b'azan müezzin vakfına ve bir tarafı Karman Hatun menzili ile b'azan tarik-i hassa müntehi iki beyt-i süfla ve iki sofa ve iki zîr-i zemin ve selâmlık t'abir olunur fevkâni beyt ve iki ferz ve iki hâbiye-i mâ'i câri ve muhavvata zât-ı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştemil bir bab mülk-i menzilin müvekkilem mezbûre Zeyneb Hatun târihi-i kitâbdan üç sene mukaddem zevci mezbûr Elhac Şaban iki yüz elli esedi gurusu cemi'ü't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi' ve'l-merâfıkı bât-ı bey' ve teslim oldahi vech-i muharrer üzere işтира ve teslim eyledikten sonra semen-i mezkûr iki yüz elli gurusu müvekkile-i mezbûre tarih-i merkuzdan zevci müşter-i merkum yedinden bi't-tamam ahz u kabz idüb fimâ-b'âd menzil-i mahdud mezkûr-i mezbûr Elhac Şaban mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didim didikte gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-ısrin min şerhr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Mehmed bin Elhac Şaban, Mehmed Efendi bin Mustafa, Ali (okunamadı) el-imam, İlyas bin Mehmed, Mustafa Beğ Sinan

Belge-2

Mahruse-i Bursada Hoca Alizâde Mahallesi sakinlerinden Neslihan bint-i Bayram nam Hatun meclis-i şer'de hâlâ zevci işbu râfi'ü'l-kitan Ahmed bin Mehmed nam kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezkûrede vâki' bir taraf-ı Elhac Muslu menziline ve bir tarafı Halil Efendi menziline ve tarefeyn-i tarik-i 'âma müntehi iki beyt-i süfla ve üç sofa ve bir zîr-i zemin ve hâbiye-i mâ'i câri ve muhavvata-i yesireyi müştemil bir bab mülk-i menzilem be-cemi'ü't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetü'l-menâfi'

ve'l-merâfik zevcim mezbûr Ahmede on bin nakd râyiç fi'l-vakt fizzi akçeye bâten bey' ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere b'ade'l-iştira ve't-teslim semeni olan meblağ-ı mezkûreden bin akçeyi müşteri-i mezbûr yedinden bi't-tamam ahz u kabz eyledim fimâ-b'ad menzil-i mahdud-ı mezkûr zevcim merkum Ahmedin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-'ısrin min şerhr-i Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi el-imam, Elhac Muslu bin Elhac Mehmed, Ahmed Çelebi bin Elhac Abdülkerim, İbrahim bin Mehmed, Elhac Abdülkerim bin Hasan, Baba Ali el-muhzır

Belge-3

Medine-i Bursada Beytü'l-mâl-ı 'âmire ve hassa emini olan Ahmed Ağa bin Abdülvahab mahfil-i kazâda medine-i mezbûreye tâbi' Ahi nam karye sakinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Veli bin Ömer nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idün karye-i mezbûre sakinlerinden Kara Himmet bin Abdullah Efendi nam kimesne târih-i kitâbdan on sekiz yıl mukaddem hâl-i hayatında mezbûr Veli bin Ali tarikü'l-imâna sekiz bin akçe def' ve tesim idüb hâlâ zımmetinde iken merkum Himmet bilâ veled fevt olmağla muhalledâtı Beytü'l-mâl-ı a'id olmağın suâl olunub alıvirilmesi matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Veli cevabında husus-ı mezkûru bi'l-külliyeye inkâr itmeğın emin-i mezbûr Ahmed Ağadan müde'asında mutabaka-ı beyyine talep olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz idüb istihlâf itmeğın mezbûr Veliye b'ade't-tahlifü's-şer'i emin-i merkum Ahmed Ağa bî-vech-i muârazadan men' olunub mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hâdi ve'l-'ısrin min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Mehmed bin Abdullah, Cafer bin Resul, Abdullah bin Ahmed, Ahhmed Efendi bin Mehmed, Piri bin Mehmed ve gayrihüm mine'l-hâzirîn

Belge-4

Mahruse-i Bursada vâki' merhum Hoca Hasan nam sâhibü'l-hayrın vakf eyledüğü nüfude ile yigirmi dokuz akçe vazife ile müteveli olan Esseyid Mehmed Efendi ibn-i Esseyid Abdi nam kimesne fevtten ve b'ade tevliyet-i merkume mahlûl olmağın evlâd-ı vâkıfdan işbu bâ'isü'l-kitab Esseyid Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa nam kimesne her vechle mahal ve müstehak olmağın hâkim-i mevki'ü'l-kitabü's-sicil debbetü'l-vehâb

tûbe lehû ve husn-ı meâb hazretleri tevliyet-i merkumeyi vazife-i mu'ayyenesiyle mezbûr Esseyyid Mehmed Çelebiye tevcih buyurdularında ol-dahi hizmet-i mezbûreyi kabul ve merashiyet? edaya taahhüd itmeğin mâ-hüve'l-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hâmis 'aşer min şehri Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Abdullah Efendi ibn-i Ahmed, Elhac Mehmed bin Ali, Mehmed ibn-i Kasım, Esseyyid Ahmed Çelebi, Mehmed ibn-i Ahmed ve gayrihüm mine'l-hâzirîn

Belge-5

Medine-i Bursada (yok) Mahallesi sükkânından Mehmed bin Mustafa nam kimesne meclis-i şer'de işbu râfi'ü'l-kitab Elhac Mehmed bin Abdullah nam kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb tarih-i kitâbdan yigirmi gün mukaddem Elhac İsa Bazarı dimekle m'ruf Bazardan mezbûr Elhac Mehmedin işтира eylediği sığırları r'ai²⁴³ idüb bu tarafa götürür iken Gönen Kazâsına tâbi' Zurnacı? nam karye kurbunda bir r'es sığırda (okunamadı) götürdüğüm sığırların içine karışmayan bunda götürüb mezbûr Elhac Mehmede emanet vaz' eylemişdim el-hâleti hezihi serak²⁴⁴ olunan bir r'es emanet vaz' eylediğim su sığırı (okunamadı) mezbûr Elhac Mehmedin yedinde olub hâlâ beytü'l-mâl emini olan fahrü'l-akrân Ahmed Ağaya tesilm eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâmin 'aşer min Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Osman Çelebi bin Ömer, Osman Efendi ibn-i Muslu, Elhac Hüseyin bin Kalender, Mehmed ibn-i Abdullah, Baba Ali ibn-i Abdullah ve gayrihüm

Belge-6

Medine-i Bursada Kademeri Mahallesi sakinelerinden Ümmühan bint-i Osman nam Hatun meclis-i şer'-i hatır-ı lâzımü't-tevkirde hâlâ on dört yaşında olub sinn-i bahasının? Büluğa tahmil ve büluğun dahi m'aruf olan zevci işbu râfi'ü'l-kitâb Mahmud bin Hüseyin nam şâb-ı emrad muvacehesiyle bi-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb zevcim mezbûr Mahmudan (okunamadı) muhâla'a tâtlik olduğum ecilden zevcim merkumun zımmetinde mütekarrir ve m'akûdun 'aleyh olan altı bin akçe mehr-i müeccelim ve nafaka-i 'iddet-i şer'iyem ve meûnet-i süknâm üzerine zevcim mezbûr Mahmud ile

²⁴³ Hayvan otlatmak

²⁴⁴ Çalıntı

muhâla'a-ı sahihe-i şer'i ile muhâla' eylediğümde ol-dahi vech-i muharrer üzere hul'-i mezbûru b'ade'l-kabul hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i d'ava ve mütâlebât ve kâffe-i ey mân ve muhâsamâtdan her birimiz aherin zımmetini ibra-ı 'âm kat'ü'n-nizâ'la ibra ve ıskat eyledik didikde gibbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâmin ve'l'aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed bin Elhac Hasan, Elhac Mustafa bin Muslu, (okunamadı) Raif bin Elhac Ebubekir, Mehmed Ali bin Ali Dede, İbrahim bin Ali, Mehmed bin İmir, Hasan Efendi (silik)

Sayfa-17

Belge-1

Husûs-ı âtiyü'l-beyânın mahallinde ketb ve tahriri için bi'l-iltimas savb-ı şer'den Mevlana Salih Mehmed Efendi irsal olunub ol-dahi zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami olan müslimin ile medine-i Bursa izâlet nesneçün bi'n-nâr Elvineyn Mahallâtından İncirlice Mahallesi sakinelerinden zahrü'l-mücederrât Âmine bint-i Mustafa nam Hatunun menziline varub 'akd-i meclis-i şer'-i 'âli olundukda mezbûramız mecârımı ta'rifiyle m'aruf olundukdan sonra meclisde m'akud-ı mezbûre hâlâ zevc-i mezbûrun irşâd ve tekmil muhayyat nokta (okunamadı) olan bâ'isü'l-kitab Eşrefzade Esseyyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendi hazretleri mahzarlarına bi-tavv'iha ikrar ve i'tirâf idüb zevcim mumâileyh Esseyyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendiden nâşide? hul'a talebe olduğum ecilden mumaileyhin zımmetinde mütekarrir ve m'akûdun 'aleyh elli bin akçe mehr-i müeccelim ve nafaka-i 'iddet-i şer'i ve meünet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak ve mumaileyh Esseyyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendinin mirasından muhâla ve benden mütevelline işbu Fatma ve Rukiye nam sağirlerin her biri birer yaşına varıncaya değin bilâ taleb nafaka ve bilâ kisve kendi malımdan infâk ve iksa itmemek üzere zevcim mumaileyh Esseyyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendi ile muhâla'-ı sahihe-i şer'iyeye ile muhâla' eylediğimden anlar dahi vech-i muharrer üzere hul'-i mezbûru b'ade'l-subut mumaileyh Esseyyid Eşşeyh Eşref Mehmed Efendinin silk-i mülkünde münselik olan bir mercan tesbih ve bir sim taraflı bıçak ve beş aded cam tası ve iki aded hoşaf tası ve bir şamdan ve iki aded lengeri ve bir sahan ve bir yün perdesini kable'l-hul' be-tarikü'l-lahi? bâki def ve teslim ve ben-dahi ittihâb ve kabz ve kabul ve teslim eyledikten sonra hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i d'ava ve mütâlebât her birimiz aherin zımmetini

ibra-ı ‘âm kat‘ü’n-nizâ‘la ibra ve ıskat eyledik didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i vâki’-i hâli Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir b’ade mu’avenât olunan murtaza ile meclis-i şer’e gelüb ‘âlâ vukû’ihi inha ve takrir itmeğın mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’t-tasi’ ‘aşer min Cemazielevvel li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Mustafa bin Ahmed, Mustafa Efendi bin Ahmed, Kasım Efendi bin Receb imam camii Ahmed, Elhac Receb ibn-i Alkandır, Elhac Mustafa bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa el-müezzin

Belge-2

Hâlâ suturda mestur olan hususu bir tabh-ı şer’i kavim mahallinde istimâh ve terkim için vâid olan emr-i şerif cihan-muta’ vezirim (okunamadı) bu defter zeyl-i kitabda muharrerü’l-esâmi olan bi-garaz-ı müslimin ile mahruse-i Bursa zeylinden ittihat kurbunda vâki’ hadika-i münaza’a fiha üzerine bi’t-taleb varulub lede’l-ahali ‘akd meclis-i şer’i âli olundukda ashab-ı hayratdan Veziriazam iken takdir-i bâli ile veda’-ı ‘âlem fâni ilan merkum Piri Mehmed Paşanın kasaba-i Silivride vâki’ câmii şerif ve ‘imâret-i ‘âmiresi ve kaffina evlâd vakfından olub meşrutiyet üzere mütevellisi sebebi tahrir-i sahife-i sahihatü’s-suduru bâ’is-i tastir vesikatü’s-sutur ‘umdetü’l-ümrâi’l-kiram Esseyyid Osman Beğ ibn-i Esseyyid Mehmed Beğ meclis-i ma’kud mezkûre hadika mevkufe-i atiyettü’z-zikre be-tarikü’l-‘akb? bir sene mikdarı vaz’-ı yed üzere iken bundan akdem fevt olan Pınarbaşı Mahallesi İmam Mustafa Halife ibn-i Mehmedin sulbi evlâdı Mehmed ve Hadice ve Aişe nam sağırlerin valideleri ve tesviye-i umuruna kabl-i şer’iden mansub ve vasîleri olan Kerime bint-i Mehmed nam Hatun muvâcehesinde mahruse-i mezkûrede Koca Naib Mahallesi imamı ve vakfının hâlâ mütevellisi olan Halil Halife ibn-i Hüseyin hâzır olduğı halde üzerine bi’t-tevliye takrir-i d’ava ve tebeyyün müdde’i idüb zikr olunan inhata? kurbunda vâki işbu taraf-ı kıblesi Cami’-i Kebir imamı vakfi ile b’ade (silik) taraf-ı sülusesi şarken ve garben ve şimâlen tarik-i ‘âm ile müntehi escâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi müştamil bir kıt’a hadikanın vâsîi ve eşcârından kadimü’l-eyyâmdan bu ana gelince sâlifü’z-zikr Koca Naib vakfının ve vechen mine’l-vücûh ‘alâkası ve medhali olmayub hadika-i mahdud-ı mezkûrenin mahlûlât ve icârât ve mahsûlât ve rüsümâtı müstakilen ceddım merhum müşarünileyh Piri Mehmed Paşa Evkafı mütevellileri tarafından zabt ve gasb olunagelmekle hadika-i mezkûre vech-i meşruh üzere müstakilen merhum müşarünileyh

Piri Mehmed Paşa Evkafından olduğu meşhud ve mütevâtire iken hadika-i mezbûrenin tahminen sülûsanının merhum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşa Evkafı tarafından icâre-i müeccelesi ma'lume ve senede iki bin dokuz yüz akçe ücret-i müeccel ile eba 'an cedd (silik) 'an cedd kırk elli seneden berü müsteciri ve mutasarrıfesi olan İsmihan bint-i Mehmed nam Hatun bilâ veled müteveffân olmağın hadika-i mahdude-i mezkûrenin mikdar-ı sülûsânı merhum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşa Evkafı cânibine intikal itmemişken ben bunda bulunmayub vasi-i merkume Kerimenin zevci müteveffa-yı mezbûr Mustafa Halife mahkemede kâtib olmadan nâşi hadika-i mezkûreyi kendi üzerine almağa t'lik-i garzı olmağla zıkr olunan Koca Naib Vakfı mütevellisi merkum Halil Halife ile yek-dil ve ittifâk idüb hadika-i mezkûrenin üzerine niyâbet tarikiyle varub arsası Koca Naib Vakfına mukata'alu ve eşcâr-ı merhum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşa Evkafından olmak ze'amıla hadika-i mezkûrenin on beş dönüm mikdarı yerinin eşcârı bi'l-küllî koruyub mahali-i arsa sarf kalub madamki Koca Naib Vakfına rücu' ve 'ubudiyet itmek mülâhazasıyla b'ade'l-keşf imam-ı mezbûr Mustafa Halife hadika-i mezkûrenin on beş dönümü müteveli-i merkum Halil Halifeden kendi üzerine temessük ile almak üzere hadika-i mezkûrenin cümlesini fuzulen gasb ve zabt b'ade'l-vefat vasi-i merkume Kerime dahi hadika-i mahdude-i mezkûrenin sülûsânına bi'l-vesâya vaz'-ı yed ider suâl olunub yedi kasr ve izale olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl ve hatta merkume Kerime Hatun hadika-i menâfi' fiha merhum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşa Evkafından olduğun bi'l-küllîye inkâr itmekle evvelen merhum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşanın dokuz yüz yigirmi yedi senesi tarihine müerrih ve merhum Ebu's-su'ud Efendi imzasıyla mümza vakfiye-i ma'mul bah ve mu'avval-ı 'aleyhiyesiyle salifü's-sa (okunamadı) cemâinin bin sekiz yüz altmış dörd senesi tarihiyle müevverih Mevlana Mehmed bin Feramir nam kadı imzasıyla mümza vakfiyesine im'an nazrıyla b'ade'n-natr hadika-i münâza' fihanın hududu tatbik olundukda hadika-i

Sayfa-18

(Sayfa 17 deki hükmün devamı)

Mahdude-i mezkûrenin hudud-ı merkum müşarûnileyh Piri Mehmed Paşa vakfiyesinde tahrir olunan hududa b'aîne-i mutâbık ve marü'z-zıkr Koca Naib vakfiyesine muhâlif bulunduğundan kat'a nazır vakfiyeler münfazzah olmayub münfeti'ü's-sübut olub mazmunları ile âmel 'indü'ş-şer'i alatub bi'l-hal gayr-i m'uteber olmağın bu m'akulede

i'tibâr 'inde'l-fakiha-i şöhret şâbi' taraf-ı ihtiyar olmağla sâniyen müdde'i mumaileyh Esseyid Osman Beğden d'avasına mütâbaka-ı beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimin ve ahrâr-ı muvahhidinden Elhac Osman bin Ramazan ve Mehmed bin Cafer ve Receb bin Mehmed ve Hasan bin Mustafa ve Mehmed bin İbrahim ve Mehmed bin Mustafa ve Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed ve Mustafa Çelebi ibn-i Ali ve Davud bin Abdullah ve Hüseyin bin Osman ve Müstecab bin Şaban ve Baba Ali bin Abdullah ve Bayram bin Receb ve İsmail bin Hüseyin ve İlyas bin Muharrem ve Mustafa Çelebi ibn-i Şeyh Ahmed ve Ahmed bin Şaban ve Ahmed bin Ali ve Mehmed bin Mahmud ve Ahmed bin Ali ve Hasan Çelebi ibn-i Hüdavirdi ve Mehmed Çelebi ibn-i Veli ve Mehmed bin Mustafa ve Halil ve Sefer ve Hamza bin Kalander ve Elhac Mehmed bin Ahmed ve Mehmed bin Abdullah ve Mehmed bin Mustafa ve Balı bin Hasan ve Hasan Çelebi bin Hüdavirdi ve Abdullah bin Abdurrahman ve Halil bin Receb ve Mehmed bin Mahmud ve Hasan ibn-i Ahmed ve Ahmed ibn-i Ali ve Ali bin Hüseyin ve Mahmud bin Mehmed nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer' hâzırûn olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika hadika-i mahdude-i mezkûr münâza'-ı fihânın 'arsa ve eşcarında kadimü'l-eyyâmdan bu ana gelince salifü'z-zikr Koca Naib Vakfının vechen mine'l-vech 'alâka ve medhâli olmayub hadika-i mahdude-i mezkûrenin muhâvelât ve icârat ve mahsûlât ve rüsümâtı müstakilen merhum müşarünileyh Piri Mehmed Paşa Evkafı mütevellileri tarafından zabt ve ahz olunagelmekle hadika-i mevkufe-i merzbur vech-i muharrer üzere merhum müşarünileyh Piri Mehmed Paşa Evkafındandır biz bu hususa bu vech üzere hasbete'n-lillâh-i te'âla şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri vasi-i merkume Kerie Hatun ile müteveli-i mersum Halil Halife muvâcehelerinde eda-i şehadet-i şer'iyeye eylediklerinde b'de ri'âyeti şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûl olmağın mucebiyle hadika-i mahdude-i mezkûrenin sülüsânından vasi-i mezbûre Kerime Hatunun kasr-ı yedine tebeyyün-i birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tasi' 'aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ûmdetü'l-müderrisinü'l-kiram Mehmed Efendi el-müderris, Fahrü'l-müderrisin Mahmud Efendi, Mustafa Efendi bin Yakub İstanbulî, Zekeriya Ağa Nâbi' İshak Efendi, İsmail bin Muslu, Ahmed bin Elhac Ebubekir, Mahmud bin Mehmed, Fahrü'l-hurûf Mustafa ve gayrihüm

Belge-1

Medine-i Bursada Başcı İbrahim Mahallesi sakinelerinden Rahime bint-i Maksud nam Hatun mahfil-i kazâda işbu bâisü'l-kitâb Mümine bint-i Mustafa nam Hatun mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Mümine bundan akdem 'abd-i memlûkem olan Badsacı? bint-i Abdullah nam cariyemi yüz yigirmi guruşa bey' ve teslim ol-dahi işтира ve teslim ve kabul eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezbûr yüz yigirmi guruşu mezbûrdan talep eylediğimde eda ve t'allül ider suâl olunub alıvirmesi matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûre Mümine cevabında cariye-i mezbûre Badsacı? müdde'-i mezbûrenin zevci işbu hâzır'l-meclis Elhac Mustafa bin Mehmed nam kimesne benim mülkümdür deyü iddi'a itmekle semen-i mezbûru virmeye t'allül iderin deyücek mezbûr Elhac Mustafa istintâk olundukda cariye-i mezbûre müdde'i mezbûrenin mülk-i müşterasıdır benim 'alâka ve medhalim yokdur didikde semen-i mezbûr yüz yigirmi guruşu müdde'i mezbûre Rahime eda ve teslim müzbure Mümineye beyyine olundukdan sonra müdde'i mezbûre i'âde-i? kelâm idüb hükm-i şer'i lâhık olan meblağ-ı mezbûr yüz yigirmi guruşu mezbûre Mümine yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim didikde gıbbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-veymü'l-hâmin min şehr-i Rebiülevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ahmed Beğ bin Beşe, Mehmed Beğ bin İbrahim, Mehmed bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah, Murtaza bin Mustafa, Mehmed Efendi elhatib Yıldırım Han, Elhac Ali bin Tolancı gayrihüm mine'l-hazîrin

Derkenar: sebt-i mazmûn hedihî'l-vesikaü'ş-şehade Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed ve Hasan Efendi bin Mehmed Efendi 'inde'l-(okunamadı)sahabe mevrü'l-mevla halâka be-medine-i Bursa el-mahruse 'afâ-anhu

Derkenar: kemâguna hurrîre'l-asl (okunamadı) be-medine-i Bursa el-mahruse 'afâ-anhu

Sayfa-19

Belge-1

Mahruse-i İstanbulda Edirnekapusunda vâki' Sultan Hamamı kurbunda sakin işbu bâisü'l-kitab Mehmed Beğ bin Mehmed nam Haydar mahfil-i kazâda dükkânı atü'z-zikr vâziü'l-yed idüğü şer'an sâbit olan Kara Mustafa bin Ali nam kimesne muvâcehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb mahruse-i Bursa dâhilinde Bayezid Paşa Mahallesinde vâki' bir tarafı Baba Hasan mülküne ve bir tarafı râbi' Bahaeddin Arab mülkğne müntehi mikdar mezarı olub hâlâ mülk-i çölmeki dükkânı bir arzuman

ahir-i diyârda bulunduğundan nâşi mezbûr Kara Mustafa kabz ve zabt ve tasarruf ider suâl olunub dükkân-ı mezkûrdan kasr-ı yedinde beyyine olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Kara Mustafa cevabında sene-i sâbıkada mahruse-i mezkûrede beytü'l-mâl-ı 'amire olan Mustafa Ağa nam kimesne müdde'i merkum Mehmed Beğ için vefat eyledi zâhirde vâris-i m'arufu²⁴⁵ yokdur deyü dükkân-ı mezkûru on beş guruşa bana bâten bey' ve kabz-ı semen ve teslim bey' itmekle ânâ binaen zabt ve tasarruf iderim deyü dükkân- mahdud-ı mezkûreye muharrer üzere müdde'i mezbûr Mehmed Beğ mülkü olduğunu merkum Mustafa bi'-tavviü's-sâf ikrâr ve i'tirâf itmeğin mucebiyle dükkân-ı mahdud-ı mezkûrdan merkum Kara Mustafanın kasr-ı yedinden tebeyyün birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâbi' ve'l-îsrin min Cemazievvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Esseyyid Mehmed Çelebi bin Esseyyid Mehmed, Osman Çelebi bin Ömer, Ahmed Beğ bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Bursada Kayabaş Mahallesi mütemekkinlerinden Fotinya nam-ı nasrani meclis-i şer'de babası işbu bâ'isü's-sefer Aleksan veledi Kostantin nam zımmi muvâcehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb babam mezbûr Aleksen tarih-i kitabdan yigirmi sene mukaddem Kasaba-i Mihaliçde Rankoşer Paşa? Mahallesinde vâki lede'l-ahali ve'l-cirân m'alumü'l-hudud ve'l-müstemdiyey? b'ade'n-nihâleü's-şeri'yye bana hibe ve teslim ve ben-dahi meclis-i şer'e ittihâb ve kabz ve teslim eylediğim mülk-i menzili mezbûr Aleksan fuzulen doksan guruşa dahi bey' ve kabz-ı semen ve teslim-i bey' itmekle ben-dahi hâlâ bey'-i mezkûru muhayyaz? ve semen-i mezbûr doksan guruşu mezbûr Aleksan'dan alıvirilmesin taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl merkum Aleksan menzil-i mezkûru kızı müddeiye'i mezbûreye vech-i muharrer üzere hibe eylediğini ve bi'l-küllî inkâr idicek müddeye-i merkum Fotinya d'avasına mutabaka-ı beyyine taleb olunduktan tebeyyüne-i beyyine için ism-i mâl? itmeğin b'ade'l-imhalarında münhel-i şer'i mürurundan sonra mezbûr Fosni ityân-ı beyyine ve izhâr-ı 'acz idüb merkum Aleksana semeni dahi virmeği mucebiyle

²⁴⁵ Bilinen varisi

müdde’i mezbûre Fotinya bila beyyine m’uârizadan men’ bir-le mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’hamin ve’l-‘îsrin min Cemazielevvel li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Osman Efendi bin Muslu, Osman Çelebi bin Ömer, Ahmed Beğ bin en-nüvvabü’s-sultan, Baba Ali bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah

Belge-3

Medine-i Bursada Yahudi taifesinden olun bundan akdem katl-i? hâlin olan David veled-i Garsonun zevcesi Sare Yakovana bin Kerace bint-i Mevca nam nasrâniyeler kezalik katlen? hâlin olan Hıristin veled-i Orha Beğ? Zevcesi Perviz bint-i Şalmin nam nasrâniye mahfil-i kazâda medine-i mezbûreye tâbi’ Kelesan nam karye ahalisinden işbu sahibü’l-kitab Hacı Beğ bin Timur Beşe ve İbrahim Halife bin Ramazan el-imam nam kimesneler Yemendü veled-i Vasil ve Mihail veled-i Sarı ve Nikola veled-i Aslan nam zımmiler ve zerleri? muvâcehelerine bi’l-verase ikâr ve takrir-i kelâm idüb murislerimiz mezbûrân David ve Cıristin tarih-i kitabdan bir gün mukaddem Köprübaşı nam karye ile Hasan nam karye beyninde ceriha-ı katl olunmalarıyla zevci Kastılan mezbûranın dem-i diyetlerini karye-i mezkûre ahalisinden d’ava ve talep itmişdik mahal- katl-i mezbûrun karyelerine b’a’id²⁴⁶ olmağla mursilerimiz mezbûrân David ve Cıristinin dem-i diyetlerine müte’allik karye-i mezkûr ahali ile vechen mine’l-vechda d’ava ve zâ’imiz yokdur didiklerinde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’r-râbi’ ve’l’aşer min Cemazielevvel li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Ahmed Ağa bin Muhzır, Baba Ali bin Abdullah, Hasan Çelebi bin Mehmed, Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Osman Çelebi bin Ömer ve gayrihüm

Sayfa-20

Belge-1

Medine-i Bursaya tâbi’ Feldar nam karye mütemekkinlerinden işbu bâ’isü’s-sefer Dimitri veled-i Giryaki nam zimmi mahfil-i kazâda zikr-i âti üç kıt’a tarlaya vâzi’ü’l-yed idüğü şer’an sâbit olan Yani veled-i Yılakor nam zimmi mahzarında üzerine d’ava ve takrir-i kelâm idüb karye-i mezkûre merhum ve m’ağfurun-leh Sultan Orhan Evkafından olmağla karye mezbûrede vâki’ m’alumü’l-hudud bir bab vakf kulluk

²⁴⁶ Uzak

menziline ve menzil-i mezbûra tâbi' Tepe karye-i mezkûre tarağışda? vâki' bağ ve tarlalar mutasarrıf olan Serbanus veled-i Mihail nam zımmi bundan akdem gayib-i münfati'a ile gâyib olub tasarrufundan olan menzilin kulluk akçesi cânib-i vakfa virilmeyüb menzil-i mezkûreye tâbi' tarlalar dahi 'alel't-tevârih üç seneden mütecaviz boz ve hâli kalmağla bin yetmiş dokuz senesinde evkaf-ı mezbûre müteveli olan Ali (okunamadı) menzil-i mezbûru defter-i mezbûreye tâbi' bağ cümle tarlalar bir tarafı vakıfdan tafviz ve yedime hat-ı hattımızı hâvi temessükden virilüb seneyn-i mezkûreden birer menzil-i mezkûr bağ ve tarlalar tasarrufumda iken hâlâ mesfur-ı bâni-i menzil-i mezbûre tâbi' tahminen üç keyl tohum istihâb ider üç kıt'a tarlaya vâzî'-ı yed ider suâl olunub kasr-ı yedine tebeyyün olunmam matlubumdur didikde gibbe's-suâl mezbûr Yani cevabında zikr olunan üç kıt'a tarlamı mezbûru (okunamadı) bin yetmiş iki senesinde m'aruf müteveli ile bana ferâğ olmağla bana vaz'ı yed iderim deyü fi'l-vâki' mezbûru (okunamadı) gâib-i münkata'a ile gâib olmağla tasarrunda olan kulluk menzili ve menzil-i mezbûra tâbi' bağ ve 'alel't-tecar üç seneden mütecaviz boz ve hâli kalan üç kıt'a tarlalarına sâlifü'l-bâni bin yetmiş dokuz senesinde vakf-ı mezbûr mütevellisi olan mezbûr Ali Ağa müdde'i mezbûr Dimitriye tasarruf eylediğini ve zikrleri? sabk iden üç kıt'a tarla hâlâ müdde'i mezbûr Dimitrinin zimmetinde olan kulluk menziline tâbi' olduğunu bi-tavvihü's-saf ikrar itmekin mucibiyle zikrleri? Mezbûrândan üç kıt'a tarladan mezbûr Yaninin kasr-ı yedine tebeyyün birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'r-râbi' ve'l'aşer min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Hasan bin Mehmedi Hasan bin Cafer, Mehmed bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Mahruse-i Bursada Kayabaşı Mahallesi mütemekkinlerinden Kotni nam Nasrâne meclis-i şer'i hatır-ı lâzımü't-tevkirde babası işbu bâisü's-sefer Aleksen veled-i Kostantin nam zımmi muvâcehesinde ikrâr ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Aleksan fi kable'l-şer' den mansûb olub (okunamadı) olan Arhondi bint-i Doka nam sağirin mezbûr Aleksanın kabl-i şer' den vasisi olmağla merkume Arhondinin babası mezbûr Dokadan ber-muceb-i defter tam isabet iden yigirmi beş bin akçesiyle kız karındaşı halika olan Garamete nam sağirden kezâlik ber-muceb-i defter intikal iden on üç bin sekiz yüz akçelik eşya-i m'alûmesine bi'l-vesâye zabt ve meblağ-ı mezkûr yigirmi beş bin akçemi

vasi-i mezbûr Aleksan her sene i'hâl idüb seneden hâsıl olan üç bin akçeden sekiz senede mecmu' olan yigirmi dört bin akçe kâbelenin bâ'zısına vasi-i mezbûr Aleksan merkume Arhondinin nafaka-i mefruze ve kisvesiçün harc ve sarf idüb bâ'zıs zımmetinde kalmışdır deyü d'ava ve babam vasi-i merkum Aleksan her sene üçer bin akçe fâideyi mezbûre Arhondinin nafaka ve kisvesine harc ve sarf idüb asl-ı mâl mezkûr işe eşya-ı mezbûrdan mâ'da seneyn-i mezkûreden berü fâideden zımmetine bir akçe derece bâki kalmaduğuna vasi-i mezbûr Aleksan b'ade't-tahlifü'ş-şer' elhâlet-i hezîhi sağire-i merkume Arhondinin sâlifü'z-zikr sekiz senelik nafaka-i mefrûzesine müte'allik babam vasi-i merkum Aleksan ile vechen mine'l-vech d'ava ve husumetim yokdur didikde gibbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-ışrin min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf (okunamadı)

Şûhûdü'l hal:

Osman Efendi bin Muslu, Osman Çelebi bin Ömer, Ahmed Aha bin Abdullah, Baba Ali bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Muharrirü'l-huruf Mustafa

Belge-3

Medine-i Bursada Şeyh Şibli Mahallesi sâkinelerinden Fatma bint-i Hüseyin nam Hatun meclis-i şer' hatır-ı lâzımü't-tevkirde zevc-i muhâla' işbu bâ'isü'l-kitab Hüseyin bin Mehmed nam kimesne mahzarında bi-tavvi'ha ikrâr ve i'tirâf idüb zevcim mezbûr Hüseyin ile beynimizde hüsn-i mu'şeret ve'l (okunamadı) hul'a tâlebe olduğum ecilden zevcim mezbûr Hüseyine silk-i mülkümde münselik olan enva'imden bir siyah mahir ve bir kırmızı kaftan ve bir müsta'mel alaca sadar zıbun ve bir serpuş ve bir mankater makrame ve bir içdik? ve bir pabuç bedel-i hul' olmak üzere def' ve teslim ve zımmet-i mütekarrir ve ma' kudun 'aleyh olan iki bin akçe mehr-i müeccelinden ve nafaka-i 'iddet-i şer' iyyemden fâri'a ve meûnet-i sükenâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Hüseyin ile muhâla'-ı sahihe-i şer' iyye ile muhâla' eylediğimde ol-dahi hul'-i mezbûru kabul ve bedel-i hul' olan eşya-ı mezkûremden b'ade'-ahz-ı hukuk zevciyete müte'allik d'avadan her birimiz aherin zımmeti ibra' 'âmm kâtiü'n-nizâ ibra' ve ıskât eyledik didikde gibbe't-tasdikü'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâmi ve'l-ışrin min Cemazielevvel li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Elhac Süleyman bin Ali, Osman bin Ömer, Mehmed bin Musa, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Sayfa-21

Belge-1

Husus-ı atü'l-beyan mahallinde ketb ve tahrir için savb-ı şer'den Mevlana Ahmed bin Hızır irsâl ol-dahi medine-i mezbûrede Hassa Mi'marı olan Esad Ahmed bin Abdullah ve zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmi olan müslimin ile Tatarı Köprüsü zeylinde câri olan Gök Dere nam nehrin üzerinde varub akd-i? meclis-i şer'den elinde (okunamadı) mahaller m'amur ve mezbûrede mâ'²⁴⁷ ancak sakî olan hadika-i ehacirlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Hasan Efendi bin Mustafa ve Halil bin Hüseyin nam kimesneler Ahmed nam kimesne mahzarında üzerine mezbûr d'ava ve takrir-i kelâm idüb mâ'-i mezbûr kadimü'l-eyyâmdan bu ana gelince üç bend tasdim olunub bir bendi Elhac İvaz Paşa vakfi olan hadikalar ve bir sebil ki şahaneye ve bir sebil dahi hadikalarımız câri olagelmişken mezbûr Ahmed bir bedreci? ihdâs idüb mâ'i mezbûru muharrerren kadimden ayru sakâ yer müslimine ve tarik-i 'âma ve mâ'i mezbûrun seddinin temeline câri olmağın hadikalarımız mâ'i mezbûr killet²⁴⁸ üzere câri olur husus-ı mezbûru b'azı müsliminden istihbâr olunub zararları ketb ve tahrir ve mezbûr Ahmedin asdalet? eylediği senede ref' ve kal' olunması matlubumdur didiklerinde husus-ı mezbûr vukufu olan b'azı müsliminden Halil bin Hüseyin ve Halil bin Ali ve Elhac Hüseyin bin Hasan nam kimesnelere ihbar olundukda fi'l-hakika mâ'i mezbûr kadimü'l-eyyâmdan bu ana gelince üç bend tasdim olunur sebil vakf-ı mezbûr hadikalarna ve bir sebilin şer hanâye birinden dahi medine-i zeylinden olan hadikalar câri olur lakin bend dahi mezbûr Ahmed ihdâs idüb mâ'i mezbûru mecra-yı kadimden örüb makâr-ı müslimine ve tarik-i 'âma câri olub mürûr ve ûbûr idenler 'azab? çekdiklerinden mâ'da mâ'i mezbûr seddinin temeline dahi câri olub şeref? harab eyledi ber-vechle ref' ve kal' olunması lazımdır deyü her biri 'âlâ tarikü's-şehâde haber virdiklerinden sonra Mi'mar-ı mezbûr b'ade'n-nazr mezbûr Ahmed mâ'i mezbûr mecra-yı kadimden ayırduğundan nâşi bendin temeline câri olmağla ve harab olan mevzi' mesâhe eyledikde 'arsen bir buçuk ve tûlen elli dıra' temel şeref? ve harab eylediğini mi'mar-ı mezbûr ve sâbir vuhûf (okunamadı) ecmâ'in ve'l-irfan ile zarar virdiklerine mâ'i mezbûr kalâvel? mecra-yı kadimde câri ve ihdâs olan bendi dahi ref' ve kal'a-i merkum (okunamadı) oldunduğu Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir ve b'ade muâvenet olan

²⁴⁷ Su

²⁴⁸ Azlık

Bayram bin Abdullah ile meclis-i şer'e gelüb 'âlâ vukû'ihî inha ve takrir itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâlis min Cemazielahir li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed bin Musa, Mustafa bin Abdullah, Elhac Hüseyin bin Mustafa, Hüseyin bin Mustafa ve gayrihüm

Belge-2

Mahruse-i Bursada Muradiye Subaşısı olan işbu bâ'isü'l-kitab Osman bin Ömer mahruse-i mezbûreye tâbi' Almaçukuru nam mevzi'ide sakin Yörükân tâifesinden İvaz nam kimesne meclis-i şer'de ihzâr muvâcehesinde takrir ve d'ava idüb tarih-i kitab gicesi işbu hâzır bi'l-meclis Mustafa ve Abdülmuttalib nam kimesne refikâm olan Mehmed ve İbrahim nam kimesneler ile mezbûr İvazın obasında misafir olmalarıyla mezbûr İvaz ve karındaşı (okunamadı) bi'l-meclis İbrahim nam kimesne ile m'aan mezbûrân Mehmed ve İbrahm alat-ı cariha ile mecruhan urub katl-i mezbûr Mustafanın arkasını alât-ı cariha ile urub mecruh eylediklerinden mâ'da maktûlen mezbûrânın ibrişim elbuse ile guruşları ve işbu meclisde mevcud olan dört ve morhu? beyaz bir gömlek ve bir kırmızı masdam bir beştemal bir beyaz kuşak ve bir zıbun ve bir sarık ve köhne kırmızı kuşak bir (okunamadı)kuşak bir köhne gömlek beyaz zıbun ve beyaz ve sim cebduni? ve bir köhne gömlek ve beyaz zıbun ve katife kavak ve dermizi? kayd ahz eylemişlerdir suâl olunub takrirleri tahrir olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr İvaz cevabında mecruh-ı mezbûr Mustafa ve refikası mezbûrân Mehmed ve İbrahim her bâr obamıza gelüb müfit? ve meccanen kuzu ve koyun vesair hayvan alub dâima biri t'aciz ve rencideden hâli olması ile fi'l-vâki mezbûru tarih-i kitab gicesi gelüb obamıza misafir olduklarında dahi mezbûrlar zafer ve firsabet olub vech-i muharrer üzere mezbûra Mehmed ve İbrahim sopa ile (okunamadı) urub katl ve re'islerin kat'a Valanelerin? mevzi'i mezkûre karib Alişar nam nehr câri olduğu (okunamadı) ve mecruh-ı mezbûr Mustafanın arkasını bıçak ile urub mecruh idüb ancak eşya-ı mevcude mezkûrelerin ahz eyledik deyü mezbûr İvaz tavviha fesadını ikrar ve i'tiraf itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâdis min Cemazielahir li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Eşşey Ahmed Efendi bin Osman, Elhac Mustafa Çelebi bin Hüseyin, Elhac Veli bin Timur et-tâcir, Mehmed Efendi bin Süleyman, Mehmed bin Ali, Elhac İlyas bin Mustafa, Elhac Mustafa bin (tahrib)

Sayfa-22

Belge-1

Medine-i Bursada Kebekeçler Mahallesi sakinelerinden bâ'isü'l-kitab Saliha bint-i Elhac Ömer nam Hatunun zevci tarafından husus-ı âtiü'l-beyân vekil-i sâbitü'l-vükelâsı olan Ebubekir Efendi bin Hasan meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zevcem müvekkile-i merkume Salihanın medine-i mezbûrede Akçalan nam mevzi'ide vâki' şehrine binâ-i temdid ve tavassufdan müsta'in tahminen dört dönüm mikdarı arsa üzerine fuzûlen m'arusı olan kirvem eşcârı işbu hâzır-ı bi'l-meclis Mağroviç veledi Karabita nam Ermeni medine-i mezbûr için niza' olmağın b'ade'l-ismâr? 'âlâ tarikü'ş-şerak alub nısf arsa ve eşcâr-ı mülkü olmak üzere şirket-i z'eamiyla mukaddema müvekkile-i mezbûrenin izinsiz gars²⁴⁹ eylediğinden kat'a nazar eşcar-ı mezkûrenin gars-ı izin müstelzem olduğu takdirce bu makûle arz-ı niza? üzerine şirket tarik üzere gars olunan eşcarı ve arsada şirket-i fâside ve 'inde'ş-şer'i-enver bâtil? gari'sûn olub ancak gâris ve gârise ücret üçer misil lâzım olduğu ketb-i mu'arızca mestur ve mukayyed olan kabl-i şer'den üzerine varılıb vâki' hâl-ı mezbûrdan minvâl ve merkum m'arusçün b'aden (okunamadı) ve'n-nümâ bağ-ı mezbûrun altı seneden berü fuzulen zabt ve kabz eylediği mahsul ve gars itdiği kirvem eşcârda mertebe ücret-i aher misüllü b'azı müslimin isticâr olunub haberleri ketb ve tahrir ve hurufu yedime ref' ve teslim ve b'adel-yevm bağ-ı mezkûre ve mahsulüne müdâhale ve ta'aruz itmek üzere mezbûr mu'rızca tenbih olunmam matlubumdur didikde savb-ı şer'den Mevlana Mustafa Feyzi bi't-taleb irsâl olunub ol-dahi zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami olan müslimin ile mahal-i mezkûre varub hakikat-i hâl-i mezbûr mu'arızçün suâl ve hâl-i tafsil olunan minval üzere olduğun mezbûr b'ade'l-garraf? husus-ı mezkûr vukuf ve atla'ı olan mu'arız-ı müsliminden Elhac Mehmed bin Elhac Ahmed ve Ömer bin Mehmed ve Ali Çelebi bin İmir ve Mustafa bin Abdullah ve Hasan Dede bin Ömer ve Mustafa bin Hüseyin nam kimesnelerden isticâr olundukda fi'l-vâki' bağ-ı mezkûrun timar ve kendi hissesinden m'ada mezbûr mağrusçe altı senede müvekkile-i mezbûrenin fuzulen zabt ve kabz eylediği mahsulü ber-vech-i tahmin sahih üç bin akçeye bâliğ vechle kirve

²⁴⁹ Gars-ı eşcar: ağaç dikmi

eşcâr-ı mağrusenin dahi kâime kıymeti olduğunu ve mezbûr ve mağrusça arsa-ı mezkûre üzerine gars itdüğü kirvem eşcarın i'mal-ı mukâbelesinde ücret üçer misüllü on guruş ider deyü her biri mezbûr m'uarızcı muvacehesinde 'âlâ tarikü's-şehâde haber virdiklerini Mevlanay-ı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir ve b'ade meclis-i şer'de âlâ vuku'ihuma inha ve takrir itmeğin mucebiyle üçer misüllü olan meblağ-ı mezkûr on guruşa ahz b'ade't-tefhim bağ-ı mezkûre ve mahsûlata müdâhele ve tararruz itmemek üzere mezbûr mağrusca ber-vech-i ekid? tenbih ve tekid bir-le mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi şehir-i Cemazielevveli li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Esseyyid Osman Beğ el-mütevelli, Mustafa Efendi bin Yakub, Ahmed bin Hüseyin, İbrahim bin Mehmed, Elhac Mehmed gayrihüm irsal

Belge-2

Husus-ı âtiü'l-beyânın mahallinde ketb ve tahriri iltimas olunmağın savb-ı şer'den Mevlana Mustafa Feyzi bi't-tâleb olunub ol-dahi zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami olan müslimin ile darü's-selâtin-i kadime Bursa el-mahruse mahallâtından Kal'a Umur Beğ Mahallesinde sakin Solakzade dimekle şehîr²⁵⁰ Elhac Mehmed bin Abdinin menziline varub lede'l-ahali akd-i meclis-i şer' 'âli eyledikde mezbûr Solakzade Elhac Mehmed meclis-i m'akûd-ı mezkûre zevce-i metrukesi işbu bâ'isetü'l-kitab İhsane bint-i Abdülvahab nam Hatun mahzarında ikrar ve i'tirâf idüb silk-i mülkümde münselik olan eşyamdan işbu meclisde mevcut bir beledi döşek ve iki beledi minder ve iki yemeni boğasi yorgan ve beş altunlu yasdık ve bir mavi velence? ve iki tencere ve üç kabaklı sahan ve iki ayaklı sahan ve iki lengeri sahan ve bir kebir tas ve bir bakrac ve bir ibrik ve bir tebsi ve bir sini ve bir münkaşir cam tasım zevcim merkume İhsane hibe-i sahiha-a şer'iyeye ile hibe ve teslim ve temlik eylediğimde ol-dahi meclis hibede eşya-ı mezkûremi vech-i muharrer üzere ittihâb ve kabz ve kabûl ve teslim eyledi b'ade'l-yevm eşya-i mezkûre-i mezbûre İhsanenin mülk-i mevhubudur didikde gıbbe't-tasdikü'n-niza' vâki' hâli Mevlana-ı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir idüb b'ade mu'ayyen olunan Sarrac Behram Beşe bin Abdurrahman ile meclis-i şer'e gelüb 'âlâ vuku'ihî inha ve takrir itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâni min Cemazielahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

²⁵⁰ Namlı, ünlü

‘Umdetü’l-müderresinü’l-fihâm Fazlullah Efendi, Darü’l-müderresinü’l-kiram Mehmed Efendi bin Ali, Fahrü’l-müderresin Ebubekir Efendi bin Hüseyin, Şaban Efendi bin İsa, Mehmed Efendi el-imam (tahrib), Halil Efendi el-imam be-mahalle-i mezbûre, Ahmed bin Ali, Osman bin Elhac Sevindik, Mustafa bin Ahmed el-müezzin, Elhac Mehmed bin Mehmed Efendi, Elhac Mehmed (okunamadı)

Sayfa-23

Belge-1 (İptal edilmiş)

Elhamdulillah ve’s-salâvat-u ‘âlâ benî Muhammed ve ilâ ashâbü’l-menâdîn b’ad-i dâ’i tahrir-i kitab nisab budur ki vakf-ı âtiü’l-bâki mahallinde ketb ve terkim ve’l-ahkam emirü’l-vakf ve’t-tescil-i kitab mahkeme babdan Mevlana Mustafa Feyzi Efendi bin İbrahim Efendi bi’l-iltimas irsal olunub ol-dahi zeyl-i vakfiyede mesturü’l-esami olan müslimin ile dârü’s-selâtinü’l-kadime Bursatü’l-mahrusede Kal’a-i Umur Beğ Mahallesi sükkânından sahibü’l-hayrât ve tâlibü’l-berrât Solakzade dimekle şehîr Elhac Mehmed Ağa bin Abdullah Abdinin menziline varub lede’l-ahali akd-i meclis-i şer’ ‘âli eyledikde mezbûr Elhac Mehmed Ağa meclis-i m’akûd-ı mezbûr ve li-ecli’t-tescil ve’l-itmam emirü’l-vakfüt-tesmil mütevellî nasb eyledüğü Ebubekir Efendi bin Hasan mahzarında ikrâr-ı tâm ve t’abir-i ‘ani’l-meram idüb (okunamadı) bu dâr-ı dünyanı sebat ve bi-beka olub n’îmullah-ı zâil ve mukim-i zaif râcil olduğunu mülâhaza idüb kendüden dahi ücret olmağičün hulus-ı sebt ve safâr-ı tavit ile silk-i mülkünden münselik ve muntazam olub mahal-i mezkûrede

Belge-2 (İptal edilmiş)

Medine-i Bursada (üstü karalı) merhum (üstü karalı) hazreti (üstü karalı) –eddin Elhac Mehmed sırrahü’l-azizin zaviye(üstü karalı) hâlâ (üstü karalı) nişin ve evkâfına meşrutiyet üzere mütevellî olan işbu bâ’isü’l-kitâb Eşşeyh Mehmed Efendi ibne’l-merhum Şeyh Kemaleddin Efendi meclis-i şer’i şerife gelüb takrir-i kelâm ve tâ’bir-i merâm idüb merhum müşârü’n-ilehin Cami’i Şerifi ve zaviye ve türbe-i şerifesi ve menzil hicâreti medine-i merkumede Kaygan nam sükda²⁵¹ bağına ve bir medid? dükkanının (üstü karalı) merder-i itâm ve kerd-i â’vâm ile müşerref ve harab ve hâil-i

²⁵¹ Çarşı

tırâb²⁵² olunub t' Amir virmemeye (üstü karalı) ihtiyac ile muhtac ile muhtac olmağın ben dahi bundan akdem hâl-i vakf-ı mezbûr ile tahdid ve meremmet eyledim kabl-i şer' den üzerine varulub muzır ve fahr? olan meblağın meremmetine tahammülü'l-hemin sahih ile tahmin olunması matlubumdur didikde savb-ı şer' den Mevlana Ahmed Efendi ibn-i Hızır irsal olunub (üstü karalı) medine-i merkumede (üstü karalı) mi'mar olan Usta Ahmed bin Abdullah ve zeylû'l-vesikada muharrerü'l-esâmi olan müslimin ile mahal-i mezkûra vârub mu'ayene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-hakika vech-i âti üzere tahdid ve meremmet²⁵³ olunmuş bulunub mi'mar-ı mezbûr mesâhe eyledikde evvelâ menzil-i mezkûrun şarken ve garben ve kıbleten ve şimalen mahduden kalan duvarları tûlen ve 'arzen²⁵⁴ bi-hesab (üstü karalı) menâdir-i 'aleyh oçuyub elli sekiz zira' olub beher zir'a cümle levâzım ve harfi ile otuzar akçeden on bin yedi yüz kırk akçe ve be-hesab-ı merkum yüz kırk zira' tûl duvar beher zira' yigimi beşer akçeden elli bin zekiz yüz akçe ve mecidd ve (üstü karalı) olunan beyt-i ûlvînin sakfi ve döşemesi ve tavanı cümle levâzım ile yedi bin yüz seviz akçe mecidd sol kapusu beş yüz akçe ve harem kapusu sekiz yüz akçe dahliyede haricde beş aded kapu ve üç nerd- bâd? Cümle levâzım ile iki bin akçe ve üç demür pencere dokuz yüz akçe ve üç ağaç pencere altı yüz akçe ve hamam mermatına iki bin akçe ve üzerinde Muhammed ve ismullahi ile bir anbar (üstü karalı) yüz elli akçe ve mecidd dabir? Münsehidi ve üç cam pencere ve yeni tûlen cümle levâzım ile beş bin dört yüz akçe ve altmış zir'a kalan duvar beher zir'a otuz bir akçeden bin sekiz yüz akaçeye ve türbe-i şerifenin tâ'amiratına altı aded taban yedi yüz yigirmi akçe ve dört aded direk dört yüz sekiz akçe ce cânib-i garbisinde olan altı zir'a tırmaklık cümle harc ile bin dört yüz sekiz akçe ve Cami'i Şerife üç tabur pencere dört yüz elli akçe dört aded pencere kafesi yüz yigirmi akçe Cami'i şerifin kurşuni altında evvela doksan dört mecidd sakf-ı cğmle harc ile iki bin iki yüz elli akçe ve Cami'i şerifin kurşuni halısıçün iki bin beş yüz seksan sekiz akçe ve münakkaş hecranın sakfi ve duvarları mermanine dokuz yüz elli akçe ve secrelerin mescid-i şerifin kermidlerin akdarmasına ve nek'ahen kiremidine sekiz yüz yetmiş beş akçe ve zikri sabk iden bağına ve berber dükkânında sakfları ve duvarları icâb-ı merkum altı bin yüz otuz ü. Akçede ve müceddeden sim sim (okunamadı) cümle harcı ile bin dört yüz kırk

²⁵² Toprak

²⁵³ Tamir onarma

²⁵⁴ Uzunluğu ve genişliği

akçe ve müceddeden bir fer'ane bin beş yüz akçe ve bir değirmen iki bin akçe ve mengen üç yüz altmış akçe ve (okunamadı) olan köyler ve dağar? cümle harcı ile bin akçeyi cem'an altmış iki bin beş yüz otuz üç akçe harc ve sarf olunmuş bulunub zikr (okunamadı) iden tecdid ve meremmet meblağ-ı mecmu'-ı mezkûr ile ancak vücuda gelür bir akçe tasarruf ile hükmün değildir deyü mi'mar-ı mezbûr vesair ahali-i vukûf ve şuhûru olan kimesneler ecmâ'i teffaf idiğini Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve terkîm idüb b'adehu me'abus olunan Behram bin Abdullah ile meclis-i şer'e gelüb âlâ vukûhi inha ve t'abir eylemeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tâsi min Cemazielahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Fahrü'l-müderresin Seyyid Ahmed Efendi ibn-i Ali, fahrü'l-kûzât Hasan Efendi ibn-i Bayezid, Abdullah Çelebi ibn-i İbrahim el-müezzîn, İbrahim bin Ahmed, Ahmed Efendi ibn-i Hüseyin, Himmet Efendi ibn-i Şaban, Mustafa Çelebi ibn-i Hüseyin, Hasan Çelebi ibn-i Ali, İbrahim bin Mustafa, Hüseyin bin Ali, Ma'den bin Abdullah ve gayrihü'm-minel hazırîn

Sayfa-24

Belge-1

Elhamdulillah ve's-salâvat-u 'âlâ beni Muhammed ve ila ashabü'l-menadîn b'ad-i dâ'i tahrir-i kitab nisab budur ki vakf-ı âtiü'l-bâki mahallinde ketb ve terkîm ve'l-ahkam emirü'l-vakf ve't-tescil-i kitab mahkeme babdan Mevlana Mustafa Feyzi Efendi bi'l-iltimas irsal olunub ol-dahi zeyl-i vakfiyede mesturü'l-esami olan müslimin ile dârü's-selâtinü'l-kadime Bursatü'l-mahrusede Kal'a-i Umur Beğ Mahallesi sükkânından sahibü'l-hayrât ve tâlibü'l-berât Solakzade dimekle şehîr Elhac Mehmed Ağa bin Abdullah Abdinin menziline varub lede'l-ahali akd-i meclis-i şer'i âli eyledikde mezbûr Elhac Mehmed Ağa meclis-i m'akûd-ı mezkûre ve li-ecli't-tescil ve'l-itmam emirü'l-vakf ve't-tekmil mütevellî nasb eyledüğü Ebubekir Efendi bin Hasan mahzarında ikrâr-ı tâm ve t'abir-i 'ani'l-meram idüb (okunamadı) bu dâr-ı dünyanı sebat ve bi-beka olub n'îmullah-ı zâil ve mukim-i zaif râcil olduğunu mülâhaza idüb kendüden dahi ücret olmağışün hulus-ı sebt ve safâr-ı tavit ile silk-i mülkünden münselik ve muntazam olub mahal-i mezkûrede vâki' taraf-ı kıblesi Mehmed Efendi ile b'azan Mehmed Ağa menziline ve taraf-ı şarkisi Elhac Mehmed menziline ve taraf-ı garbisi Oruç Beğ odalarına ve taraf-ı şimâlisi tarik-i 'âma müntehi-i dâhilesi iki beyt-i süfla ve üç sofa ve

altında üç zer-i zemin ve bir hâbiye-i mâ'i câri ve muhavvata zât-ı eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi ve haricesi iki beyt-i ûlvi ve bir ahur ve bir fırın ve bir matbah ve bir köşk ve muhavvatasını müştemil bir bab mülk-i menzîlim cem'i tevâbi' ve'l-levâhıkı ve kâffe-i menâfi' ve mürâfıkı ile hasbete'n-lillah ve taleben rızâen vakf-ı sahih-i şer'i ve habs-i? sarîh mer'i ile vakf ve habs? idüb menzîl-i mezbûrun sükenâsı evvela hayatda oldukça kendi nefesine b'ade vefat evlâdına ve evlâd-ı evlâd evlâdına nesl-i b'ade nesl ve b'ade inkirâzü'l-evlâd ve menzîl-i mezkûr dahiliyesinin taraf-ı garbiyesinde vâki' bir beyt-i süfla ve bir buçuk? sofa ve altında zir-i zemin ve nısf-ı muhavvatasından zevcem Han bint-i Abdullah nam Hatun ve taraf-ı şarkîsinde vâki' bir beyt-i süfla ve bir buçuk? sofa ve altında zir-i zemin ve nısf-ı muhavvatasında aher zevcem Hadice bint-i Abdullah nam Hatun vefâten kabûllerine müşterek olmak üzere sakinler evlad-ı hariciyesinde taraf-ı garbisinde olan sâlifü'l-beyan iki fevkâni oda ve altında ahur ve nısf-ı havisinde zevcem Ümmü Gülsüm bint-i Abdullah nam Hatun ve taraf-ı şarkîsinde vâki' bir matbah ve bir köşk ve bir fırın ve nısf-ı havisinde zevcim Belkıs bint-i Abdullah nam Hatun sakine evlâdlar ve b'ade vefatihi evlâdları ve evlâd-ı evlâd evlâdları neslen b'ade nesl karben b'ade karib sâkin evladlar ve mezbûrândan evlâd mutasarrıf olanların hisselerine 'âle'l-iştirakın olur bâki kalanlar sâkin evlâdları dahi mezbûrânın cümlesinin evlâdları mutasarrıf oldukdan sonra menzîl-i mahdud-ı mezkûr medine-i münevvere fukârasında vakf ve şart ve mâdamki hayatda oldukça şurut-ı mezkûrenin tebdil ve tağyiri kendünden olmak üzere menzîl-i mezkûru li-ecli't-tescil mütevellî nasb eyledüğü merkum Ebubekir Efendiye tasmim²⁵⁵ eyledikde ol-dahi vakfiyet üzere b'ade'l-kabz ve't-teslim vâkıf-ı mezbûr cânib-i vâkıfdan himmet-i ahire 'azim olub vakf-ı 'akâr hazret-i imam-ı azam katında (okunamadı) lazım olub İmam Mehmed katında vâkıf men'faat vakf nefesine şart itmekle sahih ve câiz dahi olmaz bina'en-'aleyh vakf-ı mezbûrdan bir cev' idüb menzîl-i mezkûr mülkûme idhâl talebi derim deyü husumet ve nizâ' eyledikde mütevellî-i mezbûr cevab virüb fi'l-vâki' hâl-i bast olunan minvâl üzere lakin hazret-i imam Ebu Yusuf katında sıhhat-(okunamadı) olmayub muharrer vakfiyet kavli ile vakf-ı sahih ve'l-izam olub ve nefesine şart dahi sahih olub mübtal vakfû'l-meremmsesinle müfti-i baha kulu hazret-i Ebu Yusufdur deyü teslimden imtina' idüb sâlim-i câsim evlâdı Mevlana-yı merkum huzurunda bir ic'ar? ve kasd-ı hükme tâliban olduklarında Mevlana-yı mezbûr dahi cânib-i vakf-ı

²⁵⁵ Kesin niyet

evveli görmeğin ‘âlimen ba-hilâf yemin-i ‘akbü’l-istihâl Hazret-i Ebu Yusuf tedbis-i şerif üzere vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzumuna hükm eyledükce Mevlana-yı mezur mahallinde ketb ve tahrir ve b’ade irsal olunan Sarrac Behram Beşe bin Abdurrahman ile meclis-i şer’e ‘âla vukû’ihi inha ve takrir itmeğin b’ade vukuf-ımezbûr vakf-ı müebbed olub nısf-ı nakızın mecal-i mahal oldurmam bedele b’adema sem’ia (okunamadı) Alaeddin (okunamadı)lundan Allahu sem’i-i ‘aleyhim dahi el-vakfû’l-cevadü’l-kerim hurrire zilk-i evahir fi’l-yevmü’s-samin min Cemazielahir li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal: es-sâbikûn

Belge-2

Husus-ı âtiü’z-zikrin mahallinde ketb ve tahrir iltimas olmağın cânib-i şer’iât-ı mazhardan Mevlana Mustafa Feyzi bi’t-taleb irsâl olunub ol-dahi zeyl-i kitabda muharrerrü’l-esami olan müslimin ile dârü’s-selâtin-i kâdime Bursatü’l-mahrusede Kal’a-i Umur Beğ Mahallesi sükkânından Solakzade dimekle şehîr Elhac Mehmed Ağa bin Abdi Beğin menziline varub ‘akd-i meclis-i şer’i şerif eyledikde mezbûr Elhac Mehmed Ağa meclis-i m’akûd-ı mezkûre ‘abd-i memlûku olan işbu açık kaşlı gök ela gözlü emred²⁵⁶ sağ kolunda eser-i cerâhet olan (okunamadı)el-asl bâ’isü’l-kitab Hasan bin Abdülvahab mahzarında ikrar ve takrir-i kelâm idüb ‘abd-i memlûkum olan mevsuf-ı mezkûr Hasanı tedbir-i sahih mutallak ile tedbir eyledim fevt olduğumda mezbûr Hasan malımdan arar olsun didikde gıbbe’t-tasdikü’l-m’utter vâki’ hâl Mevlana-yı merkum mahallinde ketb ve tahrir b’ade m’aâ²⁵⁷ irsal olunan Sarrac Behram Beşe ile meclis-i şer’iyye âlâ-vuku’ihi inha ve takrir itmeğin mâ-vak’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’s-sâmin min Cemazielahir li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal: es-sâbikûn

Sayfa-25

Belge-1

Medine-i Bursada Kiremidçi Mahallesi sükkânından olub bundan akdem fevt olan Hamza bin Hasanın sulbi oğulları Halil ve İbrahim nam kimesneler meclis-i şer’ hatır-ı lâzımü’t-tevkirde medine-i mezbûrede Ahmed Paşa Mahallesinde sâkine iken bundan esbak vefât iden Elhac Ferhad bin Alinin sulbi kebir oğlu olub kendi tarafından isâle ve

²⁵⁶ Tüysüz genç

²⁵⁷ Birlikte, beraber

karındaşı Ahmed nam sağırin tesviye-i umuruna kabl-i şer'den mansub vasisi olmağla vesâyete zikr-i âti sadakaya vâzi'ü'l-yed idüğü şer'an sâbit olan işbu hâfızu'l-(okunamadı) Abdulkerim Çelebi nam kimesne mahzarında medine-i mezbûrede merhum Kiremidçi Sinan Beğ evkâfının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi Hanım nam Hatunun zevci ve tarafına vekil-i sâbitü'l-vükelâsı olan Ali Efendi hâzır olduğu halde mezbûr ikrâr ve takrir-i kelâm idüb merhum-ı merkum Kiremidçi Sinan Beğ Evkafınından olub medine-i mezbûre dâhilinde Banaz Pınarı nam mevzi'ide vâki' bir tarafı Zeyni hadikasına ve bir tarafı Elhac Derviş hadikasına ve bir tarafı Ahmed Efendi hadikasına ve bir taraf-ı râbi' Çetmi Efendi hadikasına müntehi eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmireyi mahsub bir kıt'a hadika icâra-ı m'uaccele ve müeccele m'abud ile babamız mezbûr Hamzanın tasarrufunda olub b'ade'l-vefat hadika-i mezkûre intikâl-ı 'âdile bize intikâl eylediği hinde biz sağırlar olmağla hadika-i mezkûreyi mezbûr Elhac Ferhad fuzûlen zabt ve b'ade'l-vefat oğlu mezbûr Abdülkerim Çelebi zabt ve tasarruf itmeğin zevci kemalen hadika-i mezkûreyi on beş senelik menâfi' mağsubesinde mezbûr Abdulkerim Çelebiden taleb ve d'ava eylediğimizde merkum Abdülkerim Çelebi dahi hâl-i sağırinden vasi-i şer'i olan emmileri Ömer bin Hasan ve Tayyar işbu hâzı bi'l-meclis Hızır bin Muharrem nam kimesneler hadika-i mezkûreyi harabeden zaruret nafakasıçün m'arifet-i müteveli ile babamız mezbûr Elhac Ferhad on dört bin akçeye tevfiz ve teslim ve bedel-i tefviz mezkûrlar yedinden tamamen ahz ve kabz ve hadika-i mezkûrenin zabt ve tasarrufuna izin ve icâzeti müş'ar?-ı müteveliye merkum Halim babamız mezbûrun yedine temessük virmekle babamız merkum Elhac Ferhad dahi hadika-i mezkûreyi zabt ve tasarruf üzere iken fevt ve hadika-i mezkûre benimle sağır-i mezkûre intikâl itmişdir deyü bin yetmiş senesi tarihiyle müverrih müteveli temessükü ibrâz ve hadika-i mezkûrenin harabeden zaruret nafakasıçün tefvizi isbata şür'u itmekle b'ade'l-münâza'ai'l-kesire beynimize muslihun tavassut idüb sulh-i sağır mezbûr hazine (okunamadı) olmağın d'ava-yı mezkûremizden merkum Abdulkerim Çelebi ile bizi yüz yetmiş esedi gurusu üzerine ıslâh ve ırzâ eylediklerinde biz dahi vech-i muharrer üzere sulh-i mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan mablağ-ı mezkûr yüz yetmiş gurusu merkum Abdulkerim Çelebi yedinden bi't-tamam ahz ve kabz eylediğimizden sonra hadika-i mahdude-i mezkûreye ve on beş senelik mahsûl hadikaya müte'allik-i 'âmme de'avi ve mutâlabât ve kâffe eymân ve muhâsemâtdan mezbûr Abdulkerim Çelebi dahi bedel-i mezkûr on dört bin akçeye müte'allik d'avadan bizim ve vetâyimiz

hâzır-ı mezbûr hazırın zımmetinde kezâlik ibâ-i ‘âm kâti’ü’n-niza’mıla ibra ve ıskât eylediler didiklerinde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i mâ-vâkâ’ bi’t-tâleb ketb olundu fi’l-yevmü’l-‘ışrin min Cemazielahire li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Elhac İvaz bin Elhac Mehmed el-müezzın, Elhac Hüseyin bin Yusuf, Ahmed bin Osman, Ebubekir bin Ahmed, Elhac Mehmed bin Ahmed, Elhac Mustafa Piri, Receb bin İvaz, Mehmed el-kâtib, Osman Çelebi bin Ömer, Ali bin Çavuş, Baba Ali bin Abdullah, Mustafa Hızır muharrerü’l-huruf

Belge-2

Medine-i Bursada Koca Naib Mahallesi sükkânından Saliha bint-i Mehmed nam Hatun meclis-i şer’i şerif-i enverde zevc-i mutallakı işbu râfi’ü’l-kitab İvaz bin Mehmed nam kimesne mahzarında ikrâr ve takrir-i kelâm idüb zevcim mezbûr İvaz ile beynimizde hüsn-i mu’aşeret olmayub hul’a tâlib olduğum ecilden zımmetinde mutasarrıf ve m’akudun ‘aleyh olan ün sekiz bin akçe mehr-i müeccelimden ve nafaka-i ‘iddet-i şer’iyeden ve meûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olub ve bedelü’l-hûl’ (okunamadı) bir beledi döşek ve bir yasdık ve bir yorgan ve bir tancara ve bir sahan bir kilim virmek üzere mezbur İvaz ile muhâla’-ı sahiha-ı şer’iye ile muhâla’ eylediğimde ol-dahi vech-i muharrer üzere hul’-i mezbûru b’ade’l-kabul hukuk-ı zevciyete müte’allik d’avadan her birimiz aherin zımmetini ibra-ı ‘âm ve kâtiü’n-nizâ’mıla ibra ve ıskât eyledik didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i mâ-vâkâ’ bi’t-tâleb ketb olundu fi’l-yevmü’l-‘ışrin min Cemazielahire li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Hasan bin Cafer, Mustafa bin Mehmed, Abdülkeirm bin Mustafa, Receb Efendi bin Ahmed Efendi, Balı Beğ bin Muslu, Ahmed Çelebi bin Mustafa, Elhac Habib bin Elhac Hasan, Ahmed Beğ bin Abdullah, Baba Ali

Sayfa-26

Belge-1

Darü’s-saltanatü’l-kâdime Bursa el-mahruse mahallâtından Hafranlık Mahallesinde sâkinelerinden işbu bâisü’l-kitab fecrü’l-heridat? Saliha ibneti Elhac Hüseyin Ağa nam Hatun meclis-i şer’i hatır-ı lâzımü’t-tevkirde takrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb zevc-i

mutallakam olub medine-i İstanbul'da Vefa meydanında sakin Elhac Osman Ağa bin İsmailin feraşından hasıl müdürü oğlum ve taht-ı hazâna ve (okunamadı)türbemde olan İsmail Çelebi nam sağır ile bir sağır Hüseyini ve Madamlu Sehbaz ve Sehtadan nam cariyelerin nafaka ve kisveleri için kabl-i şer'den sağır-i merkumun babası merkum Elhac Osman Ağa üzerine kad ve kifaye nafaka farz ve takdir olunması matlubumdur didikde fi'l-hakika sağır-i mezbûr yevmi kırk akçede min haysü'l-mecm'u yevmi seksanar akçe nafaka merkume Saliha Hatun talebiyle mezbûr Elhac Osman Ağa üzerine farz ve takdir olunduktan sonra merkum Elhac Osman Ağa nehhen ve devü'l-iktidardan olub devleti kemalde ve nafaka-i mefruze-i mezkûre seksan akçeyi virmeğe tahammül ve iktidarı olduğun bi-farz-ı müsliminden sekân sahihetü'l-kelemât b'ade'l-ihnâr meblağ-ı mefruz-ı mezkûru vakt-i müzevverinde istidâne ve sağır-i merkum ile merhude ve halen maaş olan caritan-ı mezbûrtânı haremi ve sarfa lediü'l-zafer mersum Elhac Osman Ağaya rüsû'a-yı merkume Saliha Hatuna izin virilüb mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hamis ve'l-ışrin min Cemazielahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

'umdetü'l-müderresinü'l-fiham İbrahim Efendi el-müderres Abdi bin Hamza Beğ, Fahrü'l-kuzât ve'l-valâ İvaz Efendi, Mehmed Efendi veledes, Elhac Mustafa bin Elhac Ebubekir, Mehmed Çelebi bin Elhac Hüseyin, fahrü'l-huruf Mustafa Feyzi

Belge-2

Medine-i Bursada merhum Reyhan Paşa Mahallesinde vâki' merhum müşârünileyhin mahalle-i mezbûrde bina eylediği hamamın icare-i mu'accele ve müeccele ile mestahiresi olan işbu râfi'ü'l-kitab Abide bint-i Ahmed Çavuş nam Hatun meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelâm ve t'abir-i 'ani'l-merâm idüb hamam-ı mezbûr mürur-ı eyyâm küzûr-ı â'vam ile müşerref harab ve câil serâb olub tahdid ve 'imâret ve meremmata istida-ı ihtiyac ile muhtâc olmağın hamam-ı mezbûru bi't-tahdid ve 'imâret ve meremmata taraf-ı vakfda müsâ'ide dahi olmağla zikr olunan hamama harc ve sarf eylediğim meblağ-ı icâre mu'acceline mahsûb olmak üzere hamam-ı mezkûr havisi olan Ahmed Ağa nam kimesneden me'zun olduğum ecilden hâlâ hamam-ı mezkûrun b'azı mevâzi'ini iki kerre malımdan bi'l-iznü'l-şer'i tecdid ve 'imâret ve meremmet eyledim cânib-i şer'den üzerine varilub hazır ve zamm olan meblağın mertebe-i tahmili tahmin-i sahihi ile tahmin olunması matlubumdur didikde 'indâllah m'eab-ı şer'den Mevlana Ahmed Efendi bin Hızır irsâl olunub ol-dahi hassa mi'marı olan Üstad Ahmed

bin Abdi vezir ve şayika muharrerü'l-esâmi olub mahsus-ı mezbûr ve fevk-i ş'uru olan (okunamadı) müslimin ile hamam-ı mezbûrun üzerine vârub vakf-ı mezbûrun câbisi olub nânib-i şer'iden müteveli nasb ve t'ayin olunan Mehmed bin Nevci huzurunda hamam-ı mezbûru mezbûr 'Abide Hatun iki def'a kendi malından tahdid ve i'maret ve meremmet alduğu müşâhede olundukdan sonra hamam-ı mezbûrun 'imâret-i mezbûr i'mâret ve meremmet olunub kıyyelerinin üzerlerini ve mesâhe eyledikde dolayı 'arzen be-hesâb-ı şefer (okunamadı) binâ-i 'âliye yedi yüz kırk zir'a bir her zir'ai tuğla ve kireç ve horasâni ve üstâdiye ve ırgadaiye vesair levazımı ile yigirmişer akçeden on dört bin sekiz yüz seksan akçe ve hamam-ı mezkûrda iki kerre i'maret ve meremmet olunan meremmesinin dâhiliye ve hâriciyesinde dolayı 'arzen be-hesab-ı mezbûr üç yüz zir'a ve beher zir'ai tuğla ve kireç ve horâsani ve üstâdiye ve ırgadiye vesair levâzım ile kırk akçeden iki def'ada on iki bin akçe ve hamam-ı mezbûrdan dört kerre mühennemliği tathirine bin beş yüz akçeden alınca bin akçe ve hamam-ı mezbûrda dâhiliye ve hâriciyesinde olan duvarları ve sakları ve makreme sezecek tecdidine cümle levâzımı ile iki bin altı yüz akçe ve hamam-ı mezbûrda iki kerre kazgâni t'amirâtıçün üstâdiyye vesair levâzımı ile on bin akçe ki min haysü'l-mecmu' kırk altı bin dört yüz seksan akçe harcı ve sarf olunmuş bulunub diğeri mürur-ı eyyâmdan tecdid-i i'maret ve meremmete meblağ-ı mecmu' mezkûr ile ancak mâhude gelüb bir akçe noksan ile mümkün değildir deyü mi'mar-ı mezbûr vesair vukuf-ı ş'uru-ı ecmâin ve ittifak ile haber virdiklerini Mevlana-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrir ve b'ade mu'ayenet olunan Mustafa Beşe bin Perviz ile meclis-i şer'e gelüb vuku'u üzere inha ve takrir eylemeğin mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-sadis ve'l-'ısrin min Cemazielahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi bin Mustafa, Mahmud Beşe bin Hasan, Derviş Veli bin Salih, Elhac Ali bin Mehmed, Sükeyman bin Hüseyin ve harihü'm-mine'l-hâzırin

Sayfa-27

Belge-1

Der-i devletmedâr taraf-ı bâhirü'ş-şereflerinden 'ale'l-suturda mestur olan hususü'l-bâni istinâf ve tahsib-i umur-ı evkâf için mahruse-i Bursada Şeyh Paşa Mahallesi mescid-i şerifi vakfına hâlen müteveli olan Ali Efendi bin Mahmud yediyle vârid olan emr-i şerif cihân-mût'a ve lazımu'l-etibba' mevzi'i vakfin mahruse-i mezkûrede hassa

mi'marı olan Üstad Ahmed bin Abdullah ve zeyl-i vesikâda muherrerü'l-esâmi olub (okunamadı) meskûk ahvâline vukûf ve şu'ûru olan bi-garaz-ı müslimin ile sâlifü'z-zikr Şeyh Paşa mescid-i şerifine varulub lede'l-ahâli akd-i meclis-i şer'i olundukda mütevellî-i mezbûr Ali Efendi meclis-i mağfûr-u mezkûrda mescid-i mezkûrun bundan esbak mütevellisi olan işbu bâ'isü'l-kitab fahrü'l-müderresinü'l-kirâm Mehmed Efendi ibn-i Abdullah mahzarında bi't-tevliye takri-i d'ava ve tebeyyün müdde'i idüb meremmi ile Mehmed Efendi bin seksan yedi senesinde vakf-ı mezbûre hîn-i tevliyetinde mescid-i mezbûrun tecdid ve meremmet eyledüğü mevâzi' harabesinde yedinde olan keşf-i sahihi nâtık olduğu üzere min haysü'l-mecmû' kırk bin ikiyüz seksan akçe harc ve sarfında mebâliğe ve enbiye-i mevcudenin meblağ-ı mecmû' sarf-ı mezkûreye tahammül b'ade'l-mu'âyene merhum Mehmed Efendi mescid-i mezbûrun bi'l-küllîye münhadem olan nicesi üzerinde mebsût²⁵⁸ yigirmi iki taht-ı 'atik kurşunun vaz'-ı kadimi üzere yerine kermid bast²⁵⁹ itdirmekle mahall sarfını i'yade ve kurşuncuda bâki kalan elli yedi vakiyye kurşunu üstâdiyyeye b'ade'n-nekâs kurşunu üstâdiyyesinin 'âdem-i tenfiz beyan ve enbiye-i mezkûr tekrar keşf ve müşâhede olunması matlubumdur didikde evvelan mescid-i mezkûrun merhum Mehmed Efendi kemâ-yenbâği tecdid ve meremmet ve 'atik kurşunu kâl ve mücedded bast itdirdiği yüz elli yedi tahta kurşunu ve altının mücedded sukûf ve taşra taran ve sofaların mücedded tavan ve altı kebir sûtûn ve üç tarânveran ve etraf-ı sülûsesinin duvar ve kermid ve kıyyenin kezâlik tecrimi ve derzleri kabcırı? vakiyye ve taşra sofaların badana ve baca? beyaz sıva ve derzi-i minar ve cam ve pencere ve mücedded tahtadan dehliz arık ve taşdan sofa ve oturakları mi'mar-ı mezbûr vesair ahali-i vukûfve şu'ûr ile tekrar mesâhe ve 'âle'l-inkâd her bir mevzie takvim olunan kıymet mesab ve kitab olundukda merhum Mehmed Efendinin yedinde olan hüccet-i keşfde kurşun masarîf-ı mühimmesine mukaddema beş bin akçe t'ayin ve hâlâ sekiz bin yigirmi akçe tahmin olunmağla üç bin yigirmi akçe ez-diyâd mukaddema kurşuncunun üstâdiyyesine takas olunan elli yedi vakiyye kurşunu mefâd ve mescid-i mezkûrun mâ'da tecdid ve meremmet olunan mevâzi'-i 'âle's-sâbık hüccet-i keşf-i mezkûr mutâbık olduğundan gayri sâbit merhum Mehmed Efendiden sâlifü'l-beyân pencere üzerinden kalan yigirmi iki tahta 'atik kurşun suâl olundukda mescid-i mezkûr kıyyesinin yemin ve yesârında ve taşra tarranın? izyâlinde kurşun olmamağla

²⁵⁸ Yayılmış, açılmış

²⁵⁹ Yayma, açma

zikri sabk iden yigirmi iki tahta kurşun mahal-i mezkûreye vaz' ve bast olunmuşdur deyücek hakikât-ı hâl mahalle-i mezkûr ahâlisinden olub zeyl-i kitabda mestûrû'l-esâmi olan müsliminden istihbâr ve suâl olundukda fi'l-vâki' hâl mumâileyh Mehmed Efendinin takrir itdüğü minvâl üzere olduğunu ve merkum Mehmed Efendinin mevâzi' - i mezkûr tecdid ve meremmetine vech-i meşrûh üzere masrufu olan meblağ-ı mecmu' - ı mezkûr kırk bir bin sekiz yüz akçeden mâ'da cümle harc ve sarfından naks-ı üstâdiyye ve ırgadiyyesine ve zebik? ihrâcına olan sekiz bin akçeyi hîn-i keşf-i sâbıkda hüccet-i şer'ıyyesine tahrir itdirmeyüb cânib-i vakf-ı mezkûr teberrü' eyledüğü müteveli-i merkum Ali Efendi muvâcehesinde her biri 'âle's-şehâde b'ade'l-izbar merkum Mehmed Efendinin cânib-i vakfa hıyâneti olmayub her vehcle i'anet ve himâyeti zâhir ve müte'ayyin olmağın mucebiyle müteveli-i mezbûr Ali Efendi bi-vech-i m'uarızadan men' bir-le mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hamis şehr-i Recebü'l-ferd li-sene tis'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Mehmed Çelebi bin Mehmed Efendi, Ahmed Efendi bin Ali Efendi el-imam, fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa bin İbrahim, Ali Çelebi bin Nasuh Efendi, Mustafa Çelebi bin Elhac İbrahim, Elhac Salih? Abdülcilil, Feyzullah Efendi bin Ahmed el-imam, Abdi Çelebi , Ahmed Çelebi bin Hüseyin, Mehmed bin Ali, Elhac Mustafa bin Veli, Şaban bin Ahmed, Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Ahmed Beğ Elvan bin Mustafa, Fahrü'l-hûruf Mustafa Feyzi

Belge-2

Mahruse-i Bursada Hazret-i Emir Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffat olan Fatma bint-i Mustafa nam Hatun li-ebeveyn karındaşı oğlu ve hasren varisi olan Ali bin Mehmed nam kimesne tarafından husus-ı âtiü'z-zikr vekil olub Ahmed bin Ali ve Hüseyin bin Ali nam kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbit olan Hüseyin bin Mehmed mahfil-i kazâda mahalle-i mezbûr sükkânından olub menzil-i âtiü'z-zikr vâzi'ü'l-yed alınduğu şer'an sâbit olan işbu bâ'isü'l-kitab Hasan bin Madun nam kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle üzerine d'âva ve takrir-i kelâm idüb mahalle-i merkumede vâki' bir tarafından Elhac Mustafa mülküne ve bir tarafında Sefer Efendi mülküne ve diğerk tarafdan tarik-i 'âma müntehi iki bab beyt-i 'ulvi ve iki bab beyt-i süfla ve iki oda ve bir matbah ve bir furun ve mâ'i câriyi ve zât-ı eşcâr müsmire hadikâyı müştemil menzil-i mezbûr Fatmanın mülkü olub b'ade'l-vefât karındaşı oğlu

müvekkil-i mezbûr Aliye ırs-ı şer' ile intikâl itmişken hâlâ mezbûr Hasan maktülen zabt ve tasarruf ider suâl olunub menzil-i mezbûrdan kasr-ı yedinde tenbih olunmak matlubumdur didikde gibbe's-suâl mezbûr Hasan cevabında fi'l-vâki' menzil-i mezbûr merkume Fatmanın mülkü olub lakin mersume Fatma hâl-i hayatında ve kemâl-i 'akl-i sıhhatinde menzil-i mahdud-ı mezkûru bundan akdem Mehmed t'allülde nâibü'ş-şer' olan Süleyman Efendi huzurunda evvela kendüye b'ade vefatiha Şeyh Ahmed Efendiye b'ade vefatiha Şeyh Ahmed Efendinin evlâd ve evlâd-ı evlâdına b'ade'l-inkirâz evlâd medine-i münevvere fukârasına vakf ve şart tescil-i şer'i ve teslim ile'l-mütevelli itdikden sonra mezbûre Fatma hayatda olduğu menzil-i mezbûrede kendi sakin evlâd b'ade'l-vefat mezbûr Şeyh Ahmed Efendi dahi sakin iken bila-veled fevt olub menzil-i mezbûr cesmen şartü'l-vâkıf canib-i vakfa 'aid ve râci' olmağla menzil-i mezkûru

Sayfa-28

(Sayfa 27'nin devamı)

bin seksan sekiz senesinde medine-i mezbûr mütevellisi olan Ahmed Ağa işbu hâzır bi'l-meclis Elhac Süleyman otuz guruş m'uaccel ve beher mâh beş akçe ücret-i müeccele ile b'ade'l-'icâr mezbûr Elhac Süleyman dahi menzil-i mezbûrun hakk-ı t'arifini mütevelli-i merkum m'arifetiyle beka altmış altı guruş bedel mukâbelesinde tefviz ben-dahi tefviz ve kabul itmekle menzil-i merkum hakk-ı (okunamadı) zamm olmağın iki bina-i zabt ve tasarruf iderim deyü nâib-i merkum Süleyman Efendi imzasıyla muhsenât ve hatemiyle mahtum ve bin altmış altı senesi muharremü'l-haramının beşinci günü tarihiyle müverrihe mazmûnı min külli'l-vücuha mezbûr Hasanın kavli-i meşruhi nâtik vakfiye m'amul baha ve memûn-ı 'aleyha ibrâz eylediğın vekil-i mezbûr Hüseyin istintak olundukda mazmun-ı vakfiye-i mezkûreyi bi'l-külliyeye inkâr itmeleriyle mezbûr Hasandan mazmun-ı vakfiye merkumeyi meyline tenbih taleb olundukda zeyl-i vakfiyede (okunamadı) memur olan müsliminden Esseyyid Mehmed Efendi bin Kemaleddin el-imam ve Hasan Çelebi bin Yahşi el-müezzin li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'i hazırân olub iştihâd olunduklarından fi'l-vâki' mezbûre Fatma Hatun zikr olunan menzili nâib-i merkum Süleyman Efendi huzurunda evvela kendüye b'ade vefâtiha Şeyh Ahmed Efendiye b'ade vefâtiha mezbûr Şeyh Ahmed Efendinin evlâd ve evlâd-ı evlâdına b'ade'l-'inkirâzü'l-evlâd medine-i mezbûr kasr-ı yedine vakf ve şer' tescil-i şer'i ve teslim ile'l-mütevelli itmekle menzil-i mezbûr vech-i muharrer üzere el'an hakdır biz bu hususa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri mazmun-ı

vakfiyye-i merkume muvâffak eda-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde b'ade ri'ayet-i şerâitü'l-kabül şehâdetleri makbul olmağın mucebiyle menzil-i mahdud-ı mezkûr vakfiyetine b'ade'l-hükm vekil-i mersum Hüseyin bi-vech-i muârizadan men bir-le mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tâsi min Cemazielahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ali Çelebi bin Muslu, Osman Çelebi ibn-i Ömer, Ahmed Beğ en-nüvvâb, Baba Ali bin Abdullah, Mustafa ve gayrihüm

Belge-1

Medine-i Bursada Hazret-i Emir kaddese sırrahü'l-hatir Mahallesi sakinelerinden Rabi'a bint-i Ali nam Hatun meclis-i şer'î şerif enverde zevci işbu râfi'ü'l-vesika Mustafa bin Mehmed nam kimesne mahzarında bi-tavvi'ha ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Mustafa ile beynimizde hüsn-i mu'âşeret olmayub hul'a râğıb olduğum ecilden zımmetinde mütekarrir ve m'akûd-ı 'aleyh olan iki bin akçe mehr-i müeccel ve nafaka-i 'iddet-i şer'îyyemden geçüb meûnet-i sükenâm dahi kendi üzerime olmak üzere mezbûr Mustafa ile muhâla'-i sahiha-i şer'îyyet ile hul' eylediğimde ol-dahi hul'-ı merkumu b'ade'l-kabül hukuk-ı zevciyete müte'allik 'eamme-i d'ava ve mutalib ve kaffe-i eyman ve muhâsemâtdan her birimiz aherin zımmetini ibra-i 'âm ve kât'ü'n-nizâ' ile ibra ve ıskat eyledik didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü'l-râbi'-i aşer min Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Abdurrahman bin Yusuf, Süleyman Çelebi bin Mehmed, Mustafa bin Elhac Mehmed, Yusuf bin Abdullah ve gayrihüm mine'l-hâzırîn

Belge-2

Medine-i Bursada medfun merhum katibü'l-'arifin gavsü'l-sâlihın Hazret-i Şeyh Zeyneddin kaddese sırrahü'l-'azizin zaviye türbesinde hâlâ secar ve feyz? evkaf-ı meşrutiyet mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitab Eşşeyh Mehmed Efendi ibne'l-merhum Kemaleddin Efendi meclis-i şer'î şerife gelüb takrir-i kelâm ve t'abir-i 'ani'l-merâm idüb merhum müşarü'n-ileyhin ca'mi-i şerifi ve zaviye-i türbe-i şerifesi ve menzil ve mecrâyü ve medine-i merkumede Kaygan nam sükda²⁶⁰ vâki' yağhane ve berber dükkanının ekser mevâzi'-i mürur eyyâm ve gürur a'vâm ile müşerref harab ve mâil-i

²⁶⁰ Çarşı, pazar

tarâb olub t'amir-i termime eşed ihtiyac ile muhtac olmağın ben-dahi bundan akdem malım ile vakf-ı mezbûru tecdid ve meremmet eyledim kabl-i şer'den üzerine varılıb masdumum olan meblağın mertebe-i tahmili tahmin-i sahih ile tahmin olması matlubumdur didikde savb-ı şer'den Mevlana Ahmed Efendi bin Hazır irsâl olub ol-dahi medine-i merkumede mi'mar olan Üstad Ahmed bin Abdullah ile zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami olan müslimin ile mahal-i mezkûre varub mu'ayene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-hakika vech-i âti üzere tecdid ve meremmet²⁶¹ olunmuş bulunub mi'mar-ı mezbûr mesâhe eyledikfr evvela menzil-i mezbûrun şarken ve garben ve kible-i şimâlen müceddeden kalın duvarları tûlen ve 'arzen be-hesâb şatırncı banazır-ı 'aleyh üç yüz elli sekiz zirâ' olub beher zir'ayı cümle levâzım ve harcı ike otuzar akçeden üç bin yedi yüz kırk akçe be-hesâb merkum yüz kırk zirâ' tavile duvar beher zirâ'ı yigirmişer akçeden iki bin sekiz yüz akçe ve mücedded ebna olunan beyt-i 'ûlvinin sakfi düşmesi ve tavanı cümle levâzımı ile yedi bin yüz sekiz akçe ve mücedded ahur kapusu beş yüz akçe ve harem kapusu sekiz yüz akçe dahiliye ve haricerede beş aded müceddeden kapu ve üç zerreban cümle levâzımı ile iki bin akçe ve üç temür pencere dokuz yüz akçe ve üç ağaç pencere altı yüz akçe ve hamam meremmatında iki bin akçe üzerinde mücedded isayelik ile bir anbar beş bin iki yüz elli akçe ve müceddeden bir masandan ve üç cam pencere ve iki dolab cümle levâzım ike beş bin dört yüz akçe ve altmış zira' kalın duvar beher zira'ı otuzar akçeden bin sekiz yüz akçe ve türbe-i şerifenin t'amirine altı aded taban yedi yüz yigirmi akçe dört aded direk dört yüz seksen akçe ve cânib-i garbîde vâki' olan on altı zira' bir mahlek? cümle harcı ile bin dört yüz sekiz akçe ve câmi'-i şerife üç bellur pencere dört yüz elli akçe ve dört aded pencere kafesi yüz yigirmi akçe ve câmi'-i şerifin dahiliye ve hariciyesi t'amirine bin akçe ve câmi'-i şerifin kurşun altında olan doksan zira' müceddeden sakf-ı cümle harcı ile iki bin iki yüz elli akçe ve câmi'-i şerifin kuşunu kaliha? için iki bin beş yüz seksen sekiz akçe ve münakkaş hücrenin sakfi ve duvarları meremmatına dokuz yüz elli akçe ve hücrelerin ve mescid-i şerifin kermidlerin akdarmasını ve noksan kermidine sekiz yüz yetmiş beş akçe ve zikri sabk iden yağhane ve berber dükkânının sakfları²⁶² ve duvarları beyne'l-merkum altı bin yüz elli akçe ve müceddeden semem? anbarı cümle harcı ile bin dört yüz kırk akçe ve

²⁶¹ Tamir, onarım işi

²⁶² Duvar, çatı, dam.

müceddeden tartargân? bin beş yüz akçe ver bir değirmen iki bin akçe ve mengene üç yüz altmış akçe dahiliyesinde olan (silik) ve dağarları cümle harcı ile bin akçe ki cem'an altmış iki bin beş yüz otuz üç harc ve sarf (silik)

Sayfa-29

(Sayfa 28'in devamı)

zikirleri mürur iden tecdid ve meremmet meblağ-ı mecmu' ve mezkûr ile ancak vücuda gelür bir akçe noksan ile mümkün değildir deyü mi'mar-ı mezbûr vesair ahali-i vukûf ve şu'uru olan kimesneler ecmâ' ve ittifâk itdiklerini Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve terkim idüb b'ade mu'âbis olunan Behram bin Abdullah il meclis-i şer'e gelün 'âla-vukûihi inha ve takrir eylemeğin mâ-vâka' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmü't-tâsi' min Cemazielahir li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Fahrü'l-müderresinü'l-kirâm Esseyyid Ahmed Efendi ibne'l-merhum Esseyyid Ali, Fahrü'l-kuzât Hasan Efendi ibn-i Bayezid, İbrahim bin Mustafa, Zahirü'l-kuzât Esseyyid İbrahim Efendi ibn-i Esseyyid Ahmed Efendi, Abdullah Çelebi ibn-i İbrahim el-müezzın, İbrahim bin Ahmed, Himmet Halife bin Şaban, Mustafa Çelebi ibn-i Hüseyin, Hasan Çelebi ibn-i Ali, Hüseyin Deded ibn-i Ali, Yakub bin Abdullah ve gayrihüm mine'l-hazâr

Belge-1

Darü's-saltanatü'l-kâdime Bursa el-mahruse mahallâtından Hod? Mahallesinde sakin Elhac Süleyman bin Elhac Abdülkadir nam kimesne meclis-i şer'-i hatır-ı lâzımü't-tevkirde işvu râfi'ü'l-kitab Ali çelebi bin Elhac Nurullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve t'abîr-i 'ani'l-merâm idüb silk-i mülkümde münselik olan emlâkdan olun mahruse-i mezbûreden Tatar arkında vâki' bir tarafda Elhac Hasan hadikasına ve bir taraftan ve merhum Abdülaziz Efendi vakfı olan kârhaneye ve iki taraftan tarik-i 'âma müntehi olub senede malayıkadan? vakfına yüz sekiz akçe mukâta'a-ı kadimesi olan tahtâni ve fevkâni mülk-i yağhane miras içinde olan alanı ve cem'i ve levâhık dükkan hukuk-ı Veli Fakih ile mezbûr mahal-i celileye beş yüz kıt'a esedi guruşa bey'-i bât-ı sahih-i şer'i ile bey' ve teslim itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr beş yüz guruşu yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim b'ade'l-yevm zikr olunan yağhaneye müşteri mesfuru'u Halil Beğ mülk-i müşterasıdır didikde keyfa mâ-yeşa ve yehtâr mutasarrıf

olsun didikde gibbe't-tasdikü's-şer' fi'l-yevmü'l-hamis-i 'aşer min Recebü'l-mürecceb li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Mustafa el-müezzin, ELhac Piri bin Abdullah, Mehmed Çelebi ibn-i Piri yorgani, İbrahim Çelebi Cihan Razı, Salih Efendi bin Mehmed, Veli Halife bin Abdullah, Mhmed Çelebi Kethüda ?, Mehmed Çelebi bin Hsan İbrar, Çelebi Mehmed Ağa bin Kır, Elhac Mehmed bin Balı, Osman bin Mehmed, Oruç bin Mustafa, Mustafa bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Bursa vâki' Gökdere nam nehirden medine-i mezbûre çeşmelerine mecra-ı 'imâret için mevkûf tasavvurda bi'l-fîil müteveli olan işbu râfiü'l-vesika Mahmud Beşe bin Hasan nam kimesne meclis-i şer'i şerifde takrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb mâ-i mezkûrun mecsarına vaz' olunan tahta oluklar ve hark-i mürur eyyâm ile müşerref harab olmağla müceddeden bina ve mâ-i mezkûru icraya kabl-i şer'idan mezûn olduğumdan sonra müceddeden bina ve mâ-i mahalde icra eyledim hâlen üzerine varulub m'aruzum olan meblağın meremmetine tahmili tahmin-i sahih ile tahmin olunub yedime hüccet-i şer'iyye virmek matlubumdur didikde savb-ı şer'den Mevlana Ahmed Efendi bin Hızır irsal olunub ol-dahi medine-i mezbûrede hassa mi'marı olan üstad Ahmed bin Abdullah ve zeyl-i vesikâda muharrerü'l-esâmi olub ebna ahvâline vukûf ve şu'ûru olan bi-garaz müslimin huzurunda 'akd-ı meclis-i şer'i kadim eyledikde fi nefis müteveli-i mezbûrun mâ-i merkumun olukların t'amir ve harkın müceddeden enba eylediği mu'âyene ve müşâhede olunduktan sonra mi'mar-ı mezbûr zikr-i dakîk ve nâil-i atik birle nazar eyledikde mâ-i mezkûrun harkından 'arzen bir buçuk zirâ' ve tûlen almış zirâ' müceddeden masnu' harkın malzemesiyle beher zirâ' altmışar akçeden üç bin altı yüz akçe ve mâ-i merkumun mecrâsı harkını tathir için üstadiyye ve ırgâdiyye bin akçe ve mâ-i mezkûrun olukları ve harkı için harc olunan kireç ve horâsan ve tahta vesair levâzım harc ile iki bin iki yüz altmış dokuz akçe ki cem'an altı bin sekiz yüz altmış dokuz akçe ile ancak vücuda gelür noksân ile mümkün değildir deyü mi'mar-ı mezbûr sair ahali-i vukûf ecmâin ve ittifak eylediklerinde Mevlana-yı mezbûr mahallinde tahrir ve b'ade m'uayenet olunan Elhac Ali bin Abdullah ile meclis-i şer'e gelüb 'ala vukû'ihî inha ve takrir eylemeğin mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-'ışrin min Cemazielahire li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Hasan Çelebi bin Mehmed, Musa bin İsa, Abdullah bin İbrahim el-(okunamadı), Hasan Çelebi bin Ahmed, Mehmed Çelebi bin Şaban ve gayrihüm mine'l-hâzirin

Belge-3

Gemlik kazâsına tâbi' Kumla sağır nam karye sükkânından işbu bâ'isü'l-kitab Mustafa Çelebi bin Elhac Ahmed nam kimesne mahfil-i kazâda İbrahim Çelebi bin Ali nam kassab muvacehesinde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb mezbûr İbrahim Çelebi darbhanede? misafiret üzere iken Ahmed bin Hüseyin nam kimesne çoban tarafından medine-i Bursada Hoca Alizâde Mahallesinde sakin Mehmed bin Mustafa nam kimesne zimmetinde olan hakkı ahz ve kabz ve bâki cihet-i karzdan olan otuz sekiz guruş deynini edâya vekil olub hâlen mezbûr Mehmed'den vekâlet-i celile yetmiş bir guruş ahz ve kabz idüb ben-dahi mezbûr Çoban Ahmed zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr otuz sekiz guruş hakkım vekil-i merkumdan taleb iderim suâl olunub alıvirilmesi matlubumdur didikde gibbe's-sûal vekil-i mezbûr İbrahim Çelebi cevabında fi'l-hakika mersum Çoban Ahmed tarafından husus-ı merkum için vekil olub vekâlet-i celile olmakda bir guruş makbuz olduğunu ve müdde'-i mezbûr otuz sekiz guruş deynini edâya vekâleti dahi ikrâr ve i'tirâf itmeğin i'tirâfı mucebince meblağ-ı mezbûr otuz sekiz guruşu müdde'i merkuma eda ve teslim vekil-i mersum İbrahim Çelebiye b'ade't-tenbih müdde'i mezbûr Mustafa Çelebi meclis-i şer'le vekil-i sefder? İbrahim Çelebi mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb edâsına hükm-i şer'i lâıyk olan meblağ-ı mezkûr otuz sekiz guruşu vekil-i merkum İbrahim Çelebinin yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim didikde gibbe't-tasdikü's-şer' mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hamis min Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Şeyh Çelebi bin Mehmed el-müezzin, Mehmed Efendi bin Süleyman, Hüseyin bin Mehmed en-nüvvâb, Ali bin Yusuf karye-i mezbûre, Halil bin Hasan 'an karye-i mezbûre

Sayfa-30**Belge-1**

Medine-i Bursada Şeyh Şibli Mahallesi sükkânından Osman bin Mustafa nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Ali bin Süleyman muvâcehesinde üzerinde d'ava ve

takrir-i kelâm idüb mâl-ı nim mahal-i mezbûr Alinin evhâsıl faide-i beynimize münâza'a vechi üzere olmak üzerine mezbûr Ali ile beynimizde dört sene mukaddem olan şirket-i sahmani? fesh ve b'ade'l-hesâb asl-ı malımdan mezbûr zımmetinde zuhur iden altmış esedi guruşu hâlen mezbûr Aliden talep eyledikde virmede t'allûl ider suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ali cevabında müdde'i merkum Osman ile beynimizde vech-i mübeyyen üzere olan şirketi hîn-i feshde ancak asl-ı sermâyeden müdde'i merkum Osmanın zımmetinde zuhur iden otuz guruşu dahi mezbûr Osmana bundan mahzar-ı müsliminde def' ve teslim eyledim deyü def' ve ziyâde otuz guruşu inkâr idilecek gıbbe'l-istintâk 'akıbet-i inkâr evvela müdde'i mesfur Osmandan ziyâdeyi mübeyyine-i beyyine talep olundukda ityân-ı beyyine için b'ade'l-istihmar sâbiten merkum Aliden def'-i mezkûrdan mübeyyine-i beyyine talep olundukda 'ûdul-i müsliminden olub İncirlice Mahallesi sükkânından Mustafa Çelebi bi Abdullah Dede ve Tahtalı Mescid Mahallesi sükkânından Hasan bin Hüseyin nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hazırân olub istişhâd olundukların fi'l-hakika müdde'i merkum Osman ile mezbûr Ali zımmetinde zuhur iden otuz guruşu mezbûr Ali bizim huzurumuzda merkum Osmana def' ve teslim eyledi biz bu hususa bu vech üzere müşâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde b'ade ri'âyete şerâitü'l-kabul şehadetleri makbule olmağın bu vehcle müdde'i mezbûr Osman bilâ-beyân ziyâde mukâbelesinden ve bi-vech-i m'uarızadan men-birle mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sani min Receb li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Receb bin Mehmed, Baba Ali bin Abdullah, Mehmed bin Receb, Mehmed bin Abdullah

Belge-2

Medine-i Bursada hâlen Muradiye Subaşı ve Bayır (okunamadı) Reisi olan bâ'isü'l-kitâb Osman Çelebi ibn-i Ömer yeniçeri taifesinden olub medine-i mezbûrede misafiret tarik üzere sâlimen Hacı Vele Beşe bin Mustafa nam râcili hâlen batı? m'arifetiyle mahfil-i kazâda ihzâr ve muvâcehesinde takrir-i d'ava idüb tarih-i kitabdan dört gün mukaddem mezbûr Hacı Veli Beşe alat-ı harb ile medine mezbûrede Koca Naib Mahallesinde sâkin işbu hâzır-ı bi'l-meclis Muslu bin Mustafa nam kimesnenin sulbi oğlu işbu Hüseyin nam şâb-ı ermedi ihrâc için b'ade'l-mevb? menzili dahilinde dâhl-i

‘eyâliyle t’âm²⁶³ yerken üzerlerine gidüb bâki zevalde dâhl-i ‘eyâlîme şütüm-ı gulûz²⁶⁴ ile şetm²⁶⁵ eylediğinden mâ’d’a mezbûr Hacı Veli Beşe erâzil ve eşkiyâdan olub dâima alat-ı harb ile güşt ve güzâr ve şâb-ı emrud olanlara dest-i dırazdan hâli ve mezbûrun evzâ’ ve etvârından herkes râzı değıldir mezbûrun keyfiyet-i ahvâli hâzurun bi’l-meclis olan bi-garaz-ı müsliminden istihbâr ve mezbûr Hacı Veli Beşe medine-i mezbûreden ihrâc ve mahmiye-i istanbulda odasına nakl olunması matlubumdur didikde ‘udûlû’l-ahrar-ı müsliminden Süleyman bin Hasan ve Mehmed Beşe bin İsmail ve Abdullah bin İbrahim ve Receb bin Mustafa nam kimesneler vesayir sekân sahihetü’l-kitabdan cem’-i gafir ve cem’-i kesir fi’l-hakika mezbûr Hacı Veli Beşenin (okunamadı) ve vech-i muharrer üzere şekâvetini her biri bi’l-muvâcehe b’ade’l-ihbâr mezbûr Hacı Veli Beşe medine-i mezbûreden ihrac ve mahmiye-i İstanbulda odasına nakl için medine-i mezbûrede hâlen Çorbacı olan Ahmed Ağaya teslim olunub mâ-vâkâ’ bi’t-tâleb ketb olundu fi’l-yevmü’s-sadis-i ‘aşer şehr-i Recebü’l-ferd li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

Esseyyid Mustafa Efendi el-imam, Esseyyid Mehmed Çavuş Esseyyid Mehmed, Ahmed bin Enbar ve gayrihüm

Sayfa-31

Belge-1

Dârü’s-selâtinü’l-kâdime Bursa e’l-mahrusede Elhac Sevinc Mahallesi mescid-i şerifinin hâlen imamı vekâlen mevkuf âtiyü’l-beyânın meşrutihî ve mütevellisi olan işbu râfi’ül-kitab Mehmed Efendi bin Mahmud meclis-i şer’i hatı-ı lâzımü’t-tevkirde mahruse-i mezbûrede Baştaçı İbrahim Vakfı mütevellisi ve dükkân âtiü’z-zikr vâz’iü’l-yed idüğü şer’ân sabit olan Mustafa Çelebi ibn-i Elhac Ahmed nam kimesne mahzarında üzerine bi’t-tevliye takrir-i d’ava ve tebeyyün idüb mahruse-i mezkûrere taht-ı kal’a-i cedid kurb-ı Keçeciler nam sükda sâlifü’l-beyân Elhac Sevinc mescid-i şerif mukâbelinde vâki’ taraf-ı garbîsi Kerasteci Elhac Yusuf menziline ve taraf-ı şarkîsi Nalband dükkânına ve taraf-ı şimâlihesi medine-i münevvere vakfına ve taraf-ı kıblesi tarik-i ‘âma müntehi sakf ve ecdâletinde vakfen Nalband ve Beraberci dükkânının ‘arsa ve binasında kadimü’l-eyyâmdan bu ana gelince sâlifü’z-zikr Baştaçı İbrahim vakfının

²⁶³ Yemek

²⁶⁴ Ağız küfür

²⁶⁵ Küfür, sövme

ve vechen mine'l-vech alâka ve medahli olmayub dükkâ-ı mahdud-ı mezkûrun altmış yetmiş seneden berü râfi' olan meremmât ve mahlûlât ve icârâtı mahsusen mescid-i mezkûrda imam olanlar tarafından mürûr zabt ve ahz olunagelmekle dükkân-ı mezkûr vech-i meşruh üzere müntakilen mescid-i mezkûrede imam olanlara meşruta vakf olduğu meşhur ve mahruse-i merkumede muharrer evkâf olan Kadı Davud Efendide işbu yedimde suret-i sicilinde mukayyed ve mesturu iken hâlen müteveli-i mezbûr Mustafa Çelebi dükkân-ı mezbûre tağyir vech-i şer'i vaz'iyed ider suâl olunub yed-i kasr ve izâle olunması matlubumdur didikde gibbe's-suâl müteveli-i mezbûr Mustafa Çelebi cevabında dükkân-ı mahdud-ı mezkûr mütevellisi olduğum mezbûr Baştaçı ibn-i İbrahim evkâf-ı müstağilâtından olub icâresi mürûr-ı eyyâm ile mescid-i mezbûrede imam olanlara havâle ve selben inha olunmak tarikiyle zabt ve mutasarrıf olunub lakin sene-i sâbıkada mahruse-i mezkûrede hâkim-i şeri'at şî'ar olan Şabanzade Mehmed Efendi dükkân hukuk-ı mezkûru imam-ı mezbûr Mehmed Efendinin ikrârına ve yedimde olan vakfiyete ve 'atik defâtir-i muhasebâtda mestur ve mukayyed olduğuna binâen zikr olunan Baştaçı ibn-i İbrahim vakfı tarafında mekki meş'ur hüccet virmeğın ânâ binâen vazî'ü'l-yed iderim deyü vakfiye ve defâtir-i muhâsebât-ı 'atike ibrâz idüb b'ade'n-nazar mütevellyân-ı mezkûranın yedlerinde olan vakfiye-i mu'avvele ve suret-i sicill menfuz olmayub münkâtü's-sübut ve defâtir-i muhâsebât mücerred kavlı hûd ve mazmûnları ile sıhhat-i hükm-i mesdud²⁶⁶ ve evkâfda bilâ beyyine müteveli ikrâratına mebni hüccet ile 'âmel 'inde'l-şer'i alanur bi't-taleb gayr-i mu'teber olub bu mukâvelede i'tibâr 'inde'l-fakiha zabt ve tasarruf taraf-ı ihtiyâr olunmağın tarafeynin yedlerinde olan temessükâtda tahrir olunan teğalin? Hududunu müşâhede ve tatbik ve husus-ı mezkûr mahallinde istimâ' ve tedkik için cânib-i şer'iyet mutahharadan bi'l-iltimâs irsâl olunan Mevlana Mustafa Feyzi sük-ı mezkûrede dükkân-ı münâza'un-nazar üzerine varub zeyl-i vesikada mesturü'l-esâmi olan müslimin mezuretde 'akd-i meclis-i şer'i cedid dükkân-ı mahdud-ı mezkûru tecdid eyledikde dükkân-ı münâza'ai'n-nasiye m'aiyete eyyâm-ı mezbûr Mehmed Efendinin yedinde evvela suret-i sicille mutâbık bulunduğundan kati' nazar hakikât-ı mâl-ı vukûf itlâ' olan bi-garaz-ı müsliminden istişhâd ve suâl olundukda 'üdül-ü müslimin ve ikrar-ı müvessidinin hüsn-i ihtiyârlarında Elhac Yusuf bin Hızır ve Elhac Osman bin Abdullah ve Elhac İvaz bin Ahmed ve Elhac Ebubekir ve Receb bin Ömer ve Hasan bin Veys ve Mehmed Efendi

²⁶⁶ Kapalı kapanmış

ibn-i Elhac Mustafa nam kimesneler vesâireleri li-ecli'ş-şehâde meclis-i ma'kud-ı mezkûr hâzirûn olub gıbbe'l-istişhadü'ş-şer'i fi'l-hakika hudud-ı mezkûr ile hudud-ı hafid ve ecdâlinde vâki' işbu dükkân-ı münâza'a (okunamadı) 'arsa ve binâsında kadimü'l-eyyâmda bu ana gelince salifü'z-zikr Baştaçı İbrahim vakfının vechen mine'l-vech 'alâka ve medhâli olmayub dükkân-ı mahdud-ı mezkûrun altmış ve yetmiş seneden mütecâviz vâki' olan meremmât ve mahlûlât ve icâratını mahsusen zikr olunan Elhac Sevinc mescidi-i şerifinde imam olankar harc ve sarf ve zabt ve ahz idegelmeleri ile dükkân-ı mezbûr vech-i muharrer üzere müstefidde mescid-i mezbûrede imam olanlara meşruta vakıfdır biz bu hususa bu vech üzere hasbete'n-lillah-ı te'âla şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri müteveli-i merkur Mustafa Çelebi muvâcehesinde edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde b'ade râiyete şerâitü'l-kâbul şehâdetleri makbûl olduğunu Mevlana-yı merkur mahallinde ketb ve tahrir ve b'ade ma'an irsâl olunan muhzır Ahmed bin Hüseyin ile meclis-i şer'de 'âlâ vukû'ihî inha ve takrir itmeğin mucebiyle dükkân-ı mezkûr ke-mâ fi'l-evvel mârû'z-zikr Elhac Sevinc mescidi-i şerifinde imam vakfına müteveli olan müdde'i mezbûr Mehmed Efendiye b'ade'l-hükm dükkân-ı mezkûreden müteveli-i mezbûr Mustafa Çelebinin kasr-ı yedine tenbih birle mâ-vâkâ' bi't-tâleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tâsi' 'aşer Cemazielahire li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ömer Halife bin Hüseyin, Derviş Beşe bin Osman, Musa bin Hızır, Mustafa bin Veli, Ahmed bin Abdi, Elhac Yusuf (okunamadı)

Sayfa-32

Belge-1

Zikr-i âti deyn için secde-i sultânide mahbûs olan Mayer Cemaaatinden bâ'isü'l-sefer Yasef veled-i Yosi nam Yahudiden vech-i âti üzere mesbuk isthbâr-ı şer'i sudurundan sonra mahruse-i Bursada ıstabl-ı Bayezid Paşa Mahallesi sâkininden Sefer ibn-i Osman ve Nasuh Beşe ibn-i Veli ve Mustafa bin Abdullah nam kimesneler ile Salamon veled-i Yakor ve İrail veled-i Aslan ve Haydar veled-i Yako nam Yahudiler li-ecli'l-ihbâr meclis-i şer'e hâzirûn olub istihbâr olunduklarında fi'l-hakika mezbûr Yasefin dâyini

olan mahrus-e-i mezbûrede Zağferanlık Mahallesiinde sakin tüccardan Danyarlızade dimekle şehîr gâib-i ‘ani’l-meclis Elhac Hüseyin Ağaya zımmetinde ‘acem haridi? bahasından ve cihet-i kefâletden bâki kalan altı yüz esedi gurusı deyni için tarih-i kitabdan dört ay mukaddem mezbûr Yasef dâyni gâib-i merkum talibi ve emri-hâkimü’şer’ m’arifeti ile secde-i sultanîye habs olunub işbu güne değin imtidâd müddet-i habsden ihrac ve ıtlâk ruhsat olunmamışdı lakin mezbûr Yafesin üzerinde lâbus ve mevcut olan esvâbinden gayri ism-i mâl ıtlâk olunur ber-cası olmayub medyûn-ı²⁶⁷ mezbûr Yafes el-ân hakir ve m’asur ve deyn-i mezkûrun edâsına ‘âciz ve kâhir olduğu m’alûmumuzdur deyü her biri ‘âlâ târikü’ş-şehâde mahbus-ı mezbûr Yafesin iflâsını izbâr²⁶⁸ ve mahbirden mezbûrun şer’an ve ‘alenen b’ade’t-t’adil ve’t-tezkiye ‘udûl ve makbûlü’l-haber oldukları zâhir ve mukarrer olmağla izbârları hin-ı kabûlde vâkı’a oldukdan sonra dâyni merkum Elhac Hüseyin Ağa dahi mahfil-i kazâya b’ade’l-istihzâr medyûn-ı mezbûrun yesârını isbâtdan ‘acz-ı izhâr itmeğın mucebiyle mezbûr Yafesin iflasına hükm ve habsden ıtlâk olunub mâ-vâkâ’ bi’t-tâleb ketb olundu fi’s-sadis-i şehri Recebû’l-ferd li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Ömer Çelebi bin Muslu, Osman Çelebi bin Ömer, Ahmed Beğ en-nüvvâb, Tatar Ali bin Abdullah, Fahrû’l-hurûf Mustafa ve gayrihü

Belge-2

Medine-i Bursada vâki’ merhum Şeker Hoca Mescid-i Şerifinde ayda yigirmi dokuz akçe vazife ile bir cüz-i şerif tilâvet iden Pir Mehmed fevt olmağın zikr olunan cüz-i zevânın vazife-i mersumesiyle işbu râfi’ü’l-vesika Eşşeyh Ömer bin Abdülkadire tevcih olunub bu huruf li-ecli’l-vesika keyfiyet ve terkim olundu fi’l-yevmü’s-sâni ve’l-ışrin min Recebû’l-mübârek li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

İbrahim bin Mehmed, Esseyid Ali bin İbrahim, Eşşeyh Mahkut bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursada vâki’ merhum kız Muslihiddin ruhuiçün ayda yigirmi dokuz akçe vazife ile huzuretden bir cüz-i şerif tilâvet iden Pir Mehmed fevt olmağın zikr olunan

²⁶⁷ Borçlu

²⁶⁸ Yazı ile bildirme

cüz-i zevânın vazife-i mersumesiyle işbu râfi‘ü’l-kitâb Eşşeyh Ömer bin Abdülkadire tevcih olunub bu huruf li-ecli’l-vesika keyfiyet ve terkim ve def’ ve teslim olundu fi’l-yevmü’s-sâni ve’l-‘ısrin min Recebü’l-mübârek li-sene tıs’in ve elf

Şühûdü’l hal:

İbrahim bin Mehmed, Esseyyid Ali bin İbrahim, Eşşeyh Mahkut bin Abdullah

Belge-4

Medine-i Bursada medfun merhum Karabalı ruhuiçünayda yigirmi dokuz akçe vazife ile huzuretden bir cüz-i şerif tilâvet iden Pir Mehmed fevt olub hâli olmağın cihet-i mezbûr işbu râfi‘ü’l-kitâb Eşşeyh Ömer bin Abdülkadire tevcih olunub mâ-vâka’ bi’-t-tâleb ketb ve imla olunub yed-i talebesine def’ olundu fi’l-yevmü’s-sâni ve’l-‘ısrin min Recebü’l-müreccib li-sene tıs’in ve elf

Mustafa Çelebi bin Abdullah, Esseyyid Ali bin Abdullah, Eşşeyh Mahkut bin Abdullah ve gayrihüm mine’l-hazır

Sayfa-33

Belge-1

Kurşuncu Taifesinden olub medine-i Bursada Kermitçi Mahallesi sükkânından Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Hasan nam kimesne mahfil-i kazâ kurşunculuk san’atında şerikleri olan işbu bâ’isü’l-vesika Mahmud Beşe ibn-i Hasan nam kimesne mahzarında üzerine her biri d’ava ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Mehmed Beşe ile bundan akdem Bozabık nam karyede vâki’ merhum Kasım Paşa bi-ceryeti? bina eylediği câmi ve hanın kurşunu m’arifet mütevellî ile müceddeden döküb mahalline vaz’ idüb ücretimiz mukâbelesinde hâsıl olan meblağın nısfı bizim ve nısf-ı ahir mezbûr Mahmud Beşenin olmak üzere akd-i şirket idüb ve zikr olunan câmi’ ve hanın kurşunu üzere müceddeden döküb ve mahalline vaz’ eylediğimizden sonra mezbûr Mahmud Beşe ücretimiz mukâbelesinde hâsıl olan meblağın kırk bin sekiz yüz akçesini mütevelliden ahz ve kabz itmekle biz dahi meblağ-ı mezbûreden nısf-ı hakkımıza ‘aid olan yigirmi bin dört yüz akçenin on sekiz bin akçesi mezbûr Mahmud Beşe yedinden bi’d-defaât ahz u kabz idüb ve bâki zimmetinde kalan iki bin dört yüz akçeyi hâlâ taleb eylediğimizde virmekte t’allül ider suâl olunub alıvrılması matlubumuzdur didiklerinde gibbe’s-suâl mezbûr Mahmud Beşe cevâbında fi’l-vâki’ mezbûrlar ile minvâl-i muharrer üzere şerikler olduğunu ve zikr olunan câmi ve hanın kurşunu dökmesi ücretinden hâsıl olan meblağın kırk sekiz bin yüz akçesini mütevelliden ahz eylediğini ikrâr lakin t’amiyye müzâvirât

olmağla meblağ-ı mezkûrun dört bin sekiz yüz akçesi t'amiyye için ifraz ve altı nefer adımın altmış gün t'amiyyelerine²⁶⁹ harc ve sarf olunmayub bâki kalan otuz altı bin akçenin on sekiz bin akçesini dahi mezbûrlara def' ve teslim itmekle meblağ-ı mezbûreden zimmetde bir akçe kalmamışdır deyücek ısrü'l-istintâk mezbûr Ahmed ve Mehmed cevablarında fi'l-hakika t'amiyyeleri ortadan olub meblağ-ı mezbûr kırk bin sekiz yüz akçenin dört bin sekiz yüz akçesi ikrâz ve altı nefer adamın altmış günde t'amiyyelerine harc ve sarf olduğunu her biri ikrâr ve i'tirâf itmeğın mucebiyle mezbûrân Ahmed ve Mehmed bi-vech-i m'uarızadan men' olunub mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hamis 'aşer min Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ahmed Efendi bin Hızır, Salih Çelebi bin Ali, Muslu Çelebi bin Ömer, Ahmed Beğ bin Abdullah, Ali Beğ bin Mehmed, Tatar Ali bin Abdullah, Mehmed Efendi bin Mahmud el-imam, Abdülkerim Beğ bin Abdullah, Ramazan bin Tura, Abdullah bin Mehmed ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Bursada vâki' Bazarcı Taifesinden Esseyid Ali Çelebi ibn-i İbrahim ve Mehmed bin Abdullah ve Elhac İbrahim ibn-i Elhac Mehmed ve Ali bin Muslu ve İvaz bin Receb ve Mehmed Beşe ibn-i Elhac Mustafa ve Şaban bin Sefer ve Mustafa bin Ali ve Ramazan bin Devruz ve Seyyid Mustafa Halil ibn-i Esseyid Mustafa ve Abdülkerim bin Mustafa ve diğeri Mehmed bin Abdullah nam kimesneler vesairleri meclis-i şer'de hâlâ Bazarbaşılar olan işbu bâ'isü'l-kitab Mustafa bin İbrahim nam kimesne mahzarında her biri ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb Bazarbaşımız olan mezbûr Mustafa Beğ seksen sekiz senede üzerimizde edâsı lazım gelen işтира ve serhat? ve ordu ve mühimmat karn? ve zamane vesair sene-i mezbûrede cümlemize isâbet ve tahmil matlub olan bin altmış altı guruşu defa'aten edâya iktidarımız olmamakdan nâşi üstadane olunmağla elli yedi guruş murâbaha ve on altı guruş dahi harc-ı sâire zam olundukda sene-i mersumede cümle teklifimiz min haysü'l-mecmu' bin yüz otuz dokuz guruşa bâliğ olmağla meblağ-ı mecmu' mezkûre mezbûr Mustafa cümlemize b'ade't-tevzi' meblağ-ı mecmu'-ı mezkûru ashâbından cem' ve tahsil ve mahalline sarf ve teslim itdikden sonra merkum Mustafa meblağ-ı mecmu'-ı mezbûrdan zımmetinizde kırk yedi guruş dahi bâki kalmışdır deyü bundan akdem bizden d'avaya mütesabbidi

²⁶⁹ Yemek ücreti

olduğunda biz dahi sene-i mersumede cümlemizin teklifleri mukâbelesinde makbuz-ı masrufunu ferâden hesâb ve kitab itdiğimizde mezbûr Mustafanın masrufundan fazla? mazmunundan zımmetinde iki yüz on yedi guruş izdiyâd²⁷⁰ zuhur itmekle biz dahi izdiyâd-ı mezkûru merkum Mustafadan taleb ve d'ava eylediğimizde mezbûr Mustafa dahi izdiyâd-ı merkumun mahalli sarfını i'yâne ve vech-i şer'i üzere beyan idemeyüb ancak meblağ-ı izdiyâd-ı zikr olunan teklif hîn tahsilde kendü ile mübâşir olan Elhac Mustafa bin Hüseyin ve Mustafa bin Hasan ve Göğnüklü oğlu Esseyyid Mustafa Ekertac oğlu Mehmed nam kimesneler zımmetlerindedir deyü ol-vücuyla meblağ-ı izdiyâd-ı mezkûr kendü zımmetinde olduğunu inkâr itmekle beynimizde münâza'ât-ı kesire ve muhâsemât-ı şedide vâki' olmuşdu el-hâlet-i hezihi ve sâtat-ı muslihûn ile merkum Mustafanın makbuzundan fazla zımmetinde zuhur iden meblağ-ı izdiyâd-ı mezkûr iki yüz on yedi guruşdan be-tarikü's-sulh yigirmi guruşu yedinden ahz ve kabz idüb bâki izdiyâd-ı mezkûre müte'allik d'avadan her birimiz mezbûr Mustafanın zımmeti ibra ve mezbûr Mustafa dahi meblağ-ı bâki kırk yedi guruş d'avasından ve fi'l-cümlesine merkumeden tarih-i kitâba gelince beynimizde câri olan tekâlif d'avâsına müte'allik d'ava ve imân muhâsemâtdan bizim zımmetimizi ibra'-ı 'âm kâti'ü'n-nizâ' ile ibra ve ıskât eyledi didiklerinde gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-ışrin min Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

(silik) 'inde'l-bâki bin Ali Efendi, (okunamadı) Çelebi nin el-mezbûr 'inde'l-bâki, Mehmed Çelebi bin İzzeddin mescid-i (okunamadı)dan, Osman Çelebi bin Ömer ser (okunamadı), Ali bin Şaban, Mehmed bin Osman, Mehmed ibn-i el-müezzın

Sayfa-34

Belge-1

Medine-i Bursada Ali Paşa Mahallesi sâkinelerinden olub bundan akdem müteveffân olan Emine bint-i Elhac Ebubekir karındaşı Alinin oğlu ve hasr-ı avareti olan Mehmed bin Elhac Mahmud nam şâb-ı emred meclis-i şer'de işbu uzun boylu açık kaşlı gök elâ gözlü rusiyetü'l-asl bâ'isetü'l-kitab Teymürhan bin Abdülvahab muvacehesinde bi'l-verâse takrir ve d'ava idüb mevsuf-ı mezbûr Teymürhan mevrusem merkume Eminenin câriye-i memlûkesi olub b'ade'l-vefat bana intikâl itmişken mezbûr Teymürhan

²⁷⁰ Artma çoğalma

mu'âmele-i raketeden? ebâ ve cedd mütemeddin imtinâ' ider suâl olunub rakeü'n-kiyadan tenbih olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl merkum Teymürhan cevabında fi'l-vâki' mezbûre Eminenin câriye-i memlûkesi olub lakin mersume Emine hâl-i hayatında ve kemâl-i 'akl-i sıhhatinde beni malından azad ve mülkünden ihrâc ve zemre-i harar asliyâne ancak ve idrâc itmekle eğer bana mu'âmele rakabeden? ve imtina' iderim deyü defa'la mukâbele ideceğin izâli'l-istintak ve gıbbe'l-inkâr mezbûr Teymürhandan sıdk makalin mübeyyine-i beyyine taleb olundukda 'udûl-i müsliminden Ahmed bin Hasan ve Süleyman bin Ali nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hazîrân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika mezbûre Emine hâl-i hayatının ve kemâl-i 'aki sıhhatde mevsufe mersume Teymüzhan bizim huzurumuzda malından azad ve mülkünden ihrâc ve zemre-i harar asliyâne ancak ve idrâc eyledi biz dahi hususa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'i eylediklerinde b'ade riâyete şerâitü'l-kabul sehâmedleri makbule olmağın muceviyle mevsuf-ı mezbûr Teymürhan 'akd-i b'ade'l-hükm müdde-i mezbûr Mehmed bi-vech-i mu'arızadan men' birle mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâmin ve'l-ışrin min Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Ali bin Ahmed Çavuş, İbrahim bin Mehmed (okunamadı), İbrahim Çelebi el-müezzin câmii Muradiye, İbrahim bin Cebecizade, Hasan Halife bin Ahmed

Belge-2

Medine-i Bursada Yenice Mescidi Mahallesi sakinelerinden Ümmühan bint-i Abdurrahman nam Hatun tarafından oğlu ve bey'-i âtiü'z-zikri ikrâra vekil olub Ömer bin Şaban ve Receb Dede bin Mehmed nam kimesneler meşâhedetleri ile şer'an vekâleti sâbit olan Abdulfettah Çelebi bin Ahmed Efendi meclis-i şer'-i hatır-ı lazımü't-tevkirde işbu râfi'ü'l-kitab Piri bin Veli nam kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb validem müvekkile-i mezbûrenin emlâkından olub mahalle-i merkumede vâki' bir taraftan Hasan nam kimesne mülküne ve bir taraftan validem müvekkile-i mersumenin aher mülküne ve bir taraftan mezbûr Piri mülküne ve bir taraftan tarik-i 'âma müntehi büyût-ı 'adide ve muhavvata müstemil olub senede merhum hazret-i Emir vakfına yigirmi akçe muktâ'a-ı kadimesi olan mülk-i menziline cem'i'üt-tevâbi ve'l-levâhık ve kaffetü'l-münâfi' ve'l-mürafık mezbûr Piriye 'udul-i nâ-m'alûm bir kabza? hulus ile seksan kıt'a esedi guruşa bâten bey' ve teslim ol-dahi b'ade'l-şer ve'l-kabül kabz-ı

semen ve teslim-i bey' idüb b'adel'-yevm menzil-i mahdud-ı merkum müşter-i mesfurinin mülk-i müşterisidir keyfe-mâyeşa ve yehtâr mutasarrıf olsun didi didikde gıbbe't-tasdikü'şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâni min Şa'banü'l-m'ûâzzam li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed Efendi el-imam birader-i zeyne?, Esseyyid Mustafa Çelebi bin Ahmed, Esseyyid Ahmed birader o, Ali Efendi bin Razaman el-katib, Mehmed Efendi Esseyyid Berdezade gayrihüm mine'l-hazirin

Belge-3

Medine-i Bursada Yahud Taifesinin Ashabahem? Cema'atinden olub bundan akdem hâlik olan Yasef veled-i Salamon nam Yahudinin veraseti zevce-i metrukesi Şebli nam nasraniyeye ve sulbi oğulları Orhan ve Selemun ve David nam Yahudiler ile sulbi kızı Levbe nam sağireye münhasır olduğu şer'en zâhir ve m'uayyen oldukdan sonra mezbûrun Orhan ve Selemun ve David asâlete ve sağır-i mezbûre Levbenin atası ve tesviye-i umurûna²⁷¹ kabl-i şer'den mansube vasisi olan merkume Şebli'nin babası tarafından husus-ı atiü'l-beyân vekil-i sâbitü'l-vükelası olan İsak veled-i Musa nam Yahudi vükela mahfil-i kazâda menzil-i mevkuf atiüz'zıkr şer'an vâzi'ü'l-yed idüğü sâbit olan hâbilü's-sefer Yako veled-i Menteş nam Yahudi muvecahesinde medine-i mezbûrede vâki' merhum Elhac Kemaleddin vakfının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere hâlen mütevellisi olan Abdülkerim nam kimesne hâzır olduğu halde üzerine her biri ihâle ve vekâle ve d'ava ve takrir-i kelâm idüb merhum-ı mezbûr Elhac Kemaleddin evkâfindan olub medine-i mezbûrede Yahovil? Mahallesine vâki bir tarafı Uzun Hayyat ve bir tarafı Boyacı Özden Yağub oğlu İsak menziline ve bir tarafı Sübrened? Mülküne ve bir tarafı vakf-ı mezbûr havalisine müntehi dört tahtâni ve beş fevkâni büyûtu ve bir ahuru müştemil bir bab vakf-ı menzil icâre m'ûaccele-i m'alûme ve beher şehri kırk iki akçe ücret-i müeccele-i ile mezbûrun Yasefin taht-ı tasarrufunda olub lakin babamız hâl-ı hayatında mezbûr Yakoya olan iki yüz guruş deyni mukâbelesinde menzil-i mezkûru deyn-i vaz' ve teslim itmişken hâlen mezbûr Yako menzil-i mezkûru malikâne tasarruf ider suâl olunub kasr-ı yedine tenbih olunması matlubumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Yako cevabında hâlik-i mezbûr Yasef tarih-i kitabdan on sene mukaddem hâl-i hûyutunda ve kemâl-i sıhhatinde menzil-i mahdud-ı mezkûru m'arifet-i

²⁷¹ İşlerin görülüb neticeye bağlanması

mütevelli ile iki yüz esedi guruşa bâna fâri' ve tefviz ben-dahi tefviz ve kâbul ve mukâbele-i tefvizde²⁷² olan meblağ-ı mezkûr iki yüz guruşu yedinden tamamen b'ade'l-ahz ve'l-kabz menzil-i mevkuf mezkûr hak-ı mefvuzum olmağın ânâ binaen zabt ve tasarruf iderim deyü def' ile mukâbele ve evkâf-ı mezbûre mütevellisi olan Abdulkerimin hat? ve hatmimiz hâvi ve bin seksen sene-i şehri Rebiülaherin evâil tarihiyle müverrih min külli'l-vücûh takriri kavli-şer vech-i muvâfik ve tefviz ve tefvizi nâtık²⁷³ temessük ibrâz idicek izâlen istintâk ve 'akibü'l-inkâr mezbûr Yakodan masmun temessük-i mezkûru isbât için beyyine taleb oldukda icârî hâl-i Orhan veled-i Menteş ve Raslaman veled-i Selemon ve Musa veled-i Salamon nam Yahudi li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hazırân olub istihâd olunduklarına fi'l-hakika hâlikin mezbûr Yasef hâl-i huyûtunda ve kemâl-i 'akl ve sıhhatinde tarih-i kitabdan on sene mukadem menzil-i mahdud-ı mezkûr m'arifet-i mütevelli ile mezbûr Yakoya bizim huzurumuzda iki yüz esedi guruşa fari' ve tefviz

Sayfa-35

(Sayfa 34'ün devamı)

ve bedel-i tefviz-i mezkûru vech-i muharrer üzere tamamen b'ade'l-ahz ve'l-kabz mütevelli-i vakf-ı mezbûr-ı mersum Yako medine-i temessük-i mezkûru virdi biz bu husa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü mürûr-ı med'yun-ı mezbûrun muvecehesinde evâen şehâdet-i şer'iyye eylediklerine b'ade râi'yete şerâitü'l-kabul şehadetleri makbule olmağın muvassıla-ı med'yun-ı mezbûrun tevcih ve mu'âvenan men bir-le mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü'l-hâdi ve'l-ışrin min şerh-i Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Esseyyid Mehmed Çavuş bin Esseyyid Mehmed, Mehmed Çelebi bin Şaban el-muhzır, Abdülbani bin İbrahim, Mehmed Halife bin Osman el-müezzın, Baba Ali bin Abdullah, Mustafa Fakig kâtibü'l-huruf

Belge-1

Medine-i Bursada müzâfatından Sahra Nahiyesine tâbi' İsa Beğ nam karye ahalisinden işbu ashâbu'l-kitab Halil Çelebi ibn-i Abdülkeri ve İbrahim bin Mehmed ve Ali bin Receb ve Şeyh Mehmed bin Mustafa ve Receb bin Yunus ve Mehmed bin Elhac

²⁷² İhale

²⁷³ Koşan söyleyen

Fazlullah nam kimesneler vesairleri meclis-i şer’de her biri takrir-i kelâm ve t’abir-i ‘ani’l-merâm idüb karye-i mezbûre sakinlerinden olub sağırânımız r’ai’i den Derviş bin Mehmed ve Esseyyid İbrahim nam kimesneler karye-i mezbûre toprağında câri Delice nam nehr üzerinde vâki’ Ak Köprü demekle m’aruf olan köprünün cânib-i garbisinde medine-i mezbûra giden tarik-i ‘âm üzerinde tururlar iken tarih-i kitabdan bir gün mukaddem b’ade’l-‘asr²⁷⁴ üzerlerine yıldırım inüb yâ meraba? t’eâla mezbûr Derviş fevt olub ve mezbûr Esseyyid İbrahim belinden aşağısı felc olmuşdur cânib-i şer’den üzerine varılıb vâki’ hâl mahallinde keşf ve tahrir olunması matlubumuzdur didiklerinde savb-ı şer’den Mevlana Hasan Efendi bin Mehmed irsâl olunub ol-dahi zeyl-i vesikada muharrerü’l-esâmi olan müslimin ile üzeri varub b’ade’n-nazar fi’l-hakika mezbûr Dervişin vücudunda cerâhat olmayub ve tarih-i mezbûrda vakt-i mezkûrda medine-i mezbûra giden tarik-i ‘âm üzerinde tururlar iken mezbûr Dervişin yüzünün sol cânibine yıldırım inüb yâ meraba? t’eâla mezbûr Derviş fevt ve mezbûr Esseyyid İbrahim belinden aşağısı felc olduğunu b’ade’l-m’uâyene Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir b’ade mu’ayyen olunan Çukadar Süleyman Beşe ve Muhzır Receb ile meclis-i şer’e gelüb vuku’û üzere inha ve takrir itmeğın mâ-vâka’ bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmü’l-hâdi ve ‘aşer min şerh-i Recebü’l-ferd li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Ahmed bin Mehmed ‘an karye Hazır?, Halil bin Yusuf ‘an karye-i Aksaka be-kazâ-i Yenişehir, Esseyyid Mehmed bin Bayram ‘an karye-i Katırlı be-kazâ-i Gemlik, Mehmed bin Ahmed ‘an karye-i Hasan

Belge-2

Medine-i Bursada merhum Gazi Hüdevândigar türbe-i şerifinde medfun merhum Şehzade Sultan Mehmed Han Evkâfi Akça nam karye sakinlerinden Mustafa bin Mehmed Beğ nam kimesne meclis-i şer’i hatır-ı lâzımü’t-tevkirde işbu râfi’ü’-kitab Abdurrahman bin Şah Veli nam kimesne mahzarında vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Elhac Ali huzurunda ikrâr-ı tâm takrir-i kelâm idüb karye-i mezbûre sunuru dâhilinde vakf-ı mezbûr toprağında lede’l-ahali ve’l-ciran m’alûmü’l-hududesinde vakf-ı mezbûr elli akçe mukâta’ası olan harabe değirmen ocağı mezbûr Abdurrahmana elli esedi

²⁷⁴ Öğleden sonra

guruşa bey’-i bât-i sâhîh-i şer’i ile bey’ ve teslim ol-dahi minvâl-i muharrer üzere işтира ve teslim ve kabul eyledikden sonra yine vakf-ı mezbûr arazisinden olub bir canibi mârû’z-zikr değirmen ara’e ve bir canibi dereye ve bir canibi Bulgurzade nam müteveffânın sağirleri yedinde olan Çorak Tarla dimekle m’ruf olan tarlaya ve bir canibi dahi bâyi’-i mezbûr²⁷⁵ tarlasıyla mahdud tahmimen bir dönüm arazinin din-i hak-ı tasarrufuna müteveli-i mezbûr m’arifetiyle mezbûr Abdurrahmana dört esedi guruş bedel mukabelesinde ferâğ ve tefviz idüb ol-dahi minvâl-i muharrer üzere tefviz ve kabul eyledikden sonra semen-i mezkûre ile bedel-i merkumdan müctemi’ olan on esedi guruşu tamamen mezbûr Abdurrahman yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim b’de’l-yevm mârû’z-zikr değirmen mülk-i müşterası ve zikri mürûr iden arazi hak-ı tefvizdir keyfe mâ-yeşa ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i mâ-vâka bi’t-tâleb ketb olundu fi’l-yevmü’s-sabi’ min şehr-i Şabanü’l-mu’azzam li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Esseyyid Mahmud bin Esseyyid Abdurrahman, Osman bin Ömer, Mümtazbin İbrahim, Baba Ali el-muhzır

Belge-3

Dârû’s-selâtinü’l-kadime Bursa el-mahruse mahalâtından Kiremitçizade Mahallesi sükkânından Ahmed bin Mahmud nam kimesne mecli-i şer’i hâtır-ı lâzımü’t-tevkirde işbu râfi’ü’l-kitab zahrü’l’âya’n Elhac Halil Ağa bin Mehmed mahzarında bi-tâvviha ikrâr ve i’tirâf idüb mahruse-i mezkûrede Hoca Menteş Mahallesinde vâki’ bir tarafı Aişe Hatun menziline ve bir tarafı Selpur Elhac Ebubekir menziline ve bir tarafı Hasan Çelebi menziline ve taraf-ı râbi’ tarik-i ‘âmâ müntehi eşcar-ı müsmire ve gayri müsmireye müştemiş bir kıt’a mülk-i hadikamı cemi’i tevâbi’ ve’l-levâhık ve kâffeti’l-menâfi’ ve’l-merâfıkı merkum Elhac Halil Ağaya kırk iki esedi guruşu tamamen bey’ ve teslim ol-dahi vech-i muharrer üzere b’ade’l-işтира ve’t-teslim semeni olan meblağ-ı mezkûr kırk iki guruşu müşteri-i mezbûr yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fimâ-b’ad hadika-i mahdud-ı mezkûre merkum Elhac Halil Ağanın mülk ve müşterasıdır keyfe mâ-yeşa ve berid mutasarrıf olub didikde gıbbe’t-tasdikü’ş-şer’i mâ-vâka bi’t-tâleb ketb olundu tahriren fi’l-yevmü’l-hamis min şehr-i Recebü’l-ferd li-sene tıs’in ve elf

der kenar: hadika-i mezbûre vakf olmuşdu

²⁷⁵ Satan kişi

Şühûdü'l hal:

Mehmed Ali bin Ali, Hasan Efendi bin Mehmed el-imam (silik), Elhac Hasan bin Elhac Mustafa (okunamadı) Mehmed Çelebi bin Mehmed, Mehmed bin Derviş, Elhac Oruç bin Mustafa

Sayfa-36

Belge-1

Vakıfname

Elhamdülilleh el-hamdü'l-enbiya ve's-salâvatı 'alâ nebiyyene eşrefü'l-vatr ve 'âlallah ve ashâbü e'd-dinehüm nücûm el-hadi amma b'ade hüccet-i şer'iyet ve vetifete sariha-ı mer'iyeye Elhac Halil Ağa ibn-i Mehmed el-bâni cümeleten câmi'kal'a min mahallât-ı Bıusa el-mahruse ikrar ve i'tirâf hâl-i sıhhat akâredü'l-şer'iyeye ve nefâzen ve tavilei'l-mer'iyeye bâni-i kad-ı vakf ve mübeyyine-i beyyine saffete ve tavnete ve ahiyye hasbete'n-lillah ve Talizbzade meblağen kadrihü'l-kâridihüm hem hamse miyete dirhem fazla birinci? fi'l-vakt b'ade hâkirden hâle ve mahzulen metalih ve şartü'l-vâkıfû'l-mezbûrân teskile ve (okunamadı) el-meblağü'l-mezkûr bi'l-muâmeletü'l-şer'iyeye ve'l-mürabahana el-mer'iyeye fimâ hasılâmdan (okunamadı) el-avârız sairü'l-tekâlifü's-sultaniye'l-hadika el-mevkufe ilâ hatip camii paşaya el-mahruse-i mezbûre el-vekâlet-i celile Hoca Menteşden mahallât-ı Eşrefeddin el-mahrusetü'l-merkume Almaklı hududu te'alâ mülk-i Aişe Hatundan taraf ve ilâ mülk-i Elhac Ebubekir taraf ve ilâ mülk-i Hasan Çelebiden taraf ve ilâ tarikü'l-âmdan taraf el-müştemil âlâ eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmire âlâ (okunamadı)lâ yehtez minha şey'-i cihetü'l-âvârız ve tekâlifü's-sultaniye li-tağrifü'l-sarf ileyha be-mürurü'l-eyyâm be-sarf-ı hâsıldan (okunamadı)ilâ'l-fukara ve şartü'l-tevliyet len-yekün mütevâliyan âlâ vakf avârız Hoca Menteşü'l-mezbûr vesair ileden nasb-ı müteveli-i 'aleyh li-ecli't-tescil ve't-tamam emirü'l-vakf ve't-tekml ve hüve'l-ricâlü'l- (okunamadı) Elhac Oruç bin Mustafa ve hüve'l-teslimine sarfû'l-müteveliyin min sair evkâf teslimen ve tesellimen sahihîn-i mer'iyîn vakfen ve habsen sahihîn-i şer'iyin ikrâren sahihân şer'iyân ve i'tirâf-ı sarihân mer'iyîn medsidekamdan? kabe'l-müteveli'l-mezbûr vecâhen ve şifâhen felimmâ'lü'l-hâl (okunamadı)hede'l-minvâl hükm-i hâkimü'l-mevki' 'aleyhü'l-mütevekki bir zâh mevlezade izzehu ve 'aleyh-i be-sacite'l-vakfû'l-mezkûr evvelân 'âli râi' ilâ (okunamadı) 'âla 'aleyh-i rahmetü'l-mülkü'l-bâri sem-i billüzum 'âli râi' ilâ hâminü'l-himameyn b'ade ez sudurdan el-vakfû'l-mezbûr deavi'l-rücu' ve'l-mütenneğü'l-

mütevelli ‘âle’l-vechü’l-meşru’ ‘âlimen be-tefâsili’l-hilâfû’l-mecmu’dan mesâilü’l-nükûd beyne’l-eimmü’l-islam ve’l-‘alimü’l-eşrâf fesar vakfen sahihen şer’iyyen lâzîmen hâizen mahalde el-ceyşü’l-cüyûz tebdile ve tağbire hurrire zelik ve hurrire fi’l-yevmü’l-hâmis ve’l-‘ışrin şehr-i recebü’l-mürecceb li-sene tıs’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Mehmed Çelebi Ali el-müderris, Abdullah Efendi el-kâtib, Hasan Efendi bin Mehmed el-ima be-mahalle-i Hoca Menteş 928, Elhac Hasan bin Mustafa, Pir Mehmed Çelebi bin Mehmed, Ahmed bin Mahmud, Mehmed bin Derviş, Mehmed Çelebi el-müezzin

Belge-2

Vakfiye

Be-zikrû’l-mülkullâhi ve hüve’l-vâkıf ‘âla külli şey’i fahide hüccet-i sahihet-i şer’iyyete be-arb-ı mazmun ‘an zikr-i mâ hüve ikrâr ve i’tirâf fi meclis-i şer’-i şerif ve mahfe-i e’d-dinü’l-münif sâhibü’l-hayrât ve tâlibü’l-nezaratü’l-(okunamadı) Elhac Halil Ağa ibn-i Mehmed uşakın be-mahalle câmi kal’a min mahallâtü’l-Bursa el-mahruse bânen kad vakf hayt ve beyt sâfine ve tavine ve afiyete hasbete’n-lillah-ı te’ala ve taliyyenü’l-mürazât türbe ilâ ‘âle mâkule ve mülke ve bedihi ve hat-ı tasarrufa ilâ ilâ fi sudur b’de’l-vakf minha ve zalik cemi’iü’l-hadika el-vâkı’a tahmiline Hoca Menteş bi’l-mahrusetü’l-mezbûrü’l-mahdud be-mülk-i Aişe Handan taraf-ı be-mülk-i Elhac Ebubekirden taraf ve be-mülk-i Hasan Çelebiden ve bi’t-tarik-i ‘âmdan taraf-ı müştemiş ‘âla eşcar-ı müsmire ve gayri müsmire bi’l-mahdud ve kaffete makufiha? ve tevmiri’l-hadikai’l-mezbûreyi külli sene ‘âlâ hasbü’l-mu’tâd ve tasarruf-ı cemi’i mâen hasılâtdan el-icarei’l-mezbûre li-küllî min yekûn Hatib El-câmii Şerefeddin Paşa el-vâkı’ be-vakfû’l-m’aruf (okunamadı) bi’l-mahrusetü’l-mezkûre (okunamadı)el-mezbûr yekûn vakfen ‘âle’l-fukâra ve şartü’l-tevliyyete lenfisetü’l-münife madâm fi kaydü’l-hayâtü’l-ebine ve b’ade vefâtihi yasirühü’t-tevliye min yekûn mütevellien ‘âla vakf camii Şerefeddin Paşa el-mezbûre vakfen ve habisen sahihîn şer’iyyîn ve sellimen ilâ min nasb mütevelliyen-i aleyh li-ecli’t-tescil olan emirü’l-vakf ve’t-tekmil ve hüvel er-ricâlü’l-med’u Elhac Oruç bin Mustafa ve hüve tesellimha min ‘âle’l-vakfiyyete teslimen sarihi-i mer’iyyîn (okunamadı) şer-i emrü’l-vakfû’l-merkum reci’ü’l-vâkıfû’l-mersum ‘an vakfa ve imtina’ü’l-mütevelli-i mezbûr ‘an ellezi hükmü’l-hâkimü’l-mevki’ ‘âla hezi’l-kitab mütevakkiyyetü’ş-şerif el-mestân be-sacetü’l-vakfû’l-mezbûr ve (okunamadı)fi hususen ve hücumu ‘alimen zabten kable’l-hilâfû’l-harise beyne’l-immet el-islâf fezâretü’l-

hadikai'l-mezbûre sahihen şer'iiyen müebbeden efhaleden (okunamadı) bedele b'adel b'ade-mâsmu' (okunamadı) musluhiddin innallah-ı semi'ü'l-'alim ve icarü'l-vakf 'âle'l-hicce etvâdü'l-kerim cerri zalik ve hurrire fi'lyevmü'l-'ısrin şehr-i Recebü'l-ferd li-sene tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed Çelebi bin Muslu el (okunamadı), Abdi Efendi el-kâtib, Hasan Efendi bin Mehmed el-imam be-mahalle-i Hoca Menteş, Elhac Hsan bin Elhac Mustafa mancınık?, Pir Mehmed Çelebi bin Mehmed, Mehmed Çelebi el-müezzin, Ahmed bin Mahmud, Mehmed bin Derviş, Baba Ali bin Abdullah, katibü'l-huruf Mustafa Feyzi

Sayfa-37

Belge-1

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülilleh ve's-salâvatü âlâ nebiyene Muhammedü'r-resul ve ashabü'l-menâdin bâ-daya imma b'ad bu huruf-ı müttekin temasıhhat ni'âmının tahrir ve inşâsına bâdi' ve takdir ve imlâsına duâcı mütemâdi oldur ki min 'âmel-i salihân min zikr-i evâsıtı ve hüve müminü'l-ayaya mazmun garat-ı meşhuninden musaddar ve 'âmelen bu kavlı beni'l-muhtar savetullahu'l-'aliyle mülkü'l-'izâr dâmetayn (okunamadı) ittika' 'inde'l-implâü'l-'ayn süls? 'alem-i 'ilm-ü yentakı'ye ve sadaka-i hayrat ve veled-i sâlih yed'ülü hadis-i şerif mazmun-ı atika ve tenbiden haberdar olan erbab-ı hayrât ve ashâb-ı hayrâtdan fahrü'l-kuzât zahrü'l-vülâ Eşşeyh Mehmed Efendi ibnü'l-merhum yusuf Efendi meclis-i şer'i nebevi ve mahfil-i dîn mastuğvide ikrâr-ı şer'iyesi hâiz tasarrufât meri'iyesi kâhir olduğu halde vakf-ı atü'l-beyana li-ecli't-tescil mütevellî nasb ve ta'yin eyledüğü Mehmed Çelebi bin Ahmed mahzarında bi't-tavvihi's-sâf ikrar ve i'tirâf idüb mahruse-i Bursa hamiyet 'ani'l-mahruse mahallâtında Kara Şeyh Mahallesinde vâki' olub arazisi mukata'âlî medine-i münevvere vakfı ve binâsı mülk-i olub iki taraf İbrahim Çelebi bin Sunullah Efendi menzilin ve tarafı râbi' tarik-i hâs ile mahdud olub tahtaniyesi ve fevkâni oda ve iki beyt-i süfla ve üç sofayı ve iki sofaların altında ve iki zir-i zemini ve tahtani matbahı ve bir firunu ve üç habiye-i mâ-i câriyi ve muhavvata zât-ı eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire ve hariceyesinde dört bab fevkâni oda ve bir habiye-i mâ-i câriyi müştemiş olan mülk-i menzili cemi'i tevâbi' ve levâhıkı kaffete'l-mürâfıkı ile hasbetenlillah-i te'âla ve talebü'l-murassat vakf-ı sahih-i şer'i ve hasb-i sahih mer'i ile vakf ve habs idüb mütevellih şart eyledim ki ben hayatda oldukça

menzil-i mevkuf mezbûrede sâkin ve tevliyetine dahi mutasarrif olması vefatından sonra evlâdım ve evlâd-ı evlâdım ve evlâd-ı evlad evlâdım neslen b'ade nesl ile'l-inkirâz sâkine olanlar ve her biri nevbet süknâsından (silik) şer'i şerif tilâvet idüb müevven tevabi ve mecd? ve ihda ihda ideler mebud? inkirâz evlâd i'yâz el-halikü'l-ib'âd balâda zik olunan ümm-i veledim ve m'utakım Arife bint-i Abdullah madamki nefsinin zevc-i âhere tezvic ve (okunamadı) menzil-i mezbûrede sâkine evvela mezkûre Arifenin vefâtından sonra menzil-i mezbûru mahrus-e-i mezbûrde medine-i münevvere salavatullah ve selamet-i âlâ münevverihâ evkafına müteveli olanlar zabt ve ecr-i misli ile ahire icâr idüb icâresinden hâsıl olan meblağı sâl be-sal²⁷⁶ medine-i münevvere fukârasına irsâl ideler deyüb menzil-i merkum mevkufu li-ecli't-tescil müteveli nasb eylediği mezbûr Mehmed Çelebiye teslim idüb ol-dahi teslim ve vakfiyet üzere zabt eyledikten sonra vâkıf-ı müşârünileyh sıhhat-ı rücû'a 'atıf olub şöyle d'ava ve takrir-i kelâm eyledikde vakf-ı 'akâr hazret-i imam-ı 'azâm ve imam-ı fahim katında sahih olmayub ve vâkıf-ı münka't vakfi nefsine şart itmekle vakf-ı mezbûr bâtil olduğuna binâen menzil-i mezbûrun vakfiyesinden rücu' itdim deyüb menzil-i mezbûru müteveli-i mezbûr Mehmed Çelebiden azh ve mülkiyet üzere tasaruf murâd idüb masumet ve niza' eylediklerinden sonra müteveli-i mezbûr cevab virüb fi'l-hakika hâl-i bast olunan minvâl üzeredir lakin hazret-i imam-ı eba Yusuf katında vâkıf-ı muhayyer vakfiyet dimekle vakf-ı sahih ve lâzım olub ve nefsine şart dahi mu'attal vakf olmaz ve imam-ı Mehmed hazretleri katında b'de't-teslim ilâ müteveli-i vakf lazım olur deyüb neslimden işâ' idüb hâkim-i mevki' tevba-lehü ve hüsn-i hâb hazretleri huzurunda müteâfi'an ve hasıl hükme talibân olduklarında hâkim-i müşârünileyh sebi'ullah n'ime 'aleyh mülâhaza ve tekfir idün cânib-i vakfi evvelisi görmeğin 'âlîmen bi'l-hilâf vakf-ı mezbûrun sıhhat lüzûmuna âlâ râi min berri lüzumuna beyne'l-imme vakf-ı mezbûr vakf-müebbed olub naks ve naksına mahâl ve tebdil ve t'abire mesa'-ı 'adimü'l-ihtimâl evladı femen-i bedelde b'ade (okunamadı) Aleeddin b'aden innallah-ı semi'ü'l-âli ve aherü'l-vakf 'âle'l-hüccacü'l-kerim (okunamadı) ve hurrîre fi'lyevmü'l-sâni min şehri Ramazanü'l-mübârek li-sene tıs'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Fahrü'l-müderresin Mehmed Efendi, Fahrü'l-sadât Esseyyid Hüseyin Çelebi bin Elhac Hüdavirdi, Mehmed Efendi bin Elhac Şaban, Mehmed Efendi bin Elhac Osman el-

²⁷⁶ Yıl yıl

imam, İbrahim Efendi bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Sunullah, Ali Çelebi bin Mustafa, Receb Halife bin Hızır el-müezzîn, Şahin bin Abdullah el-hatib, (okunamadı) Yusuf Çelebi el-imam ve gayrihüm mine'l-hazirîn

Sayfa-38

Belge-1

İşbu orta boylu açık kaşlı gök ela gözlü rüsiyetü'l-asl bâ'isü'l-kitab Eftâde bint-i Abdullah mahfil-i kazâda bundan akdem vefât iden Mevlana Mehmed bin Ahmed nam müteveffanın validesi İhsan bint-i Sinan nam Hatun mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb Mevla-yı müteveffa-yı mezbûr Mehmed beni hâl-i hayatında kemâl-i 'akl-i sıhhatinde mahzar-ı müsliminden i'tâk vesair harar-ı asliyat zemresine ilhak eylemişken hâlen mezbûre İhsandan olmak ze'amıyla bana vaz'-i yed murâd ider suâl olunub takrirleri tahrir ve muhtefî ba'de'l-hükm kasr-ı yedinen olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûre İhsan Hatun cevabında fi'l-vâki' oğlu müteveffa-yı mezbûr Mehmed hâl-i hayatında ve kemâl-i 'akl-i sıhhatinde mezbûre Eftadeyi i'tâk eylediğini bi-tavviha ikrar ve i'tirâf eylemeğin mucebiyle merkum Eftadenin mahtakına hükm ve mezbûre İhsan Hatunun kasr-ı yedinde men-birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü's-sâbi' min Şevval-i mükerrerem li-sene tis'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ahmed Ağa bin Abdullah, Mehmed bin Veli, Bayram bin Nasuh, Esseyyid Hüsnü bin Abdullah, Elhac Abdurrahman bin Elhac Mehmed

Belge-2

Medine-i Bursada zeylinde Atcılar kurbunda vâki' merhum Zekeriya Efendi Evkafından olan Sadalık? ashabından işbu ashabü'l-kitab Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin Halil ve Mahmud bin Mustafa ve Ebubekir bin Ahmed ve Elhac Mustafa bin Elhac Cafer ve Elhac Ali bin Osman ve Elhac Mehmed bin Hüseyin ve Elhac Mehmed ibn-i Yusuf nam kimesneler mahfil-i kazâda Hacı Mehmed bin Hasan ve Mustafa bin Osman nam kimesneler mahzarlarında üzerlerine her biri takrir ve d'ava idüb Sadalık?-ı mezkûre ashâbından bağımızı? bağlarının otunu devât ve mevatını sahiblerine bey' itmekle ashâb-ı zevatıyelerini bizim bağcılarımızda dahi r'aiyetden münfek olmamağın bağcılarımızın handukların yıkub ve fidanlarımızı kırub çiğneledüb külli mezarları olduğunu der-i devlete i'lâm eylediğimizde men' ve def' olunmaları babında yedimize fermân-ı âli i'âta olunmuşken hâlen mezbûrlar muhâlefet idüb bu sene bağlarının otunu

devâtı ve mevâtını sahiblerine bey' idüb ve ashâb-ı zevâti dai bu bahane ile danelerini? bizim bağlarımızda dahi r'ai itmeleriyle handuklarını yıkub çekdürüb ve külli zaruret hâli değıllerdir suâl olunub men ve def' olunmakarı matlubumuzdur deyü mazmûnı min külli'l-vücûh kavlı-i meşruhlarına mutâbık ferman-ı âli ibrâz eylediklerinde gıbbe's-suâl fi'l-vâki' mezbûrlar bağcılarında r'ai itmekle külli zararları olduğı ikrâr ve i'tirâf eylediklerinde ber-muceb-i emr-i âli ashâb-ı zevatalarını? Sadalık-ı mezkûrede r'ai itdirmemek için mezbûrân Hacı Mehmed ve Mustafaya ber-vech-i ekid mütebeyyine-i te'kid olunub mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü's-sâdis min [Şevval-i mükerrerem] li-sene tis'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Hasan Çelebi bazarbaşı, Ali Beğ bin Mehmed, İbrahim Ağa bin Ahmed, Mehmed bin Mustafa, Hüseyin Çelebi bin Süleyman, Baba Ali bin Abdurrahman ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursada hâlen beytü'l-mâl-ı emini olan işbu râfi'ü'l-kitab fahrü'l-akran Ahmed Ağa ibn-i Abdullah meclis-i şer'i şerif enverde tahrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb tarih-i kitabdan yüz gün mukaddem medine-i mezbûrede Uzun Çarşu nam sükda ibkâen ahz olunub abakına masraf olmağıla nafaka takdiri ile bana teslim olunan orta boylu sarı ela gözlü rusiyetü'l-asl Mustafa bin Abdullah nam ğalamın bu ana değın sahibi zuhur itmeyüb hâlen müddet-i örfiyesi nizam? olmağıın kanun üzere ğalam-ı mezkûru bila izn virilme murâdıdır deyü bin doksan senesi Şabanü'l-mu'azzamının ikinci günü tarihi tahbile? müverrihe nafaka hücceti ibrâz itmeğın 'ilâm-ı mezkûr müddet-i örfiyesi nizam olduğı zâhir ve mütebeyyin olmağıla ğalâm-ı mezbûru semen-i misline? b'aid ve semeni hıfza emin-i merkum Ahmed Ağaya izn virilüb mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü's-sâni min Şevval-i mükerrerem li-sene tis'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ahmed Beğ bin Abdullah, Osman Çelebi bin Ömer, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Eyüb bin Cafer, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-4

Medine-i Bursada Elvan Beğ Mahallesinde sakin iken bundan akdem mezbuhan fevt olan Bali bin Hüseyin nam kimesnenin zevcesi Rabia bint-i Mustafa nam Hatun ve validesi Aişe bint-i Ahmed nam Hatun ve sulbi oğulları Salih ve Mehmed ve Ali ve

sulbiye kızı Fatma nam sağârın cemi'leri ve vasileri ve mezbûre Aişe tarafından vekil-i müseccel olan Veli bin Hüseyin nam kimesne ve mezbûre Rabianın li-ebeveyn karındaşı molla Ahmed bin Mustafa nam kimesne mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitab Mustafa Halife ibn-i Şaban nam kimesne mahzarında her biri vekâlete ve vesâyet üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb müvekkilitan-ı mezbûrtânın mevruteleri mezbûr Baliya tarih-i kitabdandır beş gün mukaddem mahalle-i mezbûrede salihan olduğu menzili kapusu önünde kabl-i salavatü'l-fahireden mezbûre katl olunub mezbûr Baliyu kapusu önünde bırakmışlardır mezbûr Mustafa Halifeden mazanna²⁷⁷ ittihâz idüb suâl olunsun didiklerine gıbbe's-suâl ve 'akibü'l-inkâr vekilân-ı mezbûrandan d'avalara mutâbıka beyyine talep olundukda etyân-ı beyyineden izhâr-ı muharrer idüb etyân-ı beyyine için istihmâl idüb etyân-ı beyyineden 'âciz ve zâhir olub semen dahi virmekle beher şer'an? mürurundan sonra mezbûr Mustafa Halifenin mahallesi ahalisi bi-cemi'him mezbûrun hüsn-i hâlini haber virüb ve nefesine dahi kefil olmaları ile mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü'l-ısrin min Şevval-i mükerrerrem sene 1090

Sayfa-39

Belge-1

Dârü's-selâtin'l-kadime Bursa el-mahrusede Bezzazistan ahalisinden işbu ashâbü'l-kitab Elhac Mehmed bin Abdülcelil ve Abdurrahman bin Abdullah ve Receb bin Ali ve Elhac Lütfullah bin Elhac Mustafa ve Elhac Abdurrahman bin Elhac Süleyman ve Ahmed bin Abdullah ve Elhac Mehmed bin Hüseyin ve Elhac Abdülgani bin Abdullah ve Elhac İlyas bin Hızır ve Ebubekir Çelebi bin Hasan nam kimesneler vesaireleri bi-ecmâhim mahfil-i kazâda sâlifü'l-beyân Bezzazistanda vâki' mizan harid? Küçük mukâta'asına hâlen ber-vech-i iltizam emin olan Elhac Davud Ağa bin Elhac Yusuf mahzarında her biri takrir-i d'ava idüb kadimü'l-eyyâmdan ilâ-hezeler Bezzazistanda bey' ve şira olunan şehri her yerin her altı yüz on dirhem meridir? nakf olmak üzere her nakdesininden yigirmişer akçe resm-i havi ve ikişer akçe der ebine ki cümle yigirmi ikişer akçe alınub bu ana gelince bir akçe ziyade talep olunagelmediğinden mâ'da fûruht olunan her biri nakd-i harid için vech-i meşruh üzere resm-i mizaniye virilen meblağ-ı mezkûr yigirmi iki akçeyi sair mukâta'atdan alınan ve taraf-ı (okunamadı) akçe râic olan minvâl üzere virülün ber-vechle m'utâd-ı kadime ve olagelmiş muhâlefetimiz yoğiken hâlen emin-i mezbûr Elhac Davud Ağa mu'tâd-ı kadime muğayyer fûruht

²⁷⁷ Bir şeyin vücudunun zannolunduğu yer, zan götürün

olunan her bir nakde şehri harideden üç semen resm-i mübini almak üzere hilâf-ı inha bir tarik ile taraf-ı saltanat-ı ‘aliyyeden emr-i şerif ihrâc ve imdâd eyledim deyü emin-i merkum Davud Ağa her nakd harid için üç semen talebiyle (okunamadı) ta’ciz ve rencideden hâli değildir hakikat-i hâl husus-ı mezkûr vukuf ve ıtlağı olan ayân-ı eşrafdan istihbar ve suâl olunub heberleri ketb ve terkim ve sureti yedimize def’ ve teslim ve emin-i mezbûr vaz’-i kadimden ziyade resm talebinden men’ olunması matlubumdur didiklerinde ‘udûl-i müslimin ve ahrâr-ı müvahhidinden olub li-ecli’l-izbâr meclis-i şer’e hâzırın olan ‘umdetü’l-muvahhidinü’l-kiram Nazlı Abdülibad Efendi ve Mahmud Beşe bin Hasan ve Elhac Bayram bin Halil ve Esseyyid Abdülibad Çelebi bin Esseyyid Ali ve Hüseyin Efedî ibn-i İbrahim ve Esseyyid Haydar ve İsmail Çelebi bin Hüseyin ve Elhac Derviş bin Elhac İbrahim nam kimesnelerden istifsâr olundukda fi’l-hakika kadimü’l-eyyâmdan bu ana gelince fûrûht olunan her nakd şehri cerideden vech-i muharrer üzere ancak yigirmi iki akçe resm-i mübini ve derabına? alınageldiğini her biri ‘âla-tarikü’ş-şehâde emin-i mezbûr muvecehesinde ihbâr itmeğin mucebiyle emin-i mezbûr Elhac Davud Ağa her bir nakd şehri harid için alınagelen yigirmi akçeden ziyade bişey talebden men’ birle mâ-vâka’ bi’t-taleb ketb olundu tahriren fi’l-yevmü’s-sâni-i ‘aşer min Recebü’l-ferd li-sene tis’in ve elf

Şûhûdü’l hal:

Mehmed Çelebi bin Ali, Ebubekir Çelebi ed-dellâl, Ahmed Beğ en-nüvvâb, Osman Çelebi bin Ömer, Baba Ali bin Abdullah, Katib Mustafa Feyzi ve gayrihüm

Belge-2

Mahruse-i Bursada Hazret-i Emir kuddise sırrahü’l-hafîr mahallesi sükkânından Mustafa bin Ali nam kimesne meclis-i şer’i hatır-ı lâzımü’t-tevkirde li-ebeveyn hemşiresi olan işbu bâ’isü’l-vesika Neslihan Hatun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede râfi’ bir taraftan menzil-i Baçoğlu Mustafa nam kimesne menziline ve bir taraftan kendi menzilime iki taraftan tarik-i ‘âma müntehi bir bab beyt-i süfla ve bir mikdar muhavvatayı müştemiş olub senede merhum ve mağfurun leh Hazret-i Emir vakfına otuz akçe mukâta’a-ı kadimesi olan kendi menzilimden hafren? bir kıt’a mülk-i menzilimi hemşirem mezbûre Neslihana kırk bir esedi guruşa bâten bey’ ve teslim ve ol-dahi vech-i muharrer üzere b’ade’l-iştira ve’l-kabul semeni olan meblağ-ı mezbûr kırk bir guruşu hemşirem merkume Neslihan yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim b’de’l-yevm menzil-i mahdud-ı mezkûr hemşirem mezkûre

Neslihan mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşa ve yehtar mutasarıf olsun didikde gıbbe'l-tasdikü'ş-şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü't-tâsi min Şevval-i mükerrerem li-sene tis'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Ahmed Efendi bin Yunus, İlyas bin Hacı Abdi, Hacı Ömer bin Muslu, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Bursa kurasından Eski Kaplıcada merhum hazret-i deşâr-ı Sultan Gazi Hüdavendigâr Camii şerifinde müezzin olan işbu râfiü'l-kitab Mehmed bin Elhac Ali nam kimesne mahfil-i kazâda camii şerifinde merhum müşarünileyhin evkafı mütevellisi olan Ahmed Ağa ibn-i Mehmed nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb bundan akdem camii merkumda yevmi dört akçe vazife ve senede üç müd hinta cerre ile müezzin olan Bayram fevt olub zikr olunan müezzinlik taraf-ı saltanat-ı 'aliyyeden bana tevcih ve yedime berât-ı şerif i'ta olunub lakin zikr olunan üç müd hinta cerre ile sehven ibra itmede kayd olunmamağın ben-dahi asitâne-i sâadetde Andolu Muhasebesi defterlerine mürâca'at eylediğimde zikr olunan müezzinlik yevmi dört akçe vazife ve senede üç müd hinta cerre ile mezbûr Bayram fevtinden bana tevcih olunduğu mâlum ve mukayyed bulunduğ ve der-kenar mucebince yedime müceddeden berât-ı 'alışân i'ta olunmağın ben-dahi yedimde olan cedit berât mucebince zikr-i âti üç müd hinta cerre ile müteveli-i mezbûrdan sene-i sabıkada taleb eylediğimde vakfa müsâ'ide yokdur deyü hilâf-ı inha ferman-ı ihdar itmekle icra-i mezkûreyi virmede t'allül itmeğın ben-dahi ahvâli tekrar der-saâdete i'lâm eylediğimde cedit berâtım mucebince yevmi dört akçe ile senede üç ced? muhannasa icranın müteveli-i mezbûrdan alvirilmesi babında yedime fermân-ı âli dahi i'ta olunmağın hâlen ber-muceb-i ferman sende üçer müd hinta cerreden iki sene de müctemi' olan altı müd hinta cerrenin müteveli-i merkumdan alvirilmesi matlubumdur didikde suâl olunub mazmûnı min külli'l-vücûh kavlı-i meşruhata mutâbık berât-ı alışân ve mucebince ferman-ı âli ibraz idüb müteveli-i mezbûr muvecehesinde katiü'n-niza olunub suâl olundukda müteveli-i mezbûr Ahmed Ağa cevabında vakfda müsâ'ide olmamağın âna binâen müezzin merhum Mehmede ceride-i mezkûre bu ana değın virilmemiştir deyücek müteveli-i merkumun cevabı mezbûr Mehmedin yedinde olan berât-ı alışân ile ferman-ı hümâyuna muhâlîfe olmağın mucebiyle senede üçer müd hinta cerreden iki

senede müctemi' olan altı müd hintayı²⁷⁸ ber-mûceb berât ve ferman-ı mezbûr Mehmede eda ve teslime mütevellî-i merkum Ahmed Ağaya ber-veh-i ekid tenbih ve tekid birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahriren fi'l-yevmü't-tâsi min Şevval-i mûkerrem li-sene tis'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Mehmed Çelebi bin Ali, Mehmed Beğ bin Abdullah, Osman Çelebi bin Ömer, Hasan bin Hüseyin, Ömer bin Osman, Baba Ali bin Abdullah, Mehmed bin Hasan ve gayrihüm mine'l-hazirin

Sayfa-40

Belge-1

Medine-i Bursada Bazarcı Taifesinden Veli Dede bin Abdurrahman nam kimesne mahfil-i kazâda aitü'z-zikr vâz'-ı yed idüğü şer'an sâbit olan işbu râfî'ü'l-kitab Elhac Mehmed bin Elhac Ahmed nam kimesne mahzarında medine-i mezbûrede bozahane mukâta'ası emini olan Ahmed Ağa hâzır olduğu halde üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb medine-i mezkûrede bozahane mukâta'asına tâbi' tahta kal'a-i cedid hanı mülhâkatından İğne Beğ nam sûkda vâki bir tarafı bazarbaşı kazi dükkana ve bir tarafı benim dükkanıma ve taraf-ı sâlifü'z-zikr tahtakal'a-i cedide ve taraf-ı râbi' tarik-i 'âma müntehi icare-i m'uaccele-i m'alûme ve beher şehr on akçe ücret-i müeccele ile tab miri? dükkana mutasarrıf olan Kara Hacı Ali nam kimesne tarih-i kitabdan on iki sene mukaddem dükkân-ı mezkûrun hak-ı tasarrufunu altı bin akçeye bana tefviz idüb lakin yedimde olan ferâğ-ı temessükü mezbûr Elhac Mehmed cebren alub dükkân-ı mezkûru fuzülen zabt ve tasarruf ider suâl olunub dükkân-ı mezkûrdan kasr-ı yedine tenbih olunması matlubumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Elhac Mehmed cevabında merum Veli Dede mukaddemen mezbûr Kara Hacı Ali zamanında dükkân-ı mezkûrede müstecir olmağla mezbûr Veli Dede tarih-i kitabdan altı sene mukaddem mezbûr Kara Hacı Aliden bir def'a dükkân-ı mahdud-ı mezkûr emin-i izn-i emniyed? altı bin akçeye tefviz ve bedel-i tefviz mezkûrine dört bin akçesini ahz ve kabz eyledik deyü d'ava ve bu m'akule miriden izn-i emniyed? tefviz ve tefvizin 'adem-i cevâzına ve tebdil için dört bin akçe teslimini isbâtdan izhâr-ı 'aczdân binaen mezbûr Kara Hacı Ali ba'de't-tahlifü'ş-şer'i mezbûr Veli Dede dükkân-ı mezkûru d'avasından men' müş'ar-ı mezbûr Kara Hacı Ali yedine hüccet-i şer'iyye virilüb dükkân-ı mezkûru kafi'l-?evvel iki sene

²⁷⁸ Buğday

zabt ve tasarrufundan sonra mezbûr Kara Hacı Ali tarih-i kitabdan dört sene mukaddem bilâ veled fevt ve dükkân-ı mezkûr mahlûl olmağla Veli Dede ol-vakitde mukata'a-i mezkûre emini olan Mehmed Ağa nam kimesneden bana müteveffa-yı mezbûr Kara Hacı ile huyutda d'ava-ı mezkûresine münâkıs mezbûr Kara Hacı Ali m'arifet-i emin ile tefviz itmişdir deyü emin-i temssükü olmak üzere mezbûr Veli Dedenin meclis-i şer'iden ibrâz eylediği temessük tarihi muhtevi olduğu sende emin-i mukâta'a zeyl-i temessükde ismi muharrer ve muhtevi olanın gayri ve temessük-i mezkûr sahte ve müzevver ve d'ava-yı 'inde's-şer' (okunamadı) bâtil idiği zâhir ve muharrer olmağın mezbûr Veli Dede tekrar d'ava-ı mezkûresinde men' ve dükkân-ı mahdud-ı mezkûr izn-i şer'i âli sûk-ı sultânide beyne'l-tâlibin müzâyede ve rağbât baş mukâta'a olduktan sonra emin-i mezbûr Mehmed Ağadan dükkân-ı mezkûru üzerinde hak kararı olan bin beş yüz akçeye bana tefviz ve teslim ve bedel-i tefviz-i mezkûru tamamen ahz ve kabz yedime temessük dahi virilmekle dükkân-ı mezkûru âna binaen zabt ve tasarruf iderim deyü kalbe-i mukâbele ve min külli'l-vücûh mazmunları tâvil-i meşruhe muvâfık ve men' ve def' ve tefviz ve tefvizi nâtika hüccet-i şer'iyeye ve temessük ibrâz idicek eserü'l-istintâk ve 'akibü'l-inkâr merkum Elhac Mehmed'den def'-i mezkûru mübeyyine-i beyyine taleb olundukda 'udûl-i müsliminden ve ahrâr-ı muvahhidinden olub sûk-ı mezkûrede ahalisinden Mahmud Beşe bin Mansur ve Elhac İsmail bin Elhac Kemaleddin ve Yahya Çelebi bin Mehmed ve Receb ibn-i Mehmed nam kimesneler liecli's-şehâde meclis-i şer'de hâzırûn olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika merhum Elhac Mehmedin yedinde olan hüccet-i şer'iyeye ve temessük mazmunlarına mutâbık ve bâlâda tahmil olunan kelemât-ı meşruhâsında her biri mezbûr Veli Dede muvacehesinde eda-i şehâdet-i şer'iyeye itdiklerinde b'ade riâyete şerâi'ü'l-kabul şehâdetleri makbule olduktan sonra merkum Elhac Mehmede mezbûr Veli Dedenin talebiyle hâlen eda eylediği temessük-i mezkûru bu tarik ile almadığını mübeyyin tekâlif olundukda oldahi 'âla vakfû's-suâl yemin-i billahü'l-'âliü'l-'azim itmeğın mucebiyle mezbûr Veli Dede vech-i mu'ârızadan men' birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tâsi şehri-i Ramazanü'l-mübârek li-sene tis'in ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac İsmail Efendi bin Mehmed Efendi, Hasan Efendi İmamzade, Osman Çelebi bin Ömer, Esseyyid Hasan Çelebi bin Esseyyid Haydar, Ali Beşe hatibât, Baba Ali bin Abdullah, katibü'l-huruf Mustafa Feyzi

Belge-2

Medine-i Bursada Kiremitçizade Mahallesi sakinlerinden Aişe bint-i Sefer Beğ nam Hatun mahfe-i kazâda zevc-i mutallakı işbu bâ'isü'l-kitab Hüseyin Beğ ibn-i Ali nam kimesne mahzarında üzerine d'ava ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Hüseyin Beğ tarih-i kitabdan bir sene mukaddem beni talâk-ı bâin ile tatlik itmekle zımmetinde mutasarrıf ve m'akudûn 'aleyh olan dört bin akçe mehr-i müeccelimi talep iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hüseyin Beğ cevabında müddiye-i mezbûr Aişe tarih-i mezkûrdan dört bin akçe mehr-i müecceli üzerine benimle muhâla'-ı sahihe-i şer'iyye ile b'ade'l-muhala'a hukuk-ı zevciyete müte'allik d'avadan imtina ibra itmişdir deyü (okunamadı) mukâbele idicek eserü'l-istintâk müddiye-i mezbûre tarih-i mezkûrdan vech-i muharrer üzere mezbûr Hüseyin Beğ zımmetinde mütekarrer ve m'akudun 'aleyh olan dört bin akçe mehr-i müeccelim üzerine mezbûr ile muhâla'a-i sahiha-ı şer'iyye ile b'ade'l-muhâla'a hukuk-ı zevciyete müte'allik d'avadan mezbûr mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü't-tâsi ve'l-'ışrin min Şevvali'l-mükerrem li-sene tis'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ali bin Nebi, Baba Ali bin Abdullah (okunamadı)

Sayfa-41

Belge- 1

Husûs-ı âtiz-zikrin mahallerinde ketb-ı tahriri iltimâs olunmağın savb-ı şer'iden Yusuf Efendi irsâl olunub ol dahi mahrûse-i Burusa mahallâtından Hacılar mahallesi sâkinlerinden Ayşe bint-i Abdünnebi ile Afife bint-i Abdülvehhâb nâm hatunun sâkine oldukları menzile varub zeyl-i vesikâda muharrerü'l esami olan müslimin mahzârlarında akd-i meclis-i âli eyledikde mezbûrân Ayşe ve Afife meclis-i mâkud-ı mezkûrede izbu rafiil-kitâb Elhac Mehmet ibn-i Elhac Halil nâm kimesne müvâcehesinde her biri ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mülk-ı mevrûsumuz olub tarefeyn-i Menteshzâde Efendi dimekle mâ'ruf kimesneler menziline ve bir tarafı Es-seyid Hasan Çelebi ve bâ'zan şehir-i nâm hatun ve bâ'zan Mustafa bey menziline ve taraf-ı râbii târik-i hassa müntehi olub hâraciyesi bir bâb tahtâni oda ve bir sofa ve bir ahur ve bir mâ'i câri ve mâhuta yeri müştemil ve dâhiliyesi beş bâb beyt-i sûflâ ve üç sofa ve iki zivermin? Ve iki mâ'i câri hadikâyı müştemil olub işbu mâhsus olan mülk-i menzilimi bi-cümleti't tevâbi ve'l levâhık ve kaffetil menâh ve'l merâfik mezbûr Elhac Mehmed'e sekiz yüz kıt'a esedi guruşa bey'u-bât-ı sâhîh-i şer'i ile bey'u teslim ol dahi ba'del iştirâ ve't temessüm

semâni olan meblağ-ı mezbûr sekiz yüz guruşu her birimiz bi-kadril-hûsusmüşteri mezbûr Elhac Mehmed yedinden tâmemen ahz-ı kabz eyledik bâ'del yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteri mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşa ve yehtar mutasarruf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mevlânâ-ı mezbûr mahallinde ketb-ı tâhrir ve bâdehu mâan bahs olunan mahzâr-ı Mehmed Çelebi ile meclis-i şer'e gelüb alâ vukûhi inhâ ve tâkrir itmeğın mâhüve'l vâki' ketb-ı tâhrir ve yed-i tâlibe def'u itâ olundu. Hurire fil-yevmis-semâni ve'l işrin min şevvâlil-mükerrem lisene tıs'ine ve elf Şûhûdül-hâl

Ahmed Çelebi bin Ali- Elhac Mehmed bin Abdullah- Es-seyyid Mustafa- Es-seyyid Çelebi bin Ali- Ahmed bin Abdullah- Mustafa Çelebi bin Mahmud- Eş-hac Kemal bin Safer- Elhac Mehmed bin Elhac Ahmed ve gayrihüm

Belge- 2

Mahrûse-i Burusa'da veled-i Nalband mahallesi sükkânından iken bundan âkdem fevt olan Hacı Bayram bin Abdullah nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkühâ-i metrûkesi Bağcinân bint-i Abdullah nâm hâtun ve sulbi sâğır oğlu Ahmed ve Abdullah ile sülbiye kebire kızları Havva ve Fatıma'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık ve müsahhih-i misliyesi kırk sekiz sehinden itibâr olunub sihâm-ı mezbûreden altı sehmi mezbûr Bağcinân ve on dört sehmi sagirân-ı mezbûran Ahmed ve Abdullah'a yedişer sehmi merkûmetân Havva ve Fatıma'ya isâbet eylediği müteayyin olduktan sonta mezbûr Fatıma'nın zevci ve tarafından bey'-i âtiz-zikri ikrâra vekil olduğu Es-seyyid Mehmed Çelebi İbn-i Şâ'ban ve İsmail Çelebi ibn-i Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Ahmet Çelebi ibn-i Hasan nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde işbu bâisi'l-vesikâ merkûme Havva hâtunun zevci tarafından ikrâr-ı âtil-beyân tasdike vekil-i müseccihi olan İbrahim Çelebi ibn-i Elhac Emir nâm kimesne mahzârında bil-vekâle ikrâr ve itirâf idüb müvekkilim merkûme Fatıma babam müteveffâ-ı mezbûr Elhac Bayram'ın muhâlefâtından olub mahalle-i mezkûrda vâki' ladel-âhâli vel- cibrân mâ'lümü'l hudûd menzilden tashih-i merkûm üzre kırk sekiz sehinden bana isâbet eden yedi sehmi hisse-i şer'iyemi kız karındşım müvekkile-i merkûme Havva hâtun tarafeynden icâb ve kâbulü hâvi bey-i bât sahih-i şer'i ile yedi bin akçeye bey'u teslim ve temellûk düb ol dâhi vech-i muhaârrer üzre ba'del- iştirâ ve't- tesellüm semeni olan meblağ-ı mezbûr yedi bin akçeyi merkûme Havva hâtunun yedinden tamâmen ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm menzil-i mezkûrun kırk sekiz

sehimden benim hissemde isâbet iden yedi sehmi merkûme Havva hâtunun mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve terk-i mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bit taleb ketb olundu. Li gurre-i zil-ka'de eş-şerife lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Hacı ivaz bin Mustafa- Mehmed Çelebi bin Ebûbekir- Hasan Efendi el-İmam- Ahmed Efendi attâr- İsmail Çelebi Paşazâde- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge- 3

Mahrûse-i Burusa'da vâki' kasab tâifesinden İbrahim Çelebi ibn-i Ali ve Elhac Ahmed bin Abdullah ve Ali Çelebi ibn-i Osman Bey meclis-i şer-i hâtır-ı lâzımı't- tevkide mahrûse-i mezbûreye tâbi Timurtaş nâm karye mütemekkinlerinden olub çobân tâifesinden işbu bâisi'l kitâb İstemâti veledi Lika diğeri Lika veledi Dika nâm zimmiler müvâcehelerinde üzerine her biri dâva ve tâkrir-i kelâm idüb mahrûse-i mezbûre sünûri dahilinde köprübaşı dimekle mâ'ruf ve mevzide vâki' mandıralârı olub mezbûr İstemâti ve Dika koyun ra'y eylemekle bazı ehl-i fesad ve müsfid çobanlar tutmadan nâşi mandıralârına nice erzeli erzâil ve eşkıya çobanlar dahi gelüb gitmekle birbirleriyle ihtilât ve koyunlarını koyunlarına ilkâ eyledikleri için mezbûrlardan mazanna itirâz idüb hâla balâdan zıkr olunan fasid-i erzeli erâzil ve eşkıya çobanlar bundan âkdem mevâsi-i mezbûrda Satılmış nâm çobanı katl ve yirmidokuz res' koyununu sürülerine ilkâ eylediler deyü

Sayfa-42

(Sayfa 41'in devamı)

mesmûrumuz olmuşdu. El-haleti hezihi lâkin mezbûan İstemati ve Lika nâm zimmilerin keyfiyet-i ahû hal-i meclis-i şer'ide teftiş-i muhtâs ve mesfûrların keyfiyetlerinin alıverüb karye-i mezbûr âhâlileri cem'ian kefil olunub ve hakikât halleri inkişâf ve istihbâr olunub haberlerini ketb-ı terkîm ve sûreti terefeynin didelerine ref'-ı teslim olunması matlûbumuzdur didiklerinde karye-i mezbûre sükkânından olub dergâh-ı âli yeniçerilerinden Mehmed Beşe ibn-i Osman ve Sülayman Beşe inb-i Hüseyin ve Hacı Bey bin Birahim nâm kimesneler vesair zîmmi tâifesinden Kostandin veledi Bâli Vasil veledi Kirkos ve Hacimihâr veledi Meders ve Kostandin veledi Mihâl ve Pinayod veledi Anderya ve Kıvmaki veledi Piard ve Dabili veledi Özori ve Küyaki veledi Bender ve Mihâl veledi Pinayod nâm zimmiler vesairleri gelüb keyfiyet-i ahvâlleri sâal olundukda fil-hâkika mesfûr İstemati ve Hika nâm zimmilere her hâl ile

kefil olub hilâf-ı şer-i şerife hallerine muttâli olmadık deyû alâ tariki'ş-şehâde her biri haber virdiklerinde mâa hüvel-bâki bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l- hâmisi aşar emin şehri-i şevvâli'l-mükerrerem lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Es-seyyid Hüseyin Çelebi ibn-i Es-seyyid Haydar- Mehmed Efendi ibn-i Elhac Mehmed- Elhac Süleyman bin Ali- Ahmed Ağa el-bevvâb ve gayrihüm

Belge-1

Gemlik kâzasına tâbi' Genceli nâm karye sükkânından iken bundan akdem fevt olan Mustafa bin İbrahim'le verâset-i zevce-i menkûhâ ve metrûkesi Fatıma bint-i Abdurrahman ve sulbi kebir oğulları İbrahim ve Mehmed ve Hali ve sulbiye kebir kızı Ayşe nâm hâtuna münhâsır olduğu şer'an zâhir ve mutâhakkık oldukdan sonra mezbûrdan İbrahim ve Mehmed Ali ve Halil ile mezbûre Ayşe meclis-i şer-i hatrı'l lâzımı't- tevkirde merkûme Fatıma müvâcehesinden tâkris-i ikrâr ve itirâf idüb mezbûre Fatıma'nın baba müteveffa-ı mezbûr zimmetinde olan dört bin akçe mihr-i müeccel ve müteveffa-ı mezbûrun muhâlefâtından ber-muceb-i defter-i kassam sahifesine isâbet üç bin akçe mukâbelesinde karye-i merkûmede vâki' bir tarafı şeyh Mehmed Efendi bağına ve tarafeyn-i vâdiye ve bir tarafı Ömer bağına müntehi olup sened-i vakfına kırk akçe mukâtaa-i kadimesi olan tahminen üç dönün bağı mezbûr Fatmaya ref'-ı teslim eylediğimizde ol dahi minvâl-i mukarrer üzre kabul eyledikden sonra dört bin akçe mihr-i müecceliyete ve muceb-i defter-i kassam semeni hissesine isâbet iden üç bin akçeye mutaallıya dâ'vadan mezbûr Fatıma hatun her birimizin zimmetini ibrâ-i âm-ı kâtin-nizâla ibrâ ve iskât eylediklerinde gıbbe't tesdik eş-şer'-i mâ vâkaa bi't- taleb ketb olundu. Fi'l yevmüs- salisü fil zil-kâ'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Hüseyin bin Abdullah el-kasab- Elhac İsmail bin Elhac Ahmed- İsmail bin Ali- Osman bin Hasan- Mahmud bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Burusa hısn-ı mahâllatından Çırak Bey mahallesi sükkânından Mustafa Bey bin Elhac Ali nâm kimesne meclis-i şer-i hatırı-lâzımı't tevkirde baisi'l- kitâb şer'le Zemzem ibn-i Es-seyyid Salih nâm bîkr-i bâliğanın vâlidesi tarafından husus-ı âti'l- beyânıma vekil-i müseccel olan Saliha bint-i Bayram nâm Hatun mahzârında ikrâr-ı tâm

ve takrir-i kelâm idüb tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem müvvekile-i merkûme Şerife Zemzem'e nâmzed olub lâkin mezbûre Şerife Zemzem akd-i izdivaçdan abâ ve mütenâ eylediğim ecilden hâla müvekkile-i merkûme nefsinî âhar-ı tezviç itmekle mukaddema mersûme Şerife Zemzem'e ağırlık nâmına isâl idüb el'an işbu meclisde mevcûd olan otuz mikâl bir çift altun bilezik ve firûze taşlu bir altun hatem ve bir kaftanlık al-kemhâ ve bir kaftanlık kırmızı kemhâ ve bir kaftanlık çeşm-i bülbül sandal ve bin mintânlık al (okunamadı) tāmâmen vekil-i mezbûre Saliha yedinden olub kabz eyledim. Merkûmede bir şeyim kalmadı didikde gıbbe't tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bit taleb ketb olundu. Fil yevmüs-salisü min zil-ka'de eş-şerif lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Süleyman Ağa bin Ömer- Es-seyyid Mehmed Çavuş bin Es-seyyid Mehmed- Durmuş bey Çavuş kethûdası- Abdülkâdir kethûda- Osman Çelebi bin Ömer- Mehmed Çelebi bin Abdullah ve gayrihüm

Sayfa-43

Belge-1

Akzâ kuzâtil-müslimin evlâ vülâtül-muvâhhidin ma'denil-fazlı vel-yakin hüccetül-hakkı alel-halkı ecmâin vâris-i ulûmil enbiyâi vel-mürselin el-muhtas bi-mezidi inâyetil-melikil-muin mevlâna Burusa kadısı zide fezâilîhi tevki-i ref'i-i hümâyûn vasıl olacak mâlüm olaki Darende-i fermân-ı hümâyûna Nesli Hatun südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb merhum ve mağfûrûn-leh Sultan Orhan tâbe serâhu evkâfi karyelerden kazâ-i mezbûre tâbi Kaldorda nâm karyede vâki mukâtaalu bahçe tasarruf iden Uluğlu Ali fevt olub irs-i şer' ile buna intikâl idüb mukâtaasını canib-i vakfa virüb bağçeye müdâhale olunmaz iken vakf-ı merkûman mütevellisi olan (okunamadı) nâm kimesne arsası mukâtaalı deyü bin seksen senesine füzûlen zabt itmekle bu bâbda şeyh'l-islâmdan fetvâ-ı şerifesi olduğunu bildirüb mucebince âmel olunub icrâ-ı hâk olunmak bâbında emr-i şerifim rica eylediği ecilden buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda mütevellî-i mezbûru meclis-i şer'e ihzâr ve bunun ile beraber idüb mukâddema bir defa şer' ile görülüb fasl olunmayan hususu tamam mukayyed ve bu bâbda virilen fetvâ-ı şerifeye nazar idüb göresin ve arz olunduğu üzre ise ol bâbda muktezây-ı şer'i kavim ve fetvâ-ı şerife mucebince âmel idüb dahi ba'des-sübût oğlu müteveffâdan intikâl iden mukâtaayı beğçesini hükm idüb alıvirüb kabl itdirmeyesin min'a bâd şer'-i şerife ve fetvâ-ı münife ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb ve hevâsına tâbi

kaziyeden medhâli olmayan (okunamadı) ve âhardan hazır itdirmeyüb islâmîyâyı yazub arz idüb tekrar emr-i âharı varumlu eyşemesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd idesin. Tahrirân fi evâili zil-kâde eş-şerif sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Belge- 2

Medine-i Burusa'da şehzâde mahallesi sükkânından Halil bin Abdullah nâm kimesne mahfil-i kâzada işbu baisi'l-kitâb Salih bin Mahmud nâm kimesne mahzârında ikrâr ve itirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' ve bir tarafı müezzin vakfına ve bir tarafı imam vakfına be bir tarafı Orhan veledi Serkis nâm zimmi menziline ve bir tarafı târik ve iki haneyi müştemil senevi mahalle-i mezbûre imâmına yirmi akçe mukâtaası olan bi bâb mülk menzilimi cem' tevâbi ve'l levâhık ve kaffeti'l menâfii ve'l merâfik ile mezbûr Saliha iki yüz beş kıt'a esedi guruşa bey'u bât sahih-i şer'i ile bey'u teslim ol dahi vech-i muharrer üzre istirâ ve tesellüm eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr iki yüz beş kıt'a esedi guruşu müşteri mezbûr Salih yedinden tamâmen ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm menzili mezbûr merkûm Salih'in mülk-i müşterasıdır keyfe-mâ-yeşa ve yüridü mutasarrıf olsun didikde makârr-ı mezbûrun vech-i mübeyyen üzre sûdûr iden kelimâtı meşrûhâsını el-makrûnül mezbûr Salih vicâren tasdik ve şifâhen tahkik itmeyin mâa vâkaa bi't- taleb ketb olundu. Fil yevmil aşiri min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mustafa Efendi bin Elhac Derviş- Mehmed Çelebi bin Mustafa- Elhac İbrahim Erneçi- Elhac Mustafa bin sipâhi- Elhac Mehmed bin Osman ve gayrihüm.

Belge- 3

Mahrûse-i Burusa'da Kayabaşı Mahallesi mütemekkinlerinden bâhisüs-sefer Arhândi bint-i Andrea nâm nâsrâniye meclis-i şer'ide takrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb ben fakir ve muksir ve pirezen olub nabkâ ve kismeye şiddet-i ihtiyâcım olmağın Sadri oğullarım Gani ve mevsirler olan Aslan ve Hristofi veledi Fırankol nâm zimmiler üzerine gadr-i kifâye farz-ı tâkdir ve nafâka olası matlûbumdur didikde fil-hâkika mezbûr Arhandi'nin nafaka ve kisve vesair levâzim-i zârûriyesi için oğulları mezbûrun Aslan ve Hristofi'dan her birinin üzerine yevmi üçer akçeden min-haysü'l- mecmü' yevmü altışar akçe farz-ı tahrir olunub vakt-i zarurette istidâreye veledi Eltaf-ı

mezbûran Aslan ve Hıristofıye rûcua mersûme Arhandi' ye izn-i birle mâ- vâkaa bi't-
taleb ketb olundu. Fî gurre-i şer'i Ramazan el mübârek lisene tıs'ine ve elf.^

Şühûdü'l hal:

Ömer Çelebi bin Musli- Baba Ali bin Abdullah ve gayrihüm.

Sayfa-44

Belge- 1

Medine-i Burusa'da Arap Mehmet mahallesinde sâkin-i sâbıkan mend-ârayı sadr-ı fetvâ
olan alâmetül-ulemâil muhakkıkın fuhâmetül fûzalâil- müdehhikin mümeyyüz-ı
merâtibil- âlemin derecâtül kâmilin kaşifü-aklâlil muhsilât yüzâhu esrârul müşkilât
hamiş-şer'iati eş-şeriletil- ızzı emâhil- bid'atil- kabihâtül ber erâfi ilâmül- ilmi
ilelgâyetül- kusvâ mazhâr-ı kelimâtı- emiril- ûlya Burûsi Mehmed Efendi bin el-
merhûm el-mebrûr Abdülhâlim Efendi hazretlerinin kethûdalârı olan ümmetil-emâcıt
ve'l ekârim Elhac Fazullah Ağalâra meclis-i şer'ide mümâ-ileyh hazretlerinin taraf-ı
bahir-i eşreflerinden ikrâratız-zikrleri tasdike vekil olub vekeleti Mehmed Çelebi bin
Hasan Efendi ve Elhac Yusuf Efendi bin Abdülhay şeh'adetleri ile sabite olan fâhrül-
müderresin Mehmed Efendi bin Hüseyin müvâcehesinde ikrâr ve itiraf idüb adk-i âti
sûsurûna değın silk-i mülkümde mütesellik olub mahalle-i Sağrıçı Sungur mahallesinde
vâki' bir tarafı Peknihân nâm hatun mülküne ve târâfeyni Elhac Mehmed tekbir
mülküne ve bir taraf-ı râbi târik-i âmâ muntehi dahiliyesi bir bâb beyt-i ulvi ve bir
sundurma ve iki bâb beyt-i süfli ve bir sofâ ve zir-i zemin ve bir firun ve iki câbiye mâ'i
cârı ki biri nehr-i gökdereden ve biri nehr-i Pınarbaşından ve bir kenif ve hâdikâ zat-ı
eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmire ve cenibeyi müştemil ve hariciyesi bir beyr-i ulvi ve
bir kent-i muhtevi mülk menzilimi bir cümleti't-tevâbi' vel-levâhık ve kaffetül menâfi
vel merâfik mümâ-ileyh hazretlerine iki yüz kıt'a esedi guruşa bey'u kat-ı sahih-i şer'i
ile bey'u teslüm ol dahi minvâl-i muhârrer üzre ba'del- iştirâ vet-tesellüm semeni olan
meblağ-ı mezbûr iki yüz kıt'a esedi guruşa mümâ-ileyh hazretleri yedinden tâmamen
ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm menzil-i mahdud mezkûr mümâ-ileyh hazretlerinin
mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde vekil-i mezbûr
vechen tahkik ve silâhen tasdikil-keâm mâ hüvel-vâki' bi't- talen ketb olundu. Hurre
fil yevmil hamisi aşar emin zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mustafa Efendi bin Mehmed el-Hâtib- Es-seyid Hüseyin Çelebi bin Hüdâverdi- Molla Receb bin Hızır- Elhâc Lütfullah bin Elhac Mustafa- Molla Mehmed bin El-müezzin- Mehmed Efendi el-mühreci ve gayrihüm.

Belge- 2

Medine-i Burusa'da Ebi Şahme mahallesi sâkinelerinden Ayşe Beşe bint-i Hasan nâm hatun mahfil-i kâzâda zevcem femâlii işbu baisil- vesika Mustafa bin Mehmed mahzarında bil-müvâcehe ikrâr ve itirâf idüb zevcem mezbûr Mustafa ile beynimizde hüsn-i muhâşeret olmayub hulfe tâlibe olduğum ecilden zimmetinde mûtâkarrer ve mefkûdun aleyh olan iki bin beş yüz akçe mihr-i müeccelim ve nâfaka-i iddet-i şer'iyemden fariğa olub ve müennet-i (okunamadı) nâm dâhi kendü üzerime almak üzere zevcem mezbûr Mustafa ile muhâlefe-i sâhiha-i şer'iyeye ile muhâlefet eyledimde ol dahi minvâl-i muharrer üzere hûl'-i mezbûru kâbul eyledikten sonra husus-ı zevciyete müteâllik olan âmme-i devâi ve fehâsımâttan evâhi her birimiz âharın zimmetini ibrâ-i âm-ı katı'n nizâ ile ibrâ ve iskât eyledik didikde gıbbe't- tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bi't tâleb ketb olundu. Hurre fil yevmüs salisü ve'l işrine min şevvalil- mükerrem sene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Halil bin Mustafa- İbrahim Çelebi bin Abdullah- Abdürrahim bin Abdullah- Hasan Efendi bin el-kâtib- Elhac Halil bin Yusuf ve gayrihüm.

Belge-3

Vilayet-i Anadolu'da Gördük kâzâsına tâbi karye-i Gümüş sâkinlerinden Mehmed bin Veli nâm kimesne meclis-i şer'i hâtır-i lâzımı't- tevkirde çukacı taifesinden işbu hafızı'l- kitâb Elhac ibn-i Abdullah nâm kimesne müvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mehûm Sahin Lâla vakfına garsasının senede yüz elli akçe mukâtaa-i kadimesi olub karye-i mezbûre sünûri dâhilinde bişelik dimekle mâ'ruf olan mevzi' kurbunda vâki' bir taraftan köye giden yola ve bir taraftan Gödelige giden yola ve Candar Mehmed bağına ve târaf-ı râbi Mefrişe tarlasına müntehi olub tahminen dört dönüm arsa-i merkûme üzerine izn-i müteveli ile mağrûs kürûmun cümlesi mülküm olmağla merkûm Elhac MEhmed yüz elli kıt'a esedi guruşa bâten bey'u teslim ol dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve tesellüm ve kabl eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezbûr elli kıt'a esedi guruşu mezbûr Elhac Mehmed'in yedinden ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm zikr olunan bağ mahdûd-ı mezbûr ^l-hac Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır

keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't tasdik eş-şer'i mâa vâkaabi't taleb ketb olundu. Fil yevmi't tâsîi aşâra min şehr-i zil-kâ'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Emir paşazâde Hasbi Bey- Ali Beşe bin Elhac Mehmed- Osman bin Candar Mehmed- Şeyhzâde Elhac Mustafa- çukacı El-Mehmed birâderi Elhac Halil- Ebubekir bin Mehmed- Hasan Beşe bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge-4

Mahrûse-i Burusa'da Kayabaşı Mahallesi sâkinelerinden Harmi bint-i Nikola nâm nâsrâniye meclis-i şer'-i kavim lâzımı't- ta'zimde işbu baisi'l-kitâb Kardmir veledi Kostantin nâm zımmi müvâcehesinde bi't-tavihâ ikrâr-ı tâm ve ta'bik-i ânil-merâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' tarafı Papaz mülküne ve bir tarafı Bayka mezbûre mülküne ve tarafeyni tâkrir-i âm ile mahdûd olub tahtani iki beyt-i sûfli ve bir mâ'i câri lâkin Bıyka ile müşterek mâhûtâ zat-ı eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire müştemil olan bir bâb mülkümü cemi-i tevâbi ve'l levâhık ile mefur' demire yüz yirmi iki kıt'a esedi guruşa bey'u teslim ol dahi vech-i muhârrer üzre iştirâ ve teslim eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz yirmi iki kıt'a esedi guruşu merkûm Demir gir yedinden bi't-tâmam ahz-ı kabz eyledim. Ba'del yevm nûkil-i mahdûd mezkûr Demir'in mülk-i muftevâsıdır. Keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bi't-tâleb ketb olundu. Fil yevmil hâdi vel-ışrin min şehr-i zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Hasan Beşe bin Hasan- Ali Çelebi bin Mehmed- Elhac Süleyman bin Ali- Mehmed bin Abdullah- Ebubekir bin Elhac Mustafa- Mehmed bin Mehmed ve gayrihüm.

Sayfa-45

Belge- 1

Medine-i Bursa' da Hacılar mahallesi sùkkânından iken bundan akdem Tokat kazâsından ma'zûl vefât iden Kavuklubîde Ahmet Efendi' nin sulbî kebîr oğlu olub kendi tarafından asâleten veli-ebaveyn hemşiresi emetullâh nâm hâtun tarafından husûs- i atide ikrâra müseccel olan Mehmed Ali meclis-i şeri' de mütevelta-ı mezbûrun satvetinde kethüdâsı olan işbu râfiil-kitâb Derviş Çelebi İbn-i Şa'ban nâm kimesne mahzârında bil-asâle ve bil-vekâle ikrâr ve itirâf idûp mezbûr Derviş babam müteveffâ-ı

mezbûrun satvetinde kethudâlığı zamanında tarîh-i kitâbdan bir buçuk sene mukaddem çiftlik mahsûlünden ve icârâtından vesâir beynlerinde vâki' olan muâmelâtta mezbûr Dervişin makbûz ve masrûfunu ve masrûfundan fazla kendü zimmetinde bâki kalân meblağın bundan akdem hesâbını gördüğümüzde babam müteveffâ-ı mezbûr yedinden ahara bey' için ahz-ı kabz ittiği acem metâından boğasi ve humâyî ve behrâm yori yemeni ve mâlûmul-vezn misk bâhasından cem'an kırk guruş ve kezâlik âhar bey itdği bostân bâhasından kırkdört guruş ve iki re's bahâsından yirmi dört guruş ve hidye kızığında vâki' köşklü bahçe icâresinden on dört guruş ve kezâlik babam müteveffâ-ı mezbûrun yedinden müşteri ve makbûz beş yüz dirhem şehr-i ipek bahâsından guruş ve Hazret-i Emirde vâki' menzil icâresinden bir buçuk guruş ve keزالik babam müteveffâ-ı Mezbûrun Çömez Ahmed Efendi ile beynlerinde olan keçi bahâsını hesâbından kendi zimmetine geçen beş guruş ve hârman mahallinde çiftlikden kendü itirâfî mûcebince ahz itdği yirmi dört kile buğday bâhasından dokuz buçuk guruş ki min haysûl-mecmû' zimmetinde yüz elli guruş zuhûr idûb meblağ-ı mecmû-ı mezbûrdan ancak babam müteveffâ-ı mezbûrun Nalband Abdullah Nâm kimesneye olan on yedi buçuk guruş deyni edâ idûb meblâğ-ı bâki yüz otuz iki buçuk guruşu babam müteveffâ-ı Mezbûre kablel-edâ vel-teslim fevt olmağın halâ meblâğ-ı bâki yüz otuz iki buçuk guruş merkûm Dervişden bil-verâse taleb ve davâ eylediğimde ol dâhi meblâğ-ı bâki yüz otuz iki buçuk guruşu dahi baba müteveffâ-ı Mezbûrun emriyle düyûnuna dey' u teslim eyledim deyû mukâbele eylediğinde ben dahi müdafâa-i mezkûresini inkâr itmekle ol dahi meblâğ-ı bâki yüz otuz iki buçuk guruşu babam müteveffâ-ı mezbûrun emriyle düyûnuna def'u teslim eylediğini müvâcehemde âyan ve vech-i şer'i üzere beyândan dahi âciz olmağla mabeynimizde münâzaat-ı kesir ve fehânmat-ı şerdide vâkıa olmuşdu. Lâkin ahâdühümâ âhar husus mezkûr için yemin vermek sâdedinde iken beynimize müslihûn tavvassût idûb meblâğ-ı bâki yüz otuz iki buçuk guruş dâvâsından beni ve hemşirem mezbûre Emetullâh doksan bir kıt'a esedi guruş üzerine akd-i sulh eylediklerinde ben dahi meblağ-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblâğ-ı mezbûrumezbûr derviş yedinden tamamen ahz-ı kabz idûb husus-ı mezkûre babam müteveffâ-ı mezbûrun mezbûr Derviş ile vefâtı gününe gelince câri beynlerinde olan ahz-ı itâ ve mûâmelât-ı sitâye mûteâllike âmme daâvi ve eymân-ı muhasâmatdan merkûm Dervişin zimmeti âsâleten ve vekâleten ibrâ-i âmî kâtiin-nizâ ile ibrâ ve iskât eyledim. Ba'del yevm sûdur ve zûhur dahi itdirse la'del hükkâm mesmûa ve mahbûle

olmasun didikte gibbe't-tasdik eş-şer'i mâa vâkaa bi't-taleb ketb olundu. Fil yevmi râbii aşâre min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mustafa bin eş-şeyh Muhyiddin Efendi- Elhac Abidin el-mezbûr- İbrahim Çelebi bin el-mezbûr- Hulûsi Piri bin Hüseyin- Elhac Ömer bin Musli- Mehmed Efendi bin Ramazan- Es-seyyid M. Çelebi Hüseyin Çelebi tâbi Abidin Ağa- Koyuncu İbrahim Çelebi bin Ali Es-seyyid- Salih Çelebi Yozgâti- Ahmed bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge- 2

Mahruse-i Burusa muzâfâtından âhi nâm karyede sâkin Mehmed bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'i hatır-i kazımı't- tevkirde işbu râifiil-kitâb Elhac Mehmed bin Abdullah nâm kimesne mâhzârında ikrâr ve itirâf idüb karındaşlarım Gâyibân anil-meclis Veysi ve Abdullah ile ber-vech-i iştirâk-ı suyi Abdürrezzâk beyden semeni ma'lüne iştira eylediğimiz karye-i merkûmede vâki' turuk-ı selâseyi mezbûr Elhac Mehmed hâdikâsına ve taraf-ı rabii âcem imâm tarlasına müntehi eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi muhtevi senede arsasına merhûm İsa Bey vakfına kırk akçe mukâtaa-i kâdimesi olan on iki dönüm mülk-i hâdikâdan olan sekin dönüm hisse-i şâialârını bundan akdem karındaşlarım mezbûrân Veysi ve Abdullah merkûm Elhac Mehmed'e kat'u bey'i ve kabz-ı semena itmeleriyle ben dahi hâdikâ-i mezkûrede olan dört dönüm hisse-i şâyiâmı mezbûr Elhac Mehmed'e kırk esedi guruşa bâ'ten bey' ve ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del iştirâ semeni mezkûr kırk guruşu müşteri mezbûr yedinden tāmamen ahz-ı kabz eyledim fimâ-bâd hâdikâ-i mezkûrenin cümlesi mezbûr Elhac Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ yeşâ yehtar mutaşarrıf olsun didikte gibbe't-tasdik eş-şer'i mâa- vâkaa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmir-râbii min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Es-seyyid Veli Çelebi bin Ali- İsmail Çelebi bin Hasan- Elhac Mehmed inâyetzâde- Hakdan Çelebi el-bezzâz- Derviş Elhac Mahmud bin İsa- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge-3

Medine-i Burusa'da Abdal Mehmed mahallesi avârızına mevkûfe nükûdun halâ mütevellisi olan Derviş Elhac Abdullah Elhac Mahmud bin Ali ve nâzırı Es-seyyid Veli Çelebi bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtırda işbu baisi'l-kitâb Mehmed Elhac

Hüseyin nâm kimesne mahzarlarında her biri bi't-tevliye ve bin-nâzar ikrâr ve itirâf idüb mâl-ı vakf-ı mezbûrdan bi-târîki'l-muâmele eş-şer'îye mezbûr Mehmet destinde olan yüz yirmi altı buçuk riyâli guruş asl-ı mâli ve on iki buçuk guruşmüsâbâhayı halâ bu leyt ü nezâretim nasbıyla vakf için mezbûr Mehmed yedinden bi't-tamam vel-ikmâl ahz-ı kabz eyledik asl-ı mâl vakf-ı murâbahadan merkûm Mehmet zimmetinde bir akçe ve bir hâbbe bâki kalmadı didiklerinde gıbbe't-tasdik eş-şer'î mâ- vaka bi't-tâleb ketb olundu. Fil-yevmis sâlisü vel-ışrin min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdül hal:

Elhac Mehmed bin İnâyetzâde- Es-seyid Muslih bin Mehmed- Elhac Veledan bin Mehmed- Elhac Mehmed Çirkac- Elhac Kemal bin Halil ve gayrihüm.

Sayfa-46

Belge-1

Medine-i Burusa'da Koca Alizâde mahallesi sükkânından Ali Beşe ibn-i Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda işbu râfiil-kitâb Mehmed bin Mahmud nâm şâbb-ı emred müvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve tâkrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı mefhâril-müderrisin Abdülkerim Efendi menziline ve bir tarafı mezkûr Mehmed menziline ve tarafeyn-i târik-i âma müntehi iki bâb beyt-i süfli ve cabiye-i ma'î câri ve mâhûta (okunamadı) müştemil mülk menzilimi bi-cemiit- tevâbi vel-levâhık ve kâffetil-menâfi vel-merâfik mezbûr Mehmed'e elli esedi guruşa bey'u bât-ı sâhîh-i şer'îye ile bet'u teslim ol dahi minvâl-i muharrer üzre ba'del iştirâ ve't tesellüm semeni olan meblâğ-ı mezbûr elli esedi guruşunu müşteri mezbûr Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'î mâ vâkaa bi't-tâleb ketb olundu. Tahriran dil yevmil hamisi vel ışrin min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Şeyhzâde Ahmed Efendi bin Osman el-imâm- Mehmed Efendi el-imâm- İsmail Efendi bin Mehmed- Elhac Abdurrahman an-mahalle-i mezbûr- Elhac Ali bin İsmail mahalle-i mezbûr.

Belge-2

Mahrûse-i Burusa mahâllâtından İshâk Paşa Mahallesi avârızına mevkûfe nükûdun hâla mütevellisi olan bâisi'l-kitâb Dilaver ibn-i Abdullah nâm kimesne mahvil-i kâzâda kasaba-i İnegöl'den Mehmed bin Mustafa nâm kimesne müvâcehesinde üzerine bi't-

tevlîye dâvâ ve tâkrir-i kelâm idüb merhûm müftü Abdülâzîz Efendi çukâdarı Hasan Ağa nâm sâhibü'l-hayr târih-i kitâbdan yirmi sene mukaddem târik-i hacc-ı şerîfe teveccüh ve azîmet hâlinde deyn-i şer'iden mezbûr Mehmed zimmetinde olan yüz elli guruş semeni mezbûrun yedinden li-eclil vâkıf ahz-ı meblâğ mezkûrun altı guruşunu ba'del ifrâz meblâğ-ı mukârrer-i mezkûr mahalle-i merkûme mütevellisi yediyle alâ vehcil-hulûl istirbâh ve istiğlâl olunub hâsıl olan rubhu mahalle-i mezkûr fukarâsının avârizlarına sarf olunan deynü vakfu şart ve tescil-i şer'i ve teslim-i ilel-mütevellî bula emrû vakfı itmâm ve tekmilden sonra mezbûr Mehmed mâl-ı vakf-ı mezbûr elli guruşu mahalle-i mezbûr mütevellisi yedinden bi-tarikil-murâbaha eş-şer'îye olub yedinden olan işbu istikhâl-i sâhîh-i şer'îyesi mucebince sittin-i mezkûreden ve üzerine ilzâm olunan rubhu meblâğ-ı mevkûf-ı mezkûrun aslı ve rubhunu tarafeynden emr-i kabûlü hâviye kefâlet-i sahiha-şer'île kefil olan işbu hâzırıl-meclis Borekçi Elhac Mehmed nâm kimesne yediyle her sene cânib-i vâkfa isâl ve teslim idüb meblâğ-ı mezkûr elli guruş olan mezbûr Mehmed zimmetinde taraf-ı vakf-ı mezbûre vâcibil-edâ ve izni olmağla halâ asl-ı mâl-ı vakf-ı mezkûru ve târih-i kitâb senesinde kezâlik üzerine lâzım olan rubhu medyûn-ı merhûm Mehmed'den tâleb eylediğimde fermân ihrâc eyledim deynü virmekte bi-vech-i taalûl ider sûal olunub alıvirilmesi mâtlûbumdur didikde gibbe's-sûal ve akibül-ezkâr mütevellî mezbûr Dilâverden müddeâsını mübeyyine-i beyine talâb olundukda udûl-i müslimin ve ihrâr-ı muvâhhidinden mahrûse-i merkûmede Sultan Mehmed Hân câmi şerîfi İmâm Elhac Mustafa Efendi bin Ali ve Solak Elhac İsmail Çelebi bin Mehmed nâm kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'e hazıran olub istişhâd olunduklarında fil-hâkika Çukadâr mezbûr Hasbi Ağa tarih-i mezkûrede târik-i hacc-ı şerîfe teveccüh eyledikde mezbûr Mehmed zimmetinde olan yüz elli guruş hakkını mezbûrun yedinden li-eclil-vakf ahz ve meblâğ-ı mezkûrun elli guruşunu ba'del ifrâz meblâğ-ı muklîr-ı mezbûru vech-i meşrûh üzre mahalle-i mezbûr fukarâsının avârizlarına vakf-ı şart ve tescil-i şer'i ve mahalle-i merkûme mütevellisine teslim eyledikten sonra mezbûr Mehmed bizim hûzûrumuzda mâl-ı vakf-ı mezbûr elli guruşu bi-târikil- mûâmele eş-şer'îye mahalle-i mezkûre mütevellisi yedinden ahz-ı kabz eyledi. Bu hususta bi-vech üzre hâsibeten lillâhi teâla şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deynü her biri edâ-i şehâdet-i şer'îye eyledikten sonra bâ'de riâyetin şer'iâtil kâbûl şeh'adetleri mâkbûle olmağın mecebiyle asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûru elli guruşunu ve rubhunu mütevellî merkûm Dilavere tamâmen edâ ve teslime mezbûr İnegölü

Mehmed'e tenbih birle mâ vâkaa bi't-taleb ketb olundu. Dil yavmil hâmisî vel-işrin min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Fahrül-işbâh Hasan Ağa mütesellim el-mübâşir- fahrül akrâr Uzun Çelebi- Mehmed bin Mustafa eş-şehr bi Lüleci- Mehmed bin İbrahim- Mustafa bin Mehmed- Hasan dede bin Ömer- Mustafa Efendi el-kâtib ve gayrihüm.

Belge-3

Bursa mahallâtından Hacıbaba mahallesi avârzına mevkûfe nükûdun halâ mütevellisi bâisil-kitâb Ali bin Mahmud mahfil-i kâzada mezbûr İnegöllü Mehmed bin Mustafa mahzârında bi't-tevliye dâva ider ki mezbûr çukadâr Hasan Ağa yirmi sene mukaddem mezbûr Mehmed zimmetinde olan yüz elli guruşunu li-eclil-vakf ahz-ı kabz ve elli guruşunu ikrâr ve kezâlik mahalle-i mezbûre fukârasının avârzlarına vakf-ı şart ve tescil ilel-mütevelli eyledikten sonra rubh- mâl-ı vakf-ı mezbûr elli guruşu bi-târîki'l muâmele mütevellî mahalle yedinden el-bâbü'l an zimmetinde olmağla taleb iderim. Gıbbi'l-inkâr Elhac Mustafa Efendi İbn-i Ali ve Çolak Elhac İsmail Çelebi ibn-i Mehmed el-mezbûrân bi-müvâcehitil mezbûr Mehmed el-mezbûr ba'de şehâdetihimâ mucebince meblağ-ı mezkûr elli guruşu virdim mütevellî mezbûr Ali Çelebiye edâ ve teslim mezbûr İnegöllü Mehmed'e tenbih-i şûd. Fi zi zil-ka'de eş-şerife 1090.

Sayfa 47

Belge-1

Medine-i Bursa'da Yenice Mahallesi sükkânından iken bundan akdem mâktûlen fevt olan Himmet bin Ömer'in vârisi zevce-i menkûne-i metrûkesi Çimen? bint-i Ali ve diğêr zevce-i menkûne-i metrûkesi Meryem bint-i Musa nâm hatûnlar ile li-ebeveyn karındaşı oğlu Ahmet beşe ibn-i Mehmed nâm râhile münhâsıra olduğu şer'an zâhir ve müteayyin oldukdan sonra mezbûrân Çimen? ve Meryem ile mezbûr Ahmed Beşe meclis-i şer'i hatîr-ı lâzımı't tevkîde mahalle-i merkûme ahâlisinden işbu ashâbil-kitâb Hüseyin Halife bin Cafer ve Mehmed Dede bin Mehmed ve Elhac Ahmen bin Mehmed ve İbrahim bin Bistân ve Receb bin Mehmed ve Mahmud bin Ebûbekir ve Ali bin Halile vesâirleri mahzârında her biri ikrâr-ı tâm ve tâkrir-i kelâm idüb mûrisimiz katl-i mezbûr mahalle-i merkûmede vâki' sâkin olduğu menziline gice ile târih-i kitâbdan (okunamadı) iyi mukâddem alet-i câriha ile vurulub kâtil olunmadığın ahâli mahalle-i merkûmeden dem ve diyet dâvâsına mûtasaddi olmuşdum. El-hâleti hezihi mûrisimiz

katl-i mezbûrun dem ve diyetine müteâllika dâvâdan ahâli mahalle-i merkûmenin zimmetlerini ibrâ-i âm-ı kat'ii-nizâ ile ibrâ ve iskât eyledik. Ba'del yevm husûs-i mezbûra müteallikâ bizzat veya bil-vâsitâ her birimizden tâleb ve dâva sûdûr ve zuhûr iderse la'del hükkâmi'l- kirâm makbûle ve mesmûa olmasın didiklerinde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ hüvel-vâki' bi't taleb ketb olundu. Fil yevmüs hâmisi vel ısrin min zil-ka'de eş-şerife sene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mustafa Çelebi bin Abdullah-Ali Çelebi bin Mehmed- Abdülkerim Beşe bin Veli-Bayram bin Nâsuh- Ahmed bin Ali- Mustafa bin Abdullah- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge-2

Medine-i Burusa hısn-ı dâhilinde kavaklı mahâllesi sükkânından Ahmed Çavuş bin Ömer Dede meclis-i şer'i hatırda medine-i mezbûrede vâki' mancınıkçı tâifesinden işbu hasbi'l- kitâb kethûdâları Mustafa Çelebi ibn-i Hamdullah ve yiğitbaşları üstâd İbrâhim bin Mehmed ve Elhac Hasan bin Mustafa ve Ali Dede bin İsa ve Veli Çelebi bin Mehmed ve Mahmud bin Nısdân ve Elhac Mustafa bin Ali ve İmmet bin Ömer nâm kimesneler veya cem'ihin sâyirleri mâhzârlarından ikrâr-ı tâm ve tabir-i ânîl merâm idüb tâife-i mezkûr zimmetlerinde ber-muceb-i hüccet-i şer'iyeye kabzdan min-hayrûl-mecmû' dört yüz altmış esedi gurusun vardır deyû halâ mezbûrlardan tâleb ve dâva eylediğimde tâife-i mezkûra dahi zimmetlerinde ancak bana itirâfları mucebince deynleri olan ikiyüz kırk altı guruşdan mâdaa olan cümle düyûnu bin seksen sekiz senesinde edâ ve teslim eyledik deyû cevâb ve def'a mutâsaddi olmalâriyla ba'del münâza beynimize muslihûn tavassut idüb taife-i mezkûr ile beni üç yüz otuz esedi gurusu üzerine ıslâh ve irzâ eylediklerinde ben dahi vech-i mûharrer üzre sulb-i mezkûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr üç yüz otuz gurusundan işbu meclisde taife-i mezkûr yedimden tâmâmen ba'del ahz-ı kabz bâki yüz yürmü dokuz gurusunu ve târih-i kitâba gelince beynimizde câri ahz-ı itâ ve mûâmelât-ı şitâya müteallika cem'-i dâvâdan taife-i mezkûrenin zimmetlerini ibrâ-i âm kat'in-nizâ ile ibrâ ve iskât eyledim didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ-vakaa bit taleb ketb olundu. Fil yevmüs hamisi vel-ısrin min şabâni'l mûâzzam lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi eş-şehr Bakırcızâde- Mehmed Ağa bin Elhac Süleyman- Mustafa Çelebi bin Halil- Mehmed Çelebi bin Abdullah- Ali bin Halil ve gayrihüm.

Belge-3

Medine-i Burusa'da Manastır mahâllesi sükkânından olub hâla târaf-ı mekke-i mükerreme ve ziyaret-i vaziyeh mahzân için azâmi târik-i hacc-ı şerif Es-seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Es-seyyid Kadri tarafından meblağ-ı âti'z-zikri ahz-ı kabza vekil olub nehc-i mu'teber-i şer'i üzre vekâleti sabite olan Yanık Ali bin Halil nâm kimesne meclis-i şer'î-i hatır-ı lâzımı't tevkirde medize-i mezbûrede vâki' mancınıkçı tâifesinden işbu hasbi'l-kitâb kethûdâları Mustafa Çelebi ibn-i Hamdullah ve yiğitbaşları üstâd İbrâhim bin Mehmed ve Elhac Hasan bin Mustafa ve Ali Dede bin İsa ve Veli Çelebi bin Mehmed ve Mahmud bin Nısdân ve Elhac Mustafa bin Ali ve İmmet bin Ömer nâm kimesneler ve bâşirhüm sairleri mahzârlarında bil-vekâle ikrâr ve itirâf idüb müvekkil-i mezbûr Es-seyyid Mustafa Çelebi'nin tâife-i mezkûr zimmetlerinde cihâd-ı karz-ı şer'iden olan seksen bir esedi gurus hakkını halâ tâife-i merkûme yedinden vekâletim hâsebiyle bit-tâmam ahz-ı kabz eyledim. Meblağ-ı mezkûrden tâife-i mersûme zimmetlerinde bir akçe ve bir hâbbe bâki kalmadı didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bi't- taleb ketb olundu. Fil yevmil hamisi vel ısrın min sâ'bani'l mûazzan sene tis'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi eş-şehr Bakırcızâde- Mehmed Ağa bin Elhac Süleyman- Ahmed Çavuş bin Ömer Dede- Mustafa Çelebi bin Halil- Mehmed Çelebi bin Abdullah ve gayrihüm

Sayfa-48

Belge-1

Elhâmdürillâhi illâhilezi teferrede zâtini bil-kademi vel-bekâ ve takâddese sıfâtihi ânîl-hudusi vel-fenâ ve hûlika nev'ül-insan ve kâdalehüm ecelen liyeblûhum ebhemü ahseynü âmelen vesselâtü-vesselâmü âla seyyidil-celil vesvesül el-cemil el mektûb lil-tevrâti vel-incil Muhâmmedül meb'ûs bil-ayetin-nâtikâti el-katfatı el-müeyyed bil-mu'cizâtis- sâtiati ve âla âlihi ve âshabi hillezine bâyyihi ve tâbii fi-ahr ahkâmil ahkâm ve âla min tebihin fî izhâr-ı saâyyiril-islâm sâlatû selâmen te'min ve emin lâ yu'teru bihimâ nakzû bil-ihtirâm emmâ bâd işbu kitâb sıhhât-ı tâhririne bâis ve badi salâti şeyhi şeyhu'l- islâm müftil enâm olan sâhibil- hayrât tâlibil-mirâs Mehmed Efendi bin el-merhûm Abdülhelim Efendi el-Burusi hazretlerini şöyle tahrir-i kelâm eyledilerki

Medine-i Burusa mahâllâtından sarıcı Sungur mahallesi mescid-i hâreminde merhûme validem Fatıma hâtun ve merkûm birâderim Ali medfûn olub (okunamadı) dahi mahalle-i mezbûrede olmalı ile ahâlisinin avârız-ı divâniye tekâlif-i örfiyeler için beş yüz esedi guruş ve mütevellî nasbı ta'yin itdiğim Elhac Vildan ibn-i Elhac Muhammed'e teslim edüb vakfiyesini dahi mezbûr Elhac Vildan virub ve mescid-i mezbûrun ve minâresinin binâ ve merhâmete muhtâç olan mevâzını cem'ian binâ(okunamadı) itdirub ve kendim için bir türbe binâ itdirub lâkin mescid-i mezbûrun imâmına meşrûta bir vâkîf sekene olmamağla imâm olanlar kemâ yenbeği edâ-i hizmet idemedikleri ecilden süknâ bir meşrûta bir mesken tedârik olunmak ehem-i mühimmahûdan olmak ile mahalle-i mezbûrede mescid-i şerife kavib mâhalde vâki' bir tarafı Virân Hatun mülküne ve bir tarafı târik-i âma ve tarafeyni tekbiri Elhac Mehmed mülküne muntehi olub dahiliyesi bir bâb beyt-i ulvi ve bir sundurma ve iki bâb beyt-i sufli ve bir sofayı ve bir zir-i zemini ve bir kırılı ve biri kök(okunamadı) ve biri Pınarbaşı iki yerde mâ-i câriyi ve bir kenifi ve hâdika-i zöti eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi muhtevi ve müştemil olan mülk menzili iştirâ târikiyle mâliki olan ve Elhac Fazlullâh ağaya puş bu fikire iki yüz esedi guruşa bey'u teslim bu fâkir dahi iştirâ ve tesellüm oluna mezbûru bit-tamâm ve Elhac Fazlullâh Ağa'ya def'u teslim mezbûr Elhac Fazlullah Ağa dahi bit-tamam kabz-ı tezlüm idüb muhabbet tâhrir olunub menzili mahdûd-ı mezbûr vech-i mübeyyen üzre mülk-i müşterâm olduktan sonra menzili mahdûd-ı mezbûru hâsbeten lillâhi Teâla ve tâleben li-marzâtil vakf-ı sâhîh-i lâzîm ile vakf idüb şöyle şart eyledim ki mescid-i mezbûrun hâla imâmı olan kadızâde Elhac Ahmed Halife ma-dâme hayatta olub ahşâm ve yatsu ve sabah nâmazlarını cemâate kıldırub edâ-i hizmet ide. Menzil-i mezbûr-ı mevkûfda sâkine olub her gice bir kere sûre-i Tebâreke okuyub sevâbını babam merhûm Abdülhâlim Efendi ruhu ile benim ruhuma hediye ide ve menzil-i mezbûru âhara icâze ile virmeğe kendi sâkine ola ve mezbûr Elhac Ahmed Halifeden sonra her kim imâm olur ise ol dahi menzil-i mezbûrda sâkine olub âhara icâre ile virmeyüb ve her gice menzil-i mezbûrda bir kere sûre-i mülk tilâvet idüb sevâbını babâm merhûm Abdülhâlim Efendi ruhu ile benim ruhuma hediye ide ve mezbûr Elhac Ahmed halife ve ondan sonra mescid-i mezbûrda imâm olanlar yatsu nâmazını kılıverdikten sonra mihrâbda iken bir kere Âmenel-Resûlü ayet-i kerimesini okuyub sevâbını mescid-i mezbûrun hâreminde medfûnlar olan vâlidem merhûme Fatıma ile birâderim Ali ruhlarına hediye ideler deyüb menzil-i mezbûru li-

eclit-tescil mütevellî olan Elhac Mustafa bin Elhac Mustafa'ya teslime mezbûr dahi kabz-ı tesellüm itdikden sonra mütevellî mezbûr ile münazâa ve muhâzâma itdüğümüzden sonra a'ley-i kitâbı tevki-i müstetâbı ile mevkiî olan hâkim ve kâsim olan dahi teşyid-i mebâni vakfî ulâ ve uhrâ görüb vakf-ı mezbûran sıhât ve lüzûmuna âla rey'i men yârâhü minel-eimme hüküm itmekte menzil-i mezbûr vakf-ı sâhih-i lâzim ile vakf olub tebdil ve tağyiri ve iptâl ve ta'tili âdimül- ihtimâl olmuştur. Femen baddelahû bâ'de mâ semiâhü feinnemâ ismihü alellezine yübeddilühühü innehü semiûn alim ve acirül vâkfî âlel-hayyil kerim. Hurreire fi gurret-i zil-hicce ve şuhûdi sene tıs'ine ve elf. Min hicrihü men lehü'l izzî veş-şeref sallâllâhü Teâla aleyhi ve âla âlini ve ashâbihi ridvânallâhü Teâla aleyhim ecmâin.

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi bin Hüseyin efendi el müderris bi-medreseti(okunamadı) Ahmed Bey-Receb Efendi el-hâtib fi câmi-i Hüdâvendigâr- Recep Halife bin Hızır el müezzin- Mehmed Çelebi bin Hasan el- imam- Ali Çelebi el kâtib fil el-bâb- Hüseyin Çelebi bin Hüdâverdi- Elhac Yusuf el-kâtib fi el-bâb vel-imâm- Mehmet Halife bin Derviş el-Îmâm- Hasan bin Elhac Mehmed Yorgâni- Elhac Mustafa bin Elhac Mustafa

Belge-2

Medine-i Burusa dâmet mâ'mûre ve mahrûse mahâllâtından Mecnun Dede mahallesi sükkânından Es-seyid Halil bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatır-ı lâzımı't-tevki'de işbu rafiil-kitâb Elhac İbrahim bin Mehmed nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı tâm ve tabir-i ânîl merâm idüb akâdat-ı sûduruna deyin silk-i mülkünden münselîh olub salifiz-zikr Mecnûn Dede mahallesinde vâki' bir taraftan Elhac Receb menziline ve bir taraftan Parmaksızoğlu Halil Çelebi menziline ve bir taraftan Ağacı Elhac Yusuf dükkanına ve bir taraftan târik-i âma müntehi iki bâb beyt-i süfli ve bir beyt-i ulvi ve bir sofa ve bir ahuru ve bir serdâbı ve ferfi ve iki yerde mâ-i câriyi ve zat-ı eşcâr-ı mâhûtayı müştemil senede doksan akçe mukâtaa-i kâdimesi olan mülk menziline cem'-i tevâbi' vel levâhık ve kaffe-i hûkuk ve mûrâfıkı ile mezbûr Elhac İbrahim'e yüz yetmiş beş kıt'a esedi guraşa bey-ı bât-ı sahih-i şer'ile bey'u teslim ol dahi vech-i muharrer üzre iştirâ ve teslim itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz yetmiş beş guraşu müşteri mezbûr yedinden bit-tamam vel-kûmmâl ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm menzil-i mahdûd-ı mezbûr merkûm Elhac İbrahim'in mülk-i müşterâsıdır ki fi-mâ

yeşâ ve tatalu mutâsarrıf olsun didikde gibbe't-tasdik eş-şer'i mâ vakâa bi't-taleb ketb olundu. Fil yevmis sâniî vel ışrin min zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Es-seyyid Ahmed bin Şab'an- İsmail Çelebi bin Hasan- Osman Çelebi bin Mustafa-Mehmed bin Hasan- Osman Çelebi bin Mehmed- İbrahim Çelebi bin Süleyman- Yunus bin Mehmed- Hasan bin Mehmed ve gayrihüm.

Sayfa 49

Belge-1

Medine-i Burusa'da Hoşkadem Mahallesi sükkânından Gedüsi Elhac Mehmed bin Osman nâm kimesne meclis-i şer'i şerifi lâzimit-tevkirde Almâhofri nâm mevzi'de mütemekkin Kobas cemâati Yörüklerinden olub kendi taraflarından İhsan ve Abdülkerim bin Mustafa ve Timurtaş bin Bayram ve Hamza bin Bayram ve Mustafa bin Ali ve Tuvşu Mehmed Küçükzâde ve Hoca Ali bin Sefer ve Hüseyin bin Ali nâm kimesneler taraflarından ikrâr- câil be'yan tasdik vekilleri olan işbu baisil-kitâb İvâz bin Mehmed ve Abdurrâhman bin Hamza nâm kimesneler mâhzârlarında ikrâr-ı tâm ve tâkrir-i kelâm idüb bundan akdem ben sılâ-i rahim için Medine-i Gedüse giderken mutâ'tavik eşkiyasından Kel Mustafa ve diğeri Mustafa ve İbrahim ve Mehmed nâm şâkiler Gülpınar nâm karye kurbunda benim önüme inüb her bir katl kastıyla kılıç ile darbı mührûme virerek ticâret metâim ile(okunamadı) devâyimiz gâret eylediklerinden sonra meskûr mezbûrları taş üzere iken mezbûr zikr olunan yörüklerin obalârına varub mezbûrların avratlarına ve şabb-ı emret oğlanlarına cebren fii'l-i şeni' eylediklerinde mezbûrlar fehh-i ibret-i vâhâmet idüb eşkiya-ı merhûmenin evzâ' ve atvârı tahammül itmemelerinden nâşi eşkiya-i mezbûrenin ikisini katl ve şâki-i mezbûr Kel Mustafa mecrûh eylediklerinden sonra mezbûr Kel Mustafa mecrûhân ahz-ı katl olanların melbûsat-ı asâsında benim bir inâbi şalım ile şed tâ'bir olunur bir sarıgım bulunmağla sağır eşyam(okunamadı) mezbûrdan Yörüklerde olmak zanniyle bâki eşyâmı ve dahi sâtifiz-zikr yörüklerden dâvâ ve tâleb eylediğimde onlar dahi eşyamı bit-külliyeye inkâr etmelerine ben dahi mezbûrları divan-ı hümâyûna ihzâr için ferman-ı âli ihrâc itdirüb mezbûrları ihzâr sadedinde olduğumuzda münâzaât-ı kebire ve muhâsâmat-ı şedide vâki' olmağla Musluhûn tavassut idüb dâvâ-ı mezkûremden mezbûrlar ile on inkâr yüz gurusluk para öderse sulh- eylediklerinde bedel-i sulh virüb kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr yüz gurusluk paramı mezbûrların yedlerinden ba'del ahz vel kabz

husûsi mezbûru dâvâda mezbûrun yörük ta'ifesinin zimmetlerini ibrâ-i âm ve metâlilerimi ibrâ ve iskât eyledim didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bi't- taleb ketb olundu. Fil yevmüt tâsii min şâ'bânîl muâzzam lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mehmed Emin bin Ulaş- Elhac İbrahim- Elhac Veli kardeşi- Abdi Bey bin Hüsam- Yusuf bin Abdullah- Osman in Derviş- Mehmed bin Abdullah

Belge-2

Medine-i Burusa'da Hamzabey mahallesi sakinlerinden Mehâsin bint-i Ali nâm hatun tarafından hul'u atil beyânı imrân-ı vekil olub mezbûrenin zâtını marifet ile arifân olan İsmail Efendi bin Mahmud ve Elhac Mahmud bin Yusuf nâm kimesneler şeh'adetleriyle şerefen vekâlet-i sabite olan mahalle-i mezbûr imâmı Mehmed Efendi bin Ebubekir nâm kimesne mahfil-i kâzada müvekkilli mezbûrenin zevci işbu baisi'l-kitâb Ali Çelebi bin İbrahim mahzârında ikrâr ve itirâf idüb müvekkilli mezbûre Ayşe silk-i mülkünde münselik olan esvâbından bir sur-i mâi muhâyyer ve bir âlaca sandal kaftan ve bir alâca zibun bedel-i hûl' olmak üzere def'u teslimen olduğu ba'del âhı zevci mezbûr Ali Çelebi zimmetinde mutakarrer ve mâhûd-ı mahâlliye olan üç bin akçe muhalâa-i şer'iyeye ile muhâlâa eylediğinden mezbûr Ali dahi hul'-i mezbûr ba'del kâbul tezviciyete ve gayr-ı müteallik cem'i-i riâdan remhâ hibasdan birbirini zimmetini ibrâ-i âm kâtın -nizâ ile birâ ve iskât eyleriz didikte gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bi't-taleb ketb olundu. Fil yevmis hamisi vel işrin min zil-hicce eş-şerife lisene Tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mustafa Bey- Hasan Bey- Mehmed Çelebi bin Şa'ban- Ömer Abdünnebi

Belge-3

İnegöl Burusa kâzasına tâbi Akhisar nâm karye sükkânından Hüseyin bin Pirce Hoca nâm kimesne mahfil-i kâzada yine karye-i mezbûr sakinlerinden işbu baisi'l-kitâb Osman bin Abd müvâcehesinde üzerine dâvâ ve tâkrir-i kelam idbü mezbûr Osman karye-i mezbûr sükkânından iken bundan akdem fevt olan babam mezbûr pirce hocânın taht-ı tasarrufunda olub üç kıt'a tarlasında mezbûr Osman füzûlen zabt ve tasarruf ider sûal olsun didikte gıbbe's-sûal mezbûr Osman cevâbında fil-vâki' müddâi mezbûr Hüseyin'in iddâ eylediği üç kıt'a tarlalârını zabt-ı tasarruf eylediğine ikrâr lâkin zikr olunan üç kıt'a tarla Mir Süleyman evkâfi tarafından olub mezbûr Hüseyin'in babası mezbûr Pirce Hoca fevt olduğundan zikr olunan tarlalâr beş sene yaz ve hâli kalub

tapuya müstahâk olmağla tarih-i kitâbdan yirmi sene mukâddem evkâf-ı mezkûr mütevellisi zikr olunan tarlalârın sehm-i tapusu mukâbelesinde bana tefviz idüb yedime temessük virmekle tarah-i mezbûrdan bu ana gelince mezbûr Hüseyin bilâ öZR-i şer'i sükût ve bilâ nizâ' mezbûr Hüseyin müvâcehesinde zikr olunan tarlalârı zirâat ve hirâset idüb hâsıl olan mâhsûlün âşarını müteveli ve kâza-i mezkûr edâ ve teslim itdüğünden sonra müddai mezbûr Hüseyin tarah-i kitâbdan bir sene mukâddem zikr olunan tarlalâra müdâhâle itmek murad itmek eylediğinde husus-i mezkûr için der'ü devlete i'lâm-ı hâl idüb işbu yedimde olan fetvâ-ı şerife mucebince on sene bilâ öZR-i şer'i sükût olunub ol mikdar zaman bilâ-nizâ' zabt-ı tasarrûf olunan toprak dâvâsının istimâi-memnû olduğunu müşir yedime emr-i i'lâm dahi virilmiştir. Takrir-i min külli-vücûh kavli-i meşrûhûnu nâtik fetvâ-ı şerife ve emr-i âli ibrâz idüb müddâi mezbûr Hüseyin müvâcehesinde feth'u kırâat ve istintâk-ı fil-hâkika mezbûr Osman zikr olunan üç kıt'a tarlayı tarih-i mezbûrdan Hüseyin bilâ öZR-i şer'i sükût eylediğine ikrâr ve itirâf itmeğin mucebiyle mezbûr Hüseyin bi-vech muâvâza ve müdâhâleden men'i-birle mâ vakâa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmis saminü vel ısrin min zil-hicce eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Fahrûl kûzât Es-Seyid İbrahim Efendi bin Es-seyyid Ahmed Efendi- Hâtibzâde Abdi Çelebi el-kâtib- Elhac Mehmed bin Elhac Şa'ban- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Sayfa-50

Belge-1

Medine-i Burusa'da İncirlice mahallesi sakinlerinden Nasuh bin Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer'ide işbu bâis-i vesikâ Mehmed bin Abdülmümin nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir cânib-i Elhac Hasan menzile ve bir cânibi Müslime hatun menziline ve bir cânibi Mehmed nâm kimesne menziline ve bir cânib-i târik-i âma muntehi iki beyt-i süfli ve bir sofa ve Ümmü Gülsim nâm hatun ile müşterek cânibe mâ-i câri dât ecrâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire ve mahûta yesire-i müştemil senede Bâyezid Paşa vakfına sekiz akçe mukâtaa-i kâdimesi olub mülk-i müşterâm olan bir bâb menzilimi câmi tevâbi ve levâhık ve kefâleten menâfi vel merâfik ile mezbûr Mehmed'e elli yedi esedi guruşa bey'u hât-ı sâhîh-i şer'i ve bey'u teslim ol dahi minvâl-i muharrer üzre istirâi ve tesellüm ve kabz eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûru yedinden tāmamen ahz-ı kabz eyledim

didikde mâ vâkaa bi't-taleb ketb olundu. Fil yevm selh min zil-hicce eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mehmed bin Sinan- Mehmed bin tâife-i Sinan- Osman bin Ali- Mehmed bin Elhac Hasan- Mahmud bin Elhac Receb- Halil bin Musli Hasan kayyûm mahalle-i mezbûr

Belge-2

Medine-i Burusa hâricinde Çekirge hâri Hüdâvendigâr mahallesi mülhâkâtından çarşı mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan İbrahim bin Abdullah nâm müteveffânın verâset-i sulb-i kebir kızları Ayşe ve Saliha ile sın-i (okunamadı) bulûğa tâhammül ve bulûğuna mutasarrıfa olan Emine Nâm bikr-i münhâsıra olduğu şer'an zâir ve muhâkkak olduktan sonra mezbûretan Saliha ve Emine meclis-i şer'ile kız karındaşları işbu baisetü'l kitâb mezbûr Ayşe mahzârında her biri bil-âsâle ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb babamız müteveffâ-ı mezbûr İbrahim'in mûhâlefâtından mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Hasan nâm kimesne menziline ve bir tarafı Ahmed nâm kimesne menziline ve bir tarafı (okunamadı) kızı menziline ve bir tarafı târik-i âma müntehi ve beyt-i süfli ve bir beyt-i ulvi ve bir firun ve bir câbiye mâ-i câri dört eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmire ve mahûta yersiye müştemil bir bâb mülk-i mevrûsumuz olan menzil-i kâtibil-i kıymet olmağı menzil-i mezkûrdan mezbûr Ayşe'nin hissesini zeyl-i mestûrul esâmi olub ebniye ve suûf ahvâline vûkuf-ı şûuru olan mûrız-ı müslimin rüyet ve tahmilleri ve her birimizin rızasıyla menzil-i mezkûrun cânib-i şavkîsinde vâki' bir beyt-i süfli ve bir beyt-i ulvi ve bir firun ve müşterek câbiye-i mâ-i câri ve mezbûr kıblesinden olan sokak kapusunun bir kanadından avlu kapularının orta penceresine varınca ifrâz ve alâmet-i fâsıla vaz'u tâ'yin olunduktan sonra mezkûr karındaşım mezbûr Ayşe'nin hissesine tâ'yin ve tahsis olduktan sonra mâ-i cari cânib-i garbisinde vâki' bir beyt-i süfli ve bir beyt-i ulvi ve beynimizde müşterek olan câbiye-i mâ-i mezbûr ve mâhûta dât-ı ecrâr-ı müsmire ve hayr-ı müsmireyi kız karındaşım mezbûr Emine ile bana taâyün ve tâhsis olunduktan sonra mezkûrini ve birimiz bâlinâzi kabz-ı kâbul eyledik. Minvâl-i muhârrer üzre olan tâksinimiz icâbı şer'iden dâhi ketb-ı tahrir ve mezbûr Ayşe'nin yedine vaz'u ref' olunması mâtlûbumdur didiklerinde gıbbe't-tasdik eş şer'i mâ vâkâa bi't taleb ketb olundu.

Fi ân muharremil hâram lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Veli Efendiel-İmâm- Osman bin Mustafa- Murtâza bin Mustafa- Mehmed bin Abdullah- Mehmed bin Derviş.

Belge-3

Medine-i Burusa'da esnâf ve hıref kethûdâlarından işbu ashâbil-kitâb Hüseyin Çelebi bin Es-seyyid Haydar ve Es-seyyid Mehmed Çelebi ibn-i Es-seyyid Mehmed ve Mehmed Çelebi bin Elhac Ali ve Elhac İbrahim bin Ali ve Mehmed Çelebi bin İzzeddin ve Abdullah Çelebi bin Şa'ban ve Karaçomak Hüseyin Beşe bin Mehmed ve Sefer Çelebi bin Mustafa ve Elhac Musli bin Halil ve Ali Çelebi bin Mehmed ve Ali bin Derviş ve Hasan Çelebi bin Abdi ve Abdünnebi bin Ali ve Mehmed Dede bin Müslim nâm kimesneler meclis-i şer'-i hâtir-i lâzımı't- tevkirde Ali Paşa mahallesinde sâkine fâhrûl akrân Ali Ağa bin Ömer müvâcehesinde her biri ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb hâla ıstabl-ı âmme davarları için her bir kantar saman otuz beş akçeye olmak üzere vârid olan dokuz bin kantar samanın taraf-ı mirinden her bir kantar için verilecek otuz beş akçeden mâada her bir kantar saman yetmişer akçeye olmak üzere dokuz bin kantar samana mahruyiye-i mezkûrede kabzına me'mûr olanlara teslim ve vech-i muharrer üzere teslimine mevkûfâtından memhüs ve mâ'mülün bi't-temessük olub kâza-i mezkûr ahâlisine götürüb vermek üzere tarefeyni birbirinden fâide ve zarar dâvası itmemek üzere ve noksan ile tâlib-i âhar zuhûr iderse virilmemek üzere zikr-i sebk iden dokuz bin kantar samanı minvâl-i mûhârrer üzere der-uhde ve iltizâm ve kabul eyledi didiklerinde gıbbe't-tasdik eş şer'-i mâ vâkâa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmil hâmisî vel ısrine min şehri-i Ramazan el mübârek lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Ali Efendi bin Mehmed- Hüseyin Halife bin Câfer- Mehmed Ali bin Ahmed- Mehmed bin Abdullah- Murtaza bin Mustafa ve gayrihüm.

Sayfa 51

Belge-1

Medine-i Burusa'da esâret pârâkendesî keferenin cizyedârı olan fahrû'l-akrân Halil Ağa tarafından kefer-i mezkûrenin üzerlerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerini cem'u tahsile vekil olan Mehmed Bey ibn-i İbrahim mahfil-i kâzâda merkûm ve mağfûrûn-leh Yıldırım Bâyezid Veli tâbe serehû evkâfî mütevellisi olan kıdvetü'l emâsil ve'l akrân

Mahmud Ağa tarafından kayimâkam olan Abdullah Efendi bin İbrahim Bey mahzârına bi-vekâle takrir-i kelâm idüb işbu Yanditi nâm zımminin babası Barsin nâm zımmi defterlü esâret-i pârâkendesî reyalârından olub ve veledleri Niya babaya tâbi' olub divâna gelince babası ve kendi zikr olunan keferî ile mâan cizyesini cem'ân me'mur olanlara edâ ve teslim idegelmiş iken bu sene-i mübâreke de kayimmâkam mezbûr mezbûr Abdullah Efendi mücerred celb-i mâl için anası merhûm müşarün-ileyhin ve reâyası kızlarından anaya teb'iyetle cizyesini vakf için ben alıvereyim deyû rencide ve remideden hâli değildir işbu yedimde olan ferman-ı âliye ba'del nâzar kayimmâkam mezbûr tasarrufundan men' olunması matlûbumdur deyû fermân-ı âli ibrâz idüb mezbûr Abdullah Efendi müvâcehesinde feth-ı kırâât olunub mâzmûnda reaya-ı mezbûrenin sayir evkâf-ı reâyası kızlarından hâsıl olan evlâdı Nisya babalârına tâbidir cizyeleri cezyedârına alıverilib analârına tâbidir deyu sayir evkâf-ı mütevellilerinde cizye cânibiyle rencide ve remide itdirilmeye deyu buyrulub ve merkûm Abdullah Efendi mesfûr Yandit'in babası merkûm Doris zikr olunan esârete reâyası keferenin defterde mestûr ve mukâyyed olub divâna gelin ve reaya-ı mezkûr ile mâan cizyesini hacze me'mûr olanlara edâ ve teslim idegeldiğini ikrâr ve itirâf itmekle mezbûr Abdullah Efendi hilâf- emr-i şerif bi-vech tâaruzdan ba'del men üzerine edâsı lâzım gelen cizyesini vekil-i merkûm Mehmed Bey'e edâ ve teslim merkûm Yandi'ze tembih-i birle mâ vâkâa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmis saminü ve'l işrin min zil-hicce eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Abdullah Efendi el-kâtib- Hasan Efendi bi-imâmzâde- Ali Çelebi bin İsmail Efendi- İsmail el-Çelebi el kâtib- Mehmed Çelebi bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge-2

Medine-i Burusa'da vâki' merhûm ve mağfîret-nişân Sultan Orhan tâbe şerâhû evkâfî karyelerinden Medine-i mezbûreye tâbi kalâdâr nâm karye sâkinlerinden Nesli bint-i Mahmûd nâm hâton mahfil-i kâzada evkâf-ı mezkûreye hâla mütevellî olan bâisi'l-kitâb fahrü'l akrân Mustafa Ağa mahzârında takrir-i dâva idüb karye-i mezbûrede sâkin iken bundan akdem Belma veledi zikr-i fevt olan oğlunu Ali'nin evkâf-ı merkûme arâzisinde tasarrufunda olub vakfa intikâl iden on beş kıt'a tarlasıyla mâan oğlun müteveffa-ı mezbûrun karye-i mezkûrede vâki' bir menzil ve iki mahzen ve iki kıt'a tut bağçesi ve bir findıklık tâbir olunur emlâkını mütevellî merkûm Mustafa Ağa zabt ve işbu hâzır-ı

bil meclis Mustafa Çelebi ibn-i Halil nâm kimesneye tefviz itmişdir sûal olunsun didikde gıbbe's-sûal mütevellî merkûm Mustafa Ağa cevâbında karye-i mezkûrede vâki' cümle menâzil ve mâhâzin ve hâdâyık-ı kebirem ber-muceb-i vakfa ve sûret-i defter-i hâkâniyesinde cânib-i vakf-ı şerife otuz üç bin yedi yüz otuz altı akçe teslim ile kefereden altmış altı nefer kollara meşrûta vakf-ı rehniyet vehiye ve mevrûs ve mülkiyet üzere tasarruf şart-ı vâkıfa muhâlif olub vâkıf-ı müşarün-ileyhin hin-i vâkfından bu ana gelince zikr olunan altmış altı kolluk yerleri tasarruf idenlerin alet-tevali bilâ-mâni' o sene ve dahi ziyâde adem-i zirâatlerine ve ihdâs-ı ebniye ve gars-i kerûm eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmirelerine taraf-ı vâkıfdan celb ve izin ve icâret ve bâni ve garsa mülk olmayub hayatta oldukça kesb-i vâkıfa def'u tasarruf ve intifâ ve ba'del vefât ancak oğluna intikâl itmekle müddâdiye-i mezbûra Nesli'nin oğlu mezbûr Ali tasarrufunda olan salifil-beyân menzil ve mahzen ve bağ ve bağçe ve tarla vech-i mübeyyen üzere kolluk yerlerine olub ba'del vefât oğlu kalmayub cânib-i vakf-ı şerife intikâl lâkin kânun üzere hakk-ı tapu mezbûrenin olmağla zikr olunan yerleri tapuyu misliyle merkûme Nesli'ye ve kaç defâ teklif edilmekte elimden eyâ ve imtinâ itmeğın ben dahi ona binâen bit-tevliye mezbûr Mustafa'ya yüz elli guraşa tefviz eyledim deyu def'a ile mukâbele ve yedi yüz ve yedi yüz altmış bir senesi tarihiyle müverrah merhûm Molla Fenâvi Mehmed Efendi ibn-i Hüseyin imzasıyla mûmzâdan küllil-vücûh mazmûn-ı kavli-i meşrûhuna nâtik suret-i vakfına mâmûl-i bekâ ve mâmûl-i aleyha ve tuğra-ı garray-ı sultâni ile mahalli sûret defter-i hâkâni ibrâz idicek müddâiye mezbûra teselli istintâh ve temessük tâleb olundukda merkûm Nesli diğerleri sebk iden menzil ve mahzen ve bağ ve bağçe avlu mütevaffâ-ı mezbûrun mülkiyet üzere tasarrufuna delâlet ider. Temessük ibrâzına adem-i kudret ve ber-vech-i muharrer vakfiyet üzere zabt-ı tasarruf olunan salifil-beyân kolluk yerlerinden olduğuna tav'an ve ikrâr ve tapuyu misli ile almağa kâlibe idüğün izhâr itmeğın müddâiyete mezbûr Nesli bi-vech avârızdan men' bula.

Sayfa 52

(Sayfa 51'in devamı)

merkûme Nesli zikr olunan yerleri tarah-i kitâbdan beray-ı tamamına bi-gâran Müslümanlar takdir eylediği resm-i tapuyu misli ile tefavvûz için istimhâl itmekle ba'del imhâl mâ hüvel bâki bi't-tâleb ketb olundu. Fil yevmüs- salisü vel isrin min zil-hicce eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Osman Çelebi kethûda-ı bozâciyân- Elhac İbrahim bin Muhammed Ali- Elhac Mehmed-Mehmed Çelebi bin Abdullah- Murtâza bin Mustafa ve gayrihüm.

Belge-1

Mahruse-i Burusa'da Ebuşahme Mahallesi sükkânından bâisil-kitâb fahrûs-sâdât Esseyid Mehmed Ağa meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb ceddin merhûm Emir Bey nâm sahibül-hayr mahruse-i mezkûreye tâbi' Yenice nâm karyede vâki' tahdid ve tavsifden müstâğni baba sultan suyu dimekle ma'ruf nehir ile dâyir üç göz asiyâbı vakfa ve galesini ve cûi bere ve nehri-i Nülifer üzerinde olan köprü fermânına ve fazla galeyi batn-ı evvelde ve derecede müsâvi olan evlâdına ve evlâd-ı evlad-ı evlâdına şart-ı tâ'yin eylediği vâkfiye mamûl-i bâha ve mâmul-i aleyhâsında mestûr ve mukayyed olub lâkin zikirleri debh iden değirmene ve köprü mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı âvâm ile müşerref hây râb ve nayl-i tûrâb olmakla değirmene meskûr memkâ' ve köprü-i mezbûrdan ubûr mümkün ve tecdid ve mermetlerine târaf-ı vâkıfda müsâhâde ve vâkıf-ı mezbûrun evlâdından asiyâb-ı mezkûr galesi fazlasının alel-iştirâk es-savb'ü meşrûtâları olan babası hâzır-ı bil meclis es-seyyid Zeynel Abidin Çelebi ve karındaşları Es-seyyid Ahmed ve şerife Ayşe'nin kudretleri olmayub hâla değirmen-i mezkûrun ber-muceb-i şart-ı vâkıf mütevellisi olan işbu hâzırıl-meclis Abdûlbâki ibn-i Ali Efendi zikirleri mürûr iden değirmen ve köprüyü malım ile hin-i müsâadede vakfa rücû şartıyla tecdid ve mermiyet masrûfum olan meblağ-ı istifâ edinceye değin erbâb-ı mezkûr taht-ı icâremde ve mütevellî mütevellî merkûm vazifesinden mâada'cümle vakfa ve evlâd-ı vâkfa rakâbe olmak üzere değirmen mezkûru bana icâr ve kemâ Yanbağı tevcid bit-tevliye izin vermişdir. Kabl-i şer'iden üzerine varulub vâki'-i hâl-i mahâlinde müşâhede ve harc-ı sarf ideceğim meblağın mertebe-i tâhâmülü tahmin ve muâyene ve masrûfûmu değirmen-i mezkûr icâresinden bi-târikil- vûkiyye istişhâ itmek üzere binâ ve imârete izin virilmesi mâtlûbumdur didikde savb-ı şer'iden Mevlâna Ahmed Efendi bin Cafer bi't tâleb irsâl olunub ol dahi mahrûse-i mezbûrede hassa mimârı olan üstâd Ahmed bin Abdullah ve zeyl-i vesikâda mestûrül- esâmi olub ebniye ve sükûf ahvâline vukûf ve suûru olan bi-gâvaz müslimin ve mütevellî merkûm ve evlâd-ı vâkıf- mersûmun müvâcehelerinde mevâzi-i hizâyelerini misâha ve tâkvim-i kıymet eyledikde ve âsiyâbına kürek sakfi ve etrâf duvarları tecdid ve ta'mirinde cümle levâzim-i mühimmesiyle altı bin akçe ve müceddid bir çift kebir değirmen taşı mahâline

vaz'la altı bin altı yüz akçe ve su bendinin kerhi ve fersân-ı hırsâni sayir levâzımına altı bin(okunamadı) dört bin akçe ve salıfız-zıkr köprünün kebir kirişlik derk ve pelid hatıl? ve mi'mar ve üstâdiye ve ırgâdiye ve levâzım-ı sairesiyle on bin altı yüz altmış akçe ki cem'an otuz üç bin iki yüz altmış akçe ile ancak teedid ve mermet olunur noksan ile mümkün değildir deyü mi'mâr-ı mezbûr vesayir ahâli vukûf ve şuur-ı icmâ eylediklerini mevlânâ-ı merkûm mahallinde ketb-ı tahrir ve mâan irsâl olunan kethûda Elhac Ali Ağa ile meclis-i şer'ide alâ vûkûhi inhâ ve takrir itmeğin mucebiyle salıfûl-beyân âsiyâb ve köprüyü vech-i meşrûh üzre bi-tarikir-rakâbe icâre mütâdesinden istifâ itmek üzre merkûm Es-seyid Mehmed Ağa'ya binâ ve mermetle izin verilüb mâ vâkâa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmüs salisü işrine zil-ka'de eş-şerife lisene tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Osman Beğzâde- Hasan Ağa bin Mehmed- Hüseyin Beşe bin Mustafa- Mustafa bin Veli- Mürsel bin Abdullah- Kasım kalâyıcızâde ve gayrihüm.

Belge-2

Medine-i Burusa'ya tâbi Büyük su sığırlığı nâm karye sâkinelerinden Fatıma bint-i Abdullah nâm hatun meclis-i şer'ile mahalle-i sâbıkı dâmadı olan işbu bâisil-kitâb Elhac MEhmed bin Ahmed nâm kimesne mahzârında matbûan ikrâr ve itirâf idüb mezbûr Elhac Mehmed'in zevcesi olub bundan akdem fevt olan kızım Hadice'nin mezbûr Elhac Mehmed'den hâsıla olub bundan esbâk(okunamadı) fevt olan oğlu Ahmed ve kızı Ayişe'den bilâ-sefil-irs eş-şer'i sūdüs hisse-i şer'iyem mukâbelesinde bana tâ'yin ve tahsis olunub ber-muceb-i defter-i kassam üç bin dörtyüz doksan altı akçe hissedâridir hâla mezbûr Elhac Mehmed yedinden bit-tâmam ve'l-hükkâm ahz-ı kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım bâki kalmayub ve husûs-i mezkûr-i müteâlika dâvamdan dahi zimmetine ibrâ ve iskât eyledim didikde gibbe't-tasdik eş şer'i mâ vâkâa bi't taleb ketb olundu. Fil yevmil hamisi minel muharremil hâram lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

İbrahim Efendi- Molla Osman bi İslâm- Rıdvan bin Halil Receb bin Ahmed- Mehmed Efendi el-imâm-Hızır bin Bayram- Elhac İsmail bin Mustafa- Elhac Mehmed bin Elhac Mustafa çörekçi- Mustafa el-attâr.

Sayfa-53

Belge-1

Karye-i Barak ahâlisinin hüccetidir. Gaflet olunmaya

Medine-i Burusa'ya tâbi Barak nâm karye ahâlisinden işbu ashâbil-kitâb Elhac Abdülkerim Elhac Osman ve Elhac Bey ibn-i İbrahim Çelebi ve İbrahim Çelebi bin el-hâc Hasan ve Ömer Çelebi ibn-i Osman nâm kimesneler ve bizleri mahfil-i kâzada Dere nâm karye sükkânından Mehmed Çelebi bin Mehmed ve Donanmacı Elhac Mehmed bin Müsli ve Çalık Hüseyin bin Elhac Mehmed nâm kimesneler mâhzârında her biri tâkrir-i dâva ve tebeyyün-i müdâi idüb mezbûrların karyeleri sınırları dâhilinde tekâlif icâb ider emlâk ve arâzimiz olmayub kâdimden bu ana gelince karyemiz sınırı dâhilinde vâki' zabt-ı tasarrufunda olup her sene tekâlif-i karyemiz ahâlisi ile mâan edâ edegeldiğimiz için mezbûrlar bizden bir akçe tekâlif taleb ve ahz edegeldikleri yoğiken mezbûrun Mehmed Çelebi ve Donanmacı Elhac Mehmed ve Çalık Hüseyin sene-i sâbıkada karyeleri sınırı toprağında olan cümle emlâk-i tahrir ve bikde_ itmek bahânesiyle bizim karyemizin ve âhar kurânın sınırı dâhilinde karyelerin bikde? Defterine hilâf-ı vâki' kayd'u idhâl ve her birimiz ziyâde kıymet tehnil eyledikleri emlâk ashâbına taksimde sâliyânı ziyâde isâbet itmek için sâlifiz-zikr Dere karyesi sınırı dâhilinde vâki' tasarruflarında olup her sene karyeleri ahâlisi ile tekâlifin viregeldikleri mülklerinin bâ'zısını ihfâ ve bikde? Defterlerine adem-i tahrir ve ba'zısına dahi noksan-ı kıymet takdir itdirdiklerinden mâadimezbûrun Mehmed Çelebi ve Donanmacı Mehmed ve Çalık Hüseyin zikr olunan Dere karyesinin üç buçuk avârız hânesinden vârid olan avârız ve bedel-i nüzûl teklifleri için bizden bi-gayri-vech on beş bin akçemiz almışlardır suâl olunub takrirleri tesyil ve kabl-i şeri'den üzerine varulub vâki' hâl-i mahallinde keşf-i tahrir ve yedlerimizde olan fermân-ı âli ve hüccet-i şer'îye mucebince meblağ-ı mezkûr on beş bin akçemiz mezbûrdan alıverilüb ve hüdûhu sınırlarından hâric-i emlâkimizden hilâf-ı mûtâd- kadim teklif talebinden men' olunması matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûrun Mehmed Çelebi ve Donanmacı Elhac Mehmed Çalık Hüseyin cevâblarında müddeiyûn-ı mezbûrdan def'aten on bir altı yüz elli akçe ahz eylediklerini ikrâr ve ziyâdesini inkâr itmeleriyle savb-ı şer'idenmevlâna Elhac İbrahim Efendi bit-tâleb irsâl olunub ol dahi zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmi olan müslimin ile sâlifiz-zikr Dere karyesi harmanlarına varub akd olunan meclis-i şer'ide mesen ve ihtiyâr ve bi-garaz müsliminden serme nâm karye sükkânından Mehmed Çelebi bin Elhac Mustafa ve Mehmed halifeler güdük Mustafa el-müezzin ve Çalı nâm karyeden Elhac Mehmed bin Süleyman ve Mehmed Çelebi ibn-i Abdî ve Osman bin Hasan ve Tutâklı nâm

karyeden Ebubekir bin Abdullah ve Mehmed ve Hasan bin Hüseyin ve İbrahim bin Bayram ve Kızcâğız nâm karyeden imâm Habib Efendi bin fazullah ve Mehmed Dede bin Mustafa nâm kimesnelerin mârruz-ı zıkr dere karyesi için etrâf arazisiyle irâs ve mezbûrdan müvâcehelesinde şehâdet be tâ'yin itidkleri kadimi mer'i hudûd ve sınuru dâhilinde vâki' emlâk gûst'u güzâr ve bikde? defterine tatbik ve takvim olunan kıymetin sıhhati tetkik olundukda fil-vâki' mezbûrun zıkr-i sebk iden Dere karyesi hudûd ve sınuru dahilinde vâki' kâdimden tekâlifi alıvirilen sülûs mikdarı emlâk bikde defterlerinde nâ-mevcûd ve bazı emlâk muharrerinin kıymeti noksan üzre takyid ve hudud ve sınırlarından hariç sâhifül-beyân Barak ve âhar kurânı hudud ve sınuru dahilinde nice emlâk vech- meşrûha üzre hilâf-ı vâki' idhâl deftere ziyâde kıymet tahmil olunduğu zâhir ve mukarrer oldukdan sonra zıkr olunan Dere karyesinden mezbûrun Mehmed Çelebi ve Donanmacı Mehmed ve Çalık Hüseyin ve gayrilerinin müdiyyün-ı mezbûrun tasarruflarında olan hadâyık münazâunfihâ için ancak sene-i sâbıkda teklif aldıklarından mâada sınır hâne avârizlarına duhûle-i is'aya Salih cevâb ve temessükleri olmayub lâkin karyeteyn-i mezbûreyn ahâlisi zıkr-i sebk iden Dere karyesi sınuru dâhilinde vâki' cümle emlâh ve mezbûrunun rızâlarıyla tasarruflarında olan hadâyık münâzaun fihâya başka kıymet-i sâhiha takvim ve sene-i sâbıkâda avâriz ve nezl için her zemini bire isâbet iden sâlyâne ve kayyım ve tâ'yin ve mezbûrdan Mehmed Çelebi ve Elhac Mehmed ve Çalık Hüseyin'in garaz ve mertebe-i hayatları zâhir ve tebeyyün olmağın her biri tâleb ve iltimâs itmeleriyle zıkr olunan Dere karyesi sınırında vâki' ahâlisinden tasarrufunda olan cümle emlâk muâyene ve bi-garaz müslimin her birine tâ'yin eyledikleri kıymet min hayrül-mecmû beş yük on bin akçeye baliğ olduğunu mevlânâ-ı merkûm mahâllinde ketb-ı tahrir ve maan irsâl olunan Katib Mustafa Çelebi ve Çukâdar Süleyman Beşe ile meclis-i şer'ide alâ vukuihi inhâ ve tahrir itdikden sonra karyeteyn-i mezbûreteyn ahâlisi beyninde zıkr-i mürûr iden Dere karyesinin üç buçuk avâriz hanesine mevkûfe nükûdun râbihasından mâadâ avâriz için cem'i lâ'zım gelen bin altı yüz elli akçe min haysül-mecmû altı yük altmış bin akçeye tevzi' ve taksim olundukda her res' bineğe iki buçuk akçe ve bedel-i nezl için cem'i la'zım olan iki bin altı yüz akçe kezâlik taksim olundukda her res' bile dört buçuk akçe isâbet itdiği üzre müdiyyün-ı mezbûrun emlâk-ı mezkûresinden olunmak lâzım geldiği sûretle yüz elli binden hesabınca avârizı üç yüz yetmiş beş akçe ve nâvulda altı yüz yetmiş beş akçe ki cem'an bin elli akçeden ziyâde mezbûrun Mehmed Çelebi ve Elhac Çalık Hüseyine

itirâfları mucebince ahz-ı masraflarına sarf-ı istihlâk eyledikleri dokuz bin altıyüz akçeyi ashâbı müdiyyûna mezbûrun ber-muceb-i fermân-ı âli red ve teşdid-i tenbih ve hûdud ve sınırlarından hariç med'uvvü mezbûrun emlâkinden hilâf-ı mu'tad kadim tekâlif tâlebinden mezkûrdan karyesi ahâlisini men-i birle mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmil hâmisi min cumâdel- âhir lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Ahmed bin Abdullah- Osman Çelebi bin Ömer Ahmed Çelebi bin Mehmed Elhac Kadri bin Abdurrahman- Elhac İvaz bin Aksu- Mehmed Beşe bin Ahmed- Ahmed bin Hüseyin ve gayrihüm.

Sayfa-54

Belge-1

Medine-i Bursa'da merhûm hazret-i Emir Kuddise sirrûhul- hatir mahallesi sükkânından Hacı İvaz bin Yusuf nâm kimesne meclis-i şer'i hatır-ı hazımı't tevkirde işbu rafiil-kitâb Hacı Ali Halife ibn-i Hacı Bayram nâm kimesne mahzârında bit-tâvihi ikrâr ve itirâf idüb mahalle-i merkûme muhallefâtından Musababa nâm mahallede vâki' ve taraf-ı Ahmed efendi hâdikâsına bi bir tarafı Ozan Hüseyin hâdikâsına ve tarâfeyn-i târik-i âma müntehi ve arsasının senede merhûm mezbûr Musa baba vakfına beş akçe mukâtaa-ı kadimesi olan bir kıt'a tut hadikâmı merkûm Hacı Ali'ye tarafeyninden icâb ve kabul-i hâvi bey'u bât-ı satih-i şer'iyile otuz beş kıt'a esedi guruşa bet'u teslim ve temlik ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del işтира vet-tesellüm vet temellük semeni olan meblâğ-ı mezbûr otuz guruşu mezbûr Hacı Ali yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm hâdika-i mahdûde-i mezkûre bezbûr Hacı Ali'nin mülki-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş şer'i mâ vâkaa bit taleb ketb olundu. fil yevmil hamisi min'el muharrem lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Es-seyyid Ömer Efendi bin es-seyyid Mustafa- Ömer Efendi bin Mehmed- Mustafa bin Mustafa- Mehmed Çelebi bin Abdullah- Murtaza bin Mustafa- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Burusa'da Hacılar mahallesi sükkânından Mehmed bin Muharrem nâm şabb-ı emred tarafından hususu'l- beyân vekil-i müseccel olan ma'den Çelebi bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'i hatır-ı lazımt-tevkirde işbu rafiil- kitâb Hüseyin Beşe ibn-i Mehmed nâm Rahâ mahzârında bil- vekâle ikrâr-ı tâm ve takrir-i ânîl-meram idüb müvekkilim mezbûr Mehmed'e babasından müntâkil Medine-i mezbûreye tâbi' balıklı nâm karye toprağından vâki' her biri malûmu'l- hudud üç kıt'a tarlasını mezbûr Mehmedin hâli sakratda ve hatta şer'isi validesü(okunamadı) nâm hatun mezbûr Hüseyin Beşeye senede sahip arsada beşer yüz akçe mukâtaasın virmek üzere(okunamadı) bir mudahtatâya icâr ve teslim idüb velâkin icâre-i mezkûre ecri misilleri olmamakla mezbûr Hüseyin Beşeden sekiz senelik noksan ecri misil ve zikirleri sebhiden tarlalârdan kat' eylediği eşcâr için kıymet ve noksan arz-ı talep ve dâva eylediğimde ba'del münâzaa el-kebire beynimize müslihül tavassud idüb dâavi mezkûr eden merhûm Hüseyin Beşe ile beni yirmi yedi esedi gurusu üzerine ıslâh ve irzâ eylediklerinde ben dahi vech-i muharrer üzere bil-vekâle meblağ-ı mezkûr-ı kabul ve bedel-i mûslıh olan meblağımı mezkûr yirmi yedi gurusunu mezbûrun yedinden bit-tamam ba'del ahz vel kabz zikr olunan tarlalârın tarih-i kitâba gelince ücreti muayyene-i mezkûre ve noksan ecri misillerine ve eşcâr- ı maktûa ve gayr-i müteallikâ cem'i-i dâvadan ben bil vekâle mezbûr Hüseyin Beşe'nin zimmetini ve merhum Hüseyin beşe dahi bedel-i sulh-i mezkûre mutâallik dâvadan müvekkilim mezbûr Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âm- kat'in nizâ ile ibrâ ve iskât eyledik didikde gibbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bit talep ketb olundu. Fil yevmis sâni min'el muharremil- haram lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şûhûhü'l hâl:

Es-seyyid Mehmed Ağa bin Es-seyyid Zeynel Abidin- İbrahim Çelebi bin Ali- Mehmed Çelebi bin Elhac Mehmed- Abdürrezzak Bey bin Abdi- Yusuf bin Abdullah- Elhac Ahmed bin Mustafa ve gayrihüm.

Belge-3

Medine-i Burusa'da beytül-mâl-i âmme ve hassa emini olan Ahmed Ağa bin Abdullah meclis-i şer'i şerif-i enverde Elhac Mustafa bin Ahmed nâm kimesne mahzârında üzerine dâva ve takrir-i kelâm idüb tarih-i kitâben üç yıl mukaddem Mahmud nâm tâcir bir deve yükü metâmı zâyî itmekle mezbûr Elhac Mustafa zikr olunan bir deve yükü

metâ nısfı'l- leyde Medine-i mezbûrede vâki' deveciler sükunda olan dükkanında ihlâ ve mezbûr Mahmud dahi tahassûr üzre iken bilâ- vâriz fevt olub ve metâ-ı mezkûr beytül- mâla ayid ve râci olmağın ben dahi zikr-i mürûr iden deve ile metâmı mezbûr Elhac Mustafa'dan talep iderim. Suâl olunsun didikde gibbe's-sûal ve ahıbûl-inkâr mezbûr Ahmed Ağa'dan med-i muhâsene mütabaka biline tâleb olundukda ûdûl-i müsliminden maksen mahallesinde sâkin Şahin bin Abdullah nâm kimesne li-ecliş-şehâde meclisi şer'e hazır olub istişhâd olundukda fil-hâkika tarih-i mezbûrda Mahmud nâm tâcirin zayi eylediğim bin deve yükü metayı mezbûr Elhac Mustafa nısfil-leyde sük-ı mezbûrda olan dükkanımda ihfâ eylediği ben bu husussa sâhidim şehâdet dahi iderim deyu edâ-ı şehâdet-i şer'ıye eyledikten sonra bâ'de riâyetin şerâitil-kabul şehâdeti makbûl oldukdan sonra mezbûr Ahmed Ağa şahidi âhar ikâmetine imhâl olunmağın mâ vâkaa bit taleb ketb olundu. Fil yevmil- ısrîn fi şehr-i şa'banil muazam- lisene tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Receb Efendi bin Resûl- Mehmed bin Abdullah- Hasan bin Mehmed ve gayrihüm

Sayfa-55

Belge-1

Medine-i Burusa'da vâki' Kazzâz tâifesinin ipekçilerinden işbu ashâbil-kitâb Hüseyin Çelebi bin Ahmed nâm kimesne ile İsak Veledi Hayin ve Niko veledi Menteş ve İsak veledi David ve Menteş veledi Yako nâm yakudiler vesayirleri mahfil-i kâzada düğmecilerinden Bayiha veledi Abrâham ve Yasef veledi Yumi ve Kemâl veledi Menteş ve Mumi veledi Bahaf ve Selman Yayha nâm yâhudiler ve gayrileri müvâcehelerinde her biri takrir-i dâva idüb kadimül-eyyamdan ilâ- hazihil ân kâğıd ile elvân-ı renk hârir ve hara ibrısım-i biz fûrûht ve düğme ve kaytam ve gevşe ibrişim-i mezbûrlar fûrûht idegeldiğimiz mukâbeleda Medine-i mezbûrede vâki' ordu ve sayir tekâlifi beynimizde sabit olunub sülânını biz ve sülüsünü mezbûrlar virüb bize mahsûs olan kağıd ile hârir ve tara ibrişim bey'u şer'asında mezbûrlar men-i düğme vel-kaytan ve gevşek ibrişim fûrûhatından biz def' olunub ancak dirhem ile fûrûht itmek için mezbûrların dükkânlarında dört beş kağıd hazine bir hisset ve bundan ziyâdeye rızâ ve kâzet virilmeyüb min'a- bâd tarafeynden birini âhara mahsûs ve muayyen olan emtiaı mezkûreyn-i bey'u şer'a itmemek üzre beynimizde câri ve kâr-ı imza ile haz-ı kâdim ve icmâ ve ittifâk debi müstâkim olmağın hâla mezbûrlardan bâzısı kağıd ile harir ve târa

İbrişim fûhtuna ittisâl beynimizde külli bâis nizâ ve ihtilâl olmuşdur. Vakt-ı hâl-i mezbûrlardan ve husus-i mezkûre vûkufa ve ittilâi olan bir garaz-ı müsliminden istihbâr ve sûal olunub haberleri ketb-ı terkîm ve sūrât-i yedimden def’u teslim ve hilâf-ı mutâd-ı kâdim vâz’ itmek üzere mezbûrlara tenbih olunması malûmumuzdan didiklerinde gıbbe’s-sûal-i mezbûrdan düğmecilerden her biri kâziye-i muhkemeyni olan bil-küllîye inkâr itmeleriyle ûdûli müsliminden Mustafa Efendi ibn-i Bayram ve Es-seyyid Halil Efendi ibn-i İsmail ve Abdi Çelebi ibn-i Ahmed ve Mahmud Çelebi ibn-i Mustafa ve Elhac Süleyman ibn-i Dedebâli ve Mehmed Ali Çelebi ibn-i Mehmed ve boyacılardan Mehmet Tâyi ibn-i Kâsım ve Mehmed Dede ibn-i Seyfî ve Hasan bin Ömer ve İbrahim bin Hasan nâm kimesneler li-eclil-ihbâr mecâlis-i şer’a hâzıran olub istihbâr olunduklarında fil-hâkika kadimül-eyyâmdan livana gelince elvânı remk kağıd ile hârîr ve tara İbrişim fūrûhta vech-i muharrer üzere mezbûrda tahsis ve düğme ve kaytan ve gevşek İbrişim fūrûhtundan mahsûs olduğu mukâbelede vâki’ olan tekâlif dahi beynlerinde teslil olunub sülûsânına hârici ve sülûsünüde düğmeci virüb min’â-bâd tarafeynden biri âharın mutâını akrân-ı vâzi kadim ve icmâ’ve ittifâk-ı âdet-i müstâkimdir deyü her biri bil-müvâcehe alâ tarikiş-şahâde ba’del ihbâr münkirûn-ı mezbûrun bazısında hakikât-i hâl müd’iyyün-ı mezbûrun tafsil-i bast itdikleri mimvâl üzere idüğünü ikrâr itmeğin nâzım-ı umûr-ı cumhur için me’murlarında müsâadeten müsâdeolunmayub min’a-bâd müdiyyün-ı mezbûruna mahsus olan kağıd ile harir-i vatara İbrişim fūrûht itmek üzere mezbûrun düğmecilere ber-vech-i ekid tenbih ve te’kid olunub mâ hüvel vâki’ bit- taleb ketb olundu fi gurre-i muharremil-harâm lisene ihda ve tıs’ine ve elf.

Şûhûhü’l hâl:

Osman Çelebi bin Ömer Derviş- Bilal Hasib bin Elhac- Es-seyyid Mehmed Çavuş bin Es-seyyid Mehmed- Receb bin İvâz- Mehmed bin Ahmed- Mehmed bin Mustafa

Belge-2

Mahruse-i Burusa’da Toygâni mahallesi sükkânından iş bu râfiil-vesika Mehmed bin Hamza nâm kimesne mahfil-i kazâda Ali bin Mehmed mahzârında üzerine takrir-i dâva idüb mezbûr Ali’nin icâre-i muarcele muaccele ile taht-ı tasarrufundan olub mahrûsede Bahadır Ağa mahallesinde vâki’ vakf-ı menzilin mezbûr Ali hakk-ı tasarrufundan

meşrûtul-bahâ beyân etmeksizin mutlâk vakıf olmak üzere bilâ-izân mütevellî târih-i kitâbdan bu sene mukaddem bana on sekiz ferâğ ve tefviz ve meblağ-ı mezkûrun semeni gurusunu yedinden ahz-ı kabz eyledikten sonra menzil-i mezkûrun imama meşrûta olduğu mâ'lûmüm olduğu hinde menzil-i mezkûrun merkûm Ali'ye redd'ü telse ve medfûum olan meblağ-ı mezbûr beş guruşa alıvirilmesi talebi derim suâl olunsun didikde gibbe's-sûal mezbûr Ali cevâbında fil-vâki' menzil-i mezkûrun meşrût-ı zehini beyân itmeksizin mutlâk vâkıf olmak üzere bilâ-izin mütevellî mezbûr Mehmed'e ferâğ ve tefviz ve meblağ-ı mezbûr beş gurusu dahi yedinden ahz-ı kabz eylediğinde bi-tevihi ikrâr ve itirâf itmeğin mücebiyle menzil-i mezkûrun bilâ-izin müteveffâ tefviz ve tefviz-i sâhih olmamağın menzil-i mezkûru mezbûr Ali'ye def' i teslime müddâi mezbûr Mehmed'e ve meblağ-ı mezbûrun iki gurusunu menzil-i mezkûrun icâresine hisâb idüb bâki üç gurusu müddâi mezbûr Mehmed'e redd'ü teslime merkûm Ali tenbih olunub mâ vâkâa bit tâleb ketb olundu. Fil yevmis sâbiü minel- muhârremil-hâram lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mustafa bin Ömer- Ahmet bin Ömer- Mehmet bin Abdullah- Eyüb bin Cafer- Hasan bin Hasan- İvâz bin Abdullah ve gayrihüm.

Sayfa-56

Belge-:1

Medine-i Burusa'da Kara Çekeş Mahallesi sükkânından olub dergâh-ı âli yeniçerileri müteakkinlerinden kıdvetil-emâsil vel- akrân bâisil-kitâb Elhac Musli bin Abdi mahfil-i kâzadabundan akdem ammim Bânderiye bi-târikil-ticâre hârir ihmâliyle gelürken mahrûse-i Tokat kurbunda tark ve kıtâ'it-târikiş-şâki yedinde maktûl-i fevt olan Yelkencizâde İsmail Çelebi Bey li- ebeveyn karındaşı oğlu demi cihâtis-savbeül-besime vârisi ve katil-i mezbûrun sülbiye kızları bîkr-i (okunamadı) ve sâğir kızların varisi olan İbrahim Çelebi bin (okunamadı) Efendi nâm kimesne İsmail Çelebi bin Tokat voyvodası yedinde mazbût olan mûhâlefât-ı vâkfiyesinden semeni hissesini zevce-i metrûkesi Ayşe nâm hâtun ahz-ı kabz ve kendüğe yüz elli gurus a'zeb ile tarafeynde tevkil ve irsâl eyledikde mezbûr İbrahim Çelebi dahi kezâlik isâbet-i vekâle ve vesâyet-i müteveffâ-ı mezbûrun mûhâlefâtını diveme yedinden tâleb ve ahz için Takat'a teveccüh ve âzimetü murâd itmekle kendüsiyle mâaliden âyât ve dehândalet-târik hıfz-ı hırâset ve yedime mûhâlefât-ı müteveffâ-ı tahlisa imdâd ve her hususda kendine sa'yı cakt

itdirmek üzere mezbûr İbrahiç Çelebi dahi benimle yüz elli guruş ücret kavlı karar ve ben dahi ücret-i müsellemler olan meblâğ mûkâbelesinde cedd-i merâsim mezbûr İbrahim Çelebi ile maiyet-i mahrûse-i mezbûreye varub gelince yüz elli gün yolda hıfz-ı hırâset voyvoda yedinden mûhâlefâtı tamâmen tahsilde imdâd ve inâyet ve itmâm-ı hizmet ve yedinde mezbûreden gelüb vasılından sonra cümle ücretimi ve mezbûr İbrahim Çelebi dahi defter-i kassâma masraf itdirmeğin ücret-i âhar misli muâyenem olan yüz elli guruşun bana ancak elli guruşunu virüb bâki kâlan doksan beş buçuk kıt'a guruş ücretimi yedimde olan fetvâ-ı şerife ve emr-i mûnif mucebince taleb eylediğimden mezbûr İbrahim Çelebi Tokat'a hin-i teveccüh ve azimetinde bâzı masârif-ı mühimmesi için kendi emriyle bi-târikil-muâmele istidât ediverdiğim beşyüz guruşu sahibine benim yedim ile verdiği kırk sekiz guruş rub'bu ücret-i bâkiyeme mahsûb ile virmekte tâallül iden sûal olunub meblâğ-ı bâki doksan dört buçuk guruş ücretim mezbûr İbrahim Çelebiden alıvirilmesi mâtlûbumdur didikde gıbbe's-sûal mezbûr İbrahim merkûm Elhac Musli yüz elli guruş ücreti ecr-i misil ile kavlı eylediğini ve meblağ-ı mezkûr kırk sekiz guruşu kendine ücret olmak üzere virmişdim deyû emriyle meblâğ-ı mütedâne mezkûr beş yüz guruşu sahibine dahi mültezim nâmına virildiğini inkâr idecek müddâi mezbûr Elhac fazlından evvel yüz elli guruş ücret kavline sâbiten meblağ-ı mezkûr kırk sekiz guruş mezbûr İbrahim'in emriyle meblağ-ı mütedâne sahibine virildiği beyine taleb olundukda ûdul-i müslimden olub Orhan mahallesinde sâkin tüccâr-ı devrûl-akdârdan Elhac İvaz bin Elhac Mehmed ve Es-seyyid İbrahim bin Hüseyin nâm kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'e hazır olub iştişhâd olundukda fil-hâkika mezbûr İbrahim Tokat'a teveccüh ve âzimetini esnâsında mezbûr Elhac Fazlı'ya bizim hûzûrumuzda ücret-i âhar misli kavliyle tutub meân Tokat'a gidüb mezbûr Elhac Fazlı ücrete müstehâk mezbûr İbrahim'e vech-i muhârrer üzere hizmet eyledi. Biz ancak bu hûsusa bu vech üzere sâhidleriz ve şehâdet dâhi ideriz deyû her biri edâ-i şehâdet-i şer'îye ile şehâdetleri makbûle olduktan sonra meblâğ-ı mezkûr yüz elli guruş mezbûr El-haz Fazlı'nın vech-i mübeyyen üzere ücret-i ecr-i misli idüğünü şâhidân-ı merkûmanvesayir nukât-ı sâhiha tül-kelimât mezbûr İbrahim müvâcehesinde min ba'dil-uhâa tarikîş-şehâde ba'del-ihbâr müddâi mezbûr Elhac Fazlı şikk-ı sâni için ityân- beyyineden ihzâr ve hicr idüb istihlâl itmeğin fil-vâki' mezbûr İbrahim Çelebi meblağ-ı mezkûr kırk sekiz guruşunu merkûm Elhac Fazlı'ya def'u teslim itmediğüne mezbûr İbrahim Çelebi bid-defeât yemin teklif olundukda mezbûr İbrahim Çelebi

yeminden mâkûl itmeğin mucibince meblağ-ı bâki doksan dört guruşu mezbûr Elhac Fazli'ye edâ ve teslimine mezbûr İbrahim Çelebiye tembih-birle mâ vâkâa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmir râbi'i işrin min zil-hicce eş-şerife lisene tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Çelebi es-seyyid Ömer Çelebi- Elhac Mehmed bin Elhac Ahmed- Sahralızâde Osman Bey- Es-seyyid Abdi bin Bekir- Es-seyyid Mehmed lecâ emin-i ağnâm- Durmuş Bey bin Mustafa- Elhac Mehmed bin Abdullah

Belge-2

Mahruse-i Burusa'da Karamızrak mahallesi sâkinelerinden Kahraman bint-i Mehmed nâm hâtun mahfil-i kâzada zevci işbu baisil-kitâb Mehmed bin Mustafa nâm kimesne mahzârında ikrâr ve takrir-i kelâm idüb zevcem mezbûr Mehmed zimmetinde mûtakarrer ve mâ'kûd mahalliye bin akçe mihr-i müeccel ve nafaka-i iddet-i mûayene ma'lûman üzerlerine ve müennet Şule nâm dahi kendi üzerlerine olmak üzre zevcem mezbûr Mehmed ile muhâlefet-i şâhihâ-i şer'iyeye ile muhâlefet idüb ol dahi hul-i mezbûru kâbul eyledikten sonra zevciyete müteâllik ve mecrâlarına birbirimizin zimmetini ibrâ ve iskât eyledi didikde gibbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkâa bit tâleb ketb olundu. Fil yevmüs-sâdisü min seferil-hayr lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mehmed bin Osman- Es-seyyid İbrahim Es-seyyid Mehmed- Mehmed Osman- Elhac Süleyman Çelebi Mehmed bin Hüseyin ve gayrihüm.

Sayfa-57

Belge-1

İnegöl kâzasına tâbi Hamza Bey nâm karye sükkânından merhûm Mehmed Bey nâm sâhibül-hayrın evlâdından olub meşûtüyet üzre mütevellisi olan işbu rafiil-kitâb Mustafa Bey ibn-i Mehmed Bey nâm kimesne meclis-i şer'e gelüb tahrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb Medine-i Burusa'da zeyniler mahallesinde vâki' merhûm mûmâ-ileyhin binâ eylediği muallimhâne mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı avâm ile müşerref hârab olub imâret ve mermete eşedd-i ihtiyac ile muhtac olmağın bundan akdem hane-i mezkûrun imâret ve mermete muhtaç olan mevâzii ne mikdar akçe ile tâ'mir olunmak mümkün olduğunu cânib-i şer'iden ve tahrir ve suret-i yedimde vaz-ı def olunmasaydı el-hâleti-hâzihi zikr olunan muallimhâne-i mezkûrun tâ'mire muhtaç olan yerlerini kendi malıma tâ'mir idüb vakfın zevâyid galesinden edâ olunmak üzre imâret ve

mermet eyledim cânib-i şer'iden üzerine varulmayub masrafım olan meblağ yine bâliğ olduğunu tahmin-i sâhîh ile tahmin olunması matlûbumdur didikde savb-ı şer'iden mevlâna Ali Efendi irsâl olunub ol dahi hâssaten mimâr-ı kaimakam olan üstâd Ahmet zeyl-i sûtûrda muharremil esâmi olan enbiye ve sükûf ahvâline sûur olan bi-garaz Müslim ile sâlifiz-zikr muallimhânenin üzerine varulub ba'den-nâzar mârruz zikr muallimhâne imâret ve mermet olunduğu mûayene ve müşâbih olundukda mi'mâr-ı mezbûr bâ'del mesâha muallimhâne-i mezkûrun kible tarafından müceddiden ibnâ olunan bi-hisâb-ı şartâncı binâ zirâıyla yüz on iki zirâ kalın taş duvarın beher zirâi ve hatıl ve üstâdiye-i ırgâdiye vesayir levâzimeyle üç bin üç yüz altmış akçe ve şimâl tarafından kezâlik müceddiden bi-hisâb-ı mezbûr yüz zirâ kalın taş duvarın beher zirâi cümle levâzimeyle otuz akçeden üç bin akçe ve şark tarafında müceddiden bi-hisâb-ı mezbûr otuz altı zirâ ve kezâlik kalın taş duvarın beher zirâi cümle levâzimiyle otuz akçeden bin seksen akçe ve garb tarafında yüz yirmi sed üzerinde otuz sekiz cemiân yüz elli sekiz zirâ duvarlar üzerine beher zireai kireç ve kum ve cümle levâzimiyle yirmişer akçeden üç bin yüz altmış akçe ve muallihâne-i mezkûrun müceddiden bi-hisâb-ı mezbûr otuz altı zirâ duvarının beher zirâi cümle levâzımıyla doksan doksan akçeden üç bin ikiyüz kırk akçe ve mârruz- zikr muallimhânenin bi-hisâb-ı mezbûr yüz elli üç zirâ sakfi mermeti beher zirâi tahta ve mimâr ve üstâdiye ve cümle levâzımıyla kırkar akçeden altı bin yüz yirmi akçe ve telleri ile üç müceddiden cam bin sekiz yüz akçe ve muallimhâne-i mezkûrun bast olunan tuğla döşeme ve kuyu câr-ı cübesiyle sofâsına iki müceddid pencereler binasına derki ve mimâr vesayir levâzımıyla iki bin sekiz yüz akçe ve sed üzerine müceddiden bi-hisâb-ı mezbûr otuz altı zirâ tarabuzânın her zirâi otuz beşer akçeden bin üç yüz otuz akçe ve yedi taban doksan bir akçeden altıyüz otuz akçe ve döşeme kaldırım ile müceddid bir kenif binâsına iki bik iki yüz akçe ve muallimhâne-i mezkûrun avlusunu şark tarafından müceddiden yetmiş iki ve salifil-beyân garb tarafında seksen sekiz ve şimâl tarafında üçyüz altmış cem'an bi-hisâb-ı mezbûr dört yüz doksan zirâ kalın taş duvarın her zirâi taş ve hatıl mimâra kireç ve üstâdiye ve ırgâdiye vesayir olunan duvarları bi-hesâb-ı mezbûr yüz seksen zirâ ve kermi beher zirâi tuğla ve kireç ve kum ve üstâdiye vesâyir levâzımıyla yirmişer akçeden bin sekiz yüz akçe ve bir müceddid kapu binâsına ikiyüz akçe ki min-hayrûl-mecmû elli bin üç yüz yirmi akçe vakf-ı mezbûrun zikr-i mürûr iden muallimhâneye harc-ı sarf olunmuş bulunmağın zikri sebk iden tecdid-i imâret ve mermet meblâğ-ı

mecmû-ı mezkûr ile ancak vücûda gelür bir akçe noksan ile mümkün değildir deyü kaimakâm-ı mezbûr vesâyir vukûf-ı şûur-ı icmâ' ve ittifâk eylediğim Mevlânâ-ı mezbûr mahallinde ketb ve tâhrir ve bâ'dehû muâbis olunan Hüseyin Beşe ile meclis-i şer'e gelüb vukûu üzere inhâ ve tâkrir itmeğin mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmis-sâbii min muharremil harâm lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Eş-şeyh Mehmed Efendi ibn-i Eş-şeyh Cemaleddin Efendi- Mehmed Efendi ibn-i Alâaddin- Şeyh Mehmed bin Şâh Mehmed-Himmat Efendi ibn-i Şâ'ban- Mehmed Abdülmuhsin bin İbrâhim Efendi- Mehmed Ali bin Hüseyin bin Muharrem- Derviş Halil- Halil bin Musli ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Burusa'ya tâbi Susıgırlık nâm karye sâkinlerinden Fatıma bint-i Abdullah nâm hatun sâbıkan dâmad olan işbu bâisil-kitâb Elhac Mehmed bin Ahmed muvâcehesinde üzerine dâva ve tâkrir-i kelâm idüb mezbûr Elhac Mehmed'in zevcesi olub bundan akdem müteveffât olan Hatice'nin hâl-i hayatında mezbûr Elhac Mehmed yedinde alâ târikil- vedia kendü malından did-def'a def'u teslim eylediğim seksen guruş ile bir yemeni yorgan ve iki kilim ve üç yasdık ve bir nakışlı yasdık ve bir havlu ve bir tencere ve bir örtümcesi ve bir seccâde ve bir tesbih kâşgâri ipekli altı arşun bez ve bir kılâbdonlu mukır hâla mezkûr Elhac Mehmed'den tâleb eylediğin dir ki tâalül ider sûal olunsun didikde gıbb's sûal Mezbûr El-hâc Mehmed cevâbımda meblağ-ı mezbûr seksen guruş ile mezbûr Fatıma kendiye alâ târikil-vediâ vaz'u tesellüm eylediğini bil-külliyeye inkâr idicek müdiyye-i mezbûr Fatıma'dan salk-ı mâkâleh yeidnden tâleb olundukda imân-ı mâ'fûn izhâr-u umûr idüb istimplâk itmeğin fil-vâki' meblağ-ı mezbûr seksen guruş ile eşya-i mezbûreyi merkûme Fatıma yedinden mahall-i târik-i vedia ihdâ ve müddâr eylemediğüne

Sayfa-58

(Sayfa 57'nin devamı)

mezbûr Elhac Mehmed'e semeni teklif olundukda ol dahi alâ vakfil-sûal hulf-ı âlel-alâ itmeğin merkûm Fatıma mârifetinden men'i birle mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmis sâni minel muharrem lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

İbrâhim Efendi- Ali bin Yusuf- Elhac Hüseyin- Osman bin Mehmed- Receb bin Safer ve gayrihüm.

Belge-1

Kazâ-i Mudanya muzâfâtından Aknâm karye sükkânından Işık Mehmet bin Ali nâm kimesne mahfil-i kâzada işbu baisil- kitâb Elhac Osman bin Abdullah nâm kimesne muvâcehesinde üzerine dâva ve tâkrir-i kelâm idüb Yıldırım Bâyzid Han evkâfindan olub karye-i mezbûre hudûdu dâhilinde taht-ı tâsarrufunda olan malûmul-hûdud ormânıyla altı kıt'a tarlayı mezbûr Elhac beynimizde câri olan cevâh-î âti üzre yetmiş iki kıt'a esedi gurusu bedeli mukâbelesinde ferağ ve tefviz idüb işbu hâzır-ı bil-meclis olan Mehmed Ağa'ya deynim olan yetmiş iki gurusu yetmiş güne tamamına değin mezbûr Mehmed Ağa'ya edâ itmezsem bedel-i tefviz ve ferağ olan yetmiş iki gurusu mezbûr Elhac Osman deynim mezbûr Mehmed Ağa'ya edâ ve telsim idüb zikr olunan tarlalâra müstâkillen mutasarrıf ola deyü alâ târikil-vefâ rehn-i vâz'u teslim itmişdim. Halâ meblâğ-ı mezkûr yetmiş iki gurusu deynim mezbûr Mehmed Ağa'ya teslim ve zikr olunan tarlalâra vaz'u yed murâd eylediğimde mezbûr Elhac Osman zikr olunan tarlalârı katt'a tefviz ile bedel ve tefviz olan meblağ-ı mezkûr yetmiş iki gurusu deyn-i mezbûr Mehmed Ağa'ya teslim eyledim deyü zikr olunan tarlalârı bana teslimden imtina ider sûal olunsun didikde gıbbe's-sûal mezbûr Elhac Osman cevâbında mezbûr Işık Mehmed zikr olunan ormanıya altı kıt'a tarlayı hüsn-i ihtiyâriyle ve mârifet-i kaimakam mütevellî ile meblağ-ı mezbûru yetmiş iki gurusu bana ferağ ve kat'a tefviz idüb bedel-i tefviz olan meblağ-ı mezkûr yetmiş iki gurusu işbu hazır-ı mezbûr Mehmed Ağa'ya def'u teslim eylediğimden sonra zikr olunan ormanıya altı kıt'a tarlanın tasrif için vakf-ı mezkûr mütevellisi kaimmakamı yedime temessük dahi virmişdir deyü vakf-ı mezbûr kâtibi ve kaimmakam mütevellî olan Abdi Efendi'nin hâdd ve semeni hâvi ve mazmûnu min küllil-vücûh mezbûr Elhac Osman'ın kavî-i meşrûhunu nâtik ve zikr olunan ormanıya altı kıt'a tarlanın kat'a tasarrufu için mârifet ve iznini mûşir temessükü ibrâz idüb müddâi mezbûr Işık Mehmed muvâcehesinde kırâat ve istintâle olundukda mazmûn-ı temessük merkûm-ı mezbûr Işık Mehmed bâ'del itirâf vâkıf arsamın minvâl-i muharrer üzre rehnini indeş-şer'i el-enver bâtil ve gayr-i mûteber olduğu zâhir ve tâkrir olmağın mucebiyle mezbûr Işık Mehmed dâvayı mezkûresinden

men' bula mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmül- râbii aşar emin el-muharremil hâram lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Musa Efendi bin Elhac Halil- Hasan bey bin Hasan- Elhac Mehmed bin Elhac Abdülkâdir- Abdürrezzak Bey bin Abdi- Kıflı Çavuş mi'mâr-ı sâbık ve gayrihüm.

Belge-2

Medine-i Burusa'da hâla çorbacı olan baisil-kitâb fahrül-akrân Mehmed Ağa meclis-i şer'e gelüb tâkrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb Medine-i mezbûrede Emir hanında alâ târikil-müsâfere sâkin olan Hüseyin Beşe bin Ali nâm ricl-i yedinde olan mâlûmâtül-evsâf Lütfi nâm câriyeyi âhara bey'u murâd eyledikde mezbûr Lütfi bin İstepol hâdika hassa üstâdlarından Ali ustanın câriyesi olub bundan akdem mezbûr Hüseyin Beşe refiki ile beni ihlâl eylediler câriye-i bâkiyem demesiyle câriye mezbûr tarih-i kitâbdan on gün mukaddem ihtimâmen medine-i mezbûrede emin-i beytül-mâla vâz' olunub ve mezbûr Hüseyin Beşe dâhil bana emâneten teslim olunmağla ben dahi mezbûr Hüseyin Beşe'yi ahbes-i babsi hâzem olan peregel dimekle mârifet-i zir-i zemine habs itmişdim. Hâla mezbûr Halil Beşe tarih-i kitâbı tâmgâsı zikr olunan habshânenin zokak dîvârını delüb târik-i âm üzerinde lağım çıkub hapisten firâr eylemişdir. Taraf-ı şer'iden üzerine varulub vâki' hâl mahallinde keşf-ı müşâhede olunması matlûbumdur didiğin savb-ı şer'inden mevlâna Ali Çelebi bin el-merkûm İsmail Efendi irsâl olunub ol dahi ağa-ı mûmâ-ileyh Mehmed Ağa'nın menziline varub zeyl-i vesikâda muharrerül esâmi olan müslimin mahzârlarında mahall-i mezkûre bâ'den-nâzar fil-hâkika mezbûr Hüseyin Beşe gice ile zikr olunan habshânenin zokak târafına olan dîvârını deşüb târik-i âm üzerine zu'm ile çıkub firâr eylediler. Zâhir ve mukârrer olduğunu Mevlânâ-ı mezbûr mahallinde ketb-ı tâhrir ve bâ'dehü mâan ba's olan mahzâr Mehmed ile meclis-i şer'e gelüb alâ vûkûhi inhâ ve tahrir itmeğin mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmis sadisü aşare min'el- muharremil hâram lisene ihda ve tısmine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Ali Ağa bin Mustafa Serdâr- Es- seyid Mehmed bin Es-seyid Hasan- Yusuf bin Abdurrahman- Veli bin Ahmed- Mehmed bin Ali- Hasan bin Hüseyin ve gayrihüm.

Sayfa-59

Belge-1

Medine-i Burusa'da Azab Bey Mahallesi mütemekkinlerinden Sivâri veledi Yani nâm zımmi mahfil-i kâzada menzil-i atiz-zikre vaz'ıl-yed idüğü şer'an sâbit olan baisiş-şer'i Emrut veledi Taran Nikolo nâm zımmi müvâcehesinde tâkrir-i dâva idüb bundan akdem hâlik olan babam mezbûr Yani'nin terekesinden Medine-i mezbûrede Kocanâib mahallesinde vâki' malûmül-hudûdnısf-ı menzilin üç sehimde iki sehmi sâbaka ve bir sehmi karındaşım Emrud'un zevcesi Makdeline'ye isâbet itmişken mezbûr Emrut nısf-ı menzili mezkûru zabt-ı tasarruf ider sûal olunsun didikde gibbe's-sûal mezbûr Emrud cevâbında menzil-i mezkûru zevcem mezbûr Makdeline'ye ve sadri oğlum Pinayot ve bâ'dü helâkihi ben yirmi seneden mütecâviz merkûm sivâri müvâcehesinde müstâkilen zâbt idüb müddet-i mezkûrede merkûm Sivari bila-özürülü sükût itmiştir deyü müdde-i mezbûr sivâri istintâk olundukda fil-vâki' mezbûru Makdeline ve oğlu Pinayot ve Emrud yirmi seneden mütecâviz menzil-i mezkûru müvâcehesinde müstâkilen mâlikâne zabt-ı müddet-i mezbûrda vech-i muharrer üzre sükût eylediğini mezbûr Sivâri tâvân ikrâr ve itirâf itmeğin bilâ-mâkûle bilâ-özr-ı şer'i on beş seneden mütecâviz terk ve sükût olunan emlâk dâvasının itimâdı memnû olduğu mezbûr Sivari'ye bâ'det tethim mucibiyle müddâi merkûm Sivâri bilâ emr-i şerif dâvâ-ı mezkûresinde men-i birle mâ vâkaa bit- taleb ketb olundu. Fil yevmil işrin min'el muharremil hâram lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Ahmed Bey bin Abdullah- Mehmed Çelebi bin Abdullah- Murtâza bin Mustafa- Hüsam bin Cafer- Mehmed bin Mahmud- Osman Çelebi bin Abdullah ve gayrihüm.

Belge-2

Medine-i Burusa mahâllâtından veled-i Sıralı Mahallesi sükkânından İbrâhim Çelebi nâm şâbb-ı emredin babası ve tarafeydem hûsus-ı âtil-beyân vekili nâibil-vekâle olan Ahmed Bey mahfil-i kâzada Oypan oğlu dimekle mâ'rûf işbu baisil-kitâb Hüseyin Çelebi bin Ali Bey nâm kimesne mâhzârında bil-vekâle imrâr ve takrir-i kelâm idüb tarih-i kitâbdan elli gün mukaddem oğlu mezbûr İbrahim Çelebi merkûm Hasan Çelebi'nin davetiyle o tarafa vardıkda mezbûr Hüseyin Çelebi ve refikleri Ağa beyânı fil-meclis Çolak Mehmed ve Küçük Mehmed nâm râciller (okunamadı) oğlum mezbûr İbrâhim Çelebiyle kâtl kastıyla üzerine hücûm idüb ve darb-ı şedid ve cümle âzası kırık ve oğlum mezbûr İbrahim Çelebi'nin otuz bir guruş ve bir altûn ve bir sim hançer ve bir

sim bıçağını ahz itmişlerdir deyü dâva der-i devlete varub ilam-ı hâl eylediğimde mezbûrunun südde-i sâadete ihzâr için hâla ihrâc ve isdâr eylediğim emr-i şerif mucebince merhûm Hasan Çelebinin refikleriyle divan-ı hümâyûn-ı adaleti ünvan tarafına ihzâr olunmalârını taleb ve iltimâs itmişdim. El-hâleti-hâzihi mülihûm bast idüb dâvalârı merkûm Hüseyin Çelebi ile beni ânîl-inkâr kırk yedi guruş üzerine ıslâh ve irzâ eyledikleri vech-i muharrer üzre vekâletim olan sulh-i mezbûru kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûrumu Hasan Çelebi yedinden tamamen bâ'del-ahz vel-ikrâz husus-i mezkûr-ı mûtlâk cemi-i dâvada mezbûr Hasan Çelebinin dâva-ı âm ile ibrâ ve iskât eyledim didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i ketb olundu. Tahrirân fil yevmis-sânii vel ısrin min muharremil-harâm lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mehmed bin Ahmed- Mehmed efendi el- müderris- Hasan Çelebi bin Ahmed- Esseyid Mehmed Ağa- Davut Ağa el- müteveli

Belge-3

Mahrûse-i Burusa'da Hoca Tayyip Bey Mahallesi sükkânından Elhac Cavlı bin Mahmud nâm kimesne meclis-i şer'i enverde işbu bâisil-kitâb Mehmed Dede ibn-i Seyfullâh nâm kimesne mâhzârında bi-tâv'ihî mihrâr ve itirâf idüb mahruse-i mezbûreye tâbi' kirmenlı Ferik nâm karyede vâki' bir tarafı hacı Mustafa bâbına ve bir tarafı Gaybi oğlu Hacı Ali bağına ve bir tarafı mâkâbir-i müslimine ve bir tarafı târik-i âma müntehî ve senede İshâk Paşa vakfına on iki akçe mukâtaa-i kâdimesi olan tahminen üç dönüm mükdarı mülk bağımı mezbûr Mehmed Dede'ye tarafeynden icâb ve kabul-i hâvi bey'i bât sâhih-i şer'i ile yirmi kıt'a esedi guruşa bey'u teslim ve temlik ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del iştirâ vet-tesellüm vet temellük semeni olan meblağ-ı mezkûr yirmi esedi guruşu müşteri mezbûr Mehmed Dede yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledim. Bâ'del yevm bağı mahdûd-ı mezkûr merkûm Mehmed Dede mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Selhil muharremil-hâram lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Hacı Mehmed Efendi- Hacı Lütfullah bin Hacı İsmail- Hacı Mehmed bin Yusuf- Mehmed Dede bin Elhac Mustafa- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm.

Sayfa-60

Belge-1

Medine-i Burusa'da Sultan Orhan mahallesi sükkânından olun bundan akdem fevt olan Hacı Abdi bir Muharrem'in li-ebeveyn kız karındaşı Ümmühân nâm hatun meclis-i şer'i hatır-ı lazımit-tevkirde müteveffâ-ı mezbûrun zevce-i menkûhe-i mâtrûkesi ve sülbiye kızı işbu rafiil-kitâb Fatıma bint-i Ali ve Ümmühan nâm hatunlar mahzârında bil-verâse ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelim idüb mûrisim müteveffâ-ı mezbûr Elhac Abdinin mûhâllefâtından defter-i kassâm-ı askeride tahrir-i terkim olunub mahalle-i mezkûrda vâki' mâlûmül-hudûd bir bâb mülk-i menzil ve Mülâyim nâm cariyeden gayrı bermuceb-i defter-i hâkda şer'iyeye-i mâ-bâkiyemi mezbûretân Fatıma ve Ümmühan yedlerinden tamamen bâ'del ahz vel-kabz mûrisim müteveffâ-ı merkûm Elhac Abdinin haric-i ez-defter-i kassam Mudânya kâzasına tâbi' Altuntâş nâm karyede vâki' bir bâb mülk-i menzili ve yine karye-i mezkûrede sâkin Habib oğlu Mustafa zimmetinde dokuz guruş ve bir kazgan ve iki tâbe ve Rabiya hatun zimmetinde olan on guruş ve Tavşanlı kâzasında sâkin Sadık zimmetinde yüz otuz yedi esedi guruştaki hissem bâki olub lâkim mezbûr Elhac Abdi yedine mukaddem vefât iden sulbiye kızı Kerime nâm bikrin cehâzını zevce-i merkûm Fatıma defter-i kassamsa idhâl itmeyüb müteveffa-ı mezbûr Kerime'nin cehâzını ve bazı mûhâllefâtı bi-tav'ihî müteveffâ- mezbûrun merkûmatân kem-i izgâ itmişlerdir deyü hakk-ı dâva ve tâleb eylediğinde bâ'del münâzatil kesire beynimize müslihûn tavassût idüb dâva-ı mezkûrumdan mezbûretân Fatıma ve Ümmühan ile beni an-inkâr dört bin nakd-i râyih fil-vakt akçe üzerine ıslâh ve irzâ eylediklerinde ben dahi vech-i muharrer üzre sulh-i mezkûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezfûr dört bin akçeyi mezbûretân yedlerinden tamamen ahz-ı kabz eylediğimden sonra karındaşım merkûm Elhac Abdinin dahil-i defter-i kassam-ı askeri ve hârici ez-defter-i kassam hissem bâki olmak üzre tafsil ve zikr eyledim. Eşyadan mâdaa cem'i muhâllefâtına müteallikâ âma dâva ve mutâlibât ve kaffe-i iyâde ve mahâsümâtan mezbûretân Fatıma ve Ümmühan'ın zimmetlerini dâva-i âm-ı kati'n-nizâ' ile ibrâ ve iskât eyledim didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vâkaa bit-taleb ketb olundu. Fil yevmil işrin min muharremil-harâm lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Es-seyyid Ömer Çelebi bin Es-seyyid Atâullah- Mustafa Çelebi bin Mehmed- Ali Çelebi bin Eş-şeyh Nasûh- Elhac İsa bin Ahmed- Osman Bey bin Yusuf- Elhac Hüseyin bin İskender ve gayrihüm.

Belge-2

Der-i Devlet medâr taraf-ı bâhîriş-şeriflerinden vârid olan fermân-ı şerif mûcibince husûsi atîz-zikr mübâşîr yakîn-i ferman hâlâ hûdâvendigâr sancağına mutasarrıf olan umdetû'l-ümerâül-kirâm Şeyhi Bey tarafından fahiul-işbâh Şahin Ağa ma'rifetiyle Medine-i Burusa'da merhûm Kûsec Ali Paşa vakfının hâlâ vâris-i şerif-i âlişân ile mütevellisi olan bâisil-kitâb eş-şeyh Mehmed Efendi bin Ahmed mahfil-i kazâda zikri câi vakf-ı mezbûrdan Medine-i mezkûrde Sultan Mehmed Han mahallesinde vâki' tecdid ve tavsifden müstağni Ayetullah Sâfi dimekle meşhûr vakf-ı hamamın bundan esbak Mehmed ifzââtını ve ekser mevâzı-ı harâbesin hamam-ı mezkûre kasîb-i sâlifil-beyân Sultan Mehmed Han ve Baba zâkir ve Şeh Şıbli ve Karamizâk ve mas'ud ve ma'rûfû nâm mahalleler aâlisi kemdü mallarıyla ba'det-ta'mir hamâm-ı mezkûre mezbûr-ı muharrem halife altı sene mukaddem hamamcı olmağla hamam-ı mezkûru câbecai bâzı mermâtına bile izni müteveffa ancak mutasarrıfı olan beş altı bin akçeye mahallât-ı mezbûrât ahâlisinin masrûflarını dahi zammu hılt hamâmı mezkûru merkûm muharrem halife ecr-i mislinden noksan fâmişe isticâr ve münbit eylediğinden mâadâ mezbûr muharrem halife dâima hamâm-ı mezkûru bârid ve nâpâk tutup ekser evkatta hâli komakla hamâm-ı mezkûrdan nice müsliminin esvâb ve eşyasını şâyi olduğundan nâşi mahallât-ı mezkûrât-ı ahâlisi meclis-i şer'a gelüb her biri bil-müvâcehe vech-i mübeyyen üzre şikayet ve hamâm-ı mezkûrdan ref' ve yerine işbu hâzırıl-meclis El-hâc Mehmed bin Urcu nâm kimesnenin hamamcı olmasını talep ve iltimâs itdiklerinde ben âhar diyarda bulunmağla mezbûr El-hâc Mehmed taraf-ı şer'i enverden hamam-ı mestûreye bi-tarîkil'l-emân hamamcı tayin olunmağın mezbûr muharrem halife fermân-ı şerîfiyle mîr-i müşârun-ileyhi mübâşîr ve mûcîbince mürâsele olub hamam-ı mezkûrdan mezbûr El-hâc Mehmed'i ihrâc sadedinde olmağın tevliyetim hasebiyle mezbûr muharrem halifeden fesh-i icâre ve hamam-ı mesfûru bil-izniş-şer'î ve mahallât-ı mezkûrât ahâlisi ma'rifeti ile merkûm El-hâc Mehmed'e icâr ve teslim itmişken mezbûr muharrem halifenin hamam-ı mezkûru yevm-i isticârında vakf-ı merkûma cûz'î Mehmed Efendi müteveli olub ba'dahû tevliyat-ı mezkûre mahsûlünden bana tevcih olunub bu âna gelince vakf-ı mezkûre Abdülkerim nâmında kimesne müteveli olmamış iken mezbûr muharrem halife Abdülkerim nâmında mütevelliden temessûkûm ve hamam-ı mezkûrun ta'mir ve temrine masrûfum vardır deyû merkûm muharrem halife ba'de feshûl-icâre hamam-ı mezkûru fuzûlen zabt itmeğle ben dahi der-i devlete varub

i'lâm-ı çâh eylediğimde yedime mûceddiden verilen fermân-ı şerife nazar-ı hakikat hâl husûs-ı mezkûre vukûf ve şuûru olan bi-garaz mûsliminden istihbâr ve suâl ve hamam-ı mezkûrden mezbûr muharrem halifenin ihrâcına tembih olunması matlûbumdur deyû tuğrây-ı ğarrây-ı sultânî ile mahallî ve müzeyyen emr-i şerif lâzîmil imtisâl ibrâz itmeğîn ba'den-nazar ve merkûm muharrem halife müvâcehesinde feth ü kırâat olundukda fil-vâki merkûm muharrem halifenin hamam-ı mezkûrdan mütevellî mezbûr ve mahallât-ı mezbûrât ahâlisi talebiyle merfûriyet ve ba'de fesh-i icâre müdâheleden memnûniyet-i mantûkine ve hâl-i tafzil olunan minvâl-i meşrûhu üzre idüğü ba'del-istifsâr sûkât-ı sahihatûl-kitâb ihbâriyle ma'dûn olmağîn ve halifenin ihrâcına tenbih ve hamam-ı mezkûre masrûfu mütevellî mezbûr ile ba'det-tahsih vakıfdan hin-i mûsâade rûcü' ve istifâ itmek üzre merkûme muharrem halife tefhim olunub mâremil-harâm lisene ihdâ ve tîsîne ve elf.

Şuhudü'l hâl:

El-hâc Mustafa bin Ahmed, Mustafa Efendi fahrul-eimme, Ali bin Mustafa, Fahrul-müderresin, Mustafa Efendi bin Abdûlbâki Efendi, Receb bin El-hâc Mustafa, Mustafa Çelebi bin Ahmed, İbrahim Ahmed bin Mehmed, Mustafa Abdi bin Mehmed ve gayrihüm

Sayfa-61

Belge-1

Medine-i Burusa muzaffatından Çeltik nâm karyede sâkin iken bundan esbak vefat eden Mustafa bin Mustafa'nın sulbi oğulları Ali nâm sağırin vasi-i şer'isi Es-seyyid Mehmet Ağa mahall-i şer'ide hadika? Atihi'l- beyan vazıu'l- yed idüğü şer'an sabit olub baisü'l kitâb Elhac Derviş bin Abdullah nâm kimesne muvacehesinde Medine-i mezbûrede vâki' merhum ve mağfiret dibir? Sultan Gazi Hüdavendigâr vakfi mütevellisi Ahmet ağa hazır olduğı halde her biri üzerine asaleten ve vesayeten da'va ve takrir-i kelim idüb tarihi kitâptan dört sene mukaddem mezbûr Mustafa hal-i hayatında karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı (boş bırakılmış) Mehmed mülküne ve bir tarafı mezbûr Elhac Derviş mülküne ve tarefeyn-i mezraa ve tarik-i ama müntehi büyüt-ı adideyi müştemil bir bâb mülk menziline mezbûr Dervişe yirmi beş guruşa kat'-i bey'u itmekle menzil-i mezkûre muttasıl mezbûr Mustafa'nın tasarrufunda olub ba'del vefat üçümüze intikâl eden tahminen(boş bırakılmış) dönüm arzı beyzayı mezbûr Elhac Derviş fûzuleten menzili mezkûr ile mâlikâne zabt-ı tasarruf ider sual olunub zikr olunan yerden

mezbûrun kasr-ı yedinde tenbih olunması matlubumuzdur dediklerinde gıbbe's suâl mezbûr Elhac Derviş cevabında zıkr-i sebk eden? Arz-ı Beyza olmayub menzil-i mezkûrun hudud-ı merkumesi dahilinde vâk'i senede merkum müşarün-ileyh Gazi hüdavendigâr vakfına altmış akçe mukâtaa-i kadimeye tarih-i mestûrda meblağ-ı mezkûr yüz yirmi beş esedi guraşa bana baten bey? Ve tamamen kabz-ı semen ve teslim-i mübelliğ idüb mülk-i müsterân olmağın ana binâen malikane zabt-ı tasarruf ederim deyu def' ile mukâbele ve Medine-i mezbûr malikane-i şugrasında naib-i şer'i olan Mehmet Râzi Efendi imzasıyla mumzar ve hatmile mahtûm ve bin seksen altın senesi saferü'l- hayrinin yigirmi sekizinci günü tarihiyle müverrah min küll'il- vücuh takrir-i kabul-ı şuruhunda nâtik? Hücce-i şer'iyeye ibraz iblicecek? Eserü'l-îstintâk ve akibü'l-inkar mezbûr Elhac Derviş'den def'-i mezkûreyi mübeyyine-i beyine talep olundukda udûl-i müsliminden Mustafa efendiler İbrahim ve Nustafa Çelebi İbn-i Mehmet nâm kimesneler İl-eclîş-şahade? Mahall-i şer'i hâzıran olup istişhad olunan yer arz-ı Beyza olmayub menzil-i mezbûrun hudud-ı mezkûresi dahilinde vakî senede merhum müşarün-ileyh vakfına altmış akçe mukataa-i kadimeyi eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi muhtevi mülk-ı hadika olup mezbûr Mustafa hâl-i hayatında menzil-i mezkûr ile maan hadika-i mezbûreyi merkum Elhac Derviş'e mezkûr yüzyirmibeş guraşa bâten bey ve kabz u semine ve teslim-i bey eyledi biz bu hususa şahidleriz şahadet dahi ideriz deyu her biri şeraitü'l- kabul şahadetleri makbule olmağın mücebiyle müddaînan-ı mezbûran- beyt ve Mehmed ve vasi-i merkum Es-seyyid Mehmed Ağa bi-vech-i muâruzadan men' bula mâ vAkzâ bit taleb ketb olundu. Fi yevmi'l hamse aşara mine'l muharemü'l haram li- sene ihda ve tıs'ine ve elf

Şuhudü'l hal:

Mehmed bin Ahmed- Hasan bin İshak- Mehmet Çelebi bin Abdullah- Elhac Derviş bin Harâmi- Mehmed bin Mustafa- Süleyman Efendi el-imam

Belge-2

Kite kazasına tabi' Mesî nâm karye sâkinelerinden Cemile bint-i Ömer nâm hatun Mahfil-i kazada sâbıkan zevci olan işbu bâisi'l- kitâb Kasım bin Hasan nâm kimesne mahzarında üzerine dava ve takrir-i kelam idüb mezbûr Kasım tarih-i kitâbdan kırk gün mukaddem zimmetinde mütekasrır olan altıbin akçe mihrimin binsekizyüz akçesi bana def-u teslim ve mâ-adâdan nafaka-i iddet-i şer'iyeye ile müennet süknânda fariğa olup benim ile hal eyle deyu beni darb-ı tahvif ve ikrah etmekle ben dahi mükrihin-i mezbûr

Kasım ile hal' olmakla mihrimden baki kalân dört bin iki yüz akçe ile esbak beni ve sulbi oğlu Mehmet sulbiye kızı Emine nâm sağırânı bil'a nafaka terk ve ahar-ı diyara gittikde ba'det tahlif-i şer-i canib-i şer'iden her birimize takdir olunan yirmi dört akçeden işbu yedimizde olan nafaka hücceti natik olduğu üzre altı ayda müctemi olan ikibinyüz altmış nafaka müstedanıma halâ mezbûr Kasımdan talep eylediğinde ve yerimde taalül eder suâl olunup takrir-i badet- tahrir alivirilmesi matlubumdur didikte gibbe's- sual mezbûr kasım cevâbında ikrahını ve nafaka-i meruza-i mezkûrdan altı ide? Müetemi olan meblağ-ı mezkûr ikibin yüz altmış akçeyi istidane olduğunu ve istidane idüb kendüğe ve sağıran-ı mezbûran Mehmed ve Emine' ye harc ve sarf eğlediğini inkar itmeğin müddaiye mezbûre cemileden müddeâsını mübeyyine-beyyine talep olundukda isbat-ı beyyineden izhar-ı acz idüb istihlâf itmeğin esnây-ı halâ zevcesi mezbûr Cemile'yi darb-ı tahfuf itmediğine mezbûr Kasım'a yemin teklif olundukda ol dahi alâ refû'l mesûl yemin minallahi aliyyül-alâ eyledikten sonra nafaka-i Mefruza mezbûra bîl-istidâne sarf olunduğu (okunâmadı) mezbûr Kasım'a lazım gelmemenin mûcebiyle müddaiye-i mezbûr Cemile bilâ- beyyine muârazattan men' bula mâ vAkzâ bi't-talep tahrir olundu. Fi yevmi'l râbii ve'l işrîne min muharremil- haram lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şuhudû'l hal:

Murtaza bin Mustafa- Ali bin Abdullah- Mehmed bin Abdullah- ve gayrihüm.

Sayfa-62

Belge-1

Medine-i Burusa'da tâbi Çeltik nâm karye sükkânından olub bundan akdem fevt olan Mustafa bin Mustafa'nın sulbi oğulları Beytullah ve Mehmed nâm sâbb- ı emredlü ile sulbi oğlu Ali nâm sağırin vasi-i şerisi Es-seyid Mehmed Ağa mahfil-i kazada mezraatin âtiz-zikr vasi elinde idüğü şer'an sabit olan işbu bâisil-kitâb Elhac Derviş bin Abdullah nâm kimesne mahzarında Medine-i mezbûrede vâki' merhum ve mağfiret disar Sultan Gazi Hüdavendigâr evkafına (boş bırakılmış) müteveli olan Ahmet ağa hazır olduğu halde her biri üzerine asaleten ve vesayeten takrir-i dava idüb efkaf-ı mezbûr arazisinden karye-i mezkûr toprağından vak'i babamız meztur Mustafa'nın tasarrufunda olub her biri malûmû'l- hudud yancalık tarla ve nüyük tarla dimekle meşhur sebk eden tarlalârı fuzûlan zabt ve tasarruf ve zirâat ve hırâset ider suâl olunub yed-i kasr ve izâle olunması matlubumuzdur didiklerinde gibbe's sual mezbûr Elhac Derviş cevabında Fi'l-

vâki' zikirleri mürür iden mezraalâr mezbûr Mustafa'nın tasarrufunda olub lakin merkum Mustafa hal-i hayatında zikr olunan yoncalık tarlayı yüz otuz esedi guruşa evkafi mezbûr mütevellisi merkum Ahmed Ağadan ve marifetiyle bana ferağ ve tefvizi ve ben dahi vech-i muharer üzere tefevvüz ve kabul ve mukâbeleten tefvizda olan meblağayn-ı mezkûreyn yüz otuz guruş ve guruşu yedinden tamamen ahz ve kabz idüb zikirleri sebk iden tarlalâr hakk-ı mufavızım olmağın ana binaen zabt-ı tasarruf-ı ziraat ve hîraset itdirem deyu def' ile mukabele ve evkaf-ı mezkûre mütevellisi merkum Ahmed Ağanın hatt-ı hatmi havî ve bin doksan sekiz senesi sual-i mükerrerimi zil-ka'de-i eş-şerifesi tarihleriyle meverrah min küllî'l- vûcuh mazmûnları kavlı-i meşruhuna muvafık ve tefvizi ve tefavvuzu ve izin ve icaret derakab arz-i nâti'i iki kıt'a temessük ibraz idicek eserü'l- istintak ve akibü'l- efkarımız mezbûr Elhac Dervişden def'i mezkûrunu mübeyyine-i beyyine davet olundukda malûl-i müsliminden Derviş sülbü Elhac İbrahim ve Hüseyin bin Sâban nâm kimesneler li-ecliş-şehâde alâ şer'a hazırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika mezbûr Mustafa hali hayatında sâlifil- beyân yoncalı tarlayı yüz otuz guruşa ve büyük tarlayı yüz guruşa evkâf-ı mezkûr mütevellisi merkûm Ahmed Ağa adına ve ma'rifetiyle mezbûr Elhac Derviş'e bizim huzurumuzda ferağ-ı ve tefviz-i ol dahi tevaffuz ve kabul ve mukabele tefevvuzu olan meblağın mezbûrunu merkum Mustafa mezbûr Elhac Derviş yedinden tamamen ba'del ahz ve'l kabz mütevellisi mestûr Ahmet Ağa merkûm Elhac Derviş yedinden temessükkân-ı mezbûranı virdi biz bu hususa bu vech üzere şahitleriz şehadet dahi iderüz deyu her biri muzmûn-ı temessüklere mutabık eda-i şehadet-i şer' iye eylediklerinde ba'det- tadil ve't-terkin şehadetleri men' bula mâ vAkzâ bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l aşir mine'l muharremi'l hâram Li-sene ihda ve tıs'ine ve elf

Şuhudü'l hal:

Mehmed Çelebi bin Abdullah- Osman Çelebi bin Ömer Elhac Derviş El- Hamami- İbrahim Çelebi bin İbrahim- Mehmet beşe bin Mustafa

Belge-2

Medine-i Burusa'da merhum Timurtaş Gazi evfâfi mütevellisi olan Mustafa Çelebi ibn-i Hamdullah nâm kimesne ve mahfil-i kazada Sultan Gazi Hüdavendigâr evkafi mütevellisi olan işbu rafiil- kitâb fahrû'l- akran Ahmed ağa merâyası kızından

mütevellid olmakla mezbûr cizyesine vakf-ı merkûm için ahz-i murad eylediğinde mezbûr Ahmed ağa tarif ider. Sûal olunsun dedikde gıbbe's sual mezbûr Ahmet Ağa cevabında merkûm Dimitri'nin babası Mesgur İstatros merkûm müşarûn-ileyhin defterlü reayası olub ve veledi neseben babasına tabi' olmakla mezbûr Dimitri'ye cizyesini merkûm müşarûn-ileyh vakfi tarafına def'u teslimine bundan akdem tenbih ve yedimize hücceti şer'ie dahi virilmiştir ana binâen taârruz iderim deyu mazmunu kavli meşruhunu nâtik hüccet-i şer'ie- âvâz ve merkûm Mustafa sulb-ı müvacehesinde feth-ı kırâat ve istintak olundukda mezbûr Mustafa Çelebi fi'l vâki' merkûm Dimitri'nin babası Mesgur İstatros merhum müşarûn-ileyhin defterlü reayası olub ve cizyesini mezbûr Ahmet ağa ahz eylediğini ikrar ve itiraf itmeğin mûcebiyle mezbûr Mustafa Çelebi maârimden bade'l men' cizyesini babasına tebiyetle mûmâ-ileyh vakfına edâ ve teslimine merkûm Dimitriye tenbih birle mâ- vAkzâ bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i mine'l muharremi'l harâm lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhudû'l hal:

Mehmet bin Abdullah- Mustafa Çelebi bin Ali- Mustafa bin Hacı Mehmed- Es-Seyid Mehmed Ağa

Belge-3

Medine-i Burusa'da Câmî'-i Kalâ mahallesinde vâki' süknası fukaray-ı Nakşibendiyeye meşrûta olub bir tarafı müezzîn vakfından ve bir tarafı vakf-ı mezkûr ve bir tarafı Medine-i münevvere vakfından ve bir tarafı tarik-i âm müntahî iki beyt-i süfli ve iki beyt-i ulvi ve bir sofa ve bir zira-ı zemin ve bir câbiye-i mâr cârî ve mahûta-i teshiriye-i müştemil olan bir bâb vakf-ı menzile meşrûtiyet üzre mutasarrıf olan sülâhadan El-hâc Mustafa Efendi ibn-i Receb nâm kimesne mahall-i şer'î hatırı enveri et-tevhîyede fukarâ-i nakşibendiyeden sükânâya muhtac olan işbu bâisi'l- kitâb Hamza Efendi ibn-i İshak nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ menzil-i mezbûrda sâkin olan Es-seyyid Nizameddin Efendi ibn-i Es-seyyid Mehmed izn-i hâkim ile bazı mevaziini meremmet eyledikde on yedi bin dörtyüz kırkbeş akçe masrafım olmuşdur deyû meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde menzil-i mezbûrun sükânâsı ve hakk-ı tasarrufunu bana fariğ olub ben dahi menzil-i mezbûra üçbin akçe kıymetli bir müceddedimizde ve ikibindörtyüz akçe kıymetli mücedded kile ve bin akçe kıymetli mücedded beş dolap ve taraf-ı şark'isinde ve garbisinde vâki' dıvar meremmetine altıyüz akçe ki cem'an ma'rûzum olan onbin akçeyi vakf-ı mezbûra bade's- şer'î

menzil-i mezbûrun süknası ve hakk-ı tasarrufunu mûmâ-ileyh Hamza Efendi'ye onikibin akçeyi fariğ olub bade'l yevm menzil-i mezbûrun tasarrufunda vechen mine'l-vûcuh alâka ve müdehlim kalmadı didikte gibbe't-tasdik-i şer'i ma vakaa bi't taleb ketb olundu. Fi gurre-i saferü'l hayr. lisene ihda ve tis'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Şaban Çelebi bin Yusuf- Şaban Efendi bin İsa- Mehmed Efendi bin Mustafa- Şaban Efendi bin Halil- Ahmet Çavuş bin Elhac Hasan- Mehmed Efendi

Sayfa- 63

Belge-1

Medine-i Burusa hısnı dahilinde Kavaklı mahallesinde Muslu Beğ nâm sâhib-i hayrın galesi evvela kendi nefesine ba'dehu vefatihi mahalle-i mezbûre mescid-i şerifi önünde cari Kavaklı suyu dimekle marûf olan mânın mecrâsında harab olan mevâzını tamire vakf ve şart eylediği mahalle-i mezbûrede vâki' iki canibi Elhac Abdullah Efendi menziline ve iki canib-i tarik-i am ile mahdud menzilin meşrûtiyet üzere mütevellisi olan mahalle-i mezbûre imamı olan Es-seyyid Abdullah Efendi bin Es-seyyid İlyas meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelim ve sıbt-ı meram idüb menzil-i mezbûrmürur-ı eyyam ve kûrur-ı a'vam ile müşerref harab olub ve canib-i vakıfda imaret ve meremette müsaade dahi olunmağla menzil-i mezbûru yine mahalle-i mezbûre sükkânından işbu Elhac Abdullah Efendi bin Elhac Süphan menziline muttasıl olmağın mezbûr Elhac Abdullah Efendi'nin mahall-i mezbûrede vâki' mülk menziline rub'an ve be mergıyyeten arseten ve kıymeten vakf-ı merkûmdan ekser ve vafir olmağla vakf-ı mezbûru mülk-i merkûm ile istibdal murad iderim didikte mülk olan menzil rub' ve kıymeti cihetinden vakf-ı merkûmdan ekser ve vafir olduğunu müşahede ve müşekkif için kabl-i şer'iden Mevlana Hasan Efendi bin Mehmed irsal olunub ol-dahi Medine-i mezbûrede hassa mimar vekili olan üstad Ahmet bin eyne Abdullah ve mimar-ı mezbûr halifelerinden Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin Ali ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l esami olan bi-garaz-ı müslimin ol vakıf olan menzilin üzerine varub iki bâb tahtâni harabe oda ile mahutaya müştemil olduğunu müşahede idub ve zikr olunan üstadlar menzil-i mezbûru müsaha eylediklerinde bi-hisâb satırhı yüz zira' binası ikiyüz altmış zira' arsa-i haliyesi olub ba'dehû ol mahelde hazır olub bina ve sükuf ahvaline vukufu olanlar menzil-i mezbûrun binasının kıymeti her bir zirai yekûnu beşer akçaden ikibin beşyüz akçe ve arsa-i haliyesinin her bir zirai onbeşer akçeden üç bin dokuz yüz akçe cümle menzil-i

mezbûrun kıymeti ber-vech-i tahmin-i sahih altı bin dört yüz akçe olub saniyen mezbûr Elhac Abdullah Efendi'nin mülki olub bir canibi Ahmed Çavuş menziline ve bir canibi Ali Çelebi menziline ve bir canibi berber Ahmed Çelebi menziline be bir canibi tarik-i am ile mahdûd olan menzilin üzerine varılıb iki bâb beyt-i sufli ve iki bâb beyt-i ulvi be bir sofa ve bir ahur ve mahuta muhtevi olduğunu müşahade eylediklerinden sonra kayim-i mekam mezbûr kezalik müsâha eyledikte be-hesab-ı mezbûr üç yüz elli altı zari binası ve iki yüz elli beş zira' arsa-i haliyesi olub menzil-i mezbûrun binasının her bir zırası otuz beş akçeden on bin yedi yüz on ve arsasının her bir zırası onbeşer akçeden on bin sekiz yüz yirmi beş akçe cümleten ondört bin beş yüz otuz beş akçe olmağla istibdâl ve vakf-ı merkûme her vech ile enva ve enfadır didiklerini Mevlana-i mezbûr mahallinde ketb ve tahrir ve ba'dehû ma'an bahis olan Çukadar Hüseyin ve hüddâm-ı şer'den muhzır Ahmed ile meclis-i şer'e gelüb alâ vukua inha ve taktırir itmeğın ma-vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi yevmü'l hamis min seferü'l hayr lisene ihda ve tıs'in ve elf

Şûhûdü'l hal:

Elhac Ahmed- Elhac Ahmed bin İvaz-Elhac İbrahim bin Mehmed- Receb bin Mehmed- Üstad Mahmud bin Mustafa ve gayr-i-hüm

Belge-2

Mahrûse-i Burusa Mahallâtından Davud Efendi Mahallesi mescid-i şerifinden mütevellisi bâisi'l kitâb Süleyman bin Ali ibn-i Hamza nâm kimesne Kel Mehmed bin Kemal nâm şak'iyi mahfil-i kazada ihzar-ı müvacehesinde bi't-tevliye taktırir-i dava idüb tarih-i kitâbdan yedi sekiz ay mukaddem gice ile mescid-i mezkûr açulub dahilinden üç kaliçe ve iki kilim ve ökbelü şamdan ve üm pencere demürü ve onbeş vukiyye üm şem'i berat ve bir kebir kilim ahz olunmuşdu. Halâ zikr olunan eşyadan işbu meclisde mevcûd üç kaliçe ve bir kilim ve üç şamdan ve yirmi beş vukiyye otuz çubuk pencere demürü mezbûr Kel Mahmud yedinde buldum sual olunub taktırir-i ve müceb-i şer'isi ecza olunmak matlûbumdur didikte gıbbe's-sual şaki-i mezbûr Kel Mehmed Mevlana fil-vâki' refiklerim gaibden ale'l-meclis Ali ve Öksüz Ahmet ile ma'an tarih-i mezbûrda gice ve vech-i meşrûk üzre mescid-i mezbûr mütevellisinin kilidini kırub dahilinde eşyayı mezkûreyi ıslah-ı nefis itmek için sefîne-i sultanîde kürek çekmek üzre isnân-ı saâdet tarafına irsal olunub ma vaka bi't-taleb ketb olundu.

Şûhûdü'l hal:

Abdi Dede bin İbrahim-Molla İbrahim bin Mustafa- Elhac Hasan bin Hüseyin

Sayfa-64

Belge-1

Medine-i Burusa Mahallâtından Tekye Mescidi Mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefat eden Mehmet bin Hasan nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi Hadice bint-i Ebubekir nâm hatun ve liebeveyn ammîsi Mehmed bin Derviş nâm kimesneye ve liebeveyn kız karındaşı gaibî anîl meclis Emine'ye münhasıra olduğu şer'an zehir ve mütemekkin olduktan sonra mezbûr Hadice tarafından vekil olub mezbûrenin râyetini mârifet-i şer'iyeye ile arifân olan Mustafa Çelebi bin Ahmed ve Mehmed Dede bin Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle şer'an sabite olan Eş-şeyh Eşref Efendi bin Eş-şeyh Lütfullah Efendi mahfil-i kazâda müteveffa-ı mezbûrun terekesine vazî'l-yed idüğü şer'an sabit olan işbu baisi'l vesika mezbûr Mehmed mevâcehesinde bi'l vekâle dava ve takrir-i kalam idüb müteveffa-ı mezbûr Mehmed hal-i hayatında zevcesi müvekkile-i mezbûre Hadice Hatun zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iden iki yüz elli guruş deyni olduğunu mahzâr-ı müsliminde ba'del-ikrar meblağ-ı mezkûru zevci mezbûreden kable'l-vefat ve'l istifa fevt olmağın meblağı mezkûr ikiyüz elli guruş sûal olunub muhalefatından ariverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-sual ve akîbü'l- efkâr vekil-i mezbûrdan müddeasını mebeyyine-i beyyine taleb olundukda udul-i müsliminden Takye mescidi mahallesi sâkinlerinden Elhac Ali el-haffaf ve Osman Dede bin Abdullah nâm kimesneler li- ecliş-şehâde meclis-i şer'a hazıran olub istişhâd olunduklarında fi'l hakika müteveffa-ı mezbûr Mehmed vefatından onbeş gün mukaddem zevcesi müvekkile-i mezbûre zimmetinde cihet-i mezkûreden ikiyüz elli guruş deyni olduğunu bizim huzurumuzda ikrâr eylediğinde makarr-ı mezbûr Mehmed marizi ve sahibi firaş olub hatta maraz-ı mezkûrdan ifâkât bulmayub bi- emrillahî teâla mevt olmuştur deyu her biri şehadet ve ikrâr-ı mezkûre mukır-ı mezkûr Mehmed'in hal-i marazında vâki' olduğu zâhir ve tâbân olmakla murîsî mezbû Mehmed'den ikrâr-ı mezkûrun tasdik-i istifsâr olundukda tecviz etmeyub bu makûle mârizin hal-i marazında veresesine deyni ikrâr-ı sâir veresenin tasdik ve tecvizlerine mevkûf ve inde'ş- şer'il-enver bâtıl-ı gayr-ı muteber olmağın mücebiyle vekil-i mezbûr Şeyh Eşref Efendi da'vay-ı mezkûreden men' bula mâ vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi yevmi's selasi min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Receb bin Mehmed- Ömer Efendi bin Mehmed- Hacı Abdullah bin Mahmud- Mahmud Ali bin Şaban- Hacı Ömer bin Muslih- Hacı Hasan bin Kalender ve gayr-ı hüm

Belge-2

Hususî atıl-beyânın Mahallinde kutüb-i tahrir için savb-ı şer'iden Mevlana İbrahim Efendi bin Hasan irsâl olunub ol dahi mahrûse-i Burusa'da Tekye mescidi mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Mehmed bin Hasan nâm kimesnenin sâkin olduğu menzile varub zeyl-i vesikada muharrerü'l esemi müslümin huzurunda akd-i meclis-i şer'i kavim eyledikde müteveffay-ı mezbûrun veraseti zevce-i metrûkesi Hadice bint-i Ebubekir nâm hatun ve li ebeveyn kız karındaşı gâib ani'l meclis Emine'ye ve li ebeveyn ammisi Mehmed bin Derviş münhasır olduğu şer'an zâhir ve müteayyin oldukdan sonra mezbûr Hadice meclis-i şer'ide müteveffa-ı mezbûrun terekesinde vâzu'l yed iduğu şer'an sabit olan işbu bâisil-kitâb mezbûr Mehmed müvâcehesinde bi'l asâle ikrar-ı tâm ve takrir-i kealm idub zevcem müteveffa-ı mezbûr Mehmed'in muhalefatından bi-haseb-i şer'i ve müceb-i defter-i kassam isâbet ve intikâl iden rub'u hisse-i şer'îye ile zimmetinde müsbit olan on beş bin akçe mihr-i müsellemi mezbûr Mehmed yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledim fîmâ ba'd zevcem müteveffa'ı mezbûrun terekesinden bana aid rub'u hisse-i şayiam ile mihr-i müsellemler olan onbeş bin akçeye müteallik âmme daâvî batalibât ve eymun muhâsamâttan mezbûr Mehmed'in zimmetini ibra ve iskât eyledim dedikde mezbûr Mehmed dahi bi'l müvacehe tasdik ve tahkik eyledikten sonra mezbûr İbrahim efendi mahallinde kütüb-i tahrir ve ba'dehû duâ ba's olunan Kassam Emin Elhac Muharrem ile meclis-i şer'e gelüb alâ-vukûhî intihâ vakfihimmâ vaka bi't-taleb ketb olundu. Tahriran. Fi evayih' seferi'l hayr li- sene ihda ve tis'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Mustafa bin Haydar- Hacı İbrahim bin Mehmed- Hacı Mehmed bin Musli- Mehmed bin Hasan- Hasan Çelebi bin Ahmed- Bakkal Hacı İvaz bin Vesim

Belge-3

Medine-i Burusa'da Kademeri Mahallesi sâkinlerinden Emine bint-i Elhac Ali nâm hatun mahfil-i kazâda sabıkan işbu baisi'l-kitâb Ali bin Lütfullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Medine-i mezbûrede Hızıremir mahallesi

mülhâkâtından Musa Baba mahallesine vâki' ve tarafı Ali Efendi menziline ve dar tarafı Nasuh Ali menziline ve bir tarafı merhûm Kadri Efendi vakfı olan hadikâyâ ve bir tarafı târik-i âmma müntehi bir beyt-i ulvi ve bir beyt-i sulfi ve bir sofa ve bir ahur ve bir cebiye-i mâ-i câri ve eşcâr-ı müsmir ve gayr-ı müsmireyi müstemil bir bâb menzilimi cemî-i tevâbi-i ve kâffetü'l menâfi ve'l merâfik ile mezbûr Ali'ye otuz beş guruşa bey'u teslim ol dahi muharrer olan işтира ve telellüm eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr otuzbeş guruşdan mezbûr Ali yedinden tamamen ahz-ı kabz itdüm ba'de'l yevm menzil-i mezbûr merkûm Ali'nin müşterâsında keyfemâ şâe ve bir mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't tasdik-i şer-i mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Tahriran fi'l yevmi's selasü aşara min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Salih Çelebi bin Osman- Mustafa bin Mehmed- Ağazâde Elhac Hüseyin- Mustafa Çelebi Elhac Mehmed- İmam ve gayr-ı hüm

Sayfa-65

Belge-1

Medine-i Burusa'da Ebi Şahine Mahellesi sükkânından baisi'l-kitâb mefhâril-mahâdim Eş-şeyh Mehmed Efendi ibn-i Abdullah Efendi Vilayet-i Rum ilinde vâki' kasaba-i Cuma pazarından Abdullah bin Muhmûd nâm şâki meclis-i ser'e ihzâr ve mevâcehesinde takrir-i da'va idub tarih-i kitâb günü Medine-i mezkûrede eski kapluca hamamına girub camekân kapusu önünde sim-î rikkât ve mükemmel besatiyle benden bend-i merbûd ve işbu meclisde mevcut olan yüz elli guruş kıymetli ve res' kula aygır atımı mezbûr Abdullah hıffeten ahz-ı erzine sivâr-ı gaybet ve karar itmişdi. Kabil-i mağribde saki mezbûr Abdullah'ı Medine-i mezkûreye tab'i balıklı nâm karye kurbunda esb-i merkûm ile (okunamadı) eyledim sual olunub takrir-i tahrir ve müceb-i serisi icra olunma matlubumdur didikde gıbbe's sual mezbûr Abdullah cevabında halâ hüdavendigâr sancağı mütesellimi etibbâsından olub lâkin bârgirim olmamağla beni red ve ben dâhi at peyda etmek sevdasıyla fi'l hakika müdai-i merkûm Eş-şeyh Mehmed Efendi'nin vech-i tahrir üzre kapluca camekânı kapusu önünde raht-ı besâtiyle bend-ü merbûd olan zalifi'z zikr atını olub üzerine süvar olub firar eyledigin bi't- taleb ilsâk-ı ikrâr ve îtirâf etmekleğin mecebiyle şâki mezbûr Abdullah ıslah-ı nefis etmek için seline-i sultanide kürek çekmek üzre asatane-i sa'dete irsal olunub bu huruf ketb olundu.fi'l yevmü's saminû min seferü'l hayr. Lisene ihda ve tıs'in ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Hasan Efendi bin Hasan- Es-seyid Rıza bin Küçük Emirzade- Es-seyid İsmail bin Mehmed- Rüstem bin Mehmed Emin

Belge-2

Medine-i Burusa mûzafatından Hacı İvaz Paşa nâm karye sükkânından İbrahim bin Mehmed nâm kimesne meclis-i Şer'ide karye-i mezbûr ahâlisinden işbu ashâbi'l- kitâb Hüseyin Talha bin Ali ve Elhac İvaz bin Hüseyin ve Süleyman Beşe bin İsa ve Osman bin Ali ve Bayram bin Musa nâm kimesneler ve sâirlere mahzarında ikrâr ve takrir-i kelâm idub tarih-i kitâbdan bir güne mukaddem karye-i mezbûre sâkinelerinden gaibân-ı ani'l meclis İbrahim ve Abdullah nâm biraderler ile maan Medine-i mezbûreden karye-i merkûreye gider iken tatarlar nâm sükdâ çeşmenin aşağısına vardığımızda refiklerimiz olan mezbûran İbrahim ve Abdullah beni katl kasdıyla sol kulağımın şah damarı tarafından amden bıçak ile urub mecruh ve başımı ve kollarımı odun ile darp ve kara bere ve mezbûrdan İbrahim ve Abdullah firâr etmeleriyle carihim merkûman İbrahim ve Abdullah'da karye-i mezbûr ahâlisinden ve ahardan bir ferдин sun'u alâkası olmayub cerahat-i mezkûrenin te'sirinden naş'i bi emrillahi tealâ fevt olub sem dem ve dime müteallik mezbûran İbrahim ve Abdullah'ın gayrini karye-i mezkûr ahâlisinden bir ferdile vechen mine'l- vucuh davâ ve nizaim ve husûmetin yokdur didikde gibbe't tasdik eş-şer'i mâ vakaa bi't- taleb ketb olundu. Fi^yevmi's salisün aşara min seferil hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ali bin Mehmed- Mahsud bin Mehmed- Hasan bin Mehmed Sûbaşî –Elhac Salih bin Ali

Belge-3

Medine-i Burusa'da Şeyh Hamid Mahallesi sükkânından Mustafa bin Derviş nâm kimesne mahall-i şer'ide işbu rafiil- kitâb Elhac İbrahim bin Ali mahzarında imrâr ve takrir-i kelim idüb merkum Elhac İbrahim işbu hâzınatül-meclis Fatıma bint-i Mehmed nâm hatundan üskûrlit benefiş muhit sofa ferâha ile elli esedi guruşa istisâ ve kabzı ve bad'e def' altmış ol dahi merkûm Elhac İbrahim'e def'u teslim eylediği işbu çiti medârı kaşlı gök gözlü Rusyatül- asil Latife bint-i Abdullah nâm cariyeye merkûm Elhac İbrahim yedinde iken âhar kimesne mûstahak çıkub şûhûd-ı udûle ba'del isbat mevsufe-i mezkûne Lutfiye'nin semeni olan meblağ-ı mezbûr elli guruş ile çukayı merkûm Elhac

İbrahim'e def-ı teslim tarafeynde icâb ve kabul-ı hâviye kefâlet-i semime-i şer'îye ile kefil oldum didikte gıbbe't-tasdik-i şer' r mâ vakaa bi't- taleb ketb olundu. Fi yevmü's sebiu min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Mustafa bin Ali- Elhac Mehmed bin Mustafa-Elhac Mehmed Efendi- Ömer Osman Çelebi

Belge-4

Medine-i Burusa'ya tâbi saçalı nâm karye sükkânından Ahmed bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i hâtır-ı lazım-ı tevkirde işbu refiil-kitâb Şaban Beşe bin Habib nâm kimesne mahzarında imrâr ve ihtisâf idüb Medine-i mezbûr muzaffatından Çalı nâm karyede vâki' bir tarafı Beytullah Celi tarlasına ve bir tarafı Çalık Hüseyin hadâyikasına ve bir tarafı imam vakfı olan hadikâya ve taraf-ı rabii mezbûr Şaban Beşe tarlasına müntehi sened-i merhûme Gülruh hatun vakfına yirmi beş akçe makâtaa-ı kadime bir olan bir kıt'a mülk inar hadikân cümletü't-tevâbi mine'l-levahık ve kâfiyetü'l-mezâhi ve'l mesalik mezbûr tarafeynden icâr-ı kabulü hâvi bey'u bât-ı sâhîh-i şer'î ile otuz beş esedi guruşa kat'a bey'u teslim ol dahi vech-i muarrer üzre ba'del-istira ve't-teslimsemani olan meblâğ-ı mezkûr on beş guruş müşteri mezbûr-ı meddiden bi't-tamam ahz-u kabz eyledim ve bade't tevsim hadikaya mahdûd mezkûr tasdik-i şer'î ma-vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi yevmü's sâbiî min şehr-i rebîü'l evvel lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Muharrevül huruf Mustafa- Mehmed bin Ali- Hüseyin bin Ahmed- Hasib bin Ahmed- Es-seyyid Ali Çelebi bin İbrahim

Sayfa-66

Belge-1

Darûs- saltanatil- kâdime Burusa el-mahrûsa mahâllatından Umur bey mahallesi sâkinlerinden Atike bint-i Derviş nâm hâtun tarafından li- ebeveyn karındaşı ve dûkkânı âhz-zikrî beyu semeni ahz-u kabz ikrâr-ı vekil olub mezbûr Atike'nin ma'rifet-i şer'îye ile ma'rifeleri olan İsmihan bint-i Mustafa ve Ayşe bint-i Mehmed ve Elhac Mehmed ve Elhac Mustafa ve Yusuf Efendi bin Abdullah nâm kimesneler şahadetleri ile şer'an vekalet-i sabite olan Mehmed nâm kimesne mahall-i şer'î hatırlü'l lazımü't tevkirde işbu sahibü'l kitâb Elhac Mehmed bin Mustafa mazharında bi'l vekale ikrâr-ı tâm ve

takrir-i kelim idub müvekkil-i mezbûber Atike'nin işbu akd-i âti sûduriyetinde silk-i mülküne mûkûm Medine-i mezbûr esvakından uzun çarşı nâm sükda vâki' ve tarafı Bekir Elhac Mehmed dükkanına ve bir tarafı Kürd Elhac Ali oğlu dükkana ve bir tarafı Ârayışoğlu konaklarına ve bir tarafı tarik-i âm münthehi sitede Gazi Timurtaş vakfına üç yüz altmış akçe mukataa-i kadimesi olup mülk-i müşterâm olan iki(okunamadı) (okunamadı) dükkanımı camî-i tevabî ve'l-vasi ve kaffe-i menafi ve merâfik-ı dahi minval-i muharrer üzere iştirâ ve teselûm eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr üç yüz doksan yedi esedi guruşu mûvehhâileyh-i mezbûr Atike müşteri mezbûr Elhac Mehmed yedinden tamamen ahz ve kabz eyledüm ba'del yevm mârruz zikr-i dükkân-ı mezbûr Elhac Mehmed'in mülk-ı müşterâsıdır keyfe mâ şae ve tahtâru mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't tasdik-i şer'i mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi yevmi't tâsii seferü'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac İbrahim- Mehmed bin İbrahim- Elhac mehmed bin Nurullah- Elhac Hasan bin İvaz- Elhac Mehmed bin Ali

Belge-2

Medine-i Burusa'da bozacı taifesinden Elhac Osman bin Elhac Ali ve Ali Beşe ibn-i Abdullah ve Mehmed Çelebi ibn-i Mehmed ve Es-seyyid Ahmed Çelebi ve Mehmed Beşe ibn-i Ramazan ve Mustafa bin Salih ve Elhac Mehmed bin Mehmed ve Mustafa Beşe bin Mehmed ve Osman Musli bin Mustafa ve Mustafa Beşe ve Cebeci Mustafa bin Mehmed ve Ahmed Beşe bin Süleyman ve İbrahim bin Süleyman nâm kimesneler ve Kiryaki veledi Yile ve Yakub veledi Mirza ve Vethan veledi Krikor nâm Ermeniler tarafından hûsudi atı'l beyanı ikrâra vekil olup Süleyman Çelebi ibn-i İvaz ve diğer Süleyman Çelebi bin Ramazan nâm kimesne şehadetleriyle alâ vecih'l-hasnı şer'an vekaleti sâbite olan yine taife-i mezkûreden Elhac İbrahim bin Mehmed Ali nâm kimesne Meclis-i şer'-i hatîrda taife-i mezkûrenin kethûdalârı işbu rafii'l- kitâb Osman Çelebi ibn-i Ahmed nâm kimesne mâhzârında asaleten ve vekâleten ikrar-ı tâm ve takrir-i kelim idub mezbûr Osman Çelebinin taife-i mezkûreye bin seksen sekiz senesinde kethûda olduğu günden tarih-i kitâbât senesi sehri guresine gelince her sene maktûu resm-i mirive fermân-ı şerif ile matlûb vûrud-ı rûsumât ve iştirâ vesayir tekalif-i padişah-i ve beynimizde vâki'harc-ı makul-i müteferrikamız için kethûdamız mesfir Osman Çelebinin emrimiz ile istidâne ve istikrâz ve bizden cem'u tahsil ve kabz

masarif-i lazime ve umûr-ı mühimmemizde harc-ı sarf eylediği indeülil- elbâb kethüdayı mestûr Osman Çelebi ile beynimizde hisâb ve kitâb olundukda bin doksan senesine kezalık resm-i mir-i ve ber mûceb-i mahremân (okunamadı) ve seman iştirâlârı ve ulu bozluk tathiri ve bazı harc-ı lâzime için bi'l emir müstedâna ve masrûfa ve mûceb-i hüccet-i şer'îye merkûm Osman Çelebi'ye min haysül- mecmû' taife-i mezkûrenin deyni olan yediyüz esedi guruşdan ancak el-ân taife-i mezkûrenin zimmetlerinde gaib-i ani'l meclis Ahmed Çavuş bin Ömer'e vacibi'l edâ ve lazimi'l-kaza deyni baki kalân üç yüz yirmi guruşdan maâdâ merkûm Osman Çelebi'nin salifil-beyan bin seksen sekiz senesinden kethûdalârı olduğu günden tarih-i kitâb şehri ân sene gelince beynlerinde câri ahzu-itâ ve mualâmat-ı şitâdan mezbûr Osman Çelebi zimmetinde bir akçe ve bir mecide zahir olmamağın el-haletû hizihî yevm-ı kethûdalığından tarih-i kitâb şehri guresine gelince husus-ı mezbûra müteallik âmme daâvi ve mutâleyât ve kaffe-i eymanı muhasımândan taife-i mezkûre mezbûr Osman Çelebi'nin zimmetini edâ-ı âmm-ı kâtı'n-nizâ ile ibrâ ve iskât eylediler didikde gibbe't tasdik eş-şer'î mâ vakaa bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmü's sâbi' min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Elhac Yusuf bin Abdullah-İsmail Çelebi bin Hasan- Osman Çelebi bin Ömer- Mehmed Ağa bin Osman sûbaşı- Elhac İbrahim bin Mehmed- el-Attâr

Belge-3

Medine-i Burusa'da Koca nâib Mahallesi sükkânından Mustafa bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şerif-i lazım-i eşrebde işbu baisi'l-kitâb Osman çelebi bin Ömer mahzârında bi't-tav'i ilsâk ikrâr ve itisaf idub silk-i milelimde münselik olan emlâkinden olub mahalle-i merkûmede vâki' bir taraftan Mehmed Ali ve bir taraftan kıyanu'z-zımmi menziline ve bir taraftan kırki zımmî menziline ve taraf-ı râbii tarik-i âma müntehi iki bab beyt-i ulvi ve bir bâb beyt-i süfli ve ahuru ve sundurması ve iki mevzide vâki' cebîye-i mâ-i carî'yi ve dât eşcar-ı mâhûtayı müştemil olan mülk menzilimi cemî-i tevâbi ve levâhık ve kaffe-i hukuka ve murâffak ile mezbûr Osman çelebiye altmış altı kıt'a esedi guruşa bey'u-bat saçih-i şer'î ile bey'u tesellüm ve temellük eyledikten sonra meblağ-ı mezbûr altmış guruş yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledüm didikde gibbe't tasdik eş-şer'î mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi yevmü's sabi min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şûhûdü'l hal:

Mustafa Çelebi bin Resul- Süleyman Çelebi bin Hasan- Elhac Hasan bin Mehmed- Ahmed Çelebi bin Abdullah

Sayfa-67**Belge 1**

Medine-i Burusa'da Kayabaşı Mahallesi mütemekkinlerinden Derviş veledi Yorki nâm zımmî mahall-i şer'-i hatır-ı tevkide işbu bâisi Sefercina veledi İsi enâm zımmi müvacehesinde bît-tavi ilsâk-ı ikrâr ve itirâd idüb Medine-i mezbûr mahallatından Bağşi Beğ mahallesinde vâki' mülk-i mevrûsum ve asalârinin senede kırk dört akçe mukâtaa-i kadimeleri olub bir tarafı Hıssadini veledi Sofiyos menziline ve bir tarafı Karagöz veledi Marti menziline ve bir tarafı Konstantin veledi Karagöz menziline ve taraf-ı râbii ba'zan Hırsaddini veledi Tokyanos menzili ile tarik-i âma müntehi üç beyt-i süfli ne beş beyt-i ulvi ve bir sofa ve bir sihirhane ve bir cebiye-i mâ-i câri ve mahûta zat-ı eşcâr-ı mûsmir ve gayr-ı mûsmir bi-müşteevil bir bâb mülk menzili ve menzili mezkûr mukabelesinde vâki' bir tarafı Vanikli veledi Dimitri mülküne ve bir tarafı vâdiye ve tarafeyni tarik-i âma müntehi eşcar-ı mûsmire ve gayr-ı mûsmireyi muhtevi bir kıt'a mülk-i hadikayı tecmiit-tevabi vellevabini ve kâffeden el menafi ve'l merâfik mezbûr hannâna bi-ufkihi vâhide üç yüz on esedi guraşa bâten bey-u teslim ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del işтира vet-tesellüm semenleri olan meblağ-ı mezkûr üç yüz on guraşa müşteri mezbûr yedinden bi't-tamam ahz-ı kabz eyledüm fimâ-bâd zikirleri sebk iden menzil ve hadika merkûm Hannan'ın mülk-ı müşterasıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf oluna didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l aşir min seferil hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

İbrahim bin Mehmed- Mustafa bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah-Elhac Abdürrahim bin Mehmed-Karagöz veledi Madiyi- Bandari veledi Karagöz-Konstantin veledi Karagöz- Kalyafi veledi Horsari- Hırsaddini veledi Tasalân

Belge-2

Hususü'z-zikrin mahallinde ketb-ı tahririn iltimas olmağın mahkeme-i iltiyâdan Mevlana Ali Efendi irsal olunub ol dahi Medine-i Burusa'da hâssa timari olan üstad Ahmed'in Medine-i mezbûre Pınarbaşı mahallesi sükkânından olub tarikat-i aliye-i

şerefiden Ali Dede bin Mehmedin menziline varub zeyl-i vesikâda muharrerü'l-esami olan bi-garaz müslimin mahzarlarında akd-i meclis-i şer'i âti eylediğinde min bâd Mehmed Dede meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda mahmiye-i Konstantiniye'de sâkine Ayişe nâm hatunun karındaşı ve mahall-i mezbûrda vâki' menzil-i umûrunda vekil olan Hasan nâm kimesne mûvacehesinde üzerine tâkrir ve da'va idüb işbu benim menzirim canib-i şarkisinde vâki' müvakkile-i mezbûr Ayişe menzilin tarik-i âm üzerine olan zokak kapusunu vekil-i mezbûr Hasan dıvar ile sêd idüb benim menzirim halısına hâk mûruru yok iken müvekkile-i mezbûrenin menziline sâkin olan müste'cisi ile vekil-i mezbûr Hasan benim menzil-i mezkûrumun mana mahsus tarik-i hâsıda canib-i garbide vâki' zokak kapumun muğalliben mürûr (okunamadı) olan menzilin havlısında müvekkile-i mezbûra menziline ubûr ettiklerinden maâda mürekkile-i mezbûr menzili ile benim fevkâni ve tahtâni menzirim mübeyninde vâki' olan dıvarı dahi müstakilen zabt-ı tasarruf ider hakikât hali müşahede olub meceb-i icrâ olunmak matlûbumdur dedikde evvela mezbûr Ali Dede ile müvekkile-i mezbûr beyinde münâzaun-fih olan mezbûr hususunda nazar olundukda fi'l-hakika müvekkile-i mezbûr Ayişe menzilin mukaddema tarik-i âm üzerine mahsus olan zokak kapusunun duvarıyla sed olduğu bad'el müşahede mimar-ı mezbûr müddai-i merkûm Ali Dede'nin hüccet-i mübayaasında tehdid olunan arsamı mesâha eylediğinde tûlen elli dört zira' ve arzan on sekiz zira' arsa-i haliyesi olub müdda-i mezbûr Ali Dede menzilin canib-i garbisinde kendi menziline mahsus tarik-i hasda vâki' zokak kapusundan vekil-i mezbûr Hasan ile müşteçiri müddâ-i mezbûr Ali Dede'nin zikr olunan arzân on sekiz zira' arsası özünden müvekkile-i mezbûr Ayişe'nin hakk-ı mürûru yok iken mezbûr Ali Dede menzilin mukrın olan havlısından mürûr ve ubûr ittiklerizahir ve mukarrer oldukdan sonra mezbûre Ayişe menzili ile merkûm Ali Dede menzilin mübeynde olan kezalik münâsaun fih divâra dahi bazar olundukda fi'l-vâki' Zikr olunan divâra mülâhık ve mebnî müvekkile mezbûre menzili ile merkûm Ali Dede'nin fevkâni ve tahtani sakf-u binalârı olub ve zikr olunan duvarda iki cânibin menziline dâl olur alâmet bulunduğuna mimar- mezbûr vesair ehl-i vûkuf müşahede eylediklerinde müvekkile-i mezbûre Ayişe menzili ile merkûm Ali Dede menzili sâbıkada menzil-i vâhid olub sonradan ifraz olunmağın dıvar-ı mezkûr iki menzilin beyinde müşterek kalub ve halâ yine müşterek olmak üzre deyu ittifak üzre haber verdiklerinden sonra mücebiyle bede'l yevm müddâi mezbûr Ali Dede'nin vech-i meşruh üzre

Sayfa-68

(67. sayfanın devamı)

kendüğe mahsus canib-i garbında merkûm olan menziline havlısından müvekkile-i mezbûr Ayişe menziline mûrur ve tağallüben ivâ itmemek üzere ve sâlifi'z-zikr beynlerinden vâki' divanı yine müşterek zabt-ı tasarruf itmek üzere vekil-i mezbûr Hasan ile müste'cirine tenbih eylediğini Mevlana mezbûr mahallesinde ketb-i tahrir ve ba'dehu maan irsâl olunan Savac Behram Beşe ve Muhzır Eyüb bin Cafer ile meclis-i şer'e gelüb alâ vukuihi inha ve tefhim itmeğin mâ vaka bi't- taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l rabi aşara min seferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Üstad İbrahim ibn-i Mehmed- Hasan bin Ali el-mütevelli- Usta Mehmed bin Mustafa Halife-i Buharâda- Hasan bin Hüseyin Kirdecî- Eyüb Beşe ibn-i Cafer-Mehmed bin Abdullah ve gayr-i hüm

Belge-1

Medine-i Burusa'ya tabi (okunamadı) kızığı nâm karye sâkinlerinden Hasan Çelebi bin Durmuş nâm kimesne meclis-i şer-i hatır-ı lazım altı kızıdan tevâli izamdan akdem dâr-ı bakâya intihal eden li-ebeveyn karındaşı oğlu olan merhum Ahmed Efendi'nin sülbi kebir oğlu işbu sahibü'l kitâb ümdetü'l mehadimi'l kirâm Mehmed Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb akedât-ı sudûruna değin silk-i mülmümde mesleki olub karye-i mezbûrda vâki' tarafeyni Kürd Efendi hadikası ile tarlasına ve bir tarafı İbrahim bin Şaban nâm kimesne hadikasına ve bir tarafı İbrahim bin Şaban nâm kimesne hadikasına ve bir tarafı tevik-i has ile mahdûd eşcar-ı mütenevviadan müştemil senede Elhac İvaz Paşa vakfına otuz akçe mukâtaa kadimesi olub merhum mûmâ-ileyh Ahmed Efendi ile ale'l iştirâk es-sivâ mutasarrıf olduğum mülk kestâne hadikamı tarafeynden icab ve kuyuyu hâvi bât-ı sahih-i şer'i ile yüz otuz esedi gurusu mezbûr Mehmed Efendiye bey'ü teslim ol dahi vech-i muharrer üzere iştikâ ve tesellûm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semâni olan meblağ-ı mezbûr otuz esedi gurusu yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledüm ba'del yevm hadika-i mezkûr mezbûr Mehmed Efendi'nin mülkü müşterâsıdır keyle mâ yeşâ ve tahtâru mutasarrıf olsun didikde gıbbe't tasdik eş-şer'i mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi't tâsii min seferi'l hayr. Lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Es-seyid Abdullah bin Es-seyid İlyas el-imâm bî mahall-i Kavaklı- Elhac Mustafa bin Eş-şeyh Mehmed Efendi- Hasan bin Ali ve gayr-i hüm

Belge-2

Medine-i Burusa'da medfûn merhûm Molla Fenarî hazretlerinin evladlarından olub İsfendiyar Hadicesi dimekle mâruf olan Hadice nâm sâhibetü'l hayrın efkâfına evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi olan işbu rafii'l kitâb Es-seyid Ahmed bin Es-seyid Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelâm ve ta'bir-i anil- merâm idüb vakıfa-i merkûmenin Medine-i Mezbûrdan Hızır Emir mahallesinde binâ eylediği muallimhânesi mûrûr-ı zaman ve kûrûr-ı ahâm ile hâvab olub ta'mir ve termime eşedd-i ihtiyac ile muhtac olmağın muallimhâne-i mezkûrun ta'mir ve temime muhtac olan mevâzını vakf-ı mezbûr malıyla ta'mir ve temim için canib-i şer'iden üzerine varulub imâret ve mermete muhtac olan yerlerini tahmin-i sahih ile tahmin ve mesâha olunması matlubumdur didikde Mevlana Hasan Efendi bin Mehmed irsâl olunub ol dahi hâssa mimâr vekili olan Üstâd Ahmet terkin ve mimar-ı mezbûr Mehmed bin Mustafa ve zeyl-i vesikada emr olub ve sükûf ahvaline vûkufu şuura olan müslimin ile mahall-i mezkûra varulub nazar olundukda fi'l vâki' mâruz-ı zikr muallimhâne mûrur-ı eyyam hasebiyle ta'mir ve termime muhtac olduğu zâhir ve mukarrer olmağın mimar-ı mezbûr mesâha eyledikde salifi'z-zikr muallimhanenin canib-i kıblesine tûlen otuz ve beş zîrâ hisab-ı nazar-i yüz elli zîrâ kılına dıvarının kum ve kireç vesair levâzimiyle derz-i ve on beş zîrâ yerinin mescid ve ebnâsı ve mârruz-zikr dıvarın beş yerine kebir demür pencereleri olub dördü zâyî ve biri mevcut olmağın yerlerine müceddiden dörd kebir demür pencereler va'z-ı ile sâlihi'z-zikr muallimhâne sofasının şimâlisine tûlân ve arzan sekiz zîrâ'dan hisâb-ı mezbûr altmış dört zîrâ kılına havlu dıvarı binâsı ile kum ve kirec ile (okunamadı) derz ve mârruz-zikr sofa üzerine tûlen arzan on iki zîrâ bi-hisâbi mezbûr kırk dört zîrâ müceddiden sakf-ı binâsıyla zikr-i mürûv iden sofaya bastı lazım gelen tuğla döşeme ve kırk zîrâ etrâfına müceddiden tanburân ve zikr-i sebh iden muallimhâne-i mezkûrenin iç kapusuna bir müceddiden kapı binâsıyla zikr-i Mürûr iden sahf ile havlu dıvarlarına iki bin noksan kiremid ile sâlifi'z-zikr muallimhâne kubbesinin üzerinden on iki habbe köhne kurşun dökülüb yerine vaz-ı bast olunması ile muallimhâne-i mezkûr imâret ve mermet olur deyu mi'mâr-ı mezbûr vesâire ve ittifâk ile haber verdiklerini Mevlânâ mezbûr mahalline ketb-i tahrir olunan Elhac Behram bin Abdurrahman ve Hüddâm bin Ali mahzar-ı hüsn ile mahalli şer'e gelüb vukûu üzere

inhâ ve tahrir eylediklerinden sonra zikr olunan muallimhâne-i mezkûrun ta'mir ve termime muhtâc olan yerlerini muharrer üzere imâret ve mermesine mevlay-ı mezbûr Es-seyyid Ahmed ba'del izin mâ vakâa bi't-taleb ketb olundu. Ve'l yevmi'l hâmisî aşara min saferi'l hayr. Lisene îhdâ ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

İbrahim bin Ramazan- Süleyman bin Ahmed- Osman bin Hüseyin- Mehmed bin Ali- Ahmed bin Mehmed- Hüseyin bin Hüseyin- Ahmed Efendi el-kâtib li vakfî'l mezbûr Es-seyyid Abdullah bin Es-seyyid İlyas

Sayfa-69

Belge-1

Emsâru'l-havâs ve'l-muarrabîn hicârul-izzi ve't-temkin mu'temedû'l-mülûkî ve's-selâtin bî'l-âmeli bâbus-sâadetim ağası olub evkâf-ı salâtin bi-tari olan Davud Ağa da'me ulüvvühû der saâdetime arz gönderûb Burusa'da vâki' merhûm ve mağfûrun Leh Emir Süleyman tâbe serâhû evkâfına kâtib olan İsmail fevt olub kâsib-i memlûk olmağın müteveffây-ı mezbûr mahlûliye işbu Dârende fermân-ı hûmâyûn-ı meserret-i makrûn-ı Hâkânî Salih Mehmed'e tevcih olunub berât-ı âlişân verilmeği rızâsına İ'lâm eylemeğın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûra getürüb Ağa müşârun-ileyhin arzı bin doksan rebîû'l âharının on üçüncü gününden yevmi bir akçe vazife ile müteveffây-ı mezbûrun yerine kâtib nâsb idilüb berât-ı hûmâyûnı virdim ve buyurdum ki mezkûr varub evkâf-ı mezbûrda kâtib edây-ı hizmet eyledikten sonra tâ'yin olunan yevmi bir akçe vazifesinin evkâf-ı mezbûr mâhsûlünden mütevellisi olanlar yedlerinden alub mutasarrıf olan ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd mâni-u merâhim olmayub dahl-ü taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şer'îne itimâd kılalâr tahriran fil-yevmil-hâmisî aşara şehri rebîû'l-âhar li-sene tıs'ine ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye.

Belge-2

Medrese-i Hazret-i Emir der Burusa

Medrese-i mezbûre Burusa'da Veliyyiddin Ahmet Paşa müderrisi olan kıdvetü'l-ulemâû'l-muhakkıkîn Mevlânâ İbrahim Efendi zide Fezâilîhi ehl-i ilim ve sâhib-i fazilet olmağıla faziletli Şeyhü'l-islam Efendi Hazretlerinin tertil üzere sahn itibâriyle verecek. Medine-i Burusa muzâfâtından Kaya Kırılığı karye sūkkânından Mustafa bin Ömer nâm kimesne tarafından husûsi âhz-zikirde müsmil-i vekil olan Elhac Şeyh bin Mehmed nâm kimesne mahall-i kazâda yine karye-i mezbûr sūkkânından olub muhalefât-ı âtihîz-zîkre vâzı'l-yed idüğü şer'an sâbit bâisi'l-kitâb Hasan Çelebi bin Durmuş mahzasında bi'l-vekâle üzerinde takrîr-i da'vâ idüb karye-i mezbûr sâkinelerinden iken akdem müteveffat olan sâkine binti Elhac Hüseyin nâm hârunun müvekkilem mezbûr Mustafa li-ümm karındaşım ve hasran vârisi iken mezbûr Hasan Çelebi müteveffât-ı mezbûrenin ammisî oğlu olmak zu'miyle muhallefât-ı müteveffât-ı mezbûrdan ancak müvekkilem mezbûr mukâta'aya yirmi guruş def'u teslim idüb tereke addolunan müceb-i defter-i kassâm eşyâsız mezbûr Hasan Çelebi fuzûlen zabt-ı ve vaz'ı suâl olunsun didikde gıbbes-suâl mezbûr Hasan Çelebi cevâbında müteveffât-ı mezbûre sâkine'nin ammisi oğlu ve min ciheti'l-usûbeti'in nesebiyye hârisi olduğum ecilden müteveffât-ı mezbûrenin terekesine vaz'-ı yed idüb mezbûr Mustafa bundan esbak tereke müteveffât-ı mezbûreden hissesini benden taleb-i da'vâ ve alâ tarikis-sulh yedinden yirmi guruş ahz-u kabz idüb hisse-i irsiyesine müteallıka tereke mâa'dâ ona zimmetimi ibrâ dâhî itmişimdir deyû defî'le mukâbele idicek ğıbbi istintâk vel-inkâr mezkûr Hasan Çelebi'den sıdk-ı makâlini mûbeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i ahrâr-ı rîcâl müsliminden Elhac Osman bin Hüseyin ve Elhac Hüseyin bin Ali nâm kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'a hâzırın olub istişhâd olunduklarında fil-hakika mezbûr Hasan Çelebi müteveffât-ı mezbûre Sâkine'nin ammisi oğlu ve min-ciheti'l-usûbetin-nesebiyye vârisi olub muhallefât-ı mezbûreye vâzı'l-yed olmağıla müteveffât-ı mezbûrenin li-ümm karındaşı müvekkil-i mezbûr Mustafa bundan esbâk tereke müteveffât-ı mezbûreden hisse-i irsiyesini mezbûr Hasan Çelebi'den taleb ve da'vâ ve alâ tarikis-sulh yedinden yirmi guruş ahz-û kabz idüb hisse-i irsiyesine müteallıka tereke-i mâ'adâden mezbûr Hasan Çelebi'nin zimmetini ibra eyledi biz bu husûsa bu vecih üzere şahidleriz şehâdet dâhi ideriz deyû her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de riâye şer'âyıtı'l-kâbûl şehâdetleri makbûl olmağın mücebiyle vekil-i mezbûr Elhac Şeyh-i bî-vech muârazadan men'-i birle mâ vaka bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmir-râbî' mîn saferi'l-hayr li-sene ihdâ ve tîs'ine ve elf.

Şûhûdü'l-hâl:

Marîz bin Mustafa- Ivaz bin Abdi- Mehmed bin Abdullah- Derviş Mehmed bin İsa El-Mevlevî

Belge-3

Medine-i Burusa'da mahlil mahallesi sâkinlerinden Mustafa Ali meclis-i şer'a gelüb tâkrir-i kelâm ve bast-ı merâm idüb târih-i kitâbdan bir güne mukaddem zevcem Ayişe binti Ali nâm hâtunun uveyi vâlidesi olan işbu hâzır-u bi'l-meclis Ayişe binti Oruç nâm avrat beş aylık hamle zevcem Ayişe'yi ber-vech-i şer'î Frenk anahtarı ile başına ve üzerine dev çöküp yumruk ile karnına darb ve mezbûre Ayişe'nin darbindan nâşi zevcem mezbûr Ayişe'den kan seyelân idüb cem'i-i azası (okunamadı) (okunamadı) firaşla yatur cânib-i şer'i den üzerine varılıb vâkî' hâl mahallinde keşf-ü tahrir olunması matlûbumdur didikde savb-ı şer'i den Mevlâna Hasan Efendi bin Mehmed irsâl olunub ol dahî zeyl-i sutûrda mestûru'l-esâmi olan bi arz-ı müslimin ile merkûm Mustafa'nın menziline varılıb merkûm Mustafa'nın zevcesi mezbûre Ayişe Firaşla yatur bulduklarını ba'de'l-müşâhid mezbûre Ayişeden istintâk olundukda mezbûr Ayişe cevabında mezbûre Ayişe tarih-i mezbûrda menzil-i mezkûrun mînvâl-i muharrer üzere beni darb iden uveyi vâlidem işbu mezbûre Aişe ve berü mezbûre Ayişe darbindan bi-emrillah fevt olursam mahalle-ı mezbûre ahalisinden ve sâir merkûmun da'vâ ve nizâm yokdur didiğin mezbûr Ayişe'nin beş aylık hamile vesair azası gök bere ve kan seyelan eylediğini mahalle-i mezbûre sâkinelerinden olub bi arz-ı Müslümanlardan Fatıma bint-i Mustafa ve Raziye bint-i Mehmed ve Ümmühan bint-i Mehmed nâm-ı kâbilelerden ba'del nazar sual oldundukda mezbûre Ayişenin cümle ve azası gök bere ve kendiden kan seyelan eylediğini haber virdiklerini Mevlânâ-ı mezbûr mahallinde ketb ve tahrir ve bad'e ma'an bahs olunan haber ehl-i mahalleye gelüb âla vukua inha ve takrir itmeğin ma vak'a bit taleb ketb olundu. Fi'l yevmu's salis ve'l işrinn min muharremü'l haram lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ali Çelebi bin Piri- Muhzır Ali bin Yahya- (okunamadı) Bekir bin Ramazan- (okunamadı)- Halil bin Mehmed- Salih bin Mehmed

Sayfa-70

Belge-1

Medine-i Burusa'da Kösreci mahallesi evkâfının hâla mütevellisi olan işbu baisi'l-kitâb Osman bin Ömer mahfil-i kazada menzil-i atiz-zikre vaziatül-yed olan hanım bint-i Derviş nâm hâtunu damadı tarafından hûsumet ve redd-i cevâba vekil-i müseccel olan Elhac Veli bin Elhac Mustafa mahzârında bi't-tevliye üzerine dava ve takrir-i kelâm idüb müvekkile-i mezbûrenin veledesı Hamide nâm hatun tarih-i kitâbdan kırk üç sene mukaâddem Medine-i mezbûrede Hazreti Emir mahallesinde vâki' etraf-ı selâsesi tarik-i âma ve bir tarafı bazen Sefer Çelebi mülkü ile bazen Mustafa bin Hüseyin mülküne müntehi bûyût-ı medideynai ve mahûta-i kebîrani müştemil bir bâb mülk menziline taraf-ı garbisinden tahminen sülûsani mikdarını bûyût-ı adide ve mahûtasıyla ifrâz ve ûlûmât-ı fasılâ için dıvar va'z-ı yed eyledikten sonra menzil-i mezkûrun ifraz olunur tarafeyn-i tarik-i âm ve bir tarafı bâzen mezbûran Sefer Çelebi ve Mustafa mülklerine ve taraf-ı râbii li- eclil- ifrâz va'z olunan dıvara müntehi cânib-i garbisini merkûme Hamide evellâ kendüğe ba'dehu ve fatihâ evlad-ı evladına ba'de inkirâz hazreti Emin Cami'i müezzinlerine vakıf ve şart ve tescil idüb menzil-i mezkûrun canib-i şarkisi olub tarafeyn-i tarik-i âma ve tarafeynü vakf-ı menzil-i mezkûra müntehi bir bâb beyt-i süfli ve bir sofa-ı müştemil olan binâyı mezbûr Hamide mülkiyet üzre altmış altı taraihine gelince zabt ve ba'dehi Ali Dede nâm kimesneye ikibin yediyüz akçe kat'a beyu kabz-ı semen ve tesellüm mübaya'a idüb mezbûr Ali Dede dahi menzil-i mezkûrun taraf-ı şark'isini bade't-tasarruf mezbûr Ali Dede mütevellisi olduğum Kösece vakfına sâbıkân mütevellı olan Veli Nâm kimesne yedinden me'hûz mâlî vakf-ı mezbûrdan istikrâz ahz eylediği otuz guruş mukabelesinde rehin ve men'u tesellüm ve mezbûr Ali Dede ba'del vefât veresesı mâlî vakf-ı mezbûr otuz guruş mukabelesinde menzil-i merhun mütevellisi olduğum vakf-ı merhuna teslim itmişlerken müvekkile-i mezbûre hanım menzil-i mezkûrun bana rehin olub mülk olan taraf-ı şark'isine vech-i mübeyyen üzre vakıf olan garb tarâfiyle ma'an muşrutâsı olmak zanniyle vaz'-ı zed ider sual olunub hasr-ı yedine tenbih olunması matlûbumdur deyu tahrir-i mezbûr Ali Dede beyû şer'a kabz-ı semeni natih hücce-i mübayâa-i şer'ıye avâz eyledikde gıbbe's-sual vekil-i mezbûr Elhac cevabında menzil-i mezkûrun cümlesi müvekkile-i mezbûr yedinde olan vakfiye hudûdu dahilinde olub meşrûtası olmağla men-i bed eyler deyu bin kırk senesi sekiz tarihiyle müvverrah vakfiye ma'mûlun bîhâ ibrâz itmeğın hakikât hal mahallinde müşahade ve muâyene olmağı için taraf-ı şark-isi Mevlana Ali Efendi irsâl olunub ol dahi zeyl-i vesikâda meztûr'ı esami olan müslimin ile mahall-i mezkûra varub

vakfiye-i mezkûreye ve hüccet-i mülk-i tâmmaye ba'den- nazar vakfiyyede tahrir olunan hudûd tatbik ve ehl-i vûkuf huzurunda istifsâr ve tetkik olundukda fi'l va'ki mezbûr Osman tereke-i mezkûrun vakıf olan taraf-ı garbisi için balâda tafsil ve takrîr ve vakfiye mezbûrda tahrir olunan hudûda baid mutabık ve mülk olan canib-i şer'isi vakf-ı mezkûrdan haric ve müteveli mezbûr yedinden olan ra'hin-i mezbûr Ali Dede mülk-i tâmme hüccetinde tahrir olunan hudûda muvâfık bulunduğundan mâada udûl-i müsliminden mesen ve ihtiyarlardan Elhac Ali ve Mehmed Efendi vesaâti Elhac Müslim nâm kimesneler vech-i meşruh üzre merkûme Hamide hal-i hayatında mecmu-ı menzil-i mezkûrı ba'del ifrâz işbu taraf-ı garbisini vakıf ve işbu tarafı şarkisini merkûm Ali Dedeye mülkiyet üzre bey' itmişdir deyu vekil-i mezbûr Elhac Veli müvâcehesinde alâ tarik-i şeh'ade haber verdiklerini Mevlânâ-ı mezbûr mahallinde tahrir ve maân irsal olunan mahzar-ı receb ve Ali Çavuş ile meclis-i şer'e gelüb alâ vukuihî tevhim itdikden sonra mücebiyle menzil-i mezbûrun mülkiyet üzre mezbûr Osman Çelebi yedinde rehin olan salihî'l beyân şark tarafına müvekkile-i mezbûr hanım müdâhale ve va'z itmemek üzre vekil-i mezbûr Elhac Veli'ye tenbih velehü maâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi's san imin saferi'l hayr lisene ihda ve tıs'ine elf.

Şühûdü'l hal:

Abdullah bin Hüseyin- Elhac Derviş bin Abdülcilil- Halife bin İsmail- Ahmed Çelebi bin Kasım- Elhac Salih bin Abdullah

Belge-2

Medine-i Burusa hısn-ı dâhili mahalâtından İsabey Mahallesi sükkânından Mehmed ibn-i Himmet nâm kimesne mahfil-i kazâda baysi hazâl kitâb Mahmud İbn-i Mehmed nâm kimesne mahzârında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb Medine-i mezbûra mahhâllatından Serpınar mahallesinde vâki' bir tarafı bazen tekyeci İsa menzili ve bazen Elhac Hasan oğlu menziline ve bir tarafı kal'a cidarına ve bir tarafı müezzin vakfi olan menzile ve taraf-ı ra'biî tarik-i âma müntehi iki beyt-i süfli ve iki beyt-i ulvi ve ma'i carî ve hadkayı müştemil mülk menzilini bi- cümleti't tevâbi ve'l levahini ve kaffeden el-menafihi ve'l mûni mezbûr Mehmed'e yüz otuz esedi guruşa beli bât-ı sahih-i şer'i ile beyne tesellüm ol dahi minval-i muhârrer üzre bade'l iştirâ ve'l tesellüm aynı olan meblağ-ı mezkûr yüz otuz guruşu müşteri mezbûr Mehmed'in yedinden tâmamen ahz-ı kabz eyledim bade'l ûlûm menzil-i mahdûd mezkûr müşteri mezbûr Mehmedindir keyfe mâ yeşa ve tahtarû mutasarraf olsun didikde gibbe't-tasdik

eş-şer'i maâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi's sani ve'l işrin min saferi'l hayr li sende ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Yakub Dede bin Mehmed- Salih bin Veli- Hüseyin bin Ali ve gayr-i hüm

Sayfa-71

Belge-1

Medine-i Burusa'ya tabi' balât-ı yûnus nâm karye mütemekkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Yorki veledi Kali nâm **Kâli** nâm zîmminin li-ebeveyn kız karındaşları ve hasr-ı variseleri olan Sitâna ve Kali nâm nasrâniyeler meclis-i ser'ide işbu rafii'l-kitâb Osman Çelebi bin Ömer nâm kimsene mahzârında her biri ikrâr ve itirâf idüb karındaşımız Halik-i mezbûrun terekesinden olub karye-i mezbûriyede vâki' bir tarafı değirmenci Yorki mülküne ve bir tarafı Anaştaş mülküne ve bir tarafı Bıyıklıoğlu nâm zîmmî mülküne ve bir taraf-ı târik-i âma münthehi üç beyt-i süfli ve bir çardak ve bir bir-i mâ'i ve mahûta-ı müştemil menzil ile menzil-i mezkûre mutâsıl bir kıt'a hadikâ karye-i mezbûr mescid-i şerîfi mecrâyı vakfindan olan bin beş yüz akçe deyn-i mukabelesinde vakf-ı mezbûr mütevellisi yedinde olub karındaşımız mezbûr Yorki meblağ-ı mezbûr bin beş yüz akçeyi hâliya vakf-ı mezbûr mütevellisi olan işbu hazır-ı bi'l meclis Mustafa Efendi'ye deyne işbu hazır-ı bi'l meclis Mustafa nâm kimesneye olan otuz guruş dûyûnunu kıyâmü'l edâ halik olmağla mezbûran Mustafa Efendi ve Mustafa beğe meblağayn-ı mezbûreyn bin beş yüz akçe ile otuz guruş hâlik-i mezbûrun terekesine vaz'-ı yed eylediğimiz ecilden bizden da'va ve vech-i şehâ üzere şûhûd-ı adîl ile muvâcehemizde ba'del isbat meblağayn-i mezbûreynin hükmi şer-i lâhık olub murisimiz hâlik-i mezbûrun menzil-i mezkûr ile hadika-i merkûmeden gayr-ı ismi mâli itlâk olunur terekesi olmamağıyla mezkûr ile hadika-i mersûme sûlk-ı sultanîde beynet't-talibin kerrâren ve merrâren inkıtâur' râbe mezbûr Osman üzerinede beş bin yüz akçede karar idüb bir akçe ziyade ile tâlib-i âhâr dahi zûhûr itmemeğın biz dahi menzil-i mezkûr ile hâdika-i mersûmeyi mütevelli mezbûr Mustafa Efendi rehniyetinden ba'del fekk merkûm Osman Çelebi'ye bi-safkâtin vâhidetin hakk-ı kararı ve semen-i misli olan meblağ-ı mezbûr beş bin beş yüz akçeye bâtabi'u teslim ve temlik idüb ol vâfiri vech-i muhârrer üzre ba'del istişhâd ve't tesellüm ve'l kabul semeni olan meblağ-ı mezbûr beş bin beş yüz akçenin bin beş yüz akçesi mezbûr Mustafa Halifeye ve üç bin altıyüz akçesi merkûm Mustafa Beşeye cümlemiz meclis-i vâhidede hâzır

olduğu halde hâvâle-i sahih-i şer'îye ile hâvâle eylediğimizde onlar dâhi hâvâle-i mezkûreyi ba'del kabûl fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr ile hadika-i mersûme merkûm Osman Çelebi'nin müşterasıdır keyfe mâ yeşâ ve tahtaru mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe't- tasdik eş-şer'i fi'l vak'i meblağ-ı mezkûr beşbin beş yüz akçe menzil-i mezbûr ile hâdika-i mersûmenin hîn-i teb'ide semene mislini olduğunu tekkât-ı sahihatü'l kelimât dahi ikrar eylediklerinde mâ vaka bi't taleb ketb olundu. Fil yevmi'l aşiri min muharremi'l haram lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Eyub bin Cafer- Mustafa bin Mehmed- Ali Çavuş bin Hüseyin- Mustafa bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah

Belge-2

Hususu âti'z-zikrî mahalinde ketb-ı tahrir-i iltimas olmağın saub-ı şer'î enverden Mevlana (okunamadı) Ali Efendi irsâl olunub ol dahi hâssa mimârı olan üstâd Ahmed ile Medine –i Burusa'da hacıbaba mahallesi mütemekkinlerinden Karagöz veledi Mıgırdiç nâm zımmînin menziline zeyl-i vesikada muharrerü'l esami olan müslimin mahzarlarında akd-i meclis-i şer'î âlî eylediğinde mezbûr Karagöz zımmî meclis-i mefkûd-ı mezbûrede câr-ı mûlasıkı olan Yusuf bin Abdullah nâm kimesne muvacehesinde üzerine tâkrir idüb mezbûr Yusuf menzili havlısının işbu benim menzirim havlıs-ı mabeyninde olan mâhalde mezbûr Yusuf'un divarı olmak ile mukrın olan beytime gelen havâlesi olduğundan mâadâ benim cârî mûlasıka olan işbu Mehmed Çelebi havlısına dahi kezalık mutasarrıf olan beytime havâlesi olmağın hâkikat-hale nazâr olunub havâlesine men'u zimem itmek üzere mezbûr Yusuf tenbih olunması matlûbumdur didikde fi'l vak'i mahall-i mezkûr müşâhede olundukda merkûm Yusuf menzilinin mezbûran Karagöz ve Mehmed Çelebi menzillerine havâlesi olduğu zahîr ve mukarrer olmağın mi'mâr-ı mezbûr merkûm Yusuf'un havâlesi ref' olunacak mahall-i nesâha eylediğinde binâ zîrâiyle tülân fi yirmi zîrâ dıvar binâ olunub ve üç zîrâ dahi terfî' olundukda mezbûr Yusuf'un mezbûran Karagöz ve Mehmed Çelebi menzillerine olan havâlesi mündefi' olur deyu mi'mâr-ı mezbûr vesâir ehl-i vûkuf ve şûur icmâ ve ittifâk ile haber verdiklerinde mücebiyle tülân fi yirmi zîrâ ve terfii üç zîrâ dıvar binâsıyla mezbûran Mehmed Çelebi ve Karagöz zımmîye havâlesini menu ref' itmek üzere mezbûr Yusuf'a tenbih eylediğine Mevlânâ-ı mezbûr mahallinde ketb-ı terkin ve maân irsâl olunan mahzâr-ı receb yine meclis-i şer'e gelüb mahall-i vukûa inhâ ve

tefhim itmeğın maâ vakâa bi't- taleb ketb olundu. Fi'l yevmi's sabi min şehri rebiu'l evvel lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Receb bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah- Üstad Mehmed bin Mustafa- Mehmed Efendi bin Veli- Osman Efendi bin Nizam

Sayfa-72

Belge-1

Medine-i Burusa mahallatından Meksem Mahallesi sâkinlerinden İsmail bin Seyfûllah nâm kimesne mahalli şer'i hatir-i lazımı't tevkirde sulbiye kebir kızı işbu baisi'l kitâb Saliha bint-i İsmail nâm Hatun muvacehesinde bi't tabihi ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelam idüb Medine-i Burusa'da merhûm Ali Paşa camîî şerifinde olub mümâ-ileyhin musaffâkatından Medine-i mezbûr (okunamadı) bınar köprüsü kurbunda vâki' üç tarafı vadiye ve bir tarafı tarik-i âma müntehi çarhı ve iki taş ve cümle hâvâni ile salifi'z-zikrin vakfına senede kırk akçe maân mukataa-i kadimesi olub haliya yedinde ve taht-ı tasarrufunda olan değirmen kökten tâm nehr-i kebir ile dayir bir göz âsiyâbın hakk-ı tasarrufu evkaf-ı mezbûrun mütevellisi ma'rifetiyle mezbûr İsmail'in kızı merkûme Saliha'ya bin akçeye tefevvüz idüb ol dahi vech-i merkûm üzre tefviz ve kabûl eyledikten sonra mukabele-i tefvizde olan meblağ-ı mezbûr bin akçeyi merkûme Saliha'nın yedinden bi't tamam ve'l kemâl ahz-ı kabz eyledim didikde gıbbe't-tasdik-i şer'i mezbûr Saliha babası bayi-i mezbûru ölünceye değin beslemek üzre merkûme Saliha taahhüd itmeğın mâa vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l hadi aşarate rebiu'l evvel lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Elhac Mehmed bin Elhac Şaban- Resul Efendi ibn-i âli el-kâtib- Osman Çelebi bin Ömer- Hasan bin Hüseyin- Mehmed Çelebi bin Abdullah- ve gayr-i hüm

Belge-2

Medîne-i Burusa'da Velelihırat mahallesi sükkânından Yûsuf Çelebi bin Esfer nâm kimesne mâhfil-i kazada işbu bâ'îsî'l-kitâb Kerime bint-i Hüseyin nâm hâtûnun zevci ve tarafından menzîl-i âtiz-zikri tasdike vekil olub bi'mâ hüve nehcis-sübût şer'ân vekâleti sâbite olan El-hâc İbrahim bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb medîne-i mezbûrede Timurtaş mahallesinde vâki' bir tarafı El-hâc Mehmed mülküne ve bir tarafı Neslihan hâtun mülküne ve bir tarafı El-hâc Yûsuf mülküne ve bir

tarafı tarîk-i âma müntehâ iki beyt-î süflî ve bir sofa ve bir câbîye-i mâ-i cârî ve bir kenîf ve eşcâs-ı müsmîr ve gayr-ı müsmireyi müstemil şer'îyyede Tîmûrtaş vakfına otuz altı akçe mukâtaa-i kadîmesi olan bir bâb mülk-i menzîlim medîne-i mezbûr mahallâtından Enceknerler mahallesi avârız vakfı malından zimmetimde olan dört dönüm mukâbelesinde vakf-ı mezbûr bî'l-fîl mütevellî olan işbu hâzır-ı'l-meclis Mehmed bin İshak Mustafa nâm kimesne yedinden rehin olmakla halâ deyni olan mezbûr Kerîme hâtun seksen bir kıt'a esedî guruşa bey'u bât sahîh-i şer'î ile bey'u teslim oldahî vech-î muharrer üzere îştîrâ ve tesellümü eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr seksen bir kıt'a esedi guruşa müşteri mezbûr Kerîme hâtun yedinden tamâmen ahz-ü kabz idûb fi'mâ ba'd menzîl-i mahdûd mezkûr mezbûre Kerîme hâtunun mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıfa olsun didkde gibbit-tasdik eş-şer'î mâ vâkı'â bit-taleb ketb olundu.fi'l-yevmi'l-hâmisi aşar emin şehri rebû'l-evvel. Lisene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Yûsuf çelevi bin Bayram- Salih Çelebi- El-hâc Ahmed bin Ahmed- Fahrülmüderresin Abdurrahman Efendi eş-şehir Menteşzâde

Belge-3

Medîne-i Burusa'da Karaağaç Mahallesi mütemekkinlerinden İğşâ veledi Karagöz nâm ermeni mahal-i şer'î de işbu bâ'îsî'l-kitâb Mustafa nâm şâbb-ı emred mahzarında halâ Çoban vakfı mütevellisi olan Mehmed Çelebi hazır olduğu halde babası Mehmed Ali nâm kimesnenin tasarrufunda olub medîne-i mezbûrede hâricinde çaplucan nâm mevzî' de vâkı' ma'lûmu'l- hudûd gars olunmuş arsayı müteveffây-ı mezbûr Mehmed Ali Bey zevc-i metrûkesî işbu Ümmehânî nâm hâtun kendüye mîhr-i müeccel mukâbelesinde ta'yîn ve tahsîs olunmak üzere mütevetlâ mezbûr ma'rîfetiyle mukaddemâ bana on beş guruşa ferâğ ve tefvîz-i mezkûr babam müteveffây-ı mezbûr Mehmed Ali'den bana întikâl itmişdir deyû arsa-i mezbûreyi bundan esbak benden talep ve da'vâ ve mezbûre Ummuhânî dahî müecceli zevci müteveffây-ı mezbûr Mehmed Ali'nin âhar muhallefâtından tamâmen ahz-ü îstîfâ eylediği vech-î şer'î üzere sâbit ve zâhîr ve arsa-i mezkûre vech-i muharrer üzere mezbûr Mustafa'nın olduğu mukarrer olmağın arsa-î mezkûreden tenbîh olunmuştu. El-hâletû hâzîhi arsa-i mezkûre fi'l-hûkmûş-şer'î mezbûr Mustafa'ya kasr-ı yed ve teslim ve mukaddemâ mezbûr Ummuhâniye bedel-i ferâğî olmak üzere def'u teslim itmediğim on beş guruşu mezbûr Ummuhâni yedinden

tamâmen ahz ve'l-kabz arsa-i mezkûre üzerinde ğars eylediğim kerûm ve eşcâr için bi-tarîkis-sulh mezbûr Mustafa yedinden sekiz guruşu alub husûs-i mezkûre müteallik dâvâdan merkûm Mustafa'nın zimmetini ibrâ-i âm kâtun-nizâla ibrâ ve iskât eyledim didikde gibbit-tasdik eş-şer'î mâ vâkı'a bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevm'l-hâmî's min aşara fî şehri rebû'l-evvel. Lisene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Halil Efendi- Mustafa bin El-hâc Abdullah mimar- Mehmed Efendi bin veli El-imâm- Ali Çelebi bin Ahmed.

Sayfa-73

Belge-1

Medine-i Burusa'da Hazret-i Emir Mahallesi sâkinelerinden Vahide bint-i Mehmed nâm hâtun mahfil-i kazâda zevc-i işbu bâîsi'l-kitâb Süleyman bin Mustafa nâm kimesne mahzasında ikrâr ve takrir-i kelâm idûb mezbûr Süleyman'ın firâşından hâsıl Mehmed nâm sağır taht-ı terbiyetimde olub dokuz yaşına girmekle mezbûr Mehmed benden babası almak murâd eylediğinden dahi ikibin iki yüz akçe mîhr-i müeccelimi ve sağır-i mezbûrun nafaka ve kisvesine gayr-i mefrûz kadar ma'rûf masrûfumu mezbûrdan tâleb ve da'vâ eyledğimde mezbûr Süleyman bana, kasaba-i Yenişehir'de vâki' mâlûmulhudûd mûlk menziline hibe ve teslim ve temlik itmişdin deyu da'vâya mutasaddî olmuşdu. El-hâletû hâzihî beynimizde vesâtet-i mûslimin ile ez kalem-i mezbûr Mehmed'i babasına teslim ve mezbûr Süleyman yedinden tasdikis-sulh onbeş guruş olub mîhrime ve sağırin nafakasına ve tarih-i kitâba gelince semere de cârî hukûk-ı şer'iyeye müteallik âmme daâvîden ben mezbûr Süleyman'ın zimmetini ve mezbûr Süleyman dahî hibe-i menzil mezkûr iddâsından benim zimmetimi ibrâ-i tâm kâtun-nizâ' ile ibrâ ve iskât eyledi dedikde gibbit-tasdik eş-şer'î mâ vakı'a bit-tâleb ketb olundu. Fi'l yevmil-hâdî aşara min şehri rebû'l-âhar. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Ahmed bin İsa- Salih bin Mehmed- Abdülmû'min bin Ahmed- Hüseyin bin Yakûb- Mehmed bin İbrahim- Hüseyin bin Süleyman.

Belge-2

Medine-i Burusa'da Mantıcı mahallesi avârızı mütevellisi Elhac Yûsuf bin Abdullah meclis-i şer'î de bâisi'l-kitâb Es-seyyid Osman Çelebi bin Es-seyyid İbrahim mahzarında bi't-tevliye ikrâr ve isrâf idûb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı mûşerrefe nâm hâtun menziline ve bir tarafı Halime hâtun menziline ve bir tarafı Hacı İsmail nâm kimesne tasarrufunda olan menziline ve taraf-ı râbî'i tarîk-i âma müntaehî iken bir bâb beyt-i süfli ve bir sofa ve bir zîr-i zemin ve bir sâde mülk tabir olunur sakaf ve bir bî'r-i mâr câri ve mahûta res-i eşcâr-ı müsmireyi müştemil ve zokak kapusu kurbunda vâkî bir bâb tahtânî odası olan bir bâb menzili işbu hâzır-ı bi'l-meclis Mehmed Ali'nin babası İbrahim menzili Mehmed'in mülkû olup mezbûr İbrahim mâl-ı vakf-ı mezbûrdan istikrâz ve kabz eylediği iki yüz elli kıt'a esedi gurus mukâbelesinde menzil-i mahdûd ve mezkûr bana be-tarîki'l-îstiğlaf rehin ve teslim ve ben dahî irtihân ve kabz-u tesellûm itmişdim lâkin râhîn-i mezbûr İbrahim mâl-i vakf-ı mezbûru edâ ve menzil-i mezkûru fahk itmeden fevt olup menzil-i mezkûrdan gayr-i isim ıtlâk olunur. Muhallefâtı olmayub ve oğlu mezbûr Mehmed Çelebi müteveffây-ı mezbûr muhallefât cânibinden bir cephesine vaz'ı-yed itmeyüb merhûn-ı mezkûr mâl-ı vakf-ı mezbûr mukâbelesinde cânîb-i vakf-ı kasr-ı yed itmekle menzil-i mezkûr sûk-ı Sultânî de beynet tâlibîn kerrâren ve merrâren ba'de'l-müzâyede înkıtâ'ı-r-rağbe mezbûr Osman Çelebi üzerinde yüz kırk esedi gurus karar ve bir akçe ziyade ile tâlib-i âhar zuhûr itmeğın ben dahî menzil-i mezkûru hasebiyle hakk-ı kararı olan meblağ-ı mezkûr yüz kırk esedi gurus mezbûr Es-seyyid Osman Çelebi' ye bâten bey'u teslim olduğu vech-i muharrer üzere ba'de'l-îştîrâ vet-tesellûm semenî olan meblağ-ı mezkûr yüz kırk gurus vakf-ı içün müşteri mezbûr yedinden bi't-tamâm ahz-ü kabz eyledim li-mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Es-seyyid Osman Çelebi'nin mülk-i müşterâsıdır keyf-e mâ-yeşâ' ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gibbît-tasdîk es-şer'î fil-hakika semen-i mezkûr yüz kırk gurusu menzil-i mezkûrun hîn-i beyi'de misli olduğunu sakâten sahîhatû'l-kelimât haber virmeğın mâ vakı'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmîs min şehr-i rebî'ul âhar. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Ahmed bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah- Es-seyyid Mustafa bin Es-seyyid Halil- İvaz bin Receb- Es-seyyid Abdullah Çelebi bin Es-seyyid Ali- Mehmed bin Mehmed- İsmail bin Osman- İbrahim bin Mehmed- Elhac Ramazan bin Elhac Mehmed- Receb bin Hasan.

Belge-3

Mahrûse-i Burûsa'da Molla Fenâri Mahallesi sâkinelerinden Aişe binti Abdullah hâtun tarafından vekili olup zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile ârifân olan Mehmed bin Hacı Süleyman ve Mustafa bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbîte olan Mustafa bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerif enverale müvekkile-i mezbûrenin zevci işbu râfiü'l-kitâb Halil bin Mirzâ nâm kimesne mahzarında bî'l-vekâle ikrâr ve îtirâf idüb müvekkile-i mezbûrenin mezbûr Halil ile beynlerinde hüsn-i mübâşeret olmamağın zimmetinde mutakarrar ve ma'kûdun aleyh olan bin akçe mîhr-i müeccelinden ve iddet-i şer'îyesinden hül-i mü'net-i sükenâsı dahî kendi üzerinde olup ve mezbûr Halil sekiz akçe dahî virmek üzere mezbûr Halil ile vekaletim hasebiyle muhâlefet-i sahîha-i şer'îye ile hul'eyledim didikde ol dahî vech-i muharrer üzerine hul'-ı merkûm ba'de'l-kabûl her biri âharın zimmetini îbrâ-i âm kâtın-nizâ'la îbrâ ve iskât eylediklerinde mâ vakı'â bit-tâleb ketb olundu. Fi'l-yevmil-hâdi aşer min şehr-i rebîû'l-âher. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şühûdü'l hâl:

Mehmed bin Abdullah- İbrahim Ağa bin Ahmed- Mehmed Çelebi bin Ramazan- Abdurrahman bin Ali- Osman bin Ahmed- Mustafa Efendi bin Ahmed.

Belge-4

Dârüs-Saltanatü'l-Kadîme Burûsatî'l-mahrûsa mahallâtından Maksem Gökdere mahallesi sâkinelerinden Ayişe binti Ivaz nâm hâtun meclis-i şer'îde zevci-i mecâlis-î şer'îde zevci işbu bâisi'l-kitâb Hızır bin Hızır nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb zevcem mezbûr Hızır ile beynimizde hüsn-i muâşeret olmamağın hul'a tâlîbe olduğum ecilden zimmetinde mutakarrar ve mâ'kûrun aleyh olan altı bin akçe mîhr-i müeccilimden ve nâfaka-i iddet-i şer'îyemden fâriğa olup ve mü'net-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcem mezbûr Hızır ile muhâlefet-i sahîha-i şer'îye ile muhâlaa eyledğimde ol dahî hu'l-i mezbûr ba'de'l-kabûl hukûk-ı zevciyye-i müteallıka da'vâdan her biri âharın zimmetini îbrâ-i âm kâtın-nizâ ile îbrâ ve iskât eyledim didikde mâ vakı'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmil hâdi aşer min şehr-i rebîû'l-âher. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şühûdü'l hâl:

Mehmed bin Abdullah- Mehmed bin Mustafa- Cafer bin Ahmed- Yûsuf bin Receb

Sayfa-74

Belge-1

Medine-i Burusa'da Karaağaç Mahallesi sâkinelerinden Adilhan bint-i Mehmed nâm hâtun meclis-i şer'iden zevc-i işbu bâisi'l-vesika Mustafa bin Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve tahrîr-i kelâm idûb zevcem mezbûr Mustafa'nın zimmetinde mutakarrar ve mağfûrun aleyh olan ikibin akçe mihrimin bin beş yüzünü ahz-ü kabz ve bâkî beşyüz akçe mîhr-i müeccelim ve nafaka iddet-i şer'îye ve mûennet süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcem mezbûr Mustafa ile muhâlefet-i sahîha şer'îye ile muhâlefet eylediğimizden ol dahî vech-i muharrer üzere hu'l-i mezkûr ba'de'l-kabûl hukuk-ı zevciye-i müteallıka cemî' da'vâdan her birimiz âherin zimmetini ibrâ-i âm kâti'ş-şer'île ibrâ ve iskât eyledik didikde mâ vakı'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmil-âşîri şehri rebî'ü'l âher. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şühûdü'l hâl:

Mehmed bin Abdullah- Ahmed Efendi bin Osman Dede- Ali Beşe bin Hüseyin- Es-seyyid Hasan bin Es-seyyid Haydar- Ali Beğ serdâr-ı sâbık.

Belge-2

Medîne-i Burusa'da Hazreti Emir mahallesinde sâkîne iken bundan akdem fevt olan Ümmihân bint-Î Ali nâm hâtunun Sadri oğlu Ahmed ile Sadriye kızı Hadice nâm sağîrların cedleri ve vasîleri olan Fatıma binti Mahmûd nâm hâtun mahfil-i kazada sağîrân-ı mezbûrânın babalârı işbu bâisü'l-kitâb Beytullah bin Ahmed nâm kîmesne müvâcehesinde bi'l-vesâyeye üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idûb mezbûr Beytullah'ın firâşından hâsıl ve kızım mezbûr ümmühan mütevellide mezbûrân Ahmed ile Hadice'ye tarîh-i kîtabdan yirmi bir ay mukaddem işbu yedimde olan hûccet-i şer'îye mücebince yevmî on akçe nafaka farz-u takdir olunub hâlâ nafaka-i masrûiyelerini vesâyetim hasebiyle sağîrân-ı mezbûrânın babalârı mezbûr Beytullah'dan talep iderim sual olunub aliverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Beytullah cevâbında sağîrân-ı mezbûr Ahmed ile Hadice'ye Vâlideleri müteveffât-ı mezbûr bî-hasebi'l-îrsiş-şer'î on iki bin yüz doksan iki akçe întikâl idûb meblâğ-ı mezbûrun sekiz bin yüz yirmi sekiz akçesi sağîr-i mezbûr Ahmed'e ve dört bin altmış dört akçesi sağîra mezbûre Hadice'ye isâbet itmîşdir diyicek müddaiye-i mezbûre îstintâk olundukda fi'l-vâki' sağîrân-ı mezbûrân vâlideleri müteveffât-ı mezbûreden vech-i muharrer üzere ber-müceb-i defter-i Kassâm-ı askerî mücebince sekizbin yüz yirmi sekiz akçesi sağîr-i mezbûr Ahmed'e

dört bin akçesi sağıra mezbûre Hadice'ye dahî îsâbet eylediğini iksâr ve itirâf itmeğin sağîrân-ı mezbûrânın vâlidelerinden müntankil olmağıla babalârı üzerine nafaka takdir-i şer'î olmamağıla müddaiye düyûn-ı muârizadan men' birle mâ vak'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-selâsû min şehri rebû'l-âher. Li-sene ihdâ tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Elhac Süleyman bin Ali- Hasan bin Hasan- Mehmed Beşe bin Mustafa- Murtaza bin Mustafa- receb bin Mehmed- Mehmed bin Abdullah

Belge-3

Gemlik kazasına tâbî' küçük Kumla'da Çavuş mahallesi sâkinlerinden Sefer bin Hızır nâm kimesne tarafından beyi' âti'z-zikri't-tahrine vekil olub mezbûrun zimmetini mârifet-i şer'îye ile ârifân olan Ahmed bin Mustafa ve Abdi bin Durmuş nâm kimesneler şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbît olan El-hâc Mustafa muslu nâm kimesne meclis-i şer'îde işbu bâîsü'l-kitâb Mehmed bin İbrahim nâm kimesne mâhzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve tahrir-i kelâm idûb müvekkil-i mezbûr Sefer'in karye-i mezbûr kurbunda vâki' bir cânibi Dilaver nâm kimesne bağına ve bir cânibi tarîk-i âm ile mahdûd senede Hazreti Emir vakfına yüz kırk akçe mukâtaa-i kadimesi olan bu kıt'a mülk bağımı cemîi tevâbii ülûl-hakkı ve kâffe-i menafi ve merâfihî ile mezbûr Mehmed'e on beş bin akçeye bey'-i bât-ı sahîh-î şer' ile bey'-i teslim ve temlik ol dahi minvâl-i muharrer üzere îştirâ ve tesellüm ve kabûl eyledikten sonra temenni olan meblağ-ı mezbûr on beş bin akçeli müşteri mezbûrun yedinden tamamen ahz-û kabz idûb ba'de'l-yevm bâğ-ı mahdûd mezkûr müşteri mezbûr Mehmed'in müşterâsıdır keyfe mâ yeşa' mutasarrıf olsun didikde gıbbıt-tasdik es-şer'î mâ vakı'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâni aşer emin şehri rebû'l-âher. Li-sene ihdâ ve tıs'îne ve elf.

Şûhûdü'l hâl:

Mehmed Çelebi bin Ahmed- Kadızâde Ali Efendi Receb Çelebi bin Mustafa- Uğurluzâde Es-seyyid Mehmed Çelebi- Mehmed bin Abdullah

Belge-4

Mahrûse-i Burûsa'da Meydancık Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Receb bin İvaz nâm kimesnenin vâlidesi Aişe bint-i Ramazan nâm hâtun meclis-i şer'î şerif-i enver de müteveffây-ı mezbûrun zevcesi ve sağir oğulları İvaz ve Hasan'ın kabl-i şer'îden mansûbe ve sulbîsi ve terekesine vâziatû'l-yed idûgi sâbite olan işbu râfikatû'l-vesîka diğeri Ayişe bint-i Hasan nâm hâtun müvâcehesinde be-tav'ihâ ikrâr ve itirâf idûb

oğlum müteveffây-ı mezbûr Receb'in terekesinden mûcîbû'l-ırs bana isâbet iden sülüs hisse-i şer'iyemi merkûme diğer Aişe'den da'vâ ve taleb esnâsında olduğumda beynîmizde münâzeât-ı kesîre ve muhâsamât-ı adide vâkı'a olmuştur. El-haletû hâzihi beynimizde muslîhûn tavassut idûb da'vây-ı mezkûremden bem' alâ tarîkît-tahâric yedi gurus kıymetli bir kara sığır ineğine sulh eylediklerinde ben dahî sulh-ı merkûmu kabûl ve bedel-i sulh olan mârruz-zîkr kara sığır ineğin merkûm diğer Ayişe'den olub kâbz idûb oğlum müteveffây-ı mezbûrun mîrâsına mûteallıka âmme da'vâdan merkûm Ayişe'nin ve sağırân-ı mezbûrânın zimmetlerini berâ-ı âm kâtın-nizâ'la ibrâ ve îskât eyledim didikde gibbit-tasdik es-şer'î mâ vakı'â bit-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşîri min şehri rebû'l âhar. Lisene ihdâ ve tıs'îne ve elf

Şühûdü'l hâl:

Mehmed bin Abdullah- İsmail bin Ali El-muhzır Osman bin İbrahim-

Sayfa-75

Belge-1

Medine-i Burusa'da vâkı' bâc-ı pây-i ağnâm mukâtaası Emîni olan Emirbeğzâde Esseyid Mehmed Çelebi mahfil-i kazâda Medine-i mezbûrede sığır kasabı taifesinden işbu ashâbil-kitâb Elhac Ahmed bin Elhac Mehmed ve Ali bin Mehmed ve Hasan bin Muharrem ve Mustafa ve Mehmet ve mahzârlarında üzerlerine dâvâ ve takrir-i kelam idûb mezbûrun Elhac Ahmed ve Ali ve Hasan ve Mustafa için fûruht eyledikleri sığırın her biri res'inden ikişer akçe resm ile kellesini dahi kadimü'l eyyamdan mukâtaa-i mezbûr emin olanlar alâ gelmiş iken ve yedimde olageldiği minvâl-i muharrer üzerine alıverilsin deyu emr-i şerif-i cihan-mutâ verilmiş iken mezbûrun Elhac Ahmed ve Ali ve Hasan ve Mustafa'dan vesayirlerinden lahmîni ahar bey için dükkanlarında zebh eyledikleri şugra kellesini taleb eylediğimde virmekte taâlül ider suâl olunub takrirleri ba'det-tahrir lahmîni âhar beğičün dükkanlarında zebh eyledikleri sığırın dahi kellesini mîri için alıvirmesi matlûbumdur didikte gibbe's-sivâ mezbûrun Elhac Ahmet ve Ali ve Hasan ve Mustafa cevaplarından kadimül-eyyamdan berü biz ahar fûruht eylediğimiz sığırın her biri re'sinden dörder akçe ve lahmî ahar için bey' dükkanlarımızda eylediğimiz sığırın her biri re'sinden ikişer akçe resm-i emin olanlara vire gelüb bu ana gelince bizden kellesini emin olanlar alâgelmememegin bundan akdem emin-i merkûm Esseyid Mehmet çelebi bizden minval-i muharrer üzerine alınagelen resme kanaat itmeyüb lahm-i aharı bey' için dükkanlarımızda zebh eylediğimiz sığırın her biri

re'sinden hülâsa ve emr-i defter-i kadime muhâlif bizden dörder akçe resm ile kellesin taleb idüb rencide itmeden hâli olmadığı ecilden ahvalimin ve bir devlete i'lâm-ı hal eylediğimizden kadime muhalif emin-i mezbûr Es-seyyid Mehmed'in yedinde olan emr-i şerife mugayir bizi rencide itmeyüb men'ü ref olunmak üzere yedimize emr-i şerif-i cihan-mûta ve canib-i şer'iden dahi hilaf-ı emir ve defter-i kadime muhalif bizi rencide itmemek üzre tenbih olunmuşdur, nazar olunması matlûbumdur didiklerinde mezbûrun Elhac Ahmed ve Ali ve Hasan ve Mustafa'nın yedlerinde olan fermân-ı cihan-mûtâa nazar olundukda mazmun-ı menfaında emin-ı mezbûr Es-seyyid Mehmed yedinde olan emr-i şerife ve suret-i defter-i hâkânîde nazar idüb göresin bunları âhar fûruht eyledikleri sığırın her bir re'sinden dörder akçe ve lahmini âhar bey için dükkanlarında zabh eyledikleri sığırın her bir re'sinden dörder akçe ve kellesiz dahi emin-i mezbûr hasılı kayd olunmuş ise emin-i mezbûru aliviresin ve eğer hasılı kayd olunmamış ise hilaf-ı emr-ı defter-ı kadime muhalif bunları rencide itdirmeyesin ve buyurmağın emin-i mezbûr Es-seyyid Mehmed'den emr-i şerif cihân-mûta ve suret-i defter-i hâkânî taleb olundukda suret-i defter-i hâkânî ibrazından divana gelince taifey-i mezbûr dükkanlarında zebh eyledikleri sığırın kellesini emin olanlar alâgeldiğini beyandan dahi aciz olmağın yedinde olan fermân-ı vâcibil-ımtisâline nazar olundukda ancak ahâr fûruht olunan her bir sığırın dört akçe ve dükkanlarında zebh eyledikleri her bir sığırın ikişer akçe re's alına deyü mestûr ve mukayyed olub lâkin dükkanlarında zebh eyledikleri sığırın kellesini tasrih olunmayub kadime hâvale olunmağın ber-mûceb-i emr-i âli mezbûr Es-seyyid Mehmed hilaf-ı emr-ı defteri ve kadime muhâlif kadime-i mezbûrdan ziyade resm ile kelle talebiyle rencideden men'-i birle mâ vaka bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmis aşiri min şehr-i rebîü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Elhac Devviş bin Elhac Halil- Ali bin Mehmed- Mustafa bin Elhac Hüseyin- Mehmed bin Abdullah ve gayrihüm

Belge-2

Medine-i Burusa'ya tâbi Köprübaşı nâm karye sâkinlerinden Ümmehani bint-i Hüseyin nâm hatun meclis-i şer'e gelüb takrir-i kelam ve bast-ı merâm idüb Sadriye kızım Kerime bint-i Bayram nâm hatun zevce-i gaib-i ani'l meclis hamal Kaşık Ahmet bin Osman tarih-i kitâb gicesi maktûleten müteveffaten ölmüşdür. Kabl-i şer'iden üzerine varulub vak'i hal mahallinden müşâhede ve tahrir ve mezbûreyi ref'u ve defnine izin

verilmesi matlubumdur didikte savb-ı şer'iden Mevlana Fevzi Mustafa bi't taleb irsâl olunub ol dahi zeyl-i vesikada mestuvü'l- esami olan bi-gavaz-ı müslimin ile mahall-i mezkûr mezbûre Kerime'nin a'zasına nazar olundukda mezbûr kerime menzili dahilinde ancak başının kulağına karib sol tarafında (okunamadı) ile vurulmuş eser-i cerahat ve bi- emrillehi müteveffât olduğu zahir ve mukassar oldukdan sonra merkûm Ümmühan kızı Maktule mezbûre keriminin dem-ı diyetine mütaallıka mahalle-i mezbûr ahalisinden işbu eshabü'l kitâb Mehmed Efendi bin Bayezid El-imam ve İbrahim Çelebi bin Ahmet ve Solak Mustafa bin Ahmet ve Mehmet Ali bin Mehmet ve Mehmet Sabri bin Mustafa ve Mehmet bin Ahmet El-müezzîn ve Mehmed Çelebi bin Hasan ve Süleyman Çelebi bin Mehmed nâm kimesneler vesayirlerinden vechen mine'l vücûh dava ve niz'amız yokdur didikde Mevlana merkûm mahallinde ketb-ı tahrir ve badehu ma'an bahs olunan çukadar Mehmet Beşe ile meclis-i şer'e gelüb alâ- vukuihi inha ve takrir itmeğin mücebiyle maktûle mezbûre kerimeyi ref-ı defnine anası mezbûre Ümmühani'ye izin verilüb maâ vakaâ bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmis sani aşer min şehr-i rebîü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühüdü'l hal:

Es-seyyid İbrahim bin Ahmed- Es-seyyid Mehmed El-imam- Receb bin Abdullah- Hüseyin bin Mahmed- Ali Dede Mehmed bin Ahmed

Belge-3

Darü's saltanatü'l kadîme Burusa el- Mahrusa mahallâtından tahta mescid mahallesi sâkinlerinden Hanım bint-i Mehmed nâm hatun mahfil-i kâzâda Satriye oğlunun oğlu işbu hâhızıl- kitâb Ahmed bin Elhac Mustafa mahzârında ikrar ve takrir-i kelim idüb benim silk-i mülkümde münselik ve muntâzâm emlakinden olub mahrûse-i mezbûrda Çuka mahallesinde vâki' bir tavaf' Rabia hatun mülküne ve bir tarafı Raziye hatun mülküne ve tarafeyn-i tarik-i âm ile mahdud ve mümtâz dahilinde bir beyt-i süfli ve bir sofa ve bir-i mâi mahutâ müştamil olan mülk menziline cümle tevabii ve sevahik ile mezbûr Ahmed'e hibe-i sahihâ-i şer'iyeye ile hibe ve temlik ve teslüm eyleyüb ol dahi meclis-i şer'iyeye bade't-tahliye Eş-şer'iyeye menzil-i mezbûru ithâp ve kabz ve tesellüm ve kabûl eyledi. Bede'l yevm zikr-i sebak iden menzil-i mahtûd-ı mezkûr merkûm Ahmed' mülküdar keyfe maâ yeşâ mutâsarrıf olsun didikde gibbe't tasdikine eş-şer'i ma vaka bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmü's-salis aşara min şehr-i rebîü'l-ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Mustafa Efendi bin Derviş- İbrahim Efendi bin MEehmed Hafız- Elhac Yusuf bin Abdullah- Elhac Veli bin Ahmed- ve gayrihüm

Sayfa-76**Belge-1**

Medine-i Burusa'da Taşkın Mahallesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan Katırcı Ali bin Abdullah nâm kimesnenin veraseti zevci metrûkesi Meryem bint-i Ramazan nâm hatun ile sulb-i kebir oğlu Lütfullah ve sulbiye kızı Havva nâm sağıreye münhasıra olduğu şer'an zahir ve müteayyin olduktan sonra mezbûr Lütfullah dahi fevt olub muhâllefâtı validesi mezbûr Meryem ile sağır-i mezbûr Havva'ya münhasır olmağla mezbûr Meryem tarafından asil ve sağır-i mezbûrenin tesviye-i ûmuruna kabl-i şer'iden mansûbe vasisi olub vesayet-i mahfil-i kazada fahrû'l-eimme Mustafa Efendi bin Ali nâm kimesne mahzarından bi'l asale ve bi'l vesâye ihrâr ve tâhrir-i kelâm idüb. Murisimiz müteveffa-ı mezbûrun Medine-i mezbûr kazasından Pir Emir Sultan kurbunda va'ki bir tarafı Musa Çelebi bağçesine ve bir tarafı kirdecioğlu Mehmed bağçesi ile ba'zen Aleksan nâm zîmmi bağında ve bir tarafı Yorgancı Hasan bağı ile ba'zen Meryem bağına ve bir tarafı tarik-i âma müntehi olub senede merhûm mezkûr vakfına on üç akçe mukataa-i kadime olan tahminen beş dönüm bağçe bi-hasebi'l irsi's şer'i benimle kızım sağır-i mezbûr Havva'ya isabet itmiştir. Lâkin müteveffa-ı mezbûrun müşterası için bağçe-i mezkûr sub-ı sullânide bad'el-müzâyede mecavis-i talibine kerraren ve merraren arz-ı nîda ve rağbat-ı nasın ıskitâından sonra mezbûr Mustafa Efendi'nin üzerinde seksen iki kuruşa karar idüb bir akçe siyade ile talibân zuhur itmekler ben dahi asalet ve vesayetim hasebiyle bağçe mezkûr bâten bey'u teslim ol dahi ba'del iştirâr semeni olan meblağ-ı mezbûr-ı meşderi merkûm yedinden bi't tamam ahz-ı kabz eyledim fi maâ ba'ad zikr olunan bağçe mezbûr Mustafa Efendi'nin mülk-i müşterasıdır keyfe maâ yeşa ve yehtar mutasarrıf olsun didikde gıbbe't tasdik eş-şer'i maa vaka bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmi's-sani aşere min şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Efendi bin Mansurzâde- Hüseyin Çelebi bin Seyfullah- Elhac İlyas bin Hızır- Osman Çelebi bin Elhac Şaban- Musli Çelebi bin Mehmed

Belge-2

Medine-i Burusa'da Kösreciler Mahallesi sâkinlerinden Kahraman bin Abdullah mahfil-i kazada işbu baisetü'l kitâb Ayşe bit-i Müsli nâm hatun mahzarında üzerine da'va ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Ayşe mahall-i mezbûrda vâki' bir tarafı mahalle-i mezbûrede imamete vakf olan memile ve bir tarafı Çıldır Bıyık nâm kimesne menziline ve tarafeyn-i tarik-i âmm'a münzehi bir beyt-i süfli ve bir sofsayı müştemil menzil-i mülk olmak üzere bana kırkbeş esedi ve bir rubu' kuruş-ı bâten bey' ve ben dahi bede'l iştirâ be't- tesellüm semeni mezkûrun on kuruş ile bir rub' kuruşunu mezbûr Ayşe yedine ref-ı teslim ve bâki zimmetinde otuz beş guruş kalub lâkin menzil-i mezkûrun arsasının senede mahall-i mezbûr imâmına kırk akçe mukataası olub vakıf olmağın menzil-i mezkûru mezbûr Ayşe'ye ref' ve semen-i mezkûrdan teslimi talebi derim didikde gibbe's sual mezbûr Ayşe cevâbında menzil-i mezkûr-ı mezbûr Kahraman tarih-i kitâbdan yirmi altı gün mukaddem Medine-i mezbûrda mahkeme-i kübrada naibi'ş-şer-i şerif olan Musa Efendi huzurunda arsası mukataalı vakıf ve binası mülk olmak üzere iştira ve kabûl ve sene-i mezkûrda zimmetinde bâki kalân otuz beş guruşu tarih-i mezbûrdan otuz güne değin bana edâ ve teslüm eylemek üzere taâhüd eylemişdir deyü Mevlânâ-ı mezbûrun imzasıyla mahzar-ı hatemi ile mahtûm işbu bin doksan bir mâ rebiu'l evvelinin ondorduncü günü tarihiyle takrir-i kavli meşruhunu natıl-ı hüccet-i şer'îye ibrâz ve mezbûr Kahraman müvacehesinde feth-i kıraat ve istintâk olundukda mezbûr Kahraman mazmun-ı hüccet-ı mezkûreden münkir olmağın hüccet-i mezkûrenin mazmûnuna isbat için mezbûr Ayşe'den beyine talep olundukda zeylinde olan şuhûddan Osman bin Ömer ve Receb bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş- şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istihbâr olunduklarında fi'l-hakika mezbûr Kahraman tarih-i mezbûrda medine-i mezbûrda mahkeme-i kübrada naibi'ş-şer-i şerif olan Musa Efendi huzurunda menzil-i mezkûru arsası mukataalı vakıf ve binâsı mülk olmak üzere kabûl ve semen-i mezkûrdan zimmetinde bâki kalân yüz beş esedi guruşu tarih-i mezbûrun otuzu tamâmına değin mezbûr Ayşe'ye edâ ve teslim eylemek üzere taahüd eyledi biz bu hususa bu mesubât-ı tahrir üzere şahidleriz şehadet dahi ideriz deyu her biri mazmun-ı hüccet-i mezkûreye mutâbık eda-i şehadet-i şer'îye eylediklerinde ba'de riayeten şeraiti'l kabûl şehadetleri makbûl olmağın mücebiyle mezbûr Kahraman dava-ı

mezkûrdan men'i birle mâ vakaa bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l aşiri min şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Ahmed bin Rıdvan- Hüseyin bin Ali- Murtaza bin Mustafa- Mehmed bin Abdullah

Belge-3

Mahrûse-i Burusa'da Şahinlalâ Mahallesi sâkinelerinden işbu bâisil-kitâb Saliha bint-i Mehmed nâm hatun meclis-i şer'ide takrir-i kelam ve bast-ı merâm idüb mahrûse-i mezbûreye Daye Hatun mahallesinde bundan akdem müteveffa olan Sadriye kızım Ayişe bint-i Hacı Mustafa nâm hatun Sadriye kızları Ümmehani ve İsmihan ve Fatıma nâm sağırenin hakk-ı hisânalârı benim olmağıla sağırat-ı mezbûrat babalârı işbu hazır-ı bi'l meclis Mehmet bin Arzuman nâm kimesne ki terbiye aliver kabl-i şer'iden her birine analârı Ayişe'den intikâl idüb babalârı mezbûr Mehmet nezdinden mezbûr olan hal-i mürüvvetlerinden kadr-i niyaza nafaka vasl-ı takdir olunmak matlubumdur deyu İsmihan ve Fâtıma sağırlar olmağıla sağıratân-ı mezbûratân İsmihan ve Fatıma ceddeleri ve hasseteleri merkûme Saliha'ya bade't teslim nafaka vesayir levâzim-i zâruriyelerinden her birine mal-ı mevrûslarından beşer akçeden yevmi on okçe nafaka farz-ı takdir olunub vakt-i zâurette istidâneye ve lade'z zafer rücûa mezbûr Saliha'ya ba'del izin mezbûr Saliha'dan sâkit olan mezbûr Ümmühâni atlebe nefekâtühü ikinci seneye değın müteahhid oldukda mezbûr Mehmed kızı mezbûr Ümmihâni'yi dahi merkûme Saliha'ya vech-i muharrer özün teslim itmeğın bu hurûfu bit-taleb ketb-ı terkım ve yed-i tâlibeye ref'u teslim olundu. Fi'l yevmü't tâsii min şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

İbrahim Çelebi bin Mehmed- Mustafa Çelebi bin Mahmud- Mehmed Çelebi bin Ramazan- Durmuş Beğ bin Mustafa- Hacı Halil bin Kalender- Ahmed Ağa bin Murad

Sayfa-77

Belge-1

Medine-i Burusa hısn-ı dâhili mahallâtından İsa Bey fenari mahallesi mescid-i şer'ifinin haliya imam menzil-i mevkûf ati'l beyanın müşârün-ileyh ve mütevellsi olan ba'isil kitâb Şa'ban bin İsa'dan vech-i ati üzere mesbuh istihbâr-ı şer'i sūdûrundan sonra udul-i müslimîn ve ahâran-ı muvâhhidinden meclis-i ser'e hazırân istihbâr olduklarında fi'l- hakika mezkûrda vâki' bir tarafı Elhac Mehmed mülküne ve bir tarafı kayyım vakfi

olan menzile ve bir tarafı imam vakfına ve taraf-ı rabii tarik-i âmm'a müntehi bir beyt-i süfli bir sofa ve bir cabiye-i mâi car'i ve mahuta-ı müştemil bir bâb mülk-i menzilin malikesi olan Ayşe bint-i Abdullah nâm hatun tarih-i kitâbdan on beş sene mukaddem hal-i hayatında ve kemal-i aklı sıhhatında menzil-i mahdud-ı mezkûr evvelen kendüğe ve ba'de vefatıha akâribinden Hanım nâm hatuna ba ba'de vefatıha mahalle-i mezkûre imâmından bizim huzûrumuzda vakf-ı sahih-i müeyyed ve habs-i sarih-i muhalled ile vakf-ı şartu tescil-i şer'e ve teslim-i ile'l mütevellî ve imam olanlar dahi mukabelesinde her leyle-i cum'ada Kur'an-ı azim ve Furkan-ı kerimden üç ihlâs-ı şerif tilavet ve sevabını ruh-ı vakfiyye ihdâ eyleye ve mürûr-ı eyyam ve şuhûr-ı âvâm ile sûrût-ı mezkûreye riâyet müteahhid dine olduğunda vakıf-ı mezkûr menzil-i merkûmu mutlak fukaraya vakf-ı menzil-i mevkûf-ı mezkûr Receb mâ şartuha el-vakîfetül mezbûr mescid-i merkûmda imâm olan müstahdem-i mersum Şa'ban Efendiye rüvû ve avdet eyledi deyü her biri menzil-i mahdud ve mezkûrun vech-i mübeyyen üzre vakfiyet ve tescilini âla tariki'ş-şehade ihbâr itdikte bu hurûr kesb-ı terakkûm ve yed-i tâlibe ref-ı teslim olundu. Fi'l yevmi't tasii min şehri rebiü'l âhar lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Murtaza bin Mustafa- Mehmed Çelebi bin Mustafa- Hasan Efendi İmâmzâde- Elhac Mehmed- Es-seyyid Kadri Çelebi

Belge-2

Mahrûse-i Burusa'da Garbbeğ Mahallesi mütemekkinlerinden Aciyan veledi Matis nâm zîmmi meclis-i şer'iyle işbu baisi'r rahim Yorgaki veledi Petrelli nâm zîmmi müvacehesinde bi- tavihi ikrâr ve itiraf idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Efzerye nâm nasrâni mülküne ve iki tarafı Yasine nâm Nasrani mülküne ve bir tarafı tarik-i âm müntehem bir beyt-i süfli ve bir beyt-i ûlvi ve mahud yesir dıvar arasına bir mikdar kirâz bağçesi ve bir kulle dut ağacını müştemil olub senede merkûm gazi Hüdavendigâr vakfına beş akçe mukâtaası olan mülk menzilimi bi- cemii't-tevabi vel-levahık ve kaffetü'l menafi re'l menafık mezbûr Yorgaki'ye elli kıt'a esedi guraşa tarafeynden icâb ve kabûli hâvi bey'u bat sahih-i şer' ile bey'u teslim ve temlûk ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del işтира ve't tesellüm velkabül semeni olan meblağ-ı mezkûr elli guraş yedinden tamamen ahz-ı kabz eyledim deyu ba'del yevm menzil-i mehdud-ı mezkûr müşterî mezkûr Yorgaki'nin mülk-i müşterasıdır keyfe mâa yeşa ve yüridû mutasarrıf

olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i mâ vaka bi't taleb ketb-ı terkım olundu. Fi't tas'i min şehri rebü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Dimşâki veledi Forti- Dimraki veledi Aleksandır- Pendli veledi İsbantâni- Dahri veledi Yani- Kurd veledi Kostantin- Nâmî veledi Harbil ve gayrihüm

Belge-3

Medine-i Burusa'da Çekirge Mahallesi sükkanından baisi'l kitâb mefhârıs- sâdât Es-seyyid Nasuh Efendi ibn-i Es-seyyid Mahmud mahfil-i kâzada iplikçizade Es-seyyid Ali Çelebi mahzârında takrir-i kelem ve bast-ı merâm idüb tarih-i kitâbdan bir sene mukaddem mezbûr Es-seyyid Ali Çelebi mahalle-i mezkûrda vâki' bir tarafı Vanî Efendizâde Ahmed Efendi mülküne ve bir tarafı mescid-i şerif cidarına ve tarafeyn-i tarik-i âma müntehi dört beyt-i süfli ve dört beyt-i ulvi ve altında ahuru ve bir firun ve bir havuzlu hamam ve bir camekân ve bir cabiye-i mâ-i câri barid ve bir mâ-i câri ıssı ve mahûta dâd eşcar-ı müsmine ve gayr-ı müsmireyi müştemil bir bâb menzil-i mülk sarf olmak üzere es-süver-i esleme-i arûse ki ba'ten bey' ve tamamen fass-ı semen ve tesellüm-ı men' itmişdir lâkin menzil-i mahdûd mezkûr için bayi-i mezbûrun cediti iplikçi Elhac Mehmed nâm kimesnenin evladı vakf-ı mesmûm olmuştur sual olunub husus-ı mezkûr vukuf ve şuurı olanlardan bahs-ı tefahhüz olması matlûbumdur didikde gıbbe's-sûal mezbûr Es-seyyid Ali Çelebi cevabında ceditim merkûm iplikçi Elhac müddet-i ömründe ve muhâmi'l vücuh menzil-i mahdûd-i mezkûre malik olmayub menzil-i mezkûru babam bahri ceditim merkûm iplikçi Elhac Mehmed'in vefatından sonra işтира ve keyfe mâ yeşa mülkiyet üzere tasarruf ve ibkâ ve ba'del vefât menzil-i mahdud-ı mezkûr irs-i şer'i ile bana intikal itmekle ben dahi menzil-i mezkûru nice müddet bi-tarikil-irşîş-şer'ıye mülkiyet üzere badez-zabt mümâ-ileyh Es-seyyid Nasuh Efendiye semen-i mezkûr on dörder guraşa kat'a bey' ve tamamen kabz-ı semene ve teslim mübi' eyledim menzil-i mahdûd-i mezkûr asla hadd-i merkûm iplikçi Elhac Mehmed'in taht-ı mülküne vasıl olmamıştu deyücek hakikât hal-i mahall-i mezkûre ahalisinden mes'en ve ihtiyar ve bir gavaz müslimînden Elhac Osman ve Süleyman Çelebi ibn-i Mehmed ve Pehlivan Kasım bin Hasan nâm kimesneden ve gayriden istifsâr ve sual olundukda fi'l- halkika

Sayfa-78

(Sayfa 77'nin devamı)

merkûm iplikçi Elhac Mehmed'in müddet-i ömründe menzil-i mahdud-ı mezkûre mâlik olmayub menzil-i mezkûr mezbûr Es-seyyid Ali Çelebi bey babası mersûm Yahya mezbûr Elhac Mehmed'in vefatından sonra iştirâ idüb menzil-i mahdûd-ı mezkûrun kadimü'l eyyamdan bu ana gelince vakfiyetin istimâ' itmeyüb vech-i meşruh üzre menzil-i mahdûd-ı mezkûr mülkiyet üzre zabt-ı tasarrıf olunagelmışdir deyu her biri âla tarik-i şehâde haber vermeği mâ vaka bi't taleb ketb-u rakam elha fi aşere min şehri rebiü'l ahar lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Fahrü'l kûzât Ahmed Efendi- Ahmed Ağa- Yusuf Çelebi bin Mustafa- Mehmed Halife bin Satılmış El- imam ve gayri hüm

Belge-1

Medine-i Burusa'da veled-i Abdurrahman Mahallesi sâkinelerinden İhsan bin İbrahim nâm hatun meclis-i şer'e rafiü'l kitâb Mehmed bin Ali mahzârında bi't tavi ilsâk-ı ikrâr ve itirâf idüb zevcim mezbûr Mehmed'den (okunamadı) tâlia olduğum ecilden mezbûr Mehmed'in hin-i tezevvücede bana mihr-i muaccel virdiği eşyadan bir beledi döşek ve bir yemeni yorgan ve iki beledi yasdık ve bir alâca kilim ve bir tencere ve bir hasır sandık ve bir (okunamadı) bağdâdî (okunamadı) zevcem mezbûr Mehmed'e bedel-i hul-i def'-i tesellüm ol dahi eşya-ı mülkden fi vech-i mübeyyen üzre ahz-ı kabz ve tesellüm eyledikten sonra mezbûr Mehmed zimmetini mutazarrır on bin akçe mihr-i müeccelim ve ba'dehû iddet-i şer'iyem ve mü'net-i sükenam üzerine zevcim Mehmed merkum ile muhalâa sahih-i şer'iyem muhalefet eyledğimden ol dahi vech-i muharrer üzre hul-i mezkûru bade'l adl-i hukûk zevcine müteallik cem'i da'vadan her bir semeni ahârın zimmetini ibrâ-i âm katın-niza ile ibrâ ve iskât eyledik didikde gibbe't-tasdik eş-şer'i ma vakaa bi't taleb ketb olundu. Fi'l yevmi'l hamisi aşere min şehri rebiü'l ahar lisene ihda ve tıs'ine ve elf.

Şühûdü'l hal:

Mehmed bin Ahmed- Mehmed Ali bin Ali- Mustafa bin Mustafa- Elhac Ömer- Osman bin Yakub- Hüseyin bin Ahmed- İbrahim bin Mehmed

Belge-2

Mahrûse-i Burusa'da Kayabaşı mahallesi mütemekkinlerinden Ezmarin bint-i Kangari nâm Nasraniye meclis-i şer'ide işbu rahii'r-rahim Buğdan veledi Vilko nâm zîmmi müvacehesinde bi't taviha ikrâr ve itirâf idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı kendim sâkin olduğum menzile ve bir tarafı İspatani nâm zîmmi mülküne ve bir tarafı birinci aslan zîmmi mülküne ve bir tarafı tarik-i âma müntehi iki beyt-i süfli bir ahur ve bir kenif ve zat-ı eşcar-ı mahutayı müştemil olan mülk menzilim bi-cümleti't- tevahi ve'l levâhık ve kaffetül menâfi' ve'l meralik mezbûr Buğdan elli kıt'a esedi guruşa tarafeynden i'cab ve kabulü havi bey'u bati sahih-i şer'iyile bey'u teslim ve temlik ol dahi vech-i muharrer üzre ba'del iştırâ ve't-tesellüm ve't temellük semeni olan meblağ-ı mezkûr elli esedi guruşa müşteri mezbûr Buğdan tamâmen ahz-ı kabz eyledim ba'del yevm menzil-i mahdûddan mezkûr müşteri mezbûr Buğdan'ın mülk-i müşterasıdır keyfe maa yeşe ve yüridü mutasarrıf olsun didikde gibbe't tasdik eş-şer'i mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l yevmi's sabi aşere min şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şühûdü'l hal:

Mehmed Çelebi bin Ali- Ali Çelebi bin Mehmed- Şukrullah Efendi bin Hacı Kasım-Dimitri veledi Mole ve İstipa- Süri veledi Arsüs- Apostol veledi Kiprifayos ve gayri hüm.

Belge-3

Mahrûse-i Burusa'da Narlı mahallesi sükkanından Mehmed bin İbrahim nâm kimesne meclis-i şer'i hatır-i lazımı't tevkirde baisi'l vesika Ali bin Muslu nâm kimesne mahzarında ikrâr ve itirâf idüb mahrûse-i mezkûrda kurbında Etçiler nâm mevzi'de vâki' tarafı-ı yesarı Es-seyyid Ömer Çelebi hadikâsına ve taraf-ı cenûbisi salifi'z- zikr Etçiler meydanına ve taraf-ı şimâlisi Görülü hâdikâsına ve taraf-ı garbisi tarik-i âma müntehi eşcar-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi muhtevi mahrûse-i mezkûr mahallatından Zağferanlık Mahallesi avarızı vakf-ı malından zimmetinden deynim olan yüz guruş mukabelesinde mahall-i mezkûr mütevellisi işbu hatır-ı bi'l- meclis Ali bin Ahmed nâm kimesne yedinde merhûn olan bir kıt'a mülk-i hâdikânın sabıkûl beyan şark tarafından tahminen üç dönüm mikdarı ifrâz ve alâmmat-ı fasıla vaz'-ı taayyûn ve ve müfriz-i meskûru mütevellisi mezbûr Ali rehniyeden ba'del fekk merkûm Ali yüz esedi guruşa ba'ten bey'u teslim ol dahi bech-i muharrer üzere ba'del iştırâ ve't-tesellüm semen-i

mezkûr yüz guruşu müşteri mezbûr yedinden bi't-tamam ahz-ı kabz eyledüm fi mâ ba'd hadikâ-i mukarrere mezkûr merkûm Ali'nin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ ve yüridû mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik eş-şer'i maa vakaa bi't- taleb ketb oldundu. Fi'l yevmi'l hâmis aşere fi şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Şûhûdü'l hal:

Es-seyyid Ömer Çelebi bazarcı- Elhac Ali el-Habbaz- Ali Çelebi- Ahmed bin Mustafa- Elhac Yusuf bin Abdullah ve gayri hüm.

Sayfa-79

Belge-1

Akzâ kuzâtül- müslimin evla vülatül-muvahhidin ma'denül- fazl-ı ve'l yakın hüccetül- hakkı alel- halkı ecmain vârisi ulûmil-enbiyai vel- mürselin el-muhtass-ı bi-mezidi inâyetil- mülk'l-muin mevlâna Burusa kadısı zidet fezayilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak ma'lûm olaki dârende-i fermân vâcibül- iz'an kıdvetil-ulemail- muvahhidin Burusa'da bi'l-fiil Molla Fenari medresesi müderrisi olan Mevlana Mehmed zîde fezalihî sudde-i saadetime arzıhal idüb bu kaza-i mezkûrede vâki' tasarrufumda olan hanın emr-i şerifimle lazım gelen avarızın virüb ber-vechile dehâl ve rencide olunmak icab etmez iken mahalle-i hilâf-ı şer'i ve kanun-ı tekâlif-i şakka talebiyle bunu dâima tâciz ve rencideden hâli olmadıklarını ve bu bâbda fetvây-ı şerife ve ol-vech ile rencide olunmamak üzere mâliye tarafından emr-i şerifim olduğunu bildirüb mu'cebince âmel olunub men'ü def' olunmalârı bâbında emr-i hümâyûnum rica eylediği ecilden bu yurdum ki hükm-i şerifimle vardukda bana ol vech ile dahl olundukda husus-ı mezbûre tamam-ı hak ve adl üzere mukayyed ve bu bâbda olan fetvây-ı şerifeye nazar idüb göresin arz olunduğu üzere ise ahâli mahalleye muhkem tanbih ve ta'kideyleyesin ki bu ulemâdan olmağınla tasarrufunda olan hangi avarızın verdikden sonra tekalif-i şakka talebiyle bunu hilaf-ı şer'i ve kânûn-ı meride itmeyeler ve itdirmeyüb men'ü def' eylesün min'a ba'd şer'i şerife ve fetvâ-ı münife ve mukaddema ve halâ verilen emr-i hümâyûnuma muhalif kimseye iş ittirmeyesün icaziyede olmayanı dehl ve islimyân yazub bildirub husus-ı mezbûr için tekrar şikayet olunub dahi emr-i şerifim harımlu eylemeyesin şöyle bilesin ba'den- nazar bu hük-ı hümâyûnumuelinde ikbâ idüb alâmet-i şerifine itimadkılâsınbu berâtı. Fi evasiti şehri rebiü'l ahâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı kostantiniye el mahrûse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül- müslimin evla velatül-muvahhidin ma'denül- fazl ve'l yakın hüccetül- hakkı alel- halkı ecmain vârisi ulûmil-enbiyai vel- mürselin el-muhtas bi-mezidi inâyetil- melikil-müîn mevlâna Burusa kadısı zidet fezayilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak ma'lûm olaki Silivri'de vâki' müteveffa Pir Mehmed Beğ Câmi-i şerifi ve imâret evkâfi mütevelli ve nâzırı olan kıdveti'l emasil vel-akran Seyyid Abdülbaki ve Seyyid Osman zîde kadrihi südde-i saâdetime arzihal idüb câmi-i mezbûr evkafına olduğu meşhur mütevelli olub mahrûse-i Burusa'da vâki' mâlûmetül hudud bir kıt'a bağçe icâre-i muaccile ve müeccile ile mutasarrıf olan İsmihan nâm hatun bila- veled fevt olub bağçe-i mezkûr vakfa intikâl idüb icâresi yüz kırk seneden beri vakf-ı mezbûr tarafından ahz ve kabz olunagelmiş iken yine mahrûse-i mezbûre Koca Naib vakfına mütevelli olan Halil ol bağçe Koca Naib evkafındandır deyu bilâ-temessük zabt idüb gadr eylediğine ve taraflarından Ebubekir nâm kimesneyi vekil eylediklerini bildirüb yedlerinde olan vakfiye-i mâmül bahâ ve şeyhülislâmıdan fetvây-ı şayialârı mücebince âmel olunmak bâbında emr-i şerifim rica eyledikleri ecilden mahallinden şer' ile görölmek emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifime vusûl buldukda sadır olan emrüm üzerine âmel idüb dahi şer' ile görölüb fasl olunmayan hûsusu nakl ve adl üzere mukayyed ve vakfiye-i ma'mül bâha ve fetvâ-ı şerife nazar idüb göresiz ol şer'a olunan bağçe Koca Naib evkafından olmayub arz olunduğu üzre Pir Mehmed Paşa'nın câmi ve evkâfından olub mezbûr hatunu taraf-ı vakf-ı mezbûrdan icâre-i muaccile ve müeccile ile mutasarrıf idügüne bilâ- veled fevt olmuş ise ol bâbda muhtezây-ı şer'i kûyum ve vakfiye-i ma'mül bâha defter (okunamadı) mücebince âmel idüb dahi ba'del sübût Pir Mehmed Paşa vakfından olan bağçe-i mezkûr vakf-ı mezbûr için hükm idüb vekil-i mezbûra alıverüb taraf-ı vakf-ı mezbûreye tâlib olanlar icâr itdirüb hilaf-ı şer'i şerif kimesneye taâllül itdirmeyesiz şer'i şerife ve vakfiye-i ma'mül bâhaya ve fetvâ-ı şerife ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iştirâ itdirmeyesiz şöyle bilesiz. Alâmet-i şer' ile itimâd kılasın. Tahriran fi evail-i şehri zilhicce eş-şerife lisene tis'u ve semanine ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Sayfa-80

Belge-1

İftihârül- havâssi ve'l-mukarrabîn muhtârul-izzi vet-temahhin mütemedül-mülûku ves-selâtin ağası olan Yusuf Ağa dâme ulüvvühü divan-ı hümâyûnâma arz gönderüb taht-ı nezâretlerine olan evkaflardan olub Mahrûse-i Burusa'da Pir Emir Sultan mütevellisi olana meşrûta olub ba'del inkirâz Hazret-i Emir Sultan kuddisi sirruhül- azizin evkafına mütevellî olanlar meşrutâ-i şart-ı vakıf mücebince evladan kimesne kalmayub münkârız olmağla tevliyet-i mezbûru âhardan bazı kimesneleri olub zabt eylemeğın evkaf-ı mezbûrun vakfiyesi sureti mücebince ve şart-ı vakıf tâyin eyledüğü üzre Hazreti Pir Sultan evkâfına ilhâl olub ba'del yevm ahâra tevcih olunmayub her kim Emir Sultan evkâfı mütevellisi olur ise ber müceb-i şart-ı vakf-ı meşrutiyet üzere zabt idüb ve hameyn-i şerifeyn muhasebesine kayd-ı şerh virilüb mücedden berat-ı şerifi âlişan virilmek ricasına i'lâm eylemeği vech-i meşruh üzere berat-ı şerifim virilmek fermân olmağın bin doksan cumadel evvelinin yevmi yedinci gününden bu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdumki ba'del yevm her kim Hazreti Emir Sultan küddisi sirrihül azizin evkâf-ı mütevellisi olur ise vakf-ı mezbûrun ber müceb-i vakf tevliyetine meşrutiyet üzere mutasarrıf olub bundan akdem mutasarrıf olanlar vazife-i muayyenesinden minvâl üzere mutasarrıf olagelmişler ise vakf-ı mezbûra mutasarrıf olanlara şu minvâl üzere mutasarrıf olub ol bâbda bir ferd-ü mâni olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr tahriran fi'l yevmü's sâni şehri cumâdel ahar lisene ihta ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-Mahrûse

Belge-2

Akzâ kuzâtül- müslimin evla velatül-muvahhidin ma'denül- fazl ve'l yakın hüccetül-hakkı alel- halkı ecmain vârisi ulûmil-enbiyai vel- mürselin el-muhtas bi-mezidi inâyetil- melikil-müin mevlâna Burusa kadısı zidet fezayilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak ma'lûm olaki iftiharül-havâssi ve'l-mukarrebîn mütemedil-mulûki ve's-selatin evkâfı selâtin nazır olub bi'l fiil darüs-saadetim ağası olan Yusuf Ağa ulûmehü südde-i saadetime arz gönderüb Burusa'da vâki' merhûm ve müşarün-ileyh Emir Sultan kuddise sirrahül-azizin Câmî-i şerif ve imâret-i amireleri evkafından mahrûse-i mezbûre olan dekâkin han vesair musaffakatının defteri olmamağla müste'ciri yedlerine olan temessükatın ibrâz ve mâmulün-bih olmak üzre musaffâkatı müceddiden defter olunmak bâbında emr-i şerifim görülmek ricasına arz itmeği vech-i meşruh üzere âmel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sadır olan fermân-ı

celilil- kadrim mûcebince husus-ı mezbûr hak ve adil üzere mukayyed olub göresin i'lâm olunduğu üzre ise evkâf-ı mezbûrun dekâkîn vesair musaffakâtı eshabı yedlerinde olan temessüklerini ibrâz ve mahmûlün-bih olmak üzre marifet-i şer ile tahrir-i defter idüb kimesneye ihâd-ı muhalefet ile ahz-ı celb olunub bir akçeye itiraz idüb bu emrin mazmun-ı şerifi ile âmil olasin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad kılasin. Tahrirân fi evâili cumâdel- ahar lisene ihda ve tıs'ine ve elf

Belge-3

Medine-i Burusa'da Hacı Yakub Mahallesi mütemekkinlerinden Barım veledi Bazar ve Bozra nâm bint-i Bazar nâm zımmiyân meclis-i hâtırda Mudanya kasabasından işbu baisi'l süflâ Neboli veledi Kostantin nâm zımmi müvacehesinde her biri ikrâr ve takrir-i lelâm idüb tarih-i kitâbdan iki îrme ben mahbus iken (okunamadı) zevce-i metrûkeme Mazlının Gemlik kazâsına tâbi Kurt nâm karye sükûnda alet-tarik yoluna gelüb meyanında bir sim (okunamadı) sancıdan sekiz ayaklı sacayağı ve iki buçuk guruşa bir gayr-i hakkın ahzi ve asarin ahz üzre (okunamadı) nafakama(okunamadı) zevcem mezbûr Nazlı müsebbibin ilhâk ve kâmilil-i'fâ Bahri veledi zevcinin itkâ itmişdir deyu dâr-ı devlete varub iğlam-ı hal ile isdar eylediğim fermân-ı âli taayyüni mûcebince hâla liva-ı Hüdavendigâr mütesellimi mübaşeretiyile mersum falânbolulu kasaba-i mezbûrdan Medine-i mezbûreye ihzâr ve mûceb-i şer'isini mezbûrdan taleb-i dâva eylediğimizden mezbûr Falânbolu zimmetinde olan dokuz guruş mukabelesinde bir sacak nısfâ elli dirhem bir sim (okunamadı) kuşak ve üç (okunamadı) kalem eyledüm deyü husus-ı mezbûru bi'l-külliyeye inkâr itmekle beynimizden münazaât kesîre ve muhâsemâtı şedide cereyanından sonra el-haletü hâzihi beynimizde müslihûn tavassut idüb dava-i mezkûremizde mezbûr filanbolu ile bizi inkâr otuz beş guruş ve elli dirhem bir sim rihnet kuşak ve üzerine ıslah ve irzâ eylediklerine biz dahi vech-i muharrer üzere sulh-i mezbûr kabul ve badel-i müslih olan meblağ-ı mezkûr otuz beş guruş ile zkr olunan kuşağ-ı mezbûr falânbolu yedinden bi't tamam ahz-ı kabz idüb husus-ı mezkûre müteallık âmme-i daâvi ve mutâlibât ve kaffe-i icâb-ı muhâsâmâtdan mezbûr Filanbolu zimmetini ibra-i âm-ı kati'ş-şer'i ma vakaa bi't-taleb ketb olundu Fi'l yevmüs selasü aşara min cumâdel-ahar. Li-sene ihda ve tıs'ine ve elf

Sûhûdü'l hal:

Ali Ağa bin Veli – Mehmed bin Hasan- Mustafa Çelebi bin Ali- Ali bin Mehmed-
Ahmed Bey en-nüvvâb

Sayfa-81

Belge-1

Akzâ kuzâtû'l-müslimîn evlâ vülâtû'l-muvahhidîn ma'denû'l fazl-ı ve'l-yakîn hucetû'l-hakkı alel-halkı ecmain vâris-i ulûmil-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîdi inâyeti'l-melîki'l-muîn Mevlânâ Burusa kadısı zide fazluhû tevkî-i refî-î hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sâdât-ı kirâmdan dârende-i fermân vâcîbi'l-îzân Seyyid Mustafa zide şerîfehû dergâh-ı muallâma arz-ı hâl idûb mahrûse-i Burusa'da berât-ı şerifimle esirciler kethüdâsı olub üzerine edâsı lâzım gelen hizmeti edâ edûb kendi hâlinde olub hilâf-ı şer'î şerife vaz'ı ve kimesneye zararı olmayub şer'an üzerine bir nesne sâbit ve zâhir olmayub âhardan dahl olunmak icâb ider hâlî yoğiken üserâdan olan Süleyman nâm kimesne hilâf-ı şer'î şerif bî-veche bunun hizmet-i umûruna karışmayub ihtilâl virûb teaddî ve rencîde eylediğim bîlûb men'u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim rîcâ eyleduği ecilden buyurdum ki emr-i şerifimle vardıkda bu bâbda tamâm-ı meyyid olub göresin arz olunduğu gibi ise ol bâbda muktezây-ı şer'î ile âmel idûb dahî ma'dem ki şûhûd-i udûl ile şer'an bunun üzerine bir nesne sâbit ve zâhir olmuş olmaya mîn ba'd hilâf-ı şer'î şerif mezbûr Süleyman bî-vech bunun kethüdâlık hizmeti umûruna karışdırmayub ihtilâ bunu hizmetinde istihdâm idûb şer'î şerife ve berâta ve emr-î hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin gurbetde mütehallî olmayanları dahl itdirmeyûb islimîn ve inâd ve muhâlefet olub muhtac-ı a'raz olanları ismini resmileri ile vukû üzere yazub dergâh-ı muallâma arz eyleyesin husûsû mezbûr içün tekrar emrim varmağa muhtâc eyleyemesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi evâili şehr-i Recebi'l-mürecceb sene tıs'îne ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vülâtû'l-muvahhidin ma'denû'l-fazlı vel-yakîn hucetû'l-hakkı alel-halkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inâyeti'l-melikil-muin Mevlânâ Burusa kadısı zide fazlihî tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Burusa'da vâki' diğér Dimurtaş evkafına bi'l-fiil berât-ı şerifimle mütevellisi olan dârende-i fermân-ı vâcîbi'l-iz'ân kıdvetil-emâsil ve'l-akrân Mustafa zide kadrihi sūdde-i saâdetime gelûb vakf-ı mezbûr mülhalcâtından Burusa'da vâki'

Bâdemlû nâm vakf-ı karyenin bâsılı vizede olan zâviyesine harcu sarf olmak üzere defter-i evkâfda meztûr ve mukayyed iken Burusa'da Karaniye vakfi mütevellisi olan Hüseyin karye-i mezbûru hîlâf-ı defteri fuzûlen zabt idüb vakfa ğadr itmekle defter hâzine-i âmîremde mahfûz olan defter-i evkâfa mûrâcaat olundukda Timurtaş evkâfından olub karye-i mezbûrenin vakfından olmak üzere müstakil vakıf kayd olunub ber-mûceb-i Defter-i hâkânî birbirlerinde ulûfeleri olmadığı bundan akdem defter emini mûcîbince zabt itdirilmek için sâdır olan emr-i şerifimle vardıkda Karaniye bey vakfi mütevellisi olan Hüseyin kanaat itmeyüb tekrâr nizâ etmeyin asatane-i sâdetime mürâfi olmalarını arz-ı i'lâm eyledüğün ecilden mezbûr Hüseyin ile divan-ı hümâyûnda destur-ı hükûm ve müşirü'l mefham nizâmü'l-âlam nâzım-ı müntazâmül ümem vezir-i azam Mustafa Paşa edamüllahü teâla iclâlehu huzurunda merafi olunduklarında menâfiden karye-i mezbûr ber-mûceb-i defter-i hâkani Timurtaş evkâfına hükm olunmağla inâyet rica itmeğin mürâfiden zabt ittirmek emrim olmuştur. Buyurdum ki sâdır olan emrim üzerine karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hakâni buna zabt-ı tasarruf itdirub minâ bâm mürâfiden cevâbı verilen mezbûr Hüseyin ve taraf-ı âhardan bir ferdi dahlü taaruz itdirmeyesin ve dahl idüb vakla aid olan mahsulünden nesnesih almış ise ba'des sübût hükm idüb bî-kusur alıverib bu ma'kule mürâfâdan cevabı verilen kura da'vasının istimai memnûdür min'a bâd istimâ' eyleyemesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahrirân fi evasıt-ı şehr-i recebil- mürecceb sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-3

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vûlâtû'l-muvahhidin ma'denû'l-fazlı vel-yakîn huccetû'l-hakkı alel-halkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inâyeti'l-melikil-muin Mevlânâ Burusa kadısı zîde fazlihî tevkî-i refi-i hûmayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Burusa'da vâki' diğeri Gazi Timurtaş evkâfının berat-ı şerifimle bil-fiil mütevellisi olan kudvetil-emasili vel-akrân Mustafa zide kadrihi sudde-i saadetime arz-ı hâl idüb vakf-ı mezbûr defter-i cedid-i hâkânide öşr-ı resmi kadimden vakf için olagelen karyelerinden Burusa'da vâki' Bademlû nâm karyenin Karaniye Bey vakıf mütevellisi olan Hüseyin incebey vakfından olmak zu'miyle yedi seneden beri zabt-u mahsûlün fûzulen ahâr ve kabz idüb mahsul-i vakfa gadr itmekle divan-ı hümâyûnunmda vezir-i azam huzurunda merâfi-i şer'i şerif olub görüldükde ber-mûceb-i defter-i hâkânî karye-i mezbûre diğeri Timurtaş vakfına hükm olunub müsâfiadan

hükm-i hümayûnum virilmekle mezbûr Hüseyin'in fizûlen zabt itdüğü senelerden hilaf-ı defter-i âhar ve kabz eylediği mahsûl mahalinde yerli yerinde teftiş olunub zimmetde zuhur iden mahsûl vakfa nicün alıvirilüb icra-ı hak olunmak bâbında emri şerifim rica itmeğin şer' ile görölüb icrayı hak olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şeridemle vûsul buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere mezbûru meclis-i şer'i şerife ihzâr idüb mukaddema bir defa ser' ile görölmeyüb ve görölüb şüpheliğ olan mevadd-i müfredât defteriyle ibtidâi mübâşeretinden yerli yerinde tamâmen hak ve adl üzre taayyün ve tahaffuz idüb göresin. İ'lâm olunduğu üzre ol bâbda muktezây-ı şer'i ile âmel idüb dahi mezbûre Hüseyin'in zimmetinde zûhur idem mahsus vakfi cüz'i ve külli her ne ise ba'des-sübût ve zimmetiyle bi-kusur vakf için mezbûr Mustafa , mezbûr Hüseyin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayub micray-ı hâk eylesin. Min'a-bâd şer'i şerif ve şert-ı vakıfa ve emr-i hümayûnum muhalif kimesne iş ittirmeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi evahir-i şehri-ı recebi'l mürecceb sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa-82

Belge-1

Merhum ve mağfûrûn-ileyh Sultan Bayezid Han tâbe serâhenün mahmiye-i İstanbul'da vâki' câmi'i şerif-i evkâfından mahrûse-i Burusa'da han-ı cedid o gün yevmi iki akce vazife ile câbi olan Hacı Anber fevt olub yeri hâli kalmağın erbab-ı istihkâkdan işbu darendeyi fermân-ı hümayûna meserret merkûn-ı hakâni İbrahim zide kadrihi için mahall-i müstahâkdır deyu berât-ı şerif virilmek ricasına kıdveti'l emasil ve'l emacid vel-akrân evkâf-ı mezbûre mütevellisi olan Abdülatif zide kadrihi arz itmeğin a'lemül-ulemâil-mütebahhirin efdalül-füdelâil müteverriin bi'l fiil şeyhü'l islâm olan Ali edâmüllâhi teâla fezayilihi işaretleri ile virilen ruûs-ı hümayûnum mücebince berât-ı al'i şânım virilmek fermânım olmağın hakkında mezid-i inâyet padişâhânem zuhûra getürüb bin doksan recebin yirmi üçüncü gününden câbi nasb idüb bu berat-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki mümâ-ileyh varub şöyleki abâyetini dâva ve müeddâ kıldıkdan sonra tâyin olunan yevmi iki akçe vazifesine evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola. Ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd-ı mâni müdâhalen olmaya. Şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılâlâr.

Belge-2

Vech-i tâhrir hurûf budur ki cennet mekân Firdevs-i âşiyân merhûm ve mağfürun-leh Sultan Bâyezid Han aleyhir-rahme ve'l-azameti hazretlerinin câmi-i şerifleri evkâfından olub Burusa'da vâki' piriñç hanından olmak üzre yevmi iki akçe taâmihi vazifesine mutasarrıf olan Elhac Abdi fevt olub biri mahlûl olmağın işbu hafızıl-vesika Elhac İbrahim fâkiril hâl ve mahall-i müstahâk olmağla tevcih olunub tevliyetim hasebiyle tasarrufuna izin verilüb ve defter-i vakıfda dahi mezkûrun üzerinde kayd olunub ba'del yevm sâyir fukâra ile maan evkâf-ı mezbûr mahsûlünden ve birkaç hanından olub devlet-i padişâhi eviyesine ve sahib-i vakfın rûh-ı şeriflerin duâ-ı hayr ile yâd itdikten sonra âhardan bir ferd-ü mâni ve mezâhim olmamak için bu hurûf li-eclit-temessük tâhrir olunub yedine vaz'u ref' olundu. Tahriran fil yevmi'l hamisi vel işrin min recebi'l ferd lisene tıs'ine ve elf. Ez-afül –ibâd Abdüllatif el-mütevelli halâ.

Belge-3

İşbu Darend-i fermân-ı Mehmed halife hakkında mezid-i inâyet-i padişâhanem vücuda getirüb Burusa'da Yenipazar nâm mahalle mescidinde i'mam iken fevt olan diğerk Mehmed yerine akzâ kuzâtül-müslimin Burusa kadısı mevlâna Abdükgâni zide fezâlihinin arzı mücebince bin doksan recebin yirmi üçüncü günde iki akçe vâzife ile nasb idüb bu ber'at-ı hümayûnu virdim ve buyurdu ki mezbûra varub eday-ı hizmet eyledikten sonra tâ'yin olunan yevmi iki akçe vazifesin evkaf-ı mezbûre mahsûlünden alub mütevellisi yedinden olub mutasarrıf ola l bâbda bir ferd-i dahli ve taâruz kılmayalâr şöyle bileler berat-ı şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi'l yevmü's selasi vel işrin recebi'l mürecceb sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Belge-4

Mahrûse-i Burusa'ya tâbi Aksu nahiyesinde vâki' câmi-i şerif kurbında bi'na eyledüğü muallimhânedede Es-seyyid Receb halife her vech ile mâhal ve müstahâk olmağın tevcih olub berât-ı şerifim virilmek bâbında inâyet taleb itmeğın âhar kimesne olana değıl ise sadaka idüb bu berat-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki varub mezbûr halife olub hürmet-i lâzimesi mer'i ve müedda kıldıktan sonra yivmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vakfın rûhu ve devamı- ömr-i devletim için duâya müdavemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahlü ta'aruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalâr. Tahriran fi'l evâhir-i cemayize'l- âhar lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Belge-5

Burûsa muzâffatından Aksu nâhiyesinde vâki' câmi-i şerifde yevmi iki akçe vazife ile müezzin olan Osman fevt olub yeri mahlûl olmağın yerine işbu râfi-i tevki-i refi-i hümayûn Es-seyid Receb Halife her vech ile mâhal ve müstahâk olmağın tevcih olub berât-ı şerifim virilmek bâbında inâyet taleb itmeğın âhar kimesne olana değıl ise sadaka idüb bu berat-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki varub mezbûr müezzin olub hürmet-i lâzimesi mer'i ve müedda kıldıkdan sonra yivmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vakfın rûhu ve devam-ı ömr-i devletim için duâya müdavemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahlü ta'aruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalâr. Fi evahir-i şehir-i cumâde'l ahâr lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa-83

Belge-1

Hatt-ı Hümyûn

Defter-i hâkânım defter emini tahrir-i derkenârı mücebince rüsûm-ı serbestisi olana dahl olunmaya.

Kı'dvetit-tevvâb ve'l-müteşerriîn bi'l-fi'li Mihaliç ve Atranos kazâlarında nâibîş-şer'i olan ve zîde ilmühâ tevkî-i retî-i hümayûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bilfiil Kandiye Kalesi muhâsarası (okunamadı) geçit Ağası olub nişân-ı hümayûnum verilen dergâha muallâm çavuşlarından kıdveti'l-emâsı'l vel-akrân Ali Çavuş zide kadrihî südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb Aukava ve Aydın ve Saruhan ve Hûdâvendigâr sancaklarında vâki' berât-ı şerif ile mutasarrıf olduğı zeâmet karyelerinden Mîhaliç nâhiyesinde üçbeden nâm garye ve gayriden kırk üç bin altı yüz iki akçe zeâmeti mülhâkâtından hûdâvendigâr bu çağında Atranos nâhiyesinde nefsi-i Atranos Harmancık nâm karyelerin rusûm- serbestisi hâricden mir-i mirân mirlivâ ve sancaklığına ve mütesellim ve voyvoda ve subâşı vesair ehl-i hiref tâifesi olanlar müdahale itmemeleriyle bâd-ı hevâ-i nâhiye-i Atranos nısf-ı on mâlia gâib ve mal-ı mekkûd ve müjde-i ekb ber-müceb-i emr-i şerif bin ikiyüz akçe defter-i cedid-i hâkânide mümâ-ileyhe hâsıl-ı kayd olduğunu bildirüb ol bâbda hükm-ı hümayûnum rica itmeğın defterhâne-i âmiremde mahfûz olan icmâle ve rûznâmçe-i hümayûnuma müracaat olundukda bad-ı hevâ nahiye-i Atranos bi'l fiil berât-ı şerifimle mutasarrıf olduğı zeâmeti mülhâkâtından olduğı defterde mestûr ve mukayyed olub derkenârda mestûr bâd-ı hevâ-i nahiye-i Atranos ile nısf-ı ân mâlia gâib ve mâli merkûd ve müsrede-i abk ber-mücebi emr-i şerif hin-i tahrirde

zeâmet-i mezbûrun bin iki yüz akçelik üzre hasil-ı kayd olunduğın defter emini kâlemiye arz itmeğın imdi derkenâr ve defter emini arz mücebince kanun üzre âmel olunmak fermânım olmuştur.

Buyurdum ki hükm-i şerifimle vusûl buldukda sâdır olan fermânım üzre âmel dahi defter-i cedid-i hâkâni mücebince bin iki yüz akçe zeâmet-i mezbûreye hâsıl kayd olunan bâd-ı hevâ-i nahiye-i Atranos ile nısf-ı an mâl-i merkûd ve müjde ekb vesâyir rûsum-ı serbestis'ine ber- müceb-i emr-i şerif mir-i mirân ve mirliva ve sancağına ve mütesellim ve voyvoda ve subaşı vesayir ehl-i hıref tâyifesin ve taraf-ı âhardan bir ferdi dahlü taâruz itdirmeyüb vâki' olan rûsum-ı serbestîsi mûmâ-ileyhin sûbaşısına ahz-ı kabz itdiresin ve dahl olunub mûmâ-ileyhe aid olan rûsum-ı serbestîsinden kimesne nesnesin olmuşlar ise ba'des- sübût hükm edüb girü bi-kusur alıvirüb emr-i şerifim mezmûn-ı münâfî ile âmil olasin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasin. Tahriren fi evahir-i şehri cumâde'l ulâ lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Belge-2

Bursa'da vâki' merhûm Hoca Tayyib câmi-i şerifinde yevmi bir akçe vazife ile Ahmed mahlûlünde müezzin olan işbu darende-i fermân-ı hümâyûn kıdvetüs- sulehâis- salikin Mustafa İsa zide-salâhuya tevcih ve hürmetinde kusuru yoğiken âhardan Halil nâm kimesne olub gadr itmekle mezbûr Halil câhil ve na-ehil olmağla ref' olunub berây-ı kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınub berât-ı şerifim virilmek fermânım olmağın hakkında mezid-i inâyet-i padişâhânem zuhuza getirüb ruus-ı hümâyûnum suret-i mücebince bin doksan cûmade'l aharinin on dokuzuncu gününden kâmakân ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûn izzet-i mâkrûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub hizmet-i lâzimesinin bi-kusur mer'i ve müeddâ kıldıkdan sonra tâ'yin olunan yevmi bir akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulünden müteveli yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda fer' olunan mezbûr Halil ve taraf-ı âhardan r ferd dahlü ta'aruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalâr. Tarih-i berât-ı evâhir-i şehri receb el-mürecceb lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Sayfa-84

Belge-1

İftirâhü'l-emâcid vel-ekârim hassa bostancılarım başı Osman dâme- mecdûhu divan-ı hümâyûnûma arz gönderüb mahmiye-i Bursa'ya tâbi Kaplıca kurbunda vâki' merhûm ve mağfürün-leh ceddım Gazi Hüdâvendigâr tâbe serahûnun câmi-i şerifinde yevmi on

akçe vazife ile vâiz olan Mahmud celây-i vatan idüb hâli ve hizmeti muattâl kılmağla ref' olunub yerine işbu râfi-i tevki-i refii's şân saâdet-nişân-ı hâkâni ve nakil-i belîğ-i mekremet unvân-ı tal'adârı kıdvetis-sulehâis-sâlihîn mevlâna Mehmed zide-selâhahü için vaiz tâ'yin olunub berat-ı şerifim virilmek ricasına i'lâm eylemeğın hakkında mezid-i inâyet-i padihâhânem vücûda getürüb Ağay-ı müşarün-ileyh arz ve a'lemül-ulemail-mütebahhirin efalâlü'l fûdalâü'l- müteverriin şeyhü'l-islâmın edâmüllahi-teâlanın işaretü mücebince tevcih idüb bin seksen altı cûmade'l ûlasının on beşinci gününde bu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki Mevlânâ-ı mûmâ-ileyh varub ref'olunan merkûm yerine câmi-i mezbûrede vâiz olub şöyleki vezâif-i hidamet vâizlikdir bi-kusur mer'i ve müedâ kıldıkdan sonra tâ'yin olunan yevmi on akçe vazifesin evkâf-ı mezbûr mahsulünden mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola ve şöyle bileler bu alâmet-i şerife itimad kılalâr. Tahriren fi'l yevmüs-sâbii aşare şehri-cumâdel-âhar lisene sitte ve elf. Kassam-ı Edirne el-mahrusa

Belge-2

İzzetlü ve faziletlü Efendi efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine daavât-ı vâfine el-hâlîfe ile inhâ olunurki taht-ı hükûmetlerinde vâki' Bursa ve tevâbi ve nevâhinde sâkin altı bölük yoldaşları üzerlerine zâbit ve kethüdâyinleri tâ'yin olunmak deb'-i kadim olmağın zümre-i silâhdârilerinden dokuzuncu bölükde yevmi yirmi sekiz akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdveti'l-emâsil ve'l akrân Mehmed Mustafa Bursa zide-kadrihi emekdâr ve hizmetgâr olub mâhal ve müstahâk olmağın kethûdası tâ'yin olunmak mektûb ve tâhîr olunmakda vusûlünde gerekir ki merkûmu hizmet-i mezkûrede isdihdâm idüb âharı dahl itdirmeyesin ve siz ki ol cânib de olan yoldaşlarsız mebûru kethûdayı bilüb vâki' olan davalârınızı şer'an mârifet-i merkûm ile gördürüb muhâlefâtdan eyleyesiz ve sen ki kethûdayisin ol canibde olan yoldaşları hüsn-i zindegâni üzre gördürüb muhâlefet idenleri ism-i resmi ve bölükleriyle yazub arz eyleyesin ve bazı levândât tayifesinden ol canibde sibâh ve silâhdâr nâmiyle mızrak ve bayrak getürüb re'aya tayifesin rencide ider var ise dikkat-i birle alâgetür şer' ile üzerlerine lazım gelen ahkâm-ı şer'iyeyi icrâ itdiresin ki sâine müceb-i ibret olub herkez devam-ı ömr-ı devlet-i şehriyâri âsûde hâl olalâr. Tahriran fi'l yevmis-hâmisi arar emin şehri-ı şa'banil-muazzam lisene tıs'ine ve elf.

Sayfa-85

Belge-1

Kıdvetil- ümerâil-kirâm umdetil- küberâil-fehâm zül-kadri vel-ihtiram el-muhtasır bi-mezidi inâyetil-melikil-allâm sâbıkan Kiği sancağıyla olan Subhi dâme gurrehû tevki-i refi-i hümayûn vâsıl olacak mâ'lüm olaki sen var ve emekdâr ve her vech ile mahâl ve müstehâk olduğun ecilden haliya hakkınızda mezid-i inâyet-i aliye-i şahane ve mezid-i rahat-ı seniyye padişâhânem zuhûra getirülüb iş bu sene tıs'ine ve elf Ramâzanil-mübarekinin beşinci gününden hatt-ı hümayûn saâdet makrûnumla Hüdavendigâr sancağı sana tevcih-i inâyet idüb i'lâmı için tâ'yin olunmuşdur buyurdum ki vûsul buldukda sâdır olan hatt-ı hümayûn saâdet makrûnum mücebince livâ-i mezbûre sen mutasarrıf olub zabt-ı rabtında ve reâya ve berâyânın himâyede ve mesyânetinde fermânım olan ol hatt-ı hümayûnumun itimâm ve teknilde bezl-i mâkdûr eyleyüb ve müeccilen adamın gönderüb berâtın ihrac itdiresin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi evâili şehr-i ramazan el-mübarek sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vûlâtû'l-muvahhidin ma'denû'l-fazlı vel-yakîn hucetû'l-hakkı alel-hakkı ecmain vâris-î ulûmî'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtasır bi-mezidi inâyeti'l-melikil-muin Mevlânâ Bursa kadısı zîde fazlihî tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak mâ'lüm ola ki ve kıdvetil-emâsil vel-akrân bin doksan senesine mahsûb olmak üzere Bursa beytûlmâli ve tevâbii mukâtaası emini olan zide-kadrihi tevki-i refi-i hümayûn vâsıl olacak mâ'lüm ola ki kudretil-emasil vel akrân matbâh-ı âmirem emini olan Mehmed zide-mecdihî dersiâdetime mühürlü tezkire gönderüb her sene nefsi-i nefsim için Bursa dilinde tebh oluna gelen tatlu ve ekşi inâr murabbat işbu bin doksan senesine mahsub olmak üzere tebh itdirilmek için hâssa-i helvacılardan nâm helvacı tâ'yin olunduğu bildirüb zikr olunan tatlu ve ekşi inar bulunan yerlerden kıyafet-i mikdarı cem-ı tedarik ve işıra itdirüb tebh olunduktan sonra kavi taraklara kodurub ve birer senelere tahmil itdürüb mevsim-i derya ile âsatane-i saâdetime irsâl ve i'sâl ve helvahâne-i amireme teslim itdirilmek bâbında emr-i şerifim rica eylemeğin mücebince âmel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifemle mübaşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere âmel idüb dahi tarih-i mezbûr mahsub olmak üzere nefsi-i nefsum için tabh-ı lazum tatlu ve ekşi inarı ol cânibde bulunan bir ferdem ke-gâyet mikdar-ı cem-ü tedarik ve istiha itdirilüb tebh olunduktan sonra kavi taraklara

kodurulub ve birer sefinelere tahmin ve mevsim-i derya ile asâtane-i saâdetime irsâl ve i'sâl ve helvahâne-i emireme teslim itdirmekte ihtimâm eylesin ve mühimmât-ı mezbûr için virilügelen yirmi sekiz bin akçe bin doksan senesine mahsub olunmak üzere beytûlmâl-ı Burusa ve tevâbii mukâtaası malından alıvirüb ve ashâb-ı hukûka maktûbin virdirüb kimesnenin bir akçesin katm itdirmeyesin ve meblâğ-ı mezbûr tamamen teslim olduğuna işbu hükm-i şerifim zahrına idüb akçe veren eminin eline viresin ki hin-i muhasebede deyne mahsûb itdürüb şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi'l yevmül-hadr âşare min şehr-i şa'banil-muazzam. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-3

Akzâ kuzâtû'l-müslimîn evlâ vülâtû'l-muvahhidîn ma'denû'l fazl-ı ve'l-yakîn hucetû'l-hakkı alel-halkı ecmain vâris-i ulûmil-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîdi inâyeti'l-melîki'l-muîn Mevlânâ Burusa kadısı zide fazluhû tevkî-i refî-î hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki halâ vâki' olan (okunamadı) hümâyûnumum için ziyâde kirâ bargiri lâzım ve tedârîki emr-i mühim olmağla kazâ-ı mezbûrede ne mikdâr kirâ bargiri bulunur ise cümlesine cem' ve üzerlerine mutemeddü-aleyh adamlar koşub ziyadesin (okunamadı) isti'câl ile der- saâdetime irsâl ve bir gün evvel hizmetinden mevcûd indirmekte ihtimâm eylesün deyü fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere âmel idüb dahi kat'a te'hir tavakkuf eylemeyüb kâza-i mezbûrda ne mikdâr kira bargiri bulunursa cümlesin muaccelen cem' ve üzerlerine mutemedü-aleyh adamlar koşub gâyet acele üzere der-saâdetime irsâl ve bir gün evvel hizmetimde mevcûd itdirmekden ziyade ihtimâm idüb avk-ı te'hirden be-gâyet ihtirâz idesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi'l yevmir-râbii aşare şehr-i ramazan el-mübârek sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Sayfa-86

Belge-1

Mahrûse-i Burusa'da vâki' merhûm Perviz Efendi evkâfindan olan Hançerli odalârı dimekle mârûf vakıf odalârını yevmi iki akçe vazife mütevellisi olan Mustafa sekiz seneden mütecâviz kasr-ı yed idüb o vechile yeri hâli ve hizmeti muattâl olmağın ref olunub yerine işbu rafi-i terfi-i hümâyûn İbrahim bin Receb her vechile mahâl ve müstehâk olmağın tevcih olunub berât-ı şerifim verilmek bâbında inâyet taleb itmeğın

ferâğı vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub mezkûr İbrahim zikr olunan vakfa mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mer'i ve müeddâ kıldıkdan sonra yevmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vakfın rûhu ve devamı- ömr-i devletim için duâya müdavemet göstere şöyle alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi evail-i şehri-i şa'banil-muazzam lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vûlâtû'l-muvahhidin ma'denû'l-fazlı vel-yakîn huccetû'l-alel-hakkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn Mevlânâ Burusa kadısı zide fezâlihi mefâhir-i emâsil ve'l-akrân kethüdalârı ve yeniçeri serdarı ve ayân-ı vilâyetin iş erleri zide-kâdrihim tevki-i refi-i hümâyûn vâsil olacak mâlüm olaki asâtane-i saâdetimde olan ıstabl-ı âmirem davarları için saman tedârik olunmak lâzım ve mühim olmağın zikr olunan kadılıktan mukaddema Çatalca ve Silivri menzilleri için iştirâsı fermânım olan arpa ve samandan mâada asatane-i saâdetime nakli ile her bir kantarı otuz beşer akçeye virilmek üzere bahası arpa emini yedinden virilmek şartıyla kaza-ı mezbûrdan dokuz bin kantar saman muâccilen iştirâ ve tedârik ve ber-vech-i tâ'cil âsetâne-i saâdetime nakil ve bir gün evvel kabzına me'mûr olana teslim itdirilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere âmel idüb dahi ıstabl-i âmirem davarları için kâza-ı mezbûrdan iştirâsı fermânım olan ol mikdar kantar samanı muaccelen iştirâ ve tedârik ve bir gün evvel âsitane-i saâdetime nakl-ı kabzına memûr olana tamâmen teslim ve edâ itdirüb zinhâr ihmâl ve müsâheme eylemeyesin ve hisâb-ı merkûm üzere lâzım gelen bahâsı hin-i teslimde arpa emini yedinden ashâbına tamamen verülür bilmiş olasız şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Fi'l yevmü's sâni aşare şehri ramazani'l- mübarek lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-3

İzzetlü ve faziletlü efendim Efendi hazretlerinin izz-i huzur-ı şerifleri savb ve yine mezid-i iğzâz-ı ikrâm ile ber-karâr ve ber-devâm-ı ömür olasız Burusa'da taht-ı hükûmetinizde vâki'serçin ve perçin mukâtaası işbubin doksan şevval ibtidâsından bu sene tamamına değin işbu hafızit-temessük Mehmed Ağa yetmiş bin akçeye deruhde eyleyüb beher ay onar bin akçe virilmek üzere kavıl olunmuşdur. Gerekdi ki mezkûr Mehmet Ağa'ya sene-i sâbık üzere ve minvâl zabt olagelmiş ise zabt ideriz âhardan kimesne mani olmaya. Tahriran fi şehrimenzbûr Mehmet Ağa mukâtaat-ı Burusa hâla.

Belge-4

Marûse-i Burusa'da vâki' merhûm Hoca Tayyib câmi-i şerifi evkâfının muayyenesiyle mütevellî olan dârende-i tevki-i refi-i şân-ı hâkânî kıdvetil-emâsil vel-akrân Mustafa zide-kadrihi elinde olan berâtı zâyî eylemekle mahallinden berât-ı şerifim virilmek bâbında istidây-ı inâyet rica itmeğin (okunamadı) berât-ı âlişanım virilmek fermânım olmağın hakkında mezid-i inâyet-i padişâhanem zuhûra getirüb kendü arz-ı halî ve ruûs-ı hümâyûnum sûret-i mücebince bin doksan cûmade'l evvelinin on üçüncü gününde zâyiden müceddiden berât-ı hümâyûn izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyhe varub hizmet-i lâzimesini mer'i ve müeddâ kıldıkdan sonra bundan evvel vazife-i mukayyidesine bi-minvâl üzere mutasarrıf olub zabt idegelmişler yine ol minvâl üzere evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd-ı mâni ve mezâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi yevmü's selasü aşare şehr-i cemaize'l-ulâ lisene tıs'ine ve elf.

Sayfa-87

Belge-1

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın hucetü'l-alel-hakkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inayetilmelikil-müin Mevlana Burusa kadısı zide-fezalihi terfi-i hümâyûna vasıl olacak mâ'lüm olaki dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn Biradbeş ve Ağabas ve Anikli nâm zımmiler südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Orhan tâbe serâhü karyelerinden kazâ-i mezbûre tâbi Filâder nâm karye sâkinlerinden karındaşları Istarabtır nâm zımmi arziyesi mukâta-i menzile ve bağa ve bağçeye mutasarrıf olub zabt-ı tasarrufunda iken merd olub bunlara intikâl itmiş iki vakf-ı mezbûrun mütevellisi olan nâm kimesne vakfa intikâl ider deyü dahl itmekden hesabı olmamağla bu bâbda şeyhü'l-islamdan iki kıt'a fetvâ-ı şerife olduğunu bildirüb elinde olan fetvâ-ı şerife âmel olunub hilâf-ı şer'-i müdâhale muâraza itdirilmeyüb men'ü def olunmak bâbında emr-i şerifim rica eyledüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerifimle varduklarımıza bunlara ol vech ile dahl olunurlar hasma müvacehesinde mukâddemâ bir def'a şer' ile görölüb fasl olmayan hûsusu tamam-ı hâk ve adl üzere takayyüd ve bu bâbda olan fetvâ-ı şerifeye nazar idüb göresin evvel evler icâre-i muaccele ve müeccele ile olmayub fil- vâki' senevi mukâtaa ile zabt ider iki merd olub ırs-ı şer' ile bunlara intikâl itmiş iki vakf-ı mezbûr mütevellisi ol vech ile menzili ve yağı ve tarla ve bağçeyi vakf için zabt ider

deyü bunların zabtına mâni olduğu vâki' ol bâbda muktezâ-i şer'i kâvim ve fetvâ-ı şerife mücebince âmel idüb minâ- bâd şer'-i şerife ve fetvâ-ı münife emr-i hümâyûna muhâlif kimesne baş itdirmeyüb ve hevâsına tâbi' kaziiyyede medhâli olmayanları askeriyeden ve âhardan dahl itdirmeyüb istidâi yazub arz idüb tekrar emrim vermek eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi evâili şev'valil-mükerrerem lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın huccetü'l-alel-hakkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inayetilmelikil-müin Mevlana Burusa kadısı zide-fezalihi tevki-i ref'i-i hümâyûn-ı lâ-asıl olmak mâlüm olaki mahrûse-i Burusa'da vâki' Kurşuncu tâifesinden Darendede-i fermân-ı hümâyûn Mahmud nâm kurşuncu südde-i saâdetime arz-ı hal idüb üstad olmağla kurşunculuk işleyüb kâr-ı kesb idüb kimesneye taaddisi olmayub bir vech ile rencide olunmak icâb itmez iken bazı cevâmi vesâir ebniyemi sahâbu bana kurşun işletmek istediklerinde Medine-i mezbûreda vâki' kurşuncu tâyifesinden Musa nâm kimesnesin bizim san'atımız kesâd ve yerdesin deyü bunun kesbü kârına mâni olub hilah-ı şer'i ve kanun-ı teâddi ve gadr eyledüğün ve bu bâbda şeyhü'l-islâmdan fetvâ-ı şerife virildiğini bildirüb mücebince âmel olunmak âmel olunub ol-vech ile teâddi itdirilmeyüb men-ü def olunmak bâbında emr-i şerifim rica itmeğün buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bana ol-vech ile dahl olundukda husus-ı mezbûr-ı tâmam olub ve fetvâ-ı şerifeye nâzar idüb göresin bu üstâd kurşuncu olub hâm-ı dest olmayub menbânda mâhir iki hilâf-ı şeri ve kanun ve mugayir emr-i hümâyûnu mezbûr ol vech ile rencide ve remide itdirmeyüb men-ü def eylesin kasabada medhâli olmayanları dahl itdirmeyüb islimyâni yazub bildirüb arz eylesün mezbûr için şikâyet olunub bu dahi emr-i şerifim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın tahriren fi evasıt-ı şehr-i şa'banil-mübarek lisene semân ve semânine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-3

İşbu dârende-i fermân-ı meşerret-makrûn-ı hâkâni alâ zide kadrihi dersâdetime arz-ı hâl sunub mahrûse-i Burusa'da vâki' simkeşân hırfetinin şeyhi olub fevt olan Elhac Mehmed yerine meşihât-ı mezbûr kendüye tavsiye olunmak bâbında inâyet ricâ itmeğün hakkında mezid-i inâyet-i padişâhanem zuhûra getürüb kendü arz-ı hâl mücebince bin

doksan şa'banil-muazzamın yirmi dördüncü gününden cemâat-i mezbûreye şeyh nasb idüb bu berat-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub cemâat-i mezbûreye şeyh olub bundan evvellerinin emsâli şeyh olanlar teveccüh ile mutasarrıf olmuşlar mezbûr hahi ol vech ile mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi hamisi şehr-i şevvalil-mükerrem lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Sayfa-88

Belge-1

Mefâhirül-kuzât vel-hükkâm mâdenil-fezayili vel-kelem Karesi sancağından asatane-i sâadetime gelince yol üzerinde vâki' kadılar zide- fazlihim tevki-i refi-i hümayûn vâsıl olacak mâlüm olaki bin doksan bir senesine mâhsüb olmak üzere Karesi sancağından tahsil olunub asatâne-i sâadetime irsâli fermânım olan bedel-i nüzûl malı yol üzerinde herhangi taht-ı hükûmetine dâhil olur ise mâhuf ve muhâtara olan mâhallerde hıfz-ı hırâset iderek emin sâlim birbirinize oluşdurub zarar iriştirmekden ziyâde ihtirâz eylesiz deyü fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere âmel idüb dâhi kıt'a te'hir itdirmeyüb zikr olunan hazine herhangi taht-ı hükûmetine dâhil olursa mahûf ve nuhâtara olan mahallerde hıfz-ı hırâset iderek emin ve sâlim bir bir yekûn ulaştırub zarar iriştirmekden ziyâde ihtiraz ide. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimâd kılâsız. Tahriran fil yevmüs-sani aşara min şehr-i rebiul-ahir lisene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın huccetü'l-alel-hakkı ecmain vâris-î ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inayetil-melikil-müim Mevlana Bursa kadısı zide-fezalihî tevki-i ref'i-i hümayûn vâsıl olacak mâlüm olaki Abdülmümin nâm kimesne südde-i sâadetime arz-ı hâl idüb yirmi yedi seneden mukaddem Abdülâziz nâm kimesne Bursa'da bir bağçesini hüccet-i şer'îye ile üç yüz guruşa bey-i kat'i ile bet-i teslim ve akçesini bi't- tâmam alub kabz idüb ve bağçe merkûme-i mezbûr Abdülmümin iki bin guruşdan mütecâviz akçe harcı ve sarf ve eşcâr kavısı ve tâ'mir eyleyüb sinini merkûmdan bilâ-nizsi mutasarrıf iken mezbûr Abdülâziz şehre sülûk idüb bağçe-i merkûm ol mikdar seneden mukaddem sana bey'ü bi'l-vefâ ile virmişdim deyü Nasiki efendiyi mevlâ olub zor şahid-i ikâmet idüb alıp kabz idüb gadr-ı teâddi eyledüğün bildirüb mezbûr Abdülâziz şâhidleri ile âsitâne-i

sâadetime ihzâr olunub şer' ile görölüb eczay-ı bâb alınmak bâbında hükm-i hümâyûnum rica itmeğin mezbûr Abdülâzizşahitleri ile âsatane-i sâadetime ihzâr olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki emekdârlardan kıdvetül-akrân vûsûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince âmel idüb dahi mezbûru şahidleri ile âsatane-i sâadetime ihzâr eylesin ki maan gelüb envâları divan-ı hümâyûnumda vuzerây-ı izâm ve kadıaskerlerim huzurunda şer' ile görölüb icrây-ı hâk oluna şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi evâil-i şehri zil-kade eş-şerife tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse.

Belge-3

Akzâ kuzâtül-müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın hucetü'l-alel-hakkı ecmain vâris-i ulûmi'l-enbiyâi vel-murselîn el-muhtas bi-mezidi inayetilmelikil-müin Mevlana Burusa kadısı zide-fezalihi(okunamadı) alunub vel-müteşeriin Edremid ve Ayazmend ve Gemlik kâzalâri nâibleri zide-ilmihim tevki-i ref'i-i hümâyûn vâsıl olacak mâlüm olaki istabl-i amirem davarları için zikr olunan kadılıklardan saman iştirâ olunmak üzere emri şerifim irsâl olunmuş idi. Lâkin zikr olunan samandan bu ana değin teslim-i anbar olmadığı i'lâm olunmağla imdi kat'a tehir ve tevâkkûf olunmayub mukâddemâ irsâl olunan emri defterde tâ'yin ve tasrih olunduğu üzere muaccelen iştirâ ve tedârik ve mahalline irsâl ve bir gün evvel teslim-i anbar-ı âmirem itdürüb zinhâr ve dinhâr ihmâl ve müsâhâle eylemeyesün deyü fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere haml idüb istabl-ı âmirem davarları için zikr olunan kadılıklarımnda istirâsı fermânım olan samanı emri şerifim verdiği gibi muâccelen tedârik ve âsatâne-i sâadetime irsâl ve teslim-i anbar-ı âmirem itdürüb zinhâr ihmâl ve müsâhele eylemeyesün şöyleki gelüb ilişmemekle muzâyakaya bâis olasız arz-ı cevâbınız bervech ile mesmûa-i hümâyûnum olmaz ona göre ziyâde ihtimâm idüb avk-ı tehirden ve ihmâl ve müsâheleden be-gâyet ihtirâz idesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimâdı kılâsız. Fil-yevmüs-sâni vel-ışrin şehri şevvâlil-mükerrem lisene tıs'ine ve elf. Kostantiniye el-mahrûse

Sayfa-89

Belge-1

Berât-ı şerîf-i âlişân-ı tuğrây-ı hûkmü oldurki

Bursa'da vâkî' merhûm seyyid Hasan Erzincânî evkâfından olmak üzere yevmi üç akçe vazife ile muallim mektebi ve yine yevmi üç akçe vazife ile halife-i dâru'l-kurrâ olan Mustafa âhar-ı diyarda olub dört seneden berü edây-ı hîdmet itmeyüb ve hıdemât-ı mezbûreye tarafından kâyim-i makâm nasb itmemekle yeri hâlî kalmağın ref' olunub sikr olunan cihetler işbu râfi-i tevkî-i refiîş-şânı şerifim verilmek ricâsına akzâ kuzâtül-müslimîn Mevlânâ Bursa kadısı Mevlânâ Abdûlgâni zîde Fezâilîhi arz-u î'lâm itmeğın hakkında mezîd-i inâyet pâdişâhânem vücûda getürüb Mevlânâ-ı mûmâ-ileyhin arzı ve rûûs-i hümâyûnum mücibince tavsiye idüb bin doksan zil-ka'desinin dördüncü gününde bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Mehmed bin Abdûrrahmân varub ref' olunan merkûm Mustafa yerine hân-ı mezkûrda muallim mektebi ve dâru'l-kurrâ halîfesi olub edây-ı hîzmet eyledikten sonra ta'yin olunan yevmi altı akçe vazifenin üç akçesini muallim mektebi ve yevmi üç akçesihalife dâru'l-kurrâ cihetleri için evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellisi yedinden olub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûr Mustafa ve bir ferd müdâhale eylemeye şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr tahrîran fi'l-yevmis-sâlisü fi şehri zilka'de eş-şerife lisene tîs'ine ve elf. Kostantiniyye el-mâhrûse

Belge 2

Akzâ kuzâtül-müslîmîn evlâ vülâtû'l-muvahhîdîn ma'denû'l-fazlı ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâi ve'l-murselîn huccetû'l-hakkı aze'l-halkı ecmaîn el-muhtas bi-mezîdi inâyeti'l-melikî'l-muîn Mevlânâ Bursa kâimi makamları zîdet fezâilîhî ve kudreti'l-emâsı'l ve'l-akrân bin doksan mart'ı evvelinden bin doksan bir mart'ına gelince Bursa'da vâkî' bâç pazarı gulle-i mukâtaası emini olan zide kadrihi tevkî-i refi-i hümâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bahçe-i hâsımda olan fidanlar mûhimmât için Bursa'da vâkî' bâç pazarı gulle-i mukâtaası malından beher sene otuz bin akçe virilüb gelmekle halâ bin doksan senesi için dahî verilmek bâbında iftihâru'l-emâcîd ve'l-ekârim hâssa-i bostancı başı olan Mustafa dâme mecdihi î'lâm itmekle sen ki emin-i mezbûrsun meblağ-ı mezbûru mûhimmât-ı mezbûr için viresin deyû fermânım olmuşdur buyurdum ki hûkm-i şerifim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrimn üzere âmel idüb dahî mûhimmât-ı mezbûr için lâzım gelen otuz bin akçeyi emin-i mezbûr sen uhdende olan mezbûr malından bît-tamâm vîrûb işbu hûkm-i şerîfîmîn sûret-i zahrıra huccet itdîrûb hıfz eylesin ki hîn-i muhâsebede deynine mahsûb kıla şöyle bilesin

alâmet-i şerife itimâd kılasın tahrîran fi'l-yevmis-sâdisû min şehri zî'l-ka'de es-şerife lisene tîs'ine ve elf. Kostantiniyye el-mâhrûse

Belge-3

Burusa kâzasına tâbi Aksu nâm karyede vâki' câmî-i şerifde yevmi iki akçe vazife ile müezzîn olan Es-seyyid Receb bin Ali'nin sû-i hâlini işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed bin Abdi halife her vech ile mahal ve müstahak olmağın tevcih olunup berât-ı şerifim verilmek bâbında kadısı akzâ kuzâtül-müslimîn Mevlânâ Abdûlgâni zîdet fazâyilîhi arz itmeğın bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki ve mezbûr müezzîn olub hizmet idesın müeddâyı kıldıkdan sonra yevmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu için duâya müdâvemet ide şöyle bilesın alâmet-i şerife itimâd kılasın tahrîran fi evâilî şehri ramaznû'l-mübârek lisene tîs'ine ve elf. Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa-90

Belge-1

Akzâ kuzâtül-müslimîn Elhacı Mevlânâ Burusa kadısı zîdet fazâilîhi ve kâdrîhî'l-kuzât ve'l-hukkâm Burusa etrâf-ı yalılarına vâkî' olan kadılar zide fazluhûm ve mefâhiri'l-emâil yeniçeri serdârları vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem ıstabl-ı âmîrem davarları için kazâ-i mezbûrdan iştırâsı fermânım olan dokuz bin kantar saman iştırâ ve yalılara nakl olunub sefinelere tahmîl olunmak murâd olundukda sefineler ashâl-ı mu'tâddan zîyâde ücret talebiyle nakl ü tahmilin illet ve cevri-eziyet idûb avk u te'hîre bâis oldukları î'lâm olumağıla bu âna verile gelen ol sefineleri minvâl üzere verile gelmiş ise ol minvâl üzere verildikten sonra kimesne muâraza itdirmeyûb zıkr olunan samanın dört bin kantarı Büyük Çekmeceye ve beş bin kantarı muaccelen âsitâne-i saâdetine nakl ü irsâl olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardıkda bu bâbda sâdır olan fermânım üzere âmel idûb dahî kat'-ı te'hîr (okunamadı) ve bir vech ile özrü beyân eylemeyûb kazâ-i mezbûrdan iştırâsı fermânım olan smaan gelûb iskelelere dâhil oldukda mu'tâd üzere nol sefinesi ashâbına virilmek üzere sefinelere tahmîl ve acele üzere dört bin kantarı Büyük Çekmeceye ve beş bin kantarı âsitâneye irsâl ve ıstabl-ı âmîrem davarları için teslim itdîrûb bir vech ile özr ü bahâne ve mahûk ve te'hîr itdirmeye bundan sonra ziyâde ücret taleb idûb hîdemât-ı hümâyûnumun te'hîrine ba'is olanları yazub bildirûb mahûk ve te'hîrden ve ihmâl müddâleden begâet ihtîrâz eyleyeler.

Şöyle bilesîn alâmet-i şerife îtimâd kılasın Tahrîran fi'l-yevmis-sâmî şehri zilhicce eş-şerife lisene tîs'ine ve elf. Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Belge-2

Hûdâvendigâr sancağında Yarhisar nâhiyesinde İdris nâm karye ve gayriden yirmibin akçe zeâmete mutasarrıf olan Yûsuf bu sene-i mübârekede ma'mûr olduğu sefer-i hûmâyûnuma gelmeyüb zeâmet ol vech ile mahlûl olmağıla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibridâden yirmi bin akçe zeâmete emr-i şerifim verilen orta boylu ve elâ gözlü ve açık kaşlı ra'fi-i tevki-i refiîş-şân alâybeğisi Yûsuf zîde kadrihi i'lâm ile zeâmet olduğu sancakda sâkin olub Alâybeğisi bayrağı altında sefer etmek şartıyla tevcih olunmak için sene tîs'in ve elf. Cemâziyelâhîrînîn evâhîrinde orduy-ı hûmâyûnum tarafından hûkm-i şerifim verilmeğın zıkr olunan yirmi bin akçe zeâmet sefer-i mezbûra gelmeyen mezbûr Yûsuf tahvilinden ibtidâsı bedeli mûmâ-ileyh Mehmed zîde kadrihiye tevcih olunub dûstûr-ı mükerrem müşir-i mefham nîzâmu'l-a'lem arâkir-i islâma ser-asker olan Vezirim Mehmed Paşa edâmallâhû Tealâ iclâlenin tezkiresi mûcûbince verdim ki zıkr olunur. Verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şalki ve halâyık-ı hidemât mebrûre-i mevfûr ve mesâi-i meşkûr asâkir-i mezkûreden ber-mûcib-i defter-i hâkânî bî-kusûr-ı mer'î ve müeddâ kıla ve zeâmet-i halkı mûmâ-ileyh subaşılara müteallık umûrda mürâcaatı bileler alâmet-i şerife itimad kılalâr. Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

(Siyakat)

Karye-i İdris tâbi-i Yarhisar

Hasıl 2588

Karye-i Saray tâbi-i mezbûr

defter

Hasıl 800

Mezra'a-ı Nikola Çiftliği

tâbi-i Göl

Hasıl 1204

Mezra'a-ı Ayvad

tabi-i Seküt

Hasıl 800

Makata-ı Burhan nefsi-i Geyve

fi sene 500

Karye-i Karasuhızır haric ez

tâbi-i Burusa

Hasıl 450

Karye-i Yayabaşı

tâbi-i Yarhisar

Hasıl 2000

Karye-i İshaklı bin Yusufu Dernezd-i Kırımca? Deresi tâbi-i Geyve Hasıl 2500	Karye-i Veled Haculu ve karye-i Çelikler tâbi-i Geyve Hasıl 3773	Karye-i Karalu tâbi-i mezbur Hasıl 3071
---	---	---

Karye-i Karagök der karye-i Hızır Tâbi-i Karahisar nalsı?	YEKÜN 23000 20000
--	-------------------------

Sayfa-91

Belge-1

Berat-ı şerif-i âlişân hükmü oldur ki

Bundan akdem memâlik-i mahrûsede vâki' parakende-i İrmeni matu'ü ve Anadolu Rûmi ve yedinde menûbe reâyasının her sene üzerine lâzım gelen maktûalârı ve bâk-ı kefereni bu cizyeleri ve hadd-ı bülûğa irmeyüb onbeş yaşından ziyade olan oğullarının nıfz-ı cizyeleri ve Anadolu'da vâki' kıbtîyân tayifesinin cizyeleri ve eğer ma'rifetle (okunamadı) vesâirenin bedel-i avârizları ve rüsûmat-ı sâireleri ve cürm-ı cinâyet ve pak? Cizyesi ve Vidin ve Kırkkilise sancaklarında vâki' ve Rodoscuk kazâsına vâki' beytül-mâl âmme ve hâssa ve yak ve kaçgun ve cürm-ı cinâyet ve bâd-ı hevâ cizye mukâtaalârı ve tevâbi'-i rüsûmatının senede mâl-ı mâktûa yüz kırk iki yük kırk iki bin dörtyüz elli dört akçe alub kâdimden harameyn-i şerifeyn için ta'yin olunandan ve ihrâcaddan mâadâ mâl-i maktûanın sülûsân-ı gurus tam ve selase-i semen olmak üzere doksan dört bin dokuz yüz kırk dokuz buçuk gurus tam ve yirmi dört yük altmış dört bin dört yüz iki akçe idüb meblağ-ı mezbûr bi'l-cümle irsâliye mâlı olmağla onbirinin aynı gurus tam ile beş yük otuz sekiz bin üçüz akçesi ber-vech-i peşin-i teslim-i cizye olmak üzere peşinden bâki seksen üç bin dokuzyüz kırk dokuz buçuk riyali kuruşu ve semeninden bâki olan dokuz yük yirmi altı bin akçesi dört mevâcibe taksit olunub her mevâcibe taksiti olan yirmi bin dokuz yüz seksen yedi riyâli gurus ve bir rub'i aynı riyâli gurus ve semeninden dahi dört yük seksen bir bin beş yüz yirmi beş akçeyi bi't-tamam teslim-i hâzine itmek şartıyla bin doksan bir muharrem guresinden zabt eylemek üzere kıdvetil emâcit ve'l ayân Ahmed zide mecduhu kefilî ile deruhde ve kâdimden yazılı gelen şûrût ve kûyûdu ile berat-ı âlişanım virilmek ricasiyle arz-ı telhis

olunmağın mucebince tevcih ve deruhde idüb işbu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr dahi varub tarih-i merkûmeden vech-i mûharrer üze ihtiram ve kâbul ider şol şartla zikr olunan mukâtaanın mâl-ı maktuü kayd olan ve şurût ve kuyûd üzere olub kadimül-eyyâmdan ile hazel-ân minvâl üze zabt-ı tasarruf olunagelmış ise girü ol minvâlar üze zabt-ı tasarruf ve cemi' tahsil itdirülüb min'a-bâd âhardan bir ferd dahl-ı tâaruz itmeyeler bundan akdem memâlik-i mahrûsemde vâki' bâlekne Ermeni ve Anadolu-i Rûmi ve dahi vilâyet-i Rum iline kâr-ı kesb için gelen Rum ve Arnavud ve Bulgar ve laz ve Trabzon ve Eflâk ve Boğdân vesair pak-ı? keferelerin pak-ı cizyelerin ve Rodoscuk kâzasına ve Vidin ve Kırkkilise sancaklarına vâki' beytül-mâl-i hâssa ve âmma (okunamadı) ve kaçgun ve hurde mukâtaalârı ve Cermen sancağına vâki' (okunamadı)cizyesi ve vilayet-i Anadolu'ya tâbi Burusa ve Kocaili sancaklarına ve bâzı kasâbât-ı kurâlarda sâkine iken mutavattın ve gayr-i mutavattın Ketham tâyifesinin cizye ve (okunamadı)ve bedel-i avâriz ve beytül-mâl-i âma ve hâssa merhûm cinayet ve (okunamadı) rüsvâları ve tâyife-i ekrâd vakt-i yağmurlu ve mağrıklı nâmına olanların bedel-i avârizı ve hukuk-ı sâireleri ve kâza-i Ermeni ve Sığla ve Aydın ve Saruhan ve Karesi sancaklarına vâki' olan (okunamadı) keferenin (okunamadı)cizyeleri için kadimden viregeldikleri doksan altışar akçeyi İzmir gümrüğü tarafından ihdâs-ı Ermeni ve (okunamadı) cizyedârı tarafından zabt oluna ve Rumilinde vâki' kâza-i zihne ve Viran ve Provişte ve Timurhisârı ve Çaylık ve Gümürçine ve Yenice ve Norekob ve Bereketlü ve Kavalâ ve Ahiçelebi ve Dimetoka kâzalârına vusûl kavlin cümlesine vâki' olan(okunamadı) keferenin (okunamadı) cizyeleri ve Anadolu'da vâki' Kütahya ve Karahisar sancaklarına vâki' (okunamadı)cizyesi ve Ermeni ve Anadolu rûmilerinin maktûalârı ve Vilayet-i Rumiline ve Anadolu'dan vesâir memâlik-i mahrûsemde vâki' ve etrâf-ı eknâfdan gelen bir diyârdan âhar diyâra mürûr ve ûbur iden perakende-i Ermenive Anadolu Rûmu ve Kayseriyeli ve vilayet-i Leh ve Macar ve Eflâk ve Boğdân tarafından ticaret kâr-ı kesb için gelen Ermeni tâbiasın ve Anadolu Rûmu ve Medine-i münevvere reâyasının ve Karaman ve Adana ve Erciş ve Sivas ve Kayseriye'den kırk altı nefer Ermeni'den mâadasından cihet-i maişet ve alâmiyesiyledört guruş tam cizyeleri makrûnü'l-kalem ve mahtûul-kadem (okunamadı) üze zabt-ı tasarruf ve cem' ve tahsil olunub âhardan müdâhale olunmaya ve Niğboğu ve Silistre sancaklarından ancak (okunamadı) Ermeni ve Anadolu Rûmilerinin vil-i lakiti mukâtaalârı cem'ü tahsil olunub min'a- bâdâhar(okunamadı)kefereye müdâhâle itdirilmeye ve Medine-i

münevvere reâyasının uslûb-i sâbık üzre cem'ü ve beytü'l-mâlları zabt olunageldiği üzre cem'ü tahsil olunub min'a-bâd eğer evkaf-ı selâtinve vüzerâ-ı izâm ve erbâb-ı timar ve zuema vesair emlâk zâbitleri toprağımızdadır veyahûd (okunamadı) vech ile müdâhâle eylemeler ve tayife-i mezbûreden tahsilleri biz Gürcistan'dan ve Haleb vesayir(okunamadı) kâru kerb için geldik ne diyârımıza avdet ideriz deyü Kayseriye ve Nikdere veyahûd Yakub Çelebi vakfına kayd olunduk ve havâsıl hümâyûn ve evkâf-ı selâtin defterlisiyiz ve sâkine olduğumuz cizyelerimizin edâ itdik veyâhûd edâ ideriz deyü cevâba sâlik olurlar ise cidden sözlerine âmel olunmayub meşruh üzre makrûalârı cem'ü tahsil olunub vechen minel-vücuha bir ferd-ü tâaruz itdirilmeye ve Ermeni tâifesi ve Anadolu Rûmu taayyûn olunan maktûanızı mahsûl-i emvâli olanlar virdik deyü nizâ iderler ise cidden sözlerine âmel olunmayub mukaddemâ vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı saâdet mâkrûn Musluha-ı fermân olduğu üzre

Sayfa-92

(Sayfa 91'in devamı)

yed-i vâhidünü cem'ü tahsil itdirilüb bir vech ile kimesneye yâd ve muhâlefet itdirilmeye ve dahi tabia-i merkûmeden dergâh-ı muallâm mutasarrıflarından ve çavuşları ve zuamâ ve erbâb-ı timar ve dergâh-ı muallâm yeniçerileri ve altı bölük halkı vesayir ehl-i örf tayifesinden ve eâni vilâyet ve bazı zi-medret ehl-i örf tabiasının ovalârı çiftlikler ve bağ ve bağçelerinde sâkin olmağla üzerlerinde edâsı lâzım gelen mukâtaalârı aldırmağa mâni olurlar ise ol makûleleri ism-ü resm-ü iştihâları ve dirlikleri ve sâkin olduğu kasaba ve karye ve zeâmet timarlarının baş karyeleri ile yazub sened-i saâdetime arzu i'lâm eylesin hilâf-ı emr-i berât ve sahh-ı yed idüb mâliyeme gadr-ı zarar eyledikleri ecilden ve zeâmet ve karyeleri havâs-ı hümâyûnuma ilhâk olunub vesâir mucib-i(okunamadı) olunmak şer' ile hisseden gelene ve dahi vilâyet-i rûmiline çiftleri bazub kâr-ı kesb için Burusa ve İstanbul ve Üsküdar ve Hasılı ve Edirne ve Silivri ve Kocaili ve İznikmid sancaklarına ve kazâlarına tavattun ve gayr-i mutavattındır ticâret ve gayr-i kâr-ı kesb için gelen (okunamadı) keferi kâdimi olan vatanları terk idüb varub âhar diyardan oldukları ecilden hâvas-ı hümâyûnumun kâryeleri harâb ve mahsülleri külli noksan tertib eyledikten gayri nice evkâf-ı selâtin ve vüzerâ-ı izâm vesâir emlâk ve zeâmet timâr karyeleri tekâsül olmağla (okunamadı) keferi kadim olan vatanlarını terk idüb âhar diyarlardan oldukları ve kâr-ı kesb eyledikleri bilâ-ecilden her birinden üçer gurus tam (okunamadı) cizyesi ve on yaşunda

olub hadd-i bülûğa girmeyen Rum ve Ermeni oğlanlarından hüccet-i şer'îye mucebince nısf-ı cizyeleri ve on yaşından ziyâde olan (okunamadı) tamam cizyeleri için cem'ü tahsil itdirilmeyüb inâd ve muhâlefet itdirilmeye ve Rumili ve ovalârdan ticâret ve kâr-ı kesb için gelen(okunamadı) isak keferesinden dahi vech-i meşrûh üzere üçer guruş tam(okunamadı) cizyeleri cem'ü tahsil itdirilüb biz sultânlar duruz o evkâf-ı selâtin vesâir evkâf ve emlâk karyeleri reâyası veyâhûd Barekene Talâna ve Atina ve Azdın ve Şahinciyan ve Atmacahânı ve Derbendciyan ve kasâb ve çobanlar (okunamadı) deyü cizyelerin virmeğe taâlül ve terâyic eyleme ce itdirmeye ve mumcu ve Taşçı ve Sinop ve Nevrekep vatan-ı yüzân ve Samangâh ve Üsküdar hâsıl ve vezir-i âzam ve Kapudan Paşa reâyasıyuz deyucizyeleri ve birine inâd ve muhâlefet itdirilmeyüb bi't-temam edâ idüb biz söze geldik girü gidin deyü sözlerine âmel olunmayub inâd ve muhâlefet itdirilmeye(okunamadı) ve Kırkkiliseye(okunamadı) sancaklardan Rusçuk ve livâ-i Cermen ve tevâbi-i mukâtaa birbiriyle zabt olunub birinin fazlası ol birinin ekserine mahsûb oluna ve Vilâyet-iAnadoluya tâbi olan Hüdavendigâr ve Kocaili sancaklarına vâki' kıptiyan tâifesinin Müslüman nâmına olanlarından bedel-i avârızı bir buçuk guruş ve keferesinden üçer guruş alına ve eğer ekrâd (okunamadı) yağmurlu ve mârifetli(okunamadı) bila-ba'del avârızı bir guruş ve bir rub'ı alına ve tayife-i mezbûr beytül-mâl-ı âma ve hâsa ve harem-isamit ve sulb-i siyaset ve resm-i bennak ve adet-i aġnâm vesâir bad-ı hevâları uslûb-ı sâbik üzere cem'u tahsil itdirib min'a bâd-i mermerât ve mirlivâ voyvodalârı ve subaşları ve âdamları ve havas-ı hümâyûn eminleri ve evkâf-ı selâtin ve vüzerâ-i izâm sultanları voyvodalârı ve zuâma ve erbâb-ı timâr ve ocaklık ve reâyası zâbitleribir fırka dahi taarruz itdirmeyesiz ve Galâta(okunamadı) olub mahrûse-i İstanbul'da kâr-ı kesb eyleyen (okunamadı) kelerelerinden dahi vech-i muharrer üzere cem'ü tahsil ve zabt-ı tasarruf itdirilüb bir ferd dahlü tâaruz itdirilmeye ve dahi Haremeyn-i şerifeyn için tâ'yin olunan meblağ virilüb muhasebesine mahsûb oluna ve haremeyni'ş- şerifeyn reâyâsından (okunamadı) Ankara'da vâki' yüzeli nefer Ermeni ve Kayseriye kazası defterine mukayyed olan reâyâsından hariç bulunanlardan ferân olunduğu üzere sayılıb ziyâdesinden miri maktualârı alınıb ber-vechile nizâ itdirilmeye ve dahi biz celebler ve kasablar ve kasab oğlanları ve kantar vesâirlerine (okunamadı) hanacı virmeyeler deyü mukaddemâ yedlerine emr-i şerif virilüb ba'dehû tâife-i mezbûr beher sene iskânlarından beşer yüz aded (okunamadı) cizyesi tezkiresi virilüb hin-i muhasebede deynine mahsûb kılınıb mâadasından (okunamadı) harac alına deyü sâdır

olan fermân-ı âli mucebince (okunamadı) cizyeleri alınub min'a-bâdsürücüler kasab ve kasab oğlanları ve celebleriz deyü min'a-bâd bir ferd-i niz'ave muhâlefet itdirilmeye ve dahi Burusa'da olan Hulfa ve Halebli ve umem ve mâzergânları harâc virmezler imiş (okunamadı) oturur onlardan harac alınmayub sekiz ay oturub harav vermeyenlerden (okunamadı) cizyesi alına deyü mukâddema fermân-ı şerifim virilüb tekrârı olub(okunamadı) geldik deyü cevâba sâlik olmamalârı ile hâla kâdimden alına geldiği üzre sulhalilardan vesâirlerden lâzım gelen miri mukâtaalârı alınub ber-vech ile tâ'vin olunan akçesini sâdır olan fermânım mucebince(okunamadı) onlardan inad ve muhâlefet olunmaya. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın.

Sayfa-93

Belge-1

Akzâ kuzâtül-müslîmîn evlâ vülâtül-muvahhîdîn ma'denül fazâyili vel-yakîn hucetül-hakkı azel-halkı ecmâin vârisi ulûmil-enbiyai vel-murselîn el-muhtas bi-mezîdi inâyetil-melikil-muîn Mevlânâ Burusa kadısı zîdet Fezâilihi ve kıdvetil-ümerâil-kîrâm umdetül-küberâil-fehâm zül- kadrî vel-ihtirâm El-muhtass-ı bi-mezîdi inâyetil-melikil-allâm hûdâvendigâr Sancağı (boş bırakılmış) dâme ızzevâ tevki-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Muharrem nâm kimesne südde-i saadetime arzihal idüb Burusa'da vaki Kursalar hamamı dimekle maruf hamâmı vakf-ı mezbûr mütevellîsinden icâr eylediğinden sonra hamâm-ı mezbûr harâb olmakla izn-i şer' ile ta'mir ve malından kırksekiz bin sekiz yüz yirmi beş akçe harcı ve sarf idüb ve beher yevm onaltı akçe icâre müeccilesin cânîb-i vakfa edâ idüb birine cânîb-i şer'îden keşf hucyeti vîrilüb âhardan bir vech ile dahl olunmak icâb eylemez iken Burusa sâkinlerinden Mehmed ve Küçük Ahmed dimekle ma'rûf kimesneler hevâlarına tâbi kadıya istinâd itmekle zabta mâni olub mezbûr âsitâne saâdetime ahvâlini î'lâm eylemek için geldikde mezbûrlar zikr olunan hamâmı zabt ve içinde olan esbâbı fûruht idüb gadr eylediklerini bildirüb şer' ile görilüb icrây-ı hak olunmak bâbında emr-i şerifim rîcâ itmeğın mahallinde şerşer' ile görülmek emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şer'imle vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere âmel idüb dahî ihzâr kılub mukaddemâ bir fikh-ı şer' ile takayyûd ve hüccet-i şer'iyyesine nazar idüb göresin arz olunduğu üzere ol bâbda muktezây-ı şer'i ve mihet-i şer'iyye mücibince âmel idüb dahî ba'des-sûbût ahvallerini şer' ile görüb icrây-ı hak eyleyüb şer'i şerife ve hucet-i şer'iyeye ve emrûhâyûğa muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin kafyede (okunamadı) olmayan Ömer ve (okunamadı) bunun davasına

kavışdırmayub istidâyı yazub arz idûb husûs-ı mezid için tekrar emr-i şerifim varımlu eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şer'ife itimâd kılasın tahriran fi evâili zilka'de eş-şerife sene tıs'ine ve elf.

Kostantiniyye el-mahrûse

Belge-2

Mahrûse-i Burusa'da vâki' Orğandide muhliciddin bina eyledüğü mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olan Ali fevt biri mahlûl olmağın yerine sulehâdan işbu râfi-i tevkl-i reffûş-şân-ı hâkânî şeyh Mehmed her vech ile mahal ve müstahak olmağın yirmi bir akçe ile tevcih olunub berât-ı şerifim verilmek bâbında inâyet tâleb itmeğın mahlûl olub âhar kimesne üzerinde değil sadaka idûb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki ba'del-yevm varub mezbûr zikr olunan mescid-i şerifde imam olub hizmet-i lâzimesin mer'i ve müedda kıldıktan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vakfin ve devam-ı ömr-ı devletim için dûaya müdâvemet göstere şöyle bile bilüb alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi evâil-i şehri muharremi'l-harâm ihda ve tıs'ine ve elf.

Belge-3

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın hüccetül-hakkı alel hakkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi lil-anibil-melikin-muin Mevlâna Burusa kadısı zidet fazlûhu tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olacak mâlüm ola ki Ali üstâd nâm kimesne südd-i sâadetime arz-ı hâl idûb bundan akdem bunun(boş bırakılmış) nâm cariyesine nâm kimesne ihlâl idûb varub haliya Burusa kayyım-ı beytü'l-mâli olan(boş bırakılmış) nâm kimesneye virdiğini bildirüb emr-i şerifi rica etmeğın sen ki Mevlânâ-ı mümâ-ileyh mezkûrun cariyesine _____ ihzâr eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vûsul bulduğunda sâdır olan emrim üzere mezbûrun cariyesi mezbûre-i irsâl-i ihzâr eyleyüb bu hûsus için emr-i âhar irsâl itdirmeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Fi evasıt-i muhârremü'l-hâram lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı kostantiniye.

Sayfa-94

Belge-1

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazlı vel yakın hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi lil-anibil-melikin-muin Mevlâna Burusa kadısı zidet fazlûhu tevki-i refi-i hümâyûn vasıl

olacak mâlûm ola ki mahrûse-i Burusa sâkinlerinden dergâh-ı muallâm Yeniçerileri müteâkidlerinden Darende-i fermân vacibi'l izğan Hacı Kasım zide- kadrihi dergâh-ı mûallâma arz-ı hâl idüb bundan akdem bin doksan senesinde İsmail Efendi dimekle mâ`ruf kimesne tokatda maktûlen fevt olub mahrûse-i Burusa'da sâkin veresesinden İbrahim nâm kimesne ile zevcesi(boş bırakılmış) nâm hatun müteveffâ-ı mezbûrun yanında mevcûd bulunan muhallefâtın getürmek üzere üçyüz guruş ücret kavli ile birkaç nefer kimesneler ile dahi irsâl eyleyüb bu dahi varub müteveffa-ı mezbûrun muhallefatın getürüb vereseyle teslim ve edâ-ı hizmet eyledikten sonra hâl ücreti olan o mikdâr guruşu taleb eyledikde mezbûrlar buna tamâmen ücretin virmeyüb seninle mâan gidenlerin ücretleri noksan olmağla sana dahi o mikdarı viririz deyü noksan üzere tekellûf edüb gadr itdiklerini bu bâbda dâvasına mevlâna şeyhü'-l-islamdan ne fetvâ-ı şerifesi olduğunu bildirüb mucebince görölüb müteveccih olan ücreti tâmamen alıvrilmek bâbında emr-i şerifim rica itmeğın buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda ihzâr-ı hasm kılub mûkaddema bir def'a şer'iyeye virilüb fasl olunmayan hususların hâk üzere tâkayyüd ve fetvâsına nâzar idüb göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda mukteza-ı emr-i şer'i kavim ve fetvâsı mucebince âmel idüb dahi vech-i meşrûh üzere şer'iyeye müteveccih olan ücreti her ne ise ba'des- sübût hükm idüb bi-kusur alıvrüb min'a bâd şer'i şerife ve fetvâ-ı münife ve emr-i hümâyûnuma muhâlif noksan tekâlifi ile tâallül ve nizâ itdirmeyesin ve kâzziyede medhâl olmayanlar dahl itdirmeyüb husus-i mezbûr için tekrar emrim varmalı alınmayasın. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi evâhir-i şehri Ramazan el-mübârel lisene tıs'îne ve elf. Kostantiniye el-mahrûse.

Belge-2

Vech-i tahrir-i hûruf oldur ki sene-i sabikalârda görölüb fûrûht olagelen Burusa'da vâki' olan mukâtaat bin doksan senesine mahsub olmak üzere zabt-ı alişân ile uhdemizde olub mukâtaat-ı mezbûrelerden Burusa'da ihtisâb ve şemihâne ve bâc-ı iskele-i Mudanya ve gemlik ve tevabi-i mukâtaası ve Nite mahrûsa-i mezbûrede beytû'l-mâl-i âmme ve hâssa-i Mudanya ve Gemlik ve tevâbi-i mukâtasının işbu bin doksan ve muharreminin guresinde ve sene tamamına değın işbu bais-i temessük Burusa'da sâkin Ahmet Ağa'ya zabt-ı rabtı tevfiz idüb bu dahi tarih-i mezbûreden mukâtaa-i merkûmeleri bir sene tamamına değın zabt-ı rabt ve kadimde olageldiği üzere vâki' olan hukuk-u rüsûmatın cüz'i ve küll'i her ne ise ahz-ı kabz idüb mukâtaa-i merkûmeler malında hâsıl olan

mahsûlatdan matbâh-ı amireye ber-vech-i ocaklık tâ'vin olan yüz mühimmâtına edâ idüb vesîr lazım gelen masarifine ve dua-güyân vazifelerine virilmek üzere işbu zabt-ı temessük tâhîr olunub yedine verildi. Tahriran fi zil-hicce eş-şerife sene tıs'ine ve elf. Mehmed ağa emin-i mukâtaat Burusa hâla

Belge-3

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazl-ı vel yakin hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil-melikin-muin Mevlâna Burusa kadısı zidet fezâilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak mâlüm ola ki Medine-i Burusa mahkemesinde bi'l-fiil muhzırbaşı olan kıdvetü'l emâsil vel akrân Ahmed zide- kadrühu südde-i sâadetime arz-ı hâl idüb Medine-i Burusa sâkinlerinden İkan oğlu Hüseyin ve Çolak Mehmed ve küçük Mehmed nâm kimesneler bunun oğlu İbrahim nâm kimesneyi bir cera târikle mezbûr Hüseyin'in menziline dâvet ve kâtl kastıyla alet-i cürümle üzerine hücum ve zar-ı mecrûh eyledüklerinden mâada bir sim hançer ve bir bıçak ve otuz bir guruş ve bir altunun gasb ve zulmûm ve fesâdları necl-i hüccet olunmağla mezbûrlar âsatane-i sâadetime ıshâr olunmak bâbında emri-şerifim rica eyledüğü ecilden âsatane-i sâadetime isğar olunmak emrün olmuşdur.

Vusûl buldukda bu bâbda medadır olan fermân: Celilü'l gadrım mucebince âmel idüb dahi mezbûrları âsatane-i sâadetime ihzâr eyleyesin ki gelüb ahvâlleri divân-ı hümâyûnda vüzerâ-ı nâmim ve kadıları huzurunda ihkâk-ı hâk oluna şöyle bilesin âlamet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran li evatis-i sehr-i muharremü'l- haram sene ihda ve tıs'ine ve elf. Kostantiniye e- mahrûse

Sayfa- 95

Belge-1

Burusa'da vâki' merhûm ve mâğfurun-lehim Gazi Hüdavendigâr ve Sultan Alâaddin ve Sultan Mehmed Han eş-şehir Yeşil imâret ve Yıldırım Bâyezid han ve Sultan Orhan ve Sultan Mehmed Han ve Emir Sultan ve Sultan Alemşah ve Sultan Mustafa ve Sultan Abdullah ve Mustafa Paşa ve Sultan Musa ve İshak Paşa ve merkûm şeyh Ebû İshak ve Şirin Hatûn evkâfında Burusa ve Kite ve Bilecik ve Yenişehir ve Galâta ve Üsküdar ve mihalic ve Burusa İnegölü ve Mudanya ve Manya ve Kırmasti ve Geyve ve Gemlik kâzalâri ve tevâbiinde vâki' vakf-ı keferiyyûnun bin doksan bir senesi mahsûb olmak üzere uhdelerine edâsı lâzım gelen ziyâde cizyeleri mecmua tahsil olunmak lâzım ve mühim olmağın deruhde olunub eline mühürü ve nişânlu defter sureti viriilmeğın

mucebince fermân-ı hûlül eyledikde cem'ü tahsil itdirilmek emrim olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerifimle ve mübâşir-i mezbûre vardıkda siz ki kadılsız kazalârında ve tevâbiinde defter-i mezbûre tâbi vakf-ı keferesinin imlâ vec-i beyât üç yüz atmış altı ziyâde cizye hâneleri olub tarih-i mezbûr mahsûb olmak üzre doksan dokuz yüz on altı hânelerinden ikişer yüz onikişer akçe ve ikiyüz kırk hanelerinden yüz yetmiş ikişer akçe ve yüz kırk hânelerinden ikişer yüz akçe ve altmış hânelerinden yüz on ikişer akçe ve doksan hânelerinden yüz doksan ikişer akçe ve onbeş hânelerinden ikişer yüz elli akçe hesâbı üzre ziyâde cizyelerin irsâl olunan mühürlü ve nişanlı defter sûreti mucebince cem'ü tahsil itdirilüm hilâf-ı defter kimesneye taallül ve muhâlefet itdirilmeye ve bundan mâada mübâşir-i mezbûrun cihet-i maiş için her bir hânelerinden otuz beş akçe dahi aldırub bundan ziyâde bir akçe alınmasına aldirmayasın ve cizye mezbûr için alınan kâmil guruş yüz on sekiz akçeye ve esedi guruşu yüz sekizer akçeye aldırub ziyâde ve noksan aldirmayasın ve mezbûr bin doksan zil-hiccesinin on üçüncü gününden cizye-i mezbûr için bin üç yüz elli esedi guruşu ber-vech-i pişin teslim-i hâzine eylemişdir kusur-ı defterden ve nakz-ı hâzineden ve hilâf-ı defter zulm-i teâddiden ihtirâz eylesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fil-yevmü's-sâlisü aşare şehr-i muharremi'l- hâram ihda ve tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniye

Belge-2

Mahûse-i Burusa'ya tâbi' Aksu nâm karyede vâki'câmi-i şerifde yevmi iki akçe vazife ile müezzinlik ber-muceb-i şart-ı vâkıf karye-i mezbûrede müezzin olanlara meşrûta muallimhânedede halife olan Osman bundan akdem fevt oldukda (okunamadı) istihkâktan işbu darende-i fermân-ı hümâyûn meserret-i makrûn-ı hâkâni Mehmed halife ibn-i Abdülgâni zide fazlihiye tevcih olunub üzerinde ve hizmetinde mahdûd iken âhardan Seyyid Receb nâm kimesne hilâf-ı inhâ olub berât itdirüb lâkin karye-i mezkûr ahâlisi şer'-i şerifde ihzâr itmeleri ile ref' olunub mukaddemâ tevcih olunan mezkûr Mehmed Halife ibn-i Abdülganiye ıbkâ ve müceddiden berât-ı şerifim virilmek ricasına akzâ kuzâtül-müslimin Burusa kadısı Mevlâna Abdülgâni zidet fezâyilihi arz itmeğin mucebince ikbâ ve mukarrer kılınmak fermânım olmağın hakkında mezid-i inâyet padişâhânem zuhûra getirüb Mevlânâ-ı mûmâ-ileyhin arzı mucebince bin doksan bir muharremü'l-hâramının on üçüncü gününden ikbâ ve mukarreridüb müecciden berât-ı hümâyûnum virdim ve buyurdum ki mezkûr Mehmed Halife bin Abd zide-sâlahühü

varub edâ-ı hizmet eyledikten sonra tâayyün olunan yevmi iki akçe vâzifesi evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan Seyyid Receb ve taraf-ı âhardan bir ferd-ı mâni ve bir mezâhim olunub dahl-ı tâaruz kılmayasız söyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi'l-yevmir-râbii aşare şehr-i muharremi'l-hâram lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Kostantiniye el-mahrûse

Belge-3

Vech-i tâhrir-i hurûf budur ki mahrûse-i Burusa'da vâki' tahmis kahve mukâtaası uhdemizde olmağla işbu bin doksan bir senesin martı ihdâsından yalnız bu sene tamamına dek yalnız seksen beş bin akçeye sâhibi't-temessük İzzetlü Mustafa Bey hazretlerine deruhde olunub zabt-ı için işbu hûruf-ı berây-ı temessük ketb olunub müşarün-ileyh Mustafa Bey yedine vaz' olundu ki mukâtaa-i mezbûru sene-i merkûmenin martı ibtidâisinden zabt idüb ve aid olan bir mesbûk olageldiği üzre ahz-ı kabz idüb âhardan bir ferd dahl eylemeye. Tahriran fi evâsıt-ı şehr-i şâ'ban sene tıs'ine ve elf. Be makâm-ı Kostantiniye

Belge-4

Medine-i Burusa mâhallâtından bâb-ı zemin mahallesi ahâlisi meclis-i şer'e gelüb her biri tâhrir-i kelâm idüb Medine-i mezbûre kal'ası ebvâbından mahalle-i mezbûre ve bâb-ı zemin kapusunun vazifesi olmayub bâb-ı mezbûr mukaddemâ kapucu olanlar mahalle-i mescid-i şerifine yevmi iki akçe vazife ile kayyım ve bâb-ı mezbûr kapucu olagelmişler iken zikr olunan kayyımın Seyyid Ahmed üzerine ve kapuculuk diğerk Ahmed üzerine olub her biri hidemât-ı mezbûreye tekâsül ve ihmâl idüb mezbûr ekser leyâliye açık kalduğundan mâada erâzil-i eşkıyâ kal'a-i mezbûre arasında fisk-ı fesâddan hâli olmamağla mezkûr-ı ref' olunub zikr olunan kayyımlık ve bevvâblık işbu Darendede-i fermân-ı hümâyûnda Hasan(okunamadı) tevcih olunub berât-ı şerif-i âlişânın virilmek ricâsına akzâ kuzatül müslimin Burusa kadısı Mevlâna Abdülgâni zidet fezâilîhi arz itmeğın hakkında mezid-i inâyet-i padişâhânem zûhura getürüb mevlânâ-ı mümâ-ileyhin arzı mucebince bin doksan zil-hiccesinin yirmi ikinci gününden yevmi iki akçe vâzife ile kayyım ve bevvâb nasb idüb bu berat-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Hasan (okunamadı) varub mescid-i mezbûra kayyım ve bâb-ı mezkûre bevvâb olub edây-ı hizmet eyledikten sonta tâ'yin olunan yevmi iki akçe vazifesini evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan Seyyid Ahmed ve diğerk Mehmed ve taraf-ı âhardan ferd-ü mâni olmaya şöyle bileler

alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran dil-yevmil-hamisi ve'l ısrin şehr-ı zil-hicce sene tis'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahruse.

Sayfa- 96

Belge-1

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazyili vel yakın hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil-melikin-muin Mevlâna Bursa kadısı zidet fezâilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak mâlüm ola ki inşâllâhü tealâ işbu sene-i mübâreke de deryâ yüzüne çıkmak donanma-ı hümâyûnum kadırgalârı için mu'tad-ı kâdim üzre kürekçi ihrâcı lâzım ve mühim olmağla kazâ-i mezbûrede **vâki' iki bin üç yüz kırk avâriz hanesinin bin seksen dokuz senesine mahsûb olmak üzre her yedi hânesinden bir nefer kürekçi ihrâc ve (okunamadı)** gün mukaddem nâibinle gönderüb tersâne-i âmireme teslim itdirmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre âmel idüb dahi te'hir ve tavakkuf eylemeyüb kâza-i mezbûrede vâki' ol mikdar avâriz hanesinin tarih-i mezbûra mahsûb olmak üzre her yedi hânesinden bir nefer kürekçi ihrâc ve nevrudan (okunamadı)_ güne mukaddem naibinle gönderüb tersane-i amireme teslim itdirüb itmâm-ı hizmet itdirsin ve ihrâc-ı fermânım olan kürekçiler güçlü ve kuvvetlü ve serânâ adamlar olub alil ve mariz ve sabi ve mecnun olmayub be bilâ-kefil adamları yazmayasın ve kürekçilerin bedelleri için her nefere taayyün olunan üçer bin akçeden yüz altmış bir akçesin harcirâh virüb mâadasını kiseleyüb ve mühürleyüb uslûb-ı sâbık üzre tersane-i amiremde kadırgalâr kalemi müvacehesinde teslim itdirdikden sonra nâibin tavakkûf idüb kadırgalâr yollandıktan sonra temessük aldırasın ki ol zamana değin firar idenlerin ve fevt olanların yerlerine âhar kürekçi tutub bir nefer kusur komayasın ve bu sene-i mübâreke de donanma-ı hümâyûnum kadim kadırgalârı sâyir senelerden mukâddem çıkmak fermânım olmuşdur ona göre mukayyed olub kürekçileri taayyün olunan zamana değin gönderüb teslim itdirmekte ihtimâm eylemeyesin şöyleki fermânım üzre kürekçü vakt-ı zamaniyle gelmemekle bu donanma-ı hümâyûnumun avk-ı te'hirine bâis ve yâhud akçe alınır mülâhâzasında olasın bir vech ile öZR-ı cevabın mesmû-ı hümâyûnum olmayub me'sûl olursun bilmiş olasın ve tersâne harcı için her bir hânesinden on beş akçe aldırub bundan ziyâde bir akçe virüb almayasın ve aldırmayasın ve avârıza zâm olunan bedel-i müteâkid reâyası için beher hânedan ellişer akçe ve kûsûr kalân hanelerin her bir

hânedan beşer yüz akçe kürekçi bedel-i âvarızları akçesin tahsil ve hâla tersâne-i âmirem emini zide mehallihi teslim itdirüb ve teslim eylediğine tersane eminimden mühürlü temessük el-mevkûfât defterlerine kayd itdirüb itmâm-ı hizmet itdiresin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi'l-yevmüs-sâni ve'l-ışrin fi şehr-i zilhicce eş-şerife sene tıs'ine ve elf. Kostantiniye el-mahruse

Belge-2

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazyili vel yakin hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil-melikin-muin Mevlâna Bursa kadısı zidet fezâilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak mâlüm ola ki nefsi-i Bursa mahallâtından on dört avarız hânesi olan tefsûhun nâm mahalle ahâlisi hin-i tahrirde(okunamadı) iken mürûm-ı eyyâm ile tafsil-hâl olub zikr olunan on dört avâriz hânesi dâye ber-vech ile iktidârları olmağın kâza-i mezbûr kadısı Mehmed zide fezayilihi arz itmeğın mahalle-i mezbûrenin ancak üç avâriz hanesi ferd-ü nihâde olunub üzerlerine onbir avâriz hânesi kıldığına bin doksan bir rebiu-evâhirinin on beşinci gününde ellerine mühürlü ve nişanlı mevkûfat defteri sureti virilmeğın mucebince âmel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda hazine-i âmiremde ihrâcı alınub mahalle-i mezbûr ahâlisinin ellerine virilen mühürlü ve nişanlı mezkûfat defteri sûreti mucebince fimâ-bâd üzerlerine edâsı gelen avârizları onbir hânedan aldırub ferd-i nihâda olan üç avâriz hânesi için hilaf-ı defter-i mahall-i mezbûr ahâlisini rencide ve remide itdirmeyesin şöyle bilesin ve ba'den-nâzar bu hükm-i hümâyûnuma mahalle-i mezkûr ahâlisinin yedlerine ibkâ idüb alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi'l yevmit- tâsii aşara şehr-i rebiü'l-âhar lisene tıs'ine ve elf. Kostantiniye el-mahrûse.

Sayfa- 97

Belge-1

Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Murad Han tâbe serâhu câmi-i şerifinde yevmi onbeş akçe vazife ders-i âm olan Himmet Efendi fevt olmağla mahlûlden işbu dârende-i fermân-ı hümâyûna meserret-makrûn hâkâni ulemâdan kıdvetil-ulemâil muhâkkidin umdetül-fuzalâil –mütereffikin mevlâne İsmailzâde ilmehüye tevcih-i berât-ı şerifim virilmek ricasına dârüs-sâadetim ağası olub evkâf-ı selâtin nâzırı olan iftihârül-havâs ve'l-mukrin mahtârül-izzi ve't-temkin mu'tevedül-mülkü ves-selâtin Yusuf Ağa dâme ulüvvühüarz-ı i'lâm eylemeğın a'lemül- ulemâil

mütebebbirin efdâdül müteverriin yenbûul-fezâyili vel-müttekin bil-fili şeyhü'l-islâm olan mevlâna Ali edâmullahi tealâ fezâyilenin işaretleri mucibince hakkında mezid-i inâyet-i padişâhânem zuhûra getürüb bin doksan bir seferi'l-hayrının yirmi birinci gününde yevmi onbeş akçe vazife ile ders-i âm nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu size virdim ve buyurdum ki Mevlânâ-ı yevmi ile İsmail zide-ilmehü varub şalki hidâmet-i ders-i âmlıktır kemâ yenbaği mergi ve müeddi kıldıkdan sonra taayün-ı evvelden yevmi on beş akçe vazifesi evkâf-ı mezbûr mahûlünde mütevellisi yedinden olub mutasarrıf ola şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahrirân fil-yevmil- hâdi vel-ışrin min seferil hayr sene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostandiniye el mahrûse

Belge-2

Bursa'da vâki' merhûm Elhac Osman evkâfından olmak üzere Umûr Bey mescid-i şerifine yevmi beş akçe vâzife ile dersâm olan Himmet Halife inb-i Mehmed fevt olub yeri mahlûl olmağla işbu Darende-i tevki-i refi-i hümâyûna mevlâna İsmail halife mâhal ve müstehâkdır deyu virilmek ricâsına akzâ kuzâtül- müslimin Bursa kadısı Mevlâna Abdülgâni zidet fezayile arz itmekle vakf-ı mezbûrun Mahalli efendi Anadolu muhâsebesinde yokdur deyü derkenâr olundukda mucibince kayd olunub berât-ı şerifim verilmek fermânım olmuşdur mümâ-ileyh hakkında mezid-i inâyet padişâhânem zuhûra getürüb bin doksan bir seferinin yirmi dördüncü gününde tevcih idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mevlânâ-ı mümâ-ileyh varub ders-i âm olub hizmet-i lâzimesin müeddâ kıldıkdan sonra tâ'yin olunan yevmi beş akçe vazifesini evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda bir ferd-i mâni olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Fil yevir-rabii vel-ışrin şehri seferil-hayr sene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye.

Belge-3

Mahruse-i Bursa'da vâki' merhum İbrahim Paşa Câmi-i şerifinde yevmi bir akçe vazife ile kayyım olan Bayram fevt olub yeri mahlûl olmağla işbu refi-i tevki-i refiş-şânı hâkâni Mehmed bin Mustafa her vech ile layık mâhâl ve müstehâk olmağın yevâh olunub berât-ı şerifim virilmek bâbında kuzatül-müslimin mevlâna Abdülgâni zide fezayilihi arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnum virdim vu buyurdum ki varub mezbûr kayyum olub hizmet-i lâzimesin meri ve müedda kıldıkdan sonra yevmi bir akçe ile mutasarrıf olub vakfın rûhu ve devam-ı devletim için duâya müdavamet

göstere şöyle bilüb alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi evâsıtı şehri-i müharremül-hâram sene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahruse

Sayfa- 98

Belge-1

Berat-ı şerif Ali Paşa

Mahruse-i Burusa'da vâki' Ali Paşa evkâfının tevliyet ve nezâreti Burusa'da hâkim-i şer-i şerif olanlara meşrût olub vakfiye-i mâmül bahâsı mucebince ile'l-an üçyüz seneye kârib olmuş Burusa kadıları vakf-ı mezbûr mutasarrıflar iken hâla Ali nâm kimesne dahl itdirmekle vakfiye-i mâmül bahasına nâzar olunub ber-muceb-i şart-ı vâkif her kim Burusa kadısı olur ise vakf-ı mezbûr müteveli olub zabt-ı tasarruf idüb mezbûr Ali ve âhardan kimesne dahl-i tâaruz itmemek üzere berat-ı şerifim virilmek ricâsına akzâ kuzatül- müslimin halâ Burusa kadısı olan mevlâna Abdülgâni zide fezâlihi arz eylemeğin asl-ı tevliyet ve nezret cihetleri vakfiye-i ma'mül baha mucebince Burusa kadısı mutasarrıf olub hilât-ı şart-ı vâkif âhardan bir ferd-i dahl-ı tâaruz itmemek üzere sâdır olan ferman-ı âlişânım ve bin doksan bir seferi'l-hayrının yirminci günü tarihiyle müverrihe virilen rûs-ı hümâyûn sureti mucebince bu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki vakf-ı mezbûrun tevliyet ve nezareti ber-muceb-i şart-ı vâkif Burusa kadısı olanlar tarafından zabt-ı tasarruf olunub âhardan kimesne dahl-ı tâaruz kılmaya. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Fil yevmüs selasü vel-ışrin şehri-i seferi'l-hayr lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse

Belge-2

İftihârül-emacit vel-mükterin muhtârül-ızzı ve't-temekkün bi'l fiil dârüs-sâadetim ağası olub evkâf-ı selâtin nazırı olan Yusuf dâme ulüvvühü arz gönderüb Burusa'da vâki' merhûm ve mağfürüm-leh Sultan Orhan tâbe serahu câmi-i şerif ve imâret-i âmiresi evkâfının yevmi dört akçe vazife ile tevliyet-i Mustafa ref'inden işbu bin doksan bir senesi martı ibtidâsına zabt eylemek üzere Mustafa zide-kudretihye virilmek ricâsına i'lâm eylemeğin mucebince tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek fermânım olmağın işbu dârende-i tevki-i refi-i saâdet şâh-ı hâkâni ve nâkil-i yarlığ-ı beliğ mekremet unvân-ı tâcdârı kıdvetil-emâsil ve'l- âkran mümâ-ileyh Mustafa zide kadrihi hakkında mezid-i inâyet padişahânem zûhûra getirüb ağay-ı müşârün-ileyhin arzı mucebince tarih-i mezbûrda zabt eylemek üzere yevmi kırk akçe vazife ile müteveli nasb idüb sene-i mezbûr martı ibtidâsında zabt idüb bin doksan recebi'l- müreccebinin yirmi yedinci

gününden bu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh varub evkâf-ı mezbûrenin mütevellisi olub hizmet-i lâzimesi mer'î ve müedda kıldıkdan sonra bey' olunan yevmü kırk üç kıt'asını evkâf-ı mezbûre mâhsûlünden alub mutasarrıf ola evkâf-ı mezbûrenin hüddamı mûmâ-ileyhi kendilerine müteveli bilüb şer'î kanuna muvâfık ola sözünde tecâvüz eylemeyeler. Şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fil yevmüs-sâni aşare şehr-i şabâni'l muazzam 1090. Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse

Belge-3

Berat-ı şerif-i âlişân hükmi oldur ki

Mahruse-i Burusa kâzasına tâbi Çağrışan nâm karyede vâki' mescid-i şerife vazife-i muayenesiyle imam olan işbu râfi-i terfi-i refiü'ş-şân-ı hâkâni Mustafa Halifenin ber-vech kusuru ve muceb-i azli yoğiken âhardan Ahmed nâm kimesne hilâf-ı inhâ bir târikla olub mezbûre külli gadr itmekle ref' olub gerü mezbûr kâmekân ikâ ve mukarrer kılınmak bâabında inâyet tâleb itmeğın ber-vech alındığı vâki' ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn izzet-i makrûnu virdim ve buyurdum ki varub mezbûr kâmekân imam olub hizmet-i lazimesini mer'î ve müedda kıldıkdan sonra vazife-i muayenesiyle mutasarrıf olub vakfın rûhu ve devam-ı ömr-ı devletim-çün dûaya müdavemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahl-ı tâaruz kılmayalâr şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi evâhir-i şehr-i rebiul-evvel lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse

Belge-4

Burusa'da vâki' Hoca Tayyib mescid-i şerifinde yevmi iki akçe vazife ile kayyım olan işbu rafi-i tevki-i refi'îş-şân-ı hâkâni Mustafa'nın azli icab ider hâli yoğiken âhardan Hacı şeyh nâm kimesne hilâf-ı inhâ ile olub müdâhale itmekle ref' olunub cihet-i mezbûre girü merkûm Mustafa'ya ibkâ ve mukır kılınub dât-ı şerifim virilmek ricâsına kadı kuzâtül- müslimin Abdülgâni zidet fezalihi arz-ı i'lâm itmeğın hakkında mezid-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb mevlânâ-ı mûmâ-ileyhin arzı mucebince ibkâ ve mukarrer idüb bin doksan bir rebiü'l- evvelinin beşinci gününden müceddeden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr Mustafa varub ref' olunan merkûm Hacı Şeyhi yerine uslûb-ı sâbık üzre mescid-i mezkûre kayyım olub edây-ı hizmet eyledikten sonrataayyün olunan yivmi iki akçe vazifesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fi

yevmil hamisi (okunamadı) el-evvel lisene ihda ve tıs'ine ve elf. . Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse.

Sayfa-99

Belge-1

Akzâ kuzâtül-müslîmîn evlâ vülâtû'l-muvahhidîn ma'denû'l-fazlı ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâi ve'l-murselîn hucetû'l-hakkı aze'l-halkı ecmaîn el-muhtas bi-mezîdi înâyeti'l melikî'l-muîn Sâm payesiyle liva-ı Galata kadısı olan hekimbaşı zâde mevlâna Yahya zidet fezailühü tevki-i ref'i-i hümâyûna vâsıl olacak malûm ola ki sen ehl-i ilim ve sahib-i fâzilet ve müşteri ve dindar olduğun ecilden haliya hakkında mezid-i inâyet-i aliye-i şahan ve meziyed-i re'fet-i seniyye padişahânem zuhûra getirilüb işbu sene akder ve tıs'ine ve elf rebiül-evvelinin yirmibirinci gününden hatt-ı hümâyûn saâdet-mukırr(okunamadı) pâyesiyle Burusa kazâsını sana tevcih ve inâyet idüb i'lâm için ta'yin olunmuşdur buyurdum ki vusul buldukda sadır olan saâdet nümüvvüm mucebince sâhir-i terâhi itmeyüb Burusa kazâsına(okunamadı) payesiyle sen mutasarrıf olub ahâlisi beyninde icrây-ı ahkâm-ı şer'iyye buyura ve irsâl- aleyhi Mustafa sallallâhü teâla alâ şâr-ı anhâda bezl-i masdûr ve sây-i nâ-mahsur olub ve muaccilen adamın bönderüb merâmın? İhrâciyla mukayyed olasın şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahrir fi evâhiri şehri rebiü'l evvel li sene ihdâ ve tıs'ine ve elf. Kostantiniye el-mahrûse. Muvafık-ı li-aslihi er-rebin er-rebiü harrenahü el-amelü el-fakir ileyhi sübhânehü Mehmet el-Kâzı bi- asâkir-i Anadolu alâ anhu.

Belge-2

İzzetlü ve faziletlü efendim efendi hazretlerinin huzûr-ı şerif fezâyil-i mahzûr-ı meclis sâmi ve nâdi-i kerim-i kirâmelerine ihdâ-i merasim vüfûr-ı dürer-i daavât-ı sâfiyat ithafıyla inhâ olunur iş bu senenin doksan bir şehir-i rebiü'l evvelinin yirmi yedinci Cuma gününden mâh-ı cemâyizel ahârın gayetine dek mahrûse-i Burusa'nın subaşılığı işbu hâfızan benit-temessük Mehmed Ağa ve nâm yoldaşlara sipariş olunub mucebince zabt için tezkire tahrir ve irsâl olunmuşdur. Şeref-i vûsulünde gerekdir ki mâh-ı mezbûrun yirmi yedini gününden mezbûrlara zabt itdirüb tezkireleri sicil-i mahfûza kayd ittirüb âhardan kimesneye müdâhale itmeyesiz. Tahrirân fit-târihil-mezbûr li sene ihdâ ve tıs'ine ve elf. Hüseyin Ağa el-mütesellim mir-livâ-i hüdâvendigâr hâla.

Belge-3

Mahruse-i Burusa'da vâki kasab mahallesinde imam olan Mehmed Halife imâmeti hizmetin terk idüb âhar karyede imam olmağın ol vech ile ref' olunub yerine işbu rafi-i tevki-i refiüŝ-ŝânın hakâni Ahmed bin Mehmed her vech ile mahal ve müstâhak olmağın tevcih olunub yedine berât-ı şerifim virilmek ricasına bâbında inâyet tâleb itmeğın ol-vech ile sadaka idüb bu berat-ı hümâyûn ve gurret-merkûnu virdim ve buyurdum ki ba'del yevm varub mezbûr Ahmed bin Mehmed zikr olunan kasab Hüseyin mahallesinde Mehmed hâlîfe ref'inden imam olub hizmet-i lâzimesin bi-kusur mermâ ve müeddâ kıldıkdan sonra ta'yin olunan vazifesine mutasarrıf olub vâkıf-ı rûhu ve benim devâm-ı ömr-i devletim için dûaya müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda subh-ı târaf-ı âhardan bir ferd-i mâni ve mezâhim olmayub dahl-ü tâaruz olmaya şöyle bilüb alâmet-i şerife itimâd kılalar. Tahriran fi şehr-i rebiü'l evvel sene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse.

Belge-4

Berat-ı şerif-i âlişân hükmi oldur ki

Mahruse-i Burusa'da Harameyn-i şerifeyn evkâfının mahsûlünden olmak üzre evkâf-ı mezkûr karyesi olan Peç karyesinde Elhac Abdülkerim câmiinde imam ve hâtib olan Mustafa halife olub cihetleri meclüd olmağın karındaşı işbu râfi-i tevki-i refi-i şân-i hâkâni Mehmed Halife tevcih olunub berât-ı âlişân virilmek ricâsına iftihârül-havâs vel-müktrin mütemedül-mülük ves-selâtin bi'l-fiil dârüssaadetim ağası olub evkâf-ı hârameyn eş-şerifeyn nâzırı olan Yusuf Ağa dâme ulûvühhü arzu i'lâm eylemeğın hakkında inâbet-i paŝahanım vücûda getürüb ağay-ı müşârün-ileyhin arz-ı ile sadır olan hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnum ve rû's-ı hümâyûnum sûreti mucebinceden bin doksan bir rebiü'l evvelinin selh-i gününden yevmi dört akçe vazife ile imam ve hatib ve nasb ve tâ'lil idüb bu berat-ı hümâyûn-ı saâdet-i eyyâam-ı virdim ve buyurdum ki mezkûr varub müteveffâ-ı mezbûr Mustafa halife yerine câmi-i mezbûreye imam ve hatib olub edâ-i hizmet eyledikten sonra tâ'lil olunan yevmi dört akçe vazifesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol bâbda târaf-ı âhardan bir ferd dahl-i tâaruz kılmayalar. şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalar. Tahriran fil-yevmül-âhar şehr-i rebiü'l âhar li sene ihdâ ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el-mahrûse.

Sayfa-100

Belge-1

Berat-ı şerif-i âlişân sâmi mekân oldurki. Çün avâtıfı aliye-i şâhâne ve avârif-şer'iye-i padişâhânem ibad-ı gâyet mu'tadımdan müstâhak istifâ-ı şân olanlar bâbında mebzûl masruf-ı bi-deriğ olmak adet-i hasene şehriyâri ve bahtiyâridir. Binden âla zâlik Burusa ve Manisa ve Geyve ve Bergema ve Menteşe kâzalarında vâki' merhûm Gazi Timurtaş Bey bin Ali bey ve evlâdı Umur ve Faki Bey ve Oruç Bey ve Mahmud Bey ve Mehmed Bey evkâflarının tevliyet-i ebnâsına ve eebnâ-i ebnâsına batnen ba'debâtının ta'yin ve tasrih eyledikleri vakfiye-i ma'mûlün- bihâlarında mestûr ve mukayyed olduğu üzere ednâ-i vâkıf-ı mezbûrundan bir derecede müsâvi olup evkâf-ı mezbûreye bundan akdem meşrûtiyet-i bervech-i iştirâk mütevellî olan Mehmed ve Ali nâm kimesneler fevt oldukda tevliyet-i mezbûr ber muceb-i şart-ı vâkıf-ı mezbûr Mehmed'in sulbi oğlu işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân şehriyâri ve nakil-i birliğ-i beliğ mekremet-i ünvan-ı tacidârî kıdvetül emâsil ve'l-akrân Seyfullah ile mezbûr Ali Bey oğlu Ömer nâm kimesnenin bervech-i iştirâk hakk-ı meşrutâlâsı iken mezbûr Ömer tevliyet-i mezbûru hilât-ı şart-ı vâkıf müstâkilen bir târikiyle berât itdirüb ve mezbûr Seyfullah'a gadr itmekler mezbûr Seyfullah mumâ ileyhe Ömer ile bir derecede müsâvi ve bervech-i iştirâk-ı hakkı meşrutâlâsı olduğunu mesen ve ihtiyarlardan bi-gavaz Müslümanlar meclis-i şer'i şerifte alâ tariki'ş-şehâde haber virmesi ile müma-ileyh Seyfullah ile merkûm Ömer tevliyet-i mezkûru bervech-i iştirâk tevcih olunub berât-ı âlişân virilmek ricasına âkzâ kuzâtül müslimin Burusa kadısı olan mevlâna Abdülgâni zidet fezâyilihi arz itmeğin müma-ileyh Seyfullah hakkında mezid-i inâyet-i padişâhânem zuhura getirüb Mevlanay-ı müma-ileyhin arzı ile virilen ruus-ı hümâyûnum sureti mucebince bin doksan bir rebiü'l evvelinin on dokuzuncu gününden bercevh-i iştirâk mütevellî nasb-ı ta'yin idüb bu berat-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki müma-ileyh Seyfullah zide-kudretâhû hasub zikr olunan vakıfların tevliyetin ber-muceb-i şart-ı vâkıf meşrûtiyet üzere mezkûr Ömer ile bervech-i iştirâk zabt-ı tasarruf eyleyüb şol ki vâzayif-i hıdemât-ı tevliyettir mer'i ve müeddâ kıldıkdan sonra bundan evvel mütevellî olanlar teveccühle zabt ve yine mutasarrıf olagelmişler ise mezbûrlar dahi ol minvâl üzere mutasarrıf olalar ol bâbda âhardan bir ferd dahlü tâaruz kılmayub mâni' ve merâhim olmayalar şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılarlar. Tahrirân fil yevmüs-salisi vel ısrin min şehri- rebiü'l evvel li sene ihda ve tis'ine ve elf.Kostantiniye el-mahruse.

Belge-2

Akzâ kuzâtül-müslîmîn evlâ vülâtû'l-muvahhîdîn ma'denû'l-fazlı ve'l-yakîn -hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil melikil-mûin Mevlâna Bursa kadısı zidet fezâyilihi tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olacak mâlûm ola ki iftihârül emâcit vel-ekâlim bil-fiil ve şânı âmirem emini olan Eyüb dâme fazâilihi dost-i sâadetime arz-ı hâl idüb sekiz doksan senesi mahsûb olmak üzre kâza-i mezbûrdan emr-i şerifimle fermânım olan kürekçi bedeli cem'ine me'mûr olan Seyyid İbrâhim cem' eylediği akçeyi tâmâmat vesaire itmeyüb talep eyledikde özr-i beyân eylediğini bildirüb ta'yin olunan kıtvetül-emâsil vel-akrân Mehmet zide kudret-i mûaşeretiyile üzerine lâzım gelen akçeyi tâhsil-i muhâlefât ider ise asetâne-i sâadetime ihzâr olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum rica itmeğin vech-i meşrûh üzre amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifim vûsul buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüb dahi mezbûr İbrahim'in reayadan ahz idüb üzerine edâsı lâzım gelen akçeyi bit-tamam tahsil itdirüb alıveresin. Şöyle ki inât ve muhâlefet ider ise asâtâne-i sâadetime ihzâr eylesin ki gelüb akvelleri divân-ı hümâyûnumdan vüzerây-ı izâm ve kadıaskerlerim hûzûrunda şer' ile görölüb ecvây-ı hakk oluna şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılâsın. Tahriran fi evâil-i şehri rebiü'l ahâr sene ihda ve tis'ine ve elf.Be- makam-ı Kostantiniye el-mahruse.

Sayfa-101

Belge-1

Bursa'da vâki' müteveffâ Başçı İbrahim câmii şerifinde olan Mustafa fevt olub cihet-i mezbûr işbu fermân-ı hümâyûna meserret-mekrûn-ı hâkânî Halil bin Veli'ye tevcih olunub mutasarrıf iken âhârdan Mehmed bin Mahmud ben senden mukaddem asker ve divâna beratıye aldım deyü müdâhale idüb özr eylemeğin ref' olunub kiri lahmân kân ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında arz itmeğin hakkında ferid-i inâyet-i paşişâhânem zuhûra gerürüb Ağa müşarûn-ileyh arzan mucebince bin doksan Ramazan-ı şerifinin guresinden ref' olunan mezbûr Mehmed bin Mahmud yerine yevmi bir akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellisi yedinde alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûr Mehmed bin Mahmud ve târaf-ı âhardan ferd-ı mâni olmayub dahl-i taaruz kılmayalâr şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahriran fil yevmis- hâmisi şehri Ramazan el-mübârek lisene tis'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye el- mahrûse

Belge-2

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazyili vel yakin hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil-melikin-muin Mevlâna Burusa kadısı zidet fezâilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak mâlüm ola ki (İsmi yazılmamış) nâm arz-ı hâl idüb Burusa sâkinlerinden müâmeleci Ahmed nâm kimesneden iki yüz yirmi guruş karz alıb ve mukâbelesinde bir mikdâr cevâhir rehn-ı vâz eyleyüb mezbûr Ahmed ol eşyâları tebdil idüb temhil itmekle mezbûr Ahmed divan-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak bâbında emr-i şerifim rice eylediği ecilden divân-ı hümâyûnumda hırâfat irsâl olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki dergâh-ı müallimhânelerinde kıdveti'l- emâsil ve'l akrân Dilaver Çavuş zide- fazlûhu hükm-i şerifimle vûsul buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre âmel dahi merkûm Ahmed'i âsâtane-i sâadetime irsâl eylesin ki ahvâlleri düvân-ı hümâyûnumda vüzerây-ı izâm ve kadılar-ı kerem huzurunda şer' ile görölüb ihkâk-ı hâk oluna. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi evâhir-i şehri-i rebiü'l- evvel sene ihda ve tıs'ine ve elf.

Belge-3

Akzâ kuzâtul müslimin evlâ vülâtül-muvahhidin ma'denül-fazyili vel yakin hüccetül-hakkı alel halkı ecmâin vâris-i ulûmil-enbiyâi vel mürselin el-muhtas bi mezidi inâyetil-melikin-muin Mevlâna Burusa kadısı zidet fezâilihi tevki-i refi-i hümâyûna vasıl olacak mâlüm ola ki merkûm ve mâğfûrun-leh Sultan Yıldırım Bâyezid Han tâbe- serâhu evkâfindan Burusa kâzasında vâki' susıgırlığı kâryesi ahâlisi haliya der- sâadetime arz-ı hâl idüb biz yine vakf-ı mezbûr karyelerinden samanlu karye ahâlisi ile kâdim-i defterde mukayyed vakfın Seltukçi reâyası olub çeltük hizmetini edâ idüb Samanlu nâm karyenin bir buçuk âvâriz hanesi olub karyemiz olan Susıgırlığı nâm karye avâriz hanesi dahil olmayub emr-i şerif ile müaf ve gayr-i muâf edâ eylemek üzre vâki' olan tekâlifi virüb kusurumuz yoğ iken haliya avâriz ve nezl-i cem'ine hilâf-ı defter ziyâde talebiyle rencideden hâli değıllerdir. Hilâf-ı defter ricâl-i rencide itdirmemek bâbında emr-i şerif virilmeğe ricâ eyleriz deyü bildir vekilleri viclinde hazine-i âmiremde mahfûz olan defterhâne-i âmirem defterlerine nâzar olundukda zikr olunan susıgırlık ve samanlu nâm karyeler merhûm ve mağfurûn-leh Bâyezid Han vakf-ı karyelerinden olub samanlu nâm karyenin elli müd tohumu olduğu mestûr olub ve mevkûfat defterlerine dahi nazar olundukda Samanlu karyenin bir buçuk âvâriz hanesi olub Susıgırlığı nâmına mevkûfat defterinde karye bulunmadığı i'lâm olunmağın imdi kanun-ı defterimdeki gibi âmel

olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre âmel idüb dahi zikr olunan Susıgırlığı nâm karyenin mevkûfat defterine kaydı olmamağla emr-i şerifimle mûaf ve gayr-i mûaf vâki' olan tekâlifi edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı emr-i defter ziyâde talebi ile karye- i mezbûr ahâlisi rencide itdirmeyüb husus-ı mezbûr için tekrar şikayer olunmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Fi'l yevmü's salisü ve'l işrin şehr-i muharremü'l-haram lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be makam-ı Kostantiniye.

Belge-4

İzzetlü faziletlü efendim hazretlerinin meclis-i şeriflerine vurûd-ı daavât-ı sâfiyât ve teslihât-ı vâfiyat inhâ olunur ki hâliyan Burusa Susıgırlığı tarafımızdan Arapzâde Ali Bey yedlerine ve Mehmet Bekir bendelerine bin doksan senesinin mâh-ı cumâdel-evvelinin guresinden üç ay tamamına değin mezkûrleri virildikte minvâl-i edâsına tevcih olunub dahi oluna tâhrir fi şehr-i cumâzel-ûla sene 1090. el-fakir Şahin Ağa hüdâvendigâr.

Sayfa-102

Belge-1

Akzâ kuzâtül- müslimin evlâ velâtül- muvâhidin madenü'l-fazlı ve'l- yakın hüccetü'l-hakkı ale'l hakkı ecmain vâris-i ulûmil-enbiyai ve'l-murselin el-muhtassu bi-mezidi gâyribil mülkün-müin Mevlana Burusa kadısı zidet fezâyilihu bu kıdvetül-nüvvâb ve'l-müşteriin Mihaliç kâzasına bîl-fiil nayib-i şer'i olan mevlâna zide ilmehuve kıdveti'l-emâsil ve'l akrân Burusa muhâfazasında olan Mahmud çavuş ve mihaliç kâzasında vâk'i Yeniçeri serdarı zide-kadrûhu tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olacak malûl olaki Burusa kâzası sâkinlerinden Kürdoğlu Mustafa nâm Yeniçerinin bu tarafa şikâyetçiler olub ihzâr olunmak için kıdvetil-emâsil ve'l-akrân yirmi beşinci bölüğün Hüseyin nâm mumcu mübâşir yakın olunmağın mezbûr herhangiinizin kâzasında bulunursa be's-i vech-i kân ahz idüb mübâşir-i merkûma teslim ve bu tarafa ihzâr itdürmek için bîl-fiil dergâh-ı mûallam yeniçerilerim ağası olan iftihârül-ümerâ ve'l-ekârim Mustafa Ağa dâme-ulûvühü tarafından mühürlü mektub virilmekle mucebince âmel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifimle vûsul buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ağay-ı müşarün-ileyhime tarafından virilen mühürlü mektub mucebince ahd idüb hilâf-ı rızâ ve cevâz göstermeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kılasın. Tahriran fi

evâyil-i şehri rebiü'l-âhâr lisene ihda ve tıs'ine ve elf. Be mâkam-ı Kostantiniye el-mahrûse.

Belge-2

Kıdvetil- emâsil ve'l akrân haliya Burusa muhâfazasında olan Mehmed Çavuş zide-kadrûhu ve bîl-fiil Mihaliç'de olan Yeniçeri serdârı inhâ ve i'lâm olunur ki bâis-i mektub Burusa sâkinlerinden Kürdoğlu Mustafa nâm yoldaşın şâkileri olub ihzâr için fermân-ı âli sâdır olmağın işbu mektub tahrir ve kıdvetül-akrân yirmibeşinci bölüğün Hüseyin nâm mumcu mübaşir ta'yin ve irsâl olunmuştur vûsûlünde gerekdir ki mezbûr herhangiinin kâzasına be'ş-i vech-i kân her ne târikiyle olursa ele götürüb ve ahz idüb mübaşir-i merkûme yerlûsüne mukaddem teslim ve maan vu bu tarafâ irsâm ve ihzâr itdirmekde ziyâde takâyüd-ı tâm ve say'u ihtimâm üzre olub mucib-i mektub ile âmil olasız bâki ves-salam tahriran fil-yevmüs-sani min şehri rebiü'l âhar. Lisene ihdâ ve tıs'ine ve elf. Mustafa Ağazâde dergâh-ı âli hâla.

Belge-3

Berât-ı şerif-i âlişân hükmü oldur ki

Burusa'da vâki' merhûme Elaldı hâtun vakfına yevmi bir akçe vazife ile müteveli olan Mehmed Ecânibden olub fevt olmağla evlâd-ı vâkıfdan işbu fermân-ı hümâyûn-ı meserret-merkûn-ı hâkâni Ahmed Abdurrahman zide kadrûhunun meşrûtası olmağla meşrutiyet üzere mezbûra tevcih olunub berât-ı şerif-i âlişânım verilmek ricasına akzâ kuzâtül-müslimin Burusa kadısı mevlâna Abdülgâni zidet fezâyilihi arz itmeğın mezbûr Ahmed hakkında mezid-i inâyet pâdişâhanem zûhura götürüb mevlânâ-ı müşarün-ileyhin arz-ı mucibince vakf-ı mezbûr şart-ı vâkıf üzre yevmi bir akçe vazife ile müteveli nasb idüb bin doksan şevvâlinin yirmi dördüncü gününden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub meşrutiyet üzere vakf-ı mezbûreye müteveli olub hizmet-i lâzimesin edâ-eyledikten sonra ta'yin olunan yevmi bir akçe vâzife evkâf-ı mezbûr mahsulünden alub mutasarrıf ola. Şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahrirân fil-yevmir-râbii ve'l-ışrin min şevvâlil-mükerrem lisene tıs'ine ve elf. Be-makâm-ı kostantiniye el-mahrûse.

Belge-4

Berât-ı şerif-i âlişân hükmü oldur ki

Burusa'da vâki' müteveffâ Umur Bey Gazi cami-i şerifinde yevmi on üç akçe vâzife ile imam ve hâtib olan Ahmet pir ve ihtiyâr olmağla ref' olunub zikr olunan imamet ve

hitâbet-i mezbûrun sulbi oğlu işbu râfii tevkii refiş-şân hâkâni Mustafa zide-salâhuhu için mahâll-i müstâhaktır deyû tevcî olunub berât-ı şerifim ricâsına vakf-ı mezbûr mütevellisi Mehmed zide-kadrûhu arz-ı i'lâm eylemeğin hakkında mezid-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb mütevellî mezbûrun arzıyla sâdır olan hatt-ı hümâyûn vüsûat-ı merkûnum ve rüş-i hümâyûnum mucibince tevcih idüb bin doksan bir rebiu'l evvelinin gurreesinde bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr Mustafa varub cami-i mezkûrede ref' olunan pederi merkûm yerine imâm ve hâtib olub edây-ı hizmet itdikden sonra ta'yin olunan yevmi on üç akçe vazifesi evkâf-ı mezbûre mahsûlatından mütevellisi yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda bir ferd-i mâni ve mezâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimâd kılalâr. Tahrirân fil-yevmüs-sâni şehr-i rebiül-evvel. Lisene ihdâ ve tıs'îne ve elf. Kostantiniye el-mahrûse.

Belge-5

İzzetlü ve faziletlü birâder-i azizim efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine mezid-i ta'zim-birle daavât-ı asafa ve uyûb-i muhibb-i efzûn müstahâk kılunduğu siyakıyla inhâ muhlis budur ki benim izzetlü birâderim Pir Hasanzâde seyyidâtihim ağa ile hesâbımızı görmüşüzdür. Ber-muceb-i hüccet-i şer'îye reâyada kalâm beşyüz yedi buçuk kuruş tahsili için kendüğe sipariş olunmuştur. Anım vûsûlünde meblâğ-ı mezkûr kendüğe tahsil itdirüb Mehemet Ağa dahl itdirmeyiz ve Mehmet Ağa'nın tahsil eylediği var ise alub kendüğe teslim eylesün bu husustan ber-vech-i tâ'cil-i tahsil için takayyûd ve ihtimâm-ı vücûd memnun oluruz ve bundan böyle hayır duâdan fermanım olmayub dûalârı ve ahbâr-ı selâmetleri mercüvdir bâki meymenet arzu fâzilet. Muhsin el- muhlis el-cahir Emin

هذه جريدة جديدة وخرطة سدة اتخذت لتسطير الواقع

الشعرية والمعاينة المرجعية في زمن علم العلماء افضل فضلا

علم العلم والمهدي منار الفضل والتقى مخفوف

بصوف عواطف الملك الوهابي بن حضرت السيد

القاصي محدثه بروسة المحروس عن الآفة والجملة وفي خدمة

نياسة مفخر المدرسين الكرام لاج افندي

في ابوابهم من شهر ربيع الاخر سنة 1312 هـ

مدير تحرير الجريدة... فاطمة... بطون... كبريت... شهاب... لوز... كفا... في البيرة...

مدير تحرير الجريدة... محمد... محمد... محمد...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

مدير تحرير الجريدة... فاطمة... بطون... كبريت... شهاب... لوز... كفا... في البيرة...

مدير تحرير الجريدة... محمد... محمد... محمد...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

الاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف... والاشرف...

تنبه لجلد جامع علمه...
نام شخصه از ان زمانه...
در باره او...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...
مصدق علمه...
عمره...
شعبان...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه... و خلاصه...

میتونه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

دار اسلحه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

مجموعه بر سر سینه... خط کتاب دوازده... کوه مقدم... و دولت... و خلاصه... و خلاصه...

والله اعلم بالصواب... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

من سئل عن الرجل... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

من سئل عن الرجل... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

من سئل عن الرجل... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

من سئل عن الرجل... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

من سئل عن الرجل... في هذا الخبر... من سئل عن الرجل...

مدته ورسوله امره في كل يوم سبعا نزلت اياته الكتاب من السماء في كل يوم... (327)

انت فقلنا
صد السلف
اوله سنا
الرسالة

السيد محمد... (328)

السيد محمد... (329)

السيد محمد... (330)

دار السلطنة القنده... (327)

السيد محمد... (328)

السيد محمد... (329)

میدونید که حضرت امیر مومنان علیه السلام در حدیثی فرمودند که هر که از من استیفا را بخواهد...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

مردم در روز پنجشنبه در این شهر کربلا در روز شنبه در این شهر کربلا در روز شنبه...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

مردم در روز پنجشنبه در این شهر کربلا در روز شنبه در این شهر کربلا در روز شنبه...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

مردم در روز پنجشنبه در این شهر کربلا در روز شنبه در این شهر کربلا در روز شنبه...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

مردم در روز پنجشنبه در این شهر کربلا در روز شنبه در این شهر کربلا در روز شنبه...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

مردم در روز پنجشنبه در این شهر کربلا در روز شنبه در این شهر کربلا در روز شنبه...

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین...

افضل منه المسلم الى دوله والحمد لله الذي جعلنا من هذه الامم...

افضل قصه المسلم اولا دولة الموحدين بعد الفقه والدين...

عالم محمد صمد عالم محمد صمد عالم محمد صمد

افضل منه المسلم الى دوله والحمد لله الذي جعلنا من هذه الامم...

افضل قصه المسلم اولا دولة الموحدين بعد الفقه والدين...

عالم محمد صمد عالم محمد صمد عالم محمد صمد

خضرمادان

ورفته تا تمام دفعه ای غریب در نماز است

قدوة التواب والمسنون بانقل مخلوط واطراوس فضا او بنده نایل است اوله و
 خود علم از فیج رفیع هارون اصل ازین معلوم اوله که باغها فخر قلمی است نه
 کذا عاویذ وایب نشاء هارون و بنده در کاه صوم ماوش و بنده قدوه اوله از غیرات
 طیاران بنده بد قدره مسمت سجاد عزم من جالی و انظر اوله و سر و پا و خداوند کمال
 مستغلو بنده و فیج و انت شرفا استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت
 نامحر بر خود و فرقا ان عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 امر ازوس نایم بنده نفسی ازین عزم خجرتک نام فر بر دیک رسوم مستقیمه سرستی
 خاجده و میم و اوله و اوله استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت
 اوله بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک
 و بنده ای حق بر من عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 اوله بنده ای با بدیه حکم هارون مریا انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک
 اجماله و بر بنده هارون بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 مستغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 مستغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 امیر بر خدیوین غریب و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 دفعه ای بنده ای حق بر من عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 خرامان بنده ای حق بر من عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 مادی و اوله و خرامان اوله عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 حاصل از اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 و سایر رسوم سرستی بنده و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 و سوا و سایر و سایر طمانند خداوند که استغفاره و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک
 رسوم سرستی بنده و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 سوا الهم علی اوله و رسوم سرستی بنده و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک
 حکم اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 عجزت بنده ای حق بر من عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره

و رسم در واقع رسوم و عیال او بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 خود اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 زنده و سایر و سایر طمانند خداوند که استغفاره و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک
 عذر ای کما انی بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 قلوب و انت شرفا استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 کون بر روی هارون عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره
 کوندت کما انی بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 مریه و سایر بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 برقی و سایر بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 اوله بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 شرحه ای حق بر من عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره

انظار الی ساعد و الوطام خاصه بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 هارون عزم کما انی بنده که از عاویذ طمانند خداوند که استغفاره و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک
 مذم خاویذ خداوند کما انی بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 و اعضا اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 بر بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 عنوان طمانند خداوند که استغفاره و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک
 اوصوب مرات تفریح و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 کون بر بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 اوله بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 رفتی اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 بقصص و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 مخصوص اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 کبریا و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک

حفر بر دیک چاشنی بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 دعوت اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 سبکی اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 دانه ای بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 علوفه بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 اوله بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 فعل اوله و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 و بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 ایسز و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 مریطه و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 ایسز و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 اوله بنده استغفر لا اله الا انت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت سبحانک انی کانت
 اندر و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 ایسز و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک
 کبریا و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک و سربک

